รายงานสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔

ของคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร

รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง

นายศุภชัย สมเจริญ

รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง

รายนามคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา

พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร
ประธานคณะกรรมาธิการ

พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง

พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ คณะที่ ๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม

ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
เลขานุการคณะกรรมาธิการ
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ คณะที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง)

พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ
รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก อาชานัย ศรีสุข
รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

พลเอก สกล ชื่นตระกูล
รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ
คนที่สาม

นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม
โฆษกคณะกรรมาธิการ

นายพลเดช ปิ่นประทีป
รองโฆษกคณะกรรมาธิการ
คนที่หนึ่ง
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ คณะที่ ๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)

นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์
รองโฆษกคณะกรรมาธิการ
คนที่สอง

นายประมนต์ สุธีวงศ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายอำพล จินดาวัฒนะ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์
และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
คณะที่ ๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส
และความเสมอภาคทางสังคม)

นายจรินทร์ จักกะพาก
กรรมาธิการ

พลเอก โปฎก บุนนาค
กรรมาธิการ
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์ และ
ประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
คณะที่ ๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเติบโต
บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม)

นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา
กรรมาธิการ

นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์
กรรมาธิการ
(ประธานคณะอนุกรรมาธิการตรวจสอบ วิเคราะห์
และประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
คณะที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ
เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์)

นายณรงค์ อ่อนสอาด
กรรมาธิการ

นางดวงพร รอดพยาธิ์
กรรมาธิการ

พลเอก ธงชัย สาระสุข
กรรมาธิการ

ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์
กรรมาธิการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมาธิการ

นายสมชาย ชาญณรงค์กุล
กรรมาธิการ

นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ
กรรมาธิการ

พลเอก สสิน ทองภักดี
กรรมาธิการ

พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์
กรรมาธิการ

พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ
กรรมาธิการ

นายอนุศักดิ์ คงมาลัย
กรรมาธิการ

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
กรรมาธิการ

รายนามประธานคณะกรรมาธิการสามัญ
ประจำวุฒิสภา ๒๖ คณะ

นายสังศิต พิริยะรังสรรค์
ประธานคณะกรรมาธิการการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์
ประธานคณะกรรมาธิการการกีฬา

พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ
ประธานคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
ประธานคณะกรรมาธิการการคมนาคม

นายสมชาย หาญหิรัญ
ประธานคณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง

นางพิกุลแก้ว ไกรฤกษ์
ประธานคณะกรรมาธิการการต่างประเทศ

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ

พลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร
ประธานคณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช
ประธานคณะกรรมาธิการการปกครองท้องถิ่น

พลเอก อกนิษฐ์ หมื่นสวัสดิ์
ประธานคณะกรรมาธิการการบริหารราชการแผ่นดิน

พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์
ประธานคณะกรรมาธิการการพลังงาน

นายเสรี สุวรรณภานนท์
ประธานคณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์
ประธานคณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรม และการตำรวจ

พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว
ประธานคณะกรรมาธิการการแรงงาน

พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง
ประธานคณะกรรมาธิการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์
ประธานคณะกรรมาธิการ
การเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร
และการโทรคมนาคม

นายมหรรณพ เดชวิทักษ์
ประธานคณะกรรมาธิการการศาสนา
คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมาธิการการศึกษา

นายเจตน์ ศิรธรานนท์
ประธานคณะกรรมาธิการการสาธารณสุข

นายกล้านรงค์ จันทิก
ประธานคณะกรรมาธิการ
กิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์
ประธานคณะกรรมาธิการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พลเรือเอก ศิษฐวัชร วงษ์สุวรรณ
ประธานคณะกรรมาธิการ
ศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต
ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

นางอภิรดี ตันตราภรณ์
ประธานคณะกรรมาธิการการพาณิชย์
และการอุตสาหกรรม

นายสมชาย แสวงการ
ประธานคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค

พลเอก ชาตอุดม ติตถะสิริ
ประธานคณะกรรมาธิการติดตาม
การบริหารงบประมาณ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศฯ โทร. ๙๒๓๗ – ๘

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร ๒๑) **วันที่** ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ตามที่ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑ (สมัยวิสามัญ) เป็นพิเศษ วันอาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๗๕ ขึ้น โดยให้คณะกรรมาธิการมีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ รวบรวมและจัดทำสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และตามยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งกำหนดแนวทางดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และประสานงานกับคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นทุกคณะ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าว และผลักดันให้คณะกรรมาธิการดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งคณะกรรมาธิการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	ประธานคณะกรรมาธิการ
๒. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเรือเอก ชุมนุม อาจวงษ์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๕. ศาสตราจารย์พิเศษกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	รองประธานคณะกรรมาธิการ คนที่สี่
๖. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๗. พลเอก ไพชยนต์ ค้าทันเจริญ	รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๘. พลเอก อาชาไนย ศรีสุข	รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สอง

๙. พลเอก สกล ...

๙. พลเอก สกล ชื่นตระกูล	รองเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สาม
๑๐. นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	โฆษกคณะกรรมาธิการ
๑๑. นายพลเดช ปิ่นประทีป	รองโฆษกคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๑๒. นางสาวดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์	รองโฆษกคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๑๓. นายประมนต์ สุธีวงศ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๔. นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๕. พลเอก สำเริง ศิวาดำรงค์	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๖. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑๗. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	กรรมาธิการ
๑๘. นายจรินทร์ จักกะพาก	กรรมาธิการ
๑๙. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมาธิการ
๒๐. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมาธิการ
๒๑. นายณรงค์ อ่อนสอาด	กรรมาธิการ
๒๒. นางดวงพร รอดพยาธิ์	กรรมาธิการ
๒๓. พลเอก ธงชัย สาระสุข	กรรมาธิการ
๒๔. ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	กรรมาธิการ
๒๕. พลเอก โปฎก บุนนาค	กรรมาธิการ
๒๖. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมาธิการ
๒๗. นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	กรรมาธิการ
๒๘. นายสมศักดิ์ โชติรัตนะศิริ	กรรมาธิการ
๒๙. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมาธิการ
๓๐. พลเอก สุรพงษ์ สุวรรณอัตถ์	กรรมาธิการ
๓๑. พลอากาศเอก อดิศักดิ์ กลั่นเสนาะ	กรรมาธิการ
๓๒. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	กรรมาธิการ

ในการนี้ ...

ในการนี้ คณะกรรมาธิการได้จัดทำรายงานสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ เสร็จแล้ว คณะกรรมาธิการจึงขอเสนอรายงานดังกล่าวต่อที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๗๘ ประกอบข้อ ๑๗๕ วรรคสอง (๒) (๓) และ (๔) ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาบรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร

(สิงห์ศึก สิงห์ไพร)

รองประธานวุฒิสภา คนที่หนึ่ง

ในฐานะประธานคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายต้นพงศ์ ตั้งเติมทอง)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

คนที่หนึ่ง

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวจิรวิน คะประสิทธิ์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

คนที่สอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการ
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๗ – ๘

ประธาน/อลนกรณ์/ณัฏฐกิตติ์/สาคร/แสงจันทร์/รินรดา พิมพ์ต้นพงศ์/จิรวิน ทาน

บทสรุปผู้บริหาร

วุฒิสภา โดยคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ” (คณะกรรมาธิการ ตสร.) และคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาได้ร่วมกันบูรณาการในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการ และจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การเสนอแนะ เร่งรัด และการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้เกิดเป็นแรงผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมาย โดยใช้**เครื่องมือสำคัญ** ประกอบด้วย **(๑) การติดตามผลการดำเนินโครงการสำคัญใน ๖ มิติ (๒) การวิเคราะห์เชิงการตัดสินใจการประมวลผลการติดตาม** และ **(๓) การวิเคราะห์โอกาสการบรรลุเป้าหมาย** พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนาระบบเทคโนโลยี รูปแบบ และวิธีการในการติดตามให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การ**วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำผลไปใช้ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และผลสัมฤทธิ์**ที่กำหนดไว้ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งสะท้อนความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายห้วง ๕ ปีของการพัฒนาและนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงการดำเนินตามแผนงาน/โครงการให้มีความเหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรมตาม**เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** และบรรลุ**วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”**

ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ประกอบด้วย **๗ ส่วนสำคัญ** ได้แก่ (๑) **ผลการติดตามและวิเคราะห์**ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม (๒) **สรุปผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด**ต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (๓) **สรุปภาพรวมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ** (๔) **ข้อเสนอแนะ เร่งรัด ในวงรอบ ๕ ปีถัดไป** (๕) **ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย** (๖) **การติดตามด้านงบประมาณ**เพื่อสนับสนุนดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และ (๗) **กลไกขับเคลื่อนการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** และ**แผนการปฏิรูปประเทศ**ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ สรุปได้ดังนี้

๑. ผลการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม

แนวโน้มสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินการในภาพรวม พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบทั่วโลกทั้งในด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข แรงงาน การศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม และสังคม ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ แม้สถานการณ์จะดีขึ้นตามลำดับ แต่ภาครัฐและภาคธุรกิจยังคงมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินการและความยั่งยืน รวมทั้งเพื่อรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบผสมผสานระหว่างภัยคุกคามเดิมกับภัยคุกคามใหม่ แม้ว่าทุกประเทศจะมีความเชื่อมโยงกันแต่ได้รับความเสียหายแตกต่างกันตามศักยภาพ และความพร้อมในการรับมือกับวิกฤตของแต่ละประเทศ ขณะที่ความขัดแย้งและการแข่งขันอิทธิพลระหว่างประเทศมหาอำนาจ และสงครามความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครน ส่งผลกระทบต่อวิกฤตในหลายด้าน เช่น ด้านพลังงาน เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศ เป็นต้น มีความเข้มข้นมากขึ้นในทุกมิติ และมีส่วนทำให้เกิดการขัดแย้งในพื้นที่ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศมหาอำนาจยังคงใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือสร้างแรงกดดันและต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อยกระดับให้ทั่วโลกหันมาสนใจต่อประเทศไทยมากขึ้น ขณะเดียวกันการพัฒนาความสามารถของประเทศในด้านการแข่งขันจึงได้กลายเป็นประเด็นสำคัญภายใต้สถานการณ์โลกที่ได้ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วในช่วงหลังการฟื้นตัวจากสถานการณ์โรคโควิด ๑๙ เป็นอย่างยิ่ง

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญของปี ๒๕๖๔ แผนงาน/โครงการสำคัญส่วนใหญ่พบว่า โครงการจำนวนมากยังไม่ตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายและมีลักษณะเป็นงานประจำประกอบกับในปี ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ภารกิจของหน่วยงานประสบปัญหาในการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน/โครงการสำคัญและการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด จึงเป็นประเด็นท้าทายและปัจจัยสำคัญที่ต้องบูรณาการและปรับปรุงการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๒๓ ประเด็น มีการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย **จำนวน ๑,๙๐๕ โครงการ** สามารถ**ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑,๕๔๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑** และ**อยู่ระหว่างการดำเนินการ จำนวน ๓๕๙ โครงการ** (ในจำนวนนี้ ดำเนินการล่าช้าจากแผนงาน จำนวน ๔๘ โครงการ และดำเนินการล่าช้าจากการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน ๕ โครงการ) **คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙** กล่าวโดยสรุป **ผลการประเมินโอกาสประสบความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน ใน ๖ มิติ พบว่า อยู่ในระดับมาก**

๒. ผลการติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คาดว่า **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก** เนื่องจากการประเมินผลความสำเร็จมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๑๒ ประเด็น มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๐.๙๓ มีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรง จำนวน ๒ ประเด็น ซึ่งให้ค่าน้ำหนักเท่ากัน ร้อยละ ๔๐ และองค์ประกอบที่มีส่วนสนับสนุน จำนวน ๑๐ ประเด็น ให้ค่าน้ำหนักเท่ากันในแต่ละประเด็นที่ร้อยละ ๒ โดยให้ค่าน้ำหนักของแผนแม่บทฯ จำนวน ๒ ประเด็นหลักที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๑.๑๘ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญและเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ และแก้ไขปัญหาความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ปัญหาความไม่สงบใน จชต. รวมทั้งการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

๒) **ประเด็นที่ ๒ การต่างประเทศ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๔.๔๗ ดังนั้น ควรบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนแม่บทฯ และควรมีแผนระดับรองเป็นกรอบใหญ่ในการดำเนินงานของกระทรวงฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความสำคัญและประเด็นเร่งด่วนให้สามารถตอบสนองต่อบริบทปัจจุบันและงบประมาณที่ได้รับจริง

ส่วนแผนแม่บทฯ ซึ่งมีระดับการบรรลุเป้าหมายค่อนข้างน้อย (ร้อยละ ๐.๖๗ – ๑.๙๑) ดังนั้น ใน**การจัดทำโครงการสำคัญของหน่วยงาน ควรให้ความสำคัญกับโครงการที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง และแผนแม่บทฯ ประเด็น การต่างประเทศเป็นสำคัญ** ทั้งนี้ เพื่อให้ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในภาพรวม ดังแสดงตามภาพที่ ๑

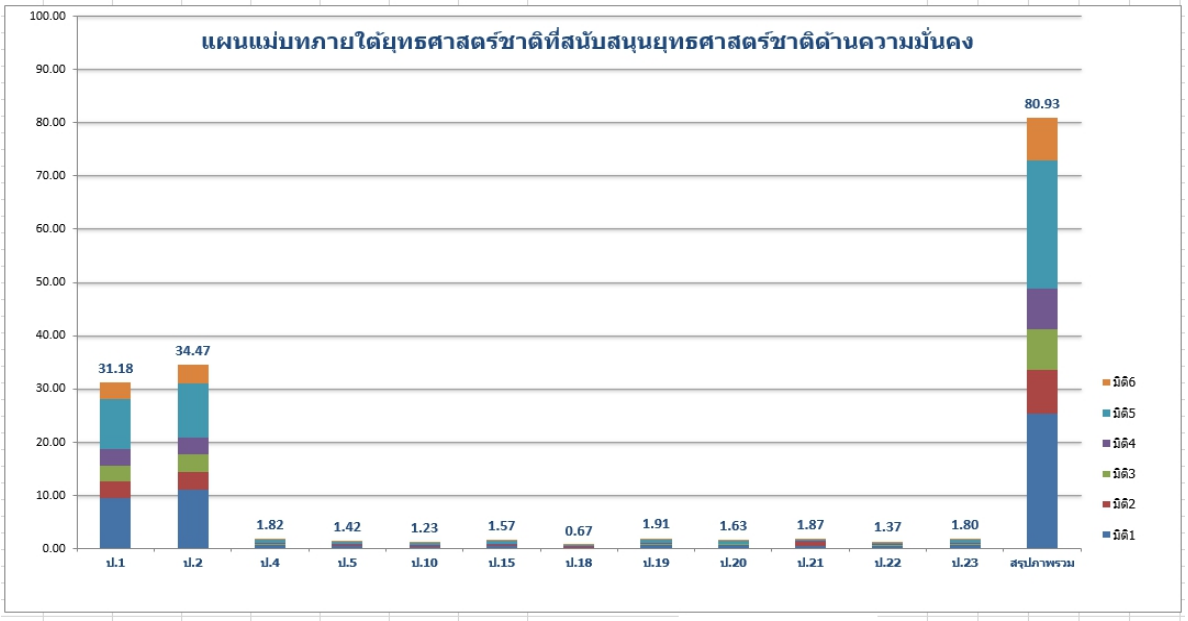

ภาพที่ ๑ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประจำปี ๒๕๖๔

๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คาดว่า **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก** เนื่องจากการประเมินผลความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๗ ประเด็น มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๔.๔๓ สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็นที่ ๓ การเกษตร** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๒.๕๒ ดังนั้น ควรพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในการผลักดันการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ การกำหนดตัวชี้วัดต้องสามารถตอบโจทย์อย่างชัดเจน กำหนดแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นเอกภาพ โดยการแบ่งมอบภารกิจและการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้ซ้ำซ้อน

๒) **ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๐.๗๓ การดำเนินโครงการแล้วเสร็จในภาพรวม ปี ๒๕๖๔ ของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๘๔.๓๓) แต่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการยังไม่สะท้อนความสำเร็จของค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่ง สศช. ประเมินว่า ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่กำหนดค่อนข้างมาก เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด ๑๙ อย่างรุนแรง และโครงการของหน่วยงานส่วนมากเป็นโครงการย่อยที่มีความซ้ำซ้อนและเป็นงานประจำ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และไม่เป็นตัวแทนของโครงการทั้งหมดภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ ดังนั้น ควรขับเคลื่อนและสานต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิมอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเร่งรัดผลักดันนโยบาย BCG Model และพัฒนาต่อยอดช่องทางการตลาดดิจิทัล/สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชน

๓) **ประเด็นที่ ๕ การท่องเที่ยว** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๑.๙๐ ดังนั้น มาตรการระยะสั้น ควรเร่งฟื้นฟูเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว ปรับปรุงกฎ ระเบียบตามกฎหมายที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และส่งเสริมให้สถาบันการเงินจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับบริษัทนำเที่ยว

๔) **ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๐.๐๓ ดังนั้น ควรผลักดันและขับเคลื่อนโครงการสำคัญในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข การศึกษา การจัดการภาครัฐดิจิทัล และเร่งยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัด

๕) **ประเด็นที่ ๗ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๖ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๓.๖๙ ดังนั้น ควรเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้โครงสร้างพื้นฐาน กำหนดตัวชี้วัดให้เหมาะสม และตอบโจทย์ที่ชัดเจน เน้นและเพิ่มโครงการในการผลักดันเศรษฐกิจทั้งด้านพลังงาน และด้านคมนาคม โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์ อย่างไรก็ตาม ในการประเมินความสำเร็จโครงสร้างพื้นฐานในรายด้าน ได้แก่ ด้านพลังงาน มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๔.๑๗ ด้านระบบโลจิสต์ติก มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๖๙.๕๙ และด้านดิจิทัล มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๙.๐๒ แสดงให้เห็นว่า ด้านระบบโลจิสต์ติกยังคงมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญและเร่งรัดให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นพื้นฐานผลักดันการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๖) **ประเด็นที่ ๘ ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๓.๔๒ การดำเนินโครงการแล้วเสร็จในภาพรวม ปี ๒๕๖๔ ของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๘๔.๓๓) แต่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการยังไม่สะท้อนความสำเร็จของค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่ง สศช. ประเมินว่า ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่กำหนดค่อนข้างมาก เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด ๑๙ อย่างรุนแรง และโครงการของหน่วยงานส่วนมากเป็นโครงการย่อยที่มีความซ้ำซ้อนและเป็นงานประจำ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และไม่เป็นตัวแทนของโครงการทั้งหมดภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นนี้ ดังนั้น รัฐบาลต้องช่วยเหลือและ

สนับสนุนมาตรการทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง พัฒนาผู้ประกอบการมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และ Start up ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและแรงงาน และปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ

๗) **ประเด็นที่ ๙ เขตเศรษฐกิจพิเศษ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑๒.๑๓ ดังนั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลการลงทุนจริงในพื้นที่การดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน ผู้ประกอบการควรเร่งปรับตัวเพื่อให้เข้ากับบริบทใหม่ทั้งในด้านการตลาดและการเพิ่มช่องทางซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรปรับเปลี่ยนแนวทางการเพิ่มรายได้ เพื่อให้การเพิ่มขึ้นของรายได้ในอนาคตมากกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นควรหาแนวทางการลดหนี้สินในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ด้วย ดังแสดงตามภาพที่ ๒

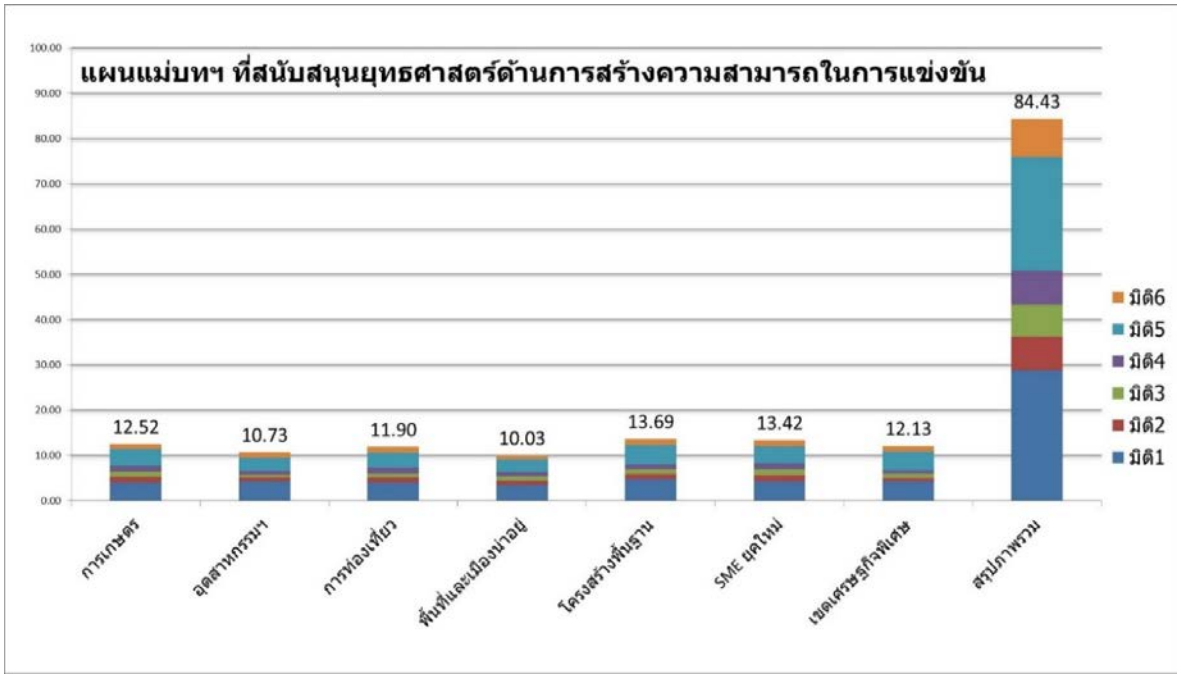

ภาพที่ ๒ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔

๒.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔ คาดว่า **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก** โดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๖ ประเด็น ซึ่งกำหนดให้มีค่าน้ำหนักเท่ากัน โดยมีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๕.๙๘ สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๓.๙๖ ดังนั้น ควรจัดทำแผนบูรณาการหรือแผนปฏิบัติการด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนาในรูปแบบที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการใช้กลไก “บวร” ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

และค่านิยมเรื่องการมีจิตสาธารณะและความพอเพียงในสถานศึกษาทุกช่วงชั้น และการใช้สื่อออนไลน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

๒) **ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๔.๑๔ ดังนั้น ควรจัดทำฐานข้อมูลและการกระจายตัวของกลุ่มแรงงานนอกระบบ การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน/องค์กร/เครือข่ายต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ให้มากขึ้น เช่น สถาบันการเงินชุมชน และสามารถนำโครงการดังกล่าวไปผนวกกับการทำงานประจำของท้องถิ่น เพื่อต่อยอดงานด้านสวัสดิการสังคมได้ และเพิ่มตัวชี้วัดจำนวนแรงงานในระบบและนอกระบบให้เข้าสู่ระบบหลักประกันรายได้

๓) **ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้** มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑๓.๐๘ ดังนั้น ในระยะเร่งด่วน ควรดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินการตามกฎหมายด้านการศึกษาที่ใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบันให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็ว เช่น พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ และเร่งรัดผลักดันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... ให้มีผลใช้บังคับ เป็นต้น ควรมีระบบการติดตามและประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรเพิ่มหลักสูตรการพัฒนาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ชีวิตให้รู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ของโลก และหลักสูตรการเสริมสร้างทัศนคติที่ดี

๔) **ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๕.๓๓ ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรบูรณาการเพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและจัดทำระบบการรับมือปรับตัวต่อโรคติดต่ออุบัติใหม่/อุบัติซ้ำที่มีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญและดำเนินการให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการพิจารณากำหนดให้มีกลไกระดับจังหวัดเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานในระดับพื้นที่ที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อน และบูรณาการแผนงานไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕) **ประเด็น ศักยภาพการกีฬา** มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๔.๖๐ ดังนั้น ควรปรับเปลี่ยนหน่วยงานรับผิดชอบจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบภาพรวมทั้งหมด ควรปรับเป็น “อปท.” เป็นหน่วยผู้รับผิดชอบหลักแทน ควรกำหนดแนวทางการสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน/เวทีประชาคมตั้งแต่กระบวนการ และกำหนดนโยบาย ตลอดจนการวางแผนการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ

๖) **ประเด็น การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม** มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๔.๘๗ ดังนั้น ควรกำหนดการวิจัยให้ครบถ้วนใน ๓ มิติ ได้แก่ การวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี และควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการวิจัยพื้นฐานกับการวิจัยประยุกต์ด้วย การวิจัยและพัฒนาควรมีความสอดคล้องกับคุณภาพชีวิต วิถีชีวิต และศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของบุคคลในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางสังคมที่เชื่อมโยงในทุกระดับพื้นที่ ดังแสดงตามภาพที่ ๓

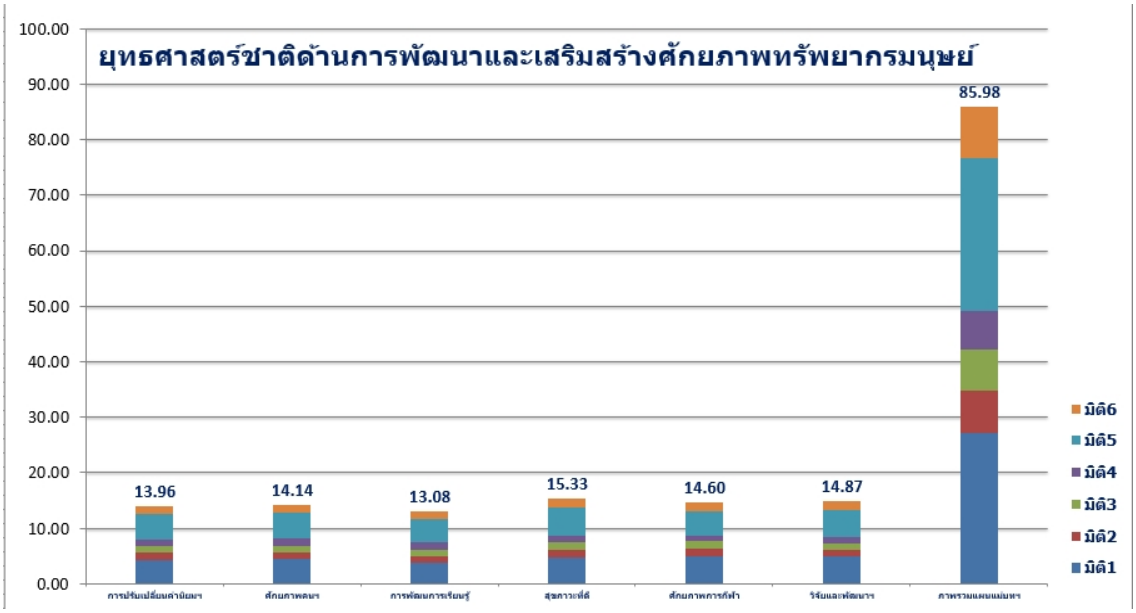

ภาพที่ ๓ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔

๒.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประจำปี ๒๕๖๔ โดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๒) ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม (๓) ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก (๔) ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และ (๕) ประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการได้นำแผนแม่บทฯ จำนวน ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก และประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม เป็นหลักในการพิจารณาดำเนินการ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องโดยตรงและเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๘.๘๘ สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๒๖.๖๓ ดังนั้น ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง หน่วยงานรัฐและทุกภาคส่วน ควรให้ความสำคัญกับเรื่องสังคมสูงวัยอย่างจริงจัง

๒) **ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๓ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๒๘.๐๕ ดังนั้น ควรจัดทำแผนงานบูรณาการงบประมาณในระดับจังหวัดกลุ่มจังหวัด และหน่วยงานที่มีแผนงาน/โครงการสำคัญในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยพิจารณาข้อกฎหมาย กฎ และระเบียบให้เกิดความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดร่วมกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓) **ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๓ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๒๔.๒๐ ดังนั้น หน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลควรมีการกำหนดความเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยไม่ได้เป็นลำดับชั้น และกำหนดความรับผิดชอบข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของตนเอง การพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน/ตำบล เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลดังกล่าว ในด้านการคุ้มครองและจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งบูรณาการระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ดังแสดงตามภาพที่ ๔

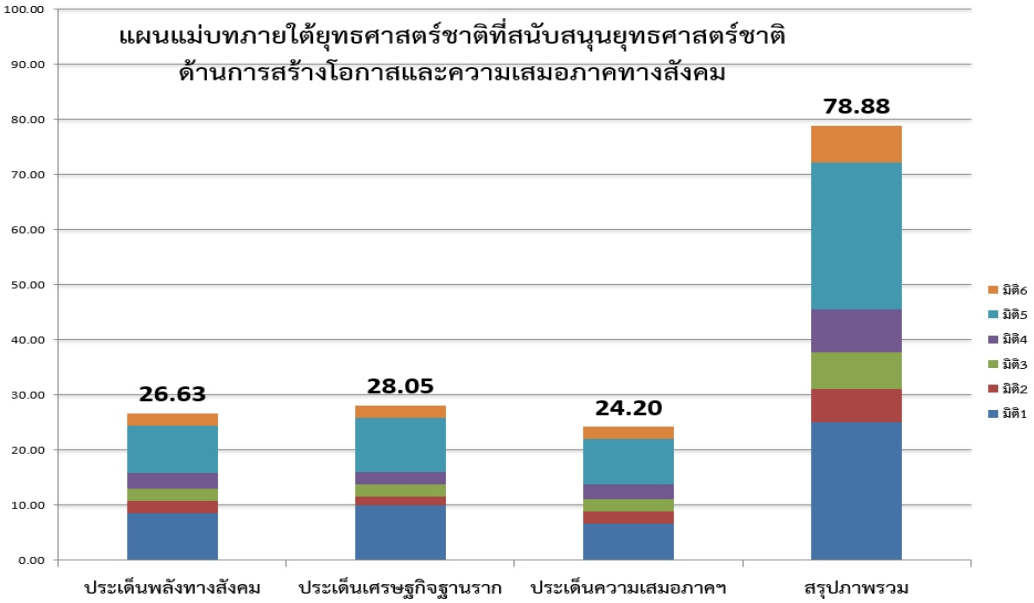

ภาพที่ ๔ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประจำปี ๒๕๖๔

๒.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๖๔ คาดว่า **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก** เนื่องจากการประเมินผลความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๒ ประเด็น มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๙.๓๓ สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๕๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๔๔.๓๓ ดังนั้น ควรเร่งรัดผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ และขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเชิงรุก

๒) **ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๕๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๔๕.๐๐ ดังนั้น ควรรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ดังแสดงตามภาพที่ ๕

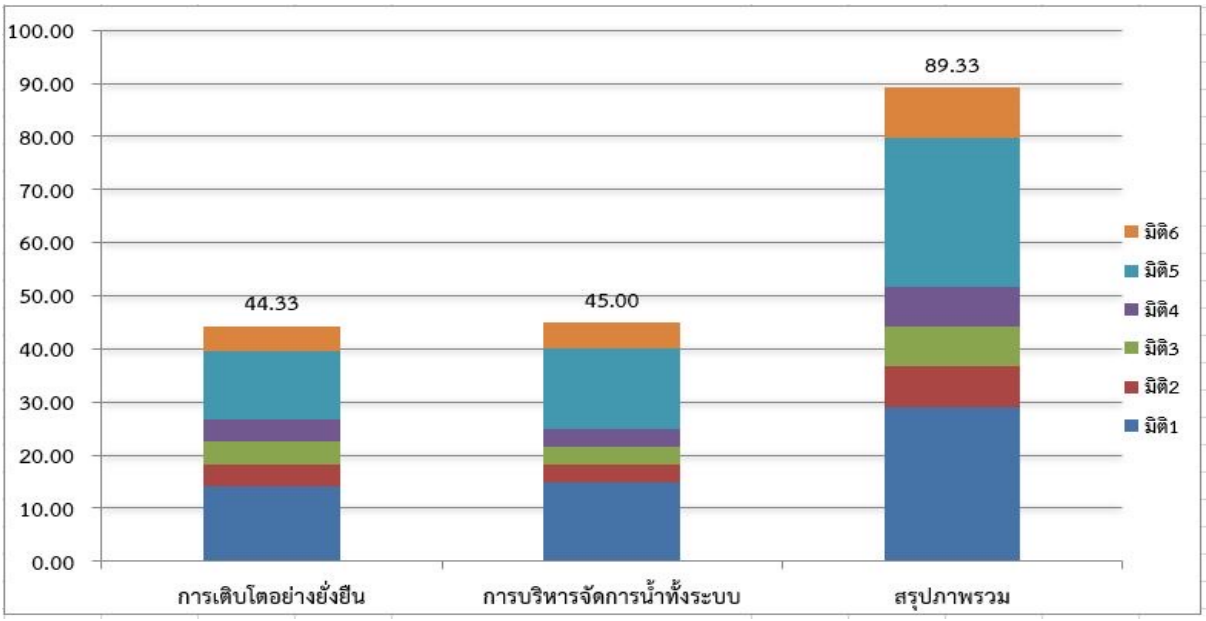

ภาพที่ ๕ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๖๔

๒.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม ประจำปี ๒๕๖๔ คาดว่า **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง** ซึ่งใกล้เคียงกับความสำเร็จของเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ เนื่องจากภาพรวมการประเมินผลความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุน จำนวน ๓ ประเด็น มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๗๕.๐๑ สรุปในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

๑) **ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๘.๑๓ ซึ่งมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานของรัฐ เร่งรัดการให้บริการระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแก่ประชาชนอย่างสะดวก รวดเร็ว ประหยัดฯ สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้นแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว และเร่งรัดกฎหมายและโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกระจายหน้าที่และอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ อปท. อย่างจริงจัง

๒) **ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๖.๓๘ ซึ่งมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในทุกภาคส่วน และเร่งพัฒนาระบบการป้องกันการทุจริตเชิงรุก และขยายกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันการทุจริตสู่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ

๓) **ประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม** ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๒๐.๕๐ ซึ่งมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรเร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎหมายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... เร่งรัดการเตรียมเสนอแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการรวบรวมและจัดทำประมวลกฎหมายและกฎต่อคณะรัฐมนตรีให้เร็วที่สุด และจัดให้มีกลไก

ช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย รวมทั้งเร่งรัดการพัฒนาระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังแสดงตามภาพที่ ๖

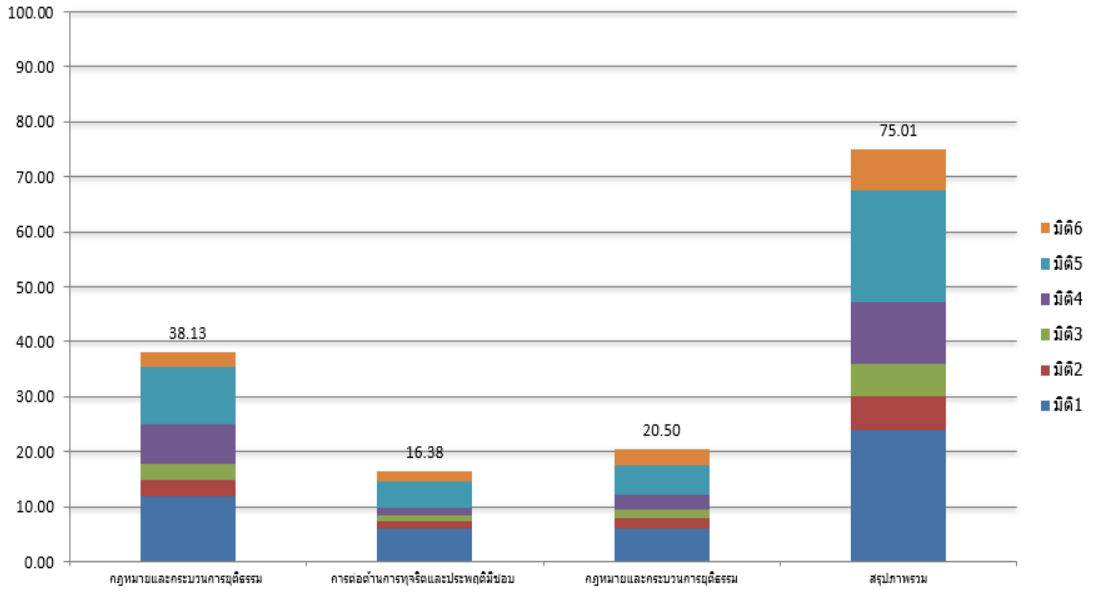

ภาพที่ ๖ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ประจำปี ๒๕๖๔

๓. สรุปภาพรวมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๖ ด้าน พบว่า **ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๘๙.๓๓** รองลงมา ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ ๘๕.๙๘ ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ร้อยละ ๘๔.๔๓ ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑ ด้านความมั่นคง ร้อยละ ๘๐.๙๓ ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ร้อยละ ๗๘.๘๘ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๖ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ร้อยละ ๗๕.๐๑ ตามลำดับ ดังแสดงตามภาพที่ ๗

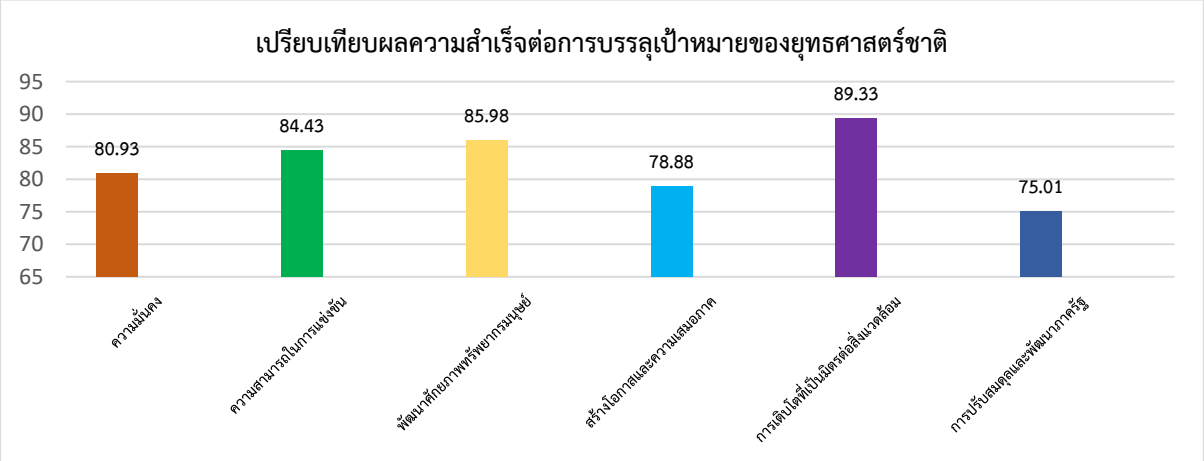

ภาพที่ ๗ เปรียบเทียบผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

ผลการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่า แนวโน้มสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบทั่วโลกในทุก ๆ ด้าน เกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่การดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ แม้สถานการณ์จะดีขึ้นตามลำดับก็ตาม แต่ภายใต้บริบทของสังคมโลก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงก่อความเสียหายไปทั่ว แตกต่างกันตามศักยภาพและความพร้อมในการรับมือกับวิกฤต ขณะที่ความขัดแย้งและการแข่งขันอิทธิพลระหว่างประเทศมหาอำนาจ และสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน ส่งผลกระทบต่อวิกฤตในหลายด้านและมีความเข้มข้นมากขึ้นในทุกมิติ และมีส่วนทำให้เกิดการขัดแย้งในพื้นที่ต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศมหาอำนาจยังคงใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน เป็นเครื่องมือสร้างแรงกดดันและต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ และกลุ่มความเห็นต่างในประเทศที่พยายามดึงองค์การระหว่างประเทศและองค์สิทธิมนุษยชนเข้าสนับสนุนความเคลื่อนไหวเพื่อยกระดับให้เกิดกระแสความสนใจจากทั่วโลกที่มีต่อไทยมากขึ้น ประกอบกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญปี ๒๕๖๔ แผนงาน/โครงการสำคัญส่วนใหญ่ พบว่า โครงการจำนวนมากยังไม่ตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติและมีลักษณะเป็นงานประจำ รวมถึง **ในปี ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายและการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ** ภารกิจของหน่วยงานประสบปัญหาในการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน/โครงการสำคัญ และ**การดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด** จึงเป็นประเด็นท้าทายและปัจจัยสำคัญที่**ต้องทบทวนเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินการ**พร้อมกับ**บูรณาการและปรับปรุงการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับสถานการณ์**อย่างเหมาะสม **ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณ ความคุ้มค้าของการดำเนินโครงการและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ**

ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถฟื้นฟูประเทศจากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นและกลับมาเข้มแข็งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ภายใต้สถานการณ์โลกที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วในช่วงหลังการฟื้นตัวจากสถานการณ์โรคโควิด ๑๙ จึง**ควรให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ชาติที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน**เป็นอย่างยิ่ง ควบคู่ไปกับ**ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** โดยเฉพาะ**ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก**ที่มุ่งเน้น**ให้ความสำคัญกับภาคการเกษตร** อันเป็นรากฐานที่สำคัญของ “เศรษฐกิจฐานราก” เพื่อให้เกษตรกรไทยสามารถแสวงหาโอกาสและพร้อมเผชิญกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในโลกได้อย่างเข้มแข็ง และ**ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม รวมถึงการเสริมสร้างผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก ให้มีศักยภาพ มีขีดความสามารถ และมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน** ทั้งนี้ เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” และบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเชิงประจักษ์ อันจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์และประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงอย่างแท้จริง

๔. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด ในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑) **เร่งผลักดันแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** ให้เป็นแผนบูรณาการ (ด้านงบประมาณ) และดำเนินการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องให้เป็นรูปธรรม

๒) **ขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านจุดเน้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างประเทศ** โดยกระทรวงการต่างประเทศในฐานะเจ้าภาพหลักของแผนแม่บทฯ และพิจารณาปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

๓) **ผลักดันการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในเชิงรุก** เพื่อเป็นต้นแบบการจัดทำโครงการสำคัญเชิงบูรณาการ เช่น กรอบความร่วมมือ ACMECS เพื่อเป็นกลไกรักษาความเป็นแกนกลางของประเทศในอนุภูมิภาค สร้างดุลยภาพทางการเมืองกับประเทศมหาอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ กรอบความร่วมมือยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) เป็นต้น

๔.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑) **ประเด็น การเกษตร** กระทรวงเกษตรฯ ควรติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดตามยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรฯ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตรอัจฉริยะ/เทคโนโลยีเกษตรดิจิทัลรูปแบบต่าง ๆ การวิจัยและพัฒนากระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในฟาร์ม การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมอัจฉริยะ และการขยายตลาดสินค้าเกษตรอัจฉริยะ รวมถึงการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่องอย่างจริงจัง

๒) **ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** ภาคอุตสาหกรรม ควรขับเคลื่อนและสานต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม (S-curve) อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเร่งรัดผลักดันนโยบาย BCG Model เช่น เศรษฐกิจชีวภาพ เน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว การพัฒนาต่อยอดช่องทางการตลาดดิจิทัล อาทิ การใช้ soft power ควบคู่กับธุรกิจท่องเที่ยวบันเทิง ร้านอาหารและบริการต่าง ๆ ฯลฯ รวมทั้งการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชนและขยายช่องทางการตลาดไปสู่การค้าออนไลน์

๓) **ประเด็น การท่องเที่ยว** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) กรณีเสนอเป้าหมายใหม่ ควรระบุแนวทางการพัฒนาที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายและโครงการที่ส่งผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ ผลผลิต และเวลาที่ต้องแล้วเสร็จตามเป้าหมาย (๒) มาตรการระยะสั้นเร่งด่วน ควรขยายระยะเวลาโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (๓) ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

๔) **ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (๒) อปท. ต้องยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป้าหมายและตัวชี้วัดให้ชัดเจน เน้นโครงการ/กิจกรรมการผลิตและบริโภค และโครงการแก้ไขปริมาณขยะติดเชื้ออันตรายและพลาสติก

๕) **ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล**

๕.๑) **โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) แก้ไขกฎหมายที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และกำหนดระยะเวลาในแผนแม่บทการใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่ยาวนานในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ (๒) ปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดยังไม่เหมาะสม และไม่ตอบโจทย์ที่ชัดเจน ๓) แยกการดำเนินงานที่มีเป็นลักษณะเป็นการปฏิบัติราชการประจำ และไม่มุ่งสู่การปฏิรูปประเทศ

๕.๒) **โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์** ควรมีการดำเนินโครงการตามแนวทางการพัฒนาที่ ๑ – ๑๑ ที่สำคัญ จำนวน ๒๑ โครงการ เช่น แนวทางที่ ๑ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้านาทา (Transshipment Yard) จังหวัดหนองคาย แนวทางที่ ๒ โครงการจัดระเบียบการขนถ่ายสินค้ากลางทะเลบริเวณเกาะสีชังและเขตท่าเรือศรีราชา (ควรสำเร็จในปี ๒๕๖๖) แนวทางที่ ๓ โครงการสนับสนุนสายการบินของไทยภายใต้นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรี (ควรสำเร็จในปี ๒๕๗๐) รวมถึง ควรเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรางโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ช่วงขอนแก่น - หนองคาย และช่วงมาบกะเบา – ชุมทางถนนจิระ ที่ล่าช้า เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าเชื่อมโยงกับประเทศจีนและประเทศลาวไปท่าเรือแหลมฉบังได้ รวมทั้งเร่งรัดผ่านร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมพาณิชยนาวี พ.ศ. ..... เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ประกาศใช้โดยเร็ว และเร่งรัดการพัฒนาศักยภาพกองเรือแห่งชาติและท่าเรือเพื่อพัฒนาการขนส่งทางทะเลให้เป็นศูนย์กลางผ่านแดน-ถ่ายลาในภูมิภาค เป็นต้น

๕.๓) **โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) การเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการโครงการที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น โครงการเน็ตประชารัฐ โครงการเน็ตบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น (๒) ภาครัฐต้องเร่งรัดโครงการที่ล่าช้าที่ต้องประเมินปัญหาอุปสรรคเพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการในห้วงต่อไป (๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และรับรู้ร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๖) **ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** ควรดำเนินการดังนี้ (๑) ผลักดันมาตรการช่วยเหลือและสนับสนุนมาตรการทางการเงินกับภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง (๒) ควรติดตามผลสัมฤทธิ์ของการสนับสนุน Voucher การใช้ Sandbox และประเมินผลความคุ้มค่าของการดำเนินการ และปรับปรุงการบริหารงบประมาณให้เหมาะสม (๓) เร่งติดตามประเมินผลผลสัมฤทธิ์ของผู้ประกอบการที่ได้รับสินเชื่อ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในระยะต่อไป

๗) **ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ประเด็นตัวชี้วัดยังมีการวัดผลล่าช้าอย่างน้อย ๑ - ๒ ปี ไม่เป็นไปตามปีปฏิทินและปีงบประมาณที่ต้องรายงาน จึงควรปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด (๒) ประเด็นการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลการลงทุนในพื้นที่อย่างจริงจัง เป็นต้น

๔.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑) **การกำหนดโครงการสำคัญในการดำเนินการ**ตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติร่วมกันทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่ (๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ (๒) รัฐบาล ในฐานะฝ่ายบริหาร ผู้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศและเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของส่วนราชการทั้งประเทศ และ (๓) วุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจใน

การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

๒) **กลไกการดำเนินงาน** ควรปฏิรูปการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ควรมีการปฏิรูปกระบวนการจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญใหม่ และสำนักงบประมาณ ควรปฏิรูปกระบวนการและวิธีการด้านงบประมาณใหม่ ให้เป็นไปอย่างประสิทธิภาพ และบูรณาการฐานข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ

๓) **กลไกระดับจังหวัด** ควรกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Flagship Project โดยตรง ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๔) **ฐานข้อมูล** ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลกลางที่ทุกส่วนราชการที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับและสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

๕) **ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ควรมีมาตรการในการประเมินเรื่องดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และสอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (๒) เร่งขยายค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในภาคธุรกิจ และ (๓) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

๖) **ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) เร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว ควรขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ (๒) เร่งดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (๓) พัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่อยู่นอกระบบการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา (๔) ควรใช้กลไกกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และกลุ่มเด็กที่หลุดออกนอกระบบการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

๗) **ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ระดับส่วนกลาง ควรกำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม (๒) ระดับพื้นที่ ควรกำหนดให้เป็นเป้าหมายตัวชี้วัดของผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการภายในจังหวัด (๓) ด้านงบประมาณ รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรร ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๘) **ประเด็น ศักยภาพการกีฬา** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในการจัดทำคำของบประมาณ และเชิญผู้แทนจากสำนักงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วมการจัดทำตั้งแต่เริ่มแรก (๒) การจัดหาอุปกรณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสมการเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักด้านการออกกำลังกายให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้และเข้าใจ (๓) ทบทวนประเด็นกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากีฬาของประเทศ (๔) เร่งขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เป็นคานงัดที่สำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

๔.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑) **จัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศ** ควรจัดทำเป็น **“ระบบฐานข้อมูลกลาง”** ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับในระดับตำบล ควรมุ่งเน้น **“การจัดทำข้อมูลของตำบลโดยตำบล เพื่อตำบล”** และบูรณาการฐานข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๒) **สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง/ตำบลเข้มแข็ง** ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับกลไกและกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เน้นการทำงานแบบบูรณาการจริงในพื้นที่ระดับตำบลลงไป โดยใช้จตุพลังให้ร่วมกันจัดการการพัฒนาและการแก้ปัญหาในพื้นที่

๓) **ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากร** ให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และดูแลแบบองค์รวม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้เรียนควบคู่ไปพร้อมกับการทำงาน พัฒนาทักษะแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานอยู่ในระดับต่ำ และผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและสมรรถนะในสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้น

๔) **ยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก** การปรับตัวของผู้ประกอบการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับศักยภาพและรายได้ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้สมัยใหม่ สำหรับการประกอบอาชีพและการบริหารจัดการด้านธุรกิจ และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก

๕) **การบริหารจัดการระบบรองรับสังคมสูงวัย** โดยใช้ตำบลเป็นฐานสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์กรภาคีร่วมดำเนินการในระดับพื้นที่ ตำบล อาทิ สภาองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ สถาบันการเงินชุมชน

๖) **เร่งรัดผลักดันการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย** การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

๗) **ปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** การดำเนินงานติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินงานให้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์

๔.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑) **เร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์**

๒) **เร่งรัดผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย**และกระบวนงานที่มีความล้าสมัย

๓) **บูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ** ในการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔) **ขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์การดำเนินการ**ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเชิงรุก และสนับสนุนให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ

๕) **การจัดสรรงบประมาณประจำปี** ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนงาน/กิจกรรมของโครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๖) **ควรรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็น**ต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบและบูรณาการข้อมูล รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องระหว่างหน่วยงานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

๔.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) **เร่งรัดและให้บริการประชาชนในเชิงรุกด้วยจิตบริการ** และนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว เพื่อให้การบริการภาครัฐบรรลุเป้าหมายในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) **เร่งรัดการพัฒนาต่อยอด** การรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ที่อาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในบริการภาครัฐ

๓) **ควรยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต** (CPI) โดยการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมิน ITA การแบ่งกลุ่มการประเมิน ออกเป็น ๕ - ๖ กลุ่ม และผลักดันขับเคลื่อนไปยังทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) **ควรปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา** ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถวัดผลเชิงพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

๕) **ในระยะเร่งด่วน** คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ควรเร่งพิจารณาทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตและอนุมัติให้มากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และจัดลำดับกฎหมายที่จะดำเนินการก่อน – หลัง ให้ชัดเจน

๖) **ควรจัดให้มีช่องทางอิเล็กทรอนิกส์**ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายได้แสดงความคิดเห็น ควรจัดหมวดหมู่กฎหมายโดยจัดทำเป็นประมวล และควรสื่อสารให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างทั่วถึง และควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เช่น อินโฟกราฟิกหรือคลิปวีดีโอ เป็นต้น โดยมีหน่วยงานเฉพาะ (back office) ที่ทำหน้าที่ดูแล รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลในระบบกลาง ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

๗) **เร่งรัดการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมาย**ที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของประชาชน

๘) **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ควรพิจารณาทบทวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ เพื่อให้สามารถบูรณาการร่วมกันได้ทุกท้องที่และการจัด

ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานต่อไป

๙) **ควรประเมินผลสัมฤทธิ์สถานีตำรวจ**ที่มีทนายความอาสาประจำ และความคุ้มค่าของโครงการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป

๑๐) **ควรมีการพิจารณาขยายโครงการการปล่อยชั่วคราว**ในขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม เช่น การปล่อยชั่วคราวในชั้นการสอบสวน หรือในชั้นของพนักงานอัยการ เป็นต้น

๑๑) **ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา** เพื่อให้นำหลักการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนไปใช้ให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

๑๓) **หน่วยงานของรัฐควรดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ** (Plan-Do-Check-Act : PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติให้ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาประเทศ จัดทำแผนระดับที่ ๓ การนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ ๓ โครงการ

๕. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๕.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑) **ผลักดันแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** เป็น **“แผนบูรณาการ”** ขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๒) **เร่งแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้บรรลุเป้าหมาย**ตามที่กำหนด เช่น ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ยาเสพติด ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ความมั่นคงตามแนวชายแดน เป็นต้น

๓) **เร่งรัดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านความมั่นคง** (Big Data) ให้ครอบคลุมในทุกมิติและเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

๔) **ควรเพิ่มการดำเนินการ ตสร. ตั้งแต่ในช่วงต้นน้ำ**ให้มากขึ้น ตั้งแต่**การจัดทำแผนบูรณาการ** (แผนระดับ ๓) **การจัดทำโครงการสำคัญ ตลอดจนการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อยและยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม**

๕) **การบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง** ที่เป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการตามแผนแม่บทฯ กระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักประสบความสำเร็จในการจัดทำตารางประสานสอดคล้อง (แผนระดับที่ ๓) ในแผนย่อยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (S1) และเร่งรัด ผลักดันให้ขยายการจัดทำตารางประสานสอดคล้องที่มีความครอบคลุมในทุกแผนย่อย

๖) **กระทรวงการต่างประเทศ** ควรเร่งรัดหารือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ประเด็น การต่างประเทศให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผล เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินการในห้วงที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และห้วงต่อไป

๕.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๑) **ประเด็นการเกษตร** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) มีระบบงบประมาณ แผนงาน/โครงการสำคัญที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงจากความต้องการพัฒนาได้ทันเหตุการณ์ (๒) เร่งแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนกันของเป้าหมาย การบูรณาการแผนงาน/โครงการสำคัญ และงบประมาณที่ครอบคลุมตลอดทั้งกระบวนการที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (๓) ทบทวนบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เนื่องจากปัจจุบันเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนกลุ่มขับเคลื่อน ปยป.กษ.

๒) **ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต หน่วยงานกลาง** ได้แก่ สศช. สำนักงบประมาณ สำนักงาน ป.ย.ป. และสำนักงาน ก.พ.ร. ควรบูรณาการทำงานร่วมกันในการกลั่นกรองโครงการสำคัญ รวมทั้งขับเคลื่อนในภาพรวม เช่น จัดเรียงลำดับความสำคัญโดยเฉพาะประเด็นเร่งด่วน กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ/หน่วยงานสนับสนุน และบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงาน ผลักดันการจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการที่ตอบโจทย์และเป้าหมายของแผนแม่บทฯ และยุทธศาสตร์ชาติ

๓) **ประเด็น การท่องเที่ยว** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและโครงการส่งเสริมกิจการการแข่งขันเรือเร็วสูตรหนึ่ง (Formula1) (๒) ปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต เพื่อให้สามารถรองรับเรือสำราญหรูหราขนาดเล็ก (Small Luxury Cruise) (๓) เร่งรัดโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำเจ้าพระยา เส้นทางกรุงเทพ-อยุธยา และโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โบราณสถาน วัดวาอารามสวยงาม และบ้านเรือนชุมชน บริเวณคลองบางกอกน้อย เป็นต้น

๔) **ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (๒) ให้ความสำคัญเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น ลดการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานทดแทนรูปแบบอื่นในการดำเนินโครงการ เป็นต้น

๕) **ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล**

๕.๑) **โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ หน่วยงานของรัฐต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ (๒) ผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ยกเลิกกฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ (๓) บูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา เป็นต้น

๕.๒) **โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) รัฐบาลต้องมีนโยบายควบคู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้แต่ละกระทรวงนำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (๒) รัฐบาลต้องมีระบบการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเสี่ยงในการปรับแผนงาน/โครงการสำคัญในอนาคต รวมทั้งการบริหารโครงการ และการบริหารสัญญา (๓) การบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวง ต้องมีการถ่ายทอดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดการกำหนดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน รวมถึง ควรเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรางโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ช่วงขอนแก่น - หนองคาย และช่วงมาบกะเบา – ชุมทางถนนจิระ ที่ล่าช้า เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าเชื่อมโยงกับประเทศจีนและประเทศลาวไปท่าเรือแหลมฉบังได้ รวมทั้งเร่งรัดผ่านร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมพาณิชยนาวี พ.ศ. ..... เข้าสู่การพิจารณา

ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาให้ประกาศใช้โดยเร็วและเร่งรัดการพัฒนาศักยภาพกองเรือแห่งชาติและท่าเรือ เพื่อพัฒนาการขนส่งทางทะเลให้เป็นศูนย์กลางผ่านแดน-ถ่ายลาในภูมิภาค เป็นต้น

๕.๓) **โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) เบิกจ่ายงบประมาณให้เกิดการบรูณาการของโครงการที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (๒) เร่งรัดโครงการที่ล้าช้าและประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี ๒๕๖๔ (๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และการรับรู้ร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๖) **ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** ควรดำเนินการดังนี้ (๑) กระทรวงการคลัง ควรผลักดันมาตรการช่วยเหลือทางการเงินกับภาคธุรกิจ (๒) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรกำหนดแนวทางช่วยเหลือ/พัฒนา SMEs ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (๓) กระทรวงอุตสาหกรรม ควรจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะให้การสนับสนุนทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม และกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่

๗) **ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) มุ่งเน้นพิจารณาศึกษา ติดตามผลการดำเนินงานว่าแผนงาน/โครงการสำคัญที่หน่วยงานได้ดำเนินการ เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้หรือไม่วัดผลได้จริง และมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบครบถ้วนหรือไม่ (๒) การรายงานผลสัมฤทธิ์ควรรายงานให้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้และตามกำหนดเวลา เป็นต้น

๕.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑) **ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** เน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองที่ดี ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) กำหนดค่าเป้าหมายตั้งแต่ระดับโครงการ ระดับแผนย่อยและระดับแผนแม่บทให้ชัดเจน (๒) กำหนดรูปแบบโครงการและกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและพิเศษอื่น ๆ เช่น โรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น (๓) ให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมซื่อสัตย์สุจริตให้แก่บุคคลและหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ให้แพร่หลายและจริงจังมากยิ่งขึ้น การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ และการใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

๒) **ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) เร่งดำเนินการทดสอบสมรรถนะครูรายสาขาที่สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้ให้มากขึ้น (๒) การพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัวและการร่วมมือกับ EdTech startup

๓) **ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔) **ประเด็น ศักยภาพการกีฬา** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเตรียมความพร้อมทุกด้าน (๒) เชื่อมโยงข้อมูลด้านการ

ออกกำลังกาย และข้อมูลด้านสุขภาพให้สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ (๓) ให้การสนับสนุนการบริหารจัดการ และการติดตามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการให้บริการทางการกีฬาในส่วนภูมิภาคสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล (๔) การบูรณาการด้านงบประมาณและทรัพยากรด้านการกีฬาทุกหน่วยงานให้เกื้อกูลกัน (๕) ควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ทุกจังหวัด เพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษากับนักกีฬา ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่สนใจได้

๕) **ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) ภาครัฐควรมีมาตรการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาของทั้งภาคเอกชนและภาครัฐให้มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง (๒) ควรปรับและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในองค์รวม รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรวิจัย (๓) ยกระดับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยเชิงพาณิชย์ที่อาจดำเนินการร่วมกับต่างประเทศ โดยมีมาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้สอดรับกับสถานการณ์ และเน้นการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาธุรกิจในการสร้างนวัตกรรมให้มากขึ้น

๕.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑) **การผลักดันให้มีระบบฐานข้อมูลกลาง** ควรกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานสนับสนุนให้ชัดเจน และบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง การจัดการข้อมูลในระดับตำบลมุ่งเน้นให้ตำบลเป็นผู้จัดทำฐานข้อมูลให้ครอบคลุมทุกมิติ

๒) **การเสริมสร้างให้ตำบลเข้มแข็ง** ควรดำเนินการ ดังนี้ (๑) กำหนดการสร้างตำบลเข้มแข็งเป็นวาระแห่งชาติ (๒) กำหนดเป็นนโยบายของส่วนราชการในการใช้ “จตุพลัง” เพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง/ตำบลเข้มแข็ง และเผยแพร่การดำเนินการเพื่อขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (๓) กำหนดให้มีสมัชชาตำบลเข้มแข็งแห่งชาติ เพื่อเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการจัดการตำบลเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

๓) **การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากร** ยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก การปรับตัวของผู้ประกอบการ และการพัฒนารายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อย

๔) **การพัฒนาและออกแบบระบบสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ**ที่จะช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคง มีศักดิ์ศรี และการออมรูปแบบอื่น ๆ โดยบูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน

๕) **การออกแบบและการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว** โดยใช้หลักชุมชนรอบรู้สุขภาพมาเป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพบุคคลและชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม

๖) **การปรับปรุงตัวชี้วัด**ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานสนับสนุน ควรหารือกับ สศช. ให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการปรับปรุงตัวชี้วัด ปัญหาอุปสรรค ข้อดีและข้อเสีย

๕.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑) **ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน**

(๑) **ควรส่งเสริมการใช้ดาวเทียม**ร่วมกับการลงพื้นที่สำรวจในการจัดทำข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นปัจจุบัน และส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่สีเขียวตลอดจนสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคีในภาคส่วนต่าง ๆ

(๒) **เร่งรัดการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล/คลังข้อมูล**ความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

(๓) **ปรับแผนการปฏิบัติงาน**ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙

(๔) **กำหนดให้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา

(๕) **ควรให้ความสำคัญกับประเด็นที่ต้องดำเนินการ**อย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การลดปัญหาการสูญเสียอาหาร และขยะอาหาร เป็นต้น

๒) **ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ**

(๑) **ส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานระดับท้องถิ่น** ในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๒) **การสนับสนุนมาตรการนอกเหนือจากเชิงโครงสร้าง** อาทิ การปรับปรุงกฎหมายและรวบรวมจัดหมวดหมู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติทางน้ำ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยน้ำท่วมและน้ำแล้งอย่างเป็นระบบ เร่งพัฒนาและเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชน ในการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๓) **ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการน้ำ** อาทิ ฐานข้อมูลด้านน้ำในระดับลุ่มน้ำ และระบบการติดตามสถานการณ์น้ำ ที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของผู้ใช้น้ำ และความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมทั้งการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๔) **การบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำ** โดยส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำตามหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการผ่านการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยให้ประหยัดน้ำ และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมและเป็นระบบ

(๕) **ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วม**ของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

๕.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) **ควรทบทวนเป้าหมายระดับแผนย่อยให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง**ของแต่ละแผนย่อยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายระดับประเด็น ปรับปรุงจำนวนค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง นอกจากนั้นควรกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละปีให้ชัดเจน

๒) **การจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนย่อย**ที่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง และพิจารณาคัดกรองและจัดลำดับความสำคัญของโครงการ รวมทั้งการประสานและบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

๓) **เร่งรัดการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย** รวมทั้งการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๔) **เร่งรัดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ นำระบบบริหารผลงานปฏิบัติงาน** (Performance Management : PM) และระบบการบริหารทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) มาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. การติดตามด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ข้อเสนอแนะเร่งรัดที่สำคัญ ควรเร่งรัดการดำเนินการ ดังนี้

๑) **รัฐบาลต้องเร่งรัดกำกับและควบคุมหน่วยงานที่รับผิดชอบ**ประเด็นในเป้าหมายทั้งที่อยู่ในระดับวิกฤต ระดับที่มีความเสี่ยง และระดับที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายอย่างจริงจัง และนำหลักความรับผิดรับชอบมาพิจารณาให้คุณให้โทษ รวมทั้งร่วมมือกับสำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ก.พ. ในการพัฒนาระบบการจัดวางยุทธศาสตร์องค์กร ระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในระดับหน่วยงานและตัวบุคคล (โดยเฉพาะผู้บริหาร) ให้มีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ

๒) **สศช. ควรดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัด**อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมิติเป้าหมายเชิงผลกระทบ (Impact Goal) เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบนำไปใช้ในการกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ทั้งในระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการ ๑ ปี

๓) **ควรให้ความสำคัญในด้านการกระจายอำนาจ**ที่จะต้องคำนึงถึง ๓ ลักษณะ คือ (๑) การกระจายอำนาจทางการเมือง (๒) การกระจายอำนาจทางการคลังหรือความสามารถในการหารายได้ของท้องถิ่น และ (๓) การกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากร เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการพัฒนาของประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔) **สำนักงบประมาณ** ควรทำหน้าที่ในการสร้างระบบและวางหลักประกันให้แต่ละหน่วยงานที่อยู่ในแผนงานบูรณาการร่วมกันขับเคลื่อน และทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้กำกับดูแลให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการจัดทำแผนงานร่วมกัน และนำเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์องค์กร โดยมีการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นเครื่องมือหรือเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการเร่งรัดดำเนินการ

๕) **หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อน** ควรให้ความสำคัญกับประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป และนำผลการประเมินการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับประเด็นที่อยู่ในระดับวิกฤต (สีแดง) หรือมีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่อยู่ในระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นกรอบหรือทิศทางในการให้นโยบาย การกำกับติดตาม การให้น้ำหนักหรือการจัดลำดับความสำคัญต่อเป้าหมายของแผนแม่บทย่อย รวมถึงการให้คะแนนของหน่วยงานผู้มีสิทธิ์ประเมินโครงการสำคัญให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วถ่ายทอดไปยังหน่วยงานเจ้าภาพในการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทุกระดับ เพื่อให้การจัดทำโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณของหน่วยงานสนับสนุนที่อยู่ภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยในประเด็นต่าง ๆ มีกรอบและทิศทางดำเนินการที่ชัดเจน สามารถเสนอโครงการสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๖) **โครงการสำคัญ**ที่เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ อาจยังมีจำนวนไม่มากนัก หน่วยรับงบประมาณบางส่วนยังไม่มีความพร้อมหรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินงบประมาณ ควรกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการสำคัญให้ทันตามขั้นตอนและวิธีการเสนอขอตั้งงบประมาณตามปฏิทินงบประมาณในแต่ละปีให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๗) **ควรปรับเป้าหมายการให้บริการของกระทรวง**ให้ตรงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การรายงานผลการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณตรงกันกับเป้าหมายและตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และการถ่ายทอดเป้าหมาย ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี จากนั้นจึงถ่ายทอดไปยังหน่วยรับงบประมาณเพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี และราย ๑ ปี แล้วให้แต่ละกระทรวงกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดย่อยให้หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญ และเสนอขอตั้งงบประมาณตามหน้าที่และอำนาจ เพื่อให้การขับเคลื่อนสามารถบรรลุเป้าหมาย/ตัวชี้วัดได้อย่างแท้จริง

๗. กลไกขับเคลื่อนการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

๗.๑ การขับเคลื่อนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ ในห้วงปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ ที่ผ่านมาถือได้ว่าเป็นการ ตสร.ของวุฒิสภาต่อรายงานตามวงรอบ ๓ เดือน (รายงานตามมาตรา ๒๗๐) และรายงานประจำปี อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงแสดงให้เห็นว่า ถ้าเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ งบประมาณจะมีผลในทางปฏิบัติค่อนข้างน้อย

ในขณะที่การ ตสร.จะล่าช้ากว่าเวลาที่รายงาน ๓ - ๖ เดือน ถ้าเป็นการ ตสร. รายงานตามวงรอบ ๑ ปี (ปี ๒๕๖๔) ก็จะกระทำขึ้นได้ก็ต่อเมื่อก้าวเข้าไปในปีงบประมาณต่อไปแล้ว ประมาณ ๖ เดือน และอาจจะอยู่ช่วงต้น ๆ ของการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี + ๒ (ปี ๒๕๖๓) แล้วเช่นกัน จึงทำให้แผนงาน/โครงการและงบประมาณที่ได้รับการเสนอแนะจะถูกนำไปดำเนินการจริงได้ในช่วงเวลา

อีก ๒ ปีงบประมาณถัดไป ขณะที่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายงบประมาณอาจจะสามารถดำเนินการได้ทันทีแต่กระนั้นก็ยังล่าช้าไปกว่าช่วงเวลาที่ควรดำเนินการ ประมาณ ๓ - ๖ เดือน

เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการปิดช่องว่างดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปฏิทินการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติของรัฐบาลเพิ่มเติมที่สำคัญ เช่น ๑) การจัดทำโครงการสำคัญ (โดย สศช.) ๒) การกำหนดปฏิทินการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของทุกส่วนราชการ (โดยสำนักงบประมาณ) ๓) ในช่วงเวลาก่อนและระหว่างขั้นตอนการจัดทำโครงการสำคัญ (ปี + ๒) ประมาณเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม (ปี + ๐) ซึ่งมีขั้นตอนย่อย ๆ ที่ต้องให้ความสำคัญ คือ (๑) การกำหนดประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นรูปธรรมในระดับรัฐบาล ระดับกระทรวง และระดับจังหวัด (๒) การจัดทำแผนปฏิบัติการ/หรือแผนปฏิบัติการด้าน.... ต่อประเด็นดังกล่าวที่เป็นรูปธรรม (๓) การกำหนดกิจกรรมและส่วนราชการที่รับผิดชอบในการดำเนินการ (๔) การจัดทำแผนงาน/โครงการ ความต้องการงบประมาณของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งเป็นโครงการที่แต่ละส่วนราชการจะดำเนินการที่เป็นโครงการสำคัญซึ่งมีการดำเนินการภายใต้การกำกับของ สศช.

ต่อกรณีดังกล่าวพบจุดอ่อนที่ผ่านมา คือ รัฐบาลไม่ได้กำหนดประเด็นที่จะพัฒนาให้ชัดเจนแต่ให้ส่วนราชการพิจารณากันเองและไม่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติการด้าน.... ที่เป็นรูปธรรม จึงทำให้โครงการที่แต่ละส่วนราชการเสนอมาไม่สามารถตอบได้ว่ามีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ และจะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้หรือไม่อย่างไร นอกจากนั้น สศช. ก็ไม่ได้มีการตรวจสอบว่าโครงการที่นำมาเสนอสำคัญจริงหรือไม่ เพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายหรือไม่ และถ้าไม่เพียงพอแล้วควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

ดังนั้น **จึงควรพิจารณาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนย่อยของการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ โดยให้เน้นลงไปในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติการด้าน.... แผนงาน/โครงการ และงบประมาณ** (การดำเนินการของแต่ละส่วนราชการ) รวมถึงใน**ขั้นตอนการให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีของแต่ละส่วนราชการว่าได้รับการสนับสนุน ครบถ้วนหรือไม่ เพียงใด** (การดำเนินการภายใต้การกำกับของสำนักงบประมาณ) เพื่อลดทอนความคลาดเคลื่อนในการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ต้องจัดทำขึ้นล่วงหน้าก่อนการปฏิบัติจริงถึงประมาณ ๒ ปี โดยจำเป็นต้องดำเนินแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ต้องเร่งรัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ/แผนปฏิบัติการด้าน....ระยะ ๕ ปี (๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ในแต่ละประเด็นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำโครงการและคำของบประมาณขึ้นไว้ขั้นหนึ่งก่อน ดังแสดงตามภาพที่ ๘

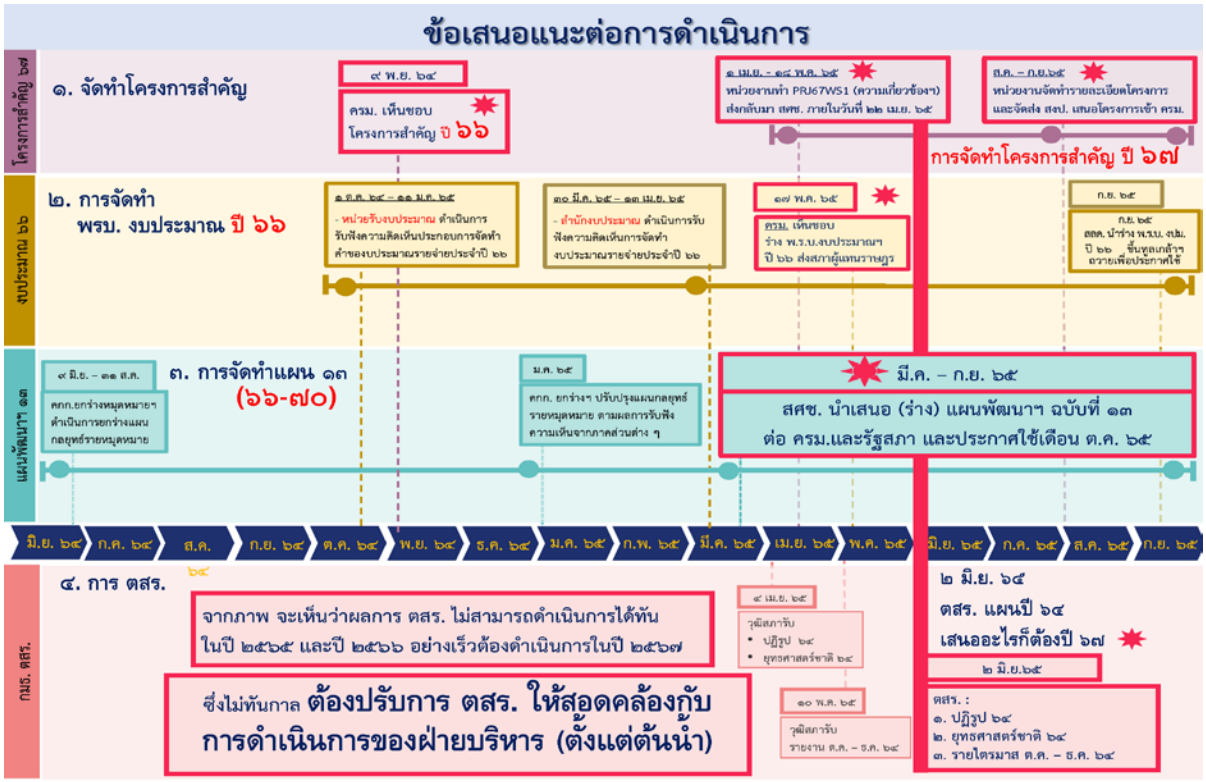

ภาพที่ ๘ ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์

๗.๒ การขับเคลื่อนการแปลงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ จากการติดตามโครงการที่ส่วนราชการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า จำเป็นต้องเพิ่มระดับความเข้มข้นให้มากขึ้น เพื่อให้การดำเนินการตามข้อ ๗.๑ บรรลุเป้าหมาย โดยรัฐบาลควรให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง วางระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Public Sector Performance Management System) ให้กระทรวงต่าง ๆ ดำเนินการ โดยรายงานผลการปฏิบัติงานทันทีเมื่อปฏิบัติเสร็จสิ้นตามแผนงานและโครงการในระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) พร้อมกับการขอเบิกจ่ายงบประมาณในระบบ GFMIS เนื่องจากรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นข้อมูลสำคัญในการบริหารผลการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูง และในระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการ พิจารณารายจ่ายประจำปีและเพื่อการติดตามผลสัมฤทธิ์ เสนอแนะ และเร่งรัดตามแผนปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) **การให้ความสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนต่อผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายจากระดับรัฐมนตรี** (ปัจจุบันผู้รับผิดชอบเป็นระดับข้าราชการประจำ)

๒) **การกำหนดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในเรื่องที่ต้องการเร่งรัดให้บรรลุผล**

๓) **การถ่ายทอดเป้าหมาย/ตัวชี้วัด** ลงไปยังผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างชัดเจน

๔) **การจัดทำแผนบูรณาการการดำเนินงานที่ดี** และอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

๕) **ปรับระบบราชการ/ระบบงบประมาณ** ให้เอื้อต่อการดำเนินการในนโยบายสำคัญให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และสนับสนุนงบประมาณให้กับโครงการสำคัญ

๖) **การแปลงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ** เป็นแผนงาน/โครงการสำคัญของส่วนราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ถูกต้องและครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการ เพื่อขอรับงบประมาณในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี ทั้งในส่วนของ สศช. สำนักงบประมาณและหน่วยงาน ในฐานะ (๑) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็น จ.๑. หรือ (๒) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมาย จ.๒. หรือ (๓) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อย จ.๓. หรือ (๔) หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักกิจกรรมปฏิรูปที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการทั้งหมด ให้สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติได้จริง อันจะทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รอบคอบ รอบด้านและครบถ้วนทุกมิติ รวมถึงทันต่อการจัดทำคำขอดำเนินการโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ และทันต่อการจัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ

****

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร ..... ก

ส่วนที่ ๑ บทนำ ๑

ส่วนที่ ๒ ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ๗

๒.๑ ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ๗

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๙

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๒๕

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔๙

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๖๕

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๘๑

๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๙๓

๒.๒ ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๑๐๕

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง ๑๐๗

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ ๑๑๓

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร ๑๒๓

๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ๑๓๕

๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว ๑๔๓

๖) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ๑๕๙

๗) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล ๑๖๕

๘) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ๑๙๕

๙) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ๒๐๓

๑๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ๒๑๑

๑๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ๒๑๙

๑๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ๒๒๕

๑๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ๒๓๓

๑๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ๒๓๙

๑๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม ๒๔๙

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๑๖) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก ๒๕๕

๑๗) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ๒๖๓

๑๘) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน ๒๖๙

๑๙) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ๒๘๑

๒๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ๒๙๑

๒๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ๒๙๙

๒๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ๓๐๕

๒๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ๓๑๓

ส่วนที่ ๓ บทสรุป ๓๒๑

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๓๒๒

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓๒๔

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๓๒๔

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๓๒๖

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๓๒๗

๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๓๒๙

ส่วนที่ ๔ ผลการศึกษาด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๓๓๑

สรุปประเด็นการอภิปรายของสมาชิกวุฒิสภา

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ ๑	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ประจำปี ๒๕๖๔	ค
ภาพที่ ๒	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔	จ
ภาพที่ ๓	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔	ช
ภาพที่ ๔	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประจำปี ๒๕๖๔	ซ
ภาพที่ ๕	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๖๔	ฌ
ภาพที่ ๖	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ประจำปี ๒๕๖๔	ญ
ภาพที่ ๗	เปรียบเทียบผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ	ญ
ภาพที่ ๘	ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์	ผ
ภาพที่ ๙	ตารางเมทริกซ์ (Matrix) เพื่อตัดสินใจเสนอแนะทางเลือกในการดำเนินโครงการที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ	๔
ภาพที่ ๑๐	สรุปผลวิเคราะห์การวิเคราะห์โอกาสการบรรลุเป้าหมาย	๕
ภาพที่ ๑๑	แสดงความเชื่อมโยงของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๑๒
ภาพที่ ๑๒	ภาพแสดงความเชื่อมโยงของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงของภาพที่ ๙	๑๒
ภาพที่ ๑๓	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และการต่างประเทศ	๑๙
ภาพที่ ๑๔	แสดงร้อยละความสำเร็จที่เป็นองค์ประกอบต่อการบรรลุผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๒๐
ภาพที่ ๑๕	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง	๒๑
ภาพที่ ๑๖	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	๓๕

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายโดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔	๓๖
ภาพที่ ๑๘	แสดงการวิเคราะห์สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายโดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔	๓๗
ภาพที่ ๑๙	การติดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทะสาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๕๒
ภาพที่ ๒๐	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น ศักยภาพ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	๕๕
ภาพที่ ๒๑	แผนการปฏิรูปประเทศที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๕๖
ภาพที่ ๒๒	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	๕๗
ภาพที่ ๒๓	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก และความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	๗๑
ภาพที่ ๒๔	แสดงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	๗๒
ภาพที่ ๒๕	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	๗๓
ภาพที่ ๒๖	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๖๔	๘๖
ภาพที่ ๒๗	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๘๗
ภาพที่ ๒๘	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๘๘
ภาพที่ ๒๙	แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ	๙๙
ภาพที่ ๓๐	แสดงร้อยละความสำเร็จที่เป็นองค์ประกอบต่อการบรรลุผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ	๑๐๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๓๑	แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ	๑๐๑
ภาพที่ ๓๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง	๑๐๘
ภาพที่ ๓๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง	๑๑๐
ภาพที่ ๓๔	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ	๑๑๕
ภาพที่ ๓๕	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ	๑๑๗
ภาพที่ ๓๖	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร	๑๒๔
ภาพที่ ๓๗	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร	๑๓๐
ภาพที่ ๓๘	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	๑๓๗
ภาพที่ ๓๙	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	๑๓๘
ภาพที่ ๔๐	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ท่องเที่ยว	๑๔๖
ภาพที่ ๔๑	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ท่องเที่ยว	๑๕๑
ภาพที่ ๔๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	๑๖๐
ภาพที่ ๔๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	๑๖๑
ภาพที่ ๔๔	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน	๑๖๖
ภาพที่ ๔๕	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน	๑๗๔

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๔๖	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์	๑๗๘
ภาพที่ ๔๗	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์	๑๘๒
ภาพที่ ๔๘	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล	๑๘๙
ภาพที่ ๔๙	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล	๑๙๐
ภาพที่ ๕๐	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	๑๙๗
ภาพที่ ๕๑	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	๑๙๘
ภาพที่ ๕๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ	๒๐๕
ภาพที่ ๕๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ	๒๐๘
ภาพที่ ๕๔	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	๒๑๓
ภาพที่ ๕๕	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	๒๑๔
ภาพที่ ๕๖	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	๒๒๐
ภาพที่ ๕๗	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	๒๒๑
ภาพที่ ๕๘	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)	๒๒๖
ภาพที่ ๕๙	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)	๒๒๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๖๐	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)	๒๓๐
ภาพที่ ๖๑	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)	๒๓๑
ภาพที่ ๖๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	๒๓๕
ภาพที่ ๖๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	๒๓๖
ภาพที่ ๖๔	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา	๒๔๓
ภาพที่ ๖๕	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา	๒๔๔
ภาพที่ ๖๖	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม	๒๕๑
ภาพที่ ๖๗	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม	๒๕๓
ภาพที่ ๖๘	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก	๒๕๘
ภาพที่ ๖๙	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก	๒๕๙
ภาพที่ ๗๐	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	๒๖๕
ภาพที่ ๗๑	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	๒๖๖
ภาพที่ ๗๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน	๒๗๖
ภาพที่ ๗๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน	๒๗๗
ภาพที่ ๗๔	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	๒๘๕
ภาพที่ ๗๕	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	๒๘๖
ภาพที่ ๗๖	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	๒๙๔

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๗๗	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	๒๙๕
ภาพที่ ๗๘	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๓๐๐
ภาพที่ ๗๙	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๓๐๒
ภาพที่ ๘๐	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	๓๐๗
ภาพที่ ๘๑	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	๓๐๙
ภาพที่ ๘๒	แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	๓๑๖
ภาพที่ ๘๓	ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	๓๑๗

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑.๑	มิติทั้ง ๖ ด้านของรายการตรวจสอบ ในส่วนของการติดตามผลการดำเนินโครงการ	๔
ตารางที่ ๔.๑	แสดงการเปลี่ยนค่าสีเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ๓๗ เป้าหมาย เมื่อเทียบกันระหว่างผลการดำเนินการในปี ๒๕๖๓ กับปี ๒๕๖๔	๓๕๖
ตารางที่ ๔.๒	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณกับผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ	๓๖๔

ส่วนที่ ๑
บทนำ

❖ บริบทยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้จัดทำขึ้นและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ และวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน คือ (๑) ด้านความมั่นคง (๒) ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (๓) ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก) การขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๒๓ ประเด็น ไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับที่ ๓ ซึ่งเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีการระบุการดำเนินงาน โครงการ

เป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุขเศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ (๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย (๒) ขีดความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ (๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ (๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม (๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ (๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ทั้งนี้การติดตามผลลัพธ์การดำเนินงานตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ มีการกำหนดเป้าหมาย และค่าเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนาตลอดระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในระดับประเด็น และระดับแผนย่อย แบ่งเป็น ๔ ห้วงการพัฒนา โดยแบ่งเป็นห้วงละ ๕ ปี

❖ แนวโน้มสถานการณ์ประเทศ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ตลอดระยะเวลาของปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบทั่วโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข แรงงาน การศึกษา การเกษตร การท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม และสังคม เป็นระยะเวลายาวนาน การระบาดในวงกว้างของโรคโควิด ๑๙ ทำให้ทั่วโลกได้เห็นถึงความสำคัญและตระหนักถึงการต้องปรับเปลี่ยน และปรับตัวสู่วิถีการดำเนินชีวิตแบบ “ปกติใหม่ (New Normal)” มีการดำเนินชีวิตโดยมีระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

ภาครัฐและภาคธุรกิจมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินการ และเกิดความยั่งยืนในเชิงรุก

สถานการณ์ด้านการเมือง ปัญหาความเห็นต่างทางการเมืองซึ่งดำรงอยู่ในสังคมไทยมายาวนาน และปัญหาความเห็นต่างระหว่างรุ่นอายุ (generation) ที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ในปี ๒๕๖๓ โดยมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเชื่อในกลุ่มของตน อาทิ เทเลแกรม คลับเฮาส์ เฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ไลน์ ยูทูป เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามในปี ๒๕๖๔ สถานการณ์ดังกล่าวได้เริ่มคลายตัวแม้ยังคงมีการสื่อสารข้อมูลที่ยังไม่ได้อยู่บนพื้นฐานความจริงและสร้างความเชื่อที่ผิด สร้างความสับสน และสร้างความแตกแยกให้กับคนในสังคมยังคงปรากฏอยู่ก็ตาม

สำหรับด้านเศรษฐกิจ นอกจากผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ทำให้เศรษฐกิจไทยชะลอตัวแล้ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลก็ได้เข้ามามีผลกระทบและสร้างความเปลี่ยนแปลงกับรูปแบบธุรกิจของไทยอย่างมากเช่นเดียวกัน ทำให้ภาคธุรกิจต้องปรับตัวโดยหันมาใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เริ่มทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจไทยในอนาคต แต่หากทุกภาคส่วนของสังคมไม่อาจก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลง ก็อาจนำมาซึ่งการขยายตัวของปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของคนไทยได้

ในส่วนสถานการณ์อันเป็นปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญในรอบปี ๒๕๖๔ ได้พบภาพสะท้อนที่ทำให้เห็นถึงข้อจำกัดในการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงาน ในการถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การวิเคราะห์แผนระดับที่ ๓ ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน... การจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ และประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ เป็นต้น ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนด ดังนั้น ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการฟื้นฟูประเทศกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จึงกลายเป็นสถานการณ์ที่มีผลกระทบทั้งในด้านที่เป็นปัญหาอุปสรรคและในด้านที่เป็นโอกาสต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

❖ แนวทาง และวิธีดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๐ ให้วุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศและการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกลไกหลักในการกำกับและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้บรรลุเป้าหมาย วุฒิสภา โดยคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (ตสร.) มีแนวทางและวิธีดำเนินการ ดังนี้

● **แนวทาง การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ**

วุฒิสภา ดำเนินการติดตามในบทบาทของผู้ประเมินภายนอกมุ่งเน้นการติดตาม วิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงาน (Impact Assessment) โดยใช้แนวคิดการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organizational for Economic Co-operation and Development, OECD) โดยเป็นการติดตามผลการดำเนินงาน/โครงการ ที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สำหรับการประเมินผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๒๓ ประเด็น ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายในระดับประเด็น ๓๗ เป้าหมาย และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ๑๔๐ เป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัย และดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศกับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงาน/โครงการที่หน่วยงานของรัฐที่ถูกนำเข้าในระบบ eMENSCR ด้วยส่วนหนึ่ง ทั้งต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based) ที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐต่อเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ดำเนินการแล้วในห้วง ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และให้ข้อเสนอแนะ เร่งรัดในการดำเนินงานในห้วงปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๖ บนพื้นฐานของสถานการณ์ประเทศปัจจุบัน และภาพอนาคตของประเทศที่เปลี่ยนไป เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การเสนอแนะ เร่งรัด การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

● **วิธีดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ**

การติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ดำเนินการ ดังนี้

◆ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐดำเนินการ ซึ่งเป็นแผนในระดับ ๓ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การเสนอแนะ เร่งรัด การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๑ อนึ่ง การรายงานผลการดำเนินโครงการตามแนวทางการพัฒนา ในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) และมีกิจกรรมหรือประเด็นย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แต่จากการติดตามในเบื้องต้นพบว่า โครงการบางโครงการมีวัตถุประสงค์เป้าหมาย สนับสนุน สอดคล้องกับเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไม่ชัดเจน จึงมีการคัดเลือกโครงการที่มีวัตถุประสงค์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบรรลุเป้าหมายมาดำเนินการติดตามเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ เร่งรัดตามเป้าหมายของการติดตามที่เป็นประโยชน์ต่อแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

◆ เครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานใช้หลักเกณฑ์ในการติดตามฯ ๓ ส่วน คือ

๑. **การติดตามผลการดำเนินโครงการ** ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนย่อยและแนวทางการพัฒนา โดยการทบทวนผลการดำเนินการด้วยรายการตรวจสอบ (Checklist) ๖ มิติ โดยการวิเคราะห์ผลการติดตามในแต่ละมิติแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับมาก ปานกลาง และ น้อย ดังแสดงในตารางที่ ๑.๑

มิติที่ ๑	**ความจำเป็นเร่งด่วน :** ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้อง และสนับสนุนในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ และความจำเป็นเร่งด่วน
มิติที่ ๒	**ประสิทธิภาพ :** ผลการดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลา/งบประมาณที่กำหนดไว้
มิติที่ ๓	**ประสิทธิผล :** ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์ / เป้าหมาย
มิติที่ ๔	**การบูรณาการ และการมีส่วนร่วม** : การดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบของการมีส่วนร่วมการบูรณาการ กับภาคส่วนต่าง ๆ /การมีส่วนร่วมของประชาชน
มิติที่ ๕	**ผลกระทบ :** ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี
มิติที่ ๖	**ความยั่งยืน :** ผลการดำเนินงานมีแนวโน้มส่งผลที่ดีต่อประชาชน ชุมชน สังคม อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ตารางที่ ๑.๑ มิติทั้ง ๖ ด้านของรายการตรวจสอบ ในส่วนของการติดตามผลการดำเนินโครงการ

๒. การวิเคราะห์เชิงการตัดสินใจ เพื่อทบทวนแผนงาน โครงการที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยการนำผลการติดตามในมิติที่ ๑ คือ ความจำเป็นเร่งด่วนฯ และในมิติที่ ๕ คือ ผลกระทบฯ มาใช้ในการวิเคราะห์เชิงการตัดสินใจด้วยตารางเมทริกซ์ (Matrix) เพื่อตัดสินใจเสนอแนะทางเลือกในการดำเนินโครงการที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยการพิจารณาทางเลือก ทั้งหมด ๕ ทางเลือก (5'Cs) ประกอบด้วย **ทบทวนการดำเนินโครงการ** (Cut) **ปรับเปลี่ยนวิธีการ** (Change) **ควบรวมโครงการ** (Combine) **ดำเนินการต่อไป** (Continue) **สร้างโครงการใหม่เพิ่ม** (Create) ดังแสดงในภาพที่ ๙

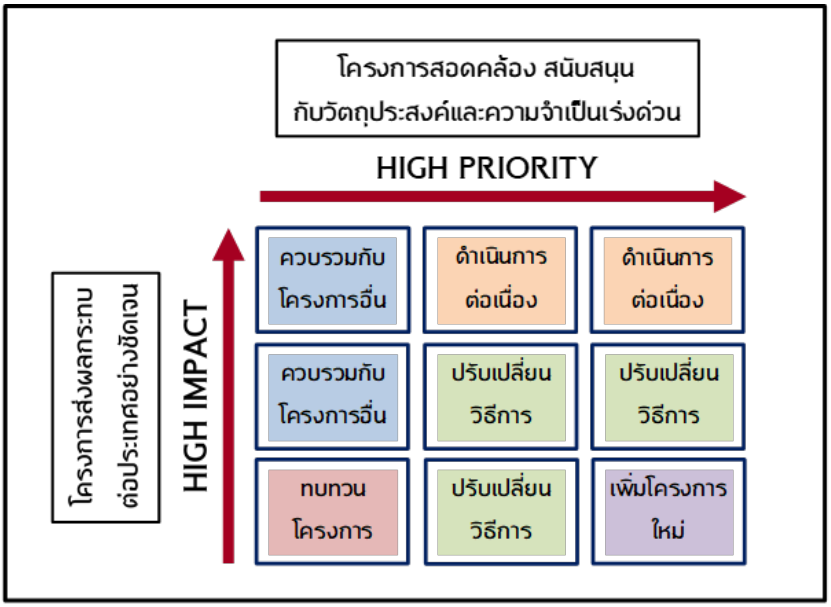

ภาพที่ ๙ ตารางเมทริกซ์ (Matrix) เพื่อตัดสินใจเสนอแนะทางเลือกในการดำเนินโครงการที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

๓. การประมวลผลการติดตาม โดยนำผลการติดตามผลการดำเนินโครงการ ๖ มิติ และผลการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ๕ ทางเลือก มาประมวลผลและจัดทำข้อเสนอแนะเร่งรัด ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ เร่งรัด การดำเนินโครงการเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่อยู่ในระหว่างดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ ข้อเสนอแนะที่สำคัญสอดคล้องกับภาพอนาคตที่ต้องการเร่งรัดดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๗

๔. การวิเคราะห์โอกาสการบรรลุเป้าหมาย เป็นการวิเคราะห์ร้อยละของการบรรลุเป้าหมายจากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม/แผนงาน ทั้งหมดในห้วงระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งในการ ตสร. กำหนดระยะเวลาให้สอดคล้องกับวงรอบของการทบทวน/จัดทำแผนการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ คือ ห้วงระยะเวลา ๕ ปี (ตัวอย่างวงรอบการดำเนินการดังกล่าว วงรอบปี ๒๕๖๕ เพื่อการทบทวนแผน ฯ วงรอบ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และดำเนินการครั้งต่อไป ดำเนินการ ปี ๒๕๖๘ เพื่อการทบทวนแผน ฯ วงรอบปี ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ เป็นต้น) ทั้งนี้ การวิเคราะห์ดังกล่าวจะแสดงถึงแนวโน้มสัดส่วนความสำเร็จตามเป้าหมาย ตามที่ได้มีการดำเนินการ/โครงการ/กิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายที่ได้มีแผนไว้ทั้งหมดในห้วงระยะเวลาที่กำหนด การวิเคราะห์นี้ดำเนินการโดยคณะกรรมาธิการที่รับผิดชอบการติดตามในระดับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับ ๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ระดับ ๑ ทั้งนี้ ผลสรุปการวิเคราะห์โอกาสการบรรลุเป้าหมายรูปแบบการสรุปผลการวิเคราะห์ จัดทำในรูปแบบ Dashboard และการบรรยายสรุปแสดงดังภาพที่ ๑๐

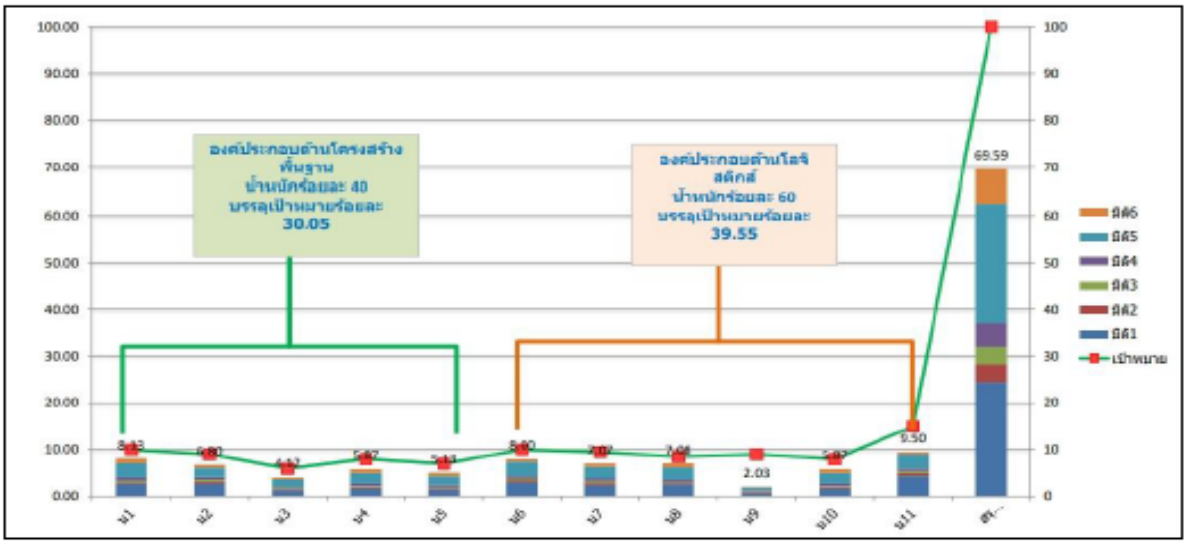

ภาพที่ ๑๐ สรุปผลวิเคราะห์การวิเคราะห์โอกาสการบรรลุเป้าหมาย

◆ **การติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประจำปี ๒๕๖๔ ของวุฒิสภา** คือ การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดผลการดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมหรือสมควรกับบริบทและยุคสมัย ทั้งส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคลของผู้คนในสังคมในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐธรรมนูญตั้งไว้ และจะแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานกิจกรรมหรือประเด็นภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงได้ประเมินสถานการณ์การบรรลุเป้าหมายของทั้ง ๒๓ ด้าน

โดยที่รายงานสรุปผลการวิเคราะห์รายงานสรุปผลการการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ของคณะกรรมาธิการ ตสร. เป็นการวิเคราะห์สรุปผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จากข้อมูลผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ที่แสดงความก้าวหน้าของสถานการณ์บรรลุเป้าหมายของประเด็นแผนย่อย และแนวทางพัฒนาเพื่อให้การติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดตามยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายในเชิงรุกของปี ๒๕๖๕- ๒๕๖๖ ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ และตามมาตรา ๒๗๐ ประกอบข้อบังคับ

การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ หมวด ๑๐ ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเป็นการติดตามเสนอแนะเร่งรัดต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศร่วมกัน คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ตลอดจนนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ให้ได้ตามห้วงเวลา มิเช่นนั้นแล้วการดำเนินการในระยะวงรอบห้วงระยะเวลา ๕ ปี ต่อไปก็จะได้รับผลกระทบ และส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนล่าช้า และไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้

ส่วนที่ ๒
ผลการติดตาม และเสนอแนะ เร่งรัด

การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามรอบการรายงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เพื่อประเมินความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด ๕ ปี ประกอบด้วย (๑) การติดตาม ฯ ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน และ (๒) การติดตามการดำเนินโครงการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น ทั้งนี้ติดตามการบรรลุเป้าหมาย และค่าเป้าหมาย ที่ต้องบรรลุผลในห้วงระยะ ๕ ปี (๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)

๒.๑ ผลการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การติดตามฯ ผลการดำเนินงานยุทธศาสตร์ชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นการวิเคราะห์ และประมวลผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
๒. ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
๔. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางสังคม
๕. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
๖. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด ยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

หน้าว่าง

หน้าว่าง

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑. บริบทของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ ๒๐ ปีที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข”** และมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ โดยเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและความรักความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตลอดถึงการปลุกจิตสำนึกด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้น ในประชาชนทุกระดับ การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ การพัฒนาปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการดำเนินงานอย่างแท้จริง โดยปัญหาความมั่นคงเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไข ประกอบด้วย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ และปัญหาการทุจริตในระบบราชการ โดยมีเป้าหมายและตัวชี้วัด และความเชื่อมโยง ประกอบด้วย

๑.๑ เป้าหมาย

๑) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

๒) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ

๓) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๔) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคง เป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ

๕) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ ตัวชี้วัด

๑) ความสุขของประเทศไทย

๒) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

๓) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๔) บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคมระหว่างประเทศ

๕) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

๑.๓ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง กับแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มี ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีความเชื่อมโยงและรองรับ จำนวน ๒ แผนแม่บท ประกอบด้วย ๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นความมั่นคง และ ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการต่างประเทศ (รายละเอียดตามภาพที่ ๑๑ และ ๑๒)

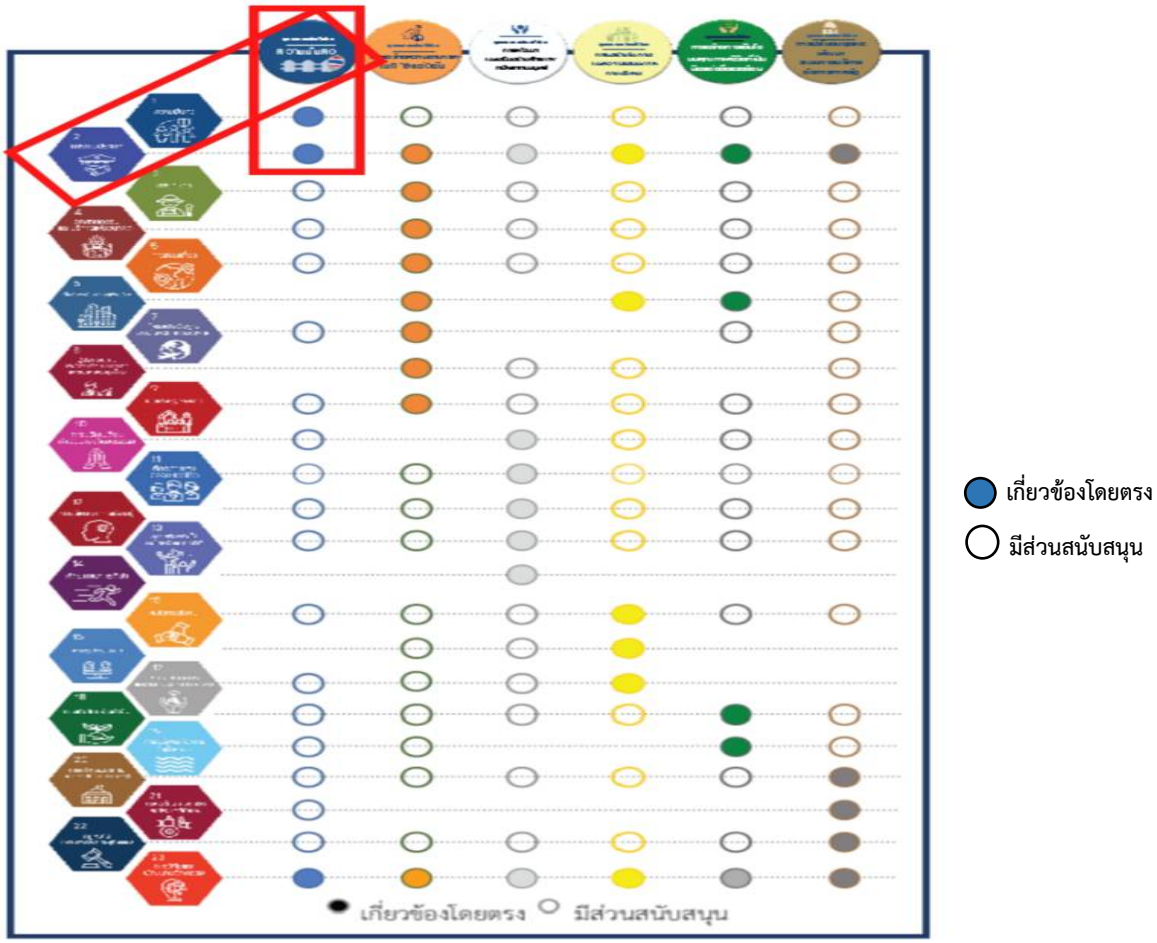

ภาพที่ ๑๑ แสดงความเชื่อมโยงของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

ที่มา : รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔, หน้า ๒๖

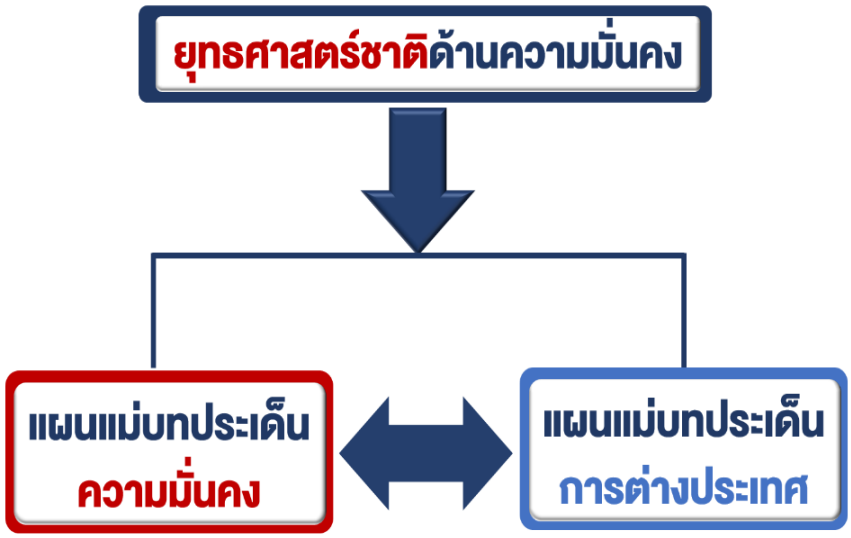

ภาพที่ ๑๒ ภาพแสดงความเชื่อมโยงของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

จากการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งพบปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย

๒.๑ สถานการณ์ความมั่นคงระดับโลก และภูมิภาค ภัยคุกคามในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid Threats) ระหว่างภัยคุกคามเดิมกับภัยคุกคามใหม่ แม้ทุกประเทศจะมีความเชื่อมโยงกันแต่ได้รับความสูญเสียและความเสียหายแตกต่างกันตามพลังอำนาจและความพร้อมในการรับมือกับวิกฤตของแต่ละประเทศ อาทิ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การโจมตีทางไซเบอร์และการโจมตีโดยการใช้เทคโนโลยี ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่การทำสงครามที่รัฐหรือตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐจะใช้เครื่องมือทุกรูปแบบในการทำสงคราม (Surrogate Warfare) ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ

วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่เข้าสู่ปีที่ ๓ ยังส่งผลกระทบในวงกว้างทั่วโลก และเป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกด้าน การฟื้นฟูเศรษฐกิจจากวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ของหลายประเทศ เฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นไปอย่างยากลำบาก แม้เศรษฐกิจโลกปี ๒๕๖๕ มีแนวโน้มฟื้นตัวแต่ประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกยังมีความเสี่ยง เช่น สหรัฐฯ ฟื้นตัวยังไม่เต็มที่ และจีนยังมีความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาคพลังงาน การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และสงครามการค้ากับสหรัฐฯ ที่ยังไม่ยุติ

ความขัดแย้งและการแข่งขันอิทธิพลระหว่างมหาอำนาจจะมีความเข้มข้นมากขึ้นในทุกมิติ ทุกพื้นที่และทุกภูมิภาคที่สำคัญของโลก จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกและภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งมีส่วนทำให้เกิดจุดขัดแย้ง (Hotspot) ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ความขัดแย้งดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย ในด้านการก่อการร้าย ความมั่นคงทางพลังงาน และการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศระดับกลางและประเทศเล็กจำเป็นต้องดำเนินความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจอย่างสมดุล ควบคู่กับการป้องกันการแทรกแซงจากประเทศเหล่านั้น

ประเด็นสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยจะยังคงได้รับแรงกดดันจากประเทศมหาอำนาจที่ใช้ประเด็นดังกล่าว เป็นเครื่องมือต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ และกลุ่มเห็นต่างของประเทศไทยพยายามดึงองค์การระหว่างประเทศและองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เข้ามาสนับสนุนความเคลื่อนไหว เพื่อยกระดับให้ทั่วโลกหันมาสนใจประเทศไทยมากขึ้น อาทิ ประเด็นเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมโดยสงบของกลุ่มเยาวชน การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย และการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะเป็นไปอย่างรวดเร็วฉับพลัน แม้จะเป็นโอกาสสำหรับประเทศต่าง ๆ ในการพัฒนา แต่ขณะเดียวกันก็จะทำให้ต้องเผชิญปัญหาหลายด้านที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากจะมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระทำการทั้งถูกและผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล การก่อการร้าย อาชญากรรม และการก่อความไม่สงบด้วยแรงจูงใจและเป้าประสงค์ที่ต่างกันไป อาทิ การเคลื่อนไหวทางการเมือง กระแสชาตินิยม การแสวงประโยชน์จากการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้มีผลทางความคิดความเชื่อในสังคม

๒.๒ สถานการณ์ความมั่นคงรอบบ้าน สถานการณ์ในเมียนมาจะยังไม่คลี่คลายและเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่สุดต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยน่าจะเผชิญแรงกดดันมากขึ้นจากประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะมาเลเซียและสหรัฐฯ ที่ต้องการให้ประเทศไทยใช้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดโน้มน้าวผู้นำกองทัพเมียนมาให้เร่งแก้ไขวิกฤตการเมืองด้วยแนวทางเจรจา นอกจากนี้ ประเทศไทยอาจถูกใช้เป็นพื้นที่เคลื่อนไหวต่อต้านกองทัพเมียนมา และต้องเผชิญปัญหาการอพยพของผู้หนีภัยการสู้รบจากฝั่งเมียนมา ทั้งนี้ ประเทศไทยยังคงใช้แนวทางมีปฏิสัมพันธ์ตามปกติกับเมียนมา แต่พยายามดำเนินการอย่างระมัดระวังและลดการเผยแพร่ต่อสาธารณะ พร้อมทั้งผลักดันผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ยุติความรุนแรง และเจรจาหาทางออกร่วมกันโดยสันติซึ่งปัญหาดังกล่าว ผลกระทบต่อไทยทั้งด้านปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ และปัญหาการลุกล้ำอธิปไตยของกองกำลังต่างชาติทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา **ความขัดแย้งกรณีพื้นที่ทับซ้อนระหว่าง**ประเทศ**ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน**ยังเป็นความเสี่ยงที่จะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน และอาจจะบานปลายกลายเป็นการกระทบกระทั่งกันด้วยอาวุธได้ **อาชญากรรมข้ามชาติและข้ามชายแดน**จะยังเป็นปัญหาในภูมิภาคต่อเนื่องทั้งยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การฉ้อโกงข้ามชาติ การฟอกเงิน และอาชญากรรมทางไซเบอร์ **กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้**จะกระทบเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคจากการเคลื่อนไหวของประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์ และการเข้ามาแสวงประโยชน์เพื่อแสดงบทบาทของประเทศนอกภูมิภาค

๒.๓ สถานการณ์ความมั่นคงในประเทศ สถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงภายในประเทศที่สำคัญได้แก่ **การละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์**จะยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการแสดงความเห็นอย่างเปิดเผย **ความขัดแย้งทางการเมืองและความแตกแยกในประเทศ**จะยังเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ ส่วน**ความเห็นต่างระหว่างรุ่นอายุ** (generation) ในประเด็นต่าง ๆ มีแนวโน้มจะเป็นปัญหามากขึ้นจนอาจทำให้เกิดความตึงเครียดเป็นระยะ **ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้**จะยังเกิดขึ้นแม้จะมีความพยายามผลักดันกระบวนการพูดคุย เพื่อสันติสุขต่อเนื่อง **ความเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันสงฆ์** อันเกิดจากการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางรูปในปัจจุบัน ที่อาจส่งผลต่อความขัดแย้งทางศาสนาของคนในชาติ **การผันผวนทางเศรษฐกิจ** การเติบโตทางเศรษฐกิจมีโอกาสจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ผันผวนและปัจจัยเศรษฐกิจภายในของประเทศไทยทั้งการเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเกิดขึ้นของธุรกิจ-อุตสาหกรรมใหม่ และการล่มสลายของธุรกิจเดิม **ภัยคุกคามทางไซเบอร์และความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี**จะมีความซับซ้อน สร้างความเสียหายรุนแรง และคาดการณ์ได้ยาก **การก่อการร้าย**การปรับตัวและการพัฒนาการของกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มหัวรุนแรงต่างชาติในด้านการปฏิบัติการ รวมทั้งการแสวงประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ จะทำให้ประเทศไทยยังมีความเสี่ยงที่จะเผชิญภัยคุกคาม

จากการก่อการร้าย **อาชญากรรมข้ามชาติ**ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเสื่อสารสมัยใหม่เอื้อให้อาชญากรรมข้ามชาติขยายตัวและซับซ้อนขึ้น นอกจากนั้น ยังมีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอุบัติภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ **ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่น** รวมทั้ง**ปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นระยะเวลานาน ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย** โดยเฉพาะผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยวและบริการอันจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ รัฐบาลต้องมีมาตรการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และกระทบต่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และกระทบต่อการจัดทำแผนงาน/โครงการ

สถานการณ์ความมั่นคงดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีผลกระทบต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ ที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น

๓. ประเด็นท้าทาย

จากสถานการณ์ภายนอกประเทศและสถานการณ์ภายในประเทศ โดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรง ในทุกมิติดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นประเด็นที่ท้าทายและส่งผลกระทบต่อการดำเนินการ และการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวข้อง อย่างมีนัยยะสำคัญ ดังนั้น **ควรเร่งรัดจัดลำดับความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดย ๑) ให้ความเร่งด่วนกับการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นความเร่งด่วนแรก** ตามด้วย **๒) การวางตัวทางการเมืองระหว่างประเทศที่เหมาะสม** อันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างประเทศทวีความรุนแรงจนอาจเกิดเป็นสงครามเย็นรอบใหม่ เช่น ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครนและประเทศกลุ่มนาโต้ ความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลี เป็นต้น **๓) เร่งสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ** เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิดความเชื่อทางการเมืองที่สะสมยาวนาน **๔) การป้องกันและแก้ไขปัญหาตามชายแดนภูมิภาค** อันเป็นสาเหตุของปัญหาสำคัญ เช่น **ปัญหายาเสพติด ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย การกระทำความผิดทางทะเล และปัญหาการค้ามนุษย์ ๕) การขับเคลื่อนแผนตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นรูปธรรม** เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงในระดับพื้นที่แบบบูรณาการ **๖) การดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทยควรต้องมีความยืดหยุ่น** และมีความสามารถในการปรับตัวได้มากขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจ ทั้งการตอบสนองต่อความท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ เช่น การแข่งขันในเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ การรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น **และ ๗) การบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ** (หน่วยงานหลัก) **กับส่วนราชการอื่น ๆ** เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นต่างประเทศให้มีผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ที่มุ่งเน้นให้ส่วนราชการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

๔.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง

๑) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ได้เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๔ **รับทราบแนวทางการทบทวนแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง ซึ่งจะดำเนินการบนฐานแนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในระยะต่อไป** และความสอดคล้องตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship: XYZ) โดยเสนอให้มีการทบทวนในประเด็น ดังนี้ **๑) เป้าหมาย ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง และแผนย่อยฯ ๒) แนวทางการพัฒนาและการจัดกลุ่มแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนย่อยฯ และ ๓) การแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบตามแนวคิดการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง**

๒) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้ยกร่างข้อเสนอการทบทวนแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง โดยการประมวลข้อมูลจากข้อคิดเห็นของประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในระยะที่ผ่านมา และนำไปหารือในการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อเสนอการทบทวนแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ โดยมีรองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (นายรัชกรณ์ นภาพรพิพัฒน์) เป็นประธาน ต่อมา **เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ สมช. ได้มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอทราบความเห็นต่อ (ร่าง) ข้อเสนอการทบทวนแผนแม่บทฯ ที่ได้ปรับปรุงตามความเห็นของที่ประชุมฯ รวมทั้งการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทบทวนแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคงในภาพรวม** ซึ่ง สมช. ได้นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนย่อยด้านการพัฒนากลไกการบริหารจัดการแบบองค์รวม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ เพื่อทราบแล้ว

๓) ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเร่งด่วนในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดให้ห้วงต่อไป ดังนี้

แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ ในประเด็น (๑) การขับเคลื่อนแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้เป็นรูปธรรม (๒) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ (๓) การสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ

แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ในประเด็น (๑) การจัดทำข้อมูล Big Data ด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในทุกมิติและเกิดการบูรณาการ (๒) การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ (๓) การแก้ไขปัญหายาเสพติด (๔) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (๕) การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และ (๖) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน

แผนย่อยการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ การพัฒนาศักยภาพด้านความมั่นคง ควรดำเนินการควบคู่กับเทคโนโลยีป้องกันประเทศและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศตาม พ.ร.บ.เทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีสามารถดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงความต้องการของหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยพัฒนาให้ใช้ชิ้นส่วนอะไหล่และส่วนควบต่าง ๆ ผลิตและจำหน่ายโดยผู้ประกอบการในประเทศไทยเป็นความเร่งด่วนลำดับแรก

แผนย่อยการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติรวมทั้งองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ ในประเด็น (๑) ให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศมหาอำนาจ และประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ (๒) การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกมิติความมั่นคง

แผนย่อยการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร ควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้าง หน้าที่ และอำนาจ กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม

๔.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ

จากการติดตามการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ผ่านจุดเน้นการส่งเสริมความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพื่อ (๑) รับมือกับผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ (๒) เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจากผลกระทบของโรคโควิด ๑๙ (๓) รักษาสมดุลในการดำเนินนโยบายกับประเทศต่าง ๆ (๔) เสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค และ (๕) พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของกระทรวงฯ ในการให้บริการประชาชนโดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ และสามารถตอบสนองเป้าหมายได้ ดังนี้

๑) S1: มีความมั่นคง การดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ ประเทศยุทธศาสตร์ ประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกอย่างสมดุลและมีพลวัตเพื่อยกระดับและส่งเสริมความสัมพันธ์ ส่งเสริมบทบาทและความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยอย่างเป็นองค์รวม รวมถึงการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากภัยความมั่นคงในรูปแบบใหม่ อาทิ การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ความมั่นคงทางไซเบอร์ รวมถึงความสำเร็จในการแสดงบทบาทในการร่วมกำหนดทิศทางการส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาคและข้อริเริ่มของประเทศไทย ส่งผลให้ข้อเสนอสำคัญได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศคู่เจรจา

๒) S2: มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน การบริการและความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย การเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการไทย รวมถึง SMEs และ Startups โดยเฉพาะในมิติการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ รวมถึงเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG ผ่านกลไกทวิภาคีและพหุภาคีต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ การนำเสนอรายงานการทบทวนการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National

Review: VNR) ประจำปี ๒๕๖๔ เพื่อสร้างพลวัตการขับเคลื่อน SDGs ภายในประเทศและขยายฐานการขับเคลื่อน SDGs ไปยังภาคส่วนต่าง ๆ รวมไปถึงการมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค ผ่านกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ ACMECS BIMSTEC และความสำเร็จของความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หรือ RCEP ซึ่งเป็นความตกลงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกจะเป็นตลาดของสินค้าไทย ช่วยขยายโอกาสการค้า การลงทุน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

๓) S3: มีมาตรฐานสากล ส่งเสริมให้ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล อาทิ ด้านการโยกย้ายถิ่นฐานและการลี้ภัย ด้านสาธารณสุข และด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย เพื่อแสดงให้ประชาคมระหว่างประเทศเห็นถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยที่จะยกระดับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงยกระดับมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของสหประชาชาติ นอกจากนี้ยังได้ ผลักดันให้ข้อริเริ่ม/แนวปฏิบัติของประเทศไทยเป็นมาตรฐานสากล อาทิ การนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินการด้าน HIV/AIDS การผลักดัน “หลักการกรุงเทพฯ การเผยแพร่รายงาน ASEAN Gender Outlook เป็นต้น

๔) S4: มีสถานะ และเกียรติภูมิ ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการสร้างการยอมรับและการเสริมสร้างสถานะและเกียรติภูมิผ่าน อำนาจนุ่มนวล (soft power) ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการยอมรับให้เป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมการเจรจาระดับโลก อาทิ การประชุมภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกสนับสนุนการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติเรื่องเอชไอวีและเอดส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมไปถึงการผลักดันสถานที่และวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศไทยให้ได้รับการรับรองเป็นมรดกโลกโดย UNESCO ขึ้นทะเบียนพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการสมัครของประเทศไทย/คนไทยในตำแหน่งสำคัญของสหประชาชาติ

๕) S5: มีพลัง ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านการต่างประเทศของประเทศไทยอย่างมีพลัง ใน ๒ มิติหลัก ได้แก่ (๑) การเสริมสร้างการบูรณาการภารกิจด้านการต่างประเทศของส่วนราชการต่าง ๆ และ (๒) การดำเนินภารกิจการทูตเพื่อประชาชน โดยเฉพาะการดูแลให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนคนไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนที่ได้รับผลทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกและการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการงานด้านการต่างประเทศแก่ประชาชน โดยได้พัฒนาระบบบูรณาการการตรวจลงตราอิเล็กทรอนิกส์ (e-Visa) เปิดใช้บริการระบบ e-Visa แบบไร้แผ่นปะ (stickerless e-Visa ณ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของประเทศไทย ๒๙ แห่งใน ๑๕ ประเทศในภูมิภาคยุโรป อเมริกาเหนือ ประเทศจีนและประเทศเกาหลีใต้

ผลการติดตามการดำเนินการด้านการต่างประเทศ ตามที่กล่าวในข้างต้น มีผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และตอบโจทย์เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ **ซึ่งควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง** กระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลัก ควร**เน้นการดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการระหว่างส่วนราชการไทยให้มากขึ้น** เพื่อขับเคลื่อนการต่างประเทศให้มีเอกภาพ เพื่อให้มีการดำเนินงานให้สอดคล้องกันมากขึ้น ดังนี้

๑) การดำเนินการภายในกระทรวงฯ ควรบูรณาการการจัดทำแผนงาน/โครงการของทุกกรมภายในกระทรวง โดยจัดกลุ่มโครงการเพื่อให้มีโครงการสำคัญหลัก ๆ ที่ตอบโจทย์แผนแม่บทฯ

๒) การดำเนินการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการต่างประเทศควรเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำโครงการสำคัญแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

ซึ่งจากข้อมูลระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) การขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ**ด้านความมั่นคง** ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ **ใน ๒ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นความมั่นคงและประเด็นการต่างประเทศ** พบว่ามีการดำเนินโครงการทั้งสิ้น **๒,๐๔๖ โครงการ (๑,๔๐๗ + ๖๓๙)** ซึ่งในการพิจารณาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ได้คัดเลือกโครงการที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ **ปรากฏตามภาพที่ ๑๓**

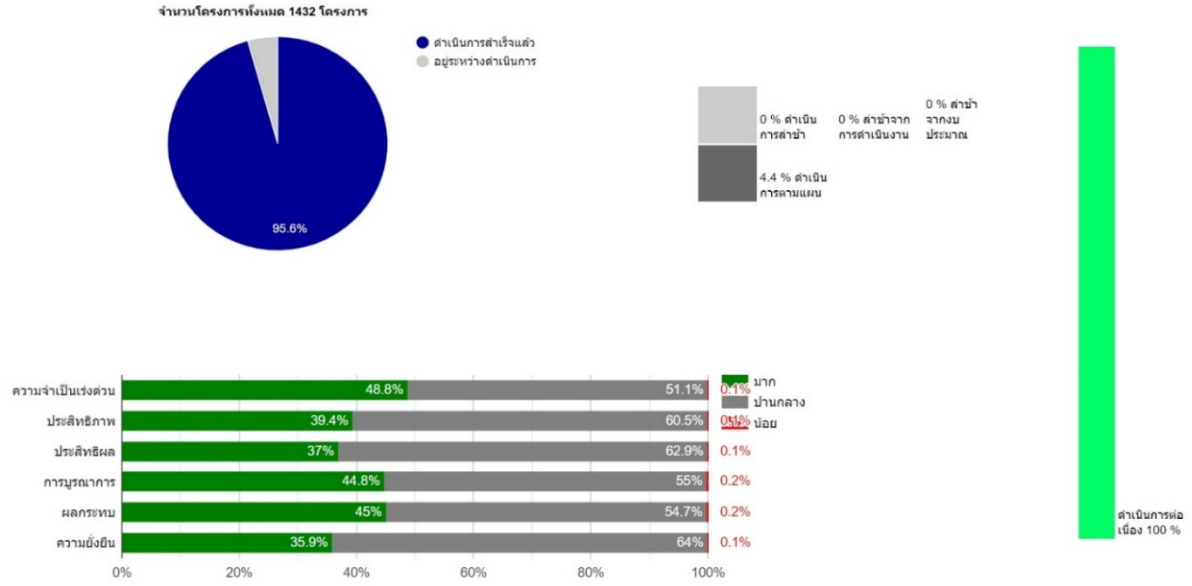

ภาพที่ ๑๓ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และการต่างประเทศ

จากแผนภาพที่ ๑๓ แผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง จำนวน **๑,๔๐๗ โครงการ** และแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ จำนวน **๒๕ โครงการ** รวมทั้งสิ้นจำนวน **๑,๔๓๒ โครงการ**

- ดำเนินการเสร็จแล้ว ๑,๓๖๙ โครงการ (ร้อยละ ๙๕.๖๐)
- อยู่ระหว่างดำเนินการจำนวน ๖๓ โครงการ (ร้อยละ ๔.๔๐) และไม่มีโครงการที่ล่าช้า
- โดยสรุปการวิเคราะห์ประเมิน 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑,๔๓๒ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

จากผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในภาพรวม **มีโอกาสประสบความสำเร็จในระดับมาก**

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

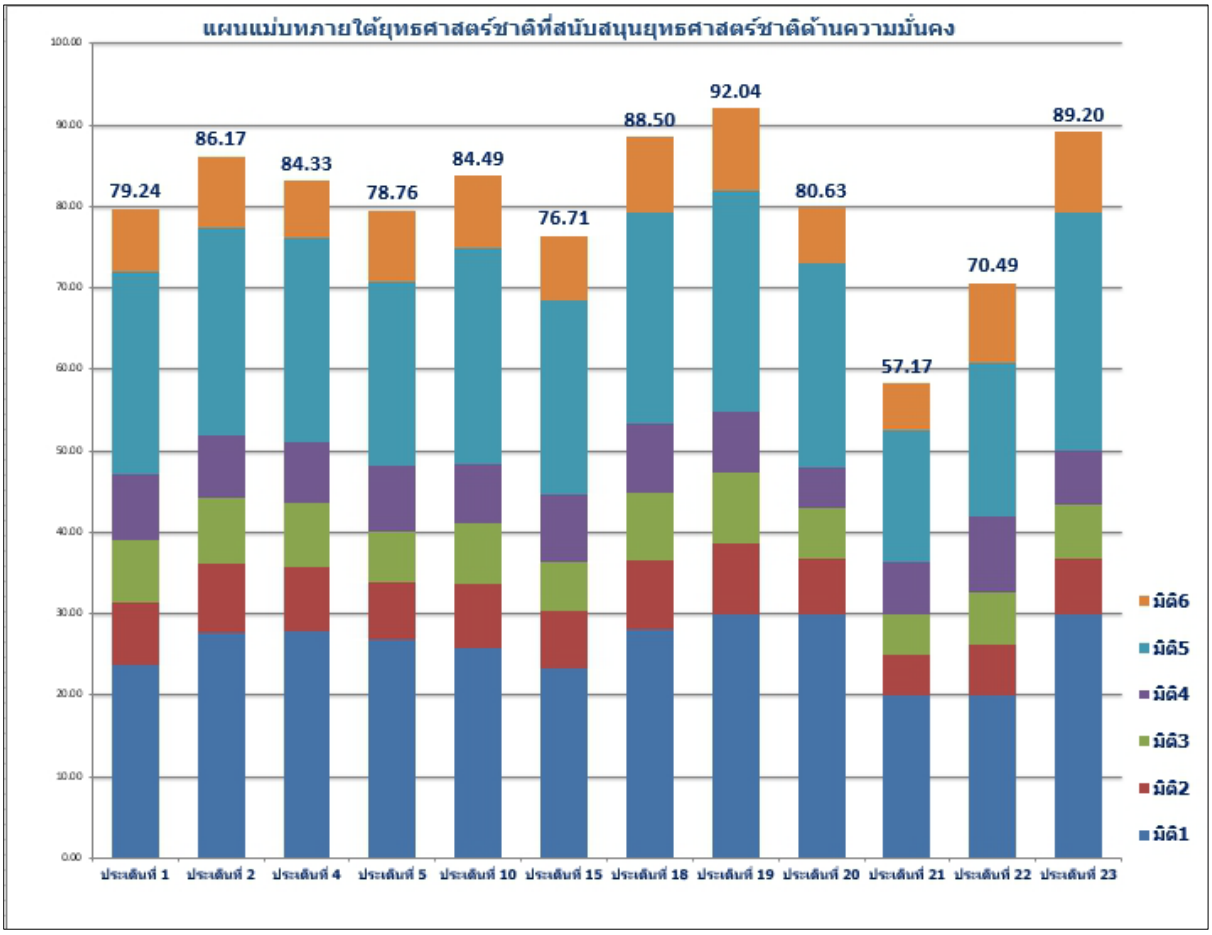

ภาพที่ ๑๔ แสดงร้อยละความสำเร็จที่เป็นองค์ประกอบต่อการบรรลุผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

จากแผนภาพที่ ๑๔ ข้อมูลการติดตามผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑๒ แผนแม่บทฯ เมื่อนำมาประเมินผลแล้ว ปรากฏผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละแผนแม่บทฯ ดังนี้

- ประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๙.๒๔
- ประเด็นที่ ๒ การต่างประเทศ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๖.๑๗
- ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๔.๓๓
- ประเด็นที่ ๕ การท่องเที่ยว มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๘.๗๖
- ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๔.๔๙
- ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๖.๗๑
- ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๘.๕๐
- ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๙๒.๐๔
- ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๐.๖๓
- ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๕๗.๑๗
- ประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๐.๔๙
- ประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๙.๒๐

สำหรับการประเมินการให้คะแนนทั้ง ๖ มิติ ให้ความสำคัญกับมิติที่ ๑ ความสอดคล้อง และมิติที่ ๕ ผลกระทบ มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ ๓๐ ส่วนมิติอื่นที่เหลือให้ค่าน้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงข้อเสนอแนะว่า ในการจัดทำโครงการสำคัญของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความสอดคล้องและเป็นโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตามทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืนด้วย

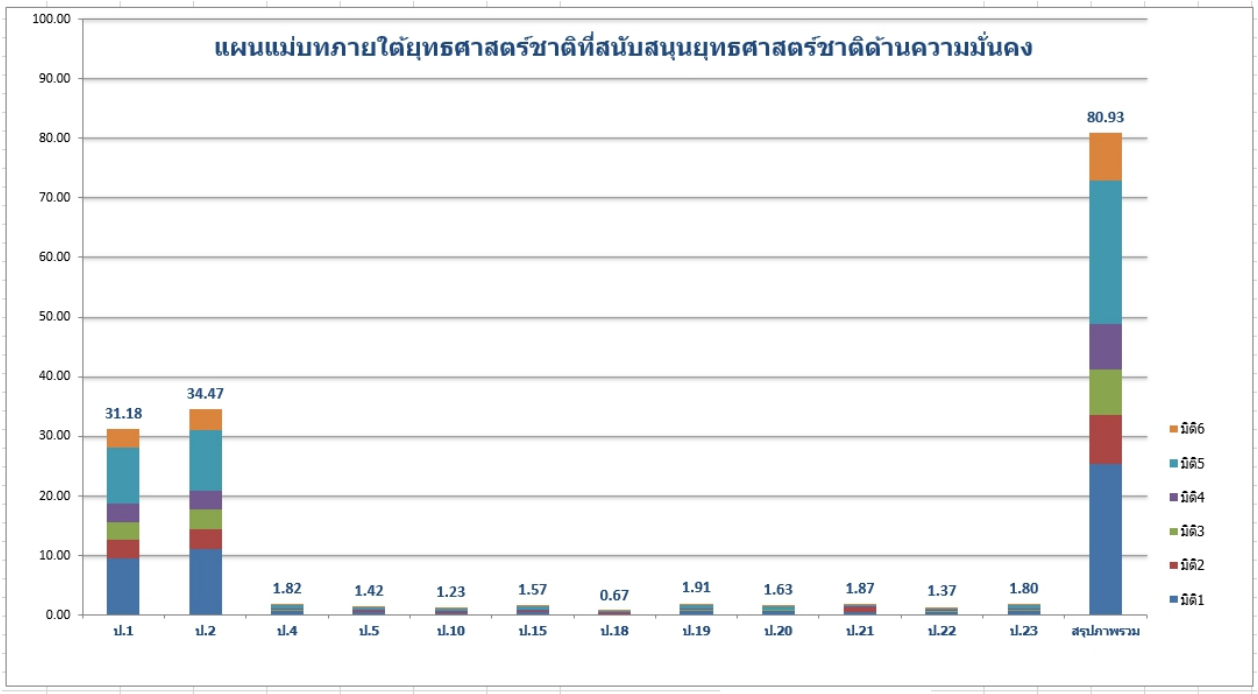

ภาพที่ ๑๕ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

จากแผนภาพที่ ๑๕ การประเมินความสำเร็จยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรง จำนวน ๒ ประเด็น คือ ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการต่างประเทศ ที่ให้ค่าน้ำหนักเท่ากันร้อยละ ๔๐ และองค์ประกอบที่มีส่วนสนับสนุน จำนวน ๑๐ ประเด็น ซึ่งให้ค่าน้ำหนักเท่ากันในแต่ละประเด็นที่ร้อยละ ๒ ดังนั้น เมื่อนำมากำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบที่จะประเมินโอกาสความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดยให้ค่าน้ำหนักของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

- ประเด็นที่ ๑ ความมั่นคง ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๑.๑๘
- ประเด็นที่ ๒ การต่างประเทศ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๔.๔๗
- ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๘๒
- ประเด็นที่ ๕ การท่องเที่ยว ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๔๒
- ประเด็นที่ ๑๐ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๒๓
- ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๕๗
- ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๐.๖๗

- ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑.๙๑

- ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๖๓

- ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๘๗

- ประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑.๓๗

- ประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๒ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑.๘๐

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) เร่งผลักดันให้มีการบรรจุแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นงบบูรณาการในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง

๒) การขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านจุดเน้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะเจ้าภาพหลักของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ ควรจัดทำแผนระดับรองเป็นกรอบใหญ่สำหรับใช้ในการดำเนินงานของกระทรวงฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำหนดประเด็นความสำคัญเร่งด่วนหรือประเด็นที่ควรเป็นจุดเน้นที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้ตอบสนองต่อบริบทปัจจุบันและงบประมาณที่ได้รับจริง เช่น การส่งเสริมบทบาทด้านอำนาจละมุน (soft power) การส่งเสริมในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร (food security) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (cyber security) เป็นต้น เป็นการกำหนดจุดเน้นของการดำเนินงานให้ส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามจังหวะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างมีเอกภาพให้สอดคล้องกับบริบทระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

๓) การปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ เนื่องจากปัญหาของตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศที่ไม่สะท้อนภารกิจและไม่สามารถวัดผลได้จริง ในการนี้ กระทรวงการต่างประเทศควรเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อทราบถึงปัญหาดังกล่าว และพิจารณาปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอาจศึกษาแนวปฏิบัติการประเมินผลสัมฤทธิ์งานด้านการต่างประเทศ เพื่อประมวลและเร่งจัดทำตัวชี้วัดที่เหมาะสมยิ่งขึ้นเป็นพื้นฐานในการหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประเมินผลสำเร็จในห้วงต่อ ๆ ไป

๔) การผลักดันการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เชิงรุกเพื่อเป็นต้นแบบการจัดทำโครงการสำคัญเชิงบูรณาการ เช่น กรอบความร่วมมือ ACMECS เพื่อเป็นกลไกรักษาความเป็นแกนกลางของประเทศในอนุภูมิภาค สร้างดุลยภาพทางการเมืองกับประเทศมหาอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งประเทศไทยจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการสร้างเอกภาพและเจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคฯ ต่อไปโดยเฉพาะการดำเนิน

โครงการ ACMECS Master Plan 2019 - 2023 ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือตามแผนแม่บท ACMECS ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) ควรผลักดันให้**แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** เป็น **“แผนบูรณาการ”** ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และดำเนินการขับเคลื่อนแผน ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างต่อเนื่องในระดับตำบล และยกระดับให้ครอบคลุมมากขึ้นเป็นอำเภอมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จังหวัดมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป ซึ่งเป็น**การตอบโจทย์**ของ**แผนแม่บทย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ** และ**แผนแม่บทย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง** อีกทั้ง ควรดำเนินการต่อเนื่องให้เกิด ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ครบทั้ง ๗,๒๕๕ ตำบล ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ในลำดับต่อไป

๒) เร่งแก้ไขปัญหาความมั่นคงต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด เช่น ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ปัญหาการค้ามนุษย์ และปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน

๓) ควรเร่งรัดให้มีการจัดทำ**ฐานข้อมูลด้านความมั่นคง (Big Data)** ครอบคลุมในทุกมิติ และเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

๔) ควรเพิ่มการดำเนินการ ตสร. ตั้งแต่**ในช่วงต้นน้ำให้มากขึ้น** เช่น คณะกรรมาธิการ ตสร. ร่วม (ตามหน้าที่และอำนาจ) ในการปรับเป้าหมายตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ จัดทำ**แผนบูรณาการจัดทำโครงการสำคัญ** ตลอดจน**จัดทำแผนงาน/โครงการ**ที่ตอบสนองต่อการ**บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม**

๕) การบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการตามแผนแม่บทฯ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักประสบความสำเร็จในการจัดทำตารางประสานสอดคล้อง (แผนระดับที่ ๓) ในแผนย่อยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (S1) คณะกรรมาธิการเห็นว่า **ในระยะต่อไปควรเร่งรัด ผลักดันให้ขยายการจัดทำตารางประสานสอดคล้องที่มีความครอบคลุมในทุกแผนย่อย** เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ความสำคัญของตารางประสานสอดคล้อง หรือแผนระดับ ๓ จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่าการขับเคลื่อนภารกิจด้านการต่างประเทศมีการเน้นเรื่องใดก่อนล่วงหน้าในจังหวะเวลาใดเพื่อจัดเตรียมแผนงาน เตรียมงบประมาณ ซึ่งต้องมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการล่วงหน้า

๖) ตัวชี้วัดงานด้านการต่างประเทศของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศไม่สะท้อนภารกิจและไม่สามารถวัดผลได้จริง ดังนั้นกระทรวงการต่างประเทศควรต้องเร่งรัดหารือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อ**ปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ ให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง** เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินการในห้วงที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และห้วงต่อไป

๗) ข้อสังเกตในการจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๖๕ โครงการสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบทบาทในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานปี ๒๕๖๕ ในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในภาพรวม อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการเห็นว่า ลักษณะงานด้านการต่างประเทศมีความเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก การดำเนินกิจกรรมอาจขึ้นกับสถานการณ์ในขณะนั้น โครงการ/การดำเนินงานด้านการต่างประเทศส่วนใหญ่จึงมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้การจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศอาจไม่ได้รับการคัดเลือก

หน้าว่าง

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

❖ บริบทยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ และการท่องเที่ยว ให้ประเทศสามารถยกระดับการผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าให้สูงขึ้น ขณะที่มีอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต รวมถึงรักษาจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวระดับโลก ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต ด้วยการมุ่งพัฒนาบนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ คือ **“ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน และสร้างคุณค่าอนาคต”**

❖ **เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** (๑) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน (๒) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

❖ **ตัวชี้วัดเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** (๑) รายได้ประชาชาติ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้ (๒) ผลิตภาพการผลิตของประเทศทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงาน (๓) การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา (๔) ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

❖ กรอบการประเมินยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ในการศึกษาเพื่อติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันครั้งนี้ **ดำเนินการประเมินความก้าวหน้าจากจำนวน ๗ ประเด็นของแผนแม่บทฯ ซึ่งส่งผลโดตรงต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันตามองค์ประกอบโครงสร้างแผนแม่บทฯ ตามที่ สศช. กำหนด**

โดย**กำหนดกรอบแนวคิดในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด (ตสร.) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อติดตามและประเมินความสำเร็จ**ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) ในการพิจารณาข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อวัดระดับผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความท้าทายของสถานการณ์การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล
โครงการ/การดำเนินการ (X)
จำนวน ๒๓๓ โครงการ
(กมธ.สามัญประจำวุฒิสภา)
ผลดำเนินการ
รายงานสรุปผล
การดำเนินการ
ตามยุทธศาสตร์ชาติ (สศช.)
แผนแม่บทฯ เกี่ยวข้องโดยตรง (Y2)
แผนแม่บทฯ มีส่วนสนับสนุน (Y2)
๑) ประเด็นการเกษตร (๖ แผนย่อย (Y1))
๒) ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการ
แห่งอนาคต (๖ แผนย่อย (Y1))
๓ ประเด็นท่องเที่ยว (๖ แผนย่อย (Y1))
๔) ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อาศัยอัจฉริยะ
(๒ แผนย่อย (Y1))
๕) ประเด็นโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม โลจิสติกส์
และดิจิทัล (๓ แผนย่อย (Y1))
๖) ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจ ขนาดกลาง
และขนาดย่อมยุคใหม่ (๔ แผนย่อย (Y1))
๗) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (๓ แผนย่อย (Y1))
๑) ศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิต
๒) เศรษฐกิจฐานราก
๓) การเติบโตอย่างยั่งยืน
๔) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ
๕) การบริการประชาชน และ
ประสิทธิภาพภาครัฐ
๖) ประเด็นต่างประเทศ
๗) ประเด็นการวิจัยและนวัตกรรม
(ไม่ได้นำมาพิจารณาตามองค์ประกอบ
ตามโครงสร้างแผนแม่บทฯ ตามที่ สศช.
กำหนด เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า
เป็นแผนแม่บทฯ มีส่วนสนับสนุน)
การดำเนินการ ตสร. ๑. ความก้าวหน้า ๒. ปัญหา ๓. อุปสรรค ๔. ข้อเสนอแนะ
ของการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ร.บ.ยุทธฯ มาตรา ๒๔)
๑. ผลการศึกษา
๒. ข้อเสนอแนะ
๓. แนวทางเร่งรัด
ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
(ข้อบังคับการประชุมฯ ข้อ ๑๗๕-๑๗๘)
๑. สถานการณ์ส่งผลต่อการดำเนินการ
๒. ประเด็นความท้าทาย
วิเคราะห์โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างบูรณาการ
(ข้อบังคับฯ ข้อ ๑๗๘)
รายงานข้อเสนอแนะและแนวทางในการเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (Z) ในภาพรวม (ข้อบังคับฯ ข้อ ๑๗๘)

❖ **สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องและองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๒**

สรุปภาพรวมสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องและองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันยังให้ความสำคัญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงการบรรลุตัวชี้วัดเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ ได้แก่

๑) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการกระจายรายได้ผลิตภาพการผลิตของประเทศทั้งในปัจจัยการผลิตและแรงงานในภาพรวมทั้งหมดของประเทศไทยยังคงต้องอยู่กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อฯ ไปอีกช่วงระยะและจะถูกรับเข้าสู่โรคประจำถิ่นในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕

๒) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ส่งผลอย่างกว้างขวางไปทั่วโลกต่อทั้งภาคการท่องเที่ยว ภาคการบริการ ภาคการผลิตและอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคการเกษตร รวมไปถึงภาคการเงิน อีกทั้ง ประเทศไทยพบตัวเลขดัชนีทางเศรษฐกิจหลาย ๆ ดัชนีไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งการส่งออก การนำเข้า การบริโภค และในส่วนผลกระทบต่อภาคตลาดแรงงานที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ สาขาโรงแรม ที่พักและอาหาร โดยคาดว่ามีผู้ว่างงานจำนวนนับล้านคน

๓) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องจากผลกระทบตาม (๒) ดังกล่าวส่งผลให้แรงงานในภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยว และภาคอุตสาหกรรมมีรายได้ลดลงและมีสภาพการไม่มีงานทำจำนวนมากย่อมทำให้ลดทอนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้แทบทั้งสิ้น

๔) สถานการณ์ความสามารถในการแข่งขันลดลงจากปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทยที่สินค้าส่งออกหลักเผชิญความท้าทายใหม่ ๆ โดยสินค้า ๕ กลุ่มหลัก คือ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ สินค้าเกษตร และปิโตรเคมีมีสัญญาณชะลอตัวลงหรือไม่สามารถขยายตัวได้ดีเท่าอดีตที่ผ่านมา ประกอบกับประเทศไทยไม่มีสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงและทำหน้าที่เพียงรับจ้างผลิต เมื่อพิจารณามูลค่าเพิ่มจากการผลิต (Value added) ที่บริษัทไทยสามารถสร้างได้ พบว่า อยู่ในสัดส่วนน้อยสะท้อนให้เห็นว่าช่วงที่ผ่านมายังไม่เกิดกระบวนการถ่ายโอนเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาสู่ประเทศไทย รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่ต้องให้ความสำคัญลำดับต้น ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาระยะยาวให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าทางภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าให้เกิดการส่งเสริมการลงทุน และอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม และการบริการ เพื่อยกระดับรายได้ให้แก่ประชากรซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

❖ **ประเด็นท้าทายของการดำเนินการในอนาคตที่สำคัญ**

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นช่องว่างของโอกาสการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และเป็นประเด็นท้าทายในการดำเนินการในระยะต่อไป ซึ่งต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดและเงื่อนไขทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันระยะยาวของประเทศเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อแข่งขัน และใช้ประโยชน์

จากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพิ่มมูลค่าและผลิตภาพของภาคการเกษตร ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ภาคอุตสาหกรรมและอาหารเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดและความท้าทาย ดังนี้

๑) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่สำคัญในปี ๒๕๖๔ ประเด็นที่มีความท้าทายจากการประเมินผลงานตามแผนแม่บทฯ ในส่วนการสร้างความสามารถในด้านการแข่งขัน ได้แก่ (๑) การเตรียมความพร้อมและรับมือกับโรคอุบัติใหม่ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมีการบริหารจัดการที่ทันต่อสถานการณ์ (๒) การส่งเสริมการตลาดเชิงรุกจากสถานการณ์ความสามารถในการแข่งขันลดลงจากปัญหาเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทยที่สินค้าส่งออกหลักเผชิญความท้าทายใหม่ ๆ โดยสินค้า ๕ กลุ่มหลัก คือ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ สินค้าเกษตร และปิโตรเคมีมีสัญญาณชะลอตัวลงหรือไม่สามารถขยายตัวได้ดีเท่าอดีตที่ผ่านมา ประกอบกับประเทศไทยไม่มีสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงและทำหน้าที่เพียงรับจ้างผลิต เมื่อพิจารณามูลค่าเพิ่มจากการผลิต (Value added) ที่บริษัทไทยสามารถสร้างได้พบว่า อยู่ในสัดส่วนน้อยสะท้อนให้เห็นว่าช่วงที่ผ่านมายังไม่เกิดกระบวนการถ่ายโอนเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาสู่ประเทศไทย รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่ต้องให้ความสำคัญลำดับต้น ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาระยะยาวเมื่อพิจารณาจากดัชนีความสามารถในการแข่งขันที่จัดทำ World Competitiveness Index โดย IMD ได้จัดอันดับประเทศไทยอยู่ลำดับที่ ๔๐ จาก ๑๓๗ ประเทศในปี ๒๐๑๙ (๒๕๖๒) และในปี ๒๐๒๑ (๒๕๖๔) ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๒๘ จาก ๖๔ ประเทศ (๓) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย (๔) การสร้างความเชื่อมั่นด้านมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าและบริการ (๕) การจัดทำแผนการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่เขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑๓

๒) ประเด็นท้าทายในการดำเนินงานที่สำคัญในปี ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐

(๒.๑) แผนแม่บทฯ ประเด็นการเกษตร ความท้าทายในการสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร โดยเพิ่มอำนาจในการต่อรอง สินค้าเกษตรให้มีความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทำให้ราคาสินค้าเกษตรมีความมั่นคง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งจะลดความเหลื่อมล้ำและช่วยผลักดันเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งควรนำประเด็นเกษตรแปลงใหญ่มาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการสร้างเกษตรมูลค่าเพิ่ม โดยให้มีการขับเคลื่อนปัจจัยที่จะส่งผลให้กลุ่มแปลงใหญ่มีความเข้มแข็ง รวมถึงความทายการสร้างให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพหลักเร่งรัดและผลักดันโครงการที่รองรับในส่วนต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามกรอบระยะเวลาตลอดจนให้ปรับปรุงการรายงานผลเพิ่มเติม ในส่วนของรายละเอียดการดำเนินการว่าสนับสนุนเป้าหมายอย่างไร รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานตอบสนองต่อตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายหรือไม่อย่างไรเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๒.๒) แผนแม่บทฯ ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ประเด็นท้าทายที่สำคัญคือผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลกสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่คาดไม่ถึงและไม่สามารถควบคุมได้ (Unforeseen) เช่น การระบาดใหญ่ของโรคโควิด ๑๙ และโรคอุบัติใหม่ ภาวะเศรษฐกิจโลกเปราะบางและอ่อนแอ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การกำกับดูแลระบบดิจิทัลและผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน และความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการในสาขาต่าง ๆ

เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบจากปัจจัยภายใน คือ ทัศนคติ (Mind Set) ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานปฏิบัติที่ยังคงจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะภารกิจงานประจำ กิจกรรมเดิม ๆ ที่ไม่สามารถตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ และไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการขับเคลื่อนผลักดันเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

(๒.๓) แผนแม่บทฯ ประเด็นการท่องเที่ยว ความท้าทายด้านการท่องเที่ยวภายหลังเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้ต้องมีการชะลอการดำเนินโครงการในบางกิจกรรมออกไปก่อนหรืออาจต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรม บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศไม่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ อาทิ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในประเทศต้นทาง การออกประกาศห้ามนักท่องเที่ยวออกเดินทางต่างประเทศ การประกาศยกเลิกเที่ยวบินมายังประเทศไทยของหลาย ๆ สายการบิน และข้อจำกัดในการเปิดรับนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และโครงการที่เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุมหลายชุมชน และอาจมีบางชุมชนไม่ยินยอมให้ดำเนินโครงการก่อสร้าง

(๒.๔) แผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ความท้าทายในการดำเนินการที่ต้องประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย แต่เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และปัญหาความล่าช้าที่เกิดจากระเบียบที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณเล็กน้อย ซึ่งส่งผลต่อการขับเคลื่อนมาตรการดำเนินการพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ โดยเฉพาะการเน้นย้ำความจำเป็นของการพัฒนาเมืองในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการภาครัฐดิจิทัล แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนนไฟฟ้าและประปา ดังนั้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

(๒.๕) แผนแม่บทฯ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล

(๒.๕.๑) ความท้าทายโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ที่ต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐให้เกิดการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคครัวเรือน ชุมชน โดยการสนับสนุนส่วนลดค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้า เพื่อใช้ในภาคครัวเรือน เพื่อให้เกิดการใช้งานได้อย่างยั่งยืน และเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ประกอบกับความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศเพิ่มขึ้นเกินการคาดการณ์ เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมทั้งการปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานไฟฟ้าในภาคขนส่ง ทำให้ภาคพลังงานของไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเพิ่มปริมาณการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน การบริหารจัดการการปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ เพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ให้สามารถดำเนินงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะขยายมากขึ้นในอนาคต รวมถึงการกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงาน และการเปลี่ยนการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า และการปรับตัวของราคาน้ำมันที่สูงขึ้นมากจากสถานการณ์สงครามระหว่างประเทศรัสเซียและประเทศยูเครนกับกลุ่มประเทศที่สนับสนุนทั้ง ๒ ประเทศ

(๒.๕.๒) ความท้าทายโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล ที่ต้องสะท้อนความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการของโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น โครงการเน็ตประชารัฐ โครงการเน็ตบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล (Zone C) โครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์ เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) เป็นต้น ความท้าทายของภาครัฐสำหรับเร่งรัดโครงการที่ล้าช้าที่ต้องประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี ๒๕๖๔ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการในห้วงต่อไป รวมถึงความท้าทายที่สำคัญในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การตระหนักรู้และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Guideline) ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้ง การยกระดับพัฒนาประเทศด้วยผลักดันเศรษฐกิจเป็นแบบดิจิทัลเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา แต่ภาครัฐต้องสนับสนุนให้มากขึ้นจากอดีต รวมถึง การป้องกันและส่งเสริมการตระหนักรู้ของสังคมจากภัยที่มาในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อตัดโอกาสของบรรดามิจฉาชีพและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน และสังคม

(๒.๕.๓) ความท้าทายโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์ ความท้าทายจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ได้แก่ การจะลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ รวมทั้งการพัฒนารถไฟทางคู่ในเส้นที่สำคัญ และการพัฒนาศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้า และ ICD เพื่อส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางราง เช่น ที่จังหวัดหนองคายเพื่อเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าทางรางกับ สปป. ลาว และสาธารณประชาชนจีนตะวันตก นอกจากนั้นการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น และผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งรัด และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงความท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนโครงการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในปี ๒๕๖๕ ให้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของระยะ ๕ ปี แรกของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เป็นโครงการระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายสำคัญ จำนวน ๔ ฉบับ (ในแนวทางการพัฒนาที่ ๑๑) (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชยนาวี พ.ศ. .... (๒) ร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ. .... (๓) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (๔) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

(๒.๖) แผนแม่บทฯ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ประเด็นความท้าทายที่สำคัญคือปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๒ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SME มีการหดตัวอย่างรุนแรงตั้งแต่ต้นปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา อันเป็นผลมาจากมาตรการลดระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการระงับการเดินทางระหว่างจังหวัด และระหว่างประเทศเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ระลอกที่ ๓ ที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการและรายได้ของภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวและบริการอย่างรุนแรง รวมทั้งสงครามรัสเซียและยูเครนที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก ถึงแม้ว่าภาครัฐได้ออกมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาและให้การสนับสนุนทางด้านการเงินและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเยียวยาผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงช่วยเหลือ

ให้ผู้ประกอบการ SME ที่ขาดสภาพคล่องสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจก็ตาม ภาครัฐควรเตรียมการออกมาตรการรองรับ NPL ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของ SME เร่งให้มีการปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจ และการตลาดไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาศักยภาพของ SME ได้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและพร้อมรับมือกับทุกความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(๒.๗) แผนแม่บทฯ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

(๒.๗.๑) ความท้าทายการพัฒนา EEC ยังคงมีความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่บางโครงการและการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีบางส่วนไม่เป็นไปตามแผน ประกอบกับความท้าทายในประเด็นความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีทักษะสูงเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ EEC ที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ให้เติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด ประกอบกับความท้าทายในประเด็นความเพียงพอของจำนวนแรงงานที่มีทักษะสูง เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ EEC ที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่จะกลายเป็นข้อพิจารณาสำคัญของการลงทุนในอนาคตตามที่ประเทศไทยประกาศจะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี ๒๐๕๐ อีกทั้งให้มีการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดล BCG ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว โดยพัฒนาพื้นที่ EEC เป็นพื้นที่เป้าหมายการลงทุนในอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศและเพื่อพัฒนาเป็นพื้นที่นำร่องที่จะเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ให้เติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนผังกาใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด

(๒.๗.๒) ความท้าทายการขับเคลื่อนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้เริ่มการดำเนินงานในปี ๒๕๖๒ จึงอยู่ในช่วงต้นของการพัฒนาซึ่งต้องมีการเร่งเตรียมความพร้อมของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม เช่น ถนนรถไฟ สนามบิน และท่าเรือ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและได้รับการยอมรับจากภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา (กรกฎาคม ๒๕๖๒ - มกราคม ๒๕๖๔) ไม่มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อเชื่อมโยงกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอื่น เช่น การพัฒนาพื้นที่ EEC เป็นต้น อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีคณะกรรมการ กพศ. และมีการตั้งคณะอนุกรรมการ ๓ ชุดภายใต้ กพศ. รวมทั้งมีการตั้งกลไกระดับพื้นที่ในแต่ละจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสู่ปฏิบัติและผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

(๒.๗.๓) ความท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โครงการพัฒนาที่สำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เริ่มทยอยแล้วเสร็จตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ซึ่งคาดว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ดี ในช่วงการแพร่ระบาดโรคโควิด ๑๙ ที่มีอย่างต่อเนื่องและกระจายเป็นวงกว้าง ส่งผลให้มีนโยบาย/มาตรการการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้นและการปิดกิจการบางประเภท อาทิ ร้านอาหาร โรงแรมได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว และอุตสาหกรรมการบริการและยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งต้องลดการเดินทางและการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ประเด็นดังกล่าวถือเป็นความท้าทายที่สำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและพื้นที่ในการสนับสนุนโครงการ/มาตรการที่จะช่วยเหลือให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งปัจจุบันมีมาตรการของบรรดาหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ มาตรการช่วยเหลือภาคเอกชนของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยยกเว้นค่าเช่าที่ดินและยกเว้นค่าบริการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในปีแรกและช่วยเหลือประชาชนให้สามารถใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้

อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นโอกาสของกิจการบางประเภทที่ลงทุนในเขตฯ ซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการผลิตถุงมือยางในเขตฯ สงขลา ซึ่งการรักษาและควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกได้อย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นที่สำคัญ ทั้งนี้ หากสามารถบริหารจัดการความท้าทายฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเกิดการขยายตัวของการลงทุนและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

๓) ประเด็นท้าทายความสามารถในการแข่งขันในการผลักดันให้เศรษฐกิจประเทศไทยก้าวเข้าสู่จุดเปลี่ยน เนื่องจากเศรษฐกิจประเทศไทยในอดีตและแม้กระทั่งในปัจจุบันส่วนใหญ่พึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวอาจทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไม่ได้ผลอีกต่อไปในอนาคต ฉะนั้น ความท้ายทายที่สำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างการส่งออกให้ยืดหยุ่นและชัดเจนแม้ว่าอาจส่งผลให้กรณีสินค้าส่งออกของประเทศไทยอาจจะไม่สามารถเติบโตอย่างที่ควรจะเป็นหรือในกรณีสินค้าบางอย่างอาจหดตัว เช่น การหันไปใช้รถยนต์ไฟฟ้าอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อการส่งออกรถยนต์และการจ้างงานภายในประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ ภายใต้ความท้าทายดังกล่าวประเทศไทยยังคงมีจุดแข็งที่สำคัญ กล่าวคือ เกี่ยวกับสินค้าส่งออกของประเทศไทยหลายอย่างยังมีข้อได้เปรียบในแง่ความซับซ้อนของสินค้าทั้งยังสามารถต่อยอดสู่สินค้าใหม่ ๆ ด้วยการสร้างแนวทางการพัฒนาสินค้าจากสินค้ากลุ่มเดิม รวมทั้งความท้าทายจากการเร่งให้เกิดการถ่ายโอนเทคโนโลยีมาสู่ผู้ประกอบการไทย และการขยายการผลิตสินค้าไปในกลุ่มที่ใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้ายานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง เครื่องจักร และเคมีภัณฑ์เพื่อให้มีการเติบโตของสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงเพื่อสร้างรายได้ในระดับต่าง ๆ สูงขึ้นตามไปด้วย

❖ ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๒

๑. ผลการศึกษาวิเคราะห์เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินโครงการ/การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐผู้รับผิดชอบในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ โดยแผนแม่บทฯ เกี่ยวข้องโดยตรง (Y2) จำนวนโครงการ/การดำเนินการ/แนวทางที่คัดเลือก จำนวน ๒๓๓ โครงการ/การดำเนินการ/แนวทาง ซึ่งผลการประเมินตามแนวทาง OECD ภาพรวมสัญลักษณ์หกเหลี่ยม ระดับแผนแม่บทตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยผลการวิเคราะห์ ดังแสดงภาพที่ ๑๖ ดังนี้

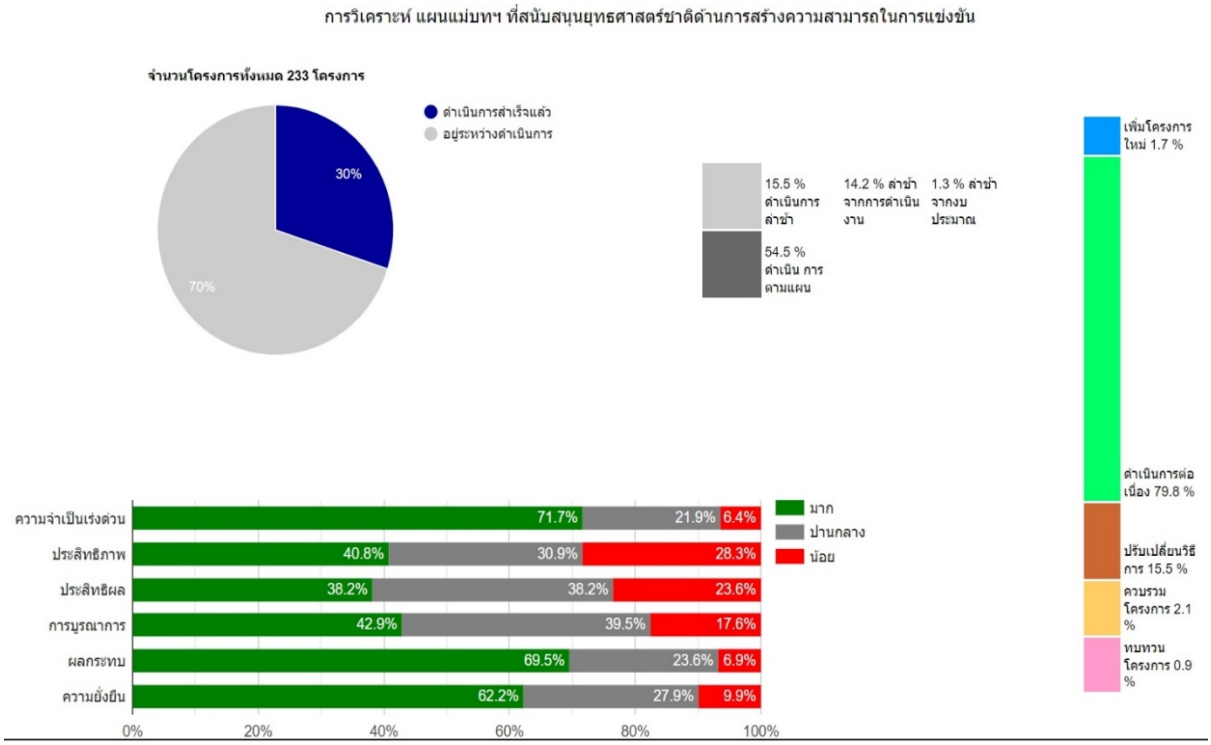

ภาพที่ ๑๖ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันผ่านการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๒๓๓ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน ดังนี้

มิติที่ ๑ ความจำเป็นเร่งด่วน มีความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๑๖๗ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗ ระดับปานกลาง จำนวน ๕๐ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙ ระดับน้อย จำนวน ๑๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔

มิติที่ ๒ ประสิทธิภาพ ความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๙๕ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ ระดับปานกลาง จำนวน ๗๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙ ระดับน้อย จำนวน ๖๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓

มิติที่ ๓ ประสิทธิผล ความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๘๙ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒ ระดับปานกลาง จำนวน ๘๙ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๒ ระดับน้อย จำนวน ๕๕ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖

มิติที่ ๔ ประสิทธิผล ความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๑๐๐ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ ระดับปานกลาง จำนวน ๙๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕ ระดับน้อย จำนวน ๔๑ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖

มิติที่ ๕ ผลกระทบ ความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๑๖๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕ ระดับปานกลาง จำนวน ๕๕ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖ ระดับน้อย จำนวน ๑๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖.๙

มิติที่ ๖ ความยั่งยืน ความสอดคล้องในระดับมาก จำนวน ๑๔๕ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒ ระดับปานกลาง จำนวน ๖๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙ ระดับน้อย จำนวน ๒๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๙.๙

โดยสรุปพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๖๓ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ สำหรับผลการดำเนินงานในมิติด้านการสนับสนุนสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติทุกมิติ อยู่ในระดับมาก รวมถึงควรดำเนินการโครงการสำคัญที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๘๘ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๘ กล่าวสรุปแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับมาก

๒. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย ผลการดำเนินงานคาดว่าจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

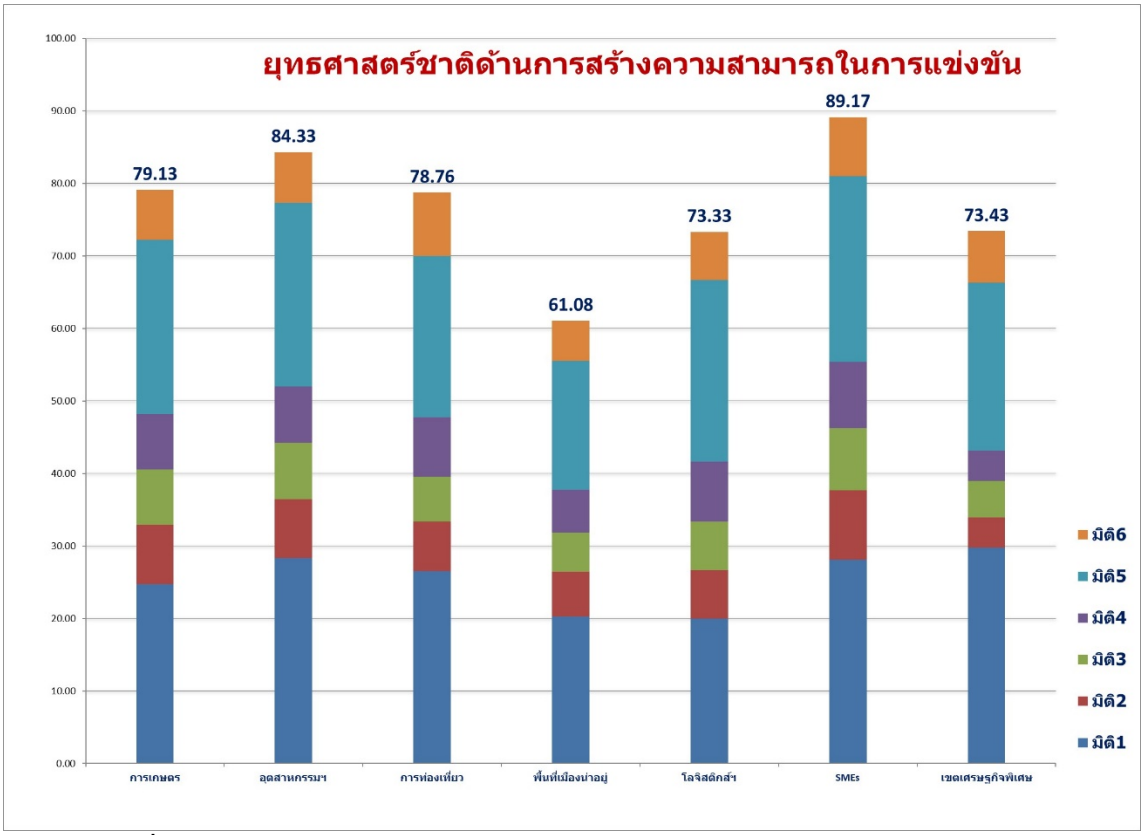

ภาพที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔

จากภาพการประเมินผลความสำเร็จของแผนแม่บทฯ ทั้ง ๗ ประเด็นประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังภาพ ๑๗ ดังนี้ (๑) ประเด็นที่ ๓ การเกษตร มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๙.๑๓ (๒) ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๔.๓๓ (๓) ประเด็นที่ ๕ การท่องเที่ยว มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๘.๗๖ (๔) ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๖๑.๐๘ (๕) ประเด็นที่ ๗ โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๓.๓๓ (๖) ประเด็นที่ ๘ ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๙.๑๗ (๗) ประเด็นที่ ๙ เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๓.๔๓

ในภาพรวมของแผนแม่บทฯ ทั้ง ๗ ประเด็นดังกล่าวที่ส่งผลโดยตรงต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๔๓ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับมาก แสดงดังภาพ ๑๘ ดังนี้

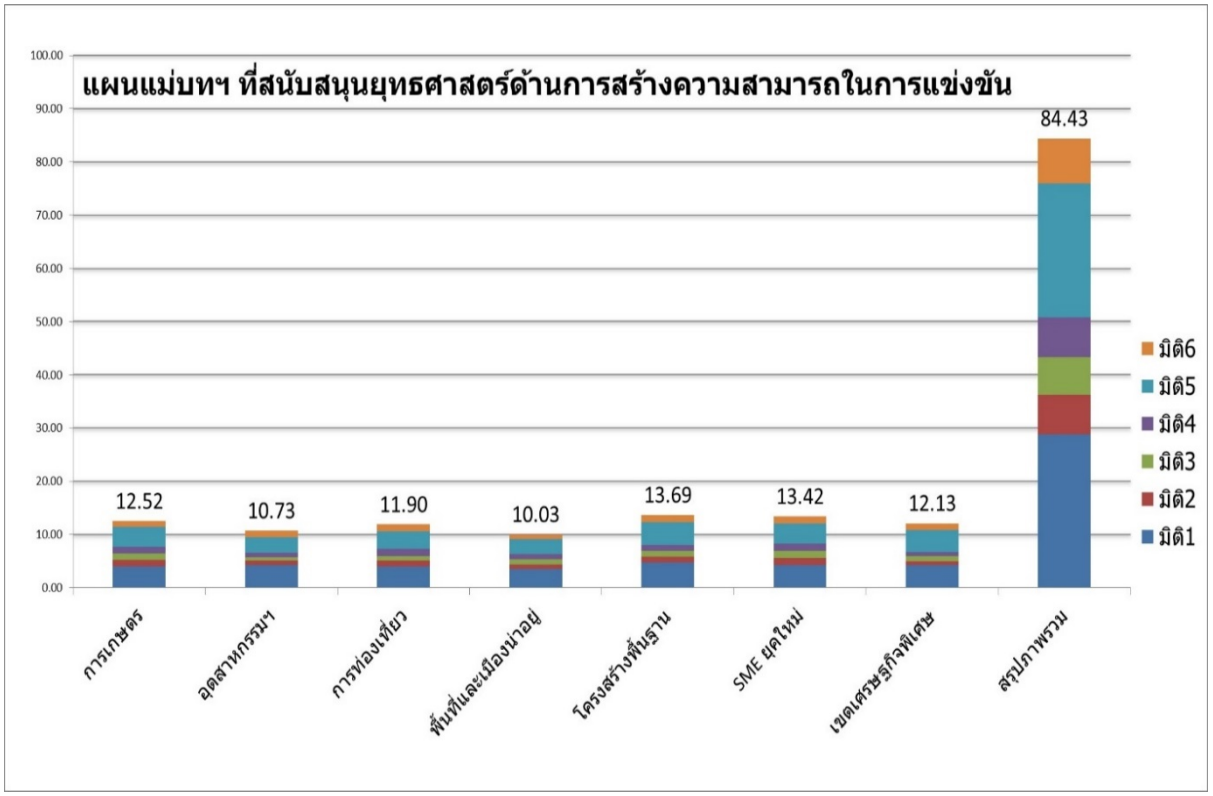

ภาพที่ ๑๘ แสดงการวิเคราะห์สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายโดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประจำปี ๒๕๖๔

สำหรับผลการประเมินความสำเร็จแผนแม่บทฯ ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีองค์ประกอบในการสนับสนุนจำนวน ๗ แผนแม่บทฯ ซึ่งเมื่อนำมากำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบที่จะประเมินโอกาสความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านดังกล่าวโดยให้ค่าน้ำหนักของแต่ละแผนแม่บทฯ ผลการประเมินปรากฏตามภาพที่ ๑๘ กล่าวคือ โอกาสความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

(๑) ประเด็นที่ ๓ การเกษตร ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๒.๕๒ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี ควรพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้ประสบผลสำเร็จหรือเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ได้แก่ ปรับปรุงกรอบแผนงาน/โครงการซึ่งไม่ควรเป็นเพียงแนวคิดที่รวบรวมจากงานประจำแล้วนำมาจัดทำเท่านั้น กำหนดตัวชี้วัดของหน่วยงานต้องสามารถตอบโจทย์อย่างชัดเจนกำหนดแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ กำหนดแนวทางการดำเนินการรวมทั้งความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่จะส่งผลสำเร็จในภาพรวม พิจารณาการแบ่งมอบภารกิจและการประสานงานที่อาจมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ปยป.กษ.) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(๒) ประเด็นที่ ๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๐.๗๓ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี ควรขับเคลื่อนและสานต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม (S-curve) อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเร่งรัดผลักดันนโยบาย BCG Model และควรพัฒนาต่อยอดช่องทางการตลาดดิจิทัล (Digital Trade Platform) โดยผลักดันให้สินค้าไทยเข้าไปอยู่ในระบบตลาดออนไลน์ (e-commerce) มากขึ้น ด้วยกลไกการตลาดยุคใหม่ รวมถึงพัฒนา/สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชนของไทยและขยายช่องทางการตลาดไปสู่การค้าออนไลน์ ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีบนสื่อออนไลน์

(๓) ประเด็นที่ ๕ การท่องเที่ยว ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑๑.๙๐ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี สำหรับมาตรการระยะสั้นควรเร่งด่วนจากการฟื้นฟูกระตุ้นการท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดขยายระยะเวลาโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว ปรับปรุงกฎ ระเบียบตามกฎหมายที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนส่งเสริมให้สถาบันการเงินจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับบริษัทนำเที่ยว ให้มีโครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยวมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น

(๔) ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๐.๐๓ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี ผลักดันและขับเคลื่อนโครงการสำคัญในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการภาครัฐดิจิทัล และเพิ่มการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนนไฟฟ้าและประปาและเร่งให้การส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติมากยิ่งขึ้น รวมถึงเร่งยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบ

(๕) ประเด็นที่ ๗ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๖ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๓.๖๙ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี ควรเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการของโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งต้องกำหนดตัวชี้วัดให้เหมาะสมและตอบโจทย์ที่ชัดเจน ควรเน้นและเพิ่มโครงการเพื่อยกระดับพัฒนาประเทศในการผลักดันเศรษฐกิจทั้งด้านพลังงาน ด้านคมนาคม และให้เป็นรูปแบบดิจิทัลให้มากที่สุดเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งภาครัฐต้องสนับสนุนให้มากขึ้นจากอดีตโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์

(๖) ประเด็นที่ ๘ ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๑๓.๔๒ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี รัฐบาลจำเป็นต้องช่วยเหลือและสนับสนุนมาตรการทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง เพื่อประคับประคองกิจการให้อยู่รอด ฟื้นฟูเศรษฐกิจภาพรวม และรักษาโอกาสในการแข่งขันของประเทศไทย ควรพัฒนาผู้ประกอบการมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และ Start up ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและแรงงานของประเทศ รวมถึงมีหรือปรับแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอกับการพัฒนาธุรกิจ

(๗) ประเด็นที่ ๙ เขตเศรษฐกิจพิเศษ ค่าน้ำหนักที่ร้อยละ ๑๔ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑๒.๑๓ มีผลการดำเนินการเป้าหมายอยู่ในระดับดี ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลการลงทุนจริงในพื้นที่เพื่อให้เห็นถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงหน่วยงานผู้รับผิดชอบถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยจะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อการวัดผลและรายงานผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัด แม้ว่าผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติ และผู้รายงานผลจะเป็นคนละหน่วยกัน แต่ต้องดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันแผนการปฏิรูปประเทศให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

❖ **ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน**
จากผลการวิเคราะห์และความเห็นประกอบ จึงมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑. แผนแม่บทฯ ประเด็นการเกษตร (๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดตามยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และแผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) (๒) การบูรณาการต้องพิจารณาการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรบริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาภาคเกษตร อันนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาการเกษตร (๓) การขับเคลื่อนแผนงานจะต้องกำหนดแผนบูรณาการให้ชัดเจน หน่วยงานหลักต้องมีแนวทางในการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ รวมทั้งมีการพิจารณาจัดทำแผนบูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ (๔) ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานเฉพาะประเด็นสำคัญตามแผนปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติไม่ควรนำงานประจำมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิรูปประเทศ และขับเคลื่อนการดำเนินการในลักษณะของงานประจำ (๕) ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ระดับนโยบายต้องให้ความสำคัญและมีส่วนสำคัญในการกระตุ้น ติดตามและผลักดันการขับเคลื่อนแผน/โครงการ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่

๒ แผนแม่บทฯ ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมควรขับเคลื่อนและสานต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม (S-curve) อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเร่งรัดผลักดันนโยบาย BCG Model ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งทั้ง ๒ เศรษฐกิจ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยจุดเน้นที่นำมาจัดทำโครงการ คือ การบริหารจัดการซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ (๑) ระบบบริหารจัดการซาก solar cell เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจโดย recycle ซากกลับมาใช้ใหม่ โดยมีการพัฒนาต้นแบบโรงงานที่จังหวัดสมุทรปราการ และจะนำเสนอในการประชุม APEC ช่วงปลายปี ๒๕๖๕ ต่อไป (๒) ระบบบริหารจัดการซาก battery รถไฟฟ้าที่มีปริมาณมากขึ้น เพื่อลดภาระภาครัฐและและเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจโดย recycle ซากกลับมาใช้ใหม่ และ (๓) ระบบบริหารจัดการซากรถยนต์สันดาปใช้แล้ว เพื่อรองรับนโยบายส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้า

นอกจากนี้ ในด้านการตลาด ควรพัฒนาต่อยอดช่องทางการตลาดดิจิทัล (Digital Trade Platform) โดยผลักดันให้สินค้าไทยเข้าไปอยู่ในระบบตลาดออนไลน์ (e-commerce) มากขึ้น ด้วยกลไกการตลาดยุคใหม่ อาทิ การใช้ soft power ควบคู่กับธุรกิจท่องเที่ยว บันเทิง ร้านอาหารและบริการต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนา/สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชนของไทยและขยายช่องทางการตลาดไปสู่การค้าออนไลน์ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีบนสื่อออนไลน์ อาทิ โปรแกรมค้นหา (search engine) เพื่อให้สินค้าส่งออกไทยขึ้นมาอยู่ในลำดับแรก ๆ ของการค้นหา อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดสินค้าไทยไปสู่ตลาดโลกมากขึ้น

๓. แผนแม่บทฯ ประเด็นการท่องเที่ยว (๑) กรณีเสนอเป้าหมายใหม่ขอให้ระบุแนวทางการพัฒนาที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายและโครงการที่ส่งผลลัพธ์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายนั้น (๒) กรณีเสนอแนวทางการพัฒนาใหม่ขอให้ระบุโครงการที่ส่งผลลัพธ์ต่อแนวทางการพัฒนานั้น (๓) กรณีเสนอโครงการใหม่ ให้ระบุผลผลิตและเวลาที่ต้องการให้แล้วเสร็จ (๔) ในมาตรการระยะสั้นเร่งด่วนจากการฟื้นฟูกระตุ้นการท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ควรขยายระยะเวลาโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว (๕) ควรส่งเสริมให้สถาบันการเงินจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับบริษัทนำเที่ยว โดยสามารถผ่อนชำระได้โดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น (๖) ควรมีโครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว เช่น การขายบัตร E-Voucher ลดร้อยละ ๕๐ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนำไปใช้ท่องเที่ยวชำระที่พัก ร้านอาหาร ทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ได้ (๗) ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบตามกฎหมายที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเองให้เกิดความเข้มแข็ง (๘) การบริหารราชการส่วนใหญ่กฎระเบียบต่าง ๆ จะรวมศูนย์อำนาจไว้ในส่วนกลาง จึงควรมีการกระจายอำนาจบางประการให้กับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานเพื่อตัดสินใจการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (๙) หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรเตรียมแผนฟื้นฟูกรณีปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการ ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเร่งรัดการดำเนินโครงการที่ชะลอการดำเนินการเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวคลี่คลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในกำหนดเวลา

๔. แผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบทุกหน่วยต้องผลักดันและขับเคลื่อนโครงการสำคัญในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการภาครัฐดิจิทัล เป็นต้น แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนน ไฟฟ้า และประปา ดังนั้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ (๒) เน้นโครงการและกิจกรรมการผลิตและบริโภคเริ่มฟื้นคืนสู่สภาพปกติหลังโควิด รวมถึงโครงการแก้ไขปริมาณขยะติดเชื้ออันตรายและพลาสติกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงทุนในระบบรวบรวมน้ำเสียเพื่อส่งเข้าสู่ระบบบำบัดยังไม่เพียงพอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชนในพื้นที่จำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัด เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบ

๕. แผนแม่บทฯ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล

๕.๑ โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (๑) จากการดำเนินงานในการแก้ไขกฎหมายที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการกำหนดระยะเวลาในแผนแม่บทที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่ยาวนานในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ (๒) การกำหนดตัวชี้วัดยังไม่เหมาะสม และไม่ตอบโจทย์ที่ชัดเจนในการนำมาสู่ความสำเร็จ (๓) การดำเนินงานยังคงเป็นลักษณะของการปฏิบัติราชการประจำ ยังไม่มุ่งสู่การปฏิรูปประเทศใช้กระบวนการในการ ตสร. ในการเร่งรัดงบประมาณจากงานประจำของกรมหรือกองต่าง ๆ มากกว่างานบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การปฏิรูป

๕.๒ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (๑) การเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการของโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น โครงการเน็ตประชารัฐ โครงการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล (Zone C) โครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) ให้เป็นไปอย่างคุ้มค่า เป็นต้น (๒) ภาครัฐต้องเร่งรัดโครงการที่ล่าช้าที่ต้องประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี ๒๕๖๔ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการในห้วงต่อไป (๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Guideline) ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึงการป้องกันและส่งเสริมการตระหนักรู้ของสังคมจากภัยที่มาในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อตัดโอกาสของบรรดามิจฉาชีพและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน และสังคม (๔) เน้นและเพิ่มโครงการเพื่อยกระดับพัฒนาประเทศในการผลักดันเศรษฐกิจเป็นแบบดิจิทัล เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งภาครัฐต้องสนับสนุนให้มากขึ้นจากอดีต

๕.๓ โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์ ควรมีการดำเนินโครงการตามแนวทางการพัฒนาที่ ๑ – ๑๑ ที่สำคัญ จำนวน ๒๑ โครงการ เช่น แนวทางที่ ๑ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้านาทา (Transshipment Yard) จังหวัดหนองคาย แนวทางที่ ๒ โครงการจัดระเบียบการขนถ่ายสินค้ากลางทะเลบริเวณเกาะสีชังและเขตท่าเรือศรีราชา (ควรสำเร็จปี ๒๕๖๖) แนวทางที่ ๓ โครงการสนับสนุนสายการบินของไทยภายใต้นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรี (ควรสำเร็จปี ๒๕๗๐) แนวทางที่ ๖ โครงการพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการคมนาคมและโลจิสติกส์ในระดับประเทศ (Thailand National Logistics Big Data) (ควรสำเร็จปี ๒๕๖๖) แนวทางที่ ๗ โครงการสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลดิจิทัลด้านโลจิสติกส์

(Digital Hub Logistics) แนวทางที่ ๘ โครงการศึกษาต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรในแต่ละประเภท เพื่อให้ทราบต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตร (ควรสำเร็จปี ๒๕๖๕) แนวทางที่ ๘ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ Digital Logistics startup สู่ธุรกิจระดับยูนิคอร์น (ควรสำเร็จปี ๒๕๖๗) แนวทางที่ ๑๑ โครงการจัดตั้งสภาโลจิสติกส์แห่งประเทศไทย (ควรสำเร็จ ปี ๒๕๗๐) ทั้งนี้ หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานร่วมต้องดำเนินการขับเคลื่อนทั้ง ๒๑ โครงการอย่างต่อเนื่อง

๖. แผนแม่บทฯ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ในส่วนของปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ รัฐบาลจำเป็นต้องช่วยเหลือและสนับสนุนมาตรการทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง เพื่อประคับประคองกิจการให้อยู่รอด ฟื้นฟูเศรษฐกิจภาพรวม และรักษาโอกาสในการแข่งขันของประเทศไทย นอกจากนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการล่วงหน้า มีการส่งสัญญาณที่ชัดเจนว่ามาตรการผ่อนปรนจะมีทิศทางและกรอบเวลาความช่วยเหลือถึงกำหนดเมื่อใด รวมทั้งมีการเตรียมมาตรการดูดซับ NPL ที่จะเกิดขึ้นหลังจากมาตรการผ่อนปรนจบลง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีเวลาเตรียมการปรับกลไกและกฎระเบียบรองรับได้ทันเวลา เพื่อมิให้เกิดปัญหาลุกลามส่งผลกระทบต่อองค์กร สถาบันการเงิน ภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการทุกระดับ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจและโอกาสทางการค้าการลงทุนของประเทศไทยในระยะยาว

นอกจากมาตรการดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของการพัฒนาผู้ประกอบการ ควรมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และ Start up ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและแรงงานของประเทศในวงรอบ ๕ ปีถัดไป (ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) รวมถึงการยกระดับให้เป็นผู้ประกอบการที่สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยกำหนดประเด็นการส่งเสริม SME ไว้ ๓ ประเด็น คือ (๑) สร้างการเติบโตที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่มซึ่งมีระดับศักยภาพต่างกัน มีสถานภาพ ปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน (๒) สร้างการเติบโตแบบมุ่งเป้า คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มข้น โดยการสนับสนุนการตลาดที่รอบด้านให้กับ SME และการส่งเสริม SME กลุ่มที่มีศักยภาพให้สามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้ และ (๓) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการเติบโตของธุรกิจ โดยการช่วยพัฒนาปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ SME เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ SME สามารถเริ่มธุรกิจและเติบโตได้เต็มศักยภาพ โดยสภาพแวดล้อมที่สำคัญมีทั้งเรื่องแหล่งเงินทุน แรงงานที่มีทักษะ การเข้าถึงเทคโนโลยีและงานวิจัย การเข้าถึงข้อมูล เข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก การมีกฎหมาย กฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอกับการพัฒนาธุรกิจ

๗. แผนแม่บทฯ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑) ประเด็นตัวชี้วัดที่มีการวัดผลล่าช้ากว่าปีที่รายงานทำให้มีการเหลื่อมกันของเวลาในการวัดผลอย่างน้อย ๑ ปีหรือ ๒ ปี ทำให้ไม่เป็นไปตามปีปฏิทินและปีงบประมาณของกำหนดเวลาการรายงาน ส่งผลต่อความแม่นยำของระบบตัวชี้วัด การวัดผลโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น การจัดอันดับโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) สภาเศรษฐกิจโลก หรือ เวิลด์อีโคโนมิก ฟอรั่ม (World Economic Forum: WEF) ธนาคารโลก (The World Bank) ยังได้จัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) เป็นต้น การวัดผลโดยหน่วยงานในประเทศ เช่น ผลิตภัณฑ์

มวลรวมในประเทศ (gross domestic product : GDP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายภาค (Gross Regional and Provincial Product: GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) เป็นต้น ข้อเสนอแนะ: เห็นควรเสนอให้มีการวัดผลโดยหน่วยงานภายในประเทศคู่ขนานไปกับการวัดผลโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยการวัดผลตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่หน่วยงานระหว่างประเทศได้กำหนดไว้ จะช่วยให้การวัดผลเป็นไปตามปีปัจจุบันมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตั้งงบประมาณการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ (๒) ประเด็นการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษ ซึ่งจะเป็นการรายงานข้อมูลเฉพาะการอนุมัติการลงทุน ข้อเสนอแนะ: เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลการลงทุนจริงในพื้นที่ เพื่อให้เห็นถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๓) ประเด็นการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่ไม่สามารถวัดผลได้ เนื่องการจัดเก็บข้องมูลของ สศช. เป็นการวัดผลรายจังหวัด แต่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนประกาศพื้นที่เป็นรายอำเภอ ทำให้วัดผลโดยตรงไม่ได้ โดยการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในปัจจุบันมีเพียง ๓ ระดับ คือ การจัดทำข้อมูลในระดับประเทศ (GDP) ระดับภาค (GRP) และระดับย่อยที่สุดคือจังหวัด (GPP) จึงขาดข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประเมินการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ในระดับตำบลได้สะท้อนผลที่เกิดขึ้นจริง

❖ **บทสรุปผลข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** จากผลการวิเคราะห์และความเห็นประกอบจึงมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑. แผนแม่บทฯ ประเด็นการเกษตร (๑) ควรมีการพิจารณาวางกรอบโครงการเพื่อนำไปสู่การผลักดันให้ยุทธศาสตร์ชาติประสบผลสำเร็จยังไม่ตอบโจทย์อย่างชัดเจนและสามารถสะท้อนหรือแปลงค่าตัวชี้วัดไปสู่ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทย่อยได้ (๒) ควรมีการระบบงบประมาณ แผนงาน/โครงการที่สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงจากความต้องการพัฒนาได้อย่างทันเหตุการณ์ทำให้การขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่สมบูรณ์ (๓) เร่งแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนกันของเป้าหมาย การบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ ที่ครอบคลุมตลอดทั้งกระบวนการที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (๔) กำหนดแนวทางและข้อมูลที่จะใช้ประกอบการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เช่น การให้คำนิยามที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้การเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๑ และ ๒ อาจมีความคลาดเคลื่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน (๕) ทบทวนบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เนื่องจากปัจจุบันเป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนกลุ่มขับเคลื่อน ปยป.กษ. เนื่องจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนงาน/โครงการในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่คล้ายกับสำนัก/กองแผนงานภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดในกระทรวงอื่น ๆ ทำให้ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาบางครั้งอาจเกิดปัญหาการประสานงานซ้ำซ้อนกันระหว่าง สศช. ปยป.กษ. และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

๒ แผนแม่บทฯ ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (๑) หน่วยงานกลาง ได้แก่ สศช. สำนักงบประมาณ สำนักงาน ป.ย.ป. และสำนักงาน ก.พ.ร. ควรบูรณาการทำงานร่วมกันในการกลั่นกรองโครงการสำคัญ รวมทั้งช่วยขับเคลื่อนภาพรวม ดังนี้ (๑.๑) เรียงลำดับความสำคัญ (priority)

ของภารกิจหลักตามแผนแม่บท/แผนปฏิรูป โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเป็นเร่งด่วนที่สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดกรอบระยะเวลาความสำเร็จของงานที่ชัดเจน (๑.๒) กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ/หน่วยงานสนับสนุน และบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงาน (๑.๓) ผลักดันการจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการสำคัญ ที่ตอบโจทย์เป้าหมายของแผนแม่บท/ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง (๑.๔) ผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีโครงการใน value chain/supply chain เดียวกัน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (๒) หน่วยงานปฏิบัติ ควรพิจารณาโครงการใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำหนักต่อการขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด และ (๓) จากกระบวนการกลั่นกรองโครงการสำคัญในเบื้องต้น สศช. ควรกำหนดแนวทางให้หน่วยงานบันทึกเฉพาะโครงการสำคัญในระบบ eMENSCR เพื่อส่งเสริมให้มีการติดตาม เร่งรัด และเสนอแนะโครงการสำคัญในเชิงลึก และผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

๓. แผนแม่บทฯ ประเด็นการท่องเที่ยว (๑) ผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและโครงการส่งเสริมกิจการการแข่งขันเรือเร็วสูตรหนึ่ง (Formula1) ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวที่สนใจติดตามชมและสามารถสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งการจัดแสดงเรือเพื่อให้เกิดรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าประเทศไทยมีศักยภาพพร้อมรองรับได้ดี ให้ดำเนินการในปี ๒๕๖๖ (๒) การปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกภูเก็ตเพื่อให้สามารถรองรับเรือสำราญหรูหราขนาดเล็ก (Small Luxury Cruise) ดำเนินการในปี ๒๕๖๕ (๓) ให้มีโครงการปรับปรุงพิธีการตรวจคนเข้าเมืองสำหรับเรือสำราญ และโครงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในท่าเรือเพื่อการบริหารจัดการและรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ดำเนินการในปี ๒๕๖๕ (๔) ให้มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำเจ้าพระยา เส้นทางกรุงเทพ-อยุธยา และโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโบราณสถาน วัดวาอารามสวยงาม และบ้านเรือนชุมชน บริเวณคลองบางกอกน้อย ดำเนินการในปี ๒๕๖๖ (๕) ให้มีโครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงของไทยเชื่อมโยงจากสถานีเวียงจันทน์มายังกรุงเทพมหานครและพื้นที่สำคัญอื่น ๆ และโครงการพัฒนาเส้นทาง (ทางบก) เชื่อมโยงในอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย รวมทั้งโครงการการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกภูเก็ตให้เป็นท่าเรือต้นทาง (Home Port) สำหรับเรือสำราญขนาดเล็ก (Small luxury Cruise) เพื่อรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวเดินเรือสำราญของภาคใต้ฝั่งอันดามันได้อย่างเต็มรูปแบบโดยเร็ว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อไป ทั้ง ๓ โครงการดำเนินการปี ๒๕๖๖ (๖) ให้มีโครงการปรับปรุง/เสริมประสิทธิภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของท่าอากาศยานนานาชาติอุดรธานี (สนามบินอุดรธานี) และโครงการพัฒนาระบบการผ่านแดนระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยการระบบการยืนยันตัวบุคคลด้วยระบบไบโอเมทริกซ์ (Biometric) ที่ช่องตรวจคนเข้าเมืองให้ครอบคลุมทุกด่าน โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการขอรับการตรวจลงตราแบบให้สิทธิ์ในการเดินทางเข้าประเทศ (Three Countries One VISA) ใน ๓ ประเทศ คือ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน ดำเนินการในปี ๒๕๖๖ (๗) ให้มีโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong subregional-GMS) หรือหกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๖ ประเทศ ดำเนินการในปี ๒๕๖๖

๔. แผนแม่บทฯ ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๑) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (๒) ในการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่ควรให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น ลดการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานทดแทนรูปแบบอื่นในการดำเนินโครงการ

(๓) ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนเป็นสำคัญ และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง (๔) ควรจัดทำโครงการที่เกิดผลสัมฤทธิ์ มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาตามแผนแม่บทย่อยประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในทุกมิติ

๕. แผนแม่บทฯ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสต์ติกและดิจิทัล

๕.๑ โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ มีส่วนทำให้การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปของหน่วยงานเกิดความล่าช้า หน่วยงานของรัฐจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ อาทิ การจัดการประชุมแบบออนไลน์ และการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคโควิด ๑๙ (New Normal) (๒) การเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ ในการดำเนินการกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) บางส่วนยังมีการดำเนินการที่ล่าช้า ไม่บรรลุเป้าหมายตามกำหนดเวลา (๓) การผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ถึงแม้ว่าการแก้ไขกฎหมายต้องใช้เวลามากก็ตาม นอกจากการปรับปรุงกฎหมายแล้ว ต้องดำเนินการด้านการจัดเก็บและการเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย (๔) การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการการวางแผน การดำเนินการ และการแก้ปัญหา เนื่องจากหน่วยงานต้องดำเนินงานตามภารกิจเป็นหลัก ทรัพยากรรวมทั้งบุคลากรและเวลาจึงมีจำกัด การดำเนินการในส่วนการปฏิรูปประเทศจึงเกิดความล่าช้า นอกจากนี้ หน่วยงานต้องพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (๕) ภาครัฐมีความมุ่งมั่นและการเสริมสร้างให้ภาคส่วนอื่น ๆ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (๖) รายละเอียดของเป้าหมายและตัวชี้วัดควรมีความชัดเจนและสามารถจับต้องได้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ (๗) มีความกล้าหาญในการริเริ่มแนวคิดใหม่ ๆ บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง สร้างนโยบายด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม และคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

๕.๒ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล (๑) การเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินการให้เกิดการบรูณาการของโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น โครงการเน็ตประชารัฐ โครงการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล (Zone C) โครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) ให้เป็นไปอย่างคุ้มค่า เป็นต้น (๒) ภาครัฐต้องเร่งรัดโครงการที่ล้าช้าที่ต้องประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี ๒๕๖๔ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการในห้วงต่อไป (๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการตระหนักรู้และการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ร่วมกันของสังคมเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Guideline) ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมถึงการป้องกันและส่งเสริมการตระหนักรู้ของสังคมจากภัยที่มาในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อตัดโอกาสของบรรดามิจฉาชีพและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและสังคม (๔) เน้นและเพิ่มโครงการเพื่อยกระดับพัฒนาประเทศในการผลักดันเศรษฐกิจเป็นแบบดิจิทัล เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งภาครัฐต้องสนับสนุนให้มากขึ้นจากอดีต

๕.๓ โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบโลจิสติกส์ (๑) รัฐบาลต้องมีนโยบายควบคู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้แต่ละกระทรวงนำไปดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น นโยบายการบูรณาการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนที่ต้องเริ่มจากการแก้ไขกฎหมาย กฎเกณฑ์และอำนาจของแต่ละหน่วยงานก่อน นโยบายในการพึ่งพาตนเองเพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงหรือครอบงำจากต่างประเทศทำให้การขับเคลื่อนไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ตามวัตถุประสงค์ (๒) รัฐบาลต้องมีระบบการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเสี่ยงในการปรับแผนงาน/โครงการในอนาคต รวมทั้งการบริหารโครงการ และการบริหารสัญญา (๓) การบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวง ต้องมีการถ่ายทอดเป้าหมายตัวชี้วัดการกำหนดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ (Objective Key Result) การพัฒนาแผนร่วมกันเพื่อแบ่งมอบการปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ เช่น โครงการก่อสร้างท่าเรือสำราญขนาดใหญ่ที่ดำเนินการโดยกระทรวงคมนาคมให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา เป็นต้น

๖. แผนแม่บทฯ แผนแม่บทฯ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก (๑) กระทรวงการคลัง ควรผลักดันมาตรการช่วยเหลือทางการเงินกับภาคธุรกิจ โดยเน้นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และควรติดตามประเมินผลโครงการสนับสนุนสินเชื่อแต่ละประเภทว่าเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมมากน้อยเพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในระยะต่อไป (๒) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรกำหนดแนวทางช่วยเหลือ/พัฒนา SMEs ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และจัดระบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการให้เหมาะสมและตอบสนองความต้องการได้ตรงประเด็น (๓) กระทรวงอุตสาหกรรม ควรจัดลำดับความสำคัญของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะให้การสนับสนุนทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม และกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ที่มีนโยบายต่อยอดเพิ่มเติม รวมทั้งมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเข้าร่วมโครงการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ และ (๔) กระทรวงพาณิชย์ ควรปรับเปลี่ยนลักษณะกิจกรรมให้สอดรับกับสถานการณ์การค้าและกลุ่มสินค้ายุคใหม่ รวมทั้งควรเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานที่พัฒนากลุ่มสินค้าและบริการใหม่ ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ต่อไป

๗. แผนแม่บทฯ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑) มุ่งเน้นพิจารณาศึกษา ติดตาม ผลการดำเนินงานว่าแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานได้ดำเนินการนั้น เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้หรือไม่ สามารถวัดผลได้จริงหรือไม่ มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบครบถ้วนหรือไม่ รวมทั้งได้มีกระบวนการขับเคลื่อนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ เพื่อให้สามารถตอบเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้จะมีแนวทางแก้ไขปัญหา อย่างไร (๒) การรายงานผลสัมฤทธิ์ควรต้องรายงานให้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้และตามกำหนดเวลาด้วย นอกจากนั้น การวัดผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ว่าต้องสำเร็จในปี ๒๕๖๕ ควรต้องมีการแยกเป้าหมายออกเป็นรายปีด้วย ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้มีการรายงานเป็นรายปี เช่น ตัวชี้วัด คะแนนความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) ของ World Economic Forum (WEF) เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐ ในปี ๒๕๖๕ (กำหนดเพียงว่าต้องสำเร็จในปี ๒๖๕๖ แต่ไม่ได้กำหนดว่าในแต่ละปีจะต้องสำเร็จร้อยละเท่าใด) เป็นต้น (๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ โดยจะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อการวัดผลและรายงานผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัด แม้ว่าผู้กำหนดนโยบาย

ผู้ปฏิบัติ และผู้รายงานผล จะเป็นคนละหน่วยงาน แต่ต้องดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันแผนการปฏิรูปประเทศให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

❖ บทสรุปผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม

๑. การจัดทำโครงการสำคัญเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๒ ประจำปี ๒๕๖๖-๒๕๖๗ ของหน่วยงานฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็น จ.๑. หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมาย จ.๒. และหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อย จ.๓. รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการควรพิจารณาโครงการสำคัญใหม่เพิ่มเติมและเสนอโครงการให้รองรับเป้าหมายทั้งระดับ จ.๒ และ จ.๓ เพื่อให้มีน้ำหนักต่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

๒. การเร่งรัดและติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติควรเป็นการหารือระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ หน่วยงานรับผิดขอบ และคณะอนุกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการ ตสร. วุฒิสภาที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันตรวจสอบระหว่างและหลังจากปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ตามกลไกที่ได้รับมอบหมายตามแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนของผู้ปฏิบัติ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและเร่งรัดปรับปรุงการดำเนินการโครงการ/แผนงานต่าง ๆ รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา/อุปสรรคที่จะทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

๓. จากการลงพื้นที่ของคณะกรรมาธิการ ตสร. และการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกำหนดให้ยึดยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล รวมทั้งแผนรายสาขา แผนเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว และข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นกรอบการดำเนินงานจัดทำแผน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงเป้าหมายเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต หรือไม่ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายของการพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดส่วนใหญ่จะกำหนดเรื่องการเพิ่มอัตราการผลิต หรือ GPP เป็นเป้าหมาย ดังนั้น สศช.สำนักงาน ก.พ.ร.และสำนักงบประมาณร่วมกับกระทรวงมหาดไทยควรมีการมอบหมายตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะกลุ่มหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อย จ.๓. ให้จังหวัดนำไปบรรจุในแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดให้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแผนงานในระดับพื้นที่กับแผนระดับ ๒ เพื่อให้ได้รับการตอบสนองจากหน่วยปฏิบัติการในระดับพื้นที่ เนื่องจากการนำแผนการปฏิรูปประเทศไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานทุกระดับยังมีการถ่ายทอดเป้าหมายไปยังทุกหน่วยงานตามลำดับน้อย และจากการลง ตสร.ในระดับพื้นที่พบว่ายังไม่ครอบคลุมทุกจังหวัด และจากการหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ยังไม่มีการถ่ายทอดเป้าหมายไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดและในระดับพื้นที่

หน้าว่าง

หน้าว่าง

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑. บริบทของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

● **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ** คือ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

● **ตัวชี้วัด** ประกอบด้วย

(๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย

(๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(๓) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

● **ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุน จำนวน ๖ ประเด็น คือ ๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ๔) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ๕) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ๖) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

● **ห้วงเวลาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔** ในภาพรวม “ค่าดัชนีความสุขของคนไทย” มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การบรรลุเป้าหมายมิติต่างๆ จำแนกออกได้เป็น ๒ ส่วน ส่วนแรก ประเด็นที่มีทิศทางที่ดีขึ้น ประกอบด้วย ๑) ความเหลื่อมล้ำด้านหลักประกันสุขภาพของประชาชน ๒) คุณภาพชีวิต สุขภาวะ และชีวิตความเป็นอยู่ ๓) ประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐและการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และ ๔) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และ ๕) ความพร้อมด้านศักยภาพทางการทหารของไทย (ระดับดีมาก) ส่วนที่สอง ประเด็นที่มีทิศทางลดลง ประกอบด้วย ๑) ช่องว่างรายได้ประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ๒) ครัวเรือนมีความยากจนเพิ่มขึ้น ๓) ระดับหนี้สิ้นภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ๔) ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษารุนแรงขึ้น

ภาพที่ ๑๙ การติดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทะสาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การกำหนดตัวชี้วัดในแผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ ไม่มีความเชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่ชัดเจนและการกำหนดตัวชี้วัดในแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ บางประเด็นไม่สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายของแผนระดับบน และในระดับส่วนกลางและระดับภูมิภาคไม่มีการแปลงแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน และขาดกลไกระดับจังหวัดในการสนับสนุนการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติในระดับพื้นที่ ส่งผลให้ไม่สามารถตอบโจทย์ของยุทธศาสตร์ชาติได้ ประกอบกับกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของประเทศไทย ที่ยังคงเป็นไปในรูปแบบการพิจารณาแยกรายหน่วยงาน อีกทั้งไม่มีการจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะสำหรับโครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งนับเป็นโรคอุบัติใหม่ที่องค์การอนามัยโลกประกาศเป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ” (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) หรือโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ที่มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขและการบริหารจัดการระบบสาธารณสุข ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการดำเนินการตามแผนงานโครงการในส่วนที่เกี่ยวข้องในหลายกิจกรรม อาทิ กิจกรรมที่ต้องมีการรวมกลุ่มของผู้คนจำนวนมาก ส่งผลให้ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องเร่งปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในบางกิจกรรมให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ในระหว่างที่สังคมโลกยังเผชิญกับสถานการณ์โรคระบาดนี้

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลัน นำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างประสิทธิภาพ การดำเนินงาน

ไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ที่เกิดสภาพบังคับให้ต้องเร่งกระบวนการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ เกิดภาวการณ์เรียนรู้ถดถอยโดยเฉพาะเรื่องพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เกิดจากการเรียนออนไลน์ สถานการณ์ความจำเป็นด้านเศรษฐกิจของครอบครัวที่เป็นเหตุให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องไปทำงานนอกพื้นที่ แล้วให้เด็กอาศัยอยู่กับตายายซึ่งเป็นวัยชรา ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยเป็นอย่างมาก สถานการณ์ความจำเป็นในการป้องกันและลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดที่จำเป็นต้องใช้มาตรการ lock down อย่างจริงจัง ทำให้ภาคธุรกิจได้รับผลกระทบไม่สามารถขับเคลื่อนได้ บางแห่งต้องขาดทุนล้มละลาย การจ้างงานลดลง

ดัชนีคุณธรรมของคนไทยวัยทำงาน ช่วงอายุ ๒๕ - ๔๐ ปี ประจำปี ๒๕๖๔ ที่จัดทำโดยศูนย์คุณธรรม มีการสำรวจข้อมูล ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความพอเพียง ด้านวินัยรับผิดชอบ ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต ด้านจิตอาสา ผลสำรวจทั้ง ๕ ด้าน ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (๔.๕๑ - ๕.๕๐ จากค่าเฉลี่ยเต็ม ๖.๐๐) อย่างไรก็ตามพบว่าด้านความมีวินัยรับผิดชอบเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย ๔.๑๘ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านความพอเพียง ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต และด้านจิตอาสา มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๑, ๕.๑๑, ๔.๔๙ และ ๔.๗๗ ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index - HDI) พบว่า ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีค่าคะแนน HDI เท่ากับ ๐.๗๗๗ คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ที่มีค่าคะแนน ๐.๗๗๒ ทำให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ระดับสูง โดยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ ๗๙ ของโลกจาก ๑๘๙ ประเทศ

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เกิดสภาพบังคับให้ต้องเร่งกระบวนการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ทุกระดับ ส่งผลให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครูอาจารย์ นิสิตนักศึกษา ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เกิดภาวการณ์เรียนรู้ถดถอยโดยเฉพาะเรื่องพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เกิดจากการเรียนออนไลน์

๓. ประเด็นท้าทาย

การพัฒนาดัชนีคุณธรรมคนไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง และกตัญญู นั้น ยังมีความแตกต่างกันระหว่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จึงอาจส่งผลต่อการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายเรื่อง “คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรมมีจิตวิญญาณที่ดีเข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น” ในภาพรวมได้ ประกอบกับ สถานการณ์การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ดีขึ้น และมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ปี ๒๕๖๕ ทว่าเรื่องความสามารถในการรับมือกับ Fake News และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดของเด็กอายุ ๑๕ ปีที่เด็กไทยมีศักยภาพต่ำมาก ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อไป

ผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่สร้างปัญหาความยากจนแบบเฉียบพลันและนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น และส่งผลให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากต้อง

หลุดออกจากระบบการศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้นมาก ประกอบกับการขาดการจัดทำข้อมูลกลางของจังหวัด เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการ และการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้น จึงเกิดความท้าทายในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย

การเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์ และข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินการในบางกิจกรรมได้ตามกำหนดเวลา จนเกิดข้อจำกัดในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้สมรรถนะและการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการอาชีวศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ บางประเภทที่ต้องใช้วิธีการ Onsite ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบกับแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จะคลี่คลายแล้วแต่ยังไม่มีการจัดทำแผนการสอนแบบ New Normal ที่ชัดเจน

การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ การกำหนดค่าตั้งต้น (Baseline) ยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้การวัดผลการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาแนวโน้มในการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมทำได้ยาก ประกอบกับการจัดโครงการที่ผ่านมา มุ่งเน้นไปที่การจัดนิทรรศการ การจัดแสดง และการฝึกอบรม เป็นหลัก ส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมายังไม่ชัดนัก จึงทำให้หน่วยงานอาจไม่สามารถประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความท้าทายในการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการกีฬา และการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการกีฬา และการพัฒนานักกีฬาอาชีพ การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรมในการส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาของประชาชนให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน และต้องรู้เท่าทันเกี่ยวกับกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกที่มีการอนุมัติใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้พัฒนาการกีฬาของประเทศไทยไปสู่ระดับสากลอย่างมีประสิทธิภาพ ปราศจากการถูกตัดสินการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ฯลฯ ที่มีการประกาศใช้

๔. สรุปผลการติดตามความก้าวหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการติดตามผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๖ ประเด็น ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น ศักยภาพการกีฬา และประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยการพิจารณาคัดเลือกโครงการที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย มาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน **ปรากฏตามภาพที่ ๒๐**

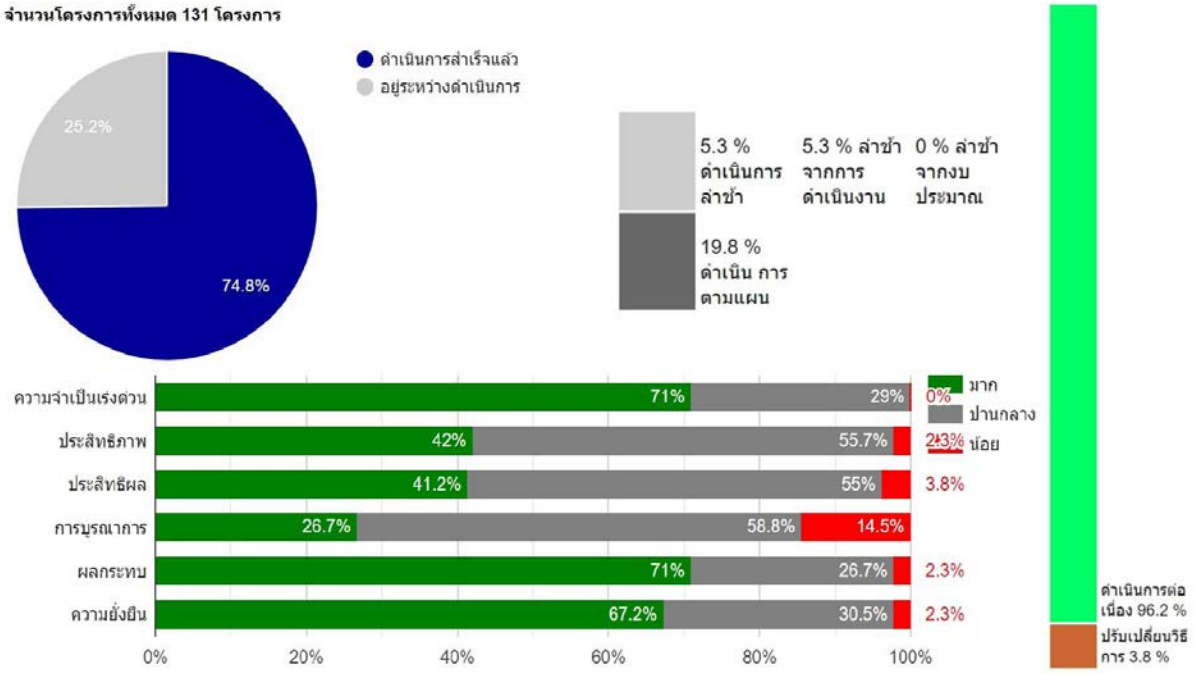

ภาพที่ ๒๐ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น ศักยภาพ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

- **ผลการติดตามศึกษา วิเคราะห์ การดำเนินการ**

พิจารณาคัดเลือกโครงการที่เป็นโครงการที่มีผลกระทบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับมาก และเป็นโครงการมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระดับมาก ที่อยู่ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น ศักยภาพ และประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑๓๑ โครงการ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

- ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๙๘ โครงการ (ร้อยละ ๗๔.๘)
- อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓๓ โครงการ (ร้อยละ ๒๕.๒) โดยดำเนินการล่าช้า จำนวน ๗ โครงการ (ร้อยละ ๕.๓)

- **ผลการวิเคราะห์**

- ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน ๙๓ โครงการ (ร้อยละ ๗๑) ระดับปานกลาง ๓๘ โครงการ (ร้อยละ ๒๙) ระดับน้อยไม่มี
- ประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ๗๓ โครงการ (ร้อยละ ๕๕.๗) ระดับมาก จำนวน ๕๕ โครงการ (ร้อยละ ๔๒) ระดับน้อย จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๒.๓)

- ประสิทธิผล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๗๒ โครงการ (ร้อยละ ๕๕) ระดับมาก จำนวน ๕๔ โครงการ (ร้อยละ ๔๑.๒) ระดับ จำนวน ๕ โครงการ (ร้อยละ ๓.๘)

- การบูรณาการ ส่วนมากอยู่ในระดับมาก จำนวน ๗๗ โครงการ (ร้อยละ ๕๘.๘) ระดับมาก จำนวน ๓๕ โครงการ (ร้อยละ ๒๖.๗) ระดับน้อย จำนวน ๑๙ โครงการ (ร้อยละ ๑๔.๕)

- ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน ๙๓ โครงการ (ร้อยละ ๗๑) ระดับปานกลาง จำนวน ๓๕ โครงการ (ร้อยละ ๒๖.๗) ระดับน้อย จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๒.๓)

- ผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน ๘๘ โครงการ (ร้อยละ ๖๗.๒) ระดับปานกลาง จำนวน ๔๐ โครงการ (ร้อยละ ๓๐.๕) ระดับน้อย จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๒.๓)

- โดยสรุปการวิเคราะห์ประเมิน 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑๒๖ โครงการ (ร้อยละ ๙๖.๒) ควรปรับเปลี่ยนวิธีการ จำนวน ๕ โครงการ (ร้อยละ ๓.๘)

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

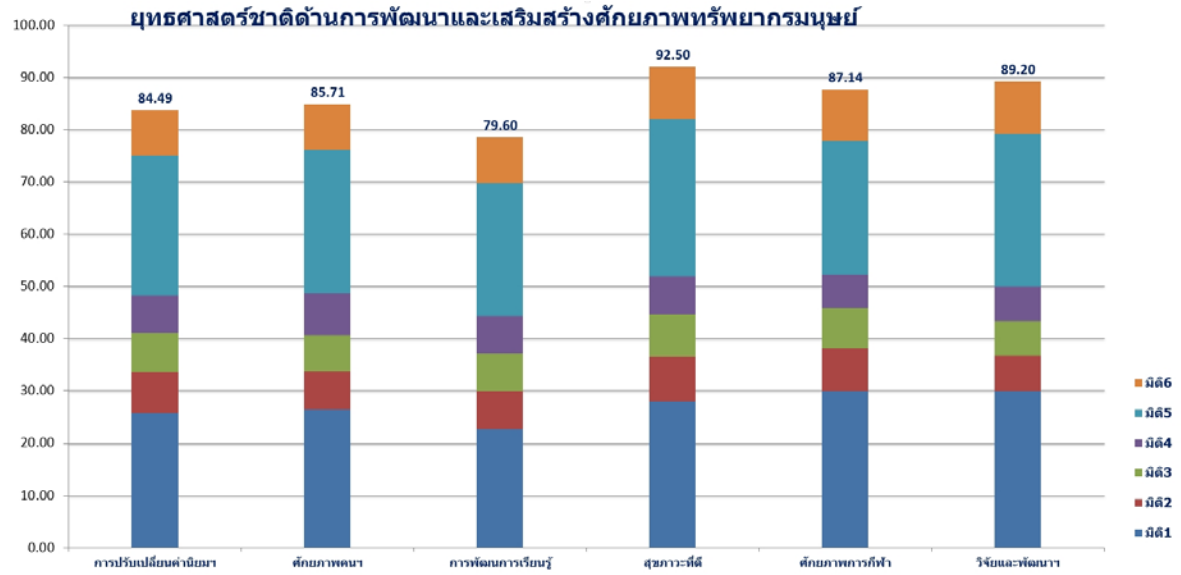

ภาพที่ ๒๑ แผนการปฏิรูปประเทศที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

จากข้อมูลการติดตามผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ ด้าน ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็น ศักยภาพการกีฬา และประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มาประเมินผล ปรากฏผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็น ดังนี้

- ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๔.๔๙
- ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๕.๗๑
- ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๙.๖๐
- ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๙๒.๕๐
- ประเด็น ศักยภาพการกีฬา มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๗.๑๔
- ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๙.๒๐

โดยการให้ค่าน้ำหนักของการประเมินทั้ง ๖ มิติ ให้ความสำคัญกับมิติที่ ๑ ความสอดคล้อง และมิติที่ ๕ ผลกระทบ มากที่สุด โดยคิดเป็น ร้อยละ ๓๐ ส่วนมิติอื่นที่เหลือให้ค่าน้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงข้อเสนอแนะว่า ในการจัดทำโครงการสำคัญของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความสอดคล้องและเป็นโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตามทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืนด้วย

จากข้อมูลการติดตามผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๔ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ มีระดับความสำเร็จเพียง ร้อยละ ๗๙.๖๐

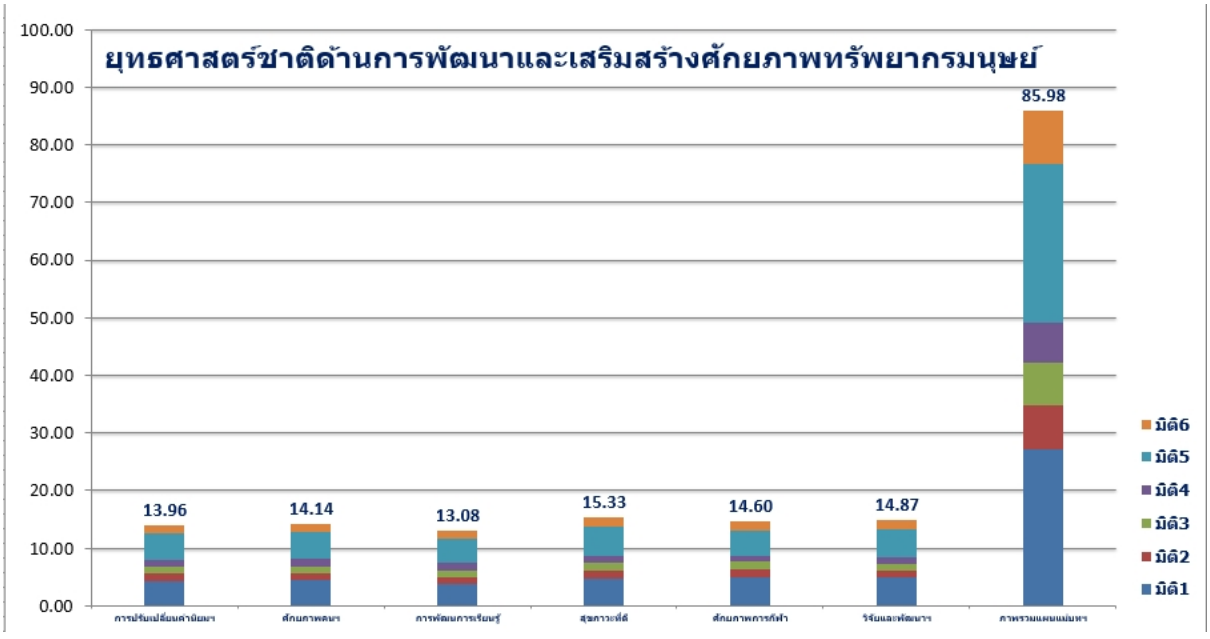

ภาพที่ ๒๒ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ในภาพรวมของการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีองค์ประกอบความสำเร็จจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุน จำนวน ๖ ประเด็น คือ ๑) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ๒) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ๓) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้

๔) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ๕) ประเด็นศักยภาพการกีฬา ๖) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ตามที่ได้กำหนดค่าร้อยละของความสำเร็จให้มีค่าน้ำหนักเท่ากัน นำมาประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๕.๙๘ โดยมีองค์ประกอบจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ประเด็น ประกอบด้วย ๑) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ร้อยละ ๑๓.๙๖ ๒) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ร้อยละ ๑๔.๑๔ ๓) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ร้อยละ ๑๓.๐๘ ๔) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ร้อยละ ๑๕.๓๓ ๕) ประเด็นศักยภาพการกีฬา ร้อยละ ๑๔.๖๐ ๖) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ร้อยละ ๑๔.๘๗ ตามลำดับ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและดำเนินงาน ดังนี้

๑) การกำหนดโครงการสำคัญในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติร่วมกันของทั้ง ๓ ฝ่าย เพื่อให้ความเห็นและมุมมองในมิติที่แตกต่างกันอันจะนำไปสู่การกำหนดโครงการสำคัญ และการนำไปปฏิบัติที่ก่อให้เกิดสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติอย่างแท้จริง ประกอบด้วย

๑.๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ในฐานะที่มีหน้าที่และอำนาจจัดทำและปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และการพิจารณาว่าการดำเนินการใดของหน่วยงานของรัฐสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศหรือไม่ เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความสอดคล้อง ตลอดจนการรายงานปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาไปยังผู้เกี่ยวข้อง

๑.๒) รัฐบาล ในฐานะฝ่ายบริหาร ผู้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศและเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของส่วนราชการทั้งประเทศ

๑.๓) วุฒิสภา ในฐานะมีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

๒) กลไกการดำเนินงาน ควรมีการปฏิรูปการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงบประมาณ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยเฉพาะในส่วนการจัดทำโครงการสำคัญ ควรมีการปฏิรูปกระบวนการจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญใหม่ เพื่อให้เป็นการดำเนินการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทฯ จากทุกภาคส่วน โดยจะนำมาซึ่งโครงการสำคัญของแผนแม่บทฯ ประเด็นนั้น ๆ อย่างแท้จริง

สำนักงบประมาณ ควรปฏิรูปกระบวนการและวิธีการด้านงบประมาณใหม่ โดยควรกำหนดให้มีงบประมาณเฉพาะสำหรับดำเนินการและจัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะ ซึ่งไม่ควรเป็นการนำงบประมาณปกติที่หน่วยงานได้รับจัดสรรตามภารกิจมาใช้ในการขับเคลื่อนดำเนินการตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ

๓) กลไกระดับจังหวัด เป็นกลไกที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ ควรกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Flagship Project โดยตรง ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และสามารถขับเคลื่อนให้เป็นไปตาม

แผนงาน/โครงการของแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

๔) ฐานข้อมูล ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลกลางที่ทุกส่วนราชการที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับและสามารถใช้ประโยชนร่วมกันได้

๕) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๕.๑) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาให้ “คนไทย” มีการพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านกระบวนการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต และควรมีมาตรการในการประเมินเรื่องดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และใช้ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ที่สอดคล้องกันกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

๕.๒) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ การกำหนดตัวชี้วัดนอกจากกำหนดเชิงปริมาณ (จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคม) มีการชี้วัดในเชิงคุณภาพว่าวิสาหกิจเพื่อสังคมควรขยายค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในภาคธุรกิจขนาด โดยการนำ แนวความคิด “การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน” (Environmental Social Governance หรือ ESG) ให้เป็นกลยุทธ์ขององค์กร เพิ่มหลักสูตรเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคมในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการลงทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน เพิ่มสมรรถนะของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมให้มีความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจสร้างประโยชน์แก่สังคมและชุมชน โดยเน้นการบูรณาการในลักษณะภาคีเครือข่าย ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ กำหนดมาตรการในการกระตุ้นให้ภาคเอกชนเล็งเห็นความสำคัญในการแบ่งปันผลประโยชน์บางประการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

๕.๓) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม โครงการที่สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อให้มีทักษะ “คิด-วิเคราะห์-แยกแยะ" และตรวจสอบข่าวปลอม อันเป็นการจัดการตั้งแต่ต้นทางก็เป็นเรื่องสำคัญ มีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้จักวิธีการตรวจสอบข่าวปลอม อาทิ การตรวจสอบจาก Website ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงช่องทางการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Fake News อย่างเคร่งคัดและมีประสิทธิภาพ

๖) ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

๖.๑) ควรเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว แต่อย่างก็ตาม การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ จะเป็นคานงัดที่สำคัญยิ่ง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว

๖.๒) ควรดำเนินการแนวทางการพัฒนาที่ได้กำหนดให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องกำกับติดตามให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามเป้าหมายต่าง ๆ อย่างจริงจังและรวดเร็ว ขณะเดียวกันต้องมีการประเมินผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนการทำงานให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

๖.๓) ควรพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่อยู่นอกระบบการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๓ – ๒๕ ปี โดยให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเข้ามาสนับสนุนและเป็นกำลังหลักในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง ใช้การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และใช้ทรัพยากรทั้งอาคารสถานที่ และบุคลากร ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในการดำเนินการ

๖.๔) ใช้กลไกกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และกลุ่มเด็กที่หลุดออกนอกระบบการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

๗) ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๗.๑) ระดับส่วนกลาง

ควรกำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม ไม่ใช่เพียงการมอบหมายหน่วยงานเจ้าภาพดำเนินการ โดยควรกำหนดให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันให้การดำเนินการตามแผนงาน/โครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งสามารถประสานบูรณาการด้านงบประมาณจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการที่สำคัญตามโครงการ

๗.๒) ระดับพื้นที่

ควรกำหนดให้เป็นเป้าหมายตัวชี้วัดของผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการภายในจังหวัด เพื่อให้เกิดการบูรณาการระดับพื้นที่ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปรับงบประมาณเพื่อให้ดำเนินการในพื้นที่ได้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ในระยะเฉพาะหน้า (๑ - ๓ ปี : พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) อาจนำมาตรา ๓๖ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาใช้ในการดำเนินการด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้อง

๗.๓) ด้านงบประมาณ

รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๘) ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

๘.๑) ควรสร้างให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนตั้งแต่การกระบวนการวางแผน การจัดทำโครงการเพื่อรับการจัดสรรงบประมาณ การแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนวทางในการพัฒนา รวมถึงการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ เรียนรู้ และเข้าใจไปพร้อม ๆ กันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากที่ผ่านมาการบูรณาการระหว่างหน่วยงานยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

๘.๒) เนื่องจากที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่การดำเนินงานด้านการกีฬามักจะไม่ค่อยได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือแม้ได้รับการจัดสรรงบประมาณก็มักจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าที่ได้เสนอของบประมาณ ทำให้หลาย ๆ โครงการที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมด้านการกีฬาไม่สามารถดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการได้แต่ผลลัพธ์ที่ได้ก็ไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการกีฬาได้อย่างแท้จริง ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากขั้นตอนการเขียนงบประมาณ และการที่ไม่สามารถอธิบายให้สำนัก

งบประมาณได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการกีฬานั้น ดังนั้น ในการเขียนเสนอของบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเชิญผู้แทนจากสำนักงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก รวมถึงการจัดทำโครงการเพื่อขอรับงบประมาณควรที่จะมีความชัดเจนและสามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปประเทศได้อย่างแท้จริง

๘.๓) จากผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า : การส่งเสริมกีฬามวลชนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานที่ และการออกกำลังกายและกีฬา รวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม การเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักด้านการออกกำลังกายยังไม่เพียงพอ ยังไม่มีช่องทางให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ เข้าใจ และความตระหนักในเรื่องการออกกำลังกาย นอกจากนี้ ในส่วนของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ ระบบการค้นหาและการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะขยายฐานนักกีฬาเพื่อก้าวขึ้นไปสู่นักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดสู่ระดับอาชีพ ยังไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ จึงทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของนักกีฬาสมัครเล่นยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ได้ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติเป็นอย่างมากนอกเหนือจากปัจจัยด้านงบประมาณ และการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ ปัจจัยด้านฐานข้อมูลกลางเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจในการบริหารจัดการและการกำหนดนโยบายในการพัฒนากีฬาในทุกระดับและทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นกีฬาพื้นฐาน กีฬามวลชน กีฬาอาชีพ เป็นเลิศ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลกลางอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ใช้เป็นเพียงที่ปรากฏในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น หากสามารถดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลกลางและพัฒนาระบบสารสนเทศได้เป็นผลสำเร็จ จะกลายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านการกีฬา โดยข้อมูลดังกล่าวจะต้องมีความชัดเจน เพื่อสามารถส่งเสริมและพัฒนานักกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น และนำไปสู่การกำหนดตัวชี้วัดได้ถูกต้อง และไม่ซ้ำซ้อนกันจากฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน

๘.๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนประเด็นของกฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวกับกีฬาฉบับใดที่ล้าสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากีฬาของประเทศ

๘.๕) ในอนาคตอุตสาหกรรมกีฬาจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้น อาทิ ในการจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๗ “ศรีสะเกษเกมส์” ณ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจตลอดช่วงการแข่งขัน โดยมีเงินสะพัดไม่ต่ำกว่า ๔๕๐ ล้านบาท และไม่เพียงแต่รายได้จากการจัดการแข่งขันเท่านั้น แต่จะยังมีรายได้จากสินค้า ค่าลิขสิทธิ์ต่าง ๆ อีกด้วย และแต่การส่งเสริม สนับสนุน และการผลักดันอุตสาหกรรมกีฬาในประเทศในปัจจุบันกลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหันมาให้ความสนใจและความสำคัญในเรื่องนี้ โดยผลักดันให้การดำเนินการด้านอุตสาหกรรมกีฬาเป็นหนึ่งในโครงการที่ต้องดำเนินการในระดับนโยบายของประเทศอย่างจริงจัง

๙) ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ดำเนินการแนวทางการพัฒนาที่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จะทำให้กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของประชาชนชาวไทย ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ต้องกำกับติดตามให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามเป้าหมายต่าง ๆ อย่างจริงจังและรวดเร็ว ขณะเดียวกันต้องมีการประเมินผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนการทำงานให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ จะเป็นคานงัดที่สำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี

๑) ควรกำหนดค่าเป้าหมายตั้งแต่ระดับโครงการ ระดับแผนย่อย และระดับแผนแม่บท ให้มีความชัดเจน และให้ใช้ค่าเป้าหมายดังกล่าวในการประเมินผลในแต่ละช่วงเวลาการประเมินที่ชัดเจน

๒) ควรกำหนดรูปแบบโครงการและกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์พิเศษอื่น ๆ เช่น การเกิดโรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น

๓) ควรขยายผลการดำเนินการให้มีกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นทุกปี

๔) ควรให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่บุคคลและหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ให้แพร่หลายและจริงจังมากยิ่งขึ้น

การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมควรต่อยอดการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มสมรรถนะของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) ให้มีความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจสร้างประโยชน์แก่สังคมและชุมชน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการในลักษณะภาคีเครือข่าย (Partnership) ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ (Collaboration) ภาครัฐนั้น ควรมีมาตรการกระตุ้นให้ภาคเอกชนเล็งเห็นความสำคัญของการแบ่งปันผลประโยชน์บางประการ

การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม

- อุปสรรคของสื่อในสังคมไทยที่จะทำให้สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันและเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ คือ ปัญหา Fake News ที่ทำประชาชนเกิดความเสี่ยงในการรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น โครงการที่สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อให้มีทักษะ “คิด-วิเคราะห์-แยกแยะ" และตรวจสอบข่าวปลอม อันเป็นการจัดการตั้งแต่ต้นทางก็เป็นเรื่องสำคัญ และควรมีการใช้เทคโนโลยีที่สร้างช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย เพื่อสอบถามข้อมูล และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยตรวจสอบว่าข่าวสารที่ได้รับเป็นข่าวประเภทใด โดยการสื่อสารควรเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ และสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวจริงออกไปในสาธารณะชนวงกว้าง

ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

- เพื่อป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างประสิทธิภาพ การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยเป็นอย่างมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดดำเนินการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

- ควรเร่งดำเนินการทดสอบสมรรถนะครูรายสาขาที่สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะครูที่อยู่ในระบบการศึกษาอยู่แล้วเพื่อประกันคุณภาพของครูและพัฒนาครูผู้สอนไปสู่การเป็นครูยุคใหม่และสะท้อนคุณภาพของครูได้อย่างชัดเจน

- ดำเนินโครงการประเมินคุณภาพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษา และควรขยายผลระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึงผ่านกลไกต่าง ๆ

- การพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัวการร่วมมือกับ EdTech startup ในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรง คือ กระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยที่ยังคงเป็นไปในรูปแบบการพิจารณาแยกรายหน่วยงาน อีกทั้งไม่มีการจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะ สำหรับโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ แม้ในการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ จะได้รับการพิจารณาอนุมัติโครงการสำคัญจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ดังนั้น จึงผลให้การดำเนินการภายใต้แผนแม่บทฯ ยังคงไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

๑) ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน รวมถึงต้องมีการวางแผนสำหรับการดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการและขับเคลื่อนต่อไปได้ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินการมากขึ้น

๒) ควรเชื่อมโยงข้อมูลด้านการออกกำลังกาย ข้อมูลด้านสุขภาพให้สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณ
ที่ได้รับ

๓) การดำเนินการในลักษณะการให้การสนับสนุน การบริหารจัดการ และการติดตามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาการให้บริการทางการกีฬาในส่วนภูมิภาคไปสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะต้องมีการตรวจสอบความสัมฤทธิ์ผลในการนำงบประมาณไปใช้ในการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติ เป็นห้วงๆ เนื่องจากในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การดำเนินการอาจไม่สามารถกระทำได้ในช่วงเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ในช่วงที่นักกีฬา เด็ก เยาวชน และประชาชน ไม่สามารถเข้าไปใช้บริการที่ศูนย์ฝึกกีฬาหรือสนามกีฬา หน่วยงานที่รับผิดชอบจำเป็นที่จะต้องดูแลสนามและอุปกรณ์กีฬาให้มีความสมบูรณ์ และพร้อมที่จะให้บริการกับทุกคนได้ตลอดเวลา

๔) ปัญหางบประมาณสำหรับรองรับการจัดการแข่งขันฯ การปรับปรุงสถานที่และอุปกรณ์ใช้ในการแข่งขันที่ได้มาตรฐาน หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องงบประมาณ โดยนำงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายไปแล้วแต่มิได้นำไปใช้ด้านการดำเนินการจัดการแข่งขัน (เนื่องจากสถานการณ์โควิด - ๑๙) ในปีที่ผ่านมามาปรับใช้ให้เหมาะสม คุ้มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด รวมถึงการบูรณาการด้านงบประมาณและทรัพยากรด้านการกีฬาทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกื้อกูลกัน

๕) ควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ทุกจังหวัดเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ปรึกษากับนักกีฬา ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่สนใจได้ สำหรับศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีอยู่แล้ว ๔๑ ศูนย์ควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและเครื่องมืออุปกรณ์ครบตามความจำเป็น รวมถึงการนำวิทยาศาสตร์การกีฬาด้านต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้สนับสนุนการฝึกซ้อม

ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แม้สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕ แล้ว แต่ปัจจุบันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกที่จะช่วยสร้างโอกาสให้กับประเทศในระยะยาว ภาครัฐจึงควรมีมาตรการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาของทั้งเอกชนและภาครัฐให้มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ควรพิจารณาปรับและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในองค์รวม ทั้งการพัฒนาบุคลากรวิจัย โดยมีมาตรการเพื่อดึงดูดบุคลากรวิจัยคุณภาพสูงและพัฒนาระบบนิเวศเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการ และการเชื่อมโยงกับนักลงทุน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณรูปแบบการวิจัยเชิงพาณิชย์ที่อาจดำเนินการร่วมกับต่างประเทศ โดยมีมาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้สอดรับกับสถานการณ์การโรคโควิด ๑๙ และเน้นการจัดทำโครงการสนับสนุนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาธุรกิจในการสร้างนวัตกรรมให้มากขึ้น

หน้าว่าง

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๑. บริบทของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นครอบคลุมทุกมิติ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การพัฒนาเมืองและการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น เป็นกลไกในการบูรณาการและร่วมกันขับเคลื่อน และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง เพื่อวางรากฐานให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีความพร้อมในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ให้กับประเทศได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม **มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** ดังนี้

เป้าหมาย ได้แก่

๑) การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

๒) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ

๓) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ตัวชี้วัด ได้แก่

๑) ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร

๒) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน

๓) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

๔) คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ

ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ ได้แก่ ๑) ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ๒) ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ๓) ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก ๔) ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม และ ๕) ประเด็นที่ ๒๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม อย่างไรก็ตามในการดำเนินการได้นำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม (๒) ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก และ (๓) ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม เป็นหลักในการพิจารณา เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องโดยตรงและเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ความต่อเนื่องของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ (โควิด–๑๙) ที่ดำเนินต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งมีการกลายพันธุ์ของเชื้อโควิด-๑๙ ทำให้เกิดการระบาดระลอกใหม่ที่ระบาดได้ง่าย มีความรุนแรง ทำให้ยอดผู้ติดเชื้อสูงขึ้น ส่งผลกระทบซ้ำซ้อนต่อเนื่อง จนถึงปี ๒๕๖๔ แม้ว่าที่ผ่านมาจะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งด้านการแพทย์ สาธารณสุข ความก้าวหน้าเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตแบบ New Normal แล้ว แต่ในภาพรวมปัญหาสำคัญยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย อัตราการว่างงานสูงขึ้น ผู้ประกอบกิจการไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง หรือต้องปิดกิจการ ส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน แรงงานถูกเลิกจ้างหรือมีรายได้จากการประกอบอาชีพลดลง ขาดความมั่นคงด้านรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือนได้รับผลกระทบ สำหรับภาคการศึกษา การปิดเรียนเป็นระยะเวลายาวนาน หรือแม้จะมีการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ในภาพรวมยังคงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษา

นอกจากนี้ **ภาวะโครงสร้างและความผันผวนของเศรษฐกิจ** ที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ เมื่อค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตมีอัตราสูงขึ้น อันเนื่องมาจากต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเดินทาง ค่าสาธารณูปโภค ทำให้สัดส่วนรายได้และรายจ่ายของประชาชนไม่สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มเปราะบางต้องรับภาระและมีปัญหาหนี้สินเพิ่มขึ้นสะสมเรื้อรัง การออมลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาวะความเหลื่อมล้ำในเรื่องต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินการของภาครัฐได้มีการเร่งรัดกระจายวัคซีนให้กับประชาชน เพื่อให้เปิดประเทศโดยเร็ว และมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อบรรเทาผู้ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไป

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุสถานการณ์ภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ว่า ภาพรวมการพัฒนาของปี ๒๕๖๔ ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ครัวเรือนยากจนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบาง ต้นทุนด้านรายจ่ายเพื่อการอุปโภคของประชากรและหนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น เงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดลง แต่การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ และการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังมีปัญหาเรื่องความแตกต่างของคุณภาพในการเข้าถึงระหว่างกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งบริบทของพื้นที่

๓. ประเด็นท้าทาย

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ประเด็นความท้าทายในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้แก่

๑. การจัดทำระบบฐานข้อมูลในระดับประเทศเชื่อมโยงกับระดับพื้นที่ตำบลให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการใช้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของพื้นที่

๒. การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ เพื่อให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองและการจัดการตนเองได้ บนพื้นฐานทุนทางสังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรในพื้นที่ โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งองค์กรชุมชน และภาคีเครือข่าย รวมทั้งการใช้กลไกตามกฎหมาย เพื่อพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

๓. การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก เพื่อรับมือกับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เร่งรัดการพัฒนาศักยภาพของแรงงาน และการพัฒนาอาชีพของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เพื่อยกระดับให้มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๔. การพัฒนาระบบรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทยในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีนวัตกรรม โดยใช้พื้นที่ระดับตำบลเป็นจุดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทย

๔. สรุปผลการติดตามความก้าวหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ความก้าวหน้าในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก และประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม การดำเนินการที่ผ่านมาหน่วยงานได้จัดทำและดำเนินโครงการตามแนวทางการพัฒนา การเร่งรัดการออกกฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. ๒๕๖๔ ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๔ นอกจากนี้ ภายหลังสถานการณ์โควิด-๑๙ ควรให้ความสำคัญกับการขยายความมั่งคั่ง ให้ครอบคลุม โดย “สร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ ปัญญา ความสุข และการอยู่ร่วมกัน” ซึ่งอาศัย “จตุพลัง” ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานรัฐหนุนเสริม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจากฐานราก และมีฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ สามารถส่งเสริมคนทุกกลุ่มวัยได้ครอบคลุมทั้ง ๔ มิติ ได้แก่ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ตรงเป้าหมาย ทั่วถึง และเป็นธรรม ซึ่งตอบโจทย์เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๔ ในการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาบางประการจำเป็นต้องมีการดำเนินงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและใช้ระยะเวลานานจึงจะเห็นผลลัพธ์

นอกจากนี้ ในประเด็น การเตรียมความพร้อมประชากรเพื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยเฉพาะกลุ่มประชากรอย่างอายุ ๒๕-๕๙ ปี ให้มีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาภาครัฐและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญหลายประการ ได้แก่ การสร้างความตระหนักรู้ ความรอบรู้ในความสำคัญของการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงวัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพสภาพแวดล้อม และการรับมือกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่รองรับสังคมสูงวัย รวมถึง การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และกฎหมายที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมก่อนยามสูงอายุ เป็นต้น

๔.๒ ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก การดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการโครงการ ซึ่งมีสถานะอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน อย่างไรก็ตามการวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการต้องอ้างอิงจากตัวชี้วัดที่กำหนดและค่าเป้าหมายในระดับประเด็น และระดับแผนย่อย ซึ่งพบปัญหาเรื่องการวัดผลตัวชี้วัดล่าช้าและไม่มีข้อมูลเป็นปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการประเมินความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ในประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ โดย สศช. ในฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ได้พิจารณาปรับแผนแม่บทฯ โดยยังคงเป้าหมายไว้ตามเดิม แต่ปรับเฉพาะในส่วนของตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบหลักการแนวทาง และการดำเนินปรับแผนแม่บทฯ ตามที่ สศช. เสนอ และดำเนินการกระบวนแก้ไขปรับปรุงแผนแม่บทฯ และประกาศใช้ต่อไป

นอกจากนี้ การดำเนินการในมิติของผู้ประกอบการ เพื่อให้ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควรมีการปรับตัวของผู้ประกอบการให้เข้ากับ New Normal ทั้งในด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการสร้างลักษณะเด่น สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย น่าสนใจ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการของตลาด

สำหรับในมิติของกลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ จากสถานการณ์โรคโควิด ๑๙ ทำให้สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่มดังกล่าวไม่ดีขึ้น ซึ่งปัจจุบัน เมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลาย หน่วยงานที่รับผิดชอบควรปรับแนวทางการเพิ่มรายได้ในอนาคตมากกว่าค่าเป้าหมายที่เคยตั้งไว้ จะทำให้สามารถชดเชยส่วนที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายในช่วงสถานการณ์ดังกล่าว รวมถึงพิจารณาแนวทางลดหนี้สิน ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินโครงการบริหารหนี้ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินและบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินการของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน จะดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ควรให้สำคัญกับการพัฒนาทักษะเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และต่อยอดความรู้ทางด้านการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อให้มีความสามารถในการจัดการตนเองได้ดียิ่งขึ้น

๔.๓ ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม การดำเนินการที่ผ่านมาได้มีความคืบหน้าด้านกฎหมายที่เป็นกลไกสำคัญเพื่อให้ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ เพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพ มีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยกระทรวงการคลังได้เปิดรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. .... เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำหรับมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม ในประเด็นของการเข้าถึงสิทธิเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลคนพิการ ยกระดับการให้บริการแบบดิจิทัล รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชัน “พม. รู้จักคุณ” เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความช่วยเหลือคนพิการที่ตรงตามเป้าหมายและความต้องการในระดับพื้นที่ ป้องกันการตกหล่นในการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ซึ่งในภาพรวมได้มีระบบเชื่อมโยงสิทธิสวัสดิการคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การจัดการข้อมูลในปัจจุบันมีฐานข้อมูล

อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ดังนั้น หากมีการบูรณาการการจัดทำข้อมูลกลางอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลระดับตำบลที่ครอบคลุมในทุกมิติได้ จะทำให้การจัดสวัสดิการและการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

จากข้อมูลระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) การขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่ พลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก และความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม พบว่ามีการดำเนินโครงการทั้งสิ้น **๓,๐๑๑ โครงการ** (๑,๑๖๓+๙๙๗+๘๕๑) ซึ่งในการพิจารณาติดตามเสนอแนะ และเร่งรัด ได้คัดเลือกโครงการที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน **ปรากฏตามภาพที่ ๒๓**

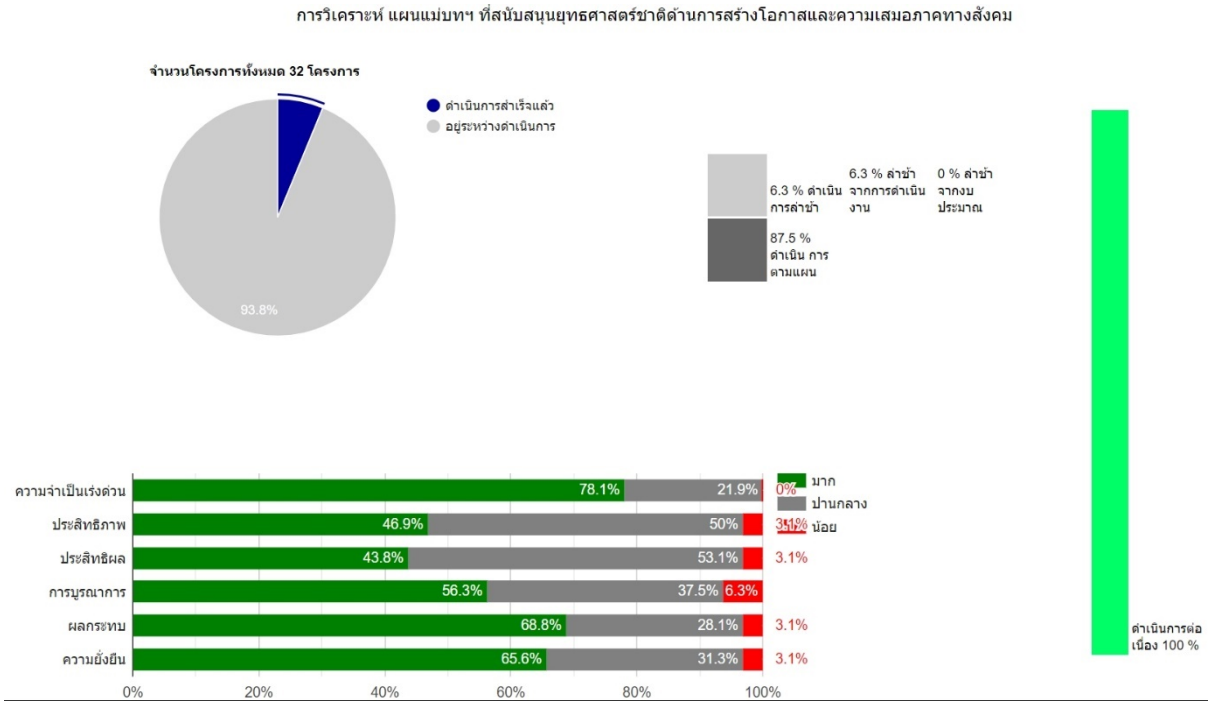

ภาพที่ ๒๓ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยผลรวมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก และความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

- **ผลการติดตามศึกษา วิเคราะห์ การดำเนินการ**

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม จำนวน ๘ โครงการ ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก จำนวน ๒๑ โครงการ และประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม จำนวน ๓ โครงการ **รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒ โครงการ**

- ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๒ โครงการ (ร้อยละ ๖.๒)

- อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓๐ โครงการ (ร้อยละ ๙๓.๘) สามารถดำเนินการได้ตามแผน จำนวน ๒๙ โครงการ (ร้อยละ ๘๗.๕) ดำเนินการล่าช้า จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๖.๓) ซึ่งเป็นความล่าช้าจากการดำเนินงาน

- **ผลการวิเคราะห์**

- เป็นโครงการที่ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมาย ส่วนมากอยู่ในระดับมาก จำนวน ๒๕ โครงการ (ร้อยละ ๗๘.๑)

- ประสิทธิภาพ ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๖ โครงการ (ร้อยละ ๕๐)

- ประสิทธิผล ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๗ โครงการ (ร้อยละ ๕๓.๑)

- การบูรณาการ ส่วนมากอยู่ในระดับมาก จำนวน ๑๘ โครงการ (ร้อยละ ๕๖.๓)

- ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ส่วนมากอยู่ในระดับมาก จำนวน ๒๒ โครงการ (ร้อยละ ๖๘.๘)

- ผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว ส่วนมากอยู่ในระดับมาก จำนวน ๒๑ โครงการ (ร้อยละ ๖๕.๖)

- โดยสรุปการวิเคราะห์ประเมิน 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๓๒ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

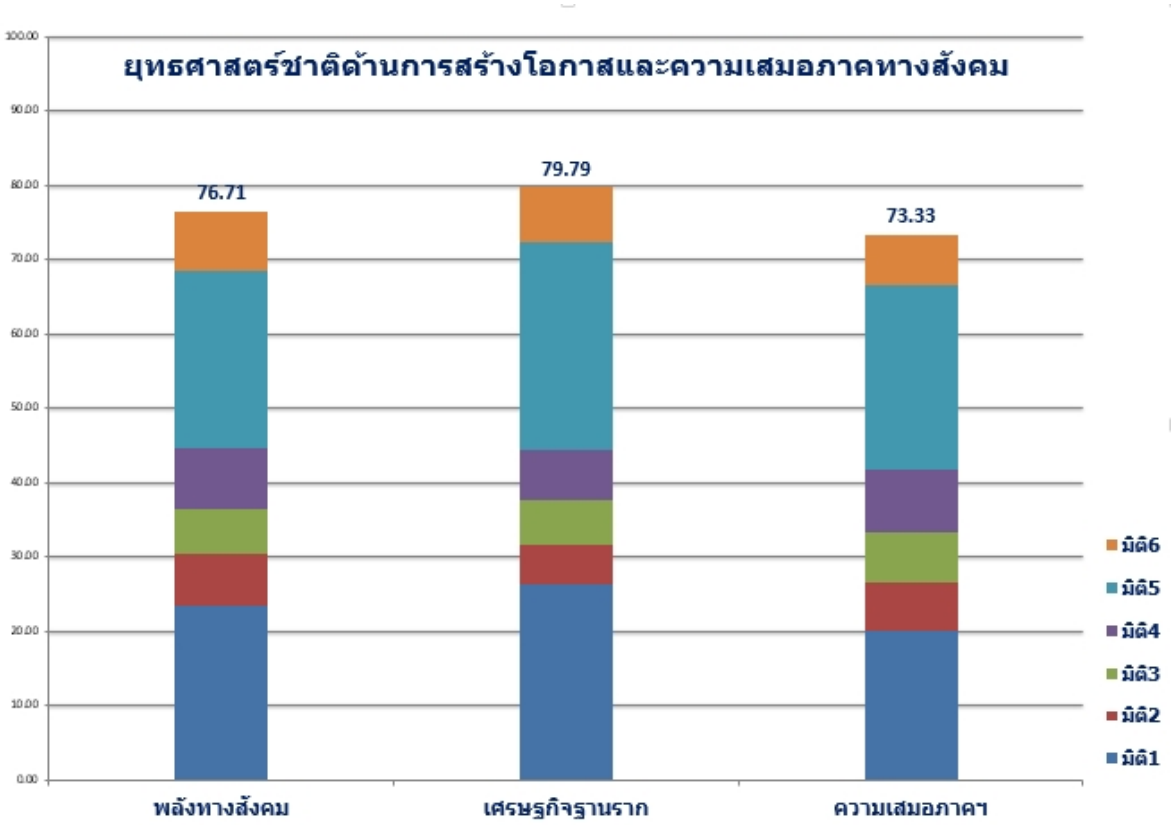

ภาพที่ ๒๔ แสดงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

จากข้อมูลการติดตามผลการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ แผน ประกอบด้วย แผนแม่บทฯ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นที่ ๑๖

เศรษฐกิจฐานราก และประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม เมื่อนำมาประเมินผลแล้ว ปรากฏผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในแต่ละแผนแม่บทฯ ดังนี้

- ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๔ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๖.๗๑
- ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๓ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๙.๗๙
- ประเด็นที่ ๑๗ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๓ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๓.๓๓

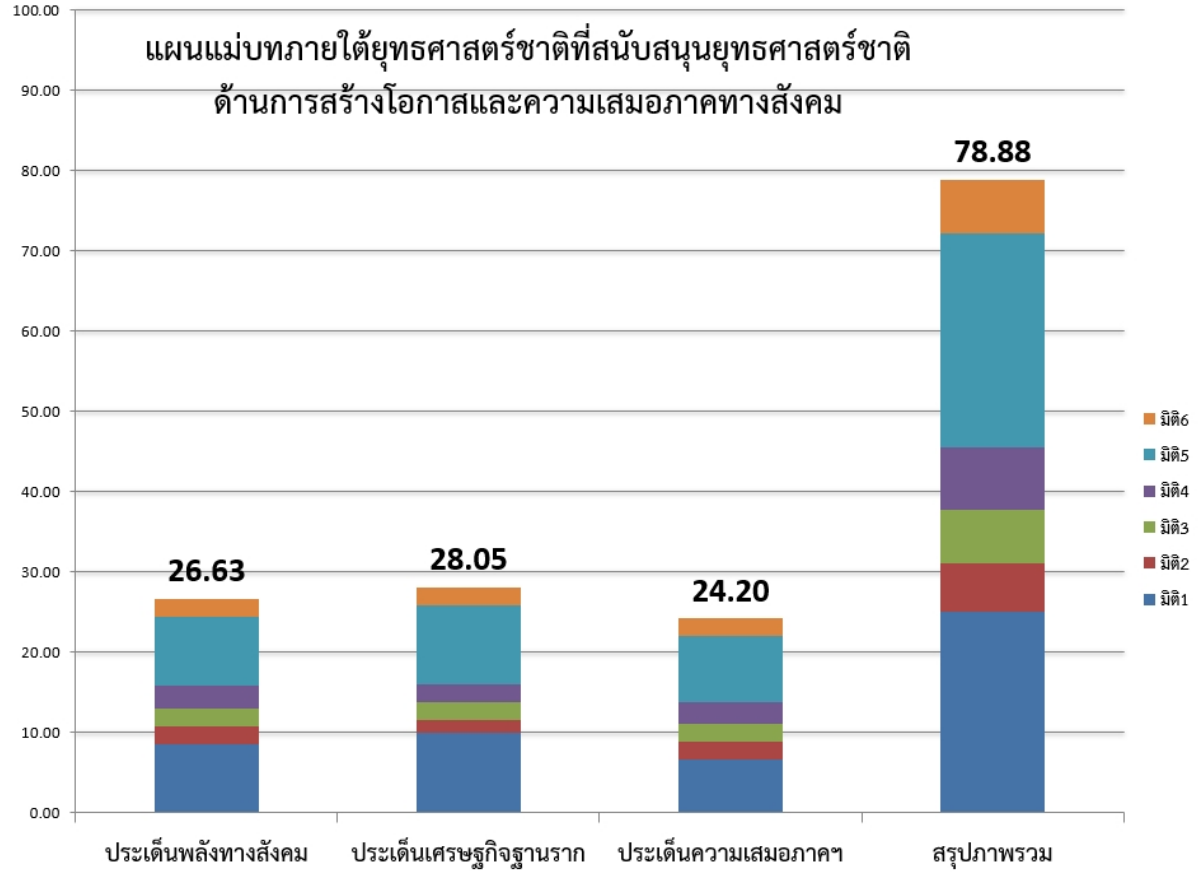

ภาพที่ ๒๕ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

การให้ค่าน้ำหนักของการประเมินทั้ง ๖ มิติ ให้ความสำคัญกับมิติที่ ๑ ความสอดคล้อง และมิติที่ ๕ ผลกระทบ มากที่สุด โดยคิดเป็น ร้อยละ ๓๐ ส่วนมิติอื่นที่เหลือให้ค่าน้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ ในภาพรวมการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๘.๘๘ และเมื่อพิจารณาแยกเป็น รายแผนแม่บทฯ ทั้ง ๓ แผน พบว่า มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๒๖.๖๓ ๒๘.๐๕ และ ๒๔.๒๐ ตามลำดับ ซึ่งยังมีความท้าทายที่ต้องทำให้ค่าประเมินอยู่ในระดับสูงขึ้นทั้ง ๓ แผน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ในการจัดทำโครงการสำคัญของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในด้านนี้ ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความสอดคล้องและเป็นโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุ เป้าหมาย รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแผนงาน/

โครงการได้ อย่างไรก็ตามทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืนด้วย

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ที่เชื่อมโยงกับทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศผ่านแผนระดับ ๒ เช่น แผนการปฏิรูปประเทศ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ที่กำหนดแผนกลยุทธ์ ๑๓ หมุดหมาย ซึ่งระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรให้ความสำคัญและมุ่งดำเนินการในระยะ ๕ ปี เพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

๖.๑ การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศ

ควรจัดทำเป็น **“ระบบฐานข้อมูลกลาง”** ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับในระดับตำบล ควรมุ่งเน้น **“การจัดทำข้อมูลของตำบล โดยตำบล เพื่อตำบล”** โดยให้ตำบลเป็นผู้จัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลที่ครอบคลุมทุกมิติ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น โดยให้มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับกระทรวง เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการและการแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ และเชื่อมหนุนระบบแผนเดียว (One Plan) ซึ่งจะเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา การจัดสวัสดิการ การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒ การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง/ตำบลเข้มแข็ง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

ควรให้ความสำคัญกับกลไกและกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เน้นการทำงานแบบบูรณาการจริงในพื้นที่ระดับตำบลลงไป โดยใช้ “จตุพลัง” ประกอบด้วย ๑) ท้องที่ ๒) ท้องถิ่น ๓) ภาคประชาสังคม และ ๔) หน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน ให้ร่วมกันจัดการ การพัฒนา และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ในลักษณะการจัดการแบบหุ้นส่วน ร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งและเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

ทั้งนี้ สามารถใช้กลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วทำหน้าที่สร้างเสริมระบบการจัดการเพื่อสร้างตำบลเข้มแข็งได้ เช่น ในกรณีที่หน่วยงานรัฐไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึง อาจใช้กลไกตามกฎหมายโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน หรือการขยายผลวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีวัตถุประสงค์การให้บริการทางสังคม เช่น โครงการบัดดี้โฮมแคร์ เป็นต้น

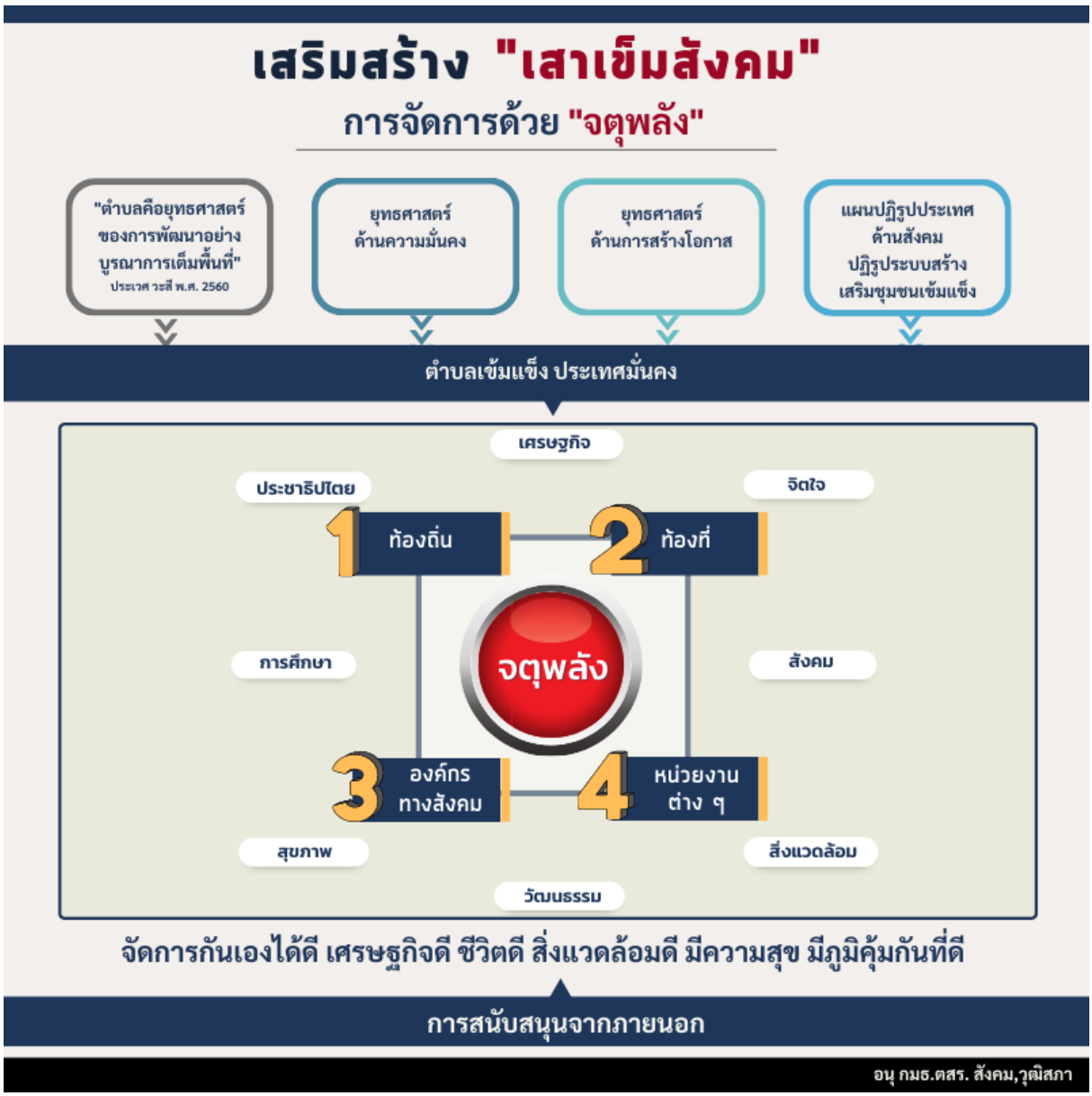

๖.๓ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากร

ในภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้เรียนควบคู่ไปพร้อมกับการทำงาน เพื่อให้มีรายได้และอาชีพระหว่างเรียน เป็นการฝึกฝนและพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต และส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยเรียนได้อีกทางหนึ่ง

๒) ควรพัฒนาทักษะแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานอยู่ในระดับต่ำ ควบคู่ไปกับการยกระดับผลิตภาพแรงงานด้านอื่น เช่น ที่ดิน และเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพฝีมือและสมรรถนะแรงงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และยกระดับประสิทธิภาพแรงงานในระยะยาวได้

๓) ควรผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและสมรรถนะในสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้น งานของผู้สูงอายุควรมีลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำหรือเป็นงานที่ใช้กำลังกายอย่างหนัก โดยเป็นการส่งเสริมการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ และสร้างสรรค์ และมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีส่วนร่วมทำงานช่วยเหลือชุมชนตนเองร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน เช่น การดูแลด้านสุขภาพอนามัยประชาชนในระดับปฐมภูมิ เป็นต้น

๖.๔ การยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก การปรับตัวของผู้ประกอบการ และการพัฒนารายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อย

กลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับศักยภาพและรายได้ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้สมัยใหม่ สำหรับการประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการด้านธุรกิจ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนา และนำมาใช้ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้า และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการเงินให้ครัวเรือนเกิดความตระหนักและสามารถจัดการการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน และหนี้นอกระบบ รวมทั้งความรู้ด้านการออมและการสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทางการเงิน เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต

๖.๕ การบริหารจัดการระบบรองรับสังคมสูงวัย โดยใช้ตำบลเป็นฐาน ควรสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานรองรับสังคมสูงวัยในทุกระดับ โดยเฉพาะในการทำงานระดับตำบล เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล โดยมีองค์กรภาคีร่วมดำเนินการในระดับพื้นที่ตำบล อาทิ สภาองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ สถาบันการเงินชุมชน กลุ่มชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และองค์กรสนับสนุนภายนอกทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย ครอบคลุมทั้งภาครัฐ วิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบรองรับสังคมสูงวัยร่วมกัน

๖.๖ การเร่งรัดผลักดันการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

กฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ ให้บรรลุเป้าหมาย สำหรับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีกฎหมายสำคัญที่ควรเร่งรัด ดังนี้

๑) เร่งรัดผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. .... เพื่อสนับสนุนบทบาทขององค์กรภาคประชาสังคมในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๒) เร่งรัดผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมสิทธิทางวัฒนธรรมและพัฒนากลไกในการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ให้มีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองบนฐานวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศกับภาคส่วนต่าง ๆ

๓) การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อลดภาระทางการคลังภาครัฐบาลที่จะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้ที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมให้กลุ่มแรงงานนอกระบบได้มีสวัสดิการและหลักประกันรายได้วัยเกษียณให้มีระบบบำนาญรองรับ

๖.๗ การปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินงานติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดผลการดำเนินงาน จำเป็นต้องได้รับข้อมูลตัวเลขทางสถิติ ข้อมูลทางวิชาการเฉพาะด้านที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอ สามารถใช้อ้างอิงสำหรับประกอบการพิจารณาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในแผนแม่บทฯ ประเด็น เศรษฐกิจฐานรากพบปัญหา เช่น การวัดผลตัวชี้วัดที่ล่าช้าไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เช่น การใช้ตัวชี้วัดจากค่าคะแนนดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Development Index: IDI) แต่นับตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการรายงานค่าคะแนน IDI เพิ่มเติม ซึ่งปัญหาดังกล่าวคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบผลการพิจารณาของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เรื่อง แนวทางหลักการ และการดำเนินการปรับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่ สศช. เสนอแล้ว ในกระบวนการต่อไป สศช. จะดำเนินกระบวนการแก้ไขปรับแผนแม่บทฯ และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ก่อนเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับปรับปรุงตามลำดับแล้วจึงประกาศใช้ต่อไป ดังนั้น ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นจึงควรเสนอประเด็นที่สะท้อนถึงปัญหา ข้อขัดข้องหรือข้อเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการดำเนินการต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๗.๑ การผลักดันให้มีระบบฐานข้อมูลกลาง ควรกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานสนับสนุนให้ชัดเจน และบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง สำหรับการจัดการข้อมูลในระดับตำบล มุ่งเน้นให้ตำบลเป็นผู้จัดทำฐานข้อมูลให้ครอบคลุมทุกมิติ เนื่องจากตำบลเป็นผู้ที่ใกล้ชิดแหล่งข้อมูลมากที่สุด และเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งต้องบูรณาการฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สสส. รวมทั้งหน่วยงานระดับกระทรวง และ

One Plan อย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดทำ One Plan ควรมีความสอดคล้องกับสถานการณ์และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทชุมชนของแต่ละพื้นที่

๗.๒ การหนุนเสริมให้ตำบลเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง รัฐบาลควรเปลี่ยนแปลงการดำเนินการดังนี้

๑) ควรกำหนดให้เรื่องการสร้างตำบลเข้มแข็งเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อเป็นการเน้นย้ำเรื่องการพัฒนามีเป้าหมายนำไปสู่ตำบลเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง

๒) ควรกำหนดให้เป็นนโยบาย ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทำความเข้าใจแนวคิด แนวทางการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนในระดับพื้นที่ และพัฒนาระบบกลไกวิธีการทำงานสนับสนุนการจัดการตำบลเข้มแข็งแบบหุ้นส่วน การใช้ “จตุพลัง” เพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง/ตำบลเข้มแข็ง ต้องมุ่งเน้นหลักการให้ตำบลเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ของการพัฒนา ซึ่งสามารถใช้พลังขององค์กรชุมชนขับเคลื่อนโดยร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ระดับตำบล และเมื่อพื้นที่ตำบลใดมีการดำเนินการที่สำเร็จเป็นรูปธรรมสามารถเป็นต้นแบบได้ ควรเผยแพร่การดำเนินการเพื่อขยายผลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ต่อไป

๓) ควรให้มีตัวชี้วัดร่วมเชิงกระบวนการ ให้ส่วนราชการที่มีภารกิจในระดับตำบลและพื้นที่เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกส่วนราชการให้ความสำคัญ และมีแผนงาน โครงการ และงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการตำบลเข้มแข็งแบบหุ้นส่วน เวทีสมัชชาตำบลเข้มแข็ง (ตำบล, อำเภอ, จังหวัด) การใช้เครื่องมือส่งเสริมการจัดการตำบลเข้มแข็งแบบหุ้นส่วน รวมทั้งควรให้มีหลักสูตรการจัดการตำบลเข้มแข็งให้ผู้บริหาร ข้าราชการ ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน

๔) ควรให้มีสมัชชาตำบลเข้มแข็งแห่งชาติ เพื่อเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการจัดการตำบลเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

๗.๓ การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากร การยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก การปรับตัวของผู้ประกอบการ และการพัฒนารายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อย นอกจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบหลักแล้ว ควรให้ภาคการศึกษา เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมีจุดแข็งที่มีมหาวิทยาลัยในสังกัดทั่วประเทศ ร่วมดำเนินการ เนื่องจากมีศักยภาพในการจัดการความรู้ วิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ สามารถประสานองค์ความรู้ของนักวิชาการเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางสังคม วัฒนธรรม และประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

๗.๔ การพัฒนาและออกแบบระบบสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจที่จะช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคง มีศักดิ์ศรี และสามารถวางแผนหรือคาดการณ์เส้นทางการดำเนินชีวิตที่ดีพอสมควร เพื่อให้มีการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่ผู้สูงอายุหรือผู้กำลังจะก้าวไปเป็นผู้สูงอายุจะสามารถออมได้ เพื่อให้เป็นไปในลักษณะเศรษฐกิจอายุรวัฒน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การออมเงินทุน ธนาคารต้นไม้เพื่อการออม รวมทั้งการออมรูปแบบอื่นๆ โดยดำเนินการต้องบูรณาการทั้งภาครัฐ เอกชน วิชาการ และภาคประชาชนเองด้วย

๗.๕ การออกแบบและการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากสิทธิประโยชน์บริการสุขภาพตามสิทธิประโยชน์หลัก ให้เป็นภารกิจหลักที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันออกแบบ รับผิดชอบ ดำเนินการ และรับประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้หลักชุมชนรอบรู้สุขภาพมาเป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพบุคคลและชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการสร้างกลไกสร้างความร่วมมือและมาตรการจูงใจ เพื่อบูรณาการทำงานของหน่วยงานรัฐ เอกชน วิชาการ ท้องถิ่น ประชาสังคม และภาคส่วนอื่นๆ

๗.๖ การปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานสนับสนุน ควรหารือกับ สศช. ให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการปรับปรุงตัวชี้วัด ปัญหาอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย เพื่อประมวลผลและจัดทำตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผลสำเร็จต่อไป

หน้าว่าง

หน้าว่าง

๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. บริบทของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดำเนินการบนพื้นฐานความเชื่อในการเติบโตร่วมกัน (Inclusive Growth) ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดหลักของแผน คือ **เติบโต สมดุล ยั่งยืน** ซึ่งเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ ภายใต้บริบทของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน ประชาชนทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ต่อความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติด้านนี้ จะให้ความสำคัญกับการนำไปสู่การเติบโตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกมิติ เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ **ประเทศไทยมีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน**

❖ **เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**

(๑) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล

(๒) ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

(๓) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

(๔) ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

❖ **ตัวชี้วัดเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**

(๑) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู

(๓) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๔) ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย **แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน และแผนแม่บทประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ**

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ปี ๒๕๖๕ นับเป็นปีที่ ๓ ของการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งช่วงสองปีที่ผ่านมาทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ต้องชะลอการดำเนินงานเกิดความล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงาน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มสถานการณ์ที่สำคัญซึ่งอาจส่งผลต่อการดำเนินงานและองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

๑. สถานการณ์ขยะพลาสติก โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ประชาชนทำงานจากที่บ้าน (Work From Home: WFH) นักเรียน นักศึกษา เรียนผ่านระบบออนไลน์ ทำให้เกิดขยะพลาสติกแบบใช้แล้วทิ้ง เช่น กล่องบรรจุอาหาร แก้วพลาสติก หลอด ช้อนส้อมพลาสติก เป็นจำนวนมาก หากขาดระบบการจัดการขยะที่ดี จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยในเรื่องการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๒. แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า โดยรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า รวมทั้งการขยายฐานการผลิตในประเทศ ซึ่งการใช้ยานยนต์ไฟฟ้ามีแนวโน้มเติบโตทั่วโลก จากการกระแสการให้ความสำคัญต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นตัวแปรสำคัญทำให้นานาประเทศออกมาตรการสนับสนุนให้มีการใช้ยานยนต์ไฟฟ้ากันมากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยเองก็เห็นชอบให้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นวาระแห่งชาติในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งการใช้ยานยนต์ไฟฟ้าเป็นการใช้พลังงานสะอาดและเป็นหนึ่งในมาตรการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก

๓. ความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลกลดลง รวมถึงประเทศไทย ธรรมชาติทั่วโลกถูกแปรสภาพไปอย่างมีนัยสำคัญ เกิดความสูญเสียทั้งบนบกและในทะเลจนยากที่จะฟื้นสภาพให้กลับคืนมา พื้นที่ชุ่มน้ำกว่าร้อยละ ๘๕ สูญเสียและถูกแปรสภาพ พื้นที่ป่าไม้ลดลง โดยเฉพาะในพื้นที่เขตร้อนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง แนวปะการังกว่าครึ่งหนึ่งได้สูญเสียไป ระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น ๑๖ - ๒๑ เซนติเมตร อีกทั้งปัญหาเหล่านี้ยังถูกเร่งด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์บนโลกยังคงเกิดขึ้นในอัตราเร่ง จากการกระทำของมนุษย์ การสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย และความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้น มีชนิดพันธุ์บนบกลดลงร้อยละ ๔๐ ชนิดพันธุ์น้ำจืดลดลงร้อยละ ๘๔ และชนิดพันธุ์ในทะเลลดลงร้อยละ ๓๕ รวมทั้งความหลากหลายของสายพันธุ์พืชปลูกและสัตว์เลี้ยงได้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว

๔. สถานการณ์ภัยแล้ง ไฟป่า และอุทกภัย ซึ่งสหประชาชาติระบุว่า อัตราการเกิดภัยพิบัติจากสภาพอากาศสุดขั้ว (Climate Extremes) ในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเกือบ ๕ เท่าในช่วง ๕๐ ปีที่ผ่านมา ซึ่งประเทศไทยเองก็ได้รับความเสียหายจากปัญหาภัยพิบัติดังกล่าวทุกปี อันจะส่งผลกระทบต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียว การฟื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการมลพิษทางอากาศ ตลอดจนการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๓. ประเด็นท้าทายของการดำเนินการในอนาคต

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน

๑.๑ การขาดประสิทธิภาพในการจัดการของเสีย การคัดแยกขยะจากต้นทาง การเพิ่มขึ้นของขยะติดเชื้อจากหน้ากากอนามัยและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่เพิ่มขึ้น ขาดแนวทางการจัดการขยะติดเชื้ออย่างถูกต้อง ภาคเกษตรยังมีปัญหาการสูญเสียอาหาร (Food Loss) และขยะอาหาร (Food Waste)

๑.๒ การบูรณาการระหว่างการอนุรักษ์ป่าไม้ การเพิ่มพื้นที่ป่า ร่วมกับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน การสร้างความชัดเจนของการแบ่งเขตที่ดิน/ป่าไม้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

๑.๓ ปัญหาการปรับใช้กลไกทางกฎหมายในเรื่องการบังคับใช้ยังไม่เข้มงวด เพื่อควบคุมกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลต่อศักยภาพในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๔ การควบคุมมลพิษโดยเฉพาะพื้นที่วิกฤติและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการจัดการน้ำเสียจากครัวเรือน

๑.๕ ผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ยังคงระบาดอยู่ทั่วประเทศ และยังคงส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ/แผนงานต่าง ๆ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒. แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๒.๑ การขยายเขตน้ำประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ การเข้าถึงน้ำประปาที่ได้มาตรฐาน และด้านคุณภาพน้ำประปา

๒.๒ ความสามารถในการรับมือกับอุทกภัยและภัยพิบัติทางด้านน้ำ ทั้งในพื้นที่เมืองและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ความสามารถในการรับมือกับปัญหาดังกล่าวตลอดจนการเยียวยาแก้ไขของประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลต่อระดับความมั่นคงทางน้ำในมิติอื่นอย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืน

๒.๓ การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำยังมีอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ เช่น การขาดกลไกในการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการจัดเก็บค่าน้ำที่เหมาะสมในภาคเกษตรซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำรายใหญ่ที่สุด ทำให้ผู้ใช้น้ำขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้น้ำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การขาดระบบจัดการน้ำทิ้งและบำบัดน้ำเสียที่มีความครอบคลุม มีประสิทธิภาพ และเอื้อให้สามารถนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ นอกจากนี้ การนำน้ำเสียกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ยังขาดการยอมรับจากผู้ใช้น้ำ เนื่องจากเกรงว่าน้ำรีไซเคิลจะมีปัญหาการปนเปื้อน และพื้นที่เกษตรของไทยจำนวนมากมีการปลูกพืชที่ใช้ปริมาณน้ำมาก แต่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ รวมถึงขาดการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อบริหารจัดการการใช้น้ำในฟาร์มให้มีประสิทธิภาพ

๔. ผลการติดตาม ความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการดำเนินโครงการในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด จำนวน ๑,๒๕๔ โครงการ นำโครงการที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายมาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน จำนวน ๒๖ โครงการ ผลการดำเนินงาน พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ๖ โครงการ (ร้อยละ ๒๓.๑) และมีโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการตามแผนงาน จำนวน ๒๐ โครงการ (ร้อยละ ๗๖.๙) โดยมีโครงการที่ล่าช้าจากงบประมาณ ๒ โครงการ (ร้อยละ ๗.๗)

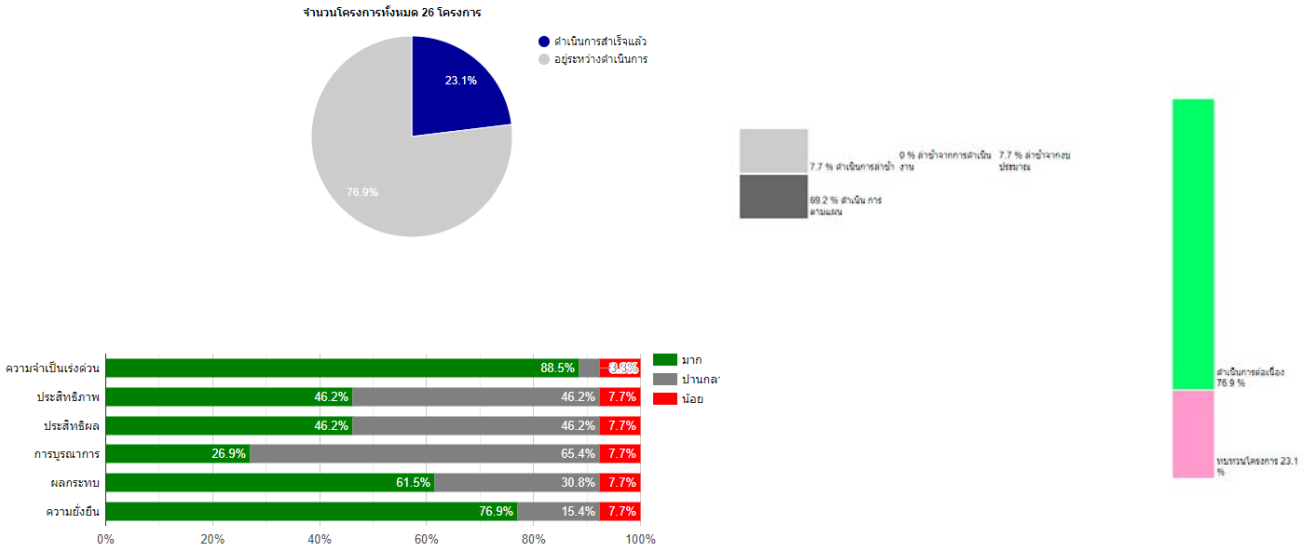

ภาพที่ ๒๖ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๖๔

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๒๖ โครงการ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ ๖ โครงการ และอยู่ระหว่างการดำเนินการ ๒๐ โครงการ โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามแผนงานทั้งหมด และไม่มีความล่าช้าจากการดำเนินงาน โดยมีการวิเคราะห์ผลการประเมิน ดังนี้

มิติที่ ๑ ความจำเป็นเร่งด่วน ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๒๓ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๕ ระดับปานกลางจำนวน ๑ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

มิติที่ ๒ ประสิทธิภาพ ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๑๒ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๔๖.๒ ระดับปานกลางจำนวน ๑๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

มิติที่ ๓ ประสิทธิผล ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๑๒ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๔๖.๒ ระดับปานกลางจำนวน ๑๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

มิติที่ ๔ การบูรณาการ ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๗ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๒๖.๙ ระดับปานกลางจำนวน ๑๗ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๔ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

มิติที่ ๕ ผลกระทบ ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๑๖ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๖๑.๕ ระดับปานกลางจำนวน ๘ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๘ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

มิติที่ ๖ ความยั่งยืน ความสอดคล้องในระดับมากจำนวน ๒๐ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๗๖.๙ ระดับปานกลางจำนวน ๔ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔ ระดับน้อย จำนวน ๒ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗

โดยมีความเห็นว่าควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง ๒๐ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๗๖.๙ และโครงการที่ควรทบทวน ๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑ กล่าวโดยสรุป แนวโน้มการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

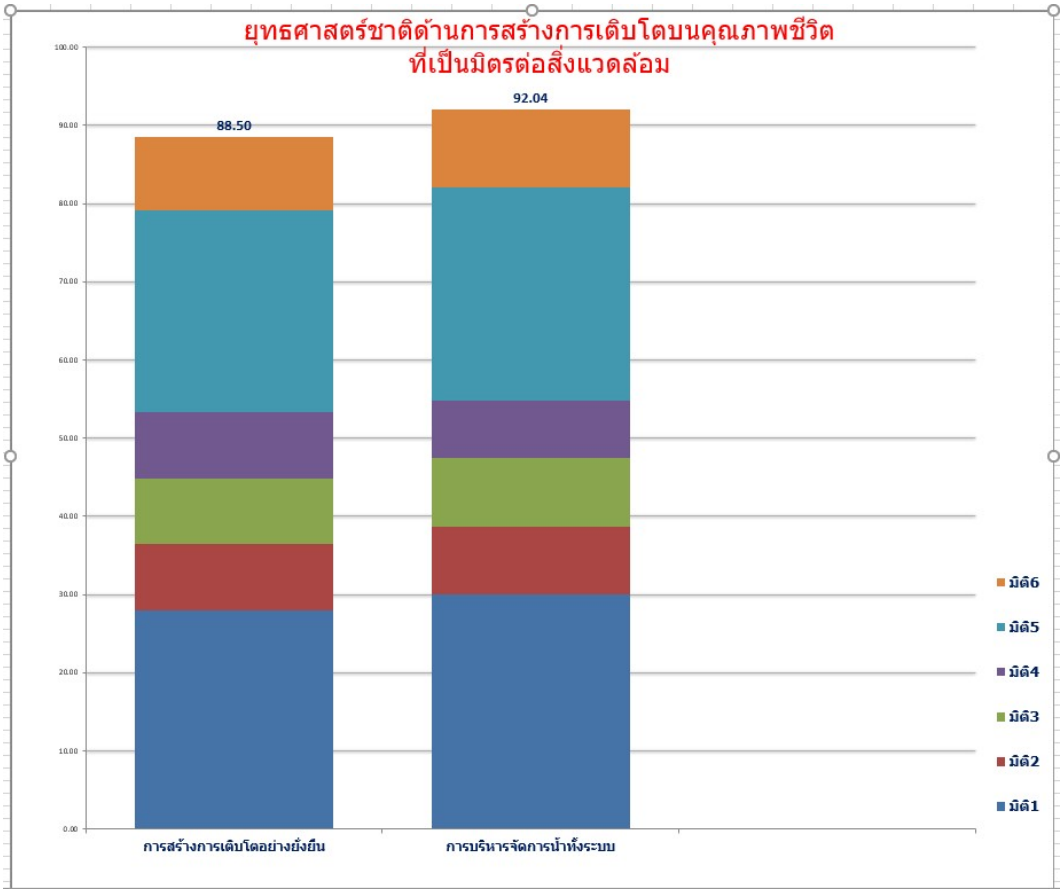

ภาพที่ ๒๗ แสดงการประเมินผลความสำเร็จของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลความสำเร็จของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจำนวน ๒ ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

- แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน มีค่าประเมินผลความสำเร็จ ร้อยละ ๘๘.๕๐
- แผนแม่บทประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีค่าประเมินผลความสำเร็จ ร้อยละ ๙๒.๐๔

การประเมินการให้คะแนนทั้ง ๖ มิติ ให้ความสำคัญกับมิติที่ ๑ ความสอดคล้อง และมิติที่ ๕ ผลกระทบ มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ ๓๐ ส่วนมิติอื่นที่เหลือให้ค่าน้ำหนัก ร้อยละ ๑๐

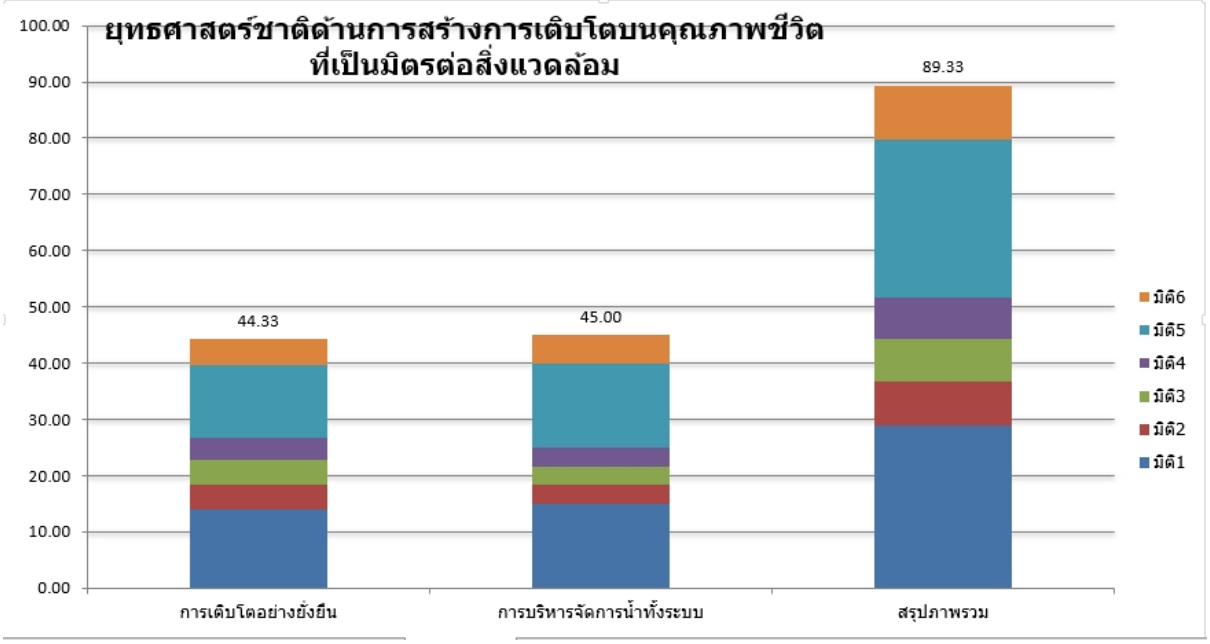

ภาพที่ ๒๘ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติจำนวน ๒ ประเด็น โดยได้กำหนดให้ค่าน้ำหนักในการประเมินเท่ากันทั้ง ๒ ประเด็น (คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของแต่ละองค์ประกอบ) เนื่องจากมีความเห็นว่าแต่ละประเด็นมีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติเท่ากัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ประเด็นที่ ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน มีค่าประเมินผลความสำเร็จ ร้อยละ ๔๔.๓๓
- ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีค่าประเมินผลความสำเร็จ ร้อยละ ๔๕.๐๐

ในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าประเมินผลความสำเร็จร้อยละ ๘๙.๓๓ แบ่งเป็น

- มิติที่ ๑ ความสอดคล้อง ร้อยละ ๒๙.๐๐
- มิติที่ ๒ ประสิทธิภาพ ร้อยละ ๗.๖๗
- มิติที่ ๓ ประสิทธิผล ร้อยละ ๗.๖๗
- มิติที่ ๔ การบูรณาการและการมีส่วนร่วม ร้อยละ ๗.๓๓
- มิติที่ ๕ ผลกระทบ ร้อยละ ๒๘.๐๐
- มิติที่ ๖ ความยั่งยืน ร้อยละ ๙.๖๗

การประเมินการให้คะแนนทั้ง ๖ มิติ ให้ความสำคัญกับมิติที่ ๑ ความสอดคล้อง และมิติที่ ๕ ผลกระทบ มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ ๓๐ ส่วนมิติอื่นที่เหลือให้ค่าน้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงข้อเสนอแนะว่า ในการจัดทำโครงการสำคัญของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในด้านนี้ ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องความสอดคล้องและเป็นโครงการที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจำเป็นต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืนด้วย

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑. ควรมีการเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์

๒. เร่งรัดผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัย ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

๓. ส่งเสริม สนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากหน่วยงานยังคงยึดติดกับภารกิจหน้าที่ของตนเอง จึงอาจยังไม่ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกันอย่างครอบคลุมในทุกประเด็น

๔. ควรมีการขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเชิงรุก ในระบบ Multi-Level Communication ทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความก้าวหน้าของการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๕. ควรสนับสนุนให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๖. การจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนงาน/กิจกรรมของโครงการตามแผนปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ และหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๗. การรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบตลอดจนการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน อาทิ ปริมาณความต้องการการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม สภาพภูมิอากาศล่วงหน้า แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญมาก เนื่องจากในการบริหารจัดการบริหารน้ำทั้งระบบมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วน ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัจจุบันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือกับทุกสถานการณ์น้ำของประเทศได้ และเพื่อเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑. สร้างจิตสำนึก ปรับกระบวนทัศน์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ควรกำหนดให้มีและใช้หลักสูตรการเรียนการสอนในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อยู่ในทุกระดับการศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ความตระหนักด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรม

๓. ให้ความสำคัญกับการบูรณาการและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

๔. ควรส่งเสริมการจัดทำข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นปัจจุบัน โดยการใช้ดาวเทียมร่วมกับการลงพื้นที่สำรวจ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล การศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่สีเขียว ตลอดจนสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคีในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการดำเนินการตั้งแต่การป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเฝ้าระวังพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน

๕. ควรส่งเสริมบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. การบรรลุเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพการใช้น้ำจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำตามหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) อย่างกว้างขวางทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ผ่านการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยประหยัดน้ำ การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำ

๗. การสนับสนุนมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง อาทิ การปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและรวบรวมจัดหมวดหมู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติทางน้ำ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยน้ำท่วม และน้ำแล้ง

๘. ให้ความสำคัญกับประเด็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการของเสียตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ การลดปัญหาการสูญเสียอาหาร และขยะอาหาร

๙. เร่งควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ การลดและการจัดการมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำและเสียง โดยเฉพาะพื้นที่วิกฤติและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

๑๐. เร่งพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการน้ำ อาทิ ฐานข้อมูลด้านน้ำในระดับลุ่มน้ำ และระบบการติดตามสถานการณ์น้ำ ที่หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความต้องการของผู้ใช้น้ำ และความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมทั้งจะเอื้อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นเอกภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๑๒. ควรเร่งรัดการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล/คลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระดับให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๑๓.บังคับใช้กลไกทางกฎหมายให้เข้มงวดควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อควบคุมและลดการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมถึงการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หน้าว่าง

หน้าว่าง

๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑. บริบทยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปประเทศไว้ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ ๒) สังคมมีความสงบสุขเป็นธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ ๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๖ นี้ มีหลักการพัฒนาสำคัญเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายดังกล่าว คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็น **“ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”** และแยกบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับและเป็นผู้ให้บริการในตลาดที่มีการแข่งขันกับภาคเอกชนให้ชัดเจน มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีขีดสมรรถนะสูง ปรับวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัยและพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๖ นี้ ได้นำกรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ อาทิ (๑) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาท ภารกิจ พร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา (๒) การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ (๓) การพัฒนาระบบบริหารกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (๔) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิงตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) (๕) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรมและเป็นสากล มีประสิทธิภาพนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ สามารถอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม พร้อมกันนี้กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความเป็นสากล (๖) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าโดยปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้ง (๗) มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส ตามแนวทางรัฐบาลเปิด (Open Government) โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิงตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

สำหรับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **มีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** ดังนี้

เป้าหมายการพัฒนา

๑) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

๒) ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๓) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔) กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ตัวชี้วัด ได้แก่

๑) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ

๒) ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ

๓) ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ

๔) ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้**องค์ประกอบสำคัญ** ต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๓ ประเด็น คือ **(๑) ประเด็นที่ ๒๐** การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ **(๒) ประเด็นที่ ๒๑** การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ **(๓) ประเด็นที่ ๒๒** กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ได้แพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ในวงกว้างหลายมิติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมหลาย ๆ ด้าน เช่น ความคุ้นชินกับเทคโนโลยีดิจิทัล การพึ่งพาตนเองของภาคอุตสาหกรรม และบทบาทของภาครัฐและภาคธุรกิจขนาดใหญ่ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ประกอบกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โรคโควิด ๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ เพื่อการยกระดับการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทที่ใช้คู่ขนานร่วมกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ประเด็น ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ คือ **“คนสามารถ ยังชีพอยู่ได้ มีงานทำกลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจาย รายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางรากฐาน เพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่”** โดยได้ระบุประเด็นการพัฒนา ๔ ประการ ที่เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการฟื้นฟู และขับเคลื่อนประเทศให้สามารถ **“ล้มแล้ว ลุกไว หรือ Resilience”** ประกอบด้วย ๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) ๒) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ในระยะยาว (Future Growth) ๓) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคนให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital) และ ๔) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors)

ข้อสังเกตจากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยภาพรวม พบว่า (๑) ประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชน**ค่อนข้างจะคงที่** ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้ภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้มีความเป็นดิจิตอลเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบเคียงกับ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (EGDI) ปี ๒๕๖๓ อยู่อันดับที่ ๕๗ จาก ๑๙๓ ประเทศ (๒) ความมีประสิทธิผลของภาครัฐระดับความพึงพอใจของประชาชน**ลดลง** (๓) การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของไทย**มีแนวโน้มที่ดีขึ้น**

สำหรับดัชนีชี้วัดธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Index : WGI) ปี ๒๕๖๔ พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ และประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐ พิจารณาจากมิติด้านความมีประสิทธิผลของภาครัฐ ค่าดัชนีของไทย**มีค่าที่ ๖๓.๔๖ คะแนน ลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีค่าอยู่ที่ ๖๖.๓๕** ส่วนอันดับความสามารถในการแข่งขันของการจัดอันดับจากสถาบัน International Institute for Management Development หรือ IMD จาก ๖๔ ประเทศทั่วโลกในปี ๒๕๖๔ พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ ๒๓ ในปี ๒๕๖๓ เป็นอันดับที่ ๒๐ ซึ่งเป็นการปรับตัวที่ดีขึ้นมากที่สุดในรอบ ๑๐ ปี โดยเป็นผลจากปัจจัยย่อยเรื่องความโปร่งใสภาครัฐ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงการดำเนินงานภาครัฐให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ภาคธุรกิจได้มากขึ้น และการควบคุมระดับหนี้สาธารณะให้คงอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังของประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีเสถียรภาพและวินัยทางการคลัง

ในขณะที่ระดับความโปร่งใสของภาครัฐ การทุจริตและประพฤติมิชอบ พิจารณาจากมิติด้านการควบคุมปัญหาทุจริต และประพฤติมิชอบ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของภาครัฐในการควบคุมไม่ให้ใช้อำนาจเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในรูปแบบของการทุจริตประพฤติมิชอบ เพียงเล็กน้อยหรือขนาดใหญ่รวมถึงการเข้าครอบครองรัฐโดยกลุ่มผู้มีอำนาจที่มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ โดยในปี ๒๕๖๔ พบว่า ประเทศไทยมีค่าคะแนนอยู่ที่ ๓๘.๔๖ ไม่เทียบเท่ากับปี ๒๕๖๓ ได้ ๓๙.๔๒ ที่ผ่านมา และหากประเมินมิติด้านหลักนิติธรรม พบว่า ประเทศไทย ในปี ๒๕๖๔ ยังคงมีค่าคะแนนเทียบเท่าปีก่อนหน้าที่ ๕๗.๖๙ คะแนน เท่ากับปี ๒๕๖๓ และส่วนความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งพิจารณาจากมิติด้านคุณภาพของกฎระเบียบ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๔ ของอาเซียน มีคะแนนที่ ๕๘.๖๕ คะแนน ลดลงจากปีก่อนหน้าที่ ๖๐.๑๐ คะแนน (ปี ๒๕๖๓ ได้ ๖๐.๕๘ คะแนน)

๓. ประเด็นท้าทาย

๓.๑) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๑. การนำระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนการให้บริการ ควรเร่งเสริมศักยภาพของบุคลากรดิจิทัลทั้งในด้านทักษะที่จำเป็นและในด้านทัศนคติในการทำงานให้เปิดการรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัลควบคู่กับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางให้มีประสิทธิภาพ สะดวก ปลอดภัย ง่ายต่อการขอรับบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เร่งปรับกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยไม่เป็นอุปสรรค ต่อการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ เพื่อให้บริการประชาชน

แบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านข้อมูลทรัพยากรต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อการพัฒนาประเทศ

๒. ความเข้าใจของการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐและของหลักการจัดทำโครงการที่ดีที่สามารถขับเคลื่อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งในส่วนของการใช้ประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่าของแต่ละเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาหาช่องว่างการพัฒนา รวมทั้งการทำงานที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง ๓ ระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเป้าหมายในหลายเป้าหมาย

๓. การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งเพื่อยกระดับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังมีข้อจำกัดในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเงินและการคลัง ความโปร่งใส ปราศจากทุจริต ที่ยังมีค่าคะแนนประเมินอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับตัวชี้วัดในด้านอื่น ๆ

๔. ความชัดเจนของแผนงาน/โครงการ หน่วยงานของรัฐ และการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล การจัดทำแผนการจัดการกำลังคนและเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ความสามารถในการปรับตัวของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับการทำงานเพื่อให้บริการประชาชน

๓.๒) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๑. การผลักดันโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้และปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมแห่งความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะหลักสูตรต้านทุจริตให้มีผลในทางปฏิบัตินั้น สำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานเกี่ยวข้องควรร่วมกัน กำหนดนิยามและกรอบการประเมินความสำเร็จเกี่ยวกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต หรือวัฒนธรรมสุจริต ให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน มีรูปแบบการวัดผลที่เป็นรูปธรรม มีกรอบแนวทางกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน

๒. สนับสนุนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่ในการผลักดันหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาหรือโครงการเกี่ยวกับการปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมความซื่อสัตย์ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การให้ความสำคัญการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : *ITA*) โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีจำนวนมากที่สุดในการประเมินฯ และเตรียมความพร้อมของหน่วยงาน เพื่อเข้ารับการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและนำผลการประเมิน ITA ไปใช้พัฒนาองค์กรต่อไป

๓.๓) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๑. การลดข้อจำกัดและอุปสรรคของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องการร่วมลงทุนกับรัฐของภาคส่วนอื่น และมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้ให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานแทนรัฐอย่างเหมาะสมมากขึ้น

๒. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของประเทศในระยะที่สองให้เสร็จตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลา โดยให้ความสำคัญกับความสะดวกในการใช้งานของผู้ใช้งานกลุ่มต่าง ๆ และประสิทธิภาพของระบบค้นหาข้อมูล ตลอดจนการเชื่อมโยงกับแนวปฏิบัติ มติคณะรัฐมนตรี คำพิพากษา และความเห็นทางด้านกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีระบบฐานข้อมูลกลางที่มีความสมบูรณ์ รวมทั้งสนับสนุน

๓. การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ เช่น การรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ การส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ยังคงเป็นความท้าทายในการบรรลุเป้าหมาย

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จากข้อมูลระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) การขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ใน ๓ ประเด็น ได้แก่ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พบว่าคณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้อง ได้นำโครงการที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติฯ มาดำเนินการติดตาม วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เสนอแนะ เร่งรัด **จำนวน ๕๑ โครงการ** (ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงภาพที่ ๒๙)

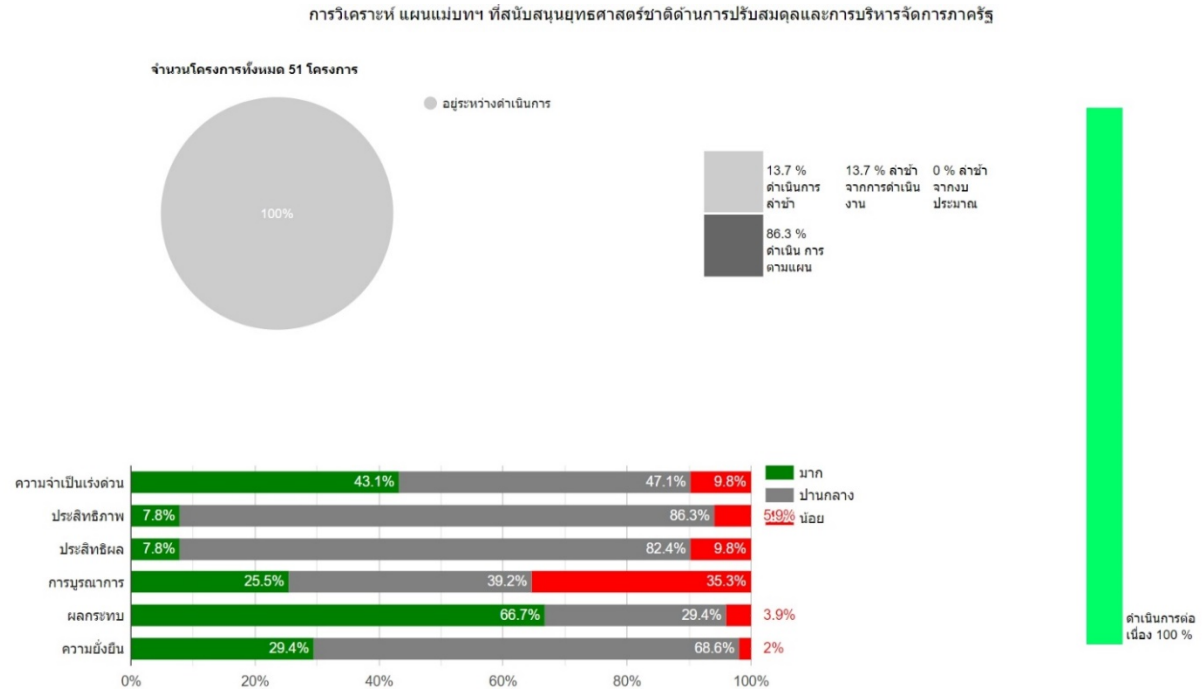

ภาพที่ ๒๙ แสดงการวิเคราะห์ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ผ่านการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๕๑ โครงการ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการทั้งหมด โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามแผนงาน จำนวน ๔๔ โครงการ คิดเป็น ร้อยละ ๘๖.๓ และมีความล่าช้าจากการดำเนินงาน จำนวน ๗ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗ โดยมีความเห็นว่าควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง ๕๑ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งประเด็นที่มีการดำเนินการล่าช้า คือ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กล่าวโดยสรุป **แนวโน้มการบรรลุเป้าหมาย**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ อยู่ใน**ระดับปานกลาง**

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

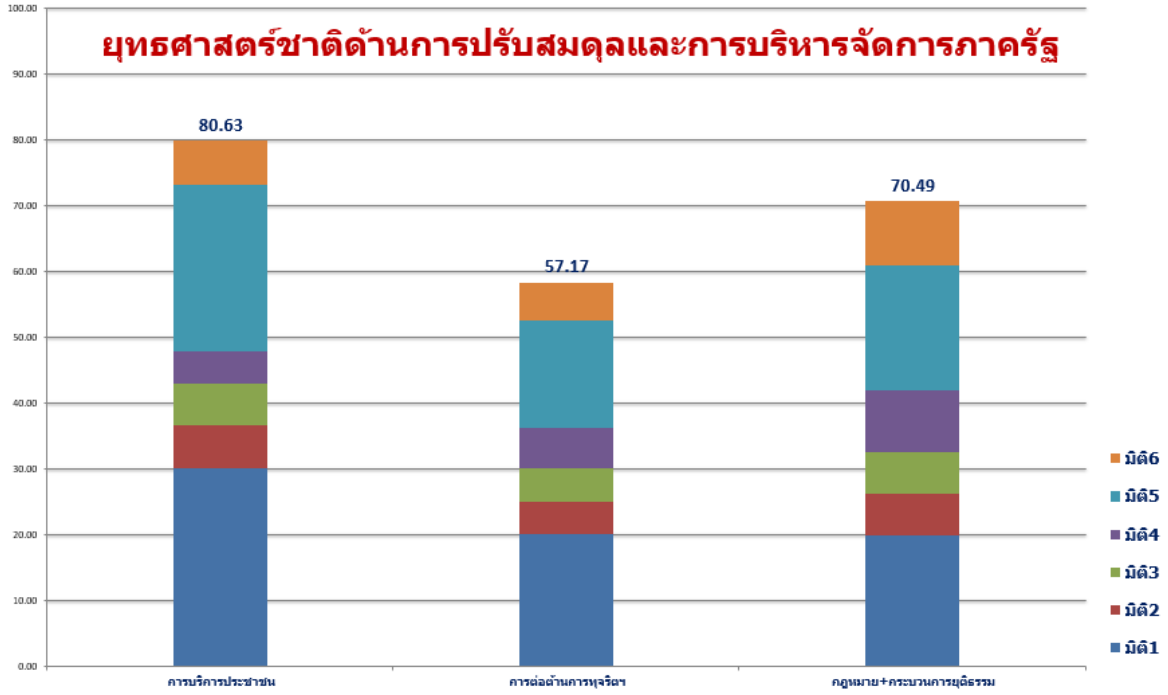

ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละความสำเร็จที่เป็นองค์ประกอบต่อการบรรลุผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

การประเมินร้อยละความสำเร็จที่เป็นองค์ประกอบต่อการบรรลุผลสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๓ ประเด็น (ผลการประเมินปรากฏตามภาพที่ ๒) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- **ประเด็นที่ ๒๐** การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๘๐.๖๓
- **ประเด็นที่ ๒๑** การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๕๗.๑๗
- **ประเด็นที่ ๒๒** กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๗๐.๔๙

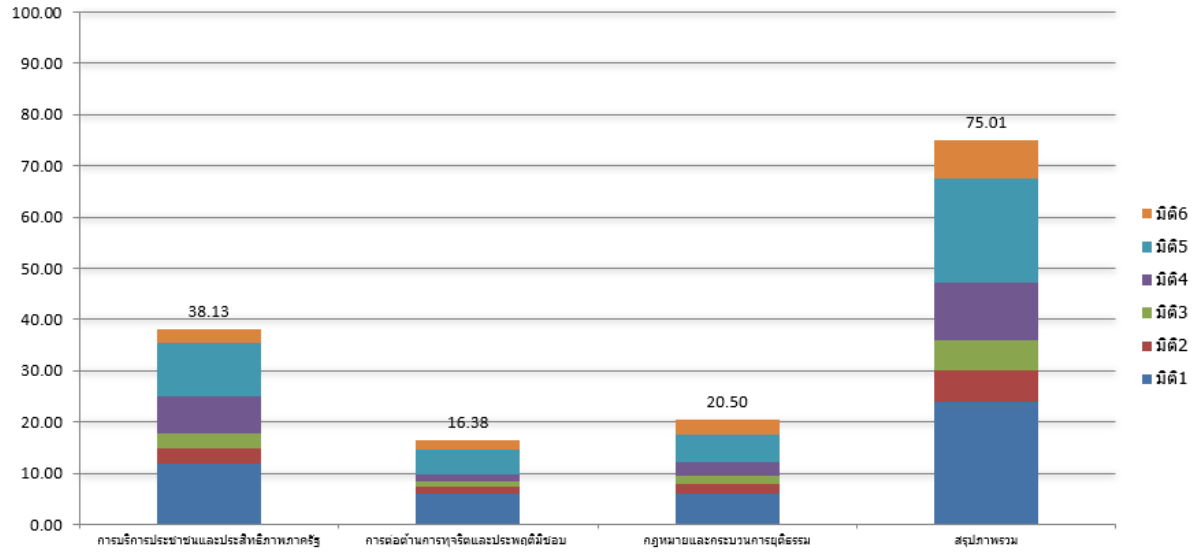

ภาพที่ ๓๑ แสดงการประเมินผลความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

สำหรับผลการประเมินความสำเร็จยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบในการสนับสนุนจำนวน ๓ ประเด็น คือ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเมื่อนำมากำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบที่จะประเมินโอกาสความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ โดยให้ค่าน้ำหนักของแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๔๐ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๐ และประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๐ ผลการประเมินปรากฏตามภาพที่ ๑๙ ซึ่งคือโอกาสความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๒๐ การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีค่าประเมินความสำเร็จ ร้อยละ ๓๘.๑๓ (จากสัดส่วนความสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ฯ ๔๐ เปอร์เซ็นต์) สะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับมาก (ดี) ควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานของรัฐ เร่งรัดการให้บริการระบบเทคโนโลยีดิจิทัลแก่ประชาชน อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัด ระบบรักษาความปลอดภัย ความเสถียรของระบบ และการทำงานของรัฐควรตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น แบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว (One Stop Service) ติดตามและเร่งรัดกฎหมายและโครงการที่เกี่ยวข้อง การกระจายหน้าที่และอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีค่าประเมินความสำเร็จร้อยละ ๑๖.๓๘ (จากสัดส่วนความสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ฯ (ด้านที่ ๖) ๓๐ เปอร์เซ็นต์) สะท้อนผลการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ใน**ระดับน้อย** ควรเร่งรัดการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ในทุกภาคส่วน และเร่งพัฒนาระบบการป้องกันการทุจริตเชิงรุก โดยพัฒนากลไกการป้องกันการทุจริตและพัฒนากระบวนการทำงานด้านการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์ นอกจากนี้ควรขยายกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันการทุจริตสู่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ

ประเด็นที่ ๒๒ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีค่าประเมินความสำเร็จเพียง ร้อยละ ๒๐.๕๐ (จากสัดส่วนความสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ฯ (ด้านที่ ๖) ๓๐ เปอร์เซ็นต์) สะท้อนผลการดำเนินการมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายฯ ยังอยู่ใน**ระดับน้อย** ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขับเคลื่อนการจัดทำประมวลกฎหมายเพื่อรวบรวมกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อความสะดวกในการใช้งานมีความล่าช้า ดังนั้น คณะกรรมาธิการ จึงมีข้อเสนอแนะเร่งรัดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายและกฎเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยเร็ว นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ควรต้องเร่งเตรียมเสนอแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการรวบรวมและจัดทำประมวลกฎหมายและกฎต่อคณะรัฐมนตรีให้เร็วที่สุด และ จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมาธิการได้มีข้อเสนอแนะ ให้เร่งรัดการพัฒนาระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Initiative) ให้แล้วเสร็จ เพื่อให้มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเร็ว

จากภาพรวมยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ จะเห็นว่ามีค่าประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย **ร้อยละ ๗๕.๐๑** ซึ่งควรเร่งรัดการดำเนินงานในประเด็น **ประเด็นที่ ๒๑** การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ **ประเด็นที่ ๒๒** กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

ผลการวิเคราะห์ติดตามผลการดำเนินการ และประเด็นท้าทาย มีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมไทย เพื่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

๖.๑ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ให้บริการประชาชน ควรเร่งรัดและให้บริการประชาชนในเชิงรุกด้วยจิตบริการ (Service Mind) เร่งรัดการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ณ จุดเดียว (One Stop Service) โดยการบูรณาการเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ ภายในและระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ประชาชนเกิดความสะดวก รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้การบริการภาครัฐบรรลุเป้าหมายในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

๖.๒ ควรเร่งรัดการพัฒนาต่อยอด เช่น การรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ที่อาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในบริการภาครัฐ เป็นต้น

๖.๓ การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) โดยเสนอให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมิน ITA เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีบริบทที่แตกต่างกันและผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานอนุกรรมการดำเนินงานยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจังหวัด ต้องนำเรื่องผลการประเมิน ITA บรรจุเป็นเรื่องสำคัญของการผลักดันขับเคลื่อนผ่านไปยังทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๔ การปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถวัดผลเชิงพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตทั้งระบบ

๖.๕ ควรเร่งรัดให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนพิจารณาทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาต อนุมัติ ให้มากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยควรให้ความสำคัญกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่มีผลกระทบกับการขออนุญาตประชาชนเป็นสำคัญ และควรมีการจัดลำดับกฎหมายที่จะดำเนินการก่อน – หลัง

๖.๖ จัดให้มีช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายได้แสดงความคิดเห็นเพื่อขอให้ยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว ส่วนกฎหมายที่ยังไม่ยกเลิกควรมีการจัดหมวดหมู่ จัดทำเป็นประมวล และมีการสื่อสารให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าว

๖.๗ ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะในการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและจัดทำเนื้อหากฎหมายในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย เช่น การจัดทำอินโฟกราฟิกหรือ การจัดทำคลิปวีดีโอ ที่น่าสนใจ นอกจากนี้ควรมีหน่วยงานเฉพาะ (Back Office) ที่ทำหน้าที่ดูแล ปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลในระบบกลางให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

๖.๘ ควรเร่งรัดให้ผู้มีหน้าที่ดำเนินการเรื่องการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนมาตรการการฟื้นฟูภาคเศรษฐกิจและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การค้า และการลงทุนของประชาชนได้ ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐยังคงดำเนินการล่าช้าต่อไป การดำเนินการ Regulatory Guillotine จะล่าช้าตามไปด้วย

๖.๙ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรพิจารณาทบทวนว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้ทุกท้องที่หรือไม่ และสามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานต่อไป

๖.๑๐ ควรประเมินผลสัมฤทธิ์สถานีตำรวจที่มีทนายความอาสาประจำแล้ว รวมถึงความคุ้มค่าของโครงการ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป

๖.๑๑ ควรมีการพิจารณาขยายโครงการไปถึงการปล่อยชั่วคราวในขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม เช่น การปล่อยชั่วคราวในชั้นการสอบสวน หรือในชั้นของพนักงานอัยการ เป็นต้น

๖.๑๒ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้นำหลักการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนไปใช้ให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

๖.๑๓ หน่วยงานของรัฐควรดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act : PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ ๑) มองเป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกันของหน่วยงานตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ๒) จัดทำแผนระดับที่ ๓ โดยเฉพาะแผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการรายปีที่สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนแม่บทฯ รวมทั้งวางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุ

เป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง ๓) นำเข้าแผนระดับที่ ๓ และรายงานผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนรวมทั้งโครงการ/การดำเนินงานในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) และรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ๔) นำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ ๓ โครงการและการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนา

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๗.๑ ควรทบทวนเป้าหมายระดับแผนย่อยให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของแต่ละแผนย่อยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จต่อเป้าหมายระดับประเด็น ปรับปรุงจำนวนค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง นอกจากนั้นควรกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละปีให้ชัดเจนเพื่อเร่งรัดการดำเนินการตามตัวชี้วัดรายปีให้บรรลุผลเพื่อสะท้อนเป็นผลสำเร็จในระยะห้าปีต่อไป

๗.๒ การจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนย่อยที่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง และต้องมีการพิจารณาคัดกรองและจัดลำดับความสำคัญของโครงการสำคัญและจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรมีการประสานและบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

๗.๓ ควรเร่งรัดการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๗.๔ ในขั้นตอนการประเมินผลในแต่ละรอบการประเมินจะต้องนำผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องและตรงกับตัวชี้วัดที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้มาทำการประเมินผล

๗.๕ การพัฒนาระบบราชการให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๖ นั้น ควรเร่งรัดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างและปรับปรุงระบบงาน การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ และการนำยุทธศาสตร์หรือมาตรการในการพัฒนาระบบราชการไปสู่การปฏิบัติของกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการอื่น ให้นำระบบบริหารผลงานปฏิบัติงาน (Performance Management : PM) และระบบการบริหารทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning : ERP) มาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าว่าง

๒.๒ ผลการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การติดตามผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น จากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ผลการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัด ทั้ง ๒๓ ประเด็น ดังนี้

๑) ประเด็น ความมั่นคง
๒) ประเด็น การต่างประเทศ
๓) ประเด็น การเกษตร
๔) ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต
๕) ประเด็น การท่องเที่ยว
๖) ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ
๗) ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล
๘) ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่
๙) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ
๑๐) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
๑๑) ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
๑๒) ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้
๑๓) ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
๑๔) ประเด็น ศักยภาพการกีฬา
๑๕) ประเด็น พลังทางสังคม
๑๖) ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก
๑๗) ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม
๑๘) ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน
๑๙) ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ
๒๐) ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ
๒๑) ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๒๒) ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๒๓) ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ประเด็น ความมั่นคง

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย โดยดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดครบทั้ง ๕ แผนย่อย และติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๓๐ แนวทางการพัฒนา รวมทั้งติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑,๔๐๗ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๑,๔๐๗ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ใช้กรอบแนวคิดด้านความมั่นคงที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” ซึ่งได้ขยายขอบเขตความมั่นคงของชาติให้ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับมิติต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดไปจนถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ พลังงาน อาหาร และน้ำ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง จึงได้กำหนดเป้าหมายสำคัญในภาพรวมให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยมุ่งที่จะบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยได้อย่างแท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาเดิมและป้องกันไม่ให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้น รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานด้านความมั่นคงบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ และพัฒนาปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการและขับเคลื่อนงานด้านความมั่นคงของประเทศ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ในการที่จะขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงานและองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย ในมิติต่าง ๆ นั้น ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นระยะเวลานาน ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยวและบริการ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ รัฐบาลต้องมีมาตรการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และกระทบต่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการจัดทำแผนงาน/โครงการในการพัฒนาประเทศ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

<u>ภายในประเทศ</u> ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ยังคงส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อเนื่องเกือบ ๓ ปี ตลอดจนความขัดแย้งทางความคิดความเชื่อทางการเมืองที่สะสมยาวนานเกือบ ๒๐ ปี ยังคงเป็นสาเหตุสำคัญของความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ รวมถึงปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์และการเผยแพร่ข่าวและ call center ปลอมที่ล่อลวงให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สิน

<u>ภูมิภาค</u> ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย และการกระทำความผิดทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบค้าสินค้าผิดกฎหมาย แรงงาน และการทำประมงที่ไร้การควบคุม โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ที่ประเทศไทยถูกลดระดับไปสู่ tier 2 watch list จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

ระดับโลก ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่ทวีความรุนแรงจนอาจเกิดเป็นสงครามเย็นรอบใหม่ ทั้งระหว่างปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครนและประเทศกลุ่มนาโต้ ความขัดแย้งในคาบสมุทรเกาหลี และความขัดแย้งช่องแคบไต้หวัน ส่งผลให้มีการสะสมกำลังและอาวุธเพิ่มขึ้น และการจับขั้วทางการเมืองระหว่างประเทศเริ่มชัดเจนขึ้น

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑,๔๐๗ โครงการ ซึ่งผลการติดตาม พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑,๓๔๕ โครงการ (ร้อยละ ๙๕.๖) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๖๒ โครงการ (ร้อยละ ๔.๔)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่อง ทั้ง ๑,๔๐๗ โครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๒

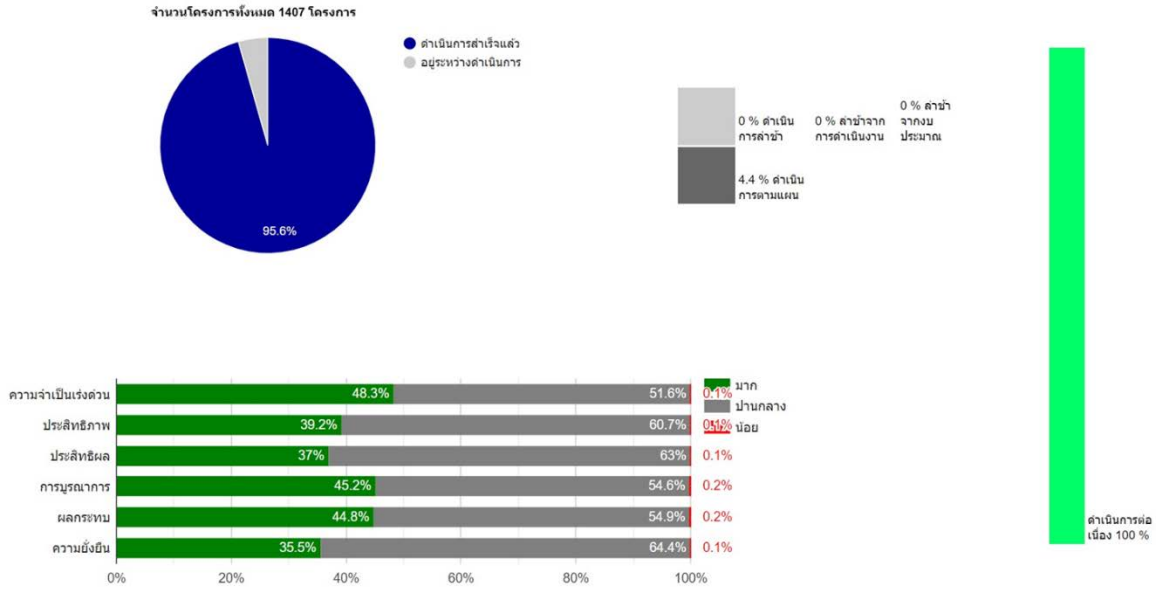

ภาพที่ ๓๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในปี ๒๕๖๕ ดังนี้

๑) แผนย่อย การรักษาความสงบภายในประเทศ

(๑) การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในเรื่องการมีงานทำ การลดอาชญากรรม การลดอุบัติเหตุบนท้องถนน การลดความรุนแรงในสังคม

(๒) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ปีที่ผ่านมามีหลายส่วนราชการที่ได้รับงบประมาณดำเนินการในเรื่องนี้ แต่ต่างคนต่างทำ ขาดการบูรณาการที่เป็นรูปธรรม

(๓) การพัฒนาการเมือง ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีปัญหามากในการปฏิบัติ เพราะกลไกสำคัญอยู่นอกเหนือการควบคุมของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ต้องหาวิธีการขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรมว่าทำอย่างไรจึงจะได้คนดีมาบริหารบ้านเมือง

(๔) การสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ที่ผ่านมามีโครงการที่ดำเนินการในส่วนนี้ไม่มากพอ และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดำเนินการ

๒) แผนย่อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

(๑) จำเป็นต้องมีการจัดทำข้อมูล Big Data ด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมในทุกมิติ และเกิดการบูรณาการ

(๒) ความมั่นคงทางไซเบอร์องค์ประกอบ ได้แก่

- Cyber Crime มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบ
- IO/Fake News มีกระทรวงดิจิทัลเศรษฐกิจและสังคมรับผิดชอบ
- ธุรกรรมทางการเงิน มีสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) รับผิดชอบ
- CII และ CERT มีสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ (สกมช.) รับผิดชอบ

ซึ่งทั้ง ๔ ส่วนนี้จำเป็นต้องมีหน่วยงานบูรณาการให้การปฏิบัติด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์เกิดการประสานสอดคล้องกัน

(๓) เห็นควรเร่งรัดให้รัฐบาลกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบแนวทางการพัฒนา

- การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
- การแก้ไขปัญหาความมั่นคงเฉพาะกรณี ให้ชัดเจน

(๔) จำเป็นต้องมีการประเมินสถานการณ์ปัญหาที่จะอุบัติใหม่ โดยเฉพาะปัญหาโรคระบาดและภัยพิบัติ

๓) แผนย่อย การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง

- การพัฒนาศักยภาพด้านความมั่นคง ควรดำเนินการควบคู่กับเทคโนโลยีป้องกันประเทศและอุตสาหกรรมป้องกันประเทศตาม พระราชบัญญัติเทคโนโลยีป้องกันประเทศ พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีสามารถดำเนินกิจการอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงความต้องการของหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยพัฒนาให้ใช้ชิ้นส่วนอะไหล่และส่วนควบต่าง ๆ ผลิตและจำหน่ายโดยผู้ประกอบการในประเทศไทยเป็นความเร่งด่วนลำดับแรก

๔) แผนย่อย การบูรณาการความร่วมมือกับอาเซียน และนานาชาติรวมถึงองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ

(๑) ให้ความสำคัญด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศมหาอำนาจ และประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ และรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศอย่างสมดุล

(๒) สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกมิติความมั่นคง

๕) แผนย่อย การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

(๑) ควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร ควบคู่กับการปรับปรุงโครงสร้าง หน้าที่และอำนาจของหน่วยงานด้านความมั่นคงให้มีความเหมาะสมกับสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานมีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี ๒๕๖๕ ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๙.๒๔ โดยองค์ประกอบที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๒๕.๕๐ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๔ การบูรณาการความร่วมมือกับอาเซียน และนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ บรรลุเป้าหมาย น้อยที่สุด ร้อยละ ๗.๓๑ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) แผนแม่บทย่อย การรักษาความสงบภายในประเทศ น้ำหนัก ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๒.๗๓

๒) แผนแม่บทย่อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง น้ำหนักเท่ากันที่ ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๕.๕๐

๓) แผนแม่บทย่อย การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม น้ำหนักร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗.๔๙

๔) แผนแม่บทย่อย การบูรณาการความร่วมมือกับอาเซียน และนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ น้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗.๓๑

๕) แผนแม่บทย่อย การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๖.๒๐

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๓

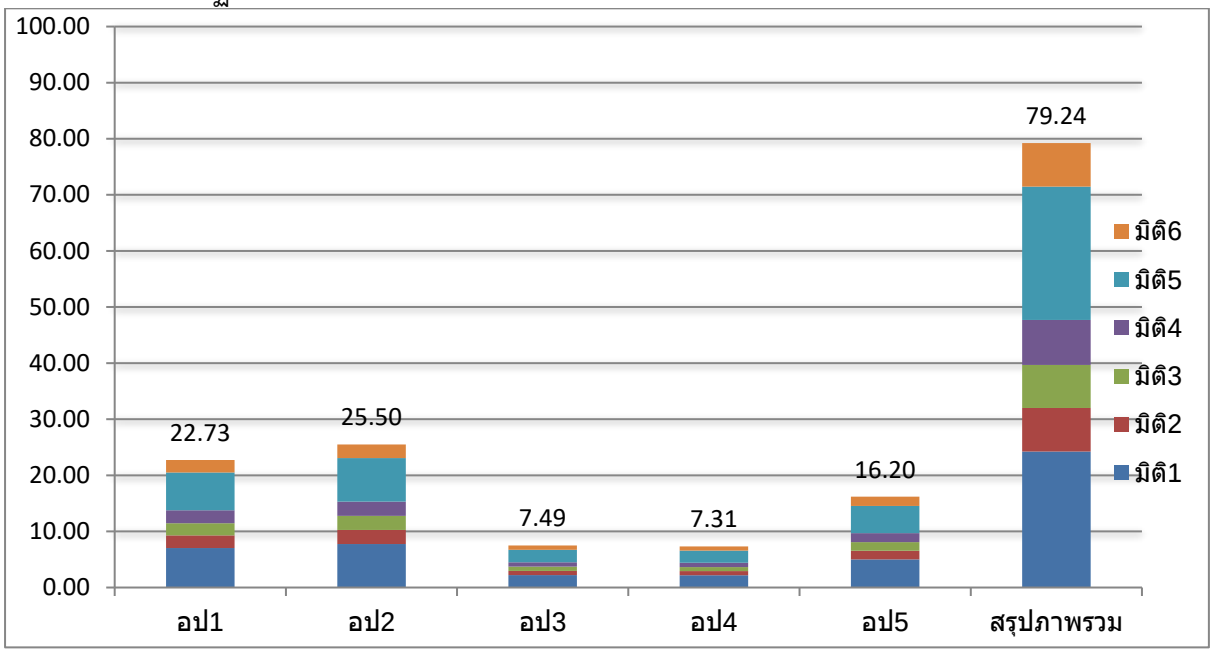

ภาพที่ ๓๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

คณะกรรมาธิการให้ความสำคัญกับแผนแม่บทย่อย การรักษาความสงบภายในประเทศ และการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เนื่องจากเป็นแผนแม่บทที่เน้นการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันให้หมดไป (ระดับความรุนแรงของปัญหาไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ) จึงให้น้ำหนักเท่ากันที่ ร้อยละ ๓๐ แผนแม่บทย่อย การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เน้นการปรับปรุงระบบ/กลไก ของการบริการจัดการความมั่นคง ตามแนวความคิดความมั่นคงแบบองค์รวม ซึ่งต้องมีการปรับปรุงตามบริบทความมั่นคงตามห้วงเวลา ให้น้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ แผนแม่บทย่อย การบูรณาการความร่วมมือกับอาเซียน และนานาชาติรวมถึงองค์กรภาครัฐและมิใช่ภาครัฐ และความร่วมมือจากองค์กรความร่วมมือระดับประเทศ โดยเฉพาะอาเซียน ให้น้ำหนักร้อยละ ๑๐ และ แผนแม่บทย่อย การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง เป็นการเตรียมความพร้อมด้านกายภาพทั้งในด้านบุคคลากร อุปกรณ์ ให้แก่หน่วยงานด้านความมั่นคง ทั้งส่วนรับผิดชอบหลัก และรับผิดชอบสนับสนุน เกิดความพร้อมรับมือต่อภัยคุกคามด้ามความมั่นคงทุกมิติอย่างเป็นระบบ ให้น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ และแผนแม่บทย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ และ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มีจำนวนโครงการรวมกันถึง ๑,๑๘๓ โครงการ และน้ำหนัก ร้อยละ ๓๐ ในแต่ละแผนย่อย แต่มีโครงการจำนวนมากที่ไม่ส่งผลกระทบระดับมาก เช่น การจัดนิทรรศการ จึงส่งผลความสำเร็จค่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะ

ควรบรรจุแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็น “แผนบูรณาการ” ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง ในระดับพื้นที่ (Area Based) และขยายมิติด้านความมั่นคงจนเป็นอำเภอ, จังหวัด, ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นการตอบโจทย์ของแผนแม่บทย่อย การรักษาความสงบภายในประเทศ และการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

บรรจุแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นงบบูรณาการในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ขับเคลื่อนแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งที่มีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่สำคัญดำเนินการในระดับพื้นที่และขยายมิติด้านความมั่นคงจนเป็น อำเภอ จังหวัด และประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความมั่นคง

ประเด็น การต่างประเทศ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๒๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒๕ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๖๓๙ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ

วิสัยทัศน์ : มุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

เป้าหมาย : การต่างประเทศไทยมีเอกภาพทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากลและมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ซึ่งประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๕ ประเด็นที่จะทำให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่ (๑) มีความมั่นคง (๒) มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน (๓) มีมาตรฐานสากล (๔) มีสถานะและเกียรติภูมิ และ (๕) มีพลัง

ตัวชี้วัด : ตัวชี้วัดการต่างประเทศไทย (เฉลี่ยร้อยละ) ซึ่งมีค่าเป้าหมาย (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ ๕ - ๑๐

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การดำเนินงานด้านการต่างประเทศของไทยเพื่อให้ประเทศมีเอกภาพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ ประเทศไทยยังคงต้องปรับตัวตามสถานการณ์ระหว่างประเทศ ซึ่งมีความเป็นพลวัตมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะเจ้าภาพหลักได้ดำเนินการโดยมีจุดเน้นเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เพื่อ (๑) รับมือกับผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ (๒) เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจากผลกระทบของโรคโควิด ๑๙ (๓) รักษาสมดุลในการดำเนินนโยบายกับประเทศต่าง ๆ (๔) เสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของประเทศไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค และ (๕) พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน ทั้งนี้ การดำเนินงานด้านการต่างประเทศต้องอาศัยการบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

กลไก/เครื่องมือที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ อาทิ (๑) การประชุมคณะกรรมการบริหารราชการในต่างประเทศ (๒) การประชุมเครือข่ายของหน่วยงานวางแผนของส่วนราชการ (๓) การประชุมคณะกรรมการทีมประเทศไทยในต่างประเทศ และ (๔) การมีหนังสือถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลไกเดิมที่กระทรวงการต่างประเทศได้นำมาใช้ขับเคลื่อนให้ภารกิจด้านการต่างประเทศบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ นอกจากนี้ บทบาทการทำหน้าที่ของวุฒิสภาเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศมีความก้าวหน้าด้วยดี

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจุบันบริบทโลกมีการเปลี่ยนแปลง การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยควรต้องมีความยืดหยุ่น และมีความสามารถในการปรับตัวได้มากขึ้น ซึ่งต้องมีเครื่องมือและกลไก การกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการที่มีความสอดคล้องเพื่อให้ประเทศไทยสามารถดำเนินภารกิจทั้งการตอบสนองต่อความท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ การแข่งขันในเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ การรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ประเด็นสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

โดยที่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นปีที่ครบรอบการประเมินในห้วงห้าปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักจึงต้องให้ความสำคัญกับการประสานงานการบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นต่างประเทศให้มีผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ไม่ว่าจะเป็นการปรับจุดเน้นของแผนฯ ตามประเด็นเร่งด่วนให้ตอบสนองต่อประเด็นท้าทายในปัจจุบัน สอดรับกับงบประมาณที่ได้รับจริง เพื่อช่วยฟื้นฟูประเทศจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ รวมถึงเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ นอกจากนี้ ควรพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือในการประเมินผลให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้จริง และการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับยุคสมัยและการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ที่มุ่งเน้นให้ส่วนราชการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๒๕ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๒๔ โครงการ (ร้อยละ ๙๖) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๔)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้ว ตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่า มิติความจำเป็นเร่งด่วน, ผลกระทบ, และความยั่งยืน ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ส่วนมิติประสิทธิภาพ, ประสิทธิผล, และการบูรณาการ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทุกโครงการ (ร้อยละ ๑๐๐) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๔

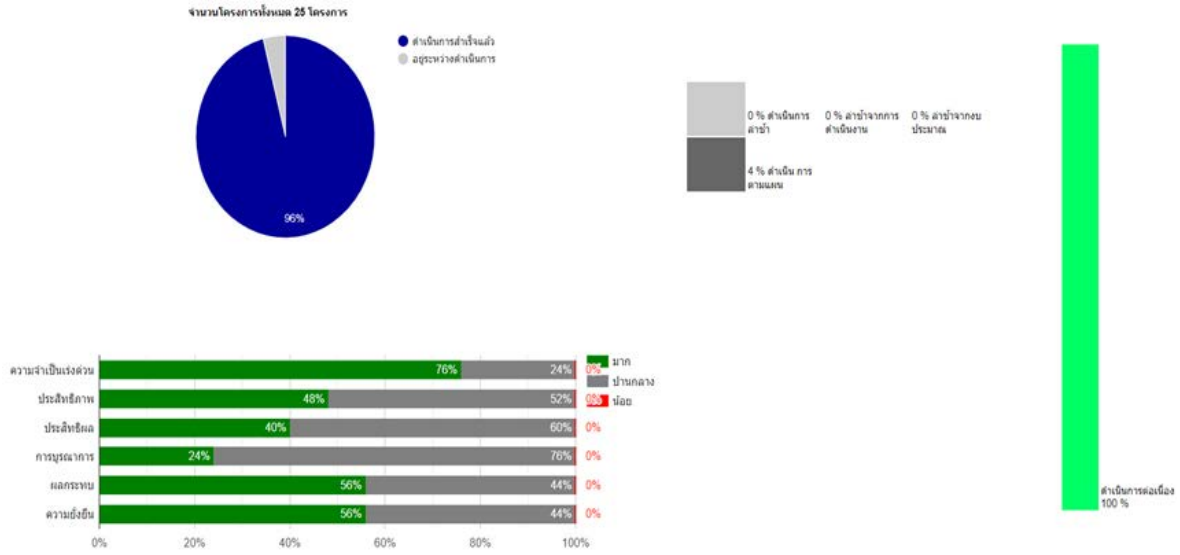

ภาพที่ ๓๔ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ / กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ

๔.๑ สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม

S1: มีความมั่นคง

- ประเทศไทยเดินทางเยือน/รับรองการเยือน และเข้าร่วม/เป็นเจ้าภาพหารือทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ ส่งเสริมบทบาทและความร่วมมือด้านความมั่นคงของประเทศไทยอย่างเป็นองค์รวม รวมถึงการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากภัยความมั่นคงในรูปแบบใหม่

- ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแสดงบทบาทในการร่วมกำหนดทิศทางการส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาคและข้อริเริ่มของประเทศไทย ส่งผลให้ข้อเสนอสำคัญได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศคู่เจรจา

- ในปี ๒๕๖๕ ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศซาอุดีอาระเบียกลับสู่ระดับปกติอย่างสมบูรณ์

S2: มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน

- ประเทศไทยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการจัดทำรายงานผลการทบทวนการดำเนินงานตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Review: VNR) เพื่อสร้างพลวัตการขับเคลื่อน SDGs ภายในประเทศและขยายฐานการขับเคลื่อน SDGs ไปยังภาคส่วนต่าง ๆ

- ประเทศไทยมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค ผ่านกรอบความร่วมมือต่าง ๆ อาทิ ACMECS BIMSTEC

- ประเทศไทยสามารถผลักดันการดำเนินงานในกรอบ RCEP ซึ่งเป็นความตกลงที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ครอบคลุมประชากรเกือบครึ่งโลกที่จะเป็นตลาดของสินค้าไทยได้สำเร็จ ซึ่งจะช่วยขยายโอกาสการค้าและการลงทุน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่สินค้าไทย

- ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ประเทศไทยมีความพร้อมในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม APEC/BIMSTEC

S3: มีมาตรฐานสากล

- เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในมิติต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา รวมถึงการดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามปัญหาในบางประเด็นได้อย่างเต็มที่ อาทิ การค้ามนุษย์ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับหลายประเทศ ทำให้ไม่สามารถรักษาระดับสถานะของประเทศไทยในรายงานการค้ามนุษย์ในอันดับ Tier 2 จากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สหรัฐอเมริกาจัดลำดับให้ไทยอยู่ใน Tier 2 Watch List

S4: มีสถานะ และเกียรติภูมิ

- ประเทศไทยสามารถรักษา/ส่งเสริมบทบาทด้านอำนาจละมุน (soft power) ได้ในหลายมิติผ่านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการดำเนินงานด้านการต่างประเทศ

- ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการสร้างการยอมรับ และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล ประเทศไทยได้รับการยอมรับให้เป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุม/เจรจาระดับโลก อาทิ การประชุมภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกสนับสนุนการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติเรื่องเอชไอวีและเอดส์ พ.ศ. ๒๕๖๔ การได้รับการยอมรับจาก UNESCO ในการขึ้นทะเบียนพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอันจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ และการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่อไป

- ประเทศไทยและคนไทยได้รับการยอมรับให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในเวทีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

S5: มีพลัง

- ทีมประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความนิยมไทยเชิงรุกในมิติต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทยในต่างประเทศ

- การพัฒนาบริการด้านการต่างประเทศ และการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม เพื่อสามารถจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางหรือฐานข้อมูลคนไทยในต่างประเทศอันจะเป็นประโยชน์ทั้งการคุ้มครองคนไทย และประโยชน์ด้านความมั่นคง

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการด้านการต่างประเทศตามแผนย่อยทั้ง ๕ แผนย่อยควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินการมีโอกาสประสบความสำเร็จในระดับสูง/มาก โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๖.๑๗ โดยองค์ประกอบที่ ๔ การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๒๐.๐๐ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๓ น้อยที่สุด ร้อยละ ๑๔.๘๓

คณะกรรมาธิการได้กำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละแผนย่อย ร้อยละ ๒๐ เท่ากัน โดยมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑. แผนย่อยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๖.๘๐

๒. แผนย่อยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ มีระดับบรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๗.๒๐

๓. แผนย่อยการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔.๘๓

๔. แผนย่อยการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๐

๕. แผนย่อยการต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๗.๓๓

รายละเอียดปรากฏตามภาพที่ ๓๕

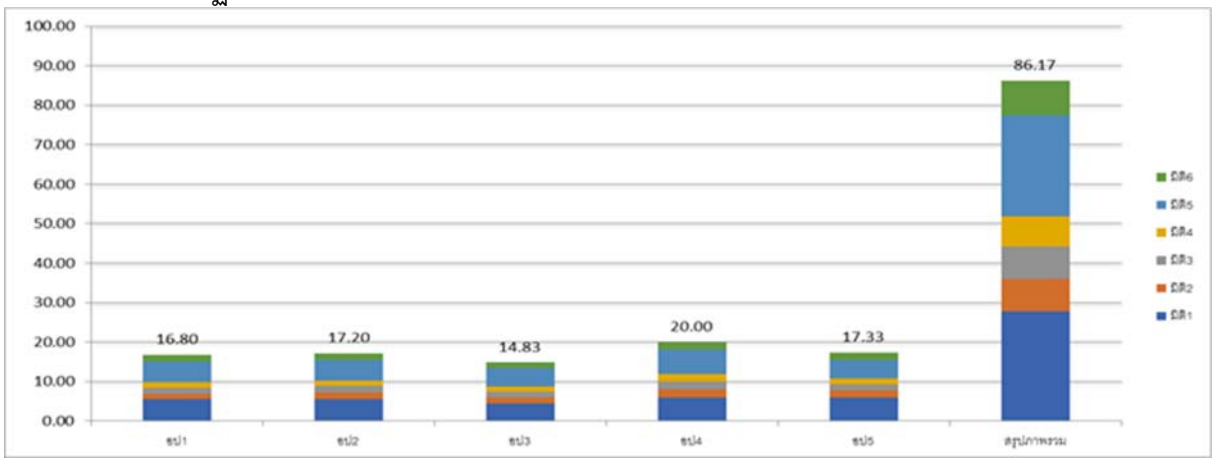

ภาพที่ ๓๕ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านต่างประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีเอกภาพและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักควรเน้นการดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการระหว่างส่วนราชการไทยให้มากขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการต่างประเทศให้มีเอกภาพ เพื่อให้มีการดำเนินงานให้สอดคล้องกันมากขึ้น ดังนี้

๑) การดำเนินการภายในกระทรวงการต่างประเทศควรบูรณาการการจัดทำแผนงาน/โครงการของทุกกรมภายในกระทรวง โดยจัดกลุ่มโครงการเพื่อให้มีโครงการสำคัญหลัก ๆ ที่ตอบโจทย์แผนแม่บท

๒) การดำเนินการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการต่างประเทศควรเป็นเจ้าภาพหลักในการบูรณาการแผนงานและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทำโครงการสำคัญแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ (ห้วงที่ ๒) ของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ

๑) การขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านจุดเน้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะเจ้าภาพหลักของแผนแม่บทฯ ประเด็น การต่างประเทศ ควรจัดทำแผนระดับรองเป็นกรอบใหญ่สำหรับใช้ในการดำเนินงานของกระทรวงฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำหนดประเด็นความสำคัญเร่งด่วนหรือประเด็นที่ควรเป็นจุดเน้นที่จะต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อให้ตอบสนองต่อบริบทปัจจุบันและงบประมาณที่ได้รับจริง เช่น การส่งเสริมบทบาทด้านอำนาจละมุน (soft power) การส่งเสริมในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร (food security) ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (cyber security) เป็นต้น ซึ่งเป็นการกำหนดจุดเน้นของการดำเนินงานให้ส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างมีเอกภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

๒) การปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ เนื่องจากปัญหาของตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศที่ไม่สะท้อนภารกิจและไม่สามารถวัดผลได้จริง ในการนี้กระทรวงการต่างประเทศควรเสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อทราบถึงปัญหาดังกล่าว และพิจารณาปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศอาจศึกษาแนวปฏิบัติการประเมินผลสัมฤทธิ์งานด้านการต่างประเทศ เพื่อประมวลและเร่งจัดทำตัวชี้วัดที่เหมาะสมยิ่งขึ้นเป็นพื้นฐานในการหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประเมินผลสำเร็จในห้วงต่อ ๆ ไป

๓) การผลักดันการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เชิงรุกเพื่อเป็นต้นแบบการจัดทำโครงการสำคัญเชิงบูรณาการ เช่น กรอบความร่วมมือ ACMECS เพื่อเป็นกลไกรักษาความเป็นแกนกลางของประเทศในอนุภูมิภาค สร้างดุลยภาพทางการเมืองกับประเทศมหาอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งประเทศไทยจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการสร้างเอกภาพและ

เจตนารมณ์ทางการเมืองของประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคฯ ต่อไป โดยเฉพาะการดำเนินโครงการ ACMECS Master Plan ๒๐๑๙-๒๐๒๓ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือตามแผนแม่บท ACMECS ให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) การบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการตามแผนแม่บทฯ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักประสบความสำเร็จในการจัดทำตารางประสานสอดคล้อง (แผนระดับที่ ๓) ในแผนย่อยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (S2) คณะกรรมาธิการเห็นว่า ในระยะต่อไปควรเร่งรัด ผลักดันให้ขยายการจัดทำตารางประสานสอดคล้องที่มีความครอบคลุมในทุกแผนย่อยเพื่อประโยชน์ในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ความสำคัญของตารางประสานสอดคล้อง หรือแผนระดับ ๓ จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่าการขับเคลื่อนภารกิจด้านการต่างประเทศมีการเน้นเรื่องใดก่อนล่วงหน้าในช่วงเวลาใดเพื่อจัดเตรียมแผนงาน เตรียมงบประมาณ ซึ่งต้องมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการล่วงหน้า

๒) ตัวชี้วัดงานด้านการต่างประเทศของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศไม่สะท้อนภารกิจและไม่สามารถวัดผลได้จริง ดังนั้นกระทรวงการต่างประเทศควรเร่งรัดหารือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินการในห้วงที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และห้วงต่อไป ทั้งนี้ ในการปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศสามารถศึกษาแนวปฏิบัติการประเมินผลสัมฤทธิ์งานด้านการต่างประเทศ เพื่อประมวลและเร่งจัดทำตัวชี้วัดที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมินผลสำเร็จในห้วงต่อ ๆ ไป

๓) ข้อสังเกตในการจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โครงการสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบทบาทในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในภาพรวม อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการเห็นว่า ลักษณะงานด้านการต่างประเทศ มีความเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก การดำเนินกิจกรรมอาจขึ้นกับสถานการณ์ในขณะนั้น โครงการ/การดำเนินงานด้านการต่างประเทศส่วนใหญ่จึงมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้การจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศอาจไม่ได้รับการคัดเลือก

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการ มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) ห้วงเวลาในกระบวนการจัดทำโครงการสำคัญมีระยะห่างก่อนการดำเนินงานจริงประมาณ ๒ ปี (จัดทำข้อเสนอโครงการสำคัญปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๕) ในขณะที่การดำเนินงานด้านการต่างประเทศบางส่วนเป็นเชิง Reactive ขึ้นอยู่กับบริบทและพลวัตของสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ซึ่งทำให้โครงการที่ได้รับการคัดเลือกอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของบริบทโลกในปีที่จะดำเนินโครงการ

(๒) รูปแบบ/ลักษณะงานด้านการต่างประเทศโดยเฉพาะในมิติความมั่นคงส่วนใหญ่เป็นการประชุมหารือและไม่สามารถกำหนดเวลาที่จะมีผลสัมฤทธิ์ได้ อาทิ การกำหนด/จัดทำเขตแดน และการพัฒนาจุดผ่านแดน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมและการเมืองภายในของประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นหลายโครงการจึง “ไม่เข้าเกณฑ์” ซึ่งแตกต่างกับโครงการสำคัญที่เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ที่สามารถกำหนดระยะเวลาและงบประมาณและผลที่คาดว่าจะเกิดจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้

(๓) แม้ว่ากระทรวงการต่างประเทศจะมีข้อจำกัดในการจัดทำโครงการสำคัญ เนื่องด้วยลักษณะโครงการ/การดำเนินงานด้านการต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ การจัดทำโครงการล่วงหน้าอาจไม่ตอบโจทย์กับบริบทของประเทศหรือสถานการณ์โลก ดังนั้นอาจพิจารณาผลักดันโครงการที่กระทรวงฯ เคยเสนอแต่ไม่ได้รับคัดเลือกเป็นโครงการสำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๖ ที่เห็นว่ายังคงเป็นประโยชน์และจะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อาทิ โครงการที่เกี่ยวกับ ACMECS การจัดทำฐานข้อมูลคนไทยในต่างประเทศ โดยปรับปรุงรายละเอียดโครงการให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน และความจำเป็นเร่งด่วน รวมถึงชี้ให้เห็นถึงผลกระทบและประโยชน์ที่ประเทศไทยและคนไทยจะได้รับอย่างเป็นรูปธรรม

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่างประเทศ

หน้าว่าง

ประเด็น การเกษตร

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร มีแผนย่อย จำนวน ๖ แผนย่อย ติดตามทั้ง ๖ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๒๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒๑ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๑๓๘ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภาคเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการยกระดับผลิตภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร ซึ่งปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ (๑) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น และ (๒) ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความเข้มแข็ง นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านเกษตร เพื่อยกระดับรายได้เกษตรกรและสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๓ การเกษตร ประกอบด้วย ๖ แผนย่อย ได้แก่ (๑) แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยมีเป้าหมาย คือ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัด คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นขยายตัว ร้อยละ ๓ (๒) แผนย่อยเกษตรปลอดภัย โดยมีเป้าหมาย คือ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัด คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยขยายตัวร้อยละ ๓ (๓) แผนย่อยเกษตรชีวภาพ โดยมีเป้าหมาย คือ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัด คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัวร้อยละ ๓ (๔) แผนย่อยเกษตรแปรรูป โดยมีเป้าหมาย คือ สินค้าเกษตรแปรรูปมีมูลค่าเพิ่ม และตัวชี้วัด คือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปขยายตัวร้อยละ ๓ (๕) แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ โดยมีเป้าหมาย คือ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น และตัวชี้วัด ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม หรือแปลง ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น และ (๖) แผนย่อยการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร โดยมีเป้าหมาย คือ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยที่ปรับตัวสูงขึ้น และสถาบันเกษตร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน และตัวชี้วัด สถาบันเกษตร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ได้แก่ การขับเคลื่อนเกษตรแปลงใหญ่ให้เกิดประสิทธิภาพ การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร การพัฒนาสหกรณ์ภาคการเกษตรให้มีความเข้มแข็ง การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร รวมไปถึงการผลักดันโครงการที่มีความจำเป็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำชับให้ส่วนราชการที่เป็นเจ้าภาพหลัก เร่งรัดและผลักดันโครงการที่รองรับในส่วนต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามกรอบระยะเวลาในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ตลอดจนให้ปรับปรุงการรายงานผลเพิ่มเติม

ในส่วนของรายละเอียดการดำเนินการว่าสนับสนุนเป้าหมายอย่างไร รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานตอบสนองต่อตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การพิจารณาศึกษา ติดตาม และเสนอแนะในประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการเกษตร โดยมุ่งเน้นการพิจารณาแผนงาน/โครงการที่ตอบโจทย์การพัฒนาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภาคการเกษตร ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากนี้จะมีการติดตามผลการดำเนินการของส่วนราชการเจ้าภาพหลักและส่วนราชการรับผิดชอบร่วม ในการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๒๑ โครงการ ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑๐ โครงการ (ร้อยละ ๔๗.๖) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๑๑ โครงการ (ร้อยละ ๕๒.๔) และดำเนินการล่าช้ากว่าแผน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๔.๘) เนื่องจากการดำเนินการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทั้ง ๒๑ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๖

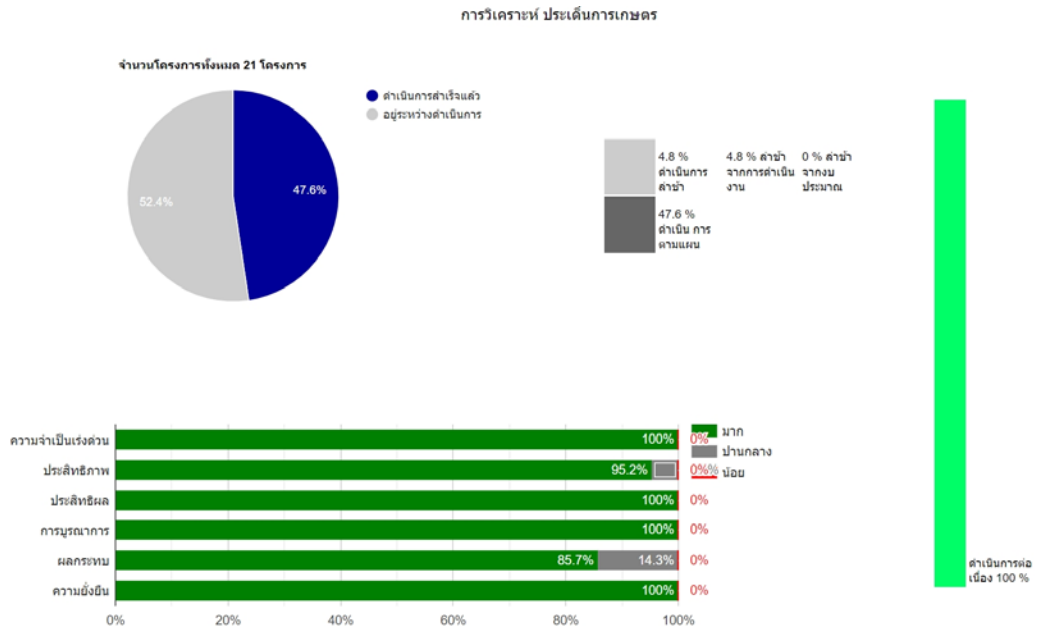

ภาพที่ ๓๖ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร

ข้อเสนอแนะ

๑) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นและความโดดเด่นของสินค้าในพื้นที่ พัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการตลาดทั้งในและต่างประเทศจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งรายงานผล ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๔ พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ ผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ ข้าวหอมมะลิ และผ้าไหมไทยนกยูงพระราชทาน ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๘.๑๕

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งข้อจำกัดที่ทำให้การขึ้นทะเบียนของเกษตรกรมีขั้นตอนและรู้สึกยุ่งยาก ทำให้จำนวนของเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ยังมีจำนวนไม่มาก นอกจากนี้ตลาดที่เข้ามารองรับผลิตภัณฑ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ยังมีปริมาณน้อยและขาดการวิจัยและพัฒนาสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อนำไปต่อยอดสู่การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าในเชิงพาณิชย์ ทำให้สินค้าเกษตรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างครบวงจร ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น จำเป็นที่จะต้องมีการสร้างการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นต่อไป

๒) เกษตรปลอดภัย มีการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยเป็นการยกระดับคุณภาพของสินค้าเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรของไทย การผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งมีผลต่อการขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเป็นส่วนสนับสนุนให้ผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ซึ่งรายงานผลปี ๒๕๖๔ พบว่า ตัวชี้วัดสินค้าเกษตรปลอดภัยเฉพาะสินค้าปศุสัตว์มีพื้นที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP เฉลี่ยร้อยละ ๖.๗๗ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด และมีพื้นที่ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ร้อยละ ๑๙.๑๐ ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมดและตัวชี้วัดผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม การรายงานมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังไม่ครอบคลุมสาขาพืชและสาขาประมง จึงอาจไม่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดได้สมบูรณ์ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินและชี้วัดความสำเร็จของค่าเป้าหมายระดับแผ่นย่อยและผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้มีการพัฒนาในการจัดทำข้อมูลให้สมบูรณ์ในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเกษตรกรขาดแรงจูงใจด้านราคาและการตลาดในการปรับเปลี่ยนการผลิตของตนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานความปลอดภัย ขณะที่ผู้บริโภคยังขาดความตระหนักในการเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานทั้งจากภาครัฐและเอกชนเป็นภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร ขาดโครงการที่ขับเคลื่อนในภาพรวม และขาดการเชื่อมโยงของหน่วยงานที่มารับช่วงต่อของสินค้าในด้านการจัดการตลาด นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย รวมทั้งจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อผลผลิตของเกษตรกรเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค เกษตรกรจะต้องมีความรับผิดชอบและคำนึงถึงหลักการความ

ปลอดภัยที่ต้องรักษาไว้ตามมาตรฐาน เป็นการสร้างภาพลักษณ์ชื่อเสียงของตัวเกษตรกรที่ผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ และในส่วนของการวิจัยและพัฒนาด้านโภชนาการอาหาร ยังคงประสบปัญหาเนื่องจากผลงานวิจัยส่วนใหญ่ยังขาดกระบวนการถ่ายทอดและนำมาใช้งานจริงในภาคเกษตร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคจะได้รับจากการผลิตตามหลักการปฏิบัติเกษตรที่ดี และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ผู้ผลิตมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับกระบวนการตรวจสอบรับรองสินค้าเกษตรตามหลักมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์

๓) เกษตรชีวภาพ มีการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากความหลากหลายทางชีวภาพในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยวิธีการทางชีวภาพ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร การอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์สมุนไพร การพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรชีวภาพ การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์และแปรรูปสมุนไพร การวิเคราะห์ข้อมูลพืชสมุนไพรและกำหนดเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การแปรรูปขั้นสูง การส่งเสริมการผลิตสมุนไพรเป้าหมาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพระดับชุมชน การยกระดับการแปรรูปสมุนไพรจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีคุณภาพมาตรฐาน การส่งเสริมการตลาดเกษตรชีวภาพและตลาดสมุนไพรและผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมและผลักดันการใช้สมุนไพร/เวชภัณฑ์ที่สกัดจากสารธรรมชาติในการรักษาโรคและสร้างเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ มีการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจในการนำความหลากหลายทางชีวภาพมาสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับชุมชน/ท้องถิ่น ซึ่งรายงานผล ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๔ พบว่า ตัวชี้วัดสินค้าเกษตรชีวภาพ (เครื่องเทศและสมุนไพร) ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๐๕ และตัวชี้วัดวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๖๔ มีส่วนการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้ว ๑๒๓ ชุมชน มีการส่งเสริมได้ ๑๗ วิสาหกิจใน ๑๕ ตำบล

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเกษตรกรมีข้อมูลและองค์ความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ/สมุนไพร และข้อมูลด้านตลาดไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการผลิตและสร้างรายได้ และจากการติดตามพบว่ายังมีความหลากหลายน้อยมากในการพัฒนาการเกษตรชีวภาพที่จะขยายไปสู่อุตสาหกรรมชีวภาพต่อไป การนำผลงานวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ/สมุนไพรมาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นยังมีปริมาณน้อย ทำให้การใช้สมุนไพรและเวชภัณฑ์ที่สกัดจากสารธรรมชาติในการรักษาโรคและสร้างเสริมสุขภาพขาดความน่าเชื่อถือ รวมถึงความรู้ความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพขาดเอกภาพและความเชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่การผลิต ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่สินค้าเกษตรชีวภาพจำเป็นต้องมีการผลักดันให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ด้านวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังคงต้องการคำแนะนำในหลายส่วน ทั้งองค์ความรู้จากความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์และฟื้นฟูควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งข้อจำกัดและทักษะในการบริหารจัดการวิสาหกิจการเกษตรในรูปแบบธุรกิจ และการตลาดที่เข้ามารองรับผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพยังมีปริมาณน้อย ดังนั้น เพื่อให้

การพัฒนาวิสาหกิจเกษตรฐานชีวภาพมีการจัดตั้งในทุกตำบลเพิ่มขึ้นและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นชุมชนเพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ต่อไป

๔) เกษตรแปรรูป มีการส่งเสริมเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเป้าหมายเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า สนับสนุนการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน พัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีการแปรรูปและผลิตภัณฑ์สู่การผลิตเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปขั้นสูง และเพิ่มช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีส่วนสนับสนุนในการบรรลุเป้าหมาย ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสขาเกษตรเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรมเกษตรมีการขยายตัวลดลงเฉลี่ยปี ๑.๕๒ ซึ่งมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการขยายตัวของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเฉลี่ยที่ร้อยละ ๓ โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ไม่มีข้อมูลการรายงานราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมอุตสาหกรรมเกษตร ส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวและส่งผลต่อการผลิตและการส่งออกสินค้าแปรรูปที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงผลิตสินค้าเกษตรในรูปแบบเดิมและไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าได้ ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการจัดหาเทคโนโลยีการแปรรูปค่อนข้างสูง ซึ่งเกษตรกรยังไม่เห็นถึงความคุ้มค่าในการลงทุน จึงไม่จูงใจให้เกษตรกร/สถาบันเกษตรกรลงทุนผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป นอกจากนี้ โครงการที่มารองรับปัจจัยส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปขั้นสูงและส่งเสริมสถาบันเกษตรกรในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรยังคงมีน้อยและเป็นเฉพาะกลุ่มสินค้า ตลอดจนยังขาดโครงการที่ขับเคลื่อนในภาพรวมและขาดความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่มารับช่วงต่อในด้านการแปรรูปสินค้าไปเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสูงที่มีมูลค่า รวมถึงปัจจัยการต่อยอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่การผลิตเชิงพาณิชย์มีการสนับสนุนทุนโครงการวิจัยที่มีศักยภาพและการผลักดันผลงานวิจัยสู่การนำไปใช้ประโยชน์ยังไม่สมบูรณ์ทั้งห่วงโซ่การผลิต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปจำเป็นจะต้องมีการสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปรับตัวของเกษตรกรและผู้ประกอบการตลอดจนการพัฒนากลไกความร่วมมือที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายในห่วงโซ่การผลิตทั้งระบบ

๕) เกษตรอัจฉริยะ มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเครื่องจักรกลเกษตรอัจฉริยะ/เทคโนโลยีเกษตรดิจิทัลรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิต และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในเชิงมูลค่าและปริมาณ การวิจัยและพัฒนากระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในฟาร์ม ส่งเสริมการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมอัจฉริยะและการขยายตลาดสินค้าเกษตรอัจฉริยะ รวมถึงการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) และ Start Up การสนับสนุนการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัล และระบบข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการผลิตเพื่อทดแทนการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งรายงานผลปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ พบว่า มีการดำเนินการเกษตรแปลงใหญ่สมัยใหม่ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ จำนวน ๘๖ แปลง มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด ๑๐ ราย เพิ่มขึ้นจากผลผลิตปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และเมื่อพิจารณามูลค่าการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตจาก

การดำเนินงานเกษตรแปลงใหญ่ พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีการทำเกษตรสมัยใหม่มีเพิ่มรายได้จากสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้นจากทักษะความสามารถในการลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากประเด็นเกษตร รหัส ๐๓๐๕๐๑ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าสูง ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มูลค่าสินค้ามีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๓ โดยมีข้อสังเกตว่าผลการดำเนินงานที่พบในรายงานไม่สอดคล้องกับค่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากค่าเป้าหมายคือมูลค่าสินค้ามีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ ๓ แต่ผลการดำเนินการที่รายงานไม่ใช่มูลค่าสินค้าที่เพิ่มขึ้น แต่สิ่งที่เพิ่มขึ้น คือ ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับประเด็นรหัส ๐๓๐๕๐๒ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย : ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้นมากกว่า ดังนั้น การรายงานผลการดำเนินการควรรายงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้สามารถวัดผลการดำเนินการให้เห็นถึงความสำเร็จที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำหรับประเด็นรหัส ๐๓๐๕๐๒ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย : ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น มีข้อสังเกตในส่วนของผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งเน้นการผลิตและการขยายพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีและพืชพันธุ์ดี แต่หากพิจารณาเกี่ยวกับการขยายพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีและพืชพันธุ์ดีจะเกี่ยวข้องกับเกษตรอัจฉริยะอย่างแท้จริงหรือไม่ ซึ่งผลการดำเนินการอาจจะไม่ได้ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ยังพบว่าในรายงานประเด็นแผนย่อยเกษตรอัจฉริยะได้รายงานสถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย มูลค่าเพิ่มจากการเพิ่มผลผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ พบว่า มีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๘.๔๔ โดยเพิ่มขึ้นจากมูลค่า ๖,๒๐๑.๙๒ บาท/ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒/๖๓ เป็น ๘,๕๘๖.๑๖ บาท/ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓/๖๔ ซึ่งควรตรวจสอบย้อนกลับว่าเป็นการเพิ่มขึ้นจากการนำเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะมาใช้จริงหรือไม่ และใช้ตัวเลขใดในการเปรียบเทียบข้อมูล เนื่องจากหากข้อเท็จจริงคาดเคลื่อนอาจจะทำให้ข้อมูลที่ได้เกิดความผิดพลาดได้

๖) การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร มีการสนับสนุนให้ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น โดยมีประเด็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาฐานทรัพยากรการผลิต (แหล่งน้ำและที่ดิน) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร การสนับสนุนให้เกษตรกรบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ การส่งเสริมการรวมกลุ่มและการทำเกษตรแปลงใหญ่ การพัฒนาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน การวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตการแปรรูป การบริหารจัดการผลผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน และการพัฒนาโลจิสติกส์การเกษตรเพื่อลดการสูญเสียระหว่างการเก็บรักษาและการขนส่ง ตลอดจนยกระดับการพัฒนาเกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งรายงานผลในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า อัตราการเติบโตเฉลี่ยสินค้าเกษตรเปรียบเทียบ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ (ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และกุ้งขาว) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสินค้าเกษตร ร้อยละ ๑๐.๔๓ ด้านตัวชี้วัดสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น พบว่า ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ มีสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในระดับ ๑ และ ๒ จำนวน ๓,๐๗๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ

๙๐.๗๐ ของจำนวนสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ดำเนินงานทั้งหมด และวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็งระดับดี จำนวน ๒๒,๑๕๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๙ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เผชิญกับความเสี่ยงจากภัยแล้ง/น้ำท่วม และปัญหาที่ดินทำกินที่มีผลต่อการลงทุนและพัฒนาระบบการผลิตในพื้นที่ รวมทั้งยังขาดแรงจูงใจในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนการผลิตโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด อีกทั้งขาดการบริหารจัดการผลผลิตก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว รวมถึงการบริหารด้านการตลาดที่ดี ทำให้เกษตรกรต้องรับความเสี่ยงจากความผันผวนด้านราคา ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในที่สุด รวมทั้งความเสี่ยงต่อความเสียหายจากภัยธรรมชาติทุกรูปแบบหรือแม้กระทั่งการทำลายของศัตรูพืชทั้งภายในและต่างถิ่น ดังนั้น ภาครัฐควรผลักดันให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการฟาร์มและเร่งเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรสามารถนำข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ด้านสถาบันเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาการบริหารจัดการเชิงธุรกิจให้ประสบความสำเร็จทั้งด้านการวางแผนการผลิต การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่า และการจัดการด้านการตลาด รวมถึงการสร้างความร่วมมือจากสมาชิก ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับความสามารถของกรรมการบริหารที่จะสะท้อนถึงความเข้มแข็งของกลุ่ม นอกจากนี้ ข้อมูลในระบบทะเบียนเกษตรกรยังไม่เป็นข้อมูล ณ ปัจจุบัน และยังขาดเสถียรภาพ ขาดการเชื่อมโยงและบูรณาการฐานข้อมูลทะเบียนกับหน่วยงานอื่น ๆ ดังนั้น ควรมีการเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกของสถาบันและการพัฒนาการเพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาภาคการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนข้อมูลที่เชื่อมต่อกับทุกภาคส่วนในลักษณะ Big Data ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเกษตร

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานภาพรวมปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๙.๑๓ โดยองค์ประกอบที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรอัจฉริยะ บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๑๗.๒๔ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบ ที่ ๖ การสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานเพื่อการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร น้อยที่สุด ร้อยละ ๘.๓๓ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) การส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๖.๘๙

๒) การส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔.๕๐

๓) การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจ (การสร้างมูลค่าเกษตรชีวภาพ) น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕) บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๑.๕๐

๔) การส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๐.๖๗

๕) การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรอัจฉริยะ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๗.๒๔

๖) การสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานเพื่อการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร น้ำหนัก ๑๐ คะแนน บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘.๓๓

รายละเอียดปรากฏตามภาพที่ ๓๗

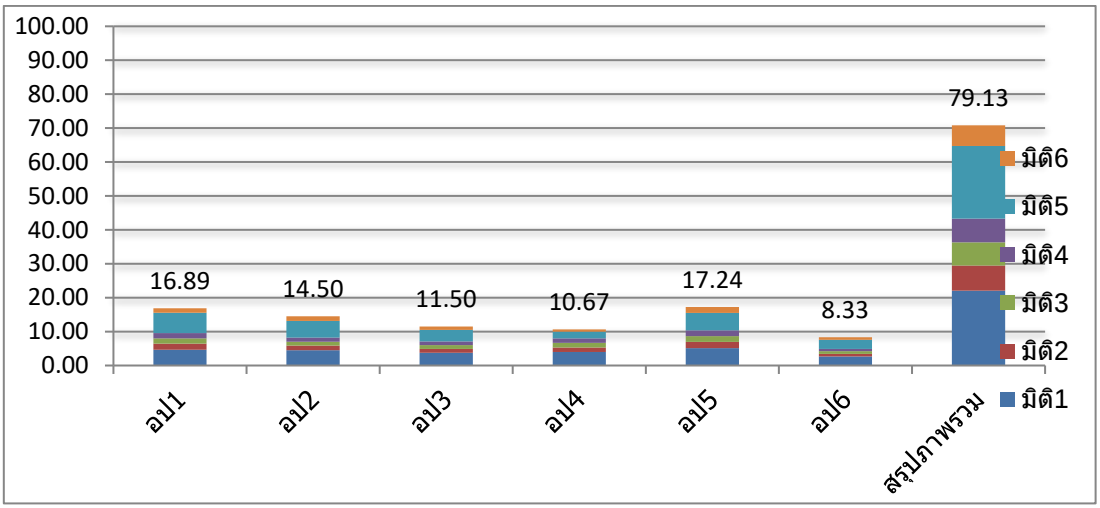

ภาพที่ ๓๗ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร

ทั้งนี้ มีการกำหนดค่าความสำคัญของแต่ละมิติ จำนวน ๖ มิติ ประกอบด้วย ๑) ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด (Relevancy) ๓๐ คะแนน ๒) ผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ๑๐ คะแนน ๓) ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมีประสิทธิผล (Effectiveness) ๑๐ คะแนน ๔) การบูรณาการ/ การมีส่วนร่วม (Partnerships &Cooperation) ๑๐ คะแนน ๕) ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย (Impact) ๓๐ คะแนน และ ๖) ผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Sustainability) ๑๐ คะแนน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า องค์ประกอบเป้าหมายที่มีคะแนนสูงสุด คือ องค์ประกอบของเป้าหมายที่ ๒ การส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และองค์ประกอบของเป้าหมายที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรอัจฉริยะ โดยมีค่าคะแนนที่สอดคล้องกัน (ร้อยละ ๑๙.๓๓ และร้อยละ ๑๗.๒๔) ซึ่งองค์ประกอบเป้าหมายที่ ๒ และ ๕ ยังสอดคล้องกับมิติที่ ๑ ผลการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด และมิติที่ ๕ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การส่งเสริมการผลิตสินค้าปลอดภัยมีผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญและควรดำเนินการควบคู่ไปกับการใช้นวัตกรรมเพื่อแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ขณะที่องค์ประกอบของเป้าหมายที่ ๖ การสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานเพื่อการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร พบว่า มีค่าคะแนนน้อย โดยเฉพาะในมิติที่ ๔ การบูรณาการ/

การมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการติดตามและมุ่งเน้นการบูรณาการร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ เนื่องจากประเด็นเกษตรอัจฉริยะมีความเกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรมสำคัญอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อสังเกตในส่วนขององค์ประกอบเป้าหมายที่ ๖ การสนับสนุนห่วงโซ่อุปทานเพื่อการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร มีผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Sustainability) ในระดับต่ำ ดังนั้น ควรต้องมีการทบทวนโครงการ/กิจกรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการว่า เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ และสรุปภาพรวมความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายได้ว่า องค์ประกอบเป้าหมายทั้ง ๖ องค์ประกอบ ควรดำเนินการโครงการ/กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดและผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดตามยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) และแผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

๒) การบูรณาการต้องพิจารณาการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ โดยกระทรวงเกษตรและสหกร์ ควรเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร บริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาภาคเกษตร อันนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาการเกษตร

๓) การขับเคลื่อนแผนงานจะต้องกำหนดแผนบูรณาการให้ชัดเจน หน่วยงานหลักต้องมีแนวทางในการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ รวมทั้งมีการพิจารณาจัดทำแผนบูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

๔) ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานเฉพาะประเด็นสำคัญตามแผนปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ไม่ควรนำงานประจำมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิรูปประเทศ และขับเคลื่อนการดำเนินการในลักษณะของงานประจำ

๕) ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่ระดับนโยบายต้องให้ความสำคัญและมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นติดตามและผลักดันการขับเคลื่อนแผน/โครงการ ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับพื้นที่

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) ควรพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้ประสบผลสำเร็จหรือเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ดังนี้

๑.๑) การปรับปรุงการกำหนดกรอบแผนงาน/โครงการ ซึ่งไม่ควรเป็นเพียงแนวคิดที่รวบรวมจากงานประจำแล้วนำมาจัดทำเป็นประเด็นหรือการพิจารณาแผนงาน/โครงการ รวมทั้งควรปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วยงานที่ยังพบว่า การดำเนินการส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงการประสานงานประจำ การรวบรวมแผน รวมงบประมาณ หรือรวมผลจากหน่วยงานที่มาร่วมดำเนินการ ตลอดจนควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานให้ครอบคลุมทั้งระบบเพื่อแก้ไขความซ้ำซ้อนระหว่างเป้าหมายแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ

๑.๒) การกำหนดตัวชี้วัดของหน่วยงานต้องสามารถตอบโจทย์อย่างชัดเจน ไม่ใช่เป็นการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในระดับโครงการเท่านั้น เช่น จำนวน ราย/ครั้ง/ความพึงพอใจ เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่อาจสะท้อนผลหรือสามารถแปลงค่าตัวชี้วัดไปสู่แผนแม่บทย่อยได้

๑.๓) การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งรัดการเบิกจ่ายเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ ที่มีความสำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนเป้าหมาย เพื่อให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงและความต้องการพัฒนาอย่างทันเหตุการณ์

๒) ควรพิจารณาการกำหนดแนวทางและข้อมูลที่จะใช้ประกอบการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากอาจยังไม่เพียงพอและขาดความชัดเจน เช่น การให้คำนิยามและกำหนดแนวทางการดำเนินการรวมทั้งความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่จะส่งผลสำเร็จในภาพรวม ที่ไม่ชัดเจนส่งผลให้การเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๑ และแผนระดับ ๒ มีความคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ ยังส่งผลให้แต่ละหน่วยงานมีความเข้าใจแตกต่างกัน โดยบางโครงการคำนิยามอาจคาบเกี่ยวมากกว่า ๑ แผนแม่บทย่อย สามารถตีความหมายได้หลากหลายทำให้ความเข้าใจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ควรพิจารณาการแบ่งมอบภารกิจและการประสานงานที่อาจมีความซ้ำซ้อนกันระหว่างสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ปยป.กษ.) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เนื่องจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นเพียงหน่วยงานที่ทำหน้าที่แทนกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง ขณะที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนงาน/โครงการในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงนโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่คล้ายกับสำนัก/กองแผนงานภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดในกระทรวงอื่น ๆ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร

หน้าว่าง

ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต มีแผนย่อย จำนวน ๖ แผนย่อย โดยดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดครบทั้ง ๖ แผนย่อย และติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๒๙ แนวทางการพัฒนา รวมทั้งติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๗ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๗๑ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

แผนแม่บทฯ ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต มุ่งเน้น

๑) พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศในกลุ่ม First S-curve ได้แก่ ๑) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ ๒) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ๓) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ๔) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และ ๕) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร ซึ่งเป็นการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศ เป็นปัจจัยที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยอยู่ในช่วงการเติบโตทางเศษฐกิจในระยะสั้นและระยะกลางเพียงเท่านั้น ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เศรษฐกิจของไทยก้าวกระโดดได้ตามที่คาดหวังไว้

๒) พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ในกลุ่ม New S-curve ได้แก่ ๑) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ ๒) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ ๓) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ ๔) อุตสาหกรรมดิจิทัล และ ๕) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร ซึ่งเป็นรูปแบบการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบสินค้าและเทคโนโลยีที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (New Growth Engines)

๓) พัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายมุ่งไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต ได้แก่ Bio & Food / Medical / Electric Vehicle / Defense / Smart Electronic และขับเคลื่อนนโยบาย BCG รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Smart System)

จากการผลักดันอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้ง ๓ ส่วน ในระยะแรกจะเน้นการสร้างรากฐานของอุตสาหกรรมและบริการ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมและบริการ ทั้งด้านบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และในระยะต่อไปจะเป็นการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตเติบโต สร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมของตนเอง ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลกต่อไป

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงานและองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย ในมิติต่างๆ คือ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว และวิกฤตโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมวัตถุดิบลดลง รวมถึงปัจจัยด้านอุปสงค์ภายในประเทศลดลงไปด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจหยุดชะงักจากมาตรการปิดเมืองต่อเนื่องจากการระบาดหลายระลอก ส่งผลให้มีการปิดโรงงานหรือสถานประกอบการทั่วประเทศ อีกทั้งมาตรการควบคุมป้องกันทางด้านสาธารณสุขที่เข้มงวดทำให้ภาคบริการโดยเฉพาะการท่องเที่ยว โรงแรมและร้านอาหารหดตัวสูง

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานโครงการ และการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ดังนี้

๑) ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลก สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่คาดไม่ถึงและไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การระบาดใหญ่ของโรคโควิด ๑๙ และโรคอุบัติใหม่ ภาวะเศรษฐกิจโลกเปราะบางและอ่อนแอ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การกำกับดูแลระบบดิจิทัล ผลกระทบจากสงครามรัสเซีย - ยูเครน และความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ เป็นต้น

๒) ผลกระทบจากปัจจัยภายใน คือ ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานปฏิบัติที่ยังคงจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะภารกิจงานประจำ กิจกรรมเดิม ๆ ที่ไม่สามารถตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ และแผนปฏิรูปประเทศ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๗ โครงการ /กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑๔ โครงการ (ร้อยละ ๘๒.๔) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๑๗.๖)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรควบรวม จำนวน ๒ โครงการ ร้อยละ ๑๑.๘ ควรปรับเปลี่ยน ๕ โครงการ ร้อยละ ๒๙.๔ และควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑๐ โครงการ ร้อยละ ๕๘.๘ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๘

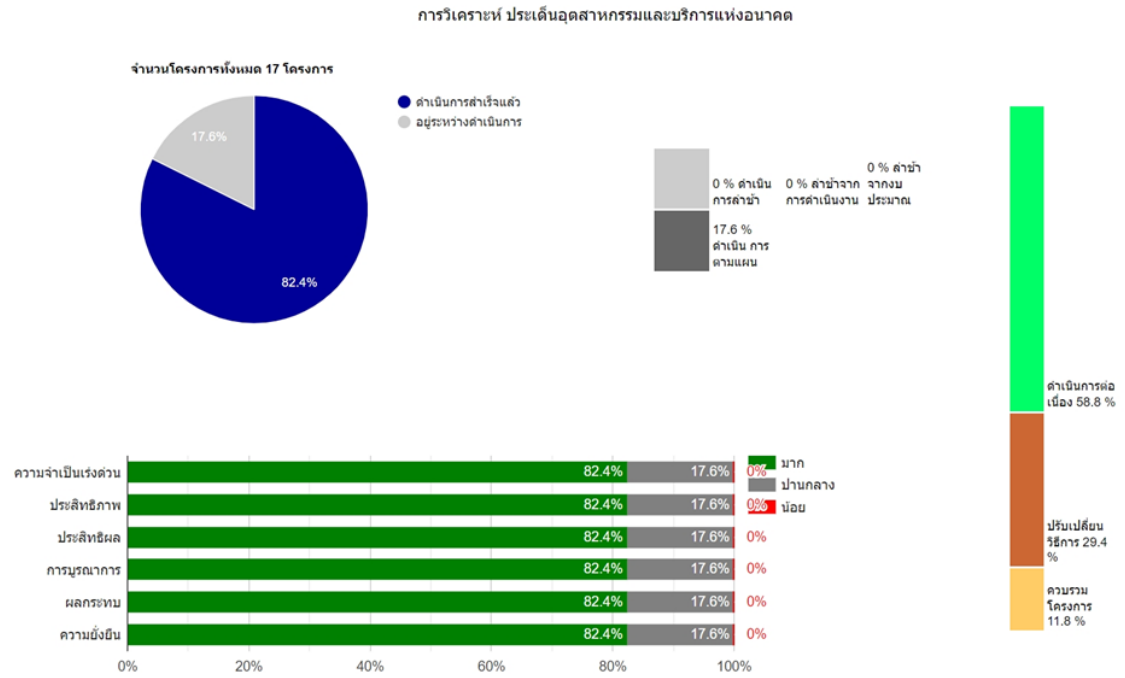

ภาพที่ ๓๘ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ / กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

ข้อเสนอแนะ

๑) แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากประเด็นท้าทาย หน่วยงานปฏิบัติควรปฏิรูปกลไกการทำงานรูปแบบใหม่ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดโครงการสำคัญใหม่ ๆ ที่ขับเคลื่อนผลักดันเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

๒) ข้อเสนอแนะเพื่อผลักดันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในประเด็นอุตสาหกรรมและบริการ ดังนี้

(๑) การพัฒนาและต่อยอดด้านเทคโนโลยีการผลิตไปสู่การแข่งขันที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง

(๒) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการ

(๓)การขยายตลาดและฐานการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

(๔) การเพิ่มทักษะดิจิทัลขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง และขั้นสูงให้แก่ประชาชนและแรงงาน รองรับการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล

(๕) การสร้างความพร้อมของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

(๖) การเตรียมความพร้อมแรงงานในทุกระดับเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและบริการ

(๗) การขยายผลการศึกษา/งานวิจัย/ต้นแบบ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่สู่ผู้ประกอบการ

(๘) การส่งออกหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ของอุตสาหกรรมที่สามารถแข่งขันได้

(๙) การกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มีความชัดเจนในการมุ่งสร้างอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ แนวโน้มของเทคโนโลยี และตลาดต่างประเทศ

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการแล้วเสร็จในภาพรวมปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ค่อนข้างมาก ร้อยละ ๘๔.๓๓ แต่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการยังไม่สะท้อนความสำเร็จของค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ซึ่ง สศช.ประเมินว่าผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่กำหนดค่อนข้างมาก เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด ๑๙ และโครงการของหน่วยงานส่วนมากเป็นโครงการย่อยที่มีความซ้ำซ้อนและเป็นงานประจำ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมและไม่เป็นตัวแทนของโครงการทั้งหมดภายใต้ประเด็นนี้ โดยองค์ประกอบที่ ๑ อุตสาหกรรมชีวภาพ บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๑๘.๖๗ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๔ อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม น้อยที่สุด ร้อยละ ๖.๔๔ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) อุตสาหกรรมชีวภาพ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๘.๖๗

๒) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๘.๒๒

๓) อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ น้ำหนักร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔.๒๒

๔) อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม น้ำหนักร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๗.๗๘

๕) อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ น้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖.๔๔

๖) พัฒนาระบบนิเวศอุตสาหกรรมฯ น้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๙.๐๐

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๓๙

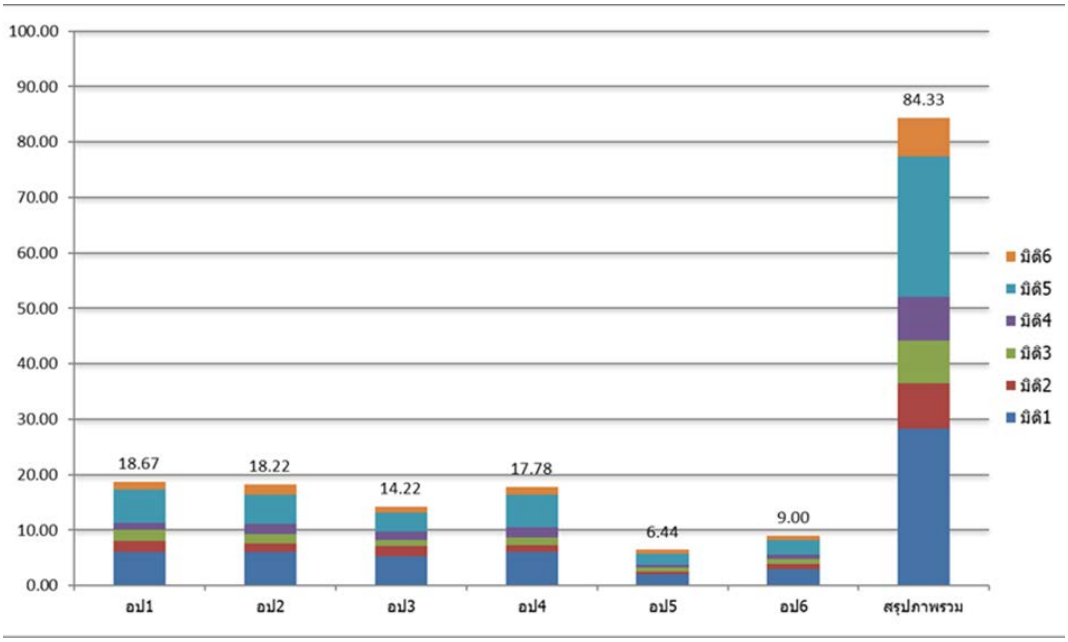

ภาพที่ ๓๙ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) ภาคอุตสาหกรรม ข้อเสนอแนะเร่งรัด สำหรับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ กรณีเสนอเป้าหมายใหม่ ควรระบุแนวทางการพัฒนาที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายและโครงการที่ส่งผลลัพธ์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย คือ ภาคอุตสาหกรรมต้องขับเคลื่อนและสานต่อการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม (S-curve) อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเร่งรัดผลักดันนโยบาย BCG Model ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio - economy) ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งทั้ง ๒ เศรษฐกิจ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยจุดเน้นที่นำมาใช้พิจารณาจัดทำโครงการในวงรอบ ๕ ปีถัดไป คือ การบริหารจัดการซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่

(๑) ระบบบริหารจัดการซาก solar cell เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจโดย recycle ซากกลับมาใช้ใหม่

(๒) ระบบบริหารจัดการซาก battery รถไฟฟ้า ที่มีปริมาณมากขึ้น เพื่อลดภาระภาครัฐและเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจโดย recycle ซากกลับมาใช้ใหม่

(๓) ระบบบริหารจัดการซากรถยนต์สันดาปใช้แล้ว เพื่อรองรับนโยบายส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้า

๒) กระทรวงพาณิชย์ ในช่วง ๕ ปีข้างหน้า ควรมุ่งเน้นการดำเนินการ ดังนี้

(๑) พัฒนาต่อยอดช่องทางการตลาดดิจิทัล (Digital Trade Platform) โดยผลักดันให้สินค้าไทยเข้าไปอยู่ในระบบตลาดออนไลน์ (e-commerce) มากขึ้น ด้วยกลไกการตลาดยุคใหม่ อาทิ การใช้ soft power ควบคู่กับธุรกิจท่องเที่ยว บันเทิง ร้านอาหารและบริการต่าง ๆ ฯลฯ รวมทั้งการพัฒนา/สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าชุมชนของไทย และขยายช่องทางการตลาดไปสู่การค้าออนไลน์มากขึ้น

(๒) การใช้เทคโนโลยีบนสื่อออนไลน์ อาทิ โปรแกรมค้นหา เพื่อให้สินค้าส่งออกไทยขึ้นมาอยู่ในลำดับแรก ๆ ของการค้นหา อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดสินค้าไทยไปสู่ตลาดโลก

(๓) การปฏิรูปองค์กร โดยปรับโครงสร้างกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาล่าช้า ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของภาคอุตสาหกรรมไทย

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) กระทรวงอุตสาหกรรม

(๑) ควรผลักดันโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า ให้ได้รับงบประมาณปี ๒๕๖๖ อย่างเป็นรูปธรรม ควรวางแผนการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบฯ ล่วงหน้าอย่างชัดเจน เพื่อเร่งรัดดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ควรติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การใช้ Platform Online ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ผู้ประกอบการ และแรงงานกลุ่มเป้าหมาย

(๓) ควรนำกรอบนโยบาย/เป้าหมายการยกระดับอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม (S-curve) และนโยบาย BCG Model ที่ได้เชื่อมโยงผลสัมฤทธิ์ตามแผนแม่บทฯ อย่างชัดเจน มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการปี ๒๕๖๗ และในวงรอบ ๕ ปีถัดไป เพื่อขอรับจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอในการขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนแม่บทฯ ในระยะต่อไป

๒) กระทรวงอุดมศึกษาฯ

(๑) ควรมีหน่วยงานเจ้าภาพหลักรับผิดชอบการรวบรวมงานวิจัยและจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่ให้แก่ผู้ประกอบการ ประชาชน และผู้สนใจให้เข้าถึงได้ง่ายและสามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ รวมถึงกำหนดขอบเขตงานวิจัย/TOR ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้งานและประชาชนโดยไม่ซ้ำซ้อน

(๒)ควรติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์งานวิจัย บุคลากร ผู้ประกอบการ และแรงงานกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพว่ามีการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมและตรงกับความต้องการของตลาดหรือไม่

๓) กระทรวงพาณิชย์

(๑) ควรมีนโยบาย/โครงการใหม่ ๆ ด้านการตลาดให้สอดคล้องกับบริบทการค้าโลกและสถานการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมายอุตสาหกรรม BCG ให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม

๔) กระทรวงสาธารณสุข

(๑) โครงการพัฒนายาและเวชภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์มีโอกาสต่อยอดได้ แต่ยังเป็นโครงการย่อย ๆ ปีต่อปี ควรจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาและเวชภัณฑ์ของไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้มีคุณภาพและปลอดภัย ทดแทนการนำเข้ายาจากต่างประเทศ รวมถึงสามารถส่งออกเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศ ควรส่งเสริมให้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาระยะ ๓ – ๕ ปี เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(๒) โครงการวิจัย/ทดลอง ที่เป็นต้นแบบต่างๆ ควรพัฒนาขยายผลถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น

๕) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(๑) หน่วยงานปฏิบัติ ควรพิจารณาโครงการใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำหนักต่อการขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

(๒) หน่วยงานกลาง ได้แก่ สศช. สำนักงบประมาณ สำนักงาน ป.ย.ป. และสำนักงาน ก.พ.ร. ควรบูรณาการทำงานร่วมกันในการกลั่นกรองโครงการสำคัญ รวมทั้งช่วยขับเคลื่อนภาพรวม ดังนี้

- เรียงลำดับความสำคัญ (priority) ของภารกิจหลักตามแผนแม่บท/แผนปฏิรูป โดยเฉพาะประเด็นที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดกรอบระยะเวลาความสำเร็จของงานที่ชัดเจน
- กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ/หน่วยงานสนับสนุน และบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงาน
- ผลักดันการจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการสำคัญ ที่ตอบโจทย์เป้าหมายของแผนแม่บท/ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง
- ผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีโครงการใน value chain /supply chain เดียวกัน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๓) จากกระบวนการกลั่นกรองโครงการสำคัญตามข้อ ๑) สศช. ควรกำหนดแนวทางให้หน่วยงานบันทึกเฉพาะโครงการสำคัญในระบบ eMENSCR เพื่อส่งเสริมให้มีการติดตาม เร่งรัด และเสนอแนะโครงการสำคัญในเชิงลึก และผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาค

ประเด็น การท่องเที่ยว

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ท่องเที่ยว มีแผนย่อย จำนวน ๖ แผนย่อย มีแนวทางการพัฒนาทั้งหมด ๒๕ แนวทางการพัฒนา โดยติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๓๐ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๗๔๗ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว

๑) บริบทของแผนย่อยที่ ๑ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

ค่าเป้าหมาย ๓ เรื่อง คือ ๑) อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมขยายตัว ร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อเทียบเคียงจากรายได้ท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) จำนวน ๒๐ ชุมชน หดตัวร้อยละ ๔๐.๓๐ ต่อเนื่องจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งหดตัวอยู่แล้วร้อยละ ๔๖.๕๔ มีส่วนทำให้รายได้โดยรวมลดลงร้อยละ ๑๒.๓๗ เป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ๒) จำนวนเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น ๕ เมือง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโก ๔ แห่ง ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสุโขทัย ทั้งนี้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มเติม หากผลักดันให้อย่างน้อย ๑ จังหวัดเข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ขององค์การยูเนสโกจะส่งผลให้บรรลุค่าเป้าหมาย และ ๓) อัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ขยายตัวร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ปัจจุบันยังไม่มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในหมวดสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมโดยตรง แต่เทียบเคียงจากจำนวนสินค้าและบริการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการขึ้นทะเบียนเพียง ๔ รายการ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้การจัดเก็บข้อมูลและกระบวนการขึ้นทะเบียนล่าช้า

๒) บริบทของแผนย่อยที่ ๒ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

ค่าเป้าหมาย ๒ เรื่อง คือ ๑) อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจขยายตัวร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ลดลงร้อยละ ๖๖.๔๘ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ลดลงร้อยละ ๘๗.๖๖ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สาเหตุเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และ ๒) อันดับของประเทศไทยในการเป็นจุดหมายปลายทางในการจัดการประชุมนานาชาติตามดัชนี International Congress and convention Association (ICCA) อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๓ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมายังไม่มีการจัดลำดับเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จึงได้เทียบเคียงกับจำนวนการจัดประชุมของโลก เปรียบเทียบกับจำนวนการจัดประชุมของประเทศไทย โดยการจัดประชุมของโลกลดลงร้อยละ ๗๓.๗๓ ประเทศไทยลดลง ร้อยละ ๗๒.๓๕

๓) บริบทของแผนย่อยที่ ๓ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

ค่าเป้าหมาย ๓ เรื่อง คือ ๑) อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ขยายตัวร้อยละ ๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งจากข้อมูลรายได้การท่องเที่ยวสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ หดตัวร้อยละ ๙๙.๖ จากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสาเหตุจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ภาพรวมปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓๐.๐๔ ต่อปี ๒) การจัดอันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยโดย Global Wellness Institute ดีขึ้นอยู่ในอันดับที่ ๑๒ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งสถาบันจัดอันดับ Global Wellness Institute ไม่ได้จัดทำรายงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๑๓ เมื่อเทียบเคียงผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดย International Institute for Management Development (IMD) โดยเฉพาะความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้านสุขภาพของไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ปรับตัวดีขึ้นถึง ๑๕ อันดับจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๓) อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ ต่อปี ปัจจุบันยังไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและบริการทางการแพทย์ เมื่อเทียบเคียงจากข้อมูลจำนวนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับมาตรฐานในช่วง ๖ เดือนแรกของปีพ.ศ. ๒๕๖๔ มีสถานประกอบการนวดและสถานประกอบการด้านสปาเพิ่มขึ้น ๑,๕๔๒ แห่ง พิจารณารวมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๖๖ ต่อปี

๔) บริบทของแผนย่อยที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

ค่าเป้าหมาย ๒ เรื่อง คือ ๑) อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำขยายตัวร้อยละ ๕ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการเก็บข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโดยตรง ทำให้ต้องใช้ข้อมูลเทียบเคียงจากจำนวนเรือและวันท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสำราญทางเรือจากรายงานของสมาคมล่องเรือสำราญระหว่างประเทศ พบว่า มีการเติบโตร้อยละ ๔ ต่อปี จำนวนวันท่องเที่ยวสูงร้อยละ ๑๕ ต่อปี จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวนเรือและวันท่องเที่ยวลดลงจากค่าเฉลี่ยในช่วงที่ผ่านมาร้อยละ ๗๐ และ ๒) จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้น ๒ ท่าเรือ ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ มีท่าเทียบเรือที่อยู่ระหว่างพัฒนาให้เป็นท่าเรือท่องเที่ยว จำนวน ๙ ท่า ขณะที่การพัฒนาท่าเรือแห่งใหม่รองรับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการเฉพาะจำกัดอยู่ในระยะของการศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนและการออกแบบท่าเทียบเรือ

แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีโครงการที่ดำเนินงาน จำนวน ๖ โครงการ ติดตามโครงการ จำนวน ๖ โครงการ ซึ่งโครงการยังมีน้อยและบางโครงการยังเป็นงานประจำของหน่วยซึ่งจะทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งขนาดของโครงการก็ยังไม่เอื้อต่อการที่จะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ประกอบกับมีการที่ต้องชะลอกิจกรรมโครงการเอาไว้ก่อนเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จึงส่งผลให้การวัดผลสัมฤทธิ์ดำเนินการได้ยาก ดังนั้น การนำเสนอโครงการจึงควรพิจารณาโครงการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่แท้จริง

๕) บริบทของแผนย่อยที่ ๕ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

ค่าเป้าหมาย ๑ เรื่อง คือ ๑) อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ขยายตัวร้อยละ ๕ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน จึงเทียบเคียงจากจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลดลงร้อยละ ๖๖ จากปี พ.ศ. ๒๕๖๒ หากพิจารณาเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่ประเทศในอาเซียนเข้ามาในประเทศไทย พบว่า มีจำนวนลดลงร้อยละ ๙๐ ซึ่งสาเหตุเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙

แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค มีโครงการที่ดำเนินงาน จำนวน ๗๗ โครงการ จากการคัดเลือกโครงการสำคัญในการติดตาม จำนวน ๓ โครงการ พบว่า ส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ ๙๐ เป็นโครงการพัฒนาปกติของแต่ละกระทรวง เช่น การสร้าง/ปรับปรุงถนนระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชนในระยะสั้น ๆ การติดตั้งระบบแสงสว่าง ระบบความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ อาจจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยกันเท่านั้น ไม่ได้เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคอย่างชัดเจน

๖) บริบทของแผนย่อยที่ ๖ การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

ค่าเป้าหมาย ๓ เรื่อง คือ ๑) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๗๐ ๒) อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมทางบกและทางน้ำโดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ ๑ ใน ๕๐ และ ๓) อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติโดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่อันดับ ๑ ใน ๑๑๐ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ (๑) การบำบัดน้ำเสีย อันดับที่ ๕๔ (๒) ประสิทธิภาพการใช้น้ำ อันดับที่ ๕๖ (๓) ข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อม อันดับที่ ๒๘ (๔) มลภาวะทางอากาศ อันดับที่ ๕๔ การเจริญเติบโตของพื้นที่ป่า อันดับที่ ๕๐

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอันเป็นผลจากมาตรการผ่อนคลายนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคโควิด ๑๙

จากแนวโน้มดังกล่าวทำให้การท่องเที่ยวระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนปรับตัวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการปรับลดมาตรการควบคุมการเดินทาง ประกอบกับแนวโน้มที่ประเทศในภูมิภาคยุโรปจะดำเนินการยกเลิกมาตรการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด ๑๙

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) ประเด็นท้าทายสภาวะเศรษฐกิจโลก

๒) ประเด็นความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) เป็นเหตุให้รัสเซียถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบในวงกว้าง ได้แก่ ผลกระทบจากการทำธุรกรรมการเงิน ปัญหาอัตราแลกเปลี่ยน

และค่าเงินรูเบิลรัสเซียตกต่ำ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวและปัญหาจากการยกเลิกเที่ยวบิน เนื่องจากกลุ่มประเทศในยุโรปทำการปิดน่านฟ้าประกอบกับการยกเลิกการให้รัสเซียเช่าอากาศยาน และการยกเลิกประกันภัยทำให้สหพันธรัฐรัสเซียประกาศยกเลิกเที่ยวบิน

๓) ผลกระทบปัจจุบันต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้แก่

(๑) นักท่องเที่ยวจากรัสเซียและยุโรปตะวันออกที่อาจเดินทางยากลำบากมากขึ้น ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว

(๒) ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจรัสเซียและการอ่อนค่าของเงินรูเบิลอย่างรุนแรงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวของชาวรัสเซีย และหากสถานการณ์ความขัดแย้งยืดเยื้อก็อาจกระทบลุกลามไปถึงยุโรปตะวันออกให้ชะลอการเดินทางท่องเที่ยวออกไป (แต่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงอาจจะพิจารณาเดินทางมาประเทศไทย เพื่อหนีสงครามซึ่งอาจจะเป็นผลดีเพราะประเทศไทยแสดงท่าทีเป็นกลาง) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวรัสเซียมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างมากจากการขาดหายไปของนักท่องเที่ยวชาวจีนในช่วงที่เกิดการระบาดของโรคโควิด ๑๙

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๓๐ โครงการ ดำเนินการเสร็จแล้ว ร้อยละ ๕๐ และอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน ร้อยละ ๕๐

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้ว ตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า มิติความจำเป็นเร่งด่วน, การบูรณาการ, และความยั่งยืน ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ส่วนมิติประสิทธิภาพ, ประสิทธิผล, และผลกระทบ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่อง ทั้ง ๓๐ โครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๐

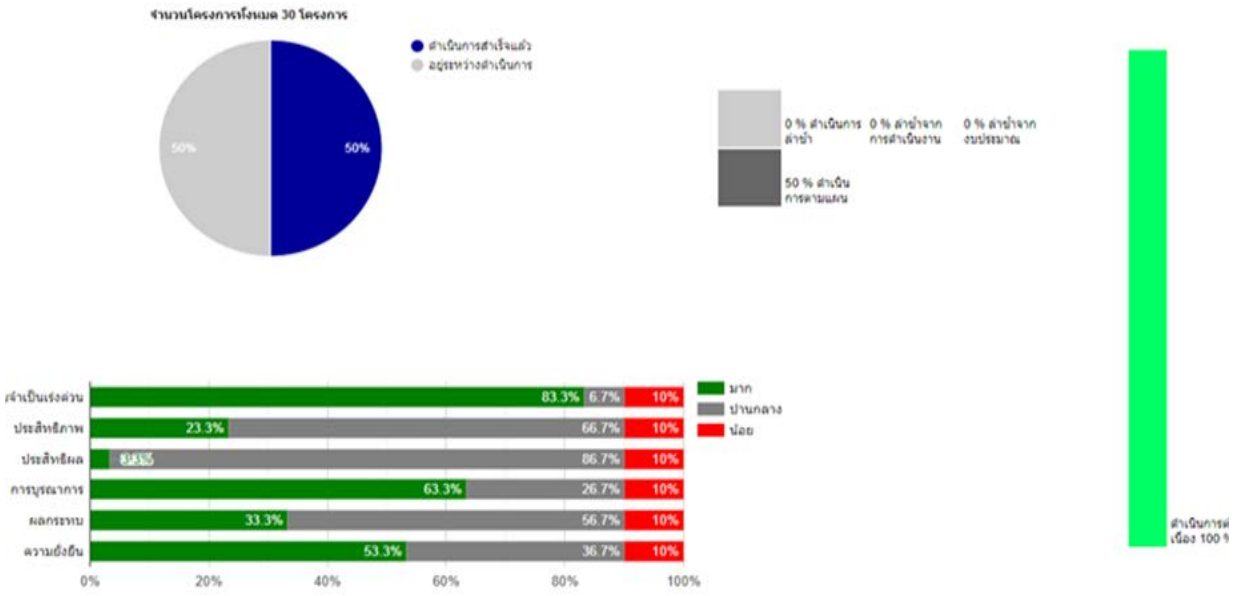

ภาพที่ ๔๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ / กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

๑) ข้อเสนอแนะในภาพรวม

(๑) ภาครัฐและภาคเอกชนมีความพยายามให้มีการเปิดการท่องเที่ยว เนื่องจากธุรกิจการท่องเที่ยวอยู่ในภาวะซบเซามาเป็นเวลานานจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เมื่อเทียบเคียงกับแนวทางของต่างประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน มีการประเมินรายได้ท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งบ่งบอกถึงสถานการณ์การปิดประเทศอีกเป็นระยะเวลานานเนื่องจากป้องกันการแพร่ระบาด ส่วนประเทศทางทวีปยุโรปคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจ โดยมองว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นโรคประจำท้องถิ่น มีแนวทางให้ประชาชนใช้ชีวิตตามปกติ โดยให้ความสำคัญกับจำนวนผู้เสียชีวิตมากกว่าจำนวนผู้ติดเชื้อ ซึ่งแนวทางทั้งสองมีการดำเนินการแตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยด้านหนึ่งมีความกังวลในเรื่องเศรษฐกิจ โดยเลือกที่จะเปิดประเทศให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย แต่อีกด้านหนึ่งมีความกังวลในเรื่องการแพร่ระบาด เมื่อมีสถานที่ใดเกิดการระบาดก็มีการสั่งปิดสถานประกอบการในพื้นที่นั้น ส่งผลต่อสถานประกอบการที่เปิดให้บริการแล้วต้องปิดให้บริการ เกิดสภาวะขาดทุน ดังนั้นภาครัฐควรมีแนวทางหรือทิศทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีแนวทางไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่สามารถฟื้นตัวได้ และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศและตามยุทธศาสตร์ชาติได้

(๒) ในมาตรการระยะสั้นเร่งด่วนจากการฟื้นฟูกระตุ้นการท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ควรขยายระยะเวลาโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาระยะเวลาการจองล่วงหน้าจาก ๗ วัน ให้เหลือ ๓ วัน เพื่อความสะดวกและดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศในการจองที่พัก และควรปรับปรุงเงื่อนไขการคืนค่าบัตรโดยสารเครื่องบินให้มีความรวดเร็ว รวมทั้งการเบิกจ่ายคืนให้กับผู้ประกอบการด้านโรงแรมที่พักและร้านอาหารให้มีความรวดเร็ว

(๓) ควรส่งเสริมให้สถาบันการเงินจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับบริษัทนำเที่ยว โดยสามารถผ่อนชำระได้โดยไม่คิดดอกเบี้ย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

(๔) ควรมีโครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว เช่น การขายบัตร E-Voucher ลดร้อยละ ๕๐ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนำไปใช้ท่องเที่ยวชำระที่พัก ร้านอาหาร ทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ได้ โดยภาครัฐสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่เหลือ

๒) ข้อเสนอแนะตามแผนย่อย ๖ แผนย่อย มีดังนี้

(๑) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๑ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

- ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันตลอดทั้งห่วงโซ่คุณค่า และควรหาแนวทางเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งควรใช้โอกาสจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เตรียมความพร้อมและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลักดันการเข้าถึงสื่อออนไลน์ของผู้ประกอบการในพื้นที่พิเศษเพื่อทำให้เกิดการท่องเที่ยว

วิถีใหม่ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประเทศแรกภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ คลี่คลาย

- ควรผลักดันการเป็นเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการค้นหาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของเมืองและชุมชน เพื่อคัดเลือกเมืองเป้าหมายโดยใช้นวัตกรรมมาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับบริหารจัดการเมืองและชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ จัดทำแนวทางการพัฒนาเมืองและชุมชนตามแนวทางการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO เพื่อให้เป็นแนวทางการดำเนินงานของเมืองสร้างสรรค์อื่นที่จะผลักดันเป็นเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ต่อไป อีกทั้ง ควรสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเพิ่มขึ้นของเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีใหม่หรือ New Normal นอกจากนี้ เพื่อใช้ประโยชน์จากการประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO ที่จะนำไปสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๒ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

- ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานสำคัญระดับนานาชาติ การส่งเสริมให้ส่วนราชการที่มีเครือข่ายนานาชาติเสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม สัมมนาในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ แม้การเสนอเป็นเจ้าภาพจัดงานต่าง ๆ จะยังไม่ได้อนุมัติแต่จะปรากฏรายชื่อเป็นผู้เสนอในการจัดงานแล้ว อาจได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวไปสืบค้นข้อมูลของประเทศไทยได้ ถือเป็นการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในภาพรวมและสามารถฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาได้

(๓) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๓ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

- ควรส่งเสริมให้มีสถานประกอบการเชิงสุขภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสถานประกอบการพัฒนาการให้บริการด้านสุขภาพ ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ารับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ควรเร่งให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องและต้นทุนในการปรับปรุงสถานประกอบการ สำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และให้ความสำคัญกับการลดขั้นตอนการตรวจมาตรฐานที่ไม่จำเป็น ตลอดจนควบคุมและกำกับให้สถานประกอบการมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด และควรปรับมาตรการเพื่อให้สถานประกอบการสามารถเปิดให้บริการได้ โดยให้สอดคล้องมาตรฐานความปลอดภัยและการควบคุมโรค นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวให้เข้ารับบริการจากสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐานด้วย

- จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ผู้บริโภคใส่ใจในการดูแลสุขภาพทั้งตัวเองและคนรอบข้างมากขึ้น จึงนับเป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะประชาสัมพันธ์ส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรม “นวดไทยและสปาไทย” มาเป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่จะได้ประชาสัมพันธ์สมุนไพรไทยที่ใช้ในการนวดไทย และสปาไทย ดังนั้น ควรลดขั้นตอนการขออนุญาตขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ และการขอใบอนุญาตของผู้ประกอบวิชาชีพ เพื่ออำนวย

ความสะดวกมากยิ่งขึ้น แต่ยังคงต้องมีการควบคุมมาตรฐานความปลอดภัย และมาตรฐานการให้บริการ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวให้มาใช้บริการมากขึ้น โดยควรมีการประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวและใช้บริการ อันจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทำให้เกิดการสร้างโอกาส สร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้

๔) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่ไม่สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้ อีกทั้งการจัดงานส่งเสริมต่าง ๆ ภายในประเทศก็ต้องหยุดชะงักลง ประกอบกับโครงการที่ดำเนินงานก็มีน้อย ดังนั้นเพื่อเป็นการดำเนินการรองรับการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวในโอกาสอันใกล้ จึงควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรมีการคุ้มครองนักท่องเที่ยวที่ถือเป็นผู้บริโภคในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว และปลอดจากปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากบริการต่าง ๆ

- การคำนึงถึงขีดความสามารถรองรับ (Carrying Capacity) นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว

- ควรพิจารณาให้มีโครงการพัฒนาท่าเทียบเรือของแต่ละจังหวัดให้เป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยเฉพาะกรณีจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายทะเลหรือติดแม่น้ำขนาดใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำอย่างจริงจัง

๕) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๕ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค จากการติดตามความคืบหน้า พบว่า โครงการในแผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ส่วนใหญ่เป็นงานประจำของหน่วยงาน และยังไม่มีโครงการสำคัญ ๆ จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนี้

- เห็นควรส่งเสริม สนับสนุน ต่อยอด โครงการติดตั้งป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวฝั่งอันดามันของแขวงทางหลวงชนบทตรัง นำไปขยายผลตามจังหวัด/พื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศโดยเร็ว ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในการสืบค้นหาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สนใจได้โดยสะดวกและรวดเร็ว และประหยัดงบประมาณในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในระยะยาว

- ควรส่งเสริมและเตรียมความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมากับเส้นทางรถไฟความเร็วสูง สายคุนหมิง – เวียงจันทน์ ได้แก่

การพัฒนาเส้นทาง การบริการ การอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยและการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำน้ำโขงและพื้นที่ใกล้เคียงอย่างเร่งด่วน

เร่งรัดโครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงของไทยเชื่อมโยงจากสถานีเวียงจันทน์มายังกรุงเทพมหานครและพื้นที่สำคัญอื่น ๆ

ในระหว่างที่เส้นทางรถไฟความเร็วสูงของไทยเชื่อมโยงจากสถานีเวียงจันทน์มายังกรุงเทพมหานครและพื้นที่สำคัญอื่น ๆ ยังไม่สามารถเปิดใช้งานได้ ควรปรับปรุง/เสริมประสิทธิภาพ

เส้นทางรถไฟสายจังหวัดหนองคาย – กรุงเทพมหานครเดิมในการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวไปพลางก่อน

ปรับปรุงเส้นทางทางถนนจากจังหวัดหนองคายให้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ/ที่นิยมในพื้นที่จังหวัด/ภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สามารถเดินทางได้โดยสะดวก ปลอดภัยมากขึ้น

๖) สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ แผนย่อยที่ ๖ การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

- ควรมีการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และด้านอนามัยและสุขภาพให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นปัจจัยในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของการจัดลำดับของ Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) จึงควรบรรจุในแผนงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หากไม่อยู่ในช่วง ๕ ปี แรก คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ และควรมีการเตรียมการสรุปแนวทางการแก้ไขนำเสนอในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ต่อไป รวมถึงการดูแลแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ การบริหารจัดการรองรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศ

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานภาพรวมอยู่ใน ระดับ ปานกลาง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๘.๗๖ โดยองค์ประกอบ ที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ บรรลุเป้าหมายมากที่สุด ร้อยละ ๑๕.๘๙ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๖ การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว น้อยที่สุด ร้อยละ ๑๑.๕๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๒.๖๐

๒) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๒.๕๐

๓) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๒.๒๗

๔) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๕.๘๙

๕) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔

๖) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว น้ำหนัก ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๑.๕๐

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๐

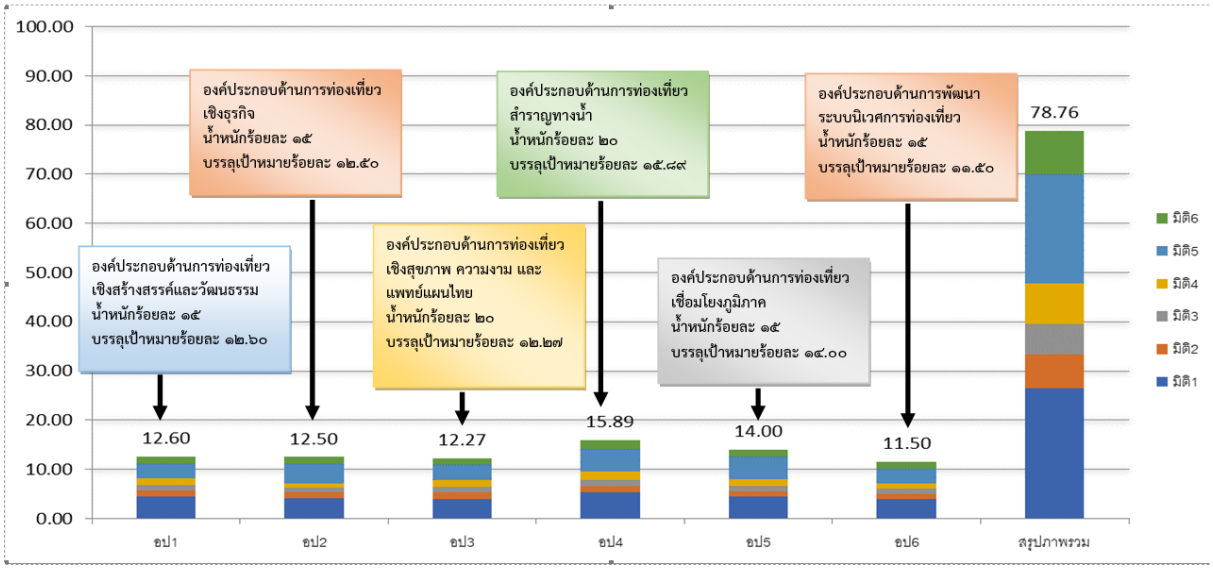

ภาพที่ ๔๑ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

๑) แผนย่อยที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

โครงการพัฒนาท่าเรือท่องเที่ยวที่ดำเนินการอยู่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ของยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น ควรเร่งรัดให้มีโครงการจัดสร้างท่าเรือหลัก (Homeport) ทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทยอย่างจริงจัง โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ในการก่อสร้างมากที่สุด เช่น ปรับแผนให้สามารถดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งเร่งรัดโครงการอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศ แต่สนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการท่องเที่ยวทางน้ำและอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนเช่นกัน

๒) แผนย่อยที่ ๕ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

(๑) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่จะเข้าหลักเกณฑ์ว่าเป็นการเชื่อมโยงภูมิภาคตามแนวทางการพัฒนาที่ ๑) พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาคฯ ควรจะเป็นเส้นทางดังนี้

- ที่เป็นการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมระหว่างประเทศที่มีในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำและทางอากาศ

- ที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว อาทิ กรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย และการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ เป็นต้น

- ที่เป็นการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เมืองประวัติศาสตร์ และเมืองมรดกโลกภายในอนุภูมิภาค (ประเทศเพื่อนบ้าน)

(๒) สำหรับโครงการตามแนวทางการพัฒนาที่ ๒) อำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ มีหน่วยงานที่ดำเนินโครงการตามแนวทางนี้จำนวนน้อยมาก ทั้งนี้ การพัฒนาตามแนวทางนี้เป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศในเรื่องกรรมวิธีในการผ่านแดนที่เป็นอุปสรรค/ข้อขัดข้องทางกฎหมาย และการประชาสัมพันธ์ทางเทคโนโลยี จึงควรเพิ่มโครงการปรับปรุง/เสริมประสิทธิภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของท่าอากาศยานนานาชาติอุดรธานี โครงการพัฒนาระบบการผ่านแดนระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้ง ควรพัฒนาแผนที่ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงแพลตฟอร์ม (Platform) และฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว มีการใช้ภาษาในการอธิบายอย่างน้อย ๒ ภาษา

(๓) ส่วนโครงการตามแนวทางการพัฒนาที่ ๓) ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศร่วมกันให้สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ฯ มีการดำเนินโครงการจำนวนน้อยมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากตามแนวทางการพัฒนาระบุว่า “ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศร่วมกัน” ดังนั้นการดำเนินโครงการจะต้องมีการบูรณาการกับประเทศสมาชิกอาเซียน จึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินโครงการ ประกอบกับอยู่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้โครงการที่เสนอไว้แล้วไม่อาจดำเนินการได้ ดังนั้น เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ คลี่คลายก็ควรเร่งนำโครงการเดิมกลับมาดำเนินการให้เร็วที่สุด

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) แผนย่อยที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ในการติดตามเสนอแนะประเด็นย่อยแผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป้าหมาย คือ ๑) รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น และ ๒) การขยายตัวของท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด คือ ๑) อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำร้อยละ ๗ และ ๒) จำนวนท่าเรือท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ๒ ท่าเรือ (รวมเป็น ๔ ท่าเรือ)

๒) ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นประเด็นที่สำคัญมาก ซึ่งเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและทำให้นักท่องเที่ยวลดจำนวนลงอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำต้องก่อให้เกิดความคุ้มค่าแก่นักท่องเที่ยวด้วย จึงควรพิจารณาโครงการเพื่อการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยมีศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานบูรณาการหลักที่สำคัญอันเกี่ยวข้องในเรื่องความปลอดภัยในระบบการเดินเรือและการติดตามนักท่องเที่ยวที่จะทำให้เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น

๓) แผนย่อยที่ ๕ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ในการติดตามเสนอแนะประเด็นย่อยแผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เป้าหมาย คือ ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน ตัวชี้วัด คือ อัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางผ่านแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน (เฉลี่ยร้อยละ ๕)

๔) แผนย่อยการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ มีแนวทางการพัฒนา ๔ แนวทาง ได้แก่

(๑) แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวก่อน ระหว่าง และหลัง การโดยสารด้วยเรือสำราญและเรือยอร์ช โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างสรรค์และยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการกระจายกิจกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ และการสร้างความพร้อมให้แก่ชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวชายฝั่งและหมู่เกาะ ทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน และตามลุ่มน้ำที่สำคัญ โดยผลักดันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเรือสำราญของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและโครงการส่งเสริมกิจการการแข่งขันเรือเร็วสูตรหนึ่ง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวที่สนใจติดตามชมและสามารถสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งการจัดแสดงเรือเพื่อให้เกิดรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าประเทศไทยมีศักยภาพพร้อมรองรับได้ดี ซึ่งควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

(๒) ปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งท่าเรือสำราญในประเทศไทย เพื่อปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศจากท่าเรือแวะพักเป็นท่าเรือหลัก และท่าเรืออื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการท่าเรือทั้งในเรื่องความสะอาดและมาตรฐานด้านความปลอดภัย โดยให้มีการปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกภูเก็ตให้สามารถรองรับเรือสำราญหรูหราขนาดเล็ก ซึ่งควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(๓) พัฒนาและปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทางน้ำในทุกมิติ เช่น ความปลอดภัยในการเดินทาง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดนของบุคคลและตัวเรือ และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาบุคลากรที่มีความถนัดเฉพาะทางเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยให้มีโครงการปรับปรุงพิธีการตรวจคนเข้าเมืองสำหรับเรือสำราญ และโครงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในท่าเรือ เพื่อการบริหารจัดการและรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ซึ่งควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

(๔) การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวต่อเนื่องในทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมการทำการตลาดรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวและธุรกิจสายการเดินเรือ ซึ่งถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีการใช้จ่ายสูง รวมทั้งนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยวทางทะเล ชายฝั่ง และลุ่มน้ำสายสำคัญ โดยให้มีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในแม่น้ำเจ้าพระยา เส้นทางกรุงเทพ-อยุธยา และโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โบราณสถาน วัดวาอารามสวยงาม และบ้านเรือนชุมชน บริเวณ คลองบางกอกน้อย ซึ่งควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๕) แผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาคปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ มีแนวทางพัฒนา ๓ แนวทาง ได้แก่

(๑) พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยใช้ประโยชน์จากโครงข่ายคมนาคมที่มีในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นใหม่ ตามแผนพัฒนาในอนาคตทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและอาเซียน ซึ่งการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวยังรวมถึงการเชื่อมโยง

เส้นทาง การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เมืองประวัติศาสตร์ และเมืองมรดกโลกภายในอนุภูมิภาค โดยให้มีโครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงของไทย เชื่อมโยงจากสถานีเวียงจันทน์มายังกรุงเทพมหานครและพื้นที่สำคัญอื่น ๆ และโครงการพัฒนาเส้นทางทางบก เชื่อมโยงในอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย รวมทั้งโครงการการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกภูเก็ตให้เป็นท่าเรือต้นทางสำหรับเรือสำราญขนาดเล็ก เพื่อรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวเดินเรือสำราญของภาคใต้ฝั่งอันดามันได้อย่างเต็มรูปแบบโดยเร็ว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อไป ทั้ง ๓ โครงการควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

(๒) อำนวยความสะดวกในการเดินทางระหว่างประเทศ โดยการพัฒนาและยกระดับพิธีผ่านแดนของการเดินทางในทุกรูปแบบอย่างไร้รอยต่อ การปรับปรุงและแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางข้ามแดนของนักท่องเที่ยว และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว โดยให้มีโครงการปรับปรุง/เสริมประสิทธิภาพการรองรับนักท่องเที่ยวของท่าอากาศยานนานาชาติอุดรธานี และโครงการพัฒนาระบบการผ่านแดนระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนด้วยการระบบการยืนยันตัวบุคคลด้วยระบบไบโอเมทริกซ์ (Biometric) ที่ช่องตรวจคนเข้าเมืองให้ครอบคลุมทุกด่าน โดยพิจารณาจำนวนช่องตรวจที่จะใช้ระบบดังกล่าวตามความจำเป็นและงบประมาณที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศึกษาความเป็นไปได้ในการขอรับการตรวจลงตราแบบให้สิทธิ์ในการเดินทางเข้าประเทศ (Three Countries One VISA) ใน ๓ ประเทศ คือ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อรองรับการเดินทางเข้าประเทศของเส้นทางรถไฟความเร็วสูง อีกทั้ง ควรพัฒนาแผนที่ท่องเที่ยวแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงแพลตฟอร์ม (Platform) และฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว มีการใช้ภาษาในการอธิบายอย่างน้อย ๒ ภาษา และให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยหลักในการบูรณาการ ทั้ง ๔ โครงการควรดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

(๓) ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศร่วมกันให้สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีให้สอดรับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ และสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์ร่วมกันของอนุภูมิภาคและภูมิภาค เพื่อให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นที่รู้จักและเป็นจุดหมายปลายทางร่วมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยให้มีโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong subregional-GMS) หรือ หกเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๖ ประเทศ ดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๗.๑ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

๑) ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบตามกฎหมายที่มีผลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเองให้เกิดความเข้มแข็ง

๒) การบริหารราชการส่วนใหญ่กฎระเบียบต่าง ๆ จะรวมศูนย์อำนาจไว้ในส่วนกลาง จึงควรมีการกระจายอำนาจบางประการให้กับส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงาน และตัดสินใจการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชน ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ตามหลักการมีส่วนร่วม

๓) หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรเตรียมแผนฟื้นฟูกรณีปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเร่งรัดการดำเนินโครงการที่ชะลอการดำเนินการเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ คลี่คลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในกำหนดเวลา

๗.๒ ข้อเสนอแนะตามแผนย่อย

๑) แผนย่อยที่ ๒ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรเตรียมแผนฟื้นฟูที่มีความเหมาะสม เร่งรัดการดำเนินโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ และปรับแผนการดำเนินงาน/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในกำหนดเวลา อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ คลี่คลาย

๒) แผนย่อยที่ ๔ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ไม่สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศได้ อีกทั้งการจัดงานส่งเสริมต่าง ๆ ภายในประเทศก็ต้องหยุดชะงักลง ประกอบกับโครงการที่ดำเนินงานก็มีน้อย ดังนั้น เพื่อเป็นการดำเนินการรองรับการเปิดประเทศรับนักท่องเที่ยวในโอกาสอันใกล้ จึงควรดำเนินการ คือ ในกรณีที่โครงการเป็นงานประจำของหน่วยงาน ซึ่งถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นกิจกรรมการปฏิรูป ทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งเห็นว่าขนาดของโครงการก็ยังไม่เอื้อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ประกอบกับมีการที่ต้องชะลอกิจกรรมโครงการ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จึงส่งผลให้การวัดผลสัมฤทธิ์ดำเนินการได้ยาก ดังนั้น การนำเสนอโครงการจึงควรพิจารณาโครงการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่แท้จริง

๓) แผนย่อยที่ ๕ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค จากการติดตามความคืบหน้า พบว่าโครงการในแผนย่อยการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ส่วนใหญ่เป็นงานประจำของหน่วยงาน และยังไม่มีโครงการสำคัญ ๆ จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน คือ หน่วยงาน ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จัดทำโครงการให้มีความรู้ความเข้าใจความหมาย ความเชื่อมโยง และรายละเอียดของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างถ่องแท้ เพื่อใช้วิเคราะห์โครงการให้ตรงกับแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และกำชับให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ บันทึกข้อมูลให้ตรงตามความเป็นจริง และเป็นปัจจุบัน

๔) แผนย่อยที่ ๖ การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

- โครงการที่เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีพื้นที่ครอบคลุมหลายชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งทำประชาพิจารณ์ชี้แจงประชาชนหรือชุมชนว่าโครงการจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไร รวมถึงการชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบแก่ชุมชน รวมถึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งที่มีอยู่เดิมและที่จำเป็นต้องสร้างใหม่ให้สามารถรองรับจำนวนและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

- กรณีกำหนดเป้าหมายแผนย่อย คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปีพ.ศ. ๒๕๖๕ คือ อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดย Travel & Tourism Competitiveness Index (TTCI) อยู่ในอันดับที่ ๑๑๐ พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๓๐ ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง ๘ อันดับ ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวยังชะลอการเดินทางระหว่างประเทศ ควรให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการที่มีลักษณะเป็นการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ท่องเที่ยวจัดระเบียบและมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นระบบและมีความปลอดภัย รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมพัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว Low carbon สู่การท่องเที่ยว Carbon neutral โดยนำโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio – Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular – Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) มาขับเคลื่อนในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศให้มีความตระหนักรู้และความเข้าใจต่อการรับผิดชอบตนเองต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การท่องเที่ยว

หน้าว่าง

ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามทั้ง ๒ แผนย่อย ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๒ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๙๓๘ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

ความสำคัญและความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ที่มีความสอดคล้องกันประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (เกี่ยวข้องโดยตรง)

๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

สาระสำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๖ พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ เป็นการมุ่งพัฒนาเมืองน่าอยู่ในทุกภาคของประเทศ เพื่อเป็นศูนย์เศรษฐกิจ แหล่งจ้างงานและที่อยู่อาศัย รวมถึงมีระบบบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอทำให้เกิดการกระจายความเจริญออกไปยังพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองและพื้นที่ตามแผนผังภูมินิเวศ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาพื้นที่และเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ รองรับต่อความต้องการของคนในท้องถิ่นและผลักดันให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในพื้นที่ที่มีความพร้อม ดังนั้น การกำหนดประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ จึงมีความสำคัญเพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การดำเนินการตามแผนแม่บทย่อย ประเด็น/(แผนย่อย) การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะและประเด็น/(แผนย่อย) การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืนที่ต้องประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แต่เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และปัญหาความล่าช้าที่เกิดจากระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณเล็กน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนมาตรการดำเนินการตามแผนแม่บทประเด็น การพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เน้นย้ำความจำเป็นของการพัฒนาเมืองในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการ ภาครัฐดิจิทัล แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนน ไฟฟ้าและประปา ดังนั้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

๒) ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เริ่มคลี่คลาย พร้อมกับกิจกรรมการผลิตและบริโภคเริ่มฟื้นคืนสู่สภาพปกติ ปริมาณขยะติดเชื้ออันตรายและพลาสติกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงทุนในระบบรวบรวมน้ำเสียเพื่อส่งเข้าสู่ระบบบำบัดยังไม่เพียงพอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชนในพื้นที่ จำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัด เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๒ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๘ โครงการ (ร้อยละ ๖๖.๗) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการและล่าช้ากว่าแผน จำนวน ๔ โครงการ (ร้อยละ ๓๓.๓) เนื่องจากการดำเนินการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า มิติความจำเป็นเร่งด่วน, ประสิทธิภาพ, การบูรณาการ, ผลกระทบ, และความยั่งยืน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนมิติ ประสิทธิผล ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับน้อย

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรทบทวน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๘.๓) ควรควบรวม จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๘.๓) ควรปรับเปลี่ยน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๘.๓) ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๗ โครงการ (ร้อยละ ๕๘.๓) และเพิ่มโครงการใหม่ จำนวน ๒ โครงการ (ร้อยละ ๘.๓) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๒

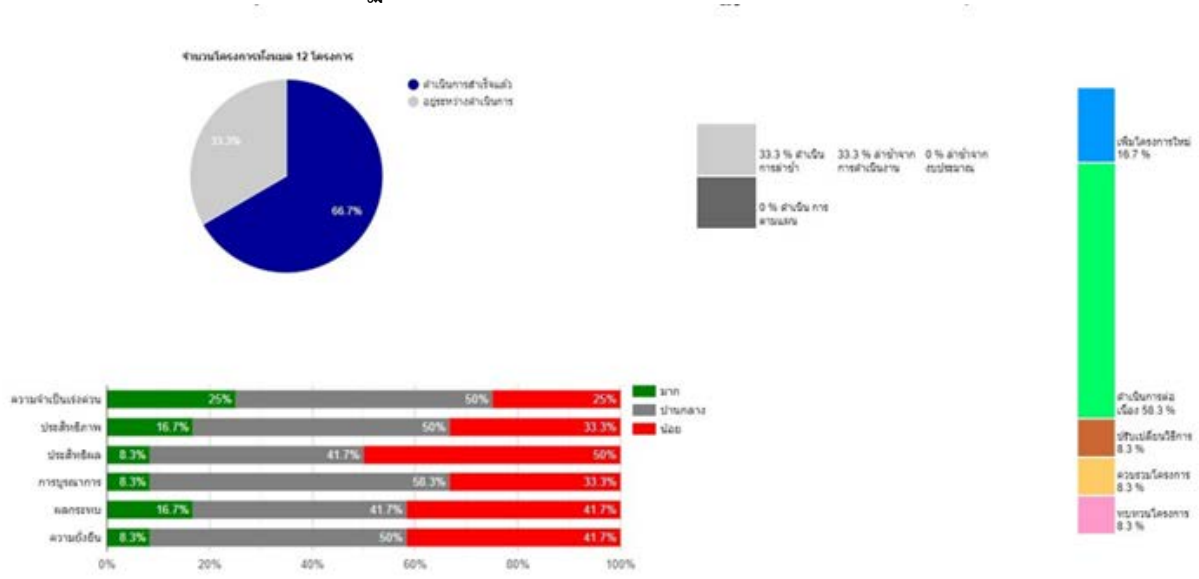

ภาพที่ ๔๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ / กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

ข้อเสนอแนะ

ควรให้มีการเร่งรัดติดตามให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนหรือตามสัญญา โดยจะต้องตรวจสอบติดตามอย่างเข้มงวดและใกล้ชิดมากขึ้น

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ดำเนินงาน ซึ่งผลการดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลา และงบประมาณตามแผนงานที่กำหนดไว้ แต่การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ในภาพรวมโครงการส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖๑.๐๘ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) องค์ประกอบเป้าหมายที่ ๑ แผนย่อยการพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ น้ำหนัก ร้อยละ ๖๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๓๓.๗๕

๒) องค์ประกอบเป้าหมายที่ ๒ แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน น้ำหนัก ร้อยละ ๔๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๗.๓๓

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๓

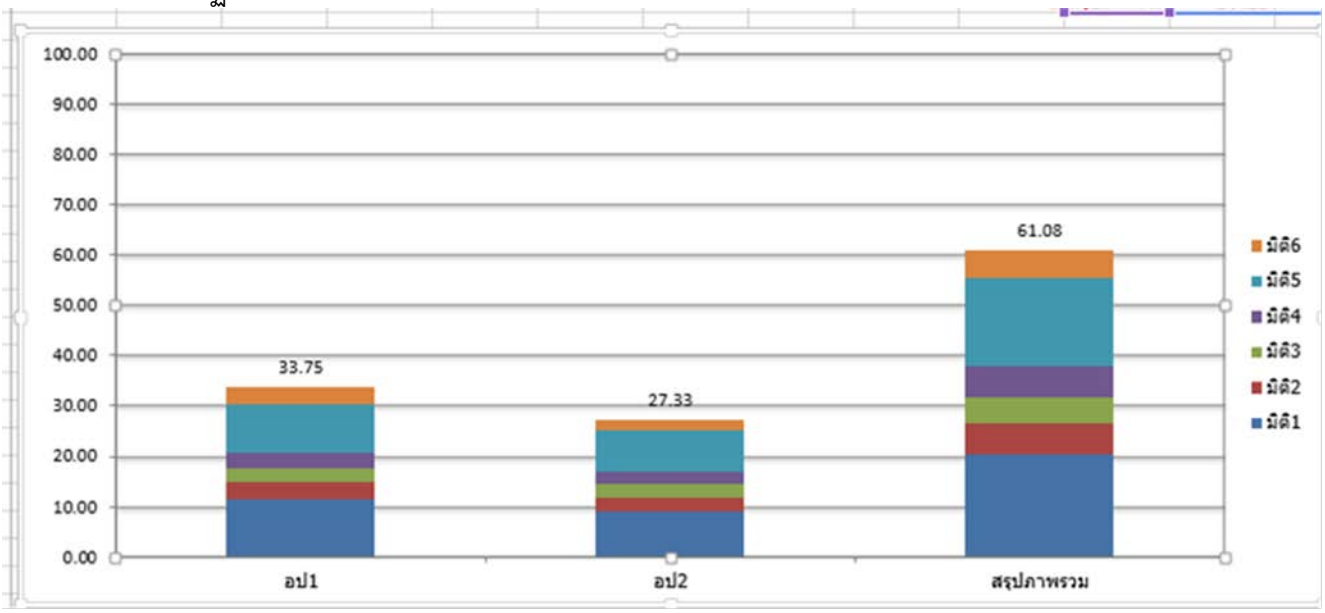

ภาพที่ ๔๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

(๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบทุกหน่วยต้องผลักดันและขับเคลื่อนโครงการสำคัญในทุกมิติ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการจัดการภาครัฐดิจิทัล เป็นต้น แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับถนนไฟฟ้าและประปา ดังนั้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในหลายมิติยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำฐานข้อมูลของเมืองให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

(๒) เน้นโครางการและกิจกิจกรรมการผลิตและบริโภคเริ่มฟื้นคืนสู่สภาพปกติหลังการระบาดของโรคโควิด ๑๙ รวมถึงโครงการแก้ไขปริมาณขยะติดเชื้ออันตรายและพลาสติกยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลงทุนในระบบรวบรวมน้ำเสีย เพื่อส่งเข้าสู่ระบบบำบัดยังไม่เพียงพอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการประชาชนในพื้นที่จำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลตัวชี้วัด เพื่อการวางแผนและบริหารจัดการเมืองได้อย่างเป็นระบบ

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ในการดำเนินโครงการพัฒนาเมืองน่าอยู่ควรให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น ลดการใช้พลังงานหรือการใช้พลังงานทดแทนรูปแบบอื่นในการดำเนินโครงการ

๒) ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนเป็นสำคัญและการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

๓) ควรจัดทำโครงการที่เกิดผลสัมฤทธิ์ มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาตามแผนแม่บทย่อยประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในทุกมิติ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

หน้าว่าง

ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๖ แนวทางการพัฒนา

๑. บริบทของบริบทของแผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเตรียมความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็ง เอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาของประเทศ จึงควรมุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถ พัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ พลังงาน ดิจิทัล เพื่อยกระดับผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการ ลดต้นทุนการผลิตและบริการที่แข่งขันได้ในระดับสากล รวมถึงพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สามารถรองรับการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติและปรับตัวได้ทันกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การดำเนินการตามแผนแม่บทย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ทั้ง ๔ เป้าหมาย คือ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศ และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) บรรลุเกณฑ์ตามค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ภัยคุกคามจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่อาจจะมีผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่งผลต่อการขับเคลื่อนมาตรการดำเนินการตามแผนแม่บทย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) ความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศเพิ่มขึ้นเกินการคาดการณ์ เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมทั้งการปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานไฟฟ้าในภาคขนส่ง ทำให้ภาคพลังงานของไทยจำเป็นต้องเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเพิ่มปริมาณการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน

๒) การบริหารจัดการ การปรับโครงสร้างกิจการไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ เพื่อเพิ่มการแข่งขันและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้าแบบกระจายศูนย์ให้สามารถดำเนินงานร่วมกับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนนอกระบบที่จะขยายมากขึ้นในอนาคต

๓) การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงาน และการเปลี่ยนการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

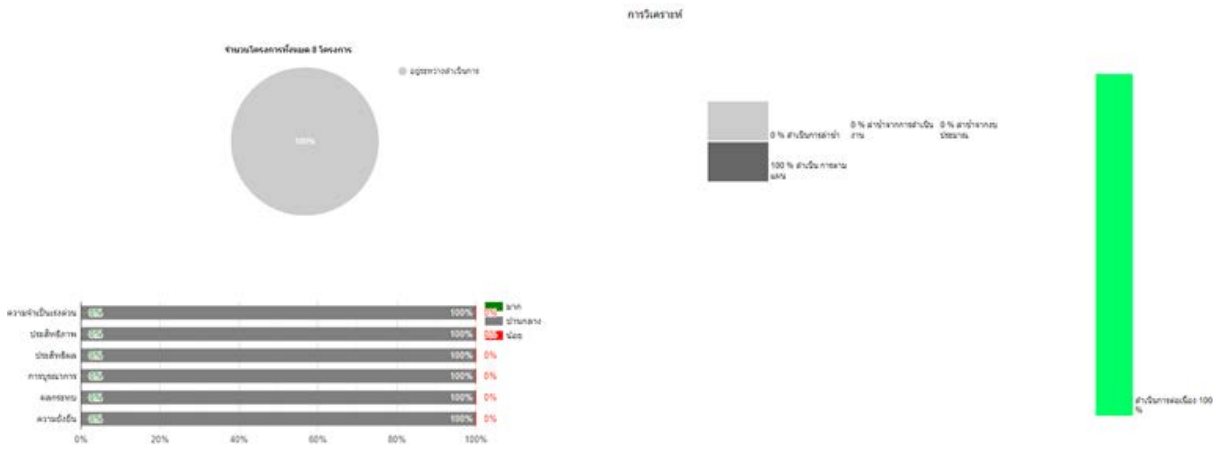

ภาพที่ ๔๔ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล
แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

๔.๑ ข้อเสนอแนะ เร่งรัดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

มีแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานที่เป็นปัจจัยความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ชาติ ข้อเสนอแนะและเร่งรัด ดังนี้

๑) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

จากการกำหนดนโยบายด้านพลังงานของประเทศที่ยังคงกำหนดให้ก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานหลัก เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่มีความมั่นคง ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงาน เมื่อก๊าซธรรมชาติยังคงเป็นพลังงานหลัก ต้องกำหนดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดผลกระทบ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการกักเก็บคาร์บอนและจากมาตรการเพิ่มเติมสัดส่วนของการใช้พลังงานหมุนเวียนที่สามารถนำมาใช้ทดแทนก๊าซธรรมชาติแต่ยังคงมีข้อจำกัดของพลังงานหมุนเวียนในด้านความมั่นคง จึงควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เช่น การกักเก็บพลังงาน Energy Storage การเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) เพื่อให้การเชื่อมต่อระบบและการประหยัดพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมการดำเนินงานบนพื้นฐานหลักการ 4D1E (Decarbonization: การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคพลังงาน Digitalization: การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการระบบพลังงาน Decentralization: การกระจายศูนย์การผลิตพลังงานและโครงสร้างพื้นฐาน

Deregulation: การปรับปรุงกฎระเบียบรองรับนโยบายพลังงานสมัยใหม่ และ Electrification: การเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานมาเป็นพลังงานไฟฟ้า) เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางพลังงานและในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังต่อไปนี้

(๑) การดำเนินงานของกระทรวงพลังงานเมื่อพิจารณาตามเป้าหมายแผนแม่บทย่อย คือ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง โดยค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ สัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ซึ่งในการดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ ๕๔ ถ่านหิน ร้อยละ ๑๗ น้ำมัน ร้อยละ ๐.๓ พลังน้ำ ร้อยละ ๒ นำเข้า ร้อยละ ๑๖ พลังงานหมุนเวียน ร้อยละ ๑๑ ซึ่งการดำเนินงานของกระทรวงพลังงานเป็นการปรับเพิ่มสัดส่วนของพลังงานหมุนเวียน รวมถึงการนำเข้าพลังงานเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ ซึ่งการลดสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า โดยการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น และการรับซื้อพลังงานจากต่างประเทศจะส่งผลต่อความมั่นคงทางพลังงานหรือไม่ และหากการใช้พลังงานหมุนเวียนมากขึ้นผลิตไฟฟ้าในช่วงเวลากลางวัน จนส่งผลกระทบต่อระบบต่อเสถียรภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าของภาครัฐในช่วงเวลากลางวัน จนเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “Duck Curve” ภาครัฐมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บค่าสำรองไฟฟ้า (Backup Rate) จากการใช้พลังงานหมุนเวียน เพื่อให้ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าจากโรงไฟฟ้าของ กฟผ. มีต้นทุนการผลิตต่ำเทียบเท่ากับการผลิตในช่วงที่โรงไฟฟ้าดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ หรือจะมีแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างไร

กระทรวงพลังงานควรมุ่งเน้นในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน เพื่อเป็นการลดปริมาณการใช้เชื้อเพลิง และส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนจากภาคครัวเรือน หรือชุมชน มากกว่าการมุ่งส่งเสริมการผลิตจากโรงไฟฟ้าที่ใช้พลังงานทดแทน ของ SPP หรือ VSPP เนื่องจากต้องมีการอุดหนุนราคาผ่านทาง adder ซึ่งการกำหนดสัดส่วนพลังงานที่เหมาะสมจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดแผนงานที่เกี่ยวข้อง และการเลือกใช้เทคโนโลยีตามแต่ละชนิดเชื้อเพลิง เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านความมั่นคง ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะหากมุ่งเน้นส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน จำเป็นต้องพัฒนาเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนไม่ส่งผลกระทบต่อความเสถียรของระบบผลิตไฟฟ้า ตลอดจนการใช้ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) เข้ามามีส่วนสำคัญในการเชื่อมต่อระบบและการประหยัดพลังงานให้มากขึ้น

(๒) การส่งเสริมพลังงานที่นำมาใช้ในการผลิตไฟฟ้า ควรมุ่งเน้นในส่วนของทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ เนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการนำเข้า โดยเป็นพลังงานที่มีความมั่นคงและเป็นการนำทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่มาใช้งานได้อย่างเหมาะสม การนำพลังงานดังกล่าวมาใช้งานต้องปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องจักร ตลอดจนเทคโนโลยีในการผลิตไฟฟ้า เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยกระทรวงพลังงานควรมุ่งผลักดันนโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านความมั่นคงพลังงาน เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมไปอย่างควบคู่กัน

(๓) สนับสนุนการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคครัวเรือน ชุมชน โดยการสนับสนุนส่วนลดค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้า เพื่อใช้ในภาคครัวเรือน เพื่อให้เกิดการใช้งานได้อย่างยั่งยืน และเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๒) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ

(๑) ภาครัฐควรเร่งรัดให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมภายในประเทศ เพื่อให้การผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานทดแทนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงมาตรฐานและความปลอดภัยของระบบไฟฟ้า รวมถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

(๒) ควรส่งเสริมให้เกิดการลงทุนรูปแบบใหม่เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อาทิ การร่วมทุนระหว่างชุมชน รัฐวิสาหกิจชุมชน และภาคเอกชน หรือสนับสนุนให้ชุมชนรวมกลุ่มกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สามารถระดมทุนและดำเนินโครงการได้อย่างยั่งยืน

(๓) ภาครัฐควรมีการพิจารณาจัดทำกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้และผลิตพลังงานทดแทนที่เหมาะสม เพื่อทดแทนพลังงานฟอสซิล

(๔) ควรเร่งรัดให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้าให้บรรลุเป้าหมาย

(๕) กกพ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในการออกใบอนุญาตต่าง ๆ สำหรับการผลิตไฟฟ้า ควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อลดขั้นตอนในการพิจารณาออกใบอนุญาตและระยะเวลาการพิจารณาควรต้องเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้

(๖) นโยบายเกี่ยวกับพลังงานทดแทน ควรเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

(๗) กระทรวงพลังงาน และกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรเตรียมความพร้อมกรณีหากถูก Disruption ทางเทคโนโลยี อาทิ การส่งเสริมการใช้รถ EV ภายในประเทศที่สูงขึ้น

(๘) กกพ. ควรพัฒนานำระบบ Hybrid มาใช้กับโรงไฟฟ้าใหม่และโรงไฟฟ้าที่มีอยู่เดิมด้วย

(๙) เห็นควรให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุง/พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบส่งและระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้ความยืดหยุ่นและครอบคลุมพื้นที่ศักยภาพของพลังงานหมุนเวียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรองรับแนวโน้มการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

(๑๐) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแพลตฟอร์มและพัฒนาศูนย์ข้อมูลในการควบคุมพลังงานหมุนเวียนด้วยระบบดิจิทัล เพื่อให้การบริหารจัดการพลังงานหมุนเวียนและการผลิตไฟฟ้าของประเทศมีประสิทธิภาพและเกิดความมั่นคง

๓) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น

(๑) กระทรวงพลังงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดมาตรการอนุรักษ์พลังงานหรือส่งเสริมให้ภาคครัวเรือนที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน /ภาคอุตสาหกรรม/ภาคเกษตร และภาคขนส่ง

มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการประหยัดพลังงานได้ด้วยตนเองในอนาคต

(๒) กระทรวงพลังงานควรเร่งกำหนดแนวทางการวัดประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่ไม่เป็นปกติ

(๓) คณะกรรมการควบคุมอาคารฯ ควรเร่งพิจารณาแนวทางการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อช่วยให้ประหยัดการใช้พลังงานภายในอาคารเพิ่มขึ้น

๔) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติการดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (๘ แผน/โครงการในปี พ.ศ. ๒๕๖๕) แล้ว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นแผนแม่บทการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) จะเป็นการดำเนินการโครงการนำร่องระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ศึกษาและทบทวนความเหมาะสมการใช้ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ดังนั้น จึงควรพิจารณาโครงการที่สำเร็จไปแล้วบรรลุเป้าหมายของประเทศเพียงใด หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมอย่างไร เพื่อนำไปขยายหรือต่อยอดโครงการ

๔.๒ บทสรุปผลการติดตามและข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๑) การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

(๑) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตามเป้าหมายแผนแม่บทย่อย คือ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง โดยค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ คือสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ซึ่งในการดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีสัดส่วนการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าร้อยละ ๕๔ เนื่องจากการลดลงในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งการกำหนดสัดส่วนการใช้ชนิดเชื้อเพลิงเป็นนโยบายที่สิ่งสำคัญ ที่จะกำหนดแผนงานในการส่งเสริมการพัฒนาที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทยกำหนดนโบายด้านพลังงานของประเทศที่ยังคงกำหนดให้ก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานหลัก เนื่องจากเป็นเชื้อเพลิงที่มีความมั่นคง แต่เนื่องจากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งจากการสิ้นสุดระยะเวลาสัมปทานซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนผ่านระหว่างผู้รับสัมปทานรายเดิมไปสู่ผู้รับสัญญารายใหม่ ส่งผลให้กำลังการผลิตในแหล่งอ่าวไทยลดลง และประกอบกับสถานการณ์ราคาพลังงานในตลาดโลกปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ภาระค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงของประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สิ่งที่ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการ คือ การจัดหาพลังงาน

ให้เพียงพอ เช่น การจัดหาก๊าซจากแหล่งอื่นที่มีราคาเหมาะสมทดแทนกำลังการผลิตที่ลดลงของแหล่งเอราวัณ เพื่อให้ราคาพลังงานมีเสถียรภาพและพัฒนาแหล่งพลังงานจากภายในประเทศ

การกำหนดค่าเป้าหมายที่มุ่งจะให้บรรลุตามแผนแม่บทย่อย ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามที่กำหนดให้สัดส่วนของการใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของแหล่งเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศ อาจจะยังไม่ใช่ค่าเป้าหมายที่เหมาะสม เพราะก๊าซธรรมชาติยังคงเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาหนึ่งไปจนกว่าการพัฒนาพลังงานชนิดอื่น ๆ ที่สามารถนำมาใช้งานทดแทนก๊าซได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านความมั่นคงและต้นทุนการผลิต แต่สิ่งสำคัญที่ควรมุ่งเน้นให้เป็นเป้าหมายที่มุ่งสู่การบรรลุ ควรกำหนดสัดส่วนของการใช้ชนิดเชื้อเพลิงให้เหมาะสมมีความสมดุล ทั้งในด้านความมั่นคงทางพลังงาน ด้านราคาและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการใช้พลังงาน เร่งพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการกักเก็บคาร์บอน และจากมาตรการเพิ่มเติมสัดส่วนของการใช้พลังงานหมุนเวียนที่สามารถนำมาใช้ทดแทนก๊าซธรรมชาติ ที่ยังคงมีข้อจำกัดของพลังงานหมุนเวียนในด้านความมั่นคง จึงควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เช่น การกักเก็บพลังงาน Energy Storage การเชื่อมต่อ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ตลอดจนการดำเนินงานบนพื้นฐานหลักการ 4D1E เพื่อพัฒนาไปสู่การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงานที่จะส่งผลให้การปลดปล่อยมลพิษลดลงตามไปด้วย

(๒) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศ

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับปานกลาง

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ไว้ว่า มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพเป็นร้อยละ ๑๕ – ๑๘ ของพลังงานขั้นสุดท้าย

ความคืบหน้าปัจจุบัน คือ มีสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายประมาณร้อยละ ๑๖.๔๑ (ข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม - กรกฎาคม ๒๕๖๔) โดยมีการใช้พลังงานทดแทนในรูปของพลังงานความร้อนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘๖ รองลงมา คือ ไฟฟ้าและเชื้อเพลิงชีวภาพ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๒ และ ๑๘.๓๑ ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบกรอบแผนพลังงานชาติที่กำหนดให้เพิ่มสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าใหม่ จากพลังงานหมุนเวียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยมุ่งสู่พลังงานสะอาดและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นศูนย์ ภายในช่วงปี พ.ศ. ๒๖๐๘ – ๒๖๑๓

(๓) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับปานกลาง

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ไว้ว่า ค่าความเข้มข้นการใช้พลังงานไม่เกิน ๗.๔ พันตัน เทียบเท่าน้ำมันดิน/พันล้านบาท และมีความคืบหน้า คือ ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนแผนอนุรักษ์พลังงาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๙ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ที่มีเป้าหมายในการประหยัดการใช้พลังงานรวม ๑๔,๔๔๙ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี โดยส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐและส่วนท้องถิ่น ผ่านการสนับสนุนจากเงินกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในการศึกษาวิจัย นวัตกรรม และสาธิตต้นแบบการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนในโรงงานอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อาคารบ้านอยู่อาศัย ภาคขนส่ง ธุรกิจฟาร์มเกษตรสมัยใหม่ SMEs และพื้นที่พิเศษเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ กฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๓ (Building Energy Code) มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดการใช้พลังงานในอาคารเพิ่มขึ้น

(๔) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid)

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับปานกลาง

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำจำนวน ๒๑ โครงการ ให้แล้วเสร็จตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) ระยะสั้น (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

๒) การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อยู่ในระดับปานกลาง

๓) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีสาเหตุจากประเด็น/กิจกรรม ดังนี้

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น การบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๓ อยู่ระหว่างการพิจารณาเห็นชอบของคณะกรรมการควบคุมอาคารฯ เนื่องจาก

- กรมโยธาธิการและผังเมือง (ยผ.) แจ้งมติคณะกรรมการควบคุมอาคารเห็นชอบกฎกระทรวงเฉพาะในบางข้อบางมาตรา และขอให้ออกประกาศให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย (เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔)

- กรมพัฒนาพลังงานแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) เห็นว่าการเห็นชอบดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้ตามกฎหมายได้จึงหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก) เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ และ สคก. (คณะที่ ๕) แจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕ มีความเห็นโดยสรุปว่า “การเห็นชอบลักษณะดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นการเห็นชอบกฎหมายที่จะทำให้เกิดผลทางกฎหมาย และจะทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้และการตีความกฎหมายได้ และให้ทั้ง ๒ หน่วยงาน ประสานงานกันเพื่อให้มีการออกประกาศบังคับใช้พร้อมกันต่อไป”

- พพ. แจ้งความเห็น สคก. ให้ ยผ. ทราบ และ ยผ. อยู่ระหว่างดำเนินการหารือภายในเพื่อเตรียมเสนอเรื่องให้คณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณาใหม่ (ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๕)

๔) ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (หรือปีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่าควรจะต้องสำเร็จ) และสอดคล้องกับแผนงาน/กิจกรรมที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ดังนี้

(๑) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

- พัฒนาแหล่งทรัพยากรของประเทศ เพื่อนำมาใช้ผลิตไฟฟ้าในสัดส่วนเชื้อเพลิงที่เหมาะสม ลดการพึ่งพาพลังงานจากเชื้อเพลิงชนิดใดชนิดหนึ่งมากจนเกินไป อันอาจส่งผลต่อความมั่นคงในการผลิตไฟฟ้า

- ในช่วงเวลาปัจจุบัน ที่ประเทศกำลังเผชิญกับสภาวะปัญหาด้านเศรษฐกิจ ควรคำนึงถึงปัจจัยความสามารถแข่งขัน และต้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อให้อุตสาหกรรมของประเทศสามารถแข่งขันกับตลาดโลก นโยบายด้านพลังงานเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต การกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควรพิจารณาดำเนินการบนพื้นฐาน ดังนี้ นำเอาทรัพยากรที่ผลิตจากในประเทศมาใช้งานเป็นหลัก เช่น ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งอ่าวไทย ถ่านหิน /ความเข้มแข็งของประเทศ เช่น เกษตรชีวภาพ /คำนึงถึงการเปลี่ยนผ่านพลังงานไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

- ส่งเสริมการศึกษา และเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่สาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้พลังงานที่เหมาะสม

- ส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนในภาคครัวเรือน เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนได้เข้าถึงพลังงานได้อย่างหลากหลาย มีความคล่องตัว และสามารถพึ่งพาตนเองได้

(๒) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น

คณะกรรมการควบคุมอาคารฯ ควรเร่งพิจารณาแนวทางการบังคับใช้กฎกระทรวงกำหนดประเภทหรือขนาดของอาคาร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกแบบอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อช่วยให้ประหยัดการใช้พลังงานภายในอาคารเพิ่มขึ้น

(๓) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid)

ควรพิจารณาโครงการที่สำเร็จไปแล้วบรรลุเป้าหมายของประเทศเพียงใด หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไรให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปขยาย หรือต่อยอดโครงการ

๕) ควรดำเนินการติดตามต่อในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่อไป เนื่องจาก

(๑) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง

- รัฐควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและมีสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงที่เหมาะสม เพื่อความมั่นคงทางพลังงาน ต้นทุนราคาที่เหมาะสมและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากในช่วงเวลาปัจจุบัน ที่ประเทศกำลังเผชิญกับสภาวะปัญหาด้านเศรษฐกิจ ควรคำนึงถึงปัจจัยความสามารถแข่งขัน และต้นทุนการผลิตต่ำ เพื่อให้อุตสาหกรรมของประเทศสามารถแข่งขันกับตลาดโลก นโยบายด้านพลังงานเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต การกำหนดนโยบายเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควรพิจารณาดำเนินการบนพื้นฐานของการนำเอาทรัพยากรที่ผลิตจากในประเทศมาใช้งานเป็นหลัก เช่น ก๊าซธรรมชาติจากแหล่งอ่าวไทย ถ่านหิน ความเข้มแข็งของประเทศ เช่น เกษตรชีวภาพ และคำนึงถึงการเปลี่ยนผ่านพลังงานไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

- เพื่อให้มีความต่อเนื่องในนโยบายการดำเนินงานต้องมีการปรับปรุงแนวทางพัฒนาให้มีความเหมาะสม

(๒) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตได้ภายในประเทศควรดำเนินการติดตามตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่อไป เพราะเป็นประเด็นที่สำคัญต่อประเทศและประชาชนในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ การเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตไฟฟ้า ความร้อน และเชื้อเพลิงชีวมวล มีวัตถุประสงค์เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งช่วยลดการเกิดปัญหาภาวะโลกร้อน อันเป็นไปตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Paris Agreement) และเป็นไปตามเจตจำนงของรัฐบาลในการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๑ อีกทั้ง ภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนผ่านการซื้อและขายใบรับรองการผลิตพลังงานหมุนเวียน หรือ Renewable Energy Certificate (REC) ซึ่งอาจเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ลงทุนสนใจในการพัฒนาโครงการพลังงานหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้นได้

(๓) เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น

ควรดำเนินการติดตามแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่อไป เพราะเป็นประเด็นที่สำคัญต่อประเทศและประชาชนในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ กระทรวงพลังงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการอนุรักษ์พลังงานหรือส่งเสริมให้ภาคครัวเรือนที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน อาคารธุรกิจ/ภาคอุตสาหกรรม/ภาคเกษตร และภาคขนส่ง ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พลังงานอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการประหยัดพลังงานได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการมีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๔.๑๗ โดยองค์ประกอบที่ ๒, ๓, และ ๔ บรรลุเป้าหมาย เท่ากัน ร้อยละ ๒๐ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๑ น้อยที่สุด ร้อยละ ๑๔.๑๗ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๑ การใช้ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้าลดลง น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔.๑๗

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๒ การใช้พลังงานทดแทนที่ผลิตภายในประเทศ น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๐

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๓ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๐

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยที่ ๔ การปรับปรุงและพัฒนาระบบไฟฟ้าของประเทศให้มีประสิทธิภาพด้วยระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๐

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๕

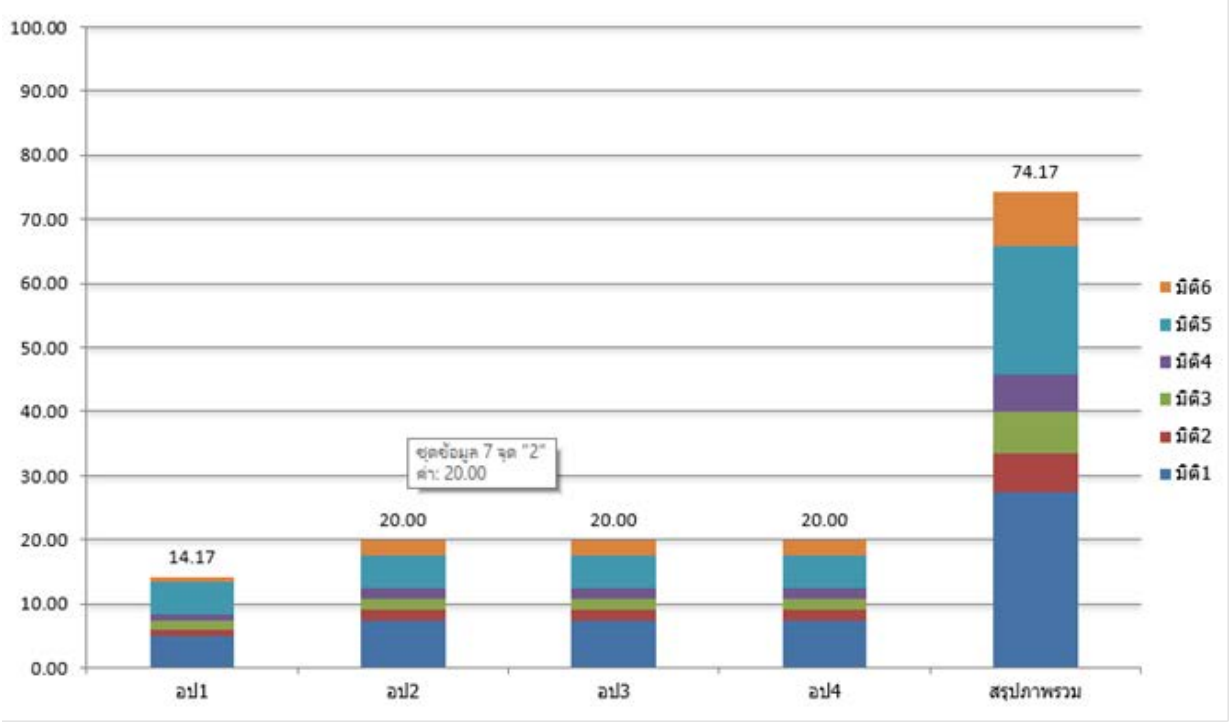

ภาพที่ ๔๕ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ในวงรอบ ๕ ปี ถัดไป

๑) จากการดำเนินงานในการแก้ไขกฎหมายที่ยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการกำหนดระยะเวลาในแผนแม่บทที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่ยาวนานในการบรรลุผลสัมฤทธิ์

๒) การกำหนดตัวชี้วัดยังไม่เหมาะสม และไม่ตอบโจทย์ที่ชัดเจนในการนำมาสู่ความสำเร็จ

๓) การดำเนินงานยังคงเป็นลักษณะของการปฏิบัติราชการประจำ ยังไม่มุ่งสู่การปฏิรูปประเทศใช้กระบวนการในการ ตสร. ในการเร่งรัดงบประมาณจากงานประจำของกรมหรือกองต่าง ๆ มากกว่างานบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การปฏิรูป

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ มีส่วนทำให้การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปของหน่วยงานเกิดความล่าช้า หน่วยงานของรัฐจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ อาทิ การจัดการประชุมแบบออนไลน์ และการตำเนินการตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคโควิด ๑๙ (New Normal)

๒) การเร่งรัดดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ ในการดำเนินการกิจกรรม Big Rock ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) บางส่วนยังมีการดำเนินการที่ล่าช้าไม่บรรลุเป้าหมายตามกำหนดเวลา

๓) การผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กฎหมายและกระบวนงานที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ถึงแม้ว่าการแก้ไขกฎหมายต้องใช้เวลามากก็ตาม นอกจากการปรับปรุงกฎหมายแล้ว ต้องดำเนินการด้านการจัดเก็บและการเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

๔) การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการการวางแผน การดำเนินการ และการแก้ปัญหา เนื่องจากหน่วยงานต้องดำเนินงานตามภารกิจเป็นหลัก ทรัพยากรรวมทั้งบุคลากรและเวลาจึงมีจำกัด การดำเนินการในส่วนการปฏิรูปประเทศจึงเกิดความล่าช้า นอกจากนี้ หน่วยงานต้องพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ภาครัฐมีความมุ่งมั่นและการเสริมสร้างให้ภาคส่วนอื่น ๆ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

๖) รายละเอียดของเป้าหมายและตัวชี้วัด ควรมีความชัดเจนและสามารถจับต้องได้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ

๗) มีความกล้าหาญในการริเริ่มแนวคิดใหม่ ๆ บนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริง สร้างนโยบายด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม และคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ติดตามโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๔๔ โครงการ/กิจกรรม จากทั้งหมด ๘๓๓ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

แผนแม่บทประเด็นโครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยแผนแม่บท ฯ นี้ กำหนดเป้าหมายสำคัญ คือ ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน เพื่อรองรับและสนับสนุนการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ๓ แผนย่อย ได้แก่ ๑) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ๒) โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน และ ๓) โครงสร้างพื้นด้านดิจิทัล

แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ประกอบด้วย ๑๑ แนวทางการพัฒนา เป็นแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม จำนวน ๕ แนวทาง ฯ และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ จำนวน ๖ แนวทาง จากรายงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานบรรลุค่าเป้าหมาย อยู่ในอันดับที่ ๔๕ แต่ในแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ทั้ง ๕ เป้าหมาย โดยอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต จำนวน ๔ เป้าหมาย ได้แก่ ๑) ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง ๒) การขนส่งทางรางเพิ่มขึ้น ๓) การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น และ ๔) ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง ทั้งนี้ เป้าหมายคือประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศ LPI อยู่ในลำดับ ๒๕ จาก ๑๖๐ ประเทศ ยังขาดตัวชี้วัดเทียบเคียงที่ชัดเจน

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ภาพรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอันเป็นผลจากมาตรการผ่อนคลายนโยบายการควบคุมการระบาดของโรคโควิด ๑๙ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การนำเข้า – ส่งออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้รับผลกระทบจากปัญหาตู้คอนเทนเนอร์ขาดแคลน ค่าระวางการขนส่งสินค้าสูงขึ้น ทั้งในเส้นทางการการขนส่งไปยังสหรัฐอเมริกา ยุโรป และในเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเส้นทางสหรัฐอเมริกา เช่น ท่าเรือ Los Angeles ท่าเรือ Long Beach ประสบปัญหาความล่าช้าในการบริหารจัดการท่าเรือทำให้มีตู้คอนเทอร์ตกค้างอยู่ที่ท่าเรือเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ยังพบปัญหาอันสืบเนื่องจากมาตรการควบคุมโรคโควิค ๑๙ (Zero Covid) ของประเทศจีนส่งผลให้การทำงานในท่าเรือหลัก เช่น ท่าเรือเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นท่าเรือที่มีปริมาณสินค้าเข้าออกเป็นอันดับต้น ๆ ของโลกได้รับผลกระทบในการปฏิบัติงานส่งผลให้การทำงานภายในท่าเรือมีความล่าช้า และมีตู้คอนเทอร์ตกค้างอยู่ที่ท่าเรือจำนวนมาก ส่งผลการขาดแคลนตู้คอนเทอร์และปัญหาค่าระวางขนส่งสินค้าทางทะเล

สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศไทย - สาธารณรัฐประชาชนจีน ปัจจุบันการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีนมีสัดส่วนมากกว่าการนำเข้าสินค้า และสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นผู้กำหนดวิธีการขนส่งสินค้าเอง โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ปรับมาใช้การขนส่งทางรางที่ได้เปิดใช้งานตั้งแต่วันที่ ๒ ธันวาคม 2564 เป็นหลัก เพื่อลดต้นทุนการขนส่งและเพิ่มรายได้ให้กับโครงการรถไฟความเร็วสูง จีน – ลาว ที่ได้ลงทุนไว้ส่งผลให้การขนส่งทางถนนใน ๓ เส้นทาง ได้แก่ (๑) จังหวัดเชียงราย (ผ่านลาว - จีน) (๒) จังหวัดนครพนม (ผ่านลาว - เวียดนาม - จีน) (๓) จังหวัดมุกดาหาร (ผ่านลาว - เวียดนาม - จีน) ถูกปรับเป็นการขนส่งระยะใกล้ระหว่างชายแดนเท่านั้น และการที่สาธารณรัฐประชาชนจีนควบคุมการขนส่งสินค้าที่จะเข้าประเทศทั้งหมด จะเป็นปัจจัยทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบในการบริหารการขนส่งทางรางเชื่อมต่อมายังฝั่งไทยไปแหลมฉบังเพื่อเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาค

สถานการณ์สงครามระหว่างรัสเซีย – ยูเครน ที่ส่งผลต่อการค้าของประเทศไทย แม้ว่าการค้าระหว่างไทยกับรัสเซีย มีปริมาณสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น แต่เมื่อวิเคราะห์ในรายอุตสาหกรรมจะพบว่าอุตสาหกรรมการนำเข้าเหล็กจากรัสเซียที่มีสัดส่วนมากจะได้รับผลกระทบในส่วนนี้ รวมถึงผลกระทบด้านพลังงาน เนื่องจากรัสเซียเป็นประเทศที่ผลิตน้ำมันส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ขณะที่สงครามที่เกิดขึ้นยังไม่มีสัญญาณบ่งชี้ได้ว่าจะยุติเมื่อไร แต่คาดการณ์ได้ชัดเจนว่าจะส่งผลกระทบต่อการค้าโลก รวมถึงการย้ายฐานการผลิตซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กระทบต่อระบบโลจิสติกส์ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งทั้งระยะไกลและระยะใกล้ในอนาคตที่ทำให้ประเทศไทยต้องบริหารความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมในการจัดการขนส่งระยะยาว

สถานการณ์ต่อการบรรลุ ๕ เป้าหมายของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ จากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต จำนวน ๔ เป้าหมาย ได้แก่ ๑) ต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง ๒) การขนส่งทางรางเพิ่มขึ้น ๓) การเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น และ ๔) ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง สำหรับ เป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศของประเทศ LPI อยู่ในลำดับ ๒๕ จาก ๑๖๐ ได้มีการประเมินเป้าหมายจากการเทียบเคียงกับตัวชี้วัดอื่นที่ไม่ใช่ LPI เนื่องจากทางธนาคารโลกยังไม่ได้มีการจัดลำดับ LPI ในช่วงระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการในแผนย่อยจำเป็นต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง และต้องพิจารณาทบทวนแผนงานระยะต่อไปให้เพิ่มมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของการดำเนินโครงการ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านโลจิสติกส์ดังได้กล่าวข้างต้น ประเด็นท้าทายต่อการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ได้แก่ การจะลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศรวมทั้ง การพัฒนารถไฟทางคู่ในเส้นที่สำคัญ และการพัฒนาศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าและ ICD เพื่อส่งเสริมการเพิ่มสัดส่วนการขนส่งสินค้าทางราง เช่น ที่จังหวัดหนองคายเพื่อเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าทางรางกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและด้านตะวันตกของสาธารณประชาชนจีน นอกจากนั้นการดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์ การเดินทางด้วย

ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองเพิ่มขึ้น และผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลง ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งรัด และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ความคืบหน้าการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยติดตามโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๔๔ โครงการ/กิจกรรม พบว่า โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๖.๘) โครงการอยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน 13 โครงการ (ร้อยละ ๒๙.๕) โครงการที่ดำเนินการล่าช้ากว่าแผน จำนวน ๒๘ โครงการ (ร้อยละ ๖๓.๖) ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ล่าช้าจากการดำเนินงาน จำนวน ๒๖ โครงการ (ร้อยละ ๕๙.๑)

โครงการที่ควรมีการทบทวน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ ๒.๓) คือ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย (โครงการก่อสร้างระยะที่ ๒) เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันบริบทการขนส่งสินค้าเปลี่ยนไปใช้เส้นทางรถไฟความเร็วสูงจีน - ลาว - ไทย ที่เชื่อมต่อมายังจังหวัดหนองคาย และโครงการที่ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๔๓ โครงการ (ร้อยละ ๙๗.๗) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๖

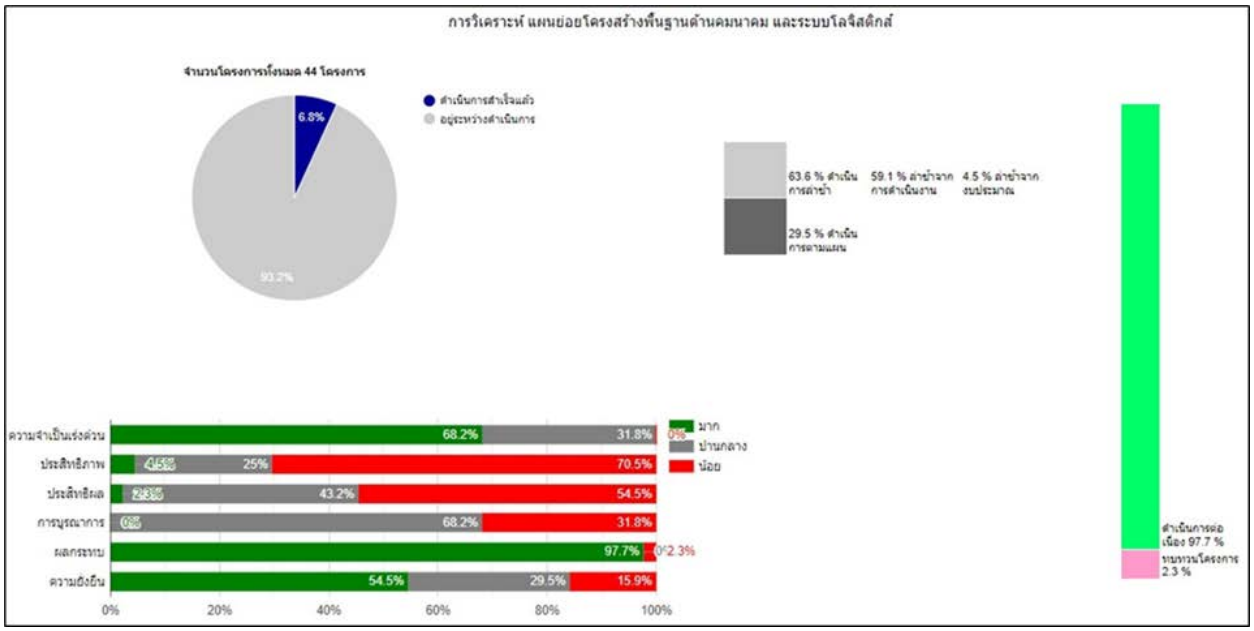

ภาพที่ ๔๖ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

๔.๒ ข้อเสนอแนะ เร่งรัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการของปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย และอยู่ในระหว่างดำเนินการ จำนวน ๔๐ โครงการ ให้แล้วเสร็จตามแผนงาน

๒. เร่งรัดดำเนินโครงการที่ดำเนินการล่าช้า จำนวน ๒๘ โครงการให้สำเร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดผลกระทบที่ดี และ บรรลุเป้าหมายของปี ๒๕๖๕ ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งโครงการดังกล่าว ดังนี้

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ การขนส่งทางราง จำนวน ๘ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน (๒) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงขอนแก่น – หนองคาย (๓) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงมาบกะเบา – ชุมทางถนนจิระ (๔) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงชุมพร – สุราษฎร์ธานี (๕) โครงการรถไฟความเร็วสูงไทย - จีน ระยะที่ ๑ ช่วงกรุงเทพมหานคร – นครราชสีมา (๖) โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงปากน้ำโพ – เด่นชัย (๗) โครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งใหม่ จังหวัดหนองคาย เพื่อรองรับเชื่อมต่อรถไฟไทย - ลาว – จีน และ (๘) โครงการพัฒนาพื้นที่ย่านนาทา และสถานีรถไฟหนองคาย จังหวัดหนองคาย เพื่อรองรับเชื่อมต่อรถไฟไทย - ลาว – จีน

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การขนส่งทางน้ำ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการพัฒนาปรับปรุงท่าเรือสงขลา (๒) โครงการพัฒนากองเรือแห่งชาติและท่าเรือ เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ และ (๓) โครงการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศและเรือชายฝั่งในเขตท่าเรือแหลมฉบัง

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ การขนส่งทางอากาศ จำนวน ๕ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (๒๕๕๔ – ๒๕๖๐) ขยายระยะเวลา ๒๕๖๕ (๒) โครงการก่อสร้างทางวิ่งเส้นที่ ๓ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (๓) โครงการก่อสร้างส่วนต่อขยายด้านทิศเหนือ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (๔) โครงการพัฒนาท่าอากาศยานดอนเมือง ระยะที่ ๓ และ (๕) โครงการสนับสนุนสายการบินของไทยภายใต้นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรี

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ การขนส่งทางถนน จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายนครปฐม - ชะอำ (M8)

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง จำนวน ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ตั๋วร่วม

แนวทางการพัฒนาที่ ๖ พัฒนาและบูรณาการการเดินทางและขนส่งทุกรูปแบบ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ (๑) การจัดทำและขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาระบบการจราจรและขนส่งอัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (Intelligent Transport System: ITS) พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๐ (๒) โครงการศึกษาการพัฒนาระบบการจราจรและขนส่งอัจฉริยะ (Intelligent Transport System : ITS) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการจราจรและการขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

แนวทางการพัฒนาที่ ๗ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและศูนย์บริการโลจิสติกส์ในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการการศึกษาออกแบบและจัดทำต้นแบบของระบบการค้าดิจิทัลแพลตฟอร์มแห่งชาติ (National Digital Trade Platform) (๒) โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และ (๓) โครงการศูนย์การขนส่งชายแดนจังหวัดนครพนม

แนวทางการพัฒนาที่ ๘ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน จำนวน ๑ โครงการ คือ โครงการพัฒนาระบบการให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ ปฏิรูปองค์กรและปรับโครงสร้างการกำกับดูแลและบริหารจัดการ จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่ การพัฒนาและการแก้ไขกฎหมาย (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชยนาวี พ.ศ. .... (๒) ร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ. .... (๓) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (๔) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

๓. ควรทบทวนการดำเนินโครงการ จำนวน ๑ โครงการ คือ โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จระยะที่ ๑ แล้ว เนื่องจากโครงการนี้ได้ศึกษาความเป็นไปได้และออกแบบรายละเอียดเมื่อปี ๒๕๕๓ แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันการขนส่งสินค้าเปลี่ยนไปใช้เส้นทางรถไฟความเร็วสูงจีน - ลาว - ไทย ที่เชื่อมต่อมายังจังหวัดหนองคาย ทำให้การใช้ประโยชน์จากศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของน้อยลง ดังนั้น ควรทบทวนโครงการก่อสร้างฯ ระยะที่ ๒ และ พิจารณาการสร้างศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าในพื้นที่อื่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์แนวโน้มเส้นทางการขนส่งสินค้าจากเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจีน - ลาว - ไทย ที่จะเชื่อมต่อมายังจังหวัดหนองคาย สำหรับส่วนที่ได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จแล้วในระยะที่ ๑ ควรเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากการใช้พื้นที่ภายในโครงการศูนย์ฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกจากนั้น หากมีการทบทวนโครงการดังกล่าวแล้ว ควรต้องพิจารณาทบทวนโครงการรถไฟทางคู่ สายเด่นชัย - เชียงราย - เชียงของ ด้วยเนื่องจากทั้ง ๒ โครงการมีความสอดคล้องและเชื่อมต่อกัน

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย เป็น สองกลุ่ม คือ เป้าหมายในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (ร้อยละ ๔๐) (แนวทางการพัฒนาที่ ๑ - ๕) และกลุ่มโลจิสติกส์ ร้อยละ ๖๐ (แนวทางการพัฒนาที่ ๖ - ๑๑) และกำหนดน้ำหนักในแต่ละแนวทางการพัฒนาของแต่ละกลุ่มดังกล่าว ผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายแนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ มีน้ำหนักมากที่สุด (ร้อยละ ๑๕) เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายดังกล่าว จะมีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน และการอำนวยความสะดวกการดำเนินการโลจิสติกส์ ได้ตามเป้าหมายของการพัฒนา จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผลสรุปดังนี้

๕.๑ สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม

๑) โอกาสการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับปานกลาง (ร้อยละ ๖๙.๖๐)

๒) การดำเนินการของแนวทางการพัฒนาในกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน (แนวทางการพัฒนาที่ ๑ – ๕ การขนส่งทางราง/ทางน้ำ/ทางอากาศ/ทางถนน/การขนส่งสาธารณะเขตเมือง) ดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้มาก ร้อยละ ๓๐.๐๕ (จากเป้าหมาย ร้อยละ ๔๐) เนื่องจากมีการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย จำนวนมาก และโครงการส่วนใหญ่มีการดำเนินการในระยะยาว คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ แต่มีบางโครงการมีการดำเนินการล่าช้า ทำให้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๓) การดำเนินการของแนวทางการพัฒนาในกลุ่มโลจิสติกส์ (แนวทางการพัฒนาที่ ๖ - ๑๑) ดำเนินการบรรลุเป้าหมายภาพรวมของกลุ่มโลจิสติกส์ ได้น้อย ร้อยละ ๓๙.๕๕ (จากเป้าหมาย ร้อยละ ๖๐) เนื่องจากบางแนวทางการพัฒนา เช่น แนวทางการพัฒนาที่ ๙ และ ๑๐ มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายน้อยมาก และแนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ มีการดำเนินการล่าช้ามาก ดังนี้

- แนวทางการพัฒนาที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้มากของกลุ่มโลจิสติกส์ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาที่ ๖ - ๘ (บูรณาการการเดินทางและขนส่งทุกรูปแบบและฐานข้อมูล/พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและศูนย์บริการโลจิสติกส์/เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน) เนื่องจากมีการดำเนินโครงการสำคัญส่งผลกระทบต่อเป้าหมายจำนวนมาก แต่มีบางโครงการดำเนินการล่าช้าทำให้ยังไม่บรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

- แนวทางการพัฒนาที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้น้อย ได้แก่ แนวทางการพัฒนาที่ ๙ - ๑๑ (ยกระดับผู้ให้บริการโลจิสติกส์/การวิจัยและพัฒนา/การปฏิรูปองค์กรและปรับโครงสร้าง ฯ) ดังนี้

แนวทางการพัฒนาที่ ๙ (ยกระดับผู้ให้บริการโลจิสติกส์) ดำเนินการบรรลุเป้าหมายน้อย เนื่องจากมีการดำเนินการแล้วเพียง ๑ โครงการ ยังมีโครงการที่จะเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๓ โครงการ

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๐ (การวิจัยและพัฒนา) มีการดำเนินโครงการเพียง ๑ โครงการ ซึ่งอาจเกิดผลกระทบไม่เพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายได้

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ (ปฏิรูปองค์กรและปรับโครงสร้างฯ) ซึ่งเป็นแนวทางฯ ที่สำคัญมากที่สุดต่อการบรรลุเป้าหมายของปี ๒๕๖๕ แต่มีการดำเนินการก้าวหน้าน้อยมาก การดำเนินการของแนวทางการพัฒนานี้ที่สำคัญ คือ การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและการกำกับดูแล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการโลจิสติกส์ ได้แก่ (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชยนาวี พ.ศ. .... (๒) ร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ. .... (๓) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (๔) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๗

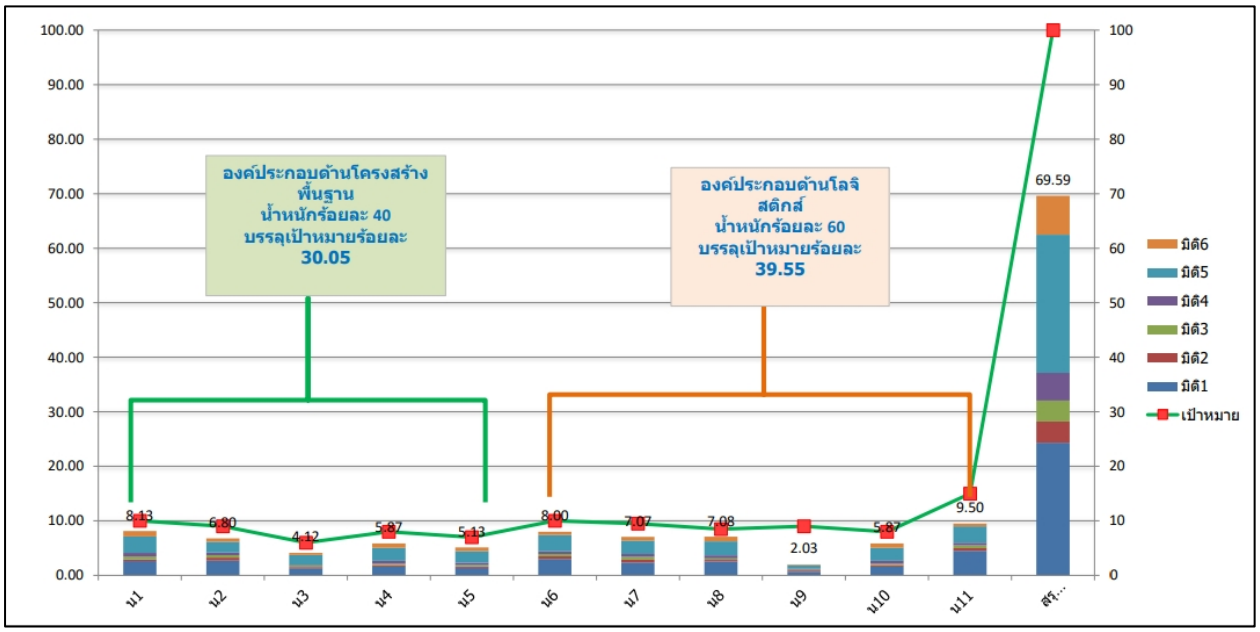

ภาพที่ ๔๗ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล
แผนย่อย โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรัด ดำเนินการโครงการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายให้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สำหรับโครงการระยะยาว และมีการดำเนินการล่าช้า จำเป็นต้องมีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการต่อเนื่องในระยะต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาที่มีการดำเนินโครงการจำนวนน้อย ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายภาพรวม จำเป็นต้องมีการทบทวนเป้าหมายและเพิ่มการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย เพิ่มมากขึ้น ในแผนดำเนินการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ห้วงระยะเวลา ๕ ปี ถัดไป (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ของแผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ คือ การเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาค ควรมีการดำเนินโครงการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๑) ควรดำเนินการโครงการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในปี ๒๕๖๕ ให้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของระยะ ๕ ปี แรกของแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เป็นโครงการระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายสำคัญ (ในแนวทางการพัฒนาที่ ๑๑) จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่ (๑) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชยนาวี พ.ศ. .... (๒) ร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ. .... (๓) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ และ (๔) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

๒) ให้ทบทวนโครงการพัฒนาศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย ระยะที่ ๒ รวมทั้งพิจารณาทบทวนโครงการรถไฟทางคู่ สายเด่นชัย - เชียงราย - เชียงของ เนื่องจากทั้ง ๒ โครงการมีความสอดคล้องและเชื่อมต่อกัน อันเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการขนส่งสินค้าระหว่าง ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

๓) การดำเนินการห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ควรมีการดำเนินโครงการตามแนวทางการพัฒนาที่ ๑ – ๑๑ ที่สำคัญ จำนวน ๒๑ โครงการ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ การขนส่งทางราง จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่

(๑) โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้านาทา (Transshipment Yard) จังหวัดหนองคาย เนื่องจากปัจจุบันโครงการรถไฟความเร็วสูง สปป. ลาว - จีน เปิดให้บริการเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นโอกาสในการส่งเสริมการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งส่งเสริมการเดินทางของประชาชนให้ใช้ระบบรางเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นระบบที่ประหยัดพลังงานมากกว่าระบบการเดินทางทางถนน และทางอากาศ

ข้อเสนอแนะ

- เร่งรัดการพัฒนาย่านนาทาโดยแยกออกมาเป็นโครงการเฉพาะ โดยไม่ต้องรอการพัฒนาโครงการรถไฟความสูงไทย - จีน ระยะที่ ๒ นครราชสีมา - หนองคาย โดยพัฒนาเป็นพื้นที่ Container Yard และ Transshipment Yard ที่รองรับการเชื่อมต่อของ Standard Gauge จาก สปป.ลาว – จีน เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ประเทศไทย

- ปัจจุบันมีโครงข่ายรางขนาดความกว้าง ๑ เมตร (Meter Gauge) จากประเทศไทยข้ามไปถึงสถานีท่านาแล้ง (สปป.ลาว) จึงเห็นควรส่งเสริมให้มีการก่อสร้างรางขนาดความกว้าง ๑.๔๓๕ เมตร (Standard Gauge) จากสถานีเวียงจันทน์ใหม่มายังประเทศไทยให้ได้ เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนถ่ายสินค้าที่ประเทศไทย เพื่อชิงความได้เปรียบในการขนถ่ายสินค้าข้ามแดน

(๒) ควรทบทวนโครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย ก่อสร้างระยะที่ ๒ เนื่องจาก โครงการนี้ได้ศึกษาความเป็นไปได้และออกแบบรายละเอียดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่จากสถานการณ์ปัจจุบันการขนส่งสินค้าเปลี่ยนไปใช้เส้นทางรถไฟความเร็วสูงจีน - ลาว - ไทย ที่เชื่อมต่อมายังจังหวัดหนองคาย

โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย ปัจจุบันโครงการก่อสร้างระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว โดยกรมการขนส่งทางบกได้เปิดให้บริการ ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๔ สถานะปัจจุบันอยู่ระหว่างเชิญชวนให้เอกชนร่วมลงทุน (PPP) เป็นครั้งที่ ๒ เนื่องจากครั้งที่ ๑ ปรากฏว่าไม่มีเอกชนรายใดเข้าร่วมลงทุนแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

- ควรทบทวนโครงการก่อสร้างฯ ระยะที่ ๒ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์แนวโน้มเส้นทางการขนส่งสินค้าทางรางที่เปลี่ยนไป ภายหลังมีจากเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจีน - ลาว - ไทย ที่จะเชื่อมต่อมายังจังหวัดหนองคาย

- ภายหลังมีการทบทวนโครงการตาม ข้อ ๑ ควรต้องพิจารณาทบทวนโครงการรถไฟทางคู่สายเด่นชัย - เชียงราย - เชียงของ เนื่องจากทั้ง ๒ โครงการมีสอดคล้องและเชื่อมต่อกัน ดังนั้น ระยะเวลาในการก่อสร้างของทั้ง ๒ โครงการ ควรพิจารณาให้สอดคล้องกันด้วย

- ควรเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากการใช้พื้นที่ภายในโครงการศูนย์ฯ ระยะที่ ๑ ที่ได้ดำเนินการก่อสร้างเสร็จแล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(๓) โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายนครปฐม – ชะอำ (M8) เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองไปยังภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบปัจจุบันมีความสามารถในการรองรับการเดินทางของทางหลวงหมายเลข ๔ (ถนนเพชรเกษม) กำลังเข้าใกล้ขีดความสามารถสูงสุด นอกจากนั้น โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองหมายเลข ๘ สายนครปฐม – ชะอำ หรือ (M8) เป็นหนึ่งโครงการสำคัญที่มีความจำเป็นเร่งด่วน โดยได้รับการบรรจุ ในแผนมาตรการเร่งรัดการลงทุน Action Plan ของกระทรวงคมนาคม และมาตรการเร่งรัดโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ (PPP Fast Track) ของกระทรวงการคลัง เพื่อเร่งรัดการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะ

- เร่งรัดการดำเนินงานจัดทำรายงานการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ให้เป็นปัจจุบัน และเสนอให้ สผ. พิจารณาตามขั้นตอนให้มีความพร้อมในการเสนอ ครม. พิจารณา

- เร่งรัดการศึกษาทบทวนรูปแบบและขอบเขตการให้เอกชนร่วมลงทุน ตามมติคณะกรรมการนโยบายการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ ให้แล้วเสร็จภายในกลางปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศเชิญชวนและคัดเลือกเอกชนภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ และดำเนินการก่อสร้างช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๗ – ๒๕๗๐ และเปิดให้บริการปี พ.ศ. ๒๕๗๐

(๔) ร่างแผนแม่บทการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและระบบราง (MR - map) ปัจจุบันกรมทางหลวงอยู่ระหว่างการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบแนวเส้นทางเบื้องต้นของโครงการนำร่องทั้ง ๓ เส้นทาง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของกรมทางหลวงในปัจจุบันเป็นเพียงการดำเนินการจัดทำร่างรายงานการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น (Pre - FS) ในเส้นทางนำร่อง จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ MR2 กรุงเทพฯ/ชลบุรี - หนองคาย ช่วงชลบุรี (แหลมฉบัง) - นครราชสีมา MR5 กาญจนบุรี-อุบลราชธานี ช่วงนครราชสีมา - อุบลราชธานี และ MR8 ชุมพร – ระนอง หากพิจารณาแล้วพบว่าเส้นทางใดมีความคุ้มค่าสูง มีปริมาณการจราจร จึงจะนำแนวเส้นทางนั้นมาดำเนินการศึกษาออกแบบรายละเอียด (Detail Design) ศึกษาความเป็นได้ของโครงการ (Feasibility Study) และจึงดำเนินการก่อสร้างต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- หากจะนำแนวเส้นทางใดมาดำเนินการศึกษาออกแบบรายละเอียด ศึกษาความเป็นได้ของโครงการและจึงดำเนินการก่อสร้างต่อไป เห็นควรให้นำโครงการ MR10 วงแหวนรอบนอกกรุงเทพมหานคร รอบที่ ๓ และเส้นทางเชื่อมต่อ มาดำเนินการศึกษาก่อน ตามเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ การขนส่งทางน้ำ จำนวน ๔ โครงการ

(๑) โครงการจัดระเบียบการขนถ่ายสินค้ากลางทะเลบริเวณเกาะสีชังและเขตท่าเรือศรีราชา (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖) เนื่องจากการขนถ่ายสินค้าในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณรอบเกาะสีชัง ยังพบปัญหาการจอดเรือเพื่อขนถ่ายสินค้ากลางทะเลบริเวณรอบเกาะสีชังด้วยระบบเปิด ซึ่งมีผลกระทบต่อค่ามาตรฐานความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมการขนถ่ายสินค้ากลางทะเล โดยเฉพาะการใช้ grab ตักสินค้าเพื่อลำเลียงสินค้าลงเรือที่ไม่เป็นไปตามมาตรการของหน่วยงานรัฐกำหนดไว้ ดังนั้น เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ควรเร่งรัดการสร้างท่าเรือเทกองที่ชายฝั่งแบบมิดชิด เพื่อลดมลพิษในทะเลที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะสามารถเพิ่มศักยภาพด้านการขนส่งสินค้าทางทะเลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

(๒) โครงการขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศและเรือชายฝั่งในเขตท่าเรือแหลมฉบัง (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗) เนื่องจากท่าเทียบเรือชายฝั่งตามที่การท่าเรือแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศกำหนดให้เรือชายฝั่งทุกลำต้องเทียบท่าเรือชายฝั่ง ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องมีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นถึง ๗๐๐ – ๙๐๐ บาท ตามขนาดตู้คอนเทนเนอร์ อันเกิดจากความแออัดของท่าเรือและปัญหาเรือสินค้าที่ต้องรอการเทียบท่า ทำให้ทั้งเรือสินค้าชายฝั่งที่ขนส่งสินค้าในประเทศและเรือสินค้าระหว่างประเทศต้องรอเวลาท่าว่าง เพื่อขนถ่ายสินค้าซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่สายการเดินเรือต่างชาติและบริษัทรับขนส่งสินค้าใช้เป็นข้ออ้างในการขึ้นค่าระวางขนส่งสินค้า ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องมีภาระต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการกำหนดอัตราค่าภาระการยกขนและการเคลื่อนย้ายระหว่างท่ามีค่าใช้จ่ายรวม ๑,๕๔๕ บาท/ตู้ ถึงแม้ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยได้ปรับลดราคาเหลือ ๑,๒๓๖ บาท/ตู้ แต่ก็ยังเป็นราคาที่ยังไม่สอดคล้องกับการขนส่งจึงจะต้องมีศึกษาอัตราค่าภาระการยกขนที่เหมาะสม

(๓) โครงการแก้ปัญหาโพงพางและไซนั่งกีดขวางร่องน้ำในทะเลสาบสงขลาตามแนวทางสันติวิธี (ควรสำเร็จ ปี ๒๕๖๘) เนื่องจากทะเลสาบสงขลาเป็นลุ่มน้ำที่มีความสำคัญใน ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศไทยที่จะต้องระบบการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติและการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ประกอบกับยังเป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจด้านการขนส่งทางน้ำโดยเฉพาะเรือบรรทุกสินค้า เรือสนับสนุนอุปกรณ์ด้านพลังงานแทนขุดเจาะ และเรือประมง เป็นต้น ควรต้องเร่งดำเนินการแก้ไขกีดขวางการคมนาคมทางน้ำ รัฐบาลควรมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำในทะเลสาบสงขลา พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ มาดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

(๔) โครงการพัฒนาศักยภาพกองเรือแห่งชาติและท่าเรือ เนื่องจากการขนส่งทางทะเลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาค ปัจจุบันประมาณร้อยละ ๙๐ เป็นการขนส่งโดยเรือต่างชาติ ทำให้โอกาสการลดต้นทุนโลจิสติกส์ตามตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นไปได้ยาก นอกจากนั้นยังไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนด้านความมั่นคงทางทะเล หรือ การแก้ปัญหาในภาวะวิกฤต จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพกองเรือแห่งชาติ โดยสนับสนุนให้มีจำนวนเรือที่ชักธงไทยมากขึ้น เพิ่มความร่วมมือกันในการบริหารเรือและการบริหารตู้คอนเทนเนอร์ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการท่าเรือให้การขนถ่ายสินค้ามีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ การขนส่งทางอากาศ จำนวน ๒ โครงการ

(๑) โครงการสนับสนุนสายการบินของไทยภายใต้นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรี (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ.๒๕๗๐) เนื่องจากสายการบินเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในการขนส่งทางอากาศ ซึ่งต้องสนับสนุนควบคู่กับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามบิน หากสายการบินสัญชาติไทยไม่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายให้สามารถแข่งขันกับสายการบินต่างชาติได้ จะทำให้สายการบินสัญชาติไทยเกิดความเสียเปรียบ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิการบิน ด้านที่เกี่ยวกับตารางเวลาเส้นทางการบินและจำนวนเที่ยวบิน จึงควรต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอน ตลอดจนรายละเอียดการปฏิบัติที่เป็นปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งหาหนทางสนับสนุนสายการบินสัญชาติไทยให้สามารถแข่งขันได้ในการเปิดน่านฟ้าเสรี

(๒) โครงการพัฒนาขีดความสามารถระบบท่าอากาศยานและบริการการเดินอากาศของท่าอากาศยานที่มีศักยภาพสูง (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถระบบท่าอากาศยานและบริการการเดินอากาศของท่าอากาศยานที่มีศักยภาพสูง อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ของท่าอากาศยานให้เต็มขีดความสามารถในการรองรับปริมาณความต้องการเดินทางและขนส่งสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนสร้างรายได้เพิ่มให้กับท่าอากาศยาน ทั้งนี้ต้องให้คุณภาพด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย (safety and security) เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

แนวทางการพัฒนาที่ ๖ พัฒนาและบูรณาการการเดินทางและขนส่งทุกรูปแบบและฐานข้อมูล จำนวน ๑ โครงการ

(๑) โครงการพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการคมนาคมและโลจิสติกส์ในระดับประเทศ (Thailand National Logistics Big Data) (ควรสำเร็จปี พ.ศ. ๒๕๖๖) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการขนส่งโดยใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่และพัฒนาการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ให้เป็นฐานข้อมูลการคมนาคมและโลจิสติกส์ของชาติ

แนวทางการพัฒนาที่ ๗ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและศูนย์บริการโลจิสติกส์ในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน ๓ โครงการ

(๑) โครงการสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลดิจิทัลด้านโลจิสติกส์ (Digital Hub Logistics) การพัฒนาดิจิทัลฮับโลจิสติกส์ให้สามารถใช้ Network และ Platform ต่าง ๆ เช่น ระบบชำระเงิน ระบบคลังสินค้า และการขนส่งสินค้าในการจัดการข้อมูลให้กับภาคธุรกิจโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตสู่ผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วในราคาที่แข่งขันได้ สนับสนุนการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ให้ดิจิทัลโลจิสติกส์ทั้งประเทศโดยคนไทย

(๒) โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มกลางระหว่างประเทศ (National Digital Trade Platform : NDTP) (ควรสำเร็จปี พ.ศ. ๒๕๖๗) เพื่อที่สามารถให้บริการแก่ผู้นำเข้าและส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว และจะได้เชื่อมโยงกับการนำเข้าและส่งออกในประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป NDTP จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และทำให้การดำเนินการนำเข้าและส่งออกมีความสะดวกรวดเร็ว และมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

(๓) โครงการศึกษาการพัฒนาศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า (Multi Model transport and ICD) (ควรสำเร็จ ปี ๒๕๖๗) เหตุผล เพื่อเชื่อมโยงและรองรับ สนับสนุน โครงการรถไฟทางคู่เส้นทางหนองคาย – แหลมฉบังเชื่อมโยงประตูการค้าประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศลาวและประเทศจีนตอนใต้

แนวทางการพัฒนาที่ ๘ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ จำนวน ๓ โครงการ

(๑) โครงการศึกษาต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรในแต่ละประเภทเพื่อให้ทราบต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตร (ควรสำเร็จปี พ.ศ. ๒๕๖๕) เพื่อสร้างโมเดลในการบริหารจัดการต้นทุนการขนส่งสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

(๒) โครงการศึกษาต้นทุนด้านโลจิสติกส์รายอุตสาหกรรมเพื่อหาวิธีการสร้างโมเดลในการบริหารต้นทุนด้านโลจิสติกส์รายอุตสาหกรรม (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕) เพื่อลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์รายอุตสาหกรรมและเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายในการลดต้นทุน

(๓) ควรส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ให้บริการโลจิสติกส์แบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service Logistics Park) (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖) เพื่อพัฒนาศูนย์ให้บริการโลจิสติกส์ที่สนับสนุนการลงทุนรองรับการเป็นศูนย์กลางการลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการขนส่งเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่มีมูลค่า New-S Curve ในเขตพื้นที่ที่มีความสำคัญในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC

แนวทางการพัฒนาที่ ๙ ยกระดับผู้ให้บริการโลจิสติกส์ของประเทศ จำนวน ๒ โครงกา

(๑) พัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับ Last Mile Logistics (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗) เพื่อส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์มการให้บริการแผนที่อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการบริหารจัดการ Last – Mile logistics ที่เป็นของรัฐสำหรับ Startup ไทยที่ทำธุรกิจ last mile Delivery และส่งเสริมการ Startup พัฒนาการส่งสินค้าแบบ On-demand Delivery และ Same-day Delivery อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยรวมการส่งมอบแบบ B2C และแบบ C2C ผ่านแพลตฟอร์มกลางในการเชื่อมโยง ผู้บริโภค ผู้จัดส่ง ผู้ขาย ผู้ผลิต รวมถึงระบบการเงิน

(๒) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ Digital Logistics startup สู่ธุรกิจระดับยูนิคอร์น (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗) เพื่อเพิ่มผู้ประกอบการ Logistics Startup ของคนไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงทางการค้า ภาครัฐควรมีมาตรการสร้างการเติบโตและกระตุ้นธุรกิจด้าน Logistics Startup ของผู้ประกอบการไทย โดยมีมาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโลจิสติกส์เข้าถึงเงินทุนสนับสนุน รวมถึงการส่งเสริมให้มีมาตรการด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ Logistics Startup สามารถพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ Logistics startup ให้ก้าวไปสู่ธุรกิจในระดับยูนิคอร์น ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าบริษัทมากกว่า ๑ พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อไปในอนาคต

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ ปฏิรูปองค์กรและปรับโครงสร้างการกำกับดูแลและการบริหารจัดการ จำนวน ๒ โครงการ

(๑) โครงการจัดตั้งสภาโลจิสติกส์แห่งประเทศไทย (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๗๐) เพื่อบูรณาการการทำงานด้านโลจิสติกส์และเป็นองค์กรที่ให้ความเห็นต่อการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ของประเทศ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนานโยบายด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทย เพื่อบรรลุเป้าหมายในการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ รองรับการเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอนาคต

(๒) โครงการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนระหว่างรัฐวิสาหกิจเพื่อให้บริการขนส่งต่อเนื่อง (ควรสำเร็จ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗) เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการทำหน้าที่บริหารจัดการการขนส่งสินค้าต่อเนื่องตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง และสามารถลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า ทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นควรให้มีการจัดตั้งบริษัทร่วมลงทุนของรัฐวิสาหกิจระหว่างการรถไฟแห่งประเทศไทยกับการท่าเรือแห่งประเทศไทย เพื่อบริหารจัดการการขนส่งต่อเนื่องระหว่างทางน้ำกับทางราง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

รัฐบาลต้องมีนโยบายควบคู่กับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้แต่ละกระทรวงดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑) รัฐบาลต้องมีระบบการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าและความเสี่ยงในการปรับแผนงาน/โครงการในอนาคต รวมทั้งการบริหารโครงการและการบริหารสัญญา

๒) การบูรณาการการทำงานระหว่างกระทรวง ต้องมีการถ่ายทอดเป้าหมายตัวชี้วัด การกำหนดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ (Objective Key Result) การพัฒนาแผนร่วมกัน เพื่อแบ่งมอบการปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์

แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา จำนวน ๔ แนวทางการพัฒนา ติดตามทั้ง ๔ แนวทางการพัฒนา และติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒๕ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรม ทั้งหมด ๒๕ โครงการ/กิจกรรม

๑. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๒๕ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๓ โครงการ (ร้อยละ ๑๒) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๔ โครงการ (ร้อยละ ๑๖) และดำเนินการล่าช้ากว่าแผน จำนวน ๑๘. โครงการ (ร้อยละ ๗๒)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า มิติด้านความจำเป็นเร่งด่วน ผลกระทบ และความยั่งยืน ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก มิติด้านการบูรณาการ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมิติประสิทธิภาพและมิติด้านประสิทธิผล อยู่ในระดับน้อย

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทุกโครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๘

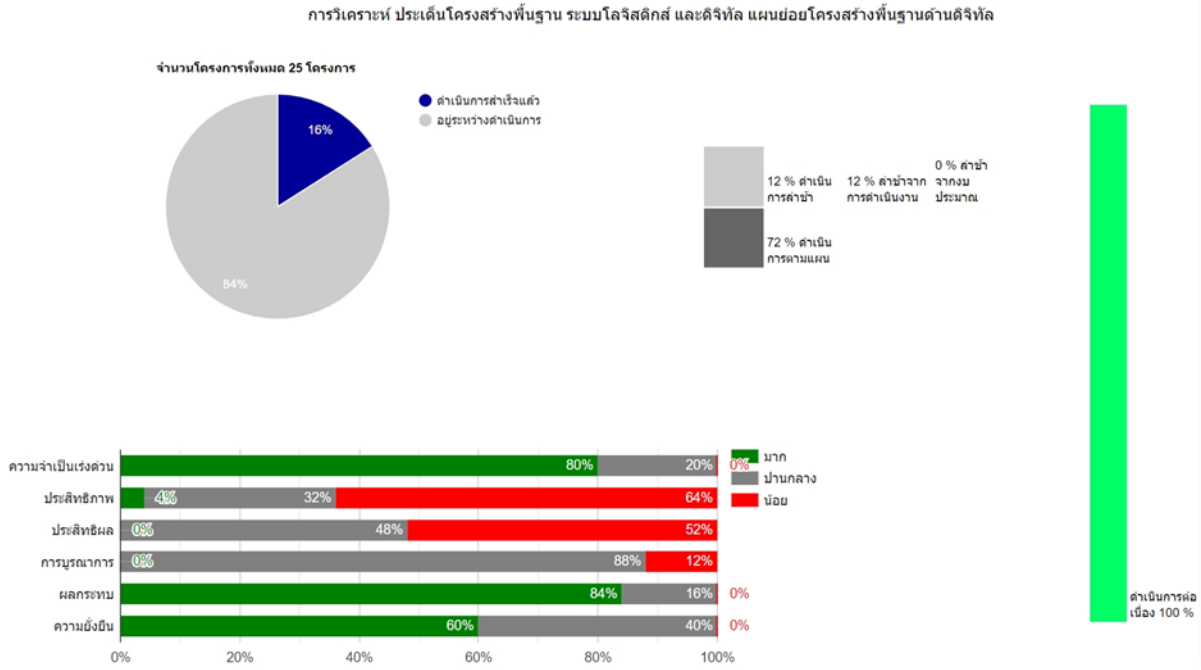

ภาพที่ ๔๘ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล
แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ หน่วยผู้รับผิดชอบตามแผนขับเคลื่อนควรเร่งรัดดำเนินการตามแผนต่อไป

ทั้งนี้ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานติดตามมีสาเหตุมาจากระบบติดตามประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

๒. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมและข้อเสนอแนะ

การดำเนินการเป็นไปตามแผนและมีแนวโน้มที่จะสำเร็จบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ระดับมาก โดยการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม ร้อยละ ๗๙.๐๒ โดยองค์ประกอบที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๒๐.๑๗ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๓ สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบนิเวศ บรรลุเป้าหมายน้อยที่สุด ร้อยละ ๑๙.๕๕ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ และความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนา ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๐.๑๗

๒) แนวทางการพัฒนา ๒ ส่งเสริมให้มีการลงทุนและร่วมใช้ทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลทั้งในประเทศและต่างประเทศ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๙.๗๒

๓) แนวทางการพัฒนา ๓ สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบนิเวศ น้ำหนักร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๙.๕๕

๔) แนวทางการพัฒนา ๔ กำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๙.๕๘

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๔๙

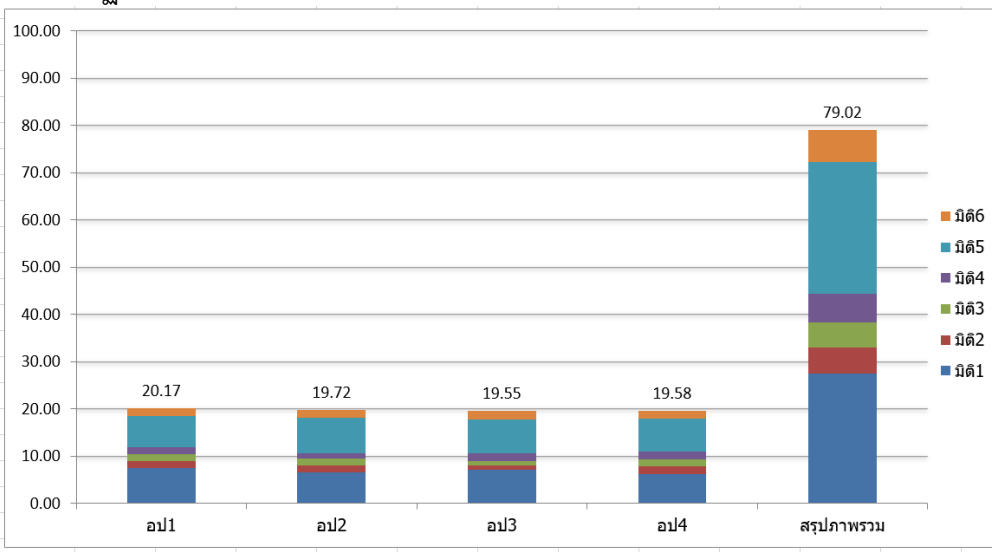

ภาพที่ ๔๙ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล
แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

๑) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบรนด์ความเร็วสูง

(๑) บริการโครงข่ายท้องถิ่นไร้สาย (Wi-Fi)

- ควรดำเนินการให้เกิดการบรูณาการของโครงการเน็ตประชารัฐ โครงการเน็ตบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล (Zone C) และโครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) เพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดความคุ้มค่าสุด

- ควรดำเนินการจัดทำแผนที่พื้นที่บริการ (Map of service area) เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการมากขึ้น

- ควรมีการประเมินผลการใช้บริการ ณ จุดบริการต่าง ๆ และศึกษาข้อมูลในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อหาจุดติดตั้งที่เหมาะสม

- ขอให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒

- ควรให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมดูแลและขยายโครงข่ายจุดบริการเพิ่มขึ้น

- โครงการบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ห่างไกล (Zone C) และโครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+) ควรเปิดบริการ Open Access Network เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

- ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกสำหรับบริการ Open Access Network และกระทำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดค่าบริการที่มีราคาถูก นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ Broadband Virtual Network Operator (BVNO) เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

(๒) โครงข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่

- ควรมีการทำแผนที่พื้นที่บริการ (Map of service area) โทรศัพท์เคลื่อนที่ว่าการครอบคลุมพื้นที่ทั่วถึงหรือไม่

- NT ควรเร่งดำเนินการบริการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ย่านความถี่ 5G ในเชิงพาณิชย์อย่างเร่งด่วน

- NT ควรแสดงรายละเอียดโครงการที่ชัดเจนเกี่ยวกับบริการสำหรับลูกค้าองค์กรประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับบริการลูกค้าองค์กรอย่างแพร่หลาย

๒) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมให้มีการลงทุนและร่วมใช้ทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๑) เร่งรัดโครงการดำเนินงานการเพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายอินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศสู่การเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Digital Hub) และโครงการจ้างที่ปรึกษาจัดทำขั้นตอน/แนวทางการส่งมอบและรับมอบทรัพย์สิน รายการทรัพย์สิน ตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของทรัพย์สิน และการประเมินมูลค่าทรัพย์สินภายใต้สัญญา

(๒) ควรประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ดำเนินกิจการดาวเทียมสื่อสารภายในประเทศ

๓) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา ที่ ๓ สนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบนิเวศ

(๑) เร่งรัดโครงการที่ล้าช้า ควรประเมินปัญหาอุปสรรคที่เกิดในการดำเนินการปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินการต่อไป

(๒) ขอให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร การเพิ่มทักษะ การใช้และความเข้าใจด้านดิจิทัล (Digital Literacy)

๔) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา ที่ ๔ กำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติสำหรับผู้ให้บริการในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้รับบริการ

(๑) ควรมีการเผยแพร่ (ร่าง) กฎหมายลำดับรองภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้ง ๒๙ ฉบับ

(๒) เร่งรัดโครงการจ้างที่ปรึกษาจัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Guideline) ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

(๓) ประชาสัมพันธ์ประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

(๔) เร่งรัดดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์และพฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันและส่งเสริมการตระหนักรู้ของเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

หน้าว่าง

ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ มีแผนย่อย จำนวน ๔ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๖ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๗๗ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้เป็น “ผู้ประกอบการยุคใหม่” ที่ก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการมีบทบาทสำคัญต่อการกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต และความเข้มแข็งของผู้ประกอบการจะช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในระดับเวทีการค้าโลกได้ โดยผู้ประกอบการยุคใหม่จะต้องมีทักษะแห่งอนาคตที่มีความพร้อมทางด้านทัศนคติ ทักษะความสามารถและความรู้สำหรับการรับมือกับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามที่กำหนด เพื่อนำไปสู่การที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ตลอดจนมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SME มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ก่อนที่จะหดตัวอย่างรุนแรงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จนถึงไตรมาสที่ ๒ ของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อยู่ที่ ร้อยละ ๔๓.๑ ๔๒.๒ และ ๔๑.๗ ตามลำดับ ซึ่งมูลค่าการเติบโตของสัดส่วนดังกล่าวระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ มีอัตราการหดตัวอยู่ที่ ร้อยละ ๕.๓ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SMEs ในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จะเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๗.๒ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ตัวเลขดังกล่าวยังคงห่างจากค่าที่กำหนดไว้ ร้อยละ ๓.๓ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากมาตรการลดระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการระงับการเดินทางระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ระลอกที่ ๓ ที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบกิจการและรายได้ของภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวและบริการอย่างรุนแรง นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้นจากปีก่อน ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือเยียวยาที่ตรงตามความต้องการผู้ประกอบการ SMEs อย่างเร่งด่วน รวมถึงช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่ขาดสภาพคล่องสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ภาครัฐต้องมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขัน เร่งให้มีการปรับเปลี่ยนโมเดลธุรกิจและการตลาดไปสู่อุตสาหกรรม ๔.๐ ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ทั้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและหน่วยงาน

สนับสนุนให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อนศักยภาพของ SMEs ได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและพร้อมรับมือกับทุกความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีปัจจัยสนับสนุนจากการฟื้นตัวของสภาพเศรษฐกิจ การขยายตัวของภาคการส่งออกอย่างต่อเนื่องตลอดจนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจภาคธุรกิจและผู้ประกอบการในการจัดตั้งธุรกิจใหม่ หรือชะลอการขยายธุรกิจ ทั้งนี้ ที่ผ่านมาเกิดการหดตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภาคการท่องเที่ยว การบริการ และการค้าปลีกอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจหลักของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๘๐ ยังส่งผลให้มีความกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะสิ้นสุดในระยะเวลาอันใกล้ ส่งผลให้มีความเป็นไปได้ที่จะไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ ๑๐ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ได้ตามที่กำหนด

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานโครงการ และการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ

๑) ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่เกิดจากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่คาดไม่ถึง และไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และโรคอุบัติใหม่ ภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัว และผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน

๒) ผลกระทบจากปัจจัยภายใน คือ ทัศนคติ (Mind Set) ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานปฏิบัติที่ยังคงจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะภารกิจงานประจำ กิจกรรมเดิม ๆ ที่ไม่ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ และแผนปฏิรูปประเทศ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๖ โครงการ /กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑๖ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่าส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑๖ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๐

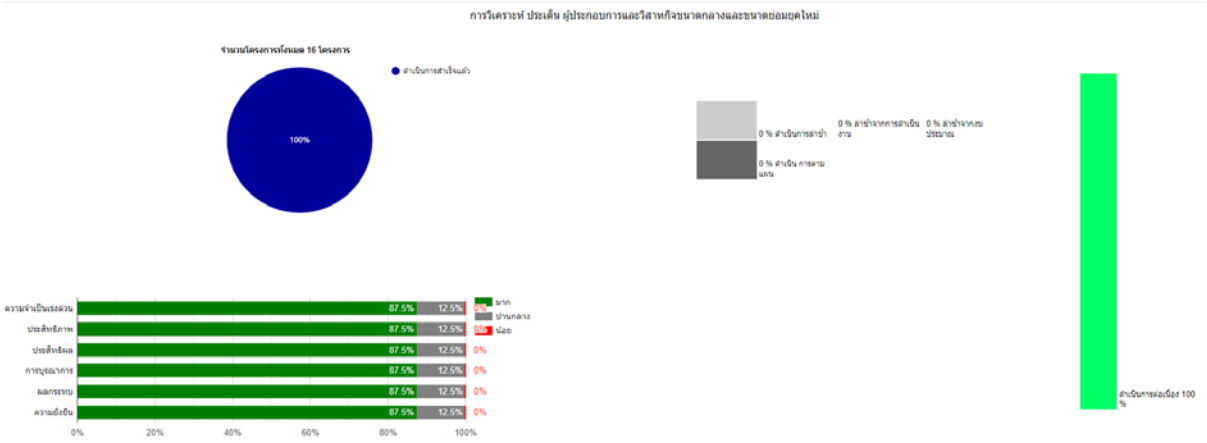

ภาพที่ ๕๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

ข้อเสนอแนะ

๑) แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากประเด็นท้าทายตามข้อ ๓ หน่วยงานปฏิบัติควรปฏิรูปกลไกการทำงานรูปแบบใหม่ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดโครงการสำคัญใหม่ ๆ ที่ขับเคลื่อนผลักดันเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

๒) ข้อเสนอแนะเพื่อผลักดันให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ดังนี้

(๑) ขยายปริมาณการค้ำประกันสินเชื่อเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ตาม Segmentation ให้ได้มากยิ่งขึ้นควบคู่กับการพัฒนาความรู้และโอกาสทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs และพัฒนาการบริการเชื่อมต่อกับ Platform ของสถาบันการเงินรองรับ Digital banks ตลอดจนขยายความช่วยเหลือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านกลุ่ม Non-Bank

(๒) การผลักดันมาตรการช่วยเหลือทางการเงินกับภาคธุรกิจ โดยเน้นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับสถานการณ์

(๓) การกำหนด/ติดตามประเมินผลโครงการสนับสนุนสินเชื่อแต่ละประเภทว่าเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมมากน้อยเพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในระยะต่อไป

(๔) การกำหนดแนวทางช่วยเหลือ/พัฒนา SMEs ในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและจัดระบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการว่ามีความเหมาะสมและตอบสนองความต้องการได้ตรงประเด็นหรือไม่

(๕) จัดลำดับความสำคัญของกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะให้การสนับสนุนทั้งกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเดิม และกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ที่มีนโยบายต่อยอดเพิ่มเติม

(๖) ปรับหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติการคัดเลือกผู้ประกอบการจากกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายเข้าร่วมโครงการอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

(๗) การพัฒนาและส่งเสริมสินค้าที่มีนวัตกรรมการออกแบบที่ดีและสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมด้านความยั่งยืน (BCG โมเดล) ของประเทศไทยสู่ตลาดต่างประเทศ

(๘) ปรับเปลี่ยนลักษณะกิจกรรมให้สอดรับกับสถานการณ์การค้า และกลุ่มสินค้ายุคใหม่ รวมทั้งควรเชื่อมโยงบูรณาการกับหน่วยงานที่พัฒนากลุ่มสินค้าและบริการใหม่ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการแล้วเสร็จในภาพรวมปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ค่อนข้างมาก ในอัตราร้อยละ ๘๙.๑๗ แต่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการยังไม่สะท้อนความสำเร็จของค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ ซึ่ง สศช.ประเมินว่าผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่กำหนดค่อนข้างมาก เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด ๑๙ และโครงการของหน่วยงานส่วนมากเป็นโครงการย่อยที่มีความซ้ำซ้อนและเป็นงานประจำ ไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมและไม่เป็นตัวแทนของโครงการทั้งหมดภายใต้ประเด็นนี้ โดยองค์ประกอบที่ ๒ การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน และองค์ประกอบที่ ๓ การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด เท่ากันร้อยละ ๒๔.๑๗ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๔ น้อยที่สุด ร้อยละ ๑๙.๓๘ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบและความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) การสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการอัจฉริยะ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๑.๔๖

๒) การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๔.๑๗

๓) การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๔.๑๗

๔) การสร้างระบบนิเวศน์ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๙.๓๘

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๑

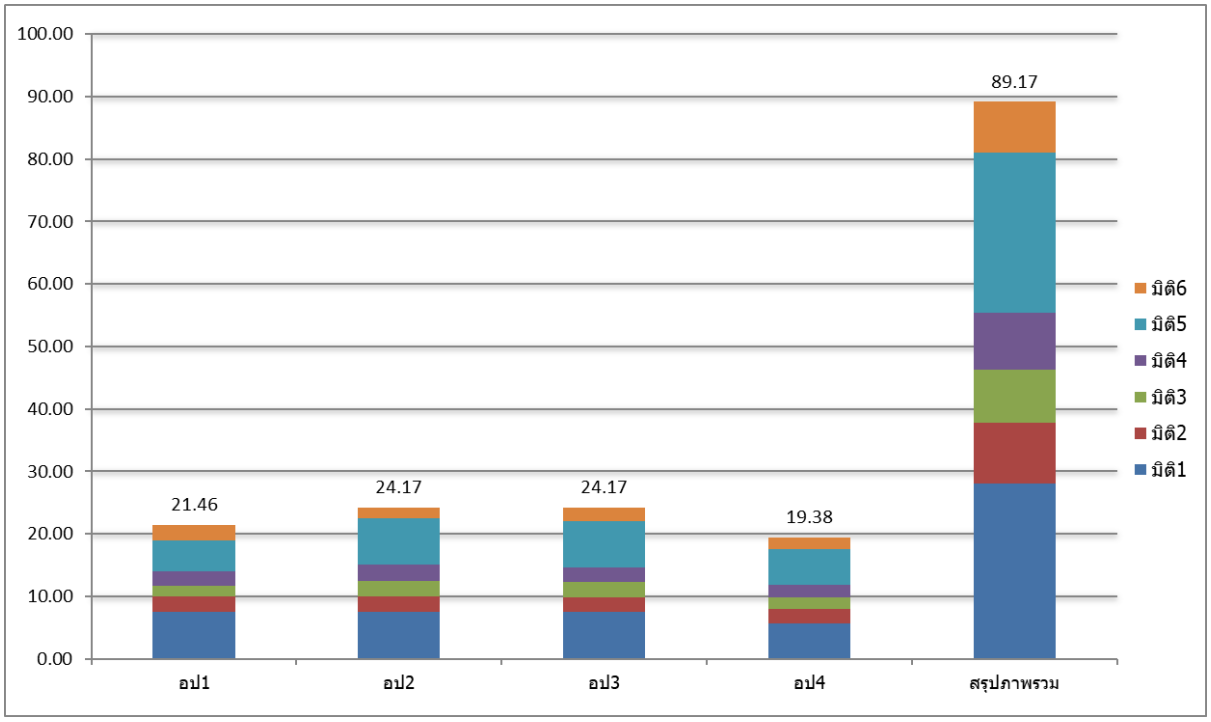

ภาพที่ ๕๑ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) กรณีเสนอเป้าหมายใหม่ ขอให้ระบุแนวทางการพัฒนาที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายและโครงการที่ส่งผลลัพธ์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายนั้น ๆ

๒) มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และ Start up ให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและแรงงานของประเทศในวงรอบ ๕ ปีถัดไป รวมถึงการยกระดับให้เป็นผู้ประกอบการที่สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

๓) กำหนดประเด็นการส่งเสริม SMEs ไว้ ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) ประเด็นการส่งเสริมที่ ๑ สร้างการเติบโตที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้ประกอบการในแต่ละกลุ่มซึ่งมีระดับศักยภาพ สถานภาพ ปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน

(๒) ประเด็นการส่งเสริมที่ ๒ สร้างการเติบโตแบบมุ่งเป้า คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มข้น โดยการสนับสนุนการตลาดที่รอบด้านให้กับ SMEs และการส่งเสริม SMEs กลุ่มที่มีศักยภาพให้สามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้

(๓) ประเด็นการส่งเสริมที่ ๓ พัฒนาสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนการเติบโตของธุรกิจ โดยการช่วยพัฒนาปัจจัยแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ SMEs เป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ SMEs สามารถเริ่มธุรกิจและเติบโตได้เต็มศักยภาพ โดยสภาพแวดล้อมที่สำคัญมีทั้งด้านแหล่งเงินทุน แรงงานที่มีทักษะ การเข้าถึงเทคโนโลยีและงานวิจัย การเข้าถึงข้อมูล เข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก การมีกฎหมาย กฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรค รวมทั้งการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เพียงพอกับการพัฒนาธุรกิจ

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) หน่วยงานปฏิบัติ ควรพิจารณาโครงการใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำหนักต่อการขับเคลื่อนงานไปสู่เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

๒) หน่วยงานกลาง ได้แก่ สศช. สำนักงบประมาณ สำนักงาน ป.ย.ป. และสำนักงาน ก.พ.ร. ควรบูรณาการทำงานร่วมกันในการกลั่นกรองโครงการสำคัญ รวมทั้งช่วยขับเคลื่อนภาพรวม ดังนี้

(๑) เรียงลำดับความสำคัญของภารกิจหลักตามแผนแม่บท/แผนปฏิรูป โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเป็นเร่งด่วนที่สอดรับกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และกำหนดกรอบระยะเวลาความสำเร็จของงานที่ชัดเจน

(๒) กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ/หน่วยงานสนับสนุน และบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงาน

(๓) ผลักดันการจัดสรรงบประมาณให้แก่โครงการสำคัญ ที่ตอบโจทย์เป้าหมายของแผนแม่บท/ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

(๔) ผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่มีโครงการใน value chain /supply chain เดียวกัน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) จากกระบวนการกลั่นกรองโครงการสำคัญตามข้อ ๑) สศช. ควรกำหนดแนวทางให้หน่วยงานบันทึกเฉพาะโครงการสำคัญในระบบ eMENSCR เพื่อส่งเสริมให้มีการติดตาม เร่งรัด และเสนอแนะโครงการสำคัญในเชิงลึก และผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

๔) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ รัฐบาลจำเป็นต้องช่วยเหลือและสนับสนุนมาตรการทางการเงินให้แก่ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ SMEs อย่างต่อเนื่อง เพื่อประคับประคองกิจการให้อยู่รอด ฟื้นฟูเศรษฐกิจภาพรวม และรักษาโอกาสในการแข่งขันของประเทศไทย นอกจากนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการล่วงหน้า มีการส่งสัญญาณที่ชัดเจนว่ามาตรการผ่อนปรนจะมีทิศทางและกรอบเวลาความช่วยเหลือถึงเมื่อใด รวมทั้งมีการเตรียมมาตรการดูดซับหนี้เสีย ที่จะเกิดขึ้นหลังจากมาตรการผ่อนปรนจบลง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีเวลาเตรียมการปรับกลไกและกฎระเบียบรองรับได้ทันเวลา เพื่อมิให้เกิดปัญหาลุกลามส่งผลกระทบต่อองค์กร สถาบันการเงิน ภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการทุกระดับ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจและโอกาสทางการค้าการลงทุนของไทยในระยะยาว

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อมยุคใหม่

หน้าว่าง

ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีแผนย่อย จำนวน ๓ แผนย่อย โดยดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด เป้าหมาย จำนวน ๘ เป้าหมาย ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๖๒ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๖๒ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการพัฒนาและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าทางภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้าให้เกิดการส่งเสริมการลงทุน การยกระดับการผลิตสินค้าและบริการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ด้วยการต่อยอดการพัฒนาฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างโอกาสและขยายฐานการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม และการบริการ เพื่อยกระดับรายได้ให้แก่ประชากรในพื้นที่ โดยประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย เป้าหมายระดับประเด็น ๒ เป้าหมาย ประกอบด้วย (๑) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น และ (๒) การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นประเด็นการพัฒนาที่จะสามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าทางภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศไทยเป็นประตูการค้า เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการลงทุน อำนวยความสะดวกและการให้สิทธิพิเศษในการดำเนินกิจการประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม และการบริการ เพื่อยกระดับรายได้ให้แก่ประชากรในพื้นที่ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนโดยตรงต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด ทั้งนี้ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะเป็นส่วนช่วยพยุงเศรษฐกิจของประเทศจากการปรับขึ้นดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐอเมริกา รวมทั้งรองรับวิกฤตสงคราม รัสเซีย – ยูเครน

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ยังคงมีความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลให้การดำเนินโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่บางโครงการและการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีบางส่วนไม่เป็นไปตามแผน ประกอบกับความท้าทายในประเด็นความเพียงพอของจำนวนแรงงานทักษะสูงเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ EEC ที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ การพัฒนาพื้นที่ให้เติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการควบคุมและดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับแผนผัง

การใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด

๒) การขับเคลื่อนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ปัจจุบันถือว่าอยู่ในช่วงต้นของการพัฒนา ซึ่งต้องมีการเร่งเตรียมความพร้อมของพื้นที่ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและได้รับการยอมรับจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา ระหว่างเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ - มกราคม ๒๕๖๔ ไม่มีกลไกคณะกรรมการระดับชาติในการกำกับดูแลและขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) และมีการตั้งคณะอนุกรรมการ ๓ คณะ ภายใต้ กพศ. รวมทั้งมีการตั้งกลไกระดับพื้นที่ในแต่ละจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสู่ปฏิบัติและผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

๓) การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โครงการพัฒนาที่สำคัญได้เริ่มทยอยแล้วเสร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งคาดว่าโครงการดังกล่าวจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดการลงทุนจากภาคเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ดีในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้มีนโยบาย/มาตรการการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้นและการปิดกิจการบางประเภทส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวและอุตสาหกรรมการบริการ และยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและพื้นที่ในการสนับสนุนโครงการ/มาตรการที่จะช่วยเหลือให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ อย่างไรก็ดี การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เป็นโอกาสของกิจการบางประเภทที่ลงทุนในเขต ซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการผลิตถุงมือยางในเขตสงขลา ซึ่งต้องรักษาควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลกได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหากสามารถบริหารจัดการความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนให้เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเกิดการขยายตัวของการลงทุนและกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๖๒ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๖๒ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ มาก ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๖๒ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐) รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๒

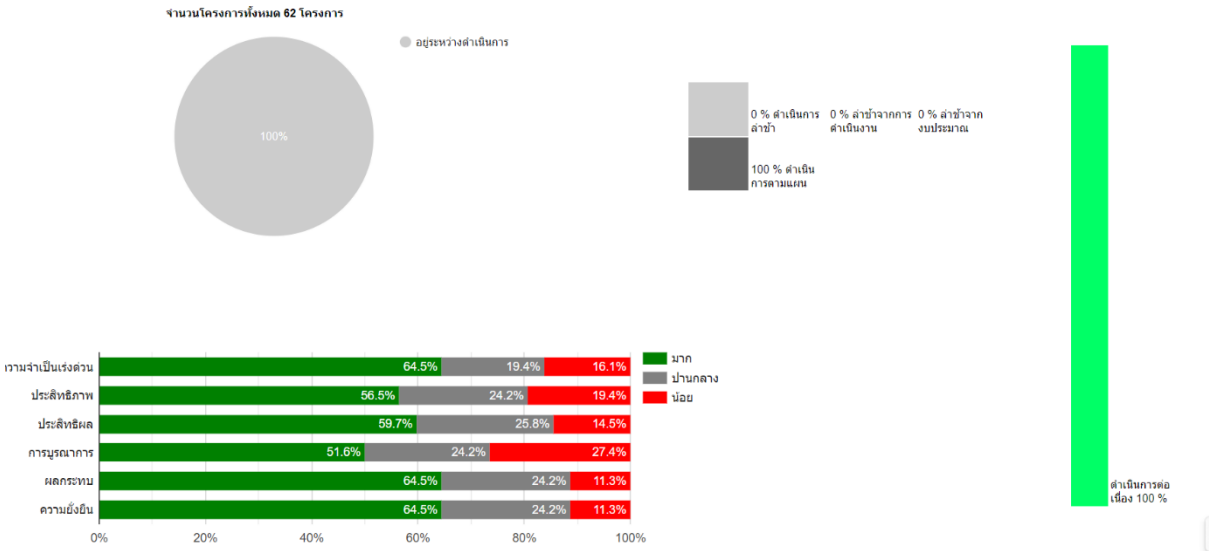

ภาพที่ ๕๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๔.๑ การดำเนินการตามเป้าหมายรวมทั้งแผน มี ๒ ประเด็น ดังนี้

๑) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น ค่าเป้าหมาย ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น อย่างน้อยร้อยละ ๕ โดยผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ : จากการรายงานประจำปี ๒๕๖๔ เป็นการรายงานผลของปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดเท่ากับ ๒,๑๖๓,๑๘๕ ล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ ๑.๔๒ (เปรียบเทียบ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๒) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด พบว่า มีแนวโน้มการเติบโตมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีอัตราการขยายตัวจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๔.๙ แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ ๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ ค่าเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ : มูลค่าการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด ในช่วง ๕ ปีแรก ๖๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ : ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ มีการอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุนรวมทั้งสิ้น ๑,๘๕๐ โครงการ มูลค่าการลงทุน ๙๗๔,๒๒๗ ล้านบาท ซึ่งได้บรรลุค่าเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนของภาครัฐในการลงทุนด้านการพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๔.๒ การดำเนินการตามแผนย่อยภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้ง ๓ แผนย่อย ได้แก่

๑) แผนย่อยที่ ๑ การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ตัวชี้วัดที่ ๑ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ ที่ขยายตัวร้อยละ ๖.๓ พิจารณา

จากอัตราการขยายตัวของจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์มวลจังหวัด มูลค่า ๑,๓๙๕,๕๗๓ ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัว ร้อยละ ๐.๖๘ จากปี ๒๕๖๑ โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘– ๒๕๖๒) คิดเป็นเพียงร้อยละ ๒.๘๗ เป็นผลให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

ตัวชี้วัดที่ ๒ การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มูลค่าการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท พิจารณาจากการมูลค่าการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ มีมูลค่าเงินลงทุนรวมทั้งสิ้น ๙๒๔,๑๑๔ ล้านบาท จากการลุงทุนทั้งสิ้น ๑,๖๘๙ โครงการ ซึ่งมีสถานะบรรลุค่าเป้าหมายในปี ๒๕๖๕

๒) แผนย่อยที่ ๒ การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (SEC)

ตัวชี้วัดที่ ๑ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕ พิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP ณ ปีปัจจุบัน) ของจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ มีมูลค่ารวม ๕๓๕,๒๐๖ ล้านบาท โดยขยายตัวร้อยละ ๖.๑๐ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีอัตราการขยายตัวในช่วง ๕ ปีก่อนหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เท่ากับร้อยละ ๓.๕๔) เป็นผลให้สถานการณ์บรรลุค่าเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง

ตัวชี้วัดที่ ๒ การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้เพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท พิจารณาจากมูลค่าการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ ที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ มูลค่าการลงทุนรวมในพื้นที่เพิ่มขึ้น ๕๕,๑๒๗ ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการส่งเสริม การลงทุน ๑๐๙ โครงการ วงเงินรวมทั้งสิ้น ๓๖,๐๕๑ ล้านบาท และการจัดตั้งธุรกิจใหม่กว่า ๘,๗๐๙ ราย วงเงินลงทุน ๑๙,๐๗๖ ล้านบาท) โดยคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓๒ ของเป้าหมาย ส่งผลให้สถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง

ตัวชี้วัดที่ ๓ เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวนเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ จำนวน ๒ เมือง (ระนองและชุมพร) การพัฒนาเมืองชุมพรและเมืองระนองตามแนวทางที่ ๔ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Green, Culture, Smart and Livable Cities) ที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ โดยในช่วงที่ผ่านมาได้ดำเนินโครงการการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม ควบคู่ไปกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุนและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่หลากหลายและมีความทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง

๓) แผนย่อยที่ ๓ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (SEZ)

ตัวชี้วัดที่ ๑ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓ ต่อปีพิจารณาเทียบเคียงจากอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนสะสมเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ สูงถึงร้อยละ ๒๑ ต่อปีซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีมูลค่าการลงทุนของโครงการที่เริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว (สะสมตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) กว่า ๓๐,๐๐๐ ล้านบาทโดยเพิ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนประมาณ ๒๗,๐๐๐ ล้านบาท อย่างไรก็ตามมีสถานะในการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นเสี่ยง

ตัวชี้วัดที่ ๒ การลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มูลค่าการลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพิ่มขึ้น ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท มูลค่าการลงทุนในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ มีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นรวมประมาณ ๑๖,๑๑๒ ล้านบาท ประกอบด้วยการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก สกท. และเริ่มดำเนินการลงทุนแล้ว ๖,๓๑๕ ล้านบาท โครงการลงทุนของภาคเอกชนในพื้นที่พัฒนาซึ่งเป็นที่ราชพัสดุในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี และนครพนม ๒,๑๐๕ ล้านบาท การลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและสงขลา ๑,๙๖๐ ล้านบาท การจัดตั้งธุรกิจใหม่ ๕,๕๙๒ ล้านบาท และการจัดตั้งเขตปลอดอากรในเขตพัฒนาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (ประเภทอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม) และคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทร้านค้าปลอดอากรในเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ซึ่งขอรับสิทธิประโยชน์ของกรมศุลกากร ๑๔๐ ล้านบาท เป็นผลให้มีสถานะบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดที่ ๓ เมืองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวนเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ๑ เมือง (สงขลา) ภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการการพัฒนาเมืองในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา (สะเดา) ให้เป็นเมืองน่าอยู่มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดทำและพัฒนาตามผังเมืองสะเดา ยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญให้ได้มาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะอย่างครอบคลุมและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยในพื้นที่ ตลอดจนการสนับสนุนให้เมืองสะอาดและมีสิ่งแวดล้อมที่ดี นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดและเกณฑ์ประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองไปสู่เป้าหมายและยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป็นผลให้มีสถานะบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในอนาคต โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๗๓.๔๓ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบและความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย คือ แผนย่อยที่ ๑ น้ำหนัก ร้อยละ ๓๔.๐ มีอัตราความสำเร็จมากที่สุด คือ ร้อยละ ๒๘.๒๕ แผนย่อยที่ ๓ น้ำหนัก ร้อยละ ๓๓.๐ มีอัตราความสำเร็จ

รองลงมา คือ ร้อยละ ๒๗.๕๐ ส่วนแผนย่อยที่ ๒ น้ำหนัก ร้อยละ ๓๓.๐ มีอัตราความสำเร็จน้อยที่สุด ร้อยละ ๑๗.๖๘ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๓

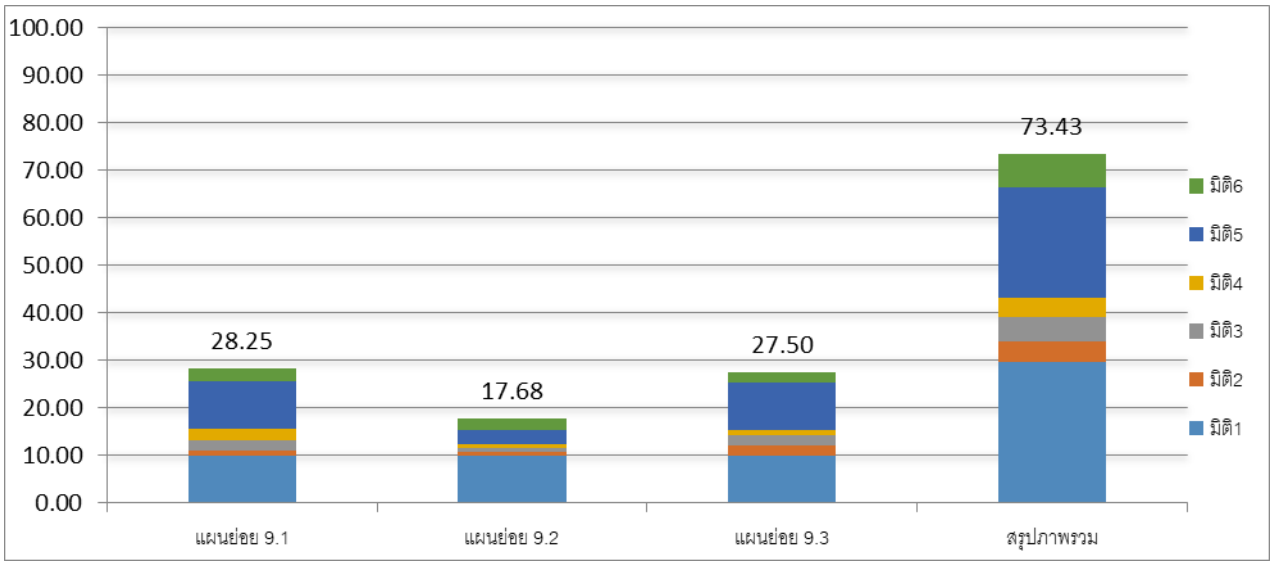

ภาพที่ ๕๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) ประเด็นตัวชี้วัดที่มีการวัดผลล่าช้ากว่าปีที่รายงานทำให้มีการเหลื่อมกันของเวลาในการวัดผลอย่างน้อย ๑ ปีหรือ ๒ ปี ทำให้ไม่เป็นไปตามปีปฏิทินและปีงบประมาณ ส่งผลต่อความแม่นยำของระบบตัวชี้วัด ทั้งการวัดผลโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ และการวัดผลโดยหน่วยงานในประเทศ ดังนั้นจึงควรเสนอให้มีการวัดผลโดยหน่วยงานภายในประเทศคู่ขนานไปกับการวัดผลโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ โดยการวัดผลตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่หน่วยงานระหว่างประเทศได้กำหนดไว้ จะช่วยให้การวัดผลเป็นไปตามปีปัจจุบันมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตั้งงบประมาณและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้อย่างทันต่อเหตุการณ์

๒) ประเด็นการลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษ ซึ่งจะเป็นการรายงานข้อมูลเฉพาะการอนุมัติการลงทุน เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานข้อมูลการลงทุนจริงในพื้นที่ เพื่อให้เห็นถึงความเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

๓) ประเด็นการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่ไม่สามารถวัดผลได้ เนื่องการจัดเก็บข้องมูลของ สศช. เป็นการวัดผลรายจังหวัด แต่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนประกาศพื้นที่เป็นรายอำเภอ ทำให้วัดผลโดยตรงไม่ได้ โดยการจัดทำข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศไทยในปัจจุบันมีเพียง ๓ ระดับ คือ การจัดทำข้อมูลในระดับประเทศ (GDP) ระดับภาค (GRP) และระดับย่อยที่สุด คือ จังหวัด (GPP) จึงขาดข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประเมินการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ในระดับตำบลได้สะท้อนผลที่เกิดขึ้นจริง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง วุฒิสภา มุ่งเน้นพิจารณาศึกษา ติดตามผลการดำเนินงานว่าแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้ มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบครบถ้วน และมีกระบวนการขับเคลื่อนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้สามารถตอบเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมาธิการเห็นว่าการรายงานผลสัมฤทธิ์ควรต้องรายงานให้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้และตามกำหนดเวลา นอกจากนั้น การวัดผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ว่าต้องสำเร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ควรต้องมีการแยกเป้าหมายออกเป็นรายปี ซึ่งที่ผ่านมาไม่ได้มีการรายงานเป็นรายปี

นอกจากนั้น หน่วยงานผู้รับผิดชอบถือเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการบรรลุผลสัมฤทธิ์ต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริงต่อการวัดผลและรายงานผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและผลักดันแผนการปฏิรูปประเทศให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีแผนย่อย จำนวน ๓ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๐ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๘๖ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๑,๔๑๒ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก และมีหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมดำเนินการ เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยมีการจัดทำแผนระดับที่ ๓ ภายใต้แผนย่อยดังกล่าว จำนวน ๘ แผน ได้แก่ (๑) แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔) (๒) แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (๓) นโยบายและยุทธศาสตร์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ (๔) แผนการอุปถัมภ์คุ้มครองศาสนาต่าง ๆ ภายใต้คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๙/๒๕๕๙ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) (๕) แผนปฏิบัติการด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) (๖) แผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) (๗) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และ (๘) นโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔)

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

สถานการณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นช่วงเวลาที่มีการระบาดของโรคโควิด ๑๙ สายพันธุ์เดลต้าที่ค่อนข้างรุนแรง ส่งผลต่อการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องในหลายกิจกรรม อาทิ กิจกรรมที่เน้นการรวมกลุ่มของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งเหตุการณ์นี้ถือเป็นความท้าทายรูปแบบหนึ่งที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบต้องเร่งปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานในบางกิจกรรมให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ในระหว่างที่สังคมโลกยังเผชิญกับสถานการณ์โรคระบาดนี้

ขณะที่สถานการณ์ดัชนีคุณธรรมของคนไทยวัยทำงาน ช่วงอายุ ๒๕ - ๔๐ ปี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่จัดทำโดยศูนย์คุณธรรม มีการสำรวจข้อมูล ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความพอเพียง ด้านวินัยรับผิดชอบ ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต ด้านจิตอาสา ผลสำรวจทั้ง ๕ ด้าน ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (๔.๕๑ - ๕.๕๐ จากค่าเฉลี่ยเต็ม ๖.๐๐) อย่างไรก็ตามพบว่าด้านความมีวินัยรับผิดชอบเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย ๔.๑๘ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านความพอเพียง ด้านความกตัญญู ด้านสุจริต และด้านจิตอาสา มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๑, ๕.๑๑, ๔.๔๙ และ ๔.๗๗ ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การพัฒนาดัชนีคุณธรรมคนไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง และกตัญญู นั้น ยังมีความแตกต่างกันระหว่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติกับแผนการปฏิรูปประเทศ จึงอาจส่งผลต่อการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายเรื่อง “คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตน ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น” ในภาพรวมได้

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการที่ผ่านมาทำให้มีวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และภาคส่วนต่าง ๆ เกิดความตื่นตัวในการยกระดับมาตรฐานในการประกอบธุรกิจมากขึ้น แต่ผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคมส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุน และการขาดความตระหนักของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมในการบริโภคสินค้าและบริการของวิสาหกิจเพื่อสังคม

สำหรับเรื่อง “สื่อ” นั้น แม้ว่าสถานการณ์การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ดีขึ้น และมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ปี ๒๕๖๕ ทว่าเรื่องความสามารถในการรับมือกับ Fake News และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดของเด็กอายุ ๑๕ ปีที่เด็กไทยมีศักยภาพต่ำมาก ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อไป

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่ดำเนินโครงการสามารถดำเนินการได้เสร็จสิ้นทุกโครงการ แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ก็ตาม ซึ่งผลการดำเนินการมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก โดยบางโครงการสามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ดังกล่าวได้ดี ขณะที่บางโครงการไม่สามารถปรับตัวได้ จึงต้องยกเลิกการดำเนินการไป ทั้งนี้ รูปแบบกิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม แผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก เช่น การอบรม การจัดกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น ดังนั้น การปรับตัวที่ผ่านมาจึงต้องเน้นการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์เป็นหลักแทน สำหรับแผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ ตามรายงานผลการดำเนินการระบุว่าบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว และแผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม มีการดำเนินการครบทุกประเด็นและกิจกรรม แต่ในแนวทางการพัฒนาที่ ๓ การพัฒนาระบบโครงสร้างเครือข่ายด้านข้อมูลเพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง มีคุณภาพและเชื่อถือได้ยังมีโครงการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาดังกล่าวไม่มากนัก

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๘๖ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๘๖ โครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๒, ๓, ๔

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรปรับเปลี่ยนวิธีการ ร้อยละ ๕.๘ และควรดำเนินการต่อเนื่อง ร้อยละ ๙๔.๒ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๔

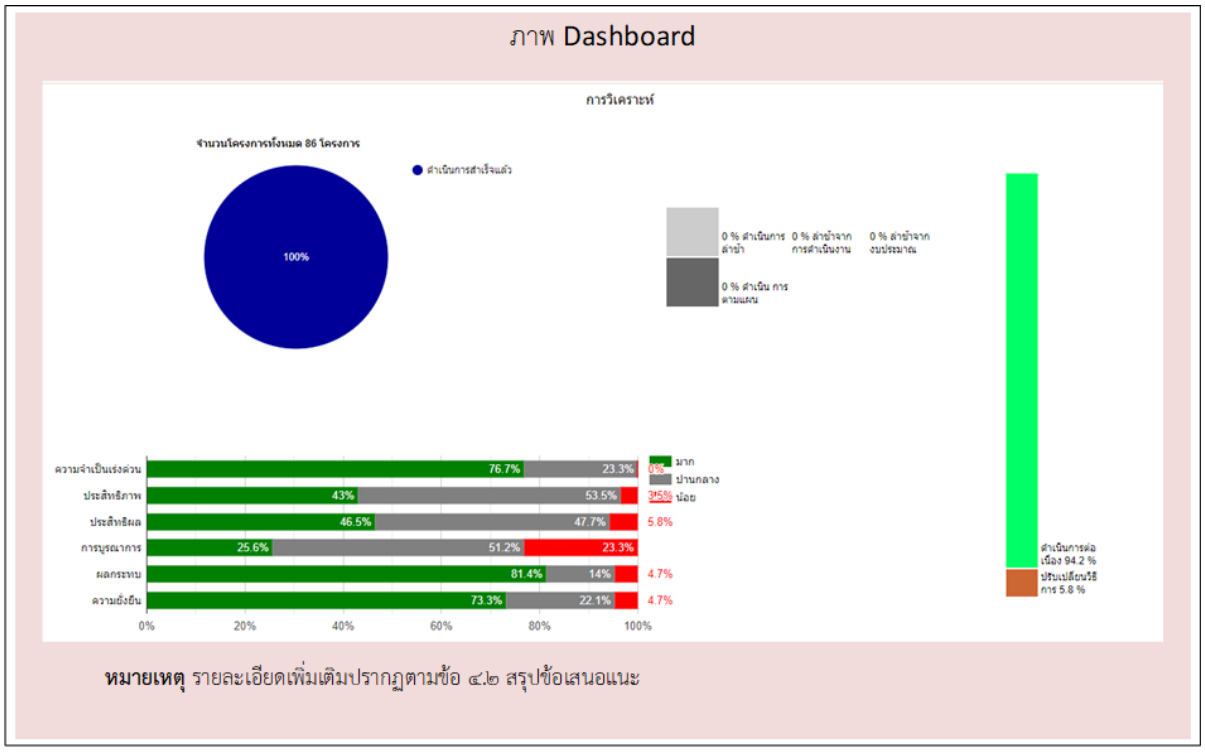

ภาพที่ ๕๔ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มีโอกาสในการบรรลุเป้าหมายโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ ๘๔.๔๙ โดยในแผนย่อยที่ ๑ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ครบถ้วนทุกแนวทางการพัฒนา ส่งผลให้โครงการที่กำหนดมีแนวโน้มที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการอย่างจริงจังตามแผนที่กำหนดไว้ และควรมีมาตรการที่สามารถดำเนินการได้แม้ว่าบางโครงการอาจได้รับงบประมาณที่ลดลงหรือบางโครงการอาจไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

แผนย่อยที่ ๒ การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ ตามรายงานผลการดำเนินการระบุว่าบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว เนื่องจากในปี ๒๕๖๔ มีวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งสิ้น ๑๔๘ องค์กร (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) หากแต่บริษัทที่จดทะเบียนส่วนใหญ่เป็น “บริษัทประชารัฐ รักสามัคคี” ที่มีอยู่ทุกจังหวัด และมีภาครัฐเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนกิจการอยู่แล้ว

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจำนวนของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่นอกเหนือจากบริษัทประชารัฐ รักสามัคคีแล้ว ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในปี ๒๕๖๕ แต่สิ่งสำคัญนอกเหนือจากนั้น คือ ความยั่งยืนของวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งสังเกตจากโครงการที่จะสนับสนุนให้การดำเนินการตามแผนย่อย บรรลุเป้าหมายนั้น ยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนนัก

และสำหรับแผนย่อยที่ ๓ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม พบว่า โครงการที่ดำเนินการในปี ๒๕๖๔ ส่งผลให้สถานการณ์การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทยอยู่ในระดับที่ดีขึ้น จึงมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ปี ๒๕๖๕

โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๔.๔๙ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี ร้อยละ ๔๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๖.๔๔

๒) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๓.๔๐

๓) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๔.๖๕

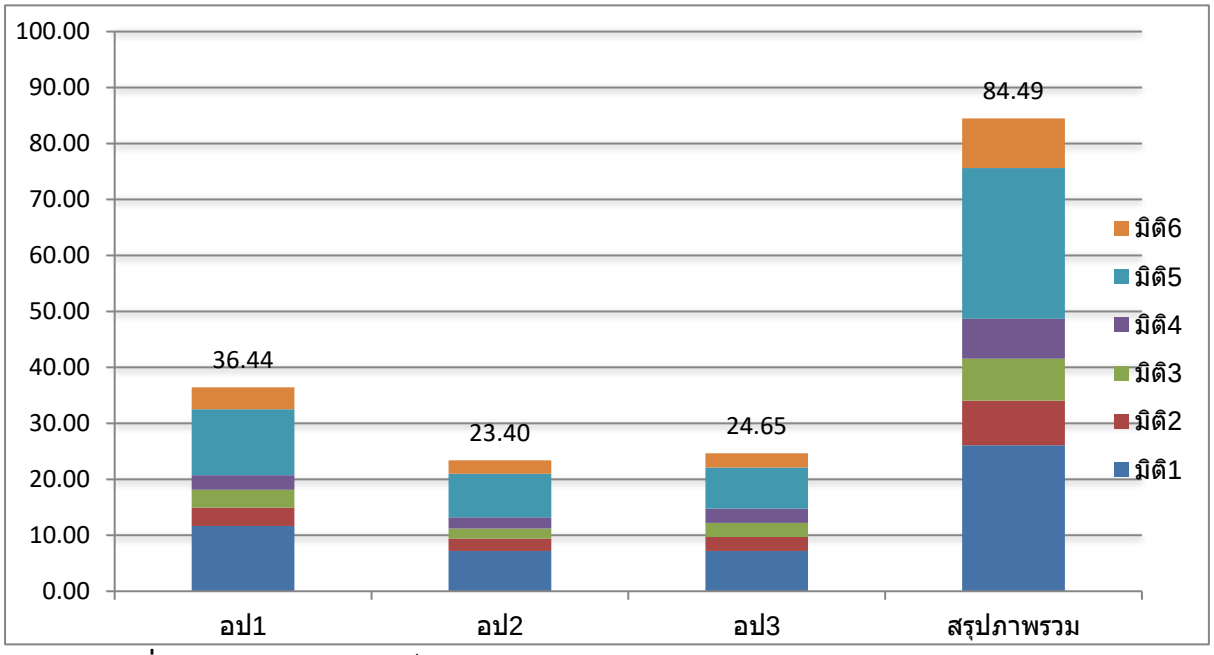

ภาพที่ ๕๕ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาให้ “คนไทย” มีการพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านกระบวนการสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งมีการพัฒนาในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุล ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมและโลกในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง

๒) ควรมีมาตรการในการประเมินเรื่องดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน และใช้ดัชนีคุณธรรม ๕ ประการ ที่สอดคล้องกันกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

๓) การกำหนดตัวชี้วัดนอกจากกำหนดเชิงปริมาณ (จำนวนวิสาหกิจเพื่อสังคม) ควรมีการชี้วัดในเชิงคุณภาพว่าวิสาหกิจเพื่อสังคม มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างไรบ้าง และช่วยเสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามให้แก่สังคมได้อย่างไร

๔) ควรขยายค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในภาคธุรกิจขนาด โดยการนำแนวความคิด “การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน” (Environmental Social Governance หริอ ESG) ให้เป็นกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อให้การดำเนินธุรกิจให้สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน ส่วนรวม

๕) ในสถานศึกษาที่ผลิตผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ควรเพิ่มหลักสูตรเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคมในมิติต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการลงทุนทางสังคมอย่างยั่งยืน

๖) เพิ่มสมรรถนะของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมให้มีความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจสร้างประโยชน์แก่สังคมและชุมชน โดยเน้นการบูรณาการในลักษณะภาคีเครือข่าย ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ

๗) กำหนดมาตรการในการกระตุ้นให้ภาคเอกชนเล็งเห็นความสำคัญในการแบ่งปันผลประโยชน์บางประการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพิ่มบรรยากาศแห่งการลงทุนที่สร้างสรรค์

๘) ช่วงปี ๒๕๖๕ เป็นต้นไป จะเป็นช่วงการฟื้นฟูประเทศหลังจากที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด ๑๙ ดังนั้น วิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีความเข้มแข็งตามเป้าหมายของแผนย่อยดังกล่าว จะช่วยสร้างโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio – economic Structure) ที่จะฐานสำคัญในสร้างค่านิยมที่ดีงามให้งอกเงยในสังคมต่อไป

๙) โครงการที่สร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อให้มีทักษะ “คิด-วิเคราะห์-แยกแยะ" และตรวจสอบข่าวปลอม อันเป็นการจัดการตั้งแต่ต้นทางก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งอาจจะบรรลุเป็นหลักสูตรในสถานศึกษาเพื่อให้เยาวชนได้มีทักษะเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเพิ่มมากขึ้น

๑๐) ควรมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จักวิธีการตรวจสอบข่าวปลอม อาทิ การตรวจสอบจาก Website ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมของประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงช่องทางการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง

๑๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Fake News อย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพมีความสำคัญเพื่อเป็นการป้องปรามการผลิตสื่อ หรือการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) ควรกำหนดค่าเป้าหมายตั้งแต่ระดับโครงการ ระดับแผนย่อย และระดับแผนแม่บทให้มีความชัดเจน และให้ใช้ค่าเป้าหมายดังกล่าวในการประเมินผลในแต่ละช่วงเวลาการประเมินที่ชัดเจน

๒) ควรกำหนดรูปแบบโครงการและกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ทั้งในสถานการณ์ปกติ และสถานการณ์พิเศษอื่น ๆ เช่น การเกิดโรคระบาด การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น

๓) ควรขยายผลการดำเนินการให้มีกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นทุกปี

๔) ควรให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่บุคคลและหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ให้แพร่หลายและจริงจังมากยิ่งขึ้น

๕) ควรต่อยอดการดำเนินการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม ปีพ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มสมรรถนะของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.) ให้มีความพร้อมสำหรับการขับเคลื่อนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจสร้างประโยชน์แก่สังคมและชุมชน โดยมุ่งเน้นการบูรณาการในลักษณะภาคีเครือข่าย (Partnership) ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๖) ควรมีมาตรการกระตุ้นให้ภาคเอกชนเล็งเห็นความสำคัญของการแบ่งปันผลประโยชน์บางประการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพิ่มบรรยากาศแห่งการลงทุนที่สร้างสรรค์

๗) ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชน เพื่อให้มีทักษะ “คิด-วิเคราะห์-แยกแยะ" และตรวจสอบข่าวปลอม ซึ่งอาจจะบรรจุเป็นหลักสูตรในสถานศึกษาเพื่อให้เยาวชนได้มีทักษะเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเพิ่มมากขึ้น

๘) การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Fake News อย่างเคร่งครัดและมีประสิทธิภาพมีความสำคัญเพื่อเป็นการป้องปรามการผลิตสื่อ หรือการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

หน้าว่าง

ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๙ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๒ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๗๔๙ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้กำหนดเป้าหมายให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยได้กำหนดแผนย่อยไว้ ๕ แผนย่อย เพื่อพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เต็มศักยภาพและเหมาะสม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

โดยเมื่อพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index - HDI) พบว่า ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีค่าคะแนน HDI เท่ากับ ๐.๗๗๗ คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่มีค่าคะแนน ๐.๗๗๒ ทำให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนามนุษย์ระดับสูง โดยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ ๗๙ ของโลกจาก ๑๘๙ ประเทศ

จากการรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ๔ ใน ๖ เป้าหมายในระดับแผนแม่บทย่อย มีสถานการณ์ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ ครอบครัวไทยเข้มแข็ง วัยเรียน/วัยรุ่นมีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต และผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และการให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) การให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น ประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการประสานพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

๒) การเร่งรัดในการนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยเร็ว

๓) รัฐบาลไม่ควรนำ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ. .... ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๕ มารวมกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ....ที่มุ่งเน้นเรื่องการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งองค์กรภาคประชาสังคมในฐานะหุ้นส่วนรัฐในการพัฒนาประเทศ ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งมีเจตนารมณ์ต่างกันโดยสิ้นเชิง และจะทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมที่รุนแรงตามมาอีก

๔) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีแนวโน้มสำเร็จระดับปานกลาง มีโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๕ โครงการ และมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน จำนวน ๗ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๒, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๓, ๔ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๖

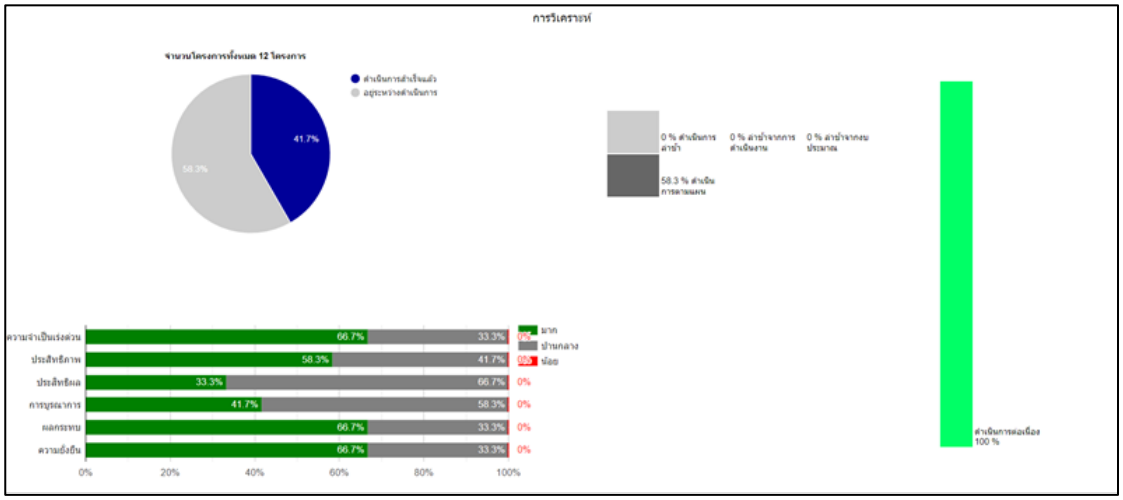

ภาพที่ ๕๖ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามแผนย่อยการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งผลให้แผนแม่บทที่ ๑๑ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพควรให้ความสำคัญกับการดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้แผนแม่บทที่ ๑๑ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ จะบรรลุเป้าหมายเมื่อได้ดำเนินการตามแผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น แผนย่อยการพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และแผนย่อยการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ตามลำดับ โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๕.๗๑ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๒.๕๐

๒) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๔.๓๘

๓) การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๐.๘๓

๔) การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๖

๕) การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๒

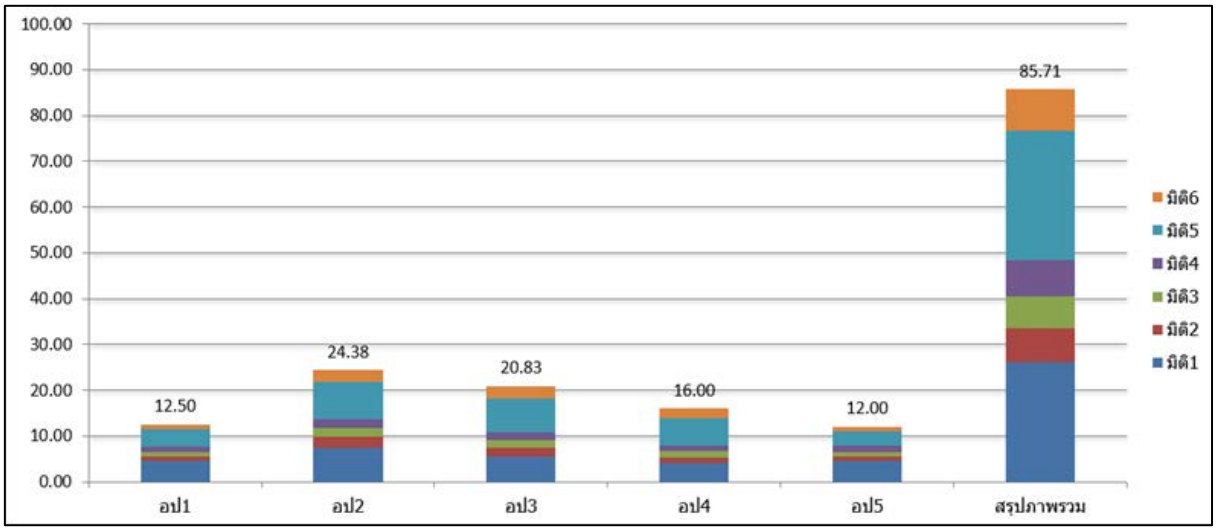

ภาพที่ ๕๗ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

๑) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการ โดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูล

ตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น โดยให้มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับกระทรวง เป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เนื่องจากเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแผนดังกล่าวและ One Plan ควรมีความสอดคล้องกันและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้ง ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของประชาชน และกลุ่มเปราะบางได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

๒) การให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น ประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการสานพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยจตุพลังควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่ระดับตำบลในลักษณะแผนเดียว ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และใช้ทรัพยากรทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและสมรรถนะในสถานประกอบการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนในลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำหรืองานที่ใช้กำลังกายหนัก โดยเป็นการส่งเสริมการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ และสร้างสรรค์ และมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีส่วนร่วมทำงานช่วยเหลือชุมชนตนเองร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน เช่น การดูแลด้านสุขภาพอนามัยประชาชนในระดับปฐมภูมิ เป็นต้น

๔) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้เรียนควบคู่ไปพร้อมกับการทำงาน เพื่อให้มีรายได้และอาชีพระหว่างเรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยเรียนอีกทางหนึ่ง

๕) เกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำสุด จึงควรมีการพัฒนาทักษะแรงงานในภาคเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการยกระดับผลิตภาพแรงงานด้านอื่น เช่น ที่ดิน และเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพฝีมือและสมรรถนะแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มมูลค่าผลผลิตและการตลาด

๖) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

ควรติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดในเชิงนโยบาย และคุณภาพของโครงการ กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้มีการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ในเชิงปฏิสัมพันธ์ ที่สามารถสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ดำเนินงาน และติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด (Interactive Monitoring)

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ระบบฐานข้อมูลตำบล/ชุมชน เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตอบสนองต่อความต้องการและการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับบุคคลและครัวเรือนได้ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการทำงานและกฎระเบียบของภาครัฐที่อาจยังมีข้อจำกัดการทำงานของหน่วยงานรัฐและภาคประชาสังคม ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคี การพัฒนาที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ให้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดสวัสดิการทางสังคมและมาตรการทางสังคมต่าง ๆ และกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณมุ่งเป้าเชิงพื้นที่มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

ควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปเชิงโครงสร้างที่จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การปฏิรูปที่สำคัญเชิงระบบไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากนัก การปฏิรูปเกือบทุกเรื่องต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน แต่ในความเป็นจริงมีการทำงานร่วมกันน้อยและติดขัดการทำงานตามระบบราชการปกติ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน) มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๑ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง รวมถึงการรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าเพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมี ๒ เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (๑) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (๒) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ในช่วงปี ๒๕๖๔ ยังคงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการศึกษาในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ที่เกิดสภาพบังคับให้ต้องเร่งกระบวนการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่องทำให้จำนวนผู้เรียนลดลงทุกปี

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) ผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงขึ้นมาก ดังนั้น จึงต้องมีการติดตามเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาให้เข้าสู่ระบบโดยเร็ว

๒) อัตราการเกิดของประชากรที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงควรมีการปรับระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาประชากรทุกช่วงวัยและเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในทุกด้าน

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

เนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติหลายโครงการมีความล่าช้า ถึงแม้ว่าโครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ทำเป็นประจำทุกปีก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มีความพยายามในการขับเคลื่อนโครงการต่อไปโดยปรับรูปแบบจาก On-site เป็นแบบ Online เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนได้ต่อไป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ได้เริ่มคลี่คลายลง ประชาชนเริ่มกลับมาใช้ชีวิตปกติมากขึ้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ การเดินทาง การจัดประชุม สัมมนา การฝึกอบรมต่าง ๆ เริ่มกลับมาเป็นปกติมากขึ้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งและการดำเนินโครงการต่าง ๆ โดยเร็วและควรมีแผนเตรียมการรองรับสถานการณ์การต่าง ๆ ที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

โดยมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๑๑ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๒ – ๖ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๕๘

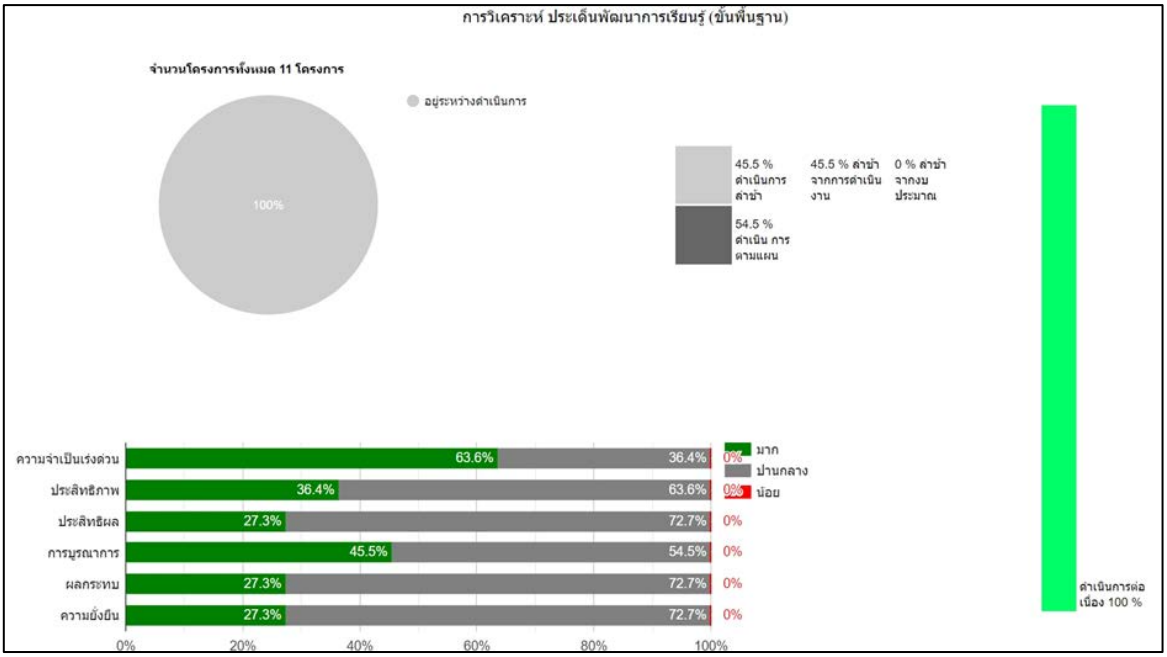

ภาพที่ ๕๘ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ภาพรวมการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน) มีโอกาสประสบผลสำเร็จในระดับปานกลาง เนื่องจากส่วนใหญ่มีความล่าช้ากว่าแผน เนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และเนื่องจากการพัฒนาการเรียนรู้จะเห็นผลสัมฤทธิ์ในระยะยาวจึงต้องเร่งรัดขับเคลื่อนต่อไป นอกจากนี้ การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งจะเป็นคานงัดของการพัฒนาการเรียนรู้ยังมีความล่าช้า ซึ่งปัจจุบันมีจังหวัดนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพียง ๘ จังหวัด และสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษายังไม่มีความเป็นอิสระที่แท้จริง และการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสมรรถนะซึ่งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ และสอดคล้องกับหลักพหุปัญญายังเกิดความสับสน โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๗๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๕๘.๓๓

๒) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๑.๖๗

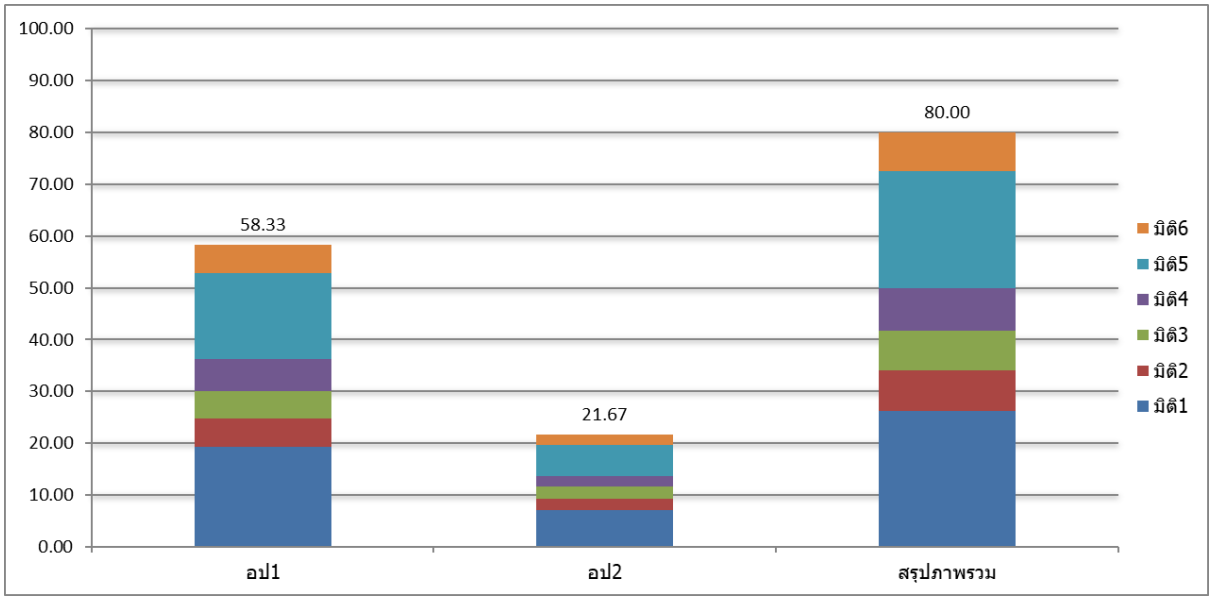

ภาพที่ ๕๙ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน)

๖. ข้อเสนอแนะเร่งรัด สำหรับยุทธศาสตร์ในวงรอบ ๕ ปี ถัดไป (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

ควรเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว แต่อย่างก็ตาม การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ จะเป็นคานงัดที่สำคัญยิ่ง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้เกิดปัญหาความยากจนเฉียบพลัน และนำมาซึ่งความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนในการหลุดออกนอกระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้น เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เริ่มคลี่คลายลง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดดำเนินการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง รวมทั้งพิจารณาจัดทำแผนสำรองเพื่อรองรับสถานการณ์ต่างที่อาจเปลี่ยนแปลงไปและส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้ ซึ่งคณะกรรมาธิการจะติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นพื้นฐาน) มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๒ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง รวมถึงการรวมนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าเพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมี ๒ เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (๑) คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ (๒) คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

สถานการณ์ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา ยังคงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ในประเทศไทย ส่งผลให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการ lock down อย่างจริงจัง ทำให้ภาคธุรกิจได้รับผลกระทบไม่สามารถขับเคลื่อนได้ บางแห่งต้องขาดทุนล้มละลาย การจ้างงานลดลง รวมไปถึงการศึกษาในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ที่เกิดสภาพบังคับให้ต้องเร่งกระบวนการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครูอาจารย์ นิสิตนักศึกษา สถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับ

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ดังกล่าว อันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประชาชนได้รับวัคซีนจำนวนมากขึ้นแล้ว

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีความก้าวหน้าผ่านการดำเนินงานในหลายโครงการ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ ๒๑ ยังมีความท้าทายที่สำคัญในรูปแบบเดิม อาทิ ความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ห่างไกล สมรรถนะของครูผู้สอนสู่การเป็นครูยุคใหม่ การขาดข้อมูลในมิติที่สามารถสะท้อนคุณภาพของผู้สอนโดยเฉพาะสัดส่วนครูผ่านการทดสอบสมรรถนะรายสาขาในระดับสูงตามมาตรฐานนานาชาติซึ่งจะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินการตามเป้าหมายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงประเด็นท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านการศึกษาและต่อตัวนักเรียนโดยตรง ส่งผลให้การเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สามารถทำได้ ต้องเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้อื่น อาทิ การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ผ่าน ๓ ช่องทางคือ (๑) โทรทัศน์ช่อง DLTV (๒) เว็บไซต์ DLTV และ (๓) แอปพลิเคชัน DLTV เพื่อแก้ปัญหาการไม่สามารถไปเรียนในโรงเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีข้อจำกัดโดยเฉพาะกับนักเรียนในครัวเรือนยากจน ทั้งในด้านอุปกรณ์ทีวี คอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟนที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ โดยจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช. ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า การเข้าถึงการเรียนผ่านอุปกรณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้น ครัวเรือนยากจนมีแนวโน้มรับภาระในการจัดหาอุปกรณ์มากขึ้น เนื่องจากกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุด (Decile 1) มีสัดส่วนประชากรวัยเรียน (๓ – ๑๗ ปี) ที่มากกว่ากลุ่มอื่น โดยการเข้าถึงการเรียนผ่านคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ พบว่ามีครัวเรือนที่มีประชากรวัยเรียน (๓-๑๗ ปี) ที่มีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มีเพียงร้อยละ ๑๙.๗๑ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เฉลี่ยเพียง ๐.๒๒ เครื่องต่อครัวเรือน โดยหากพิจารณาแยกตามกลุ่มครัวเรือนตามรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค จะพบว่ากลุ่มครัวเรือนที่จนที่สุด (Decile 1) มีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เพียงร้อยละ ๑.๑๒ ขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่รวยที่สุดมีคอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ ๗๕.๒๓ รวมถึงยังต้องเผชิญกับปัญหาคุณภาพสัญญาณในเขตพื้นที่ห่างไกลและความท้าทายในการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทในการศึกษามากขึ้น ซึ่งต้องเตรียมความพร้อมของครูในด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อดิจิทัล และการเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับโรงเรียนและผู้เรียน

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ภาพรวมของการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา) พบว่าปัจจุบันอยู่ระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ทั้งนี้ ในระยะสั้นอาจไม่ส่งผลลัพธ์อย่างชัดเจน คณะกรรมาธิการจะได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส โดยจะติดตามข้อมูลทั้งจากสื่อที่ปรากฏ เอกสาร การเชิญผู้แทนหน่วยงานมาให้ข้อมูลต่อไป

โดยเป็นโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๕ และ ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๑ – ๔ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๖๐

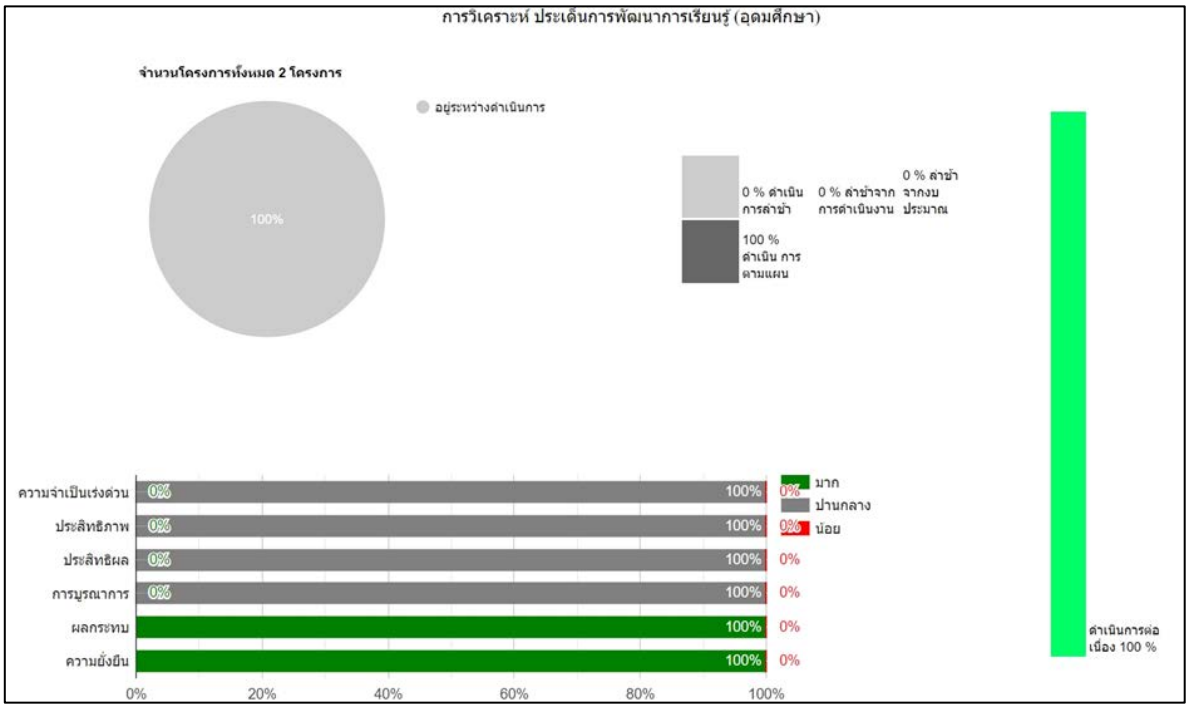

ภาพที่ ๖๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๙.๒๐ โดยให้ค่าน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบอยู่ที่ร้อยละ ๕๐ โครงการที่ดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เห็นผลสัมฤทธิ์ในระยะยาว เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่สากล เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ผลการขับเคลื่อนตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงการที่กล่าวมาข้างต้นมีผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย (Impact) และผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Sustainability) ในระดับสูง จึงควรติดตามผลการดำเนินโครงการต่อไป

โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๙.๒๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๔๑.๑๐

๒) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ให้ค่าน้ำหนักร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๘.๑๐

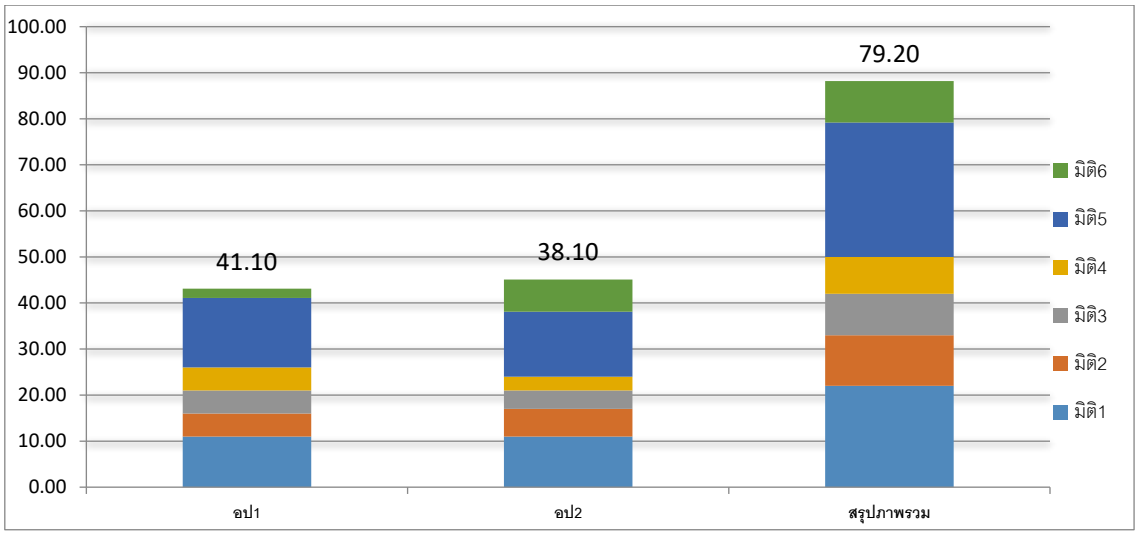

ภาพที่ ๖๑ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (ขั้นอุดมศึกษา)

๖. ข้อเสนอแนะเร่งรัด สำหรับยุทธศาสตร์ในวงรอบ ๕ ปี ถัดไป

แนวทางการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้นั้นหากดำเนินการได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ จะทำให้กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องกำกับติดตามให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามเป้าหมายต่าง ๆ อย่างจริงจังและรวดเร็ว ขณะเดียวกันต้องมีการประเมินผลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนการทำงานให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

คณะกรรมาธิการมีความเห็นเช่นเดียวกับข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่ขับเคลื่อนต่อข้อเสนอแนะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ ควรเร่งดำเนินการทดสอบสมรรถนะครูรายสาขาที่สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลได้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะครูที่อยู่ในระบบการศึกษาอยู่แล้วเพื่อประกันคุณภาพของครูและพัฒนาครูผู้สอนไปสู่การเป็นครูยุคใหม่และสะท้อนคุณภาพของครูได้อย่างชัดเจน ดำเนินโครงการประเมินคุณภาพที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษา และควรขยายผลระบบการศึกษาที่มีคุณภาพไปให้ทั่วถึงผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ การจับคู่โรงเรียนพี่เลี้ยง การกระจายทรัพยากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดสรรครูและการผลิตครูที่มีคุณภาพให้ไปสอนในท้องถิ่น การสนับสนุนเครื่องมือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความจำเป็นในแต่ละพื้นที่ การพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา อาทิ การเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ และการพัฒนาทักษะให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนสำหรับรองรับการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทกับภาคการศึกษามากขึ้น รวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัวการร่วมมือกับ EdTech startup ในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้

ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๖ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๘ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๕๘๒ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แผนแม่บทการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี เป็นประเด็นที่ยุทธศาสตร์ชาติให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความสอดคล้องในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญในการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม เพื่อนำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม ประกอบกับการเป็นสังคมสูงวัย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะและระบบรองรับการพัฒนาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนไทย และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย ในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพ และรักษาผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยสถานการณ์ด้านสุขภาวะของคนไทยยังมีความท้าทายในหลายประการ โดยเฉพาะการรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ โรคโควิด ๑๙ และการเตรียมความพร้อมรองรับและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่การอาจเกิดขึ้นในอนาคต

แผนแม่บทฯ ประกอบด้วย ๕ แผนย่อย ดังนี้

- แผนย่อยที่ ๑๓.๑ แผนย่อยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ
- แผนย่อยที่ ๑๓.๒ แผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี
- แผนย่อยที่ ๑๓.๓ แผนย่อยการพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี
- แผนย่อยที่ ๑๓.๔ แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- แผนย่อยที่ ๑๓.๕ แผนย่อยการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ซึ่งสถานการณ์การดำเนินการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า มีการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๑ แผนย่อย คือ แผนย่อยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ ส่วนอีก ๔ แผนย่อย มีระดับการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพของแผนแม่บทดังกล่าว ได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยเมื่อพิจารณาการดำเนินการโครงการสำคัญอาจยังไม่ครอบคลุม แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงสาธารณสุขมีแผนปฏิบัติราชการทั้งหมด ๑๔ แผนงาน ๓๘ โครงการ ๗๕ ตัวชี้วัด โดยมี 4 Excellence ที่ประกอบด้วย PP & P Excellence (ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ) Service Excellence (บริการเป็นเลิศ) People Excellence (บุคลากรเป็นเลิศ) และ Governance Excellence

(บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล) เป็นฐานในการดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทั้ง ๕ แผนย่อย

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นมา ซึ่งนับเป็นโรคอุบัติใหม่ที่องค์การอนามัยโลกประกาศเป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ” (Public Health Emergency of International Concern: PHEIC) หรือโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) ที่มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขของนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ระบบสาธารณสุข และการบริหารจัดการระบบสาธารณสุขจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งระบบสาธารณสุขจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อยู่เสมอ

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อการขับเคลื่อนและดำเนินงานตามแผนงานและโครงการของแผนแม่บทที่ ๑๓ ที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นก่อน แต่ทั้งนี้ก็เป็นโอกาสสำคัญที่นำจะได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นมาถอดบทเรียนเพื่อเรียนรู้และพัฒนาระบบสาธารณสุขของประเทศ รวมทั้งการปรับแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชน

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

กระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยที่ยังคงเป็นไปในรูปแบบการพิจารณาแยกรายหน่วยงาน อีกทั้งไม่มีการจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะสำหรับโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ แม้ในการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ จะได้รับการพิจารณาอนุมัติโครงการสำคัญจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ดังนั้น จึงผลให้การดำเนินการภายใต้แผนแม่บทฯ ยังคงไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ส่งผลต่อระบบสาธารณสุข และระบบการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขของประเทศโดยตรงที่ประเทศไทยต้องพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างก้าวกระโดด รวมถึงต้องรับมือกับความปกติใหม่ (The New Normal) ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ (Post-Covid Era)

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

๑) ด้านงบประมาณ การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขยังคงเป็นลักษณะแยกส่วน เนื่องจากโครงสร้างของงบประมาณตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามมาตรา ๑๔ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖ กำหนดการดำเนินการด้านงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณไว้ โดยส่งผลให้หน่วยรับงบประมาณไม่สามารถโอน

หรือนำงบประมาณไปใช้ในแผนงานหรือรายการอื่นได้ ดังนั้น การดำเนินการจึงเป็นการการนำงานฟังก์ชั่นไปเชื่อมโยงในแผนที่เห็นว่ามีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันเพื่อให้ได้รับงบประมาณ

๒) การไม่มีเป้าหมายและกระบวนการวางแผนร่วมกันอย่างแท้จริง โดยการดำเนินการเป็นเพียงการนำโครงการที่เห็นว่ามีความสอดคล้องกับประเด็นแผนแม่บทฯ หรือแผนการปฏิรูปประเทศมาบรรจุไว้ในแผนแม่บทฯ หรือแผนการปฏิรูปประเทศด้านนั้น ๆ

๓) โครงการสำคัญของแผนแม่บทฯ บางโครงการไม่ได้เป็นโครงการที่เป็นจุดคานงัดสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น หากมีกระบวนการพัฒนาโครงการสำคัญในทุกหน่วยงาน โดยกำหนดให้เป็นจุดคานงัดสำคัญ ก็จะมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ชาติได้

ทั้งนี้ กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดการประสาน และเกิดความร่วมมือข้ามหน่วยงาน โดยเฉพาะด้านงบประมาณ และนำมาซึ่งการสร้างกลไกสำคัญอื่น ๆ เพื่อรองรับการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ดังนั้น จึงทำให้การขับเคลื่อนและดำเนินการตามแผนงาน/โครงการของแผนแม่บทในประเด็นนี้สามารถดำเนินการไปได้ แม้จะยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด แต่จะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมในอนาคต ได้หากรัฐบาลให้ความสำคัญและทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณใหม่

โดยมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๘ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า ทุกมิติที่อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๖๒

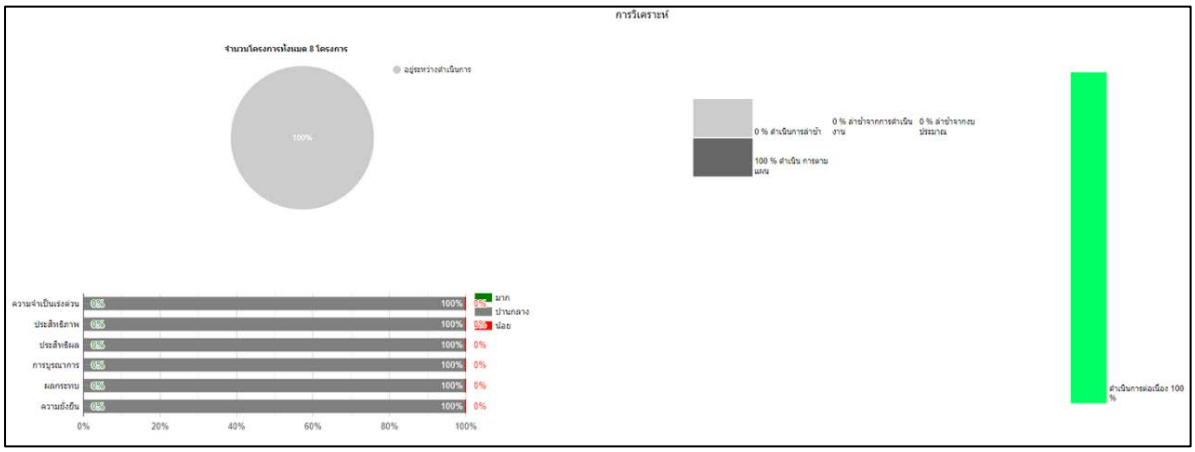

ภาพที่ ๖๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

โครงการสำคัญของแผนแม่บทฯ บางโครงการไม่ได้เป็นโครงการที่เป็นจุดคานงัดสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น หากมีกระบวนการพัฒนาโครงการสำคัญในทุกหน่วยงาน โดยกำหนดให้เป็นจุดคานงัดสำคัญ จะมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามยุทธศาสตร์ชาติได้

โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๙๒.๕๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น ร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๔.๑๗

๒) จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๔.๕๐

๓) มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน ร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๒

๔) การเข้าถึงบริการสาธารณสุข ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๙.๓๓

๕) ประชาชนมีความรู้สุขภาพเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้นร้อยละ ๒๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๒.๕๐

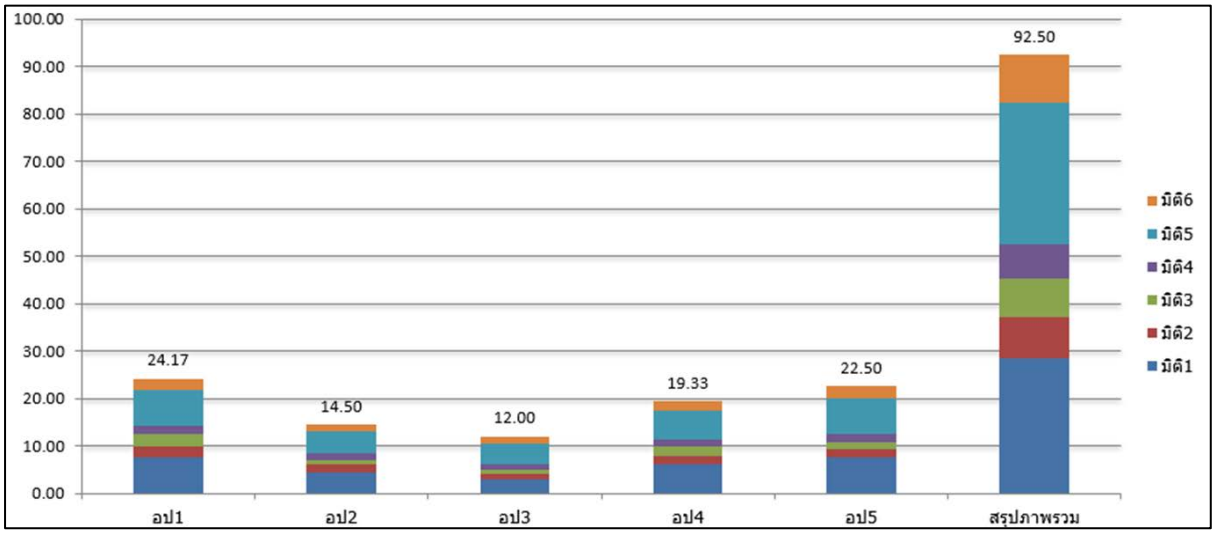

ภาพที่ ๖๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) ระดับส่วนกลาง

ควรกำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม ไม่ใช่เพียงการมอบหมายหน่วยงานเจ้าภาพดำเนินการ โดยควรกำหนดให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อผลักดันให้การดำเนินการตามแผนงาน/โครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งสามารถประสานบูรณาการด้านงบประมาณจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการที่สำคัญตามโครงการ

๒) ระดับพื้นที่

ควรกำหนดให้เป็นเป้าหมายตัวชี้วัดของผู้ว่าราชการจังหวัด และส่วนราชการภายในจังหวัด เพื่อให้เกิดการบูรณาการระดับพื้นที่ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถปรับงบประมาณเพื่อให้ดำเนินการในพื้นที่ได้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ ในระยะเฉพาะหน้า (๑ - ๓ ปี : พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) อาจนำมาตรา ๓๖ ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาใช้ในการดำเนินการด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้อง

๓) ด้านงบประมาณ

รัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรง คือ กระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยที่ยังคงเป็นไปในรูปแบบการพิจารณาแยกรายหน่วยงาน อีกทั้งไม่มีการจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะสำหรับโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศ แม้ในการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ จะได้รับการพิจารณาอนุมัติโครงการสำคัญจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ดังนั้น จึงผลให้การดำเนินการภายใต้แผนแม่บทฯ ยังคงไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งรัฐบาลควรพิจารณาทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงานโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา มีแผนย่อย จำนวน ๓ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๖ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๙ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๓๑ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นศักยภาพการกีฬา

ยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการกีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการพัฒนา ทั้งในการเสริมสร้างสุขภาวะ การพัฒนาจิตใจ การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติ ดังจะเห็นได้ว่าการกีฬาและนันทนาการเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ในการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้แก่ประเทศ โดยในช่วงที่ผ่านมา คนไทยมีแนวโน้มการออกกำลังกายและเล่นกีฬาลดลงในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนช่วงอายุ ๑๑ – ๑๔ ปี รวมถึงประชากรเพศชายที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการกีฬาที่ลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี

ดังนั้น ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จึงได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนศักยภาพการกีฬา โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้กิจกรรมกีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการบนฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา ในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ คนไทยมีสุขภาพดีขึ้นมีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกามากขึ้นด้วยกีฬา

ทั้งนี้ แผนแม่บทฯ สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายคนไทย เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ประกอบด้วย ๓ แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ แผนย่อยที่ ๒ การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และแผนย่อยที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙ ทำให้การดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการกีฬาส่วนใหญ่ต้องหยุดชะงัก บางกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการเพื่อทำให้โครงการ/กิจกรรมสามารถดำเนินการต่อไปได้ แต่ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด เนื่องจากโครงการ/กิจกรรมบางอย่างจำเป็นต้องดำเนินการในภาคปฏิบัติด้วย เช่น การแข่งขันกีฬาในระดับต่าง ๆ โครงการฝึกอบรมบุคลากรกีฬา การฝึกซ้อมในกีฬาในเป็นต้น รวมถึงการถูกปรับลดงบประมาณและการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ทั้ง ๆ ที่หลายโครงการได้ถูกกำหนดให้เป็นโครงการที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) จึงส่งผลให้การดำเนินโครงการ/กิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการกีฬาเป็นได้ยากมากขึ้น

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๓.๑ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ผ่านมา ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมด้วยร่างกายในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปจนกลายเป็นความปกติใหม่ (New Normal) ดังนั้น สิ่งที่ควรต้องพิจารณาดำเนินการในการส่งเสริมให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการอย่างสม่ำเสมอ หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙ ลดลงคือ หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรยกระดับและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและรูปแบบการทำกิจกรรมที่เอื้อและเหมาะสมต่อประชาชนทุกช่วงวัย สามารถรองรับการออกกำลังกาย เล่นกีฬาบนฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในยุคที่เทคโนโลยีต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงกัน ได้อย่างทั่วถึง (Internet of thing : IoT) มาใช้ในการปรับทัศนคติ สร้างความตระหนักและดึงดูดประชาชนให้หันมาออกกำลังกายเล่นกีฬาที่เพียงพอในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการมีสุขภาพที่ดีอย่างยั่งยืนของประชาชนในทุกช่วงวัย

๓.๒ ในการยกระดับและพัฒนากระบวนการค้นหา การสร้าง และการเลือกสรรนักกีฬาที่เป็นระบบทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งนักกีฬาที่มีพรสวรรค์ในแต่ละประเภทกีฬาครอบคลุมทุกพื้นที่ยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้กิจกรรมกระบวนดังกล่าวถูกระงับไป รวมถึงการแข่งขันทุกชนิดกีฬาถูกระงับไปจนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ จะผ่อนคลาย ส่งผลให้ไทยไม่สามารถจัดการแข่งขันกีฬาทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติได้ รวมทั้ง ประเด็นการกำหนดบทลงโทษขององค์การต่อต้านการใช้สารต้องห้ามโลก (WADA) ต่อประเทศไทยในความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมสารต้องห้ามทางการกีฬา พ.ศ. ๒๕๕๕ ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถใช้ธงชาติไทยในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ในทุกกรณี ซึ่งเป็นกรณีท้าทายตัวอย่างที่องค์กรทางด้านกีฬาของไทยจำเป็นต้องรู้เท่าทัน และปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรทางด้านกีฬาระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีสมาชิกอย่างเข้มงวด และเคร่งครัด เพื่อรักษาสิทธิ์ และเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยและยังคงความต่อเนื่องในการพัฒนานักกีฬาชาติไทยสู่ระดับโลก ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุง ทบทวนกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักสากล

๓.๓ แนวโน้มของผู้ลงทะเบียนบุคลากรด้านการกีฬาทั้งระดับชาติ และระดับสากล มีจำนวนลดลงอย่างมาก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้การจัดฝึกอบรมและการขึ้นทะเบียนบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการหลังจบหลักสูตรการอบรม ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกันการขาดการจัดฝึกอบรมและการจัดการแข่งขันกีฬาที่ต่อเนื่องอาจส่งผลให้คุณภาพของบุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากขาดสนามหรือเวทีในการฝึกฝนทักษะและเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการปฏิบัติงานภาคสนาม รวมทั้งยังอาจส่งผลกระทบไปถึงการถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป รวมถึงผู้ด้อยโอกาสอีกด้วย นอกจากนี้แล้วภาครัฐยังมีโครงการที่จะทำให้เกิดการสร้างแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพบุคลากรกีฬาและนันทนาการน้อยเกินไป การสร้างความยอมรับในมาตรฐานคุณภาพของบุคลากรทางด้านการกีฬาและนันทนาการ เพื่อสร้างโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับนานาชาติ รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพบุคลากรทางด้านการกีฬาและนันทนาการอาจยังไม่เพียงพอที่จะส่งผลให้ได้บุคลากรทางด้านการกีฬาและนันทนาการที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๓.๔ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการกีฬา ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ (เนื่องจากถูกปรับลดงบประมาณ/การไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ) ให้สามารถขับเคลื่อนและบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

สำหรับในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๔) ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ซึ่งมีทั้งหมด ๓ แผนย่อย ๗ แนวทางการพัฒนา เมื่อพิจารณาในภาพรวมสามารถดำเนินการได้บรรลุค่าเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณาในแผนย่อยแต่ละแผนจะพบว่า

<u>แผนย่อยที่ ๑</u> การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีโครงการ (Flag ship) ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๐ โครงการ ได้แก่

๑) โครงการศูนย์นันทนาการ

๒) โครงการสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพของประชาชน

๓) โครงการคลังอุปกรณ์กีฬา (กกท.)

๔) โครงการปรับปรุง ต่อเติม ซ่อมแซมศูนย์ฝึกและสนามกีฬาที่การกีฬาแห่งประเทศไทยรับผิดชอบ (กกท.)

๕) โครงการวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายของประชาชน (กรมพลศึกษา)

๖) โครงการรณรงค์สร้างความตระหนักให้คนไทยออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ (กรมพลศึกษา)

๗) โครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬากับ อสก. ประจำหมู่บ้าน (กรมพลศึกษา)

๘) โครงการออกกำลังกายแลกแต้ม (Calories Credit) (สป.กก.)

๙) โครงการชวนขยับ นับแคลอรี่ ส่งเสริมสุขภาพดี กับกรมพลศึกษา (กรมพลศึกษา)

๑๐) โครงการส่งเสริมการเล่นกีฬาทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคเพื่อความเป็นเลิศ (กกท.)

<u>แผนย่อยที่ ๒</u> การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง มีโครงการ (Flag ship) ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๖ โครงการ ได้แก่

๑) โครงการหนึ่งกีฬาหนึ่งจังหวัด (กกท.)

๒) โครงการชิงแชมป์จังหวัด (กกท.)

๓) โครงการพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติอย่างครบวงจร National Training Center (NTC) (กกท.)

๔) โครงการสนับสนุนและพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ในระดับนานาชาติ (กกท.)

๕) โครงการส่งเสริมสนับสนุนกีฬาอาชีพ (กกท.)

๖) โครงการพัฒนาเมืองกีฬา (Sport City) (กกท.)

โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จำนวน ๒ โครงการ

๑) โครงการค่าใช้จ่ายการจัดการแข่งขันกีฬาพลศึกษาเกมส์และกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (มกช.)

๒) โครงการค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาโรงเรียนกีฬา (มกช.)

<u>แผนย่อยที่ ๓</u> การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ มีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับวิกฤติ มีโครงการ (Flag ship) ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๔ โครงการ ได้แก่

๑) โครงการจัดทำแพลตฟอร์มด้านการกีฬาของชาติ (Sports Platform in Thailand) ด้านการจัดทำกิจกรรม Sport diary และปฏิทินกิจกรรมกีฬา (Sport Directory) (สป.กก.)

๒) โครงการจัดทำหลักสูตรพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา (มกช.)

๓) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรกีฬาไปปฏิบัติหน้าที่ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ (กกท.)

๔) โครงการพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา (มกช.)

โดยมีโครงการที่ควรมีการดำเนินต่อไป (Continue) จำนวน ๙ โครงการ มีโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๘ โครงการ (ร้อยละ ๘๘.๙) อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๑ โครงการ (ร้อยละ๑๑.๑) โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการ ตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๒, ๓, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๓ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๖๔

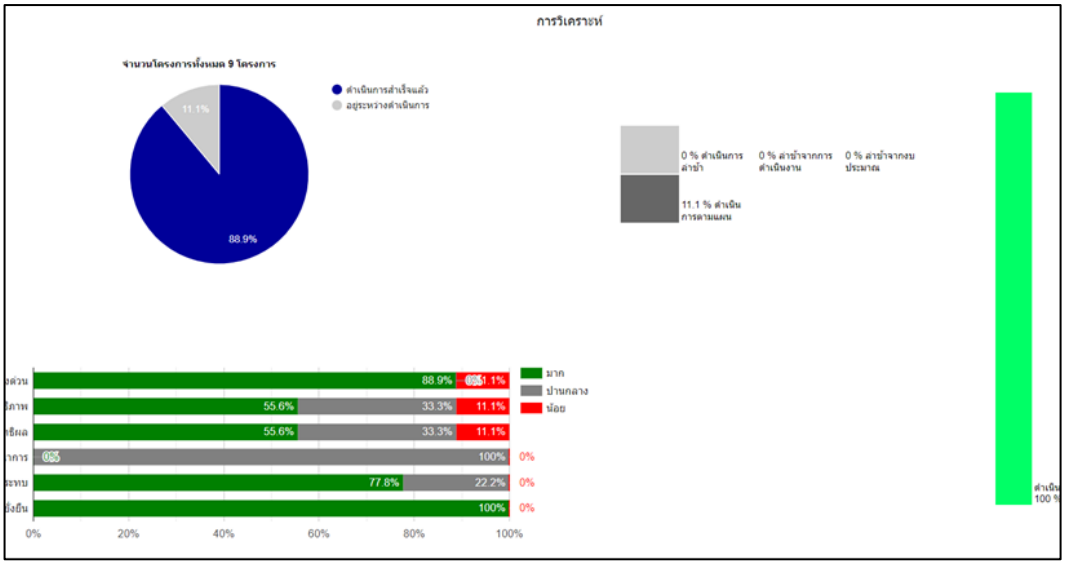

ภาพที่ ๖๔ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการเขียนโครงการให้เห็นถึงความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณตลอดจนผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น โดยอิงจากหลักเกณฑ์ของสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง รวมถึงการให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงบประมาณ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะในการเขียนรายละเอียดการจัดทำโครงการเสนอของบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานสามารถขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ต่อไปได้

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

จากการประเมินความสำเร็จของแผนการแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๑๔ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา จากองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายแผนย่อย ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายแผนย่อยที่ ๑ การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายแผนย่อยที่ ๒ การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และ องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายแผนย่อยที่ ๓ การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการดำเนินโครงการในแต่ละองค์ประกอบจะเห็นได้ว่า โครงการทั้ง ๓๑ โครงการ มีเพียง ๙ โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ มี ๒ โครงการ แม้ได้รับงบประมาณแต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่วนอีก ๑๘ โครงการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งประเด็นปัญหาด้านงบประมาณถือได้ว่าเป็นปัญหาที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกีฬาประสบมาอย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ยิ่งทำให้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรน้อยลง ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกีฬาต้องแก้ไขปัญหาโดยการนำงบประมาณเหลือจ่ายจากการดำเนินงานของหน่วยงานมาปรับใช้ รวมถึงการดำเนินโครงการอื่น ๆ ที่มิใช่โครงการ Flag Ship แต่มีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการกีฬาให้สามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขวิธีการเขียนโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณให้มีความชัดเจน โดยเชิญเจ้าหน้าที่จากสำนักงบประมาณได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการเขียนโครงการ เพื่อสร้างกระบวนการการรับรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคำของบประมาณ นอกจากนี้แล้วควรให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานในฐานะเป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วม

โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๗.๑๔ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ร้อยละ ๓๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๐.๙๒

๒) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๗.๒๒

๓) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการ ร้อยละ ๓๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๙

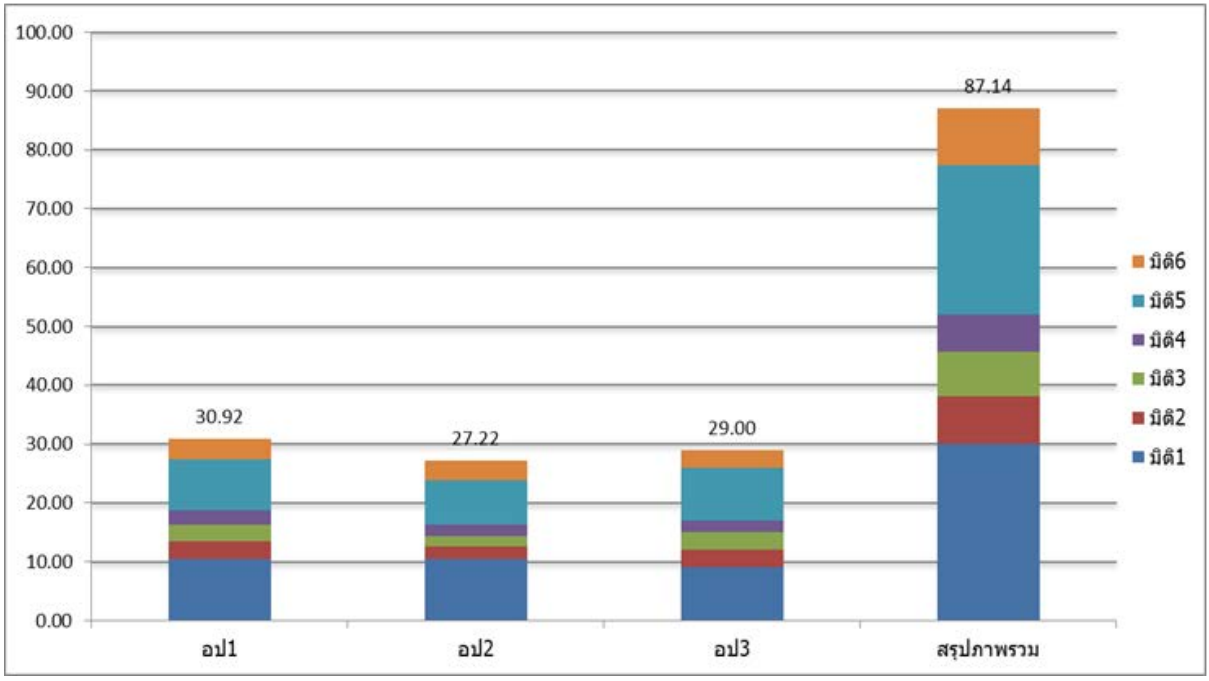

ภาพที่ ๖๕ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๖.๑ ควรสร้างให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนตั้งแต่กระบวนการวางแผน การจัดทำโครงการเพื่อรับการจัดสรรงบประมาณ การแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนวทางในการพัฒนา รวมถึงการสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้

เรียนรู้ และเข้าใจไปพร้อม ๆ กันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากที่ผ่านมาการบูรณาการระหว่างหน่วยงานยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร

๖.๒ เนื่องจากที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่การดำเนินงานด้านการกีฬามักจะไม่ค่อยได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือแม้ได้รับการจัดสรรงบประมาณก็มักจะได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าที่ได้เสนอของบประมาณ ทำให้หลาย ๆ โครงการที่สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมด้านการกีฬาไม่สามารถดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการได้แต่ผลลัพธ์ที่ได้ก็ไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการกีฬาได้อย่างแท้จริง ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากขั้นตอนการเขียนงบประมาณ และการที่ไม่สามารถอธิบายให้สำนักงบประมาณได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินโครงการ/กิจกรรมด้านการกีฬานั้น ดังนั้น ในการเขียนเสนอของบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเชิญผู้แทนจากสำนักงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก รวมถึงการจัดทำโครงการเพื่อขอรับงบประมาณควรที่จะมีความชัดเจน และสามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปประเทศได้อย่างแท้จริง

๖.๓ จากผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า การส่งเสริมกีฬามวลชนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานที่ เพื่อการออกกำลังกายและกีฬา รวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม การเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักด้านการออกกำลังกายยังไม่เพียงพอ ยังไม่มีช่องทางให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้ เข้าใจ และตระหนักในเรื่องการออกกำลังกาย นอกจากนี้ ในส่วนของระบบการค้นหาและการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะขยายฐานนักกีฬาเพื่อก้าวขึ้นไปสู่นักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและต่อยอดสู่ระดับอาชีพ ยังไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอ จึงทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของนักกีฬาสมัครเล่นยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติเป็นอย่างมาก นอกเหนือจากปัจจัยด้านงบประมาณ และการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ปัจจัยด้านฐานข้อมูลกลางเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ และการกำหนดนโยบายในการพัฒนากีฬาในทุกระดับและทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นกีฬาพื้นฐาน กีฬามวลชน กีฬาอาชีพ เป็นเลิศ ปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลกลางอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ใช้เป็นเพียงข้อมูลที่ปรากฏในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น หากสามารถดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลกลางและพัฒนาระบบสารสนเทศได้เป็นผลสำเร็จ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น รวมถึงช่วยในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านการกีฬา ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวต้องมีความชัดเจนเพื่อให้สามารถส่งเสริมและพัฒนานักกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น และนำไปสู่การกำหนดตัวชี้วัดได้ถูกต้อง และไม่ซ้ำซ้อนกันจากฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน

๖.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนประเด็นของกฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวกับกีฬาฉบับใดที่ล้าสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากีฬาของประเทศ

๖.๕ จากการใช้งานระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ พบว่า ระบบงานดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของการติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ แม้ในขณะนี้สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะได้ดำเนินการปรับปรุงระบบ eMENSCR ให้มีประสิทธิภาพ สะดวกต่อการติดตามและนำข้อมูลมาใช้ในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดโครงการ

แต่ก็ยังพบว่าการลงข้อมูลในระบบของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๑๔ ประเด็นศักยภาพการกีฬายังไม่ครบถ้วนมากเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้โปรแกรม/ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) สามารถประมวลผล/วิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ครอบคลุมทุกมิติ (Relevancy, Efficiency, Effectiveness, Partnerships &Cooperation, Impact, Sustainability) ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการย้ำเตือนให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการลงข้อมูลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการลงข้อมูลอย่างถูกต้องและครบถ้วน

๖.๖ ในอนาคตอุตสาหกรรมกีฬาจะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้นอาทิ ในการจัดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๗ “ศรีสะเกษเกมส์” ณ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจตลอดช่วงการแข่งขัน โดยมีเงินสะพัดไม่ต่ำกว่า ๔๕๐ ล้านบาท และไม่เพียงแต่รายได้จากการจัดการแข่งขันเท่านั้น แต่จะยังมีรายได้จากสินค้า ค่าลิขสิทธิ์ต่าง ๆ อีกด้วย แต่การส่งเสริม สนับสนุน และการผลักดันอุตสาหกรรมกีฬาในประเทศในปัจจุบันกลับไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหันมาให้ความสนใจและความสำคัญในเรื่องนี้โดยผลักดันให้การดำเนินการด้านอุตสาหกรรมกีฬาเป็นหนึ่งในโครงการที่ต้องดำเนินการในระดับนโยบายของประเทศอย่างจริงจัง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๗.๑ ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน รวมถึงต้องมีการวางแผนสำหรับการดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการและขับเคลื่อนต่อไปได้ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินการมากขึ้น

๗.๒ ควรเชื่อมโยงข้อมูลด้านการออกกำลังกาย ข้อมูลด้านสุขภาพให้สามารถนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ

๗.๓ การดำเนินการในลักษณะการให้การสนับสนุน การบริหารจัดการ และการติดตามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาการให้บริการทางการกีฬาในส่วนภูมิภาคไปสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะต้องมีการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลในการนำงบประมาณไปใช้ในการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติ เป็นห้วง ๆ เนื่องจากในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ การดำเนินการอาจไม่สามารถกระทำได้ในช่วงเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ ในช่วงที่นักกีฬา เด็ก เยาวชน และประชาชน ไม่สามารถเข้าไปใช้บริการที่ศูนย์ฝึกกีฬาหรือสนามกีฬา หน่วยงานที่รับผิดชอบจำเป็นที่จะต้องดูแลสนามและอุปกรณ์กีฬาให้มีความสมบูรณ์ และพร้อมที่จะให้บริการกับทุกคนได้ตลอดเวลา

๗.๔ ปัญหางบประมาณสำหรับรองรับการจัดการแข่งขันกีฬา การปรับปรุงสถานที่และอุปกรณ์สำหรับใช้ในการแข่งขันที่ได้มาตรฐาน หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องงบประมาณ โดยนำงบประมาณที่มีการเบิกจ่ายไปแล้วแต่มิได้นำไปใช้ด้านการดำเนินการจัดการแข่งขัน (เนื่องจากสถานการณ์โควิด ๑๙) ในปีที่ผ่านมา มาปรับใช้ให้เหมาะสม คุ้มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด รวมถึงการบูรณาการด้านงบประมาณและทรัพยากรด้านการกีฬาระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกื้อกูลกัน

๗.๕ การแข่งขันในระดับประเทศและในระดับสากลจะมีการดำเนินการในอนาคต เมื่อสถานการณ์ของโรคติดโควิด ๑๙ ลดลง ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักกีฬา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการฝึกซ้อมนักกีฬาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักกีฬาอย่างต่อเนื่อง และให้มีความพร้อมในการแข่งขันตลอดเวลา โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

๗.๖ ควรมีการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในทุกระดับให้ทั่วถึงจากพื้นที่ส่วนกลาง ไปส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๗.๗ ควรดำเนินการจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องมีการปรับรายละเอียดโครงการและขั้นตอนการปฏิบัติให้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน

๗.๘ ควรดำเนินการติดตามต่อเนื่องในแผนย่อย/แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการต่อไป เนื่องจากทุกโครงการสามารถเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน

๗.๙ ควรมีวิธีการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้คนหันมาออกกำลังกายจำนวนมาก มีการประชาสัมพันธ์แพลตฟอร์ม และบรรจุหัวข้อที่เป็นประโยชน์ มีการบันทึกข้อมูลเป็นแบบวิธีง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ยุ่งยาก และมีหัวข้อแนะนำการบันทึกข้อมูล และการกำหนดหัวข้อรองรับกับคนทุกกลุ่มวัย ทุกอาชีพ เพื่อจัดทำสถิติการลดค่าใช้จ่ายจากค่ารักษาพยาบาลของโรค NCD อันเนื่องมาจากผลการออกกำลังกาย

๗.๑๐ ควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ทุกจังหวัดเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ปรึกษากับนักกีฬา ผู้ฝึกสอน หรือผู้ที่สนใจได้ สำหรับศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีอยู่แล้ว ๔๑ ศูนย์ ควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาและเครื่องมืออุปกรณ์ครบตามความจำเป็น รวมถึงการนำวิทยาศาสตร์การกีฬาด้านต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้สนับสนุนการฝึกซ้อม

๗.๑๑ ควรเชิญนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติทั้งในอดีตและปัจจุบันมาแนะแนวทางการเตรียมตัวสำหรับการแข่งขันและเล่าประสบการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักกีฬาได้เป็นอย่างดี

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ศักยภาพการกีฬา

ประเด็น พลังทางสังคม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๘ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๑,๑๖๓ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม ได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดแผนย่อยไว้ ๒ แผนย่อย เพื่อเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนในทุกระดับเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนา ทั้งจากประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย การสร้างพื้นที่ให้เกิดการปรึกษาหารือ สร้างความเข้าใจและยอมรับถึงคุณค่าและความแตกต่าง และสร้างเป้าหมายร่วมหรือจุดร่วมอย่างสร้างสรรค์ มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาจากมิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมซึ่งประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) สิทธิส่วนบุคคล ๒) อิสรภาพและการมีทางเลือก ๓) การเปิดรับความแตกต่าง และ ๔) การเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง จัดทำโดย Social Progress Imperative พบว่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ มีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีค่าคะแนนอยู่ที่ร้อยละ ๕๕.๑๑ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นมากกว่าเป้าหมายที่กำหนด (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕) โดยดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมที่มีการปรับค่าคะแนนเพิ่มมากที่สุด ได้แก่ การเปิดรับความแตกต่างและสิทธิส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดด้านประเด็นอิสรภาพและการมีทางเลือกและการเข้าถึงการศึกษาขั้นสูง ซึ่งมีการปรับค่าคะแนนลดลง จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการพัฒนาประเด็นดังกล่าวมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง

จากการรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า เป้าหมายทั้ง ๓ ในระดับแผนแม่บทย่อย มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายแล้ว จำนวน ๒ เป้าหมาย ได้แก่ ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เป้าหมายประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้นยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และการให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) การให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น ประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการสานพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

๒) การเร่งรัดในการนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยเร็ว

๓) รัฐบาลไม่ควรนำ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ.... ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มารวมกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ..... ที่มุ่งเน้นเรื่องการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งองค์กรภาคประชาสังคมในฐานะหุ้นส่วนรัฐในการพัฒนาประเทศ ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งมีเจตนารมณ์ต่างกันโดยสิ้นเชิง และจะทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมที่รุนแรงตามมาอีก

๔) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีแนวโน้มสำเร็จระดับปานกลาง โดยมีโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๒ โครงการ และมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๖ โครงการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๒, ๔, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๓ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๖๖

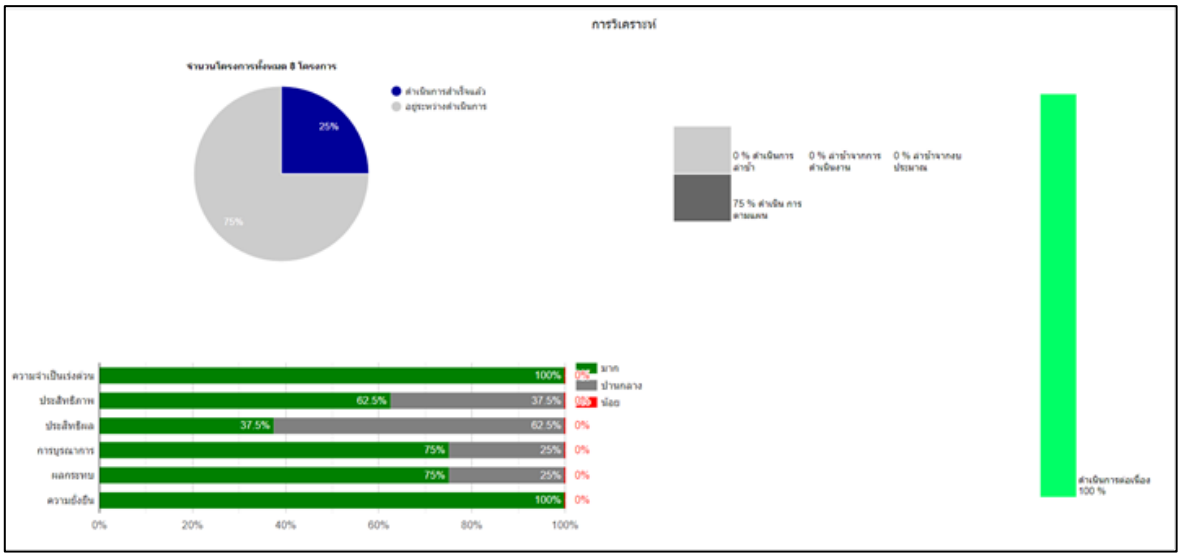

ภาพที่ ๖๖ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

๑) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น โดยให้มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับกระทรวง เป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เนื่องจากเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแผนดังกล่าวและ One Plan ควรมีความสอดคล้องกันและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้ง ประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของประชาชน และกลุ่มเปราะบางได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

๒) การให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น ประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการสานพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยจตุพลังควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่ระดับตำบลในลักษณะแผนเดียว ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และใช้ทรัพยากรทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) หน่วยงานรัฐและทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญกับเรื่องสังคมสูงวัย ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกช่วงวัย ดังนั้น รัฐจึงควรกำหนดมาตรการรองรับสังคมสูงวัยที่ครอบคลุมทั้ง ๔ มิติ ได้แก่ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐและองค์กรอื่น ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานที่จัดทำคำของบประมาณแผนงานบูรณาการเตรียมความพร้อมเพื่อ

รองรับสังคมสูงวัยตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ และหน่วยงานที่ไม่ได้จัดทำคำของบประมาณดังกล่าว เพื่อลดความซ้ำซ้อนการดำเนินงาน และเกิดการหนุนเสริมการทำงานระหว่างหน่วยงาน

๔) การผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและสมรรถนะในสถานประกอบการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนในลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำหรืองานที่ใช้กำลังกายหนัก โดยเป็นการส่งเสริมการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ และสร้างสรรค์ และมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีส่วนร่วมทำงานช่วยเหลือชุมชนตนเองร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน เช่น การดูแลด้านสุขภาพอนามัยประชาชนในระดับปฐมภูมิ เป็นต้น

๕) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้เรียนควบคู่ไปพร้อมกับการทำงาน เพื่อให้มีรายได้และอาชีพระหว่างเรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยเรียนอีกทางหนึ่ง

๖) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๗) ในชุมชนที่หน่วยงานรัฐไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึง กลไกในระดับชุมชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะสนับสนุนภาครัฐดูแล พัฒนา และให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นหนึ่งในกลไกระดับพื้นที่ที่มีคุณภาพ จึงควรใช้กลไกดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน เช่น ทีมโอบอุ้มของอำเภอทับกวาง จังหวัดสระบุรี หรือการขยายผลวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีวัตถุประสงค์การให้บริการทางสังคม เช่น โครงการบั๊ดดี้โฮมแคร์ เป็นต้น

๘) ควรมีการพิจารณาติดตาม เร่งรัด และขยายผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม เช่น การเร่งรัด การออกกฎหมายลำดับรองและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม และการติดตามการตรากฎหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนฯ เป็นต้น เพื่อเท่าทันต่อสถานการณ์ของสังคมและประโยชน์ของประชาชน เช่น ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. .... ซึ่งไม่ควรนำร่างกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มาผนวกรวมกับกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน และควรพิจารณาเสอนร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... และการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเน้นไปที่เรื่องการปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการแก้ไขระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการฯ พ.ศ. ๒๕๕๖

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมมีแนวโน้มสำเร็จระดับปานกลาง ซึ่งการดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งผลให้แผนแม่บทที่ ๑๕ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย เนื่องจากเรื่องสังคมสูงวัยเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้แผนแม่บทที่ ๑๕ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ จะบรรลุเป้าหมายเมื่อได้

ดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๖.๗๑ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างทุนทางสังคม ร้อยละ ๖๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๕๐.๒๗

๒) การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ร้อยละ ๓๕ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๖.๔๔

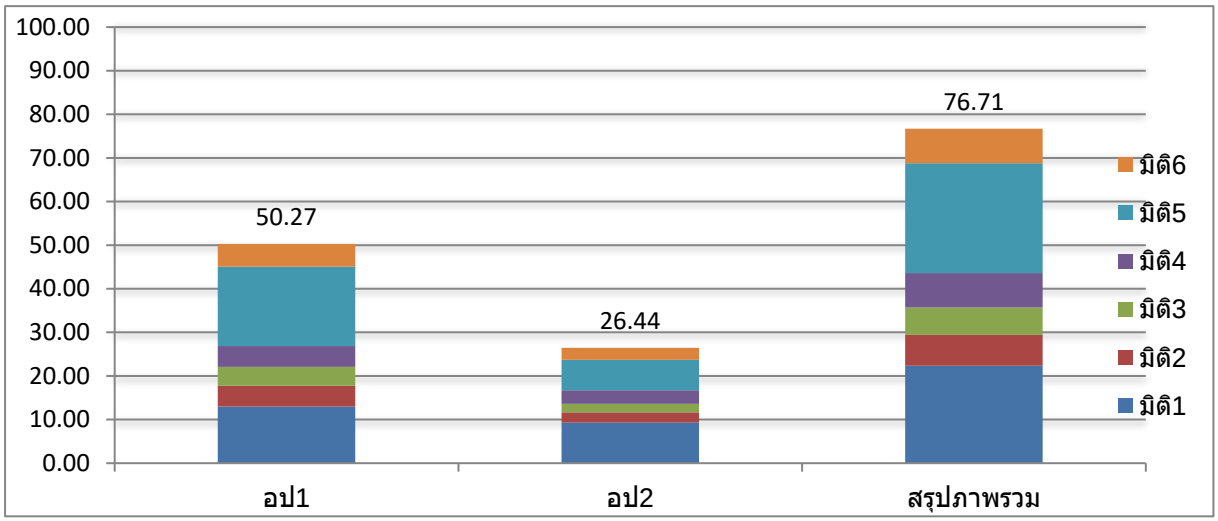

ภาพที่ ๖๗ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

ควรติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดในเชิงนโยบาย และคุณภาพของโครงการ กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้มีการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ในเชิงปฏิสัมพันธ์ ที่สามารถสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ดำเนินงาน และติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด (Interactive Monitoring)

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ระบบฐานข้อมูลตำบล/ชุมชน เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตอบสนองต่อความต้องการและการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับบุคคลและครัวเรือนได้ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการทำงานและกฎระเบียบของภาครัฐที่อาจยังมีข้อจำกัด การทำงานของหน่วยงานรัฐและภาคประชาสังคม ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคีการพัฒนา ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ให้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดสวัสดิการทางสังคมและมาตรการทางสังคมต่าง ๆ และกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณมุ่งเป้าเชิงพื้นที่มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

ควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปเชิงโครงสร้างที่จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การปฏิรูปที่สำคัญเชิงระบบไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากนัก การปฏิรูปเกือบทุกเรื่องต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน แต่ในความเป็นจริงมีการทำงานร่วมกันน้อยและติดขัดการทำงานตามระบบราชการปกติ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น พลังทางสังคม

ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๓ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒๑ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๒๑ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เศรษฐกิจฐานราก

แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก เป็นแผนการพัฒนาที่มุ่งเน้นปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกันมีคุณธรรม มีการไหลเวียนของระบบเศรษฐกิจระหว่างกันเป็นระบบ และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ เกิดการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาคในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะเป็นการดำเนินการที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้เป็นประเทศรายได้สูง ที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง เป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคตโดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยก่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคตามเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและพฤติกรรม และด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกรและการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นและวิสาหกิจชุมชน

ที่ผ่านมาปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและแรงงานทั่วไปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕๕.๕ และอาชีพอิสระร้อยละ ๓๕ ของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้น้อยที่สุด โดยส่วนมากประสบปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่งทุน ขาดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวางแผนการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังมีพฤติกรรมขาดการออมและมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นความคาดหวังในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และผลกระทบในระยะยาวต่อความสามารถและศักยภาพของการสร้างรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย จะกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและผลักดันให้ผู้มีรายได้น้อยจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยและรักษาระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือนไปพร้อมกัน ซึ่งจะยิ่งส่งผลให้ภาระหนี้ปรับเพิ่มสูงขึ้นและเป็นข้อจำกัดต่อการดำรงชีวิต จึงต้องให้ความสำคัญกับกลไกการสร้างงานสร้างรายได้เพื่อให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งความสำคัญและการต่อยอดความรู้ทางด้านการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อให้ครัวเรือนเกิดความตระหนักและมีความสามารถในการจัดการการเงินดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการออมเงินและการสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทางการเงิน และการส่งเสริมให้ผู้มีหนี้สินเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อช่วยเหลือและลดต้นทุนจากการจัดการทางการเงินที่เกิดขึ้นจากปัญหาหนี้นอกระบบ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๓.๑ การบรรลุเป้าหมายการยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานรากในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คือ การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้สำหรับการประกอบอาชีพ การกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีระดับการศึกษาและทักษะต่ำ ทำให้เกิดความท้าทายในการยกระดับศักยภาพและรายได้ รวมถึงขาดการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนา และการปรับปรุงระเบียบกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ ยังควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เกิดทักษะทางด้านการบริหารจัดการด้านธุรกิจที่จะมีส่วนสำคัญในการช่วยยกระดับความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่นำไปสู่การสร้างความสามารถและศักยภาพในท้ายที่สุด

๓.๒ การปรับตัวของผู้ประกอบการ เพื่อให้เข้ากับบริบทใหม่ (New Normal) ทั้งในด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการสร้างลักษณะเด่น สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย น่าสนใจ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการของตลาดเป็นความท้าทายสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก

๓.๓ ความต่อเนื่องของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และผลกระทบในระยะยาวต่อความสามารถและศักยภาพของการสร้างรายได้ของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนและผลักดันให้ผู้มีรายได้น้อยจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้น เพื่อชดเชยและรักษาระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือนไปพร้อมกัน ซึ่งจะยิ่งส่งผลให้ภาระหนี้ปรับเพิ่มสูงขึ้นและเป็นข้อจำกัดต่อการดำรงชีวิต จึงต้องให้ความสำคัญกับกลไกการสร้างงานสร้างรายได้เพื่อให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งความสำคัญและการต่อยอดความรู้ทางด้านการเงินในระดับครัวเรือนเพื่อให้ครัวเรือนเกิดความตระหนักและมีความสามารถในการจัดการการเงินดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการออมเงินและการสร้างผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทางการเงิน และการส่งเสริมให้ผู้มีหนี้สิน

เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อช่วยเหลือและลดต้นทุนจากการจัดการทางการเงินที่เกิดขึ้นจากปัญหาหนี้นอกระบบ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

เป้าหมายรวมทั้งแผน มี ๑ ประเด็น คือ รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง

ค่าเป้าหมายปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ : ดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง ๔.๓๐ คะแนน

ผลการดำเนินงาน : ข้อมูลล่าสุดปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (ยังไม่มีการจับเก็บข้อมูลใหม่) ดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึงของไทย อยู่ที่ระดับ ๔.๒๔ คะแนน (อันดับ ๑๗ จาก ๗๔ ประเทศทั่วโลก และอันดับ ๒ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ค่าดัชนีสำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังอยู่ระหว่างการประมวลผล อย่างไรก็ตาม คาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ในส่วนของการดำเนินการตามแผนย่อยภายใต้แผนแม่บทฯ ประเด็นเศรษฐกิจฐานรากทั้ง ๒ แผนย่อย ได้แก่

แผนย่อยที่ ๑๖.๑ การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่ ๑ ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด โตขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ร้อยละ ๙.๒ (มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๔.๖ ต่อปี) ทั้งนี้แนวโน้มในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายจ่ายต่ำสุด (Bottom ๔๐) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีอัตราการขยายตัว เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๔๑ ชะลอลงจากร้อยละ ๖.๔๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤติ

แผนย่อยที่ ๑๖.๒ การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ตัวชี้วัดที่ ๑ ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของปีฐาน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อัตราการเติบโตของมูลค่าสินค้า OTOP เพิ่มขึ้นที่ร้อยละ ๘๑.๖๘ (เทียบปีฐาน พ.ศ. ๒๕๖๐) ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุค่าเป้าหมายอยู่ในระดับบรรลุค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ตัวชี้วัดที่ ๒ กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ร้อยละ ๕๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำ อยู่ที่ร้อยละ ๖๔.๑๒ ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่อยู่ร้อยละ ๘๕.๑๕ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ วัดจากตัวชี้วัดเทียบเคียงทางด้านรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ยังคงทรงตัวใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า โดยรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยของประชากรกลุ่ม Bottom ๔๐ อยู่ที่ ๕๒๓ บาทต่อคนต่อเดือน ลดลงเล็กน้อยจาก ๕๖๐ บาทต่อคนต่อเดือนในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในขณะที่รายได้ของประชากร Bottom ๔๐ คาดว่าจะมีแนวโน้มลดลงจากปีก่อน

ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ซึ่งมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๒๑ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการ/กิจกรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒๑ โครงการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๔, ๕ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๒, ๓, ๖ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๖๘

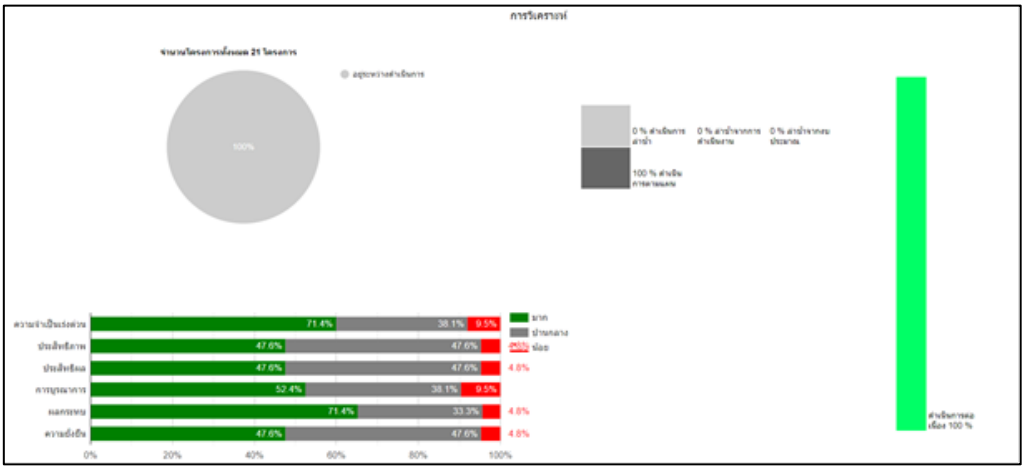

ภาพที่ ๖๘ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๖ เศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วย แผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๙.๙๙ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๔๑.๔๖

๒) การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๘.๓๓

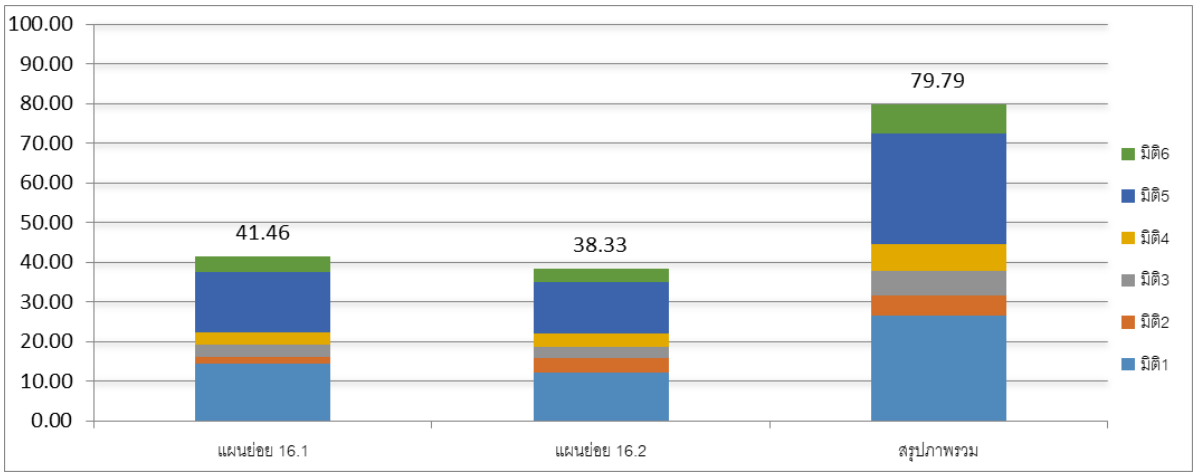

ภาพที่ ๖๙ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง วุฒิสภา เห็นว่า การดำเนินงานติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดผลการดำเนินงาน จำเป็นต้องได้รับข้อมูล ตัวเลขทางสถิติ ข้อมูลทางวิชาการ เฉพาะด้านที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอ สามารถใช้อ้างอิงสำหรับประกอบการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เช่น

๑.๑) จัดอันดับคะแนนความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะ (Skill) เป็นการจัดเก็บทุก ๒ ปี มีข้อมูลการจัดอันดับในปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒ และนอกจากนั้น ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล

๑.๒) อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด ซึ่งการรายงาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นการนำเสนอข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และยังไม่มีข้อมูลรายได้เฉลี่ยของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นตัวแทน (Proxy) โดยพบว่า รายจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (๐.๔๑%) รายได้เฉลี่ยจึงน่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและต่ำกว่าเป้าหมายซึ่งต้องเพิ่มขึ้น ๑๕% ต่อปี

๑.๓) อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยอย่างน้อย ร้อยละ ๓๐ ของปีฐาน ไม่มีการแบ่งค่าเป้าหมายว่าในแต่ละปี ต้องเพิ่มขึ้นร้อยละเท่าใด กำหนดแต่เพียงว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐ ของปีฐาน

๑.๔) กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ร้อยละ ๕๕ ทั้งนี้ ข้อมูลในปี ๒๕๖๓ รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้เฉลี่ยของประชากรกลุ่ม Bottom ๔๐ ที่ลดลงเล็กน้อย แต่อาจพิจารณาได้อีกมิติ คือ เนื่องจากประชากรมีรายได้ลดลง จึงทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ส่งผลให้รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ลดลง ดังนั้น จึงไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าการนำตัวเลขรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้มาเป็นตัวสะท้อนผลลัพธ์ อาจมีผลการวิเคราะห์ที่คาดเคลื่อน และไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขที่มาของตัวเลข และอาจไม่ได้สะท้อนว่าสถานการณ์ดีขึ้น

๒) หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดร่วมกัน หน่วยงานใดรับผิดชอบเป้าหมายตัวชี้วัดใดเป็นสัดส่วนเท่าไร เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในการกำหนดโครงการ เพื่อให้สนองตอบต่อเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กัน เนื่องจากปัจจุบัน หน่วยงานไม่สามารถชี้แจงได้ว่า โครงการแต่ละโครงการมีส่วนช่วยผลักดันการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นการปฏิรูปประเทศอย่างไร ดังนั้น หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สามารถบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดในแต่ละประเด็นการปฏิรูปประเทศได้อย่างแท้จริง

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) ปัญหาเรื่องการวัดผลตัวชี้วัดที่ล่าช้าและไม่มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการรายงานค่าคะแนนดัชนีการพัฒนาอย่างทั่วถึง (Inclusive Development Index: IDI) เพิ่มเติม โดย ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงอยู่อันดับที่ ๑๗ จาก ๗๔ ประเทศ และอยู่อันดับที่ ๒ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีคะแนนการพัฒนาอย่างทั่วถึง เท่ากับ ๔.๒๔ นับว่ายังคงมีความท้าทายในการบรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (๔.๓๐) ที่ได้กำหนด

ข้อเสนอแนะ: เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นำเสนอหลักการ แนวทางและการดำเนินการปรับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และนำผลการพิจารณาเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในการประชุมคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ผ่านมา โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ พิจารณาการปรับแผนแม่บทฯ และตัวชี้วัดให้เหมาะสมในระยะต่อไป

๒) ปัญหาจากตัวชี้วัด เรื่อง ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก

ข้อเสนอแนะ: ๑. รายงานปี ๒๕๖๔ ซึ่งนำเสนอข้อมูลปี ๒๕๖๓ ยังไม่มีข้อมูลรายได้เฉลี่ยของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการบริโภคของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นตัวแทน (Proxy) โดยพบว่า รายจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (๐.๔๑%) รายได้เฉลี่ยจึงน่าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและต่ำกว่าเป้าหมายซึ่งต้องเพิ่มขึ้น ๑๕% ต่อปี

๒. สาเหตุที่ทำให้รายได้เฉลี่ยของกลุ่ม Bottom ๔๐ เพิ่มขึ้นต่ำกว่าเป้าหมายขั้นวิกฤติมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มดีขึ้นแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบควรปรับแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การเพิ่มขึ้นของรายได้ในอนาคตมากกว่าค่าเป้าหมายที่เคยตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้สามารถชดเชยส่วนที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔

๓) ปัญหาจากตัวชี้วัด เรื่อง ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ: การปรับตัวของผู้ประกอบการ เพื่อให้เข้ากับบริบทใหม่ (New Normal) ทั้งในด้านการตลาด และการเพิ่มช่องทางการซื้อขายสินค้า โดยเฉพาะการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เทคโนโลยี

และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการสร้างลักษณะเด่น สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย น่าสนใจ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการของตลาดเป็นความท้าทายสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก

๔) ปัญหาจากตัวชี้วัด เรื่อง กลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ: ๑. รายงานปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งนำเสนอข้อมูลปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ยังไม่มีข้อมูลสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงใช้ข้อมูลรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ของกลุ่ม Bottom ๔๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นตัวแทน (Proxy) โดยพบว่า รายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้จึงน่าจะใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า (๖๔.๑๒%) และทำให้สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่ำกว่าเป้าหมายซึ่งต้องอยู่ที่ ๕๕%

๒. สาเหตุที่ทำให้สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่ม Bottom 40 ไม่ดีขึ้นมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งทำให้รายได้เพิ่มขึ้นแค่เล็กน้อย ปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดเริ่มดีขึ้นแล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบควรปรับแนวทางการเพิ่มรายได้ เพื่อให้การเพิ่มขึ้นของรายได้ในอนาคตมากกว่าค่าเป้าหมายที่เคยตั้งไว้ ซึ่งจะทำให้สามารถชดเชยส่วนที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ นอกจากนั้น ควรพิจารณาแนวทางลดหนี้สิน โดยเฉพาะหนี้สินที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙

๓. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินโครงการบริหารหนี้ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินและบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย คือ การบริหารจัดการหนี้ไปสู่ ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา โดยลักษณะการดำเนินการของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน จะดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ให้เป็น ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา โดยมีขั้นตอน คือ เจรจาต่อรองการปรับหนี้ ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ (กองทุนชุมชน) - โอนภาระหนี้สินของลูกหนี้ให้มาอยู่กลุ่ม/กองทุนเพียงกลุ่ม/กองทุนเดียว (ที่เป็นสมาชิกของศูนย์จัดการกองทุนชุมชน) - ปรับสัญญาเงินกู้ทั้งหมดให้เหลือ ๑ สัญญา รวมเงินต้นทั้งหมด พร้อมดอกเบี้ยให้เป็น ๑ ครัวเรือน ๑ สัญญา

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก

ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมมีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๗ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๓ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๘๕๑ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ได้กำหนดเป้าหมายให้คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดแผนย่อยไว้ ๒ แผนย่อย เพื่อสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง อาทิ กลุ่มที่มีรายได้น้อย แรงงานนอกระบบ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ และสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๔ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนประชากรไทยทั้งหมดที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย ๙ กรณี ได้แก่ (๑) เจ็บป่วย (๒) คลอดบุตร (๓) ตาย (๔) ทุพพลภาพ/พิการ (๕) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (๖) ชราภาพ (๗) ว่างงาน (๘) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (๙) การบาดเจ็บจากการทำงาน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงจากข้อมูลการคุ้มครองต่าง ๆ พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กลุ่มเด็กได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดและผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ จึงเป็นกลุ่มที่ได้รับความคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมสูงกว่าค่าเป้าหมาย แต่กลุ่มคนพิการและแรงงานนอกระบบยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐

จากการรายงานสรุปผลการดำเนินการประจำปีของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า เป้าหมายทั้ง ๒ ในระดับแผนแม่บทย่อย มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ และการให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) การให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างชุมชน/ตำบลเข้มแข็งให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ โดยการขับเคลื่อนตำบลเข้มแข็งด้วยจตุพลัง ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น ประชาสังคม และหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการสานพลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

๒) การเร่งรัดในการนำร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาโดยเร็ว

๓) รัฐบาลไม่ควรนำ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหารายได้หรือกำไรมาแบ่งปันกัน พ.ศ....ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๕ มารวมกับร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.....ที่มุ่งเน้นเรื่องการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งองค์กรภาคประชาสังคมในฐานะหุ้นส่วนรัฐในการพัฒนาประเทศ ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งมีเจตนารมณ์ต่างกันโดยสิ้นเชิง และจะทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมที่รุนแรงตามมาอีก

๔) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มีแนวโน้มสำเร็จระดับปานกลาง โดยมีโครงการที่ควรมีการดำเนินต่อไป (Continue) จำนวน ๓ โครงการ การดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งผลให้แผนแม่บทที่ ๑๗ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้แผนแม่บทที่ ๑๗ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ จะบรรลุเป้าหมายเมื่อได้ดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๑ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๓ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า เป็นโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓ โครงการ/กิจกรรม

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๒, ๓, ๔ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๐

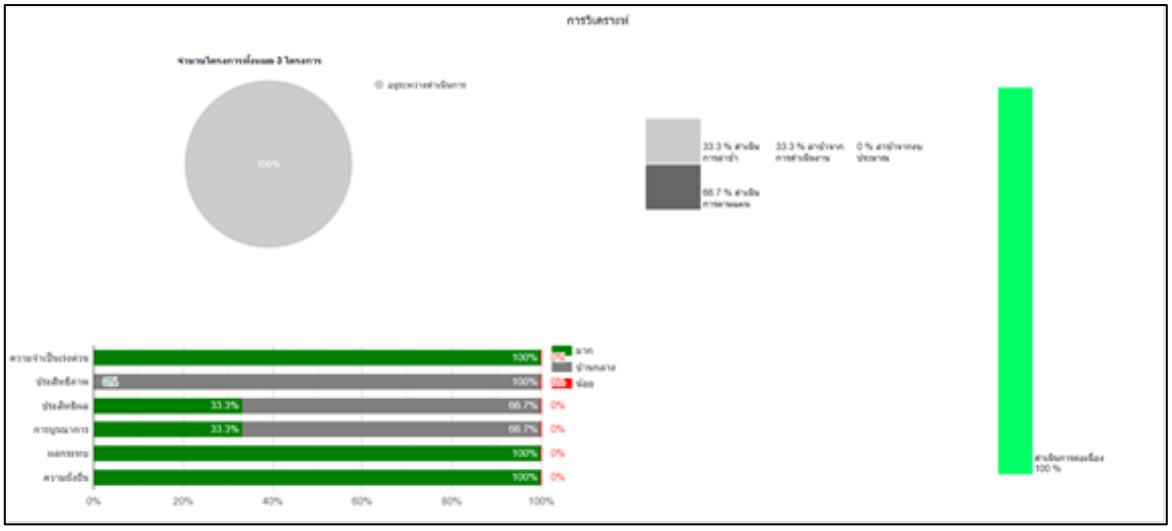

ภาพที่ ๗๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

๑) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศควรเป็นระบบฐานข้อมูลกลางที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และในระดับตำบลควรจัดทำฐานข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายและข้อมูลทางสังคมของตำบลในด้านต่าง ๆ โดยตำบลและเพื่อให้ตำบลได้นำไปใช้ และควรบูรณาการฐานข้อมูลที่องค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินการโดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและ สสส. ในรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลตำบลด้วยกระบวนการการวิจัยชุมชน (RECAP) และวิธีการการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) กับฐานข้อมูลกลางของประเทศ เช่น TCMAP เป็นต้น โดยให้มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับกระทรวง เป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว เนื่องจากเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแผนดังกล่าวและ One Plan ควรมีความสอดคล้องกันและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และบริบทของสังคมแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งประชาชนได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของประชาชนและกลุ่มเปราะบางได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง

๒) การผลักดันให้เกิดการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีศักยภาพและสมรรถนะในสถานประกอบการต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนในลักษณะที่ไม่ใช่งานประจำหรืองานที่ใช้กำลังกายหนัก โดยเป็นการส่งเสริมการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ และสร้างสรรค์ และมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้มีส่วนร่วมทำงานช่วยเหลือชุมชนตนเองร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรในชุมชน เช่น การดูแลด้านสุขภาพอนามัยประชาชนในระดับปฐมภูมิ เป็นต้น

๓) การพัฒนาทักษะแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจที่มีผลิตภาพแรงงานต่ำสุดควบคู่ไปกับการยกระดับผลิตภาพแรงงานด้านอื่น เช่น ที่ดิน และเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับเพื่อเพิ่มศักยภาพฝีมือและสมรรถนะแรงงาน เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ

๔) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๕) ในชุมชนที่หน่วยงานรัฐไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการสวัสดิการสังคมได้อย่างทั่วถึงกลไกในระดับชุมชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะสนับสนุนภาครัฐดูแล พัฒนา และให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เป็นหนึ่งในกลไกระดับพื้นที่ที่มีคุณภาพ จึงควรใช้กลไกดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน เช่น ทีมโอบอุ้มของอำเภอทับกวาง จังหวัดสระบุรี หรือการขยายผลวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีวัตถุประสงค์การให้บริการทางสังคม เช่น โครงการบ๊ัดดี้โฮมแคร์ เป็นต้น

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมมีแนวโน้มสำเร็จระดับปานกลาง การดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งผลให้แผนแม่บทที่ ๑๗ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้แผนแม่บทที่ ๑๗ และยุทธศาสตร์ชาติที่ ๓ และ ๔ จะบรรลุเป้าหมายเมื่อได้ดำเนินการตามแผนย่อยที่ ๑ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗๓.๓๓ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ ร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๓.๓๓

๒) มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม ร้อยละ ๕๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๔๐

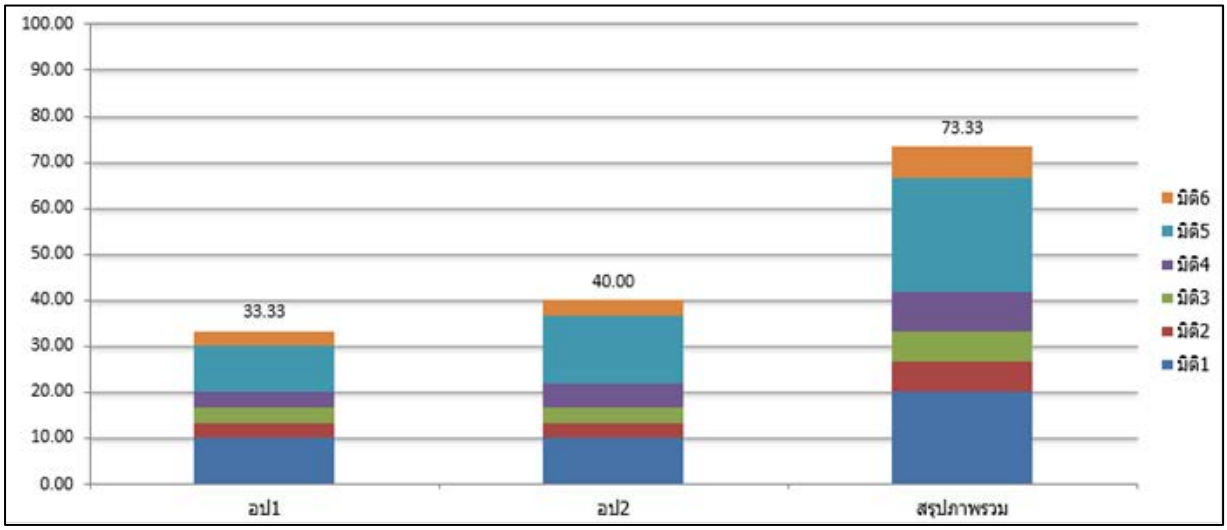

ภาพที่ ๗๑ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

ควรติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดในเชิงนโยบาย และคุณภาพของโครงการ กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้มีการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด ในเชิงปฏิสัมพันธ์ ที่สามารถสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ดำเนินงาน และติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด (Interactive Monitoring)

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ระบบฐานข้อมูลตำบล/ชุมชน เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตอบสนองต่อความต้องการและการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับบุคคลและครัวเรือนได้ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงขั้นตอนกระบวนการทำงานและกฎระเบียบของภาครัฐที่อาจยังมีข้อจำกัดการทำงานของหน่วยงานรัฐและภาคประชาสังคม ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ให้มีส่วนร่วมดำเนินการจัดสวัสดิการทางสังคมและมาตรการทางสังคมต่าง ๆ และกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณมุ่งเป้าเชิงพื้นที่มากขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

ควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปเชิงโครงสร้างที่จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การปฏิรูปที่สำคัญเชิงระบบไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณมากนัก การปฏิรูปเกือบทุกเรื่องต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงาน แต่ในความเป็นจริงมีการทำงานร่วมกันน้อยและติดขัดการทำงานตามระบบราชการปกติ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๖ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๖ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การเติบโตอย่างยั่งยืน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์คุ้มครอง ฟื้นฟู และสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพให้มีระบบนิเวศที่สมดุล สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ทั้งการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการมลพิษทั้งระบบ ตลอดจนการพัฒนาและดำเนินการโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศให้พัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างมีคุณภาพ ตามแนวทางการเติบโตอย่างยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ สภาวะแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็น ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

จากการประเมินสถานการณ์บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๒๓ ประเด็น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ผ่านข้อมูลสถิติ สถานการณ์ งานวิจัยและดัชนีชี้วัดที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศกับสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศไทย รวมถึงการดำเนินงาน/โครงการที่หน่วยงานของรัฐที่ถูกนำเข้าในระบบ eMENSCR สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๖๒,๖๔๑ โครงการ พบว่าสถานะการบรรลุเป้าหมายประเด็น (y2) ทั้ง ๓๗ เป้าหมาย มีการพัฒนาลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีการปรับเปลี่ยนค่าสีจากสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) เป็นสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) หรือสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (สีแดง) และยังพบว่าบางเป้าหมายระดับประเด็นมีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยปรับเปลี่ยนสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าเป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว (สีเขียว) มีจำนวน ๗ เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๒ ของเป้าหมายระดับประเด็นซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว ซึ่งหนึ่งในเป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุค่าตามเป้าหมาย ที่กำหนด คือ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ๑๘ การเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมาย : สภาพแวดล้อมของประเทศไทยดีขึ้นอย่างยั่งยืน

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๓.๑ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ จากการสำรวจของรายงาน World Happiness Report 2021 ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ประชากร ๑ ใน ๓ ของประเทศที่ได้รับการสำรวจมีความสุขลดลง ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญกับประชากรในประเทศให้อยู่ดีมีสุขมีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจได้ในภาวะที่การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่ยังคงระบาดอยู่ทั่วทุกประเทศ และยังคงส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ/แผนงานต่าง ๆ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๓.๒ การผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยทำให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

๓.๓ การบุกรุกพื้นที่ฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล รวมถึงดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทำให้สร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องอาศัยความรู้และงบประมาณในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร

๓.๔ การอนุรักษ์ทรัพยากรยังพบปัญหาความไม่ชัดเจนในการใช้ทรัพยากร การจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ (One Map) การสร้างมาตรการจูงใจทางด้านภาษี และการพัฒนาการใช้ประโยชน์ผลิตผลและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้ทั้งระบบ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

๔.๑ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียวมี ๙ โครงการ ได้แก่ (๑) โครงการธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน (๒) โครงการพัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทย (๓) โครงการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ (๔) โครงการนิเวศวัฒนธรรมพื้นที่ห้วยทราย - ห้วยยาง -ห้วยอัคคะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน ตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ (โครงการปิดทองหลังพระ) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (๕) โครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินและฐานข้อมูลป่าไม้ในเขตป่าอนุรักษ์ (๖) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบพิสูจน์การถือครองหนังสือแสดงสิทธิที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ระยะที่ ๑ (๗) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่เสื่อมสภาพ (๘) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) (๙) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) โครงการธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน

<u>ข้อเสนอแนะ เร่งรัด</u>

ควรมีการพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์จากธนาคารความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชน โดยสนับสนุนกิจกรรมและการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมให้แก่ชุมชน อาทิ การสนับสนุนและให้ความรู้ด้านการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ การจัดกิจกรรมและพัฒนาการท่องเที่ยวชีวภาพ

การศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสารสกัดพืชต่าง ๆ การพัฒนากระบวนการเก็บรักษาทรัพยากรในแปลง เป็นต้น

๒) โครงการพัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) สำนักงบประมาณควรสนับสนุนงบประมาณภายในกรอบระยะเวลาและแผนการดำเนินงานที่หน่วยงานได้กำหนดไว้

(๒) ควรทำการเผยแพร่ข้อมูลทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทยที่ได้รับจากการปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย

(๓) ควรเร่งรัดการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล/คลังข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพระดับชุมชนให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ

๓) โครงการส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าเป็นพืชเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับชุมชนและเกษตรกรในการปลูกต้นไม้เศรษฐกิจจากผู้เชี่ยวชาญ

(๒) ควรมีการส่งเสริมให้มีเครือข่ายโครงการชุมชนไม้มีค่า - ป่าครอบครัว ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สีเขียวและความหลากหลายทางชีวภาพ

(๓) การขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกป่าครอบครัว จากการที่ได้รับข้อมูลของภาคประชาชนและส่วนราชการเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรปลูกป่าครอบครัวพบว่า ประเด็นปัญหาสำคัญ คือ ภาคประชาชนอาจจะยังขาดความรู้ความเข้าใจในการขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยภาคประชาชนยังเข้าใจว่าการทำโครงการป่าครอบครัวไม่สามารถดำเนินการขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้ ในขณะที่กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะหน่วยงานที่รับขึ้นทะเบียนเกษตรกรได้ชี้แจงว่า เกษตรกรที่ทำโครงการป่าครอบครัวสามารถขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรในลักษณะการเกษตรผสมผสาน หรือในลักษณะวนเกษตรหรือไร่นาป่าผสม แล้วแต่รูปแบบของกิจกรรมการเกษตรที่ดำเนินการได้ ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรเสนอแนะให้กรมส่งเสริมการเกษตร พิจารณาดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับพื้นที่ อาทิ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล เกี่ยวกับการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ รวมทั้ง เพื่อที่จะได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจในการขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรได้อย่างถูกต้องต่อไป โดยเฉพาะประชาชนที่ทำโครงการป่าครอบครัว ซึ่งสามารถขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรได้ตามรูปแบบของกิจกรรมการเกษตรที่ได้ดำเนินการซึ่งจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

(๔) ต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนปลูกต้นไม้เศรษฐกิจ เพิ่มมากขึ้น โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการธนาคารต้นไม้ (การแปลงสินทรัพย์ (ต้นไม้ยืนต้น) ให้เป็นทุน) ให้ทราบโดยทั่วไป เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมระยะยาว และเป็นรายได้เสริมในการดำรงชีพให้กับประชาชน

(๕) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงเพาะชำกล้าไม้มีค่า สำหรับแจกให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการและประชาชนที่ให้ความสนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปลูกไม้มีค่าเพิ่มมากขึ้น

๔) โครงการนิเวศวัฒนธรรมพื้นที่ห้วยทราย - ห้วยยาง -ห้วยอัคคะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริตำบลคำพอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน ตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ (โครงการปิดทองหลังพระ) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรมีการขับเคลื่อนแผนงานในพื้นที่ผ่านเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อเป็นการอบรมให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนให้มีช่องทางหารายได้เพิ่มมากขึ้น

๕) โครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินและฐานข้อมูลป่าไม้ในเขตป่าอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรเร่งดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ป่า เพื่อลดปัญหาการบุกรุกป่าและลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน

(๒) ควรเร่งดำเนินการบริหารจัดการที่ดินที่ได้รับการสำรวจเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ประชาชนที่อยู่อาศัยได้เข้าอยู่อย่างถูกกฎหมาย

๖) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบพิสูจน์การถือครองหนังสือแสดงสิทธิที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ระยะที่ ๑

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรเร่งสำรวจและจัดทำข้อมูลแปลงที่ดินของราษฎรที่ถือครองหนังสือแสดงสิทธิที่ดินในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศให้เสร็จโดยเร็ว

๗) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่เสื่อมสภาพ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรเร่งบริหารจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ เพื่อให้สามารถเพิ่มปริมาณผืนป่า และฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ต่อไป

(๒) ควรมีการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าเสื่อมสภาพ เพื่อคนรุ่นหลังได้ศึกษาและพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานต่อไป

๘) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.)

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ควรปรับแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

(๒) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดกิจกรรมจัดทำฐานข้อมูลด้านความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทางทะเลและชายฝั่งทะเลของประเทศไทย และการจัดทำฐานข้อมูลพืชและสัตว์ทะเลในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ ปกป้องคุ้มครองต่อไป

๙) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

- เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ คลี่คลายลง ควรมีเวทีการประชุมแลกเปลี่ยนในระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการติดตามการดำเนินงานของเครือข่าย และเป็นการกระตุ้นการทำงานของเครือข่าย ทสม. ในระดับพื้นที่

๔.๒ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเลมี ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาจัดทำ OHI โดยเน้นการประเมินค่าดัชนีคุณภาพมหาสมุทรของไทย ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) การจัดทำดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (Ocean Health Index: OHI) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลทั้ง ๑๐ มิติ โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับ Global OHI team เพื่อนำมาใช้เทียบเคียงกับค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุซึ่งการที่ได้คะแนนประเมินเพิ่มขึ้น/ลดลงเป็นผลมาจากหัวข้อการประเมินทั้ง ๑๐ มิติ ดังนั้น ควรมีรายละเอียดชี้แจงเพื่อให้หน่วยเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๒) ควรเร่งรัดขับเคลื่อน กิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น

- การผลักดันการบริหารจัดการเรื่องการประมง โดยเฉพาะการประมงส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเลหายาก
- การผลักดันการอนุรักษ์ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ทางทะเล โดยเร่งจัดการเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ ๓๐,๐๐๐ ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๐๓๐
- การเร่งรัดการบริหารจัดการคุณภาพน้ำในอ่าวไทย
- เร่งผลักดันพื้นที่ทะเลอันดามันเป็นมรดกโลกเพื่อสร้าง แรงขับเคลื่อนให้กับกลุ่มจังหวัดอันดามันตอนบน

๔.๓ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศมี ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหา ไฟป่า และหมอกควันระดับอำเภอ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) ควรส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันไฟป่าในพื้นที่

๒) ควรเสริมสร้างความรู้ สร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่ และบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันไฟป่า ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) ควรกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกระดับกำหนดให้เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน โดยพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา

๔.๔ แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐาน การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานมี ๔ โครงการ ได้แก่ ๑) โครงการเตรียมความพร้อมพัฒนากองทุนสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นอิสระและเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย ๒) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากสารอันตราย ๓) โครงการติดตามตรวจสอบและบังคับการกับแหล่งกำเนิดมลพิษและการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ ๔) โครงการพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสียอันตรายภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) โครงการเตรียมความพร้อมพัฒนากองทุนสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นอิสระและเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการขยะ น้ำเสีย และของเสียอันตราย

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรให้กองทุนสิ่งแวดล้อมสามารถเป็นกลไกในทางการเงินสำหรับการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของภาครัฐ และควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมให้ได้ทันสถานการณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้ประชาชนและชุมชนได้รับประโยชน์ที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

(๒) ควรเร่งรัดปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เป็นข้อจำกัดทางด้านกฎหมายที่ทำให้การสนับสนุนงบประมาณไม่สอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

(๓) ควรพัฒนาให้กองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง

๒) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากสารอันตราย

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ปรับปรุงรูปแบบการทำงานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ในกรณีที่ต้องมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการ/คณะทำงาน ควรจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๒) ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงานการคาดประมาณการปลดปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด

๓) โครงการติดตามตรวจสอบและบังคับการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

หน่วยงานภูมิภาค หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังคงมีขีดจำกัดด้านศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม และข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และหน่วยงานในพื้นที่ยังไม่ให้ความสำคัญในภารกิจงานตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ดังนั้น ควรกำหนดนโยบายระดับกระทรวง และผลักดันให้สำนักงานทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) เป็นหลักในการดำเนินการการติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเพิ่มมากขึ้น

๔) โครงการพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสียอันตรายภาคอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรสนับสนุนให้มีอุตสาหกรรมให้บริการกำจัด และบำบัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และให้มีบริการแก่ผู้ก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมมากที่สุด รวมทั้งในการให้บริการให้เป็นไปตามหลักวิชาการและมาตรฐานการให้บริการบำบัด/กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

๔.๕ แผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศ

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศมี ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนตามแผนพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามแนวพระราชดำริ (ปิดทองหลังพระ) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ ความรู้ ความเข้าใจของการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒) ควรผลักดันทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓) ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและประชาชนในการรณรงค์ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๖ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า เป็นโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๕ โครงการ เป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑๑ โครงการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๒, ๓, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๔ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๒

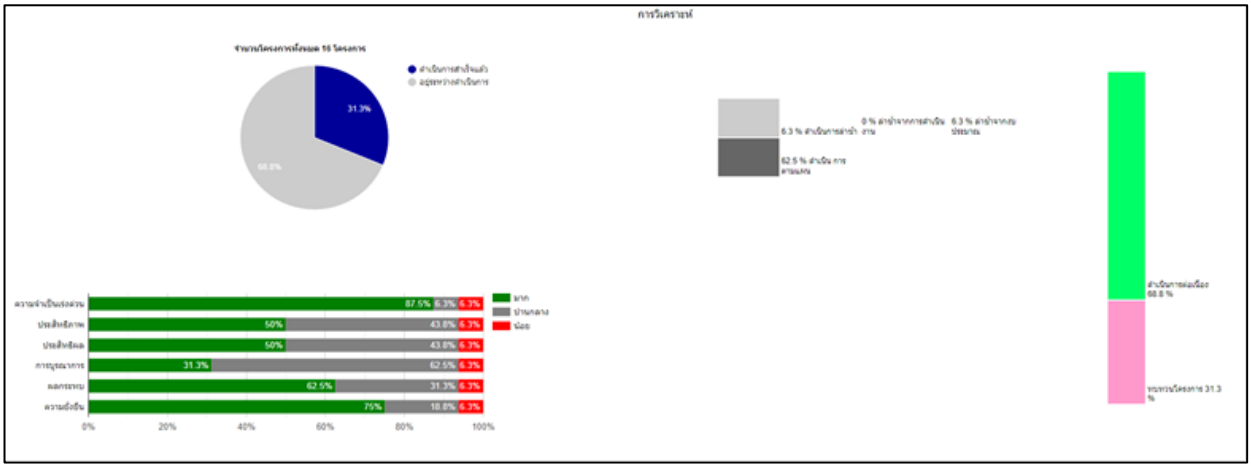

ภาพที่ ๗๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาข้อมูลการจัดอันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๓ จาก ๑๖๕ ประเทศทั่วโลก มีอันดับลดลงจากปี ๒๕๖๓ ที่อยู่ในอันดับ ๔๑ จาก ๑๖๖ ประเทศทั่วโลก ถือได้ว่าบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว (ไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่า ๕๐ ประเทศแรกของโลก) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว อาจกล่าวได้ว่าการขับเคลื่อนงานปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุ ผลสัมฤทธิ์พึงประสงค์ตามเป้าหมายให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามแนวทางประชารัฐ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำสร้างความเป็นธรรมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๘.๕๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๗.๓๓

๒) แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๓.๓๓

๓) แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๐

๔) แผนย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐาน ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๗.๘๓

๕) แผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศ ร้อยละ ๒๐บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๐

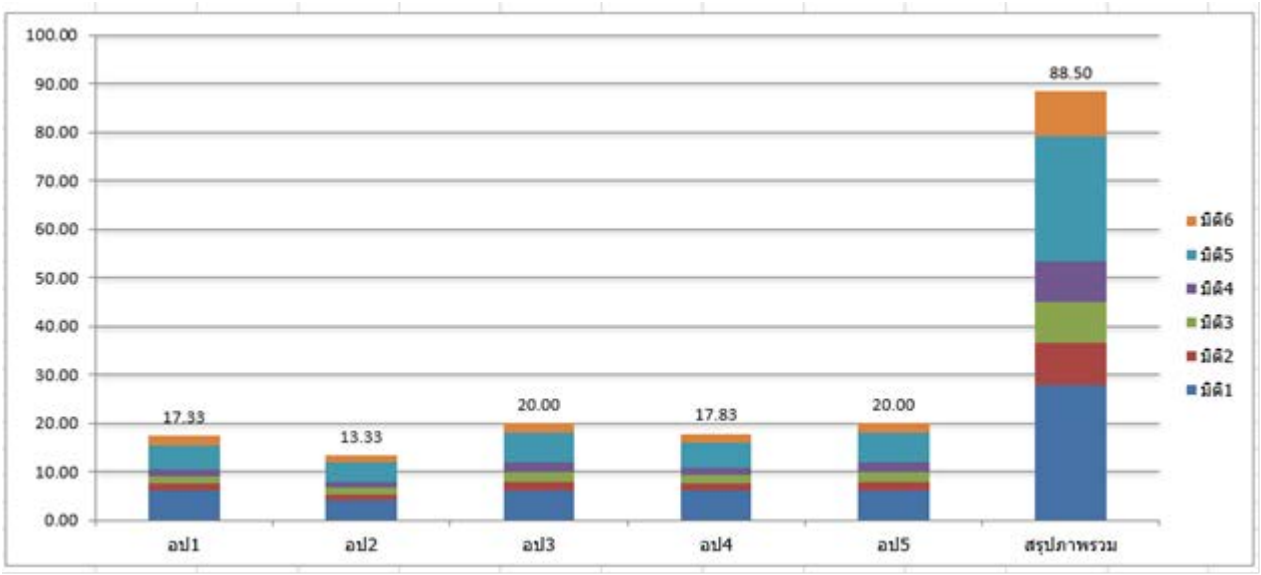

ภาพที่ ๗๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) การจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนงาน/กิจกรรมของโครงการตามแผนปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ และหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๒) ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาข้อมูลและหาข้อสรุปของปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมกัน

๓) ควรมีการผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัยทำให้เกิดอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

๔) ควรมีการขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศเชิงรุก ในระบบ Multi-level Communication ทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความก้าวหน้าของการปฏิรูปประเทศอย่างต่อเนื่อง

๕) ควรสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น ๑๘ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน (๑๘๐๐๐๑) ค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุภายในปี ๒๕๖๕ : การจัดอันดับของ Sustainable Development Report อยู่ในระดับต่ำกว่า ๕๐ ประเทศแรกของโลก

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ตามแผนแม่บทประเด็นข้างต้นภายใต้เป้าหมายสภาวะแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาจากการจัดอันดับของ Sustainable Development Report ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๓ จาก ๑๖๕ ประเทศทั่วโลก ซึ่งบรรลุผลตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่ในระดับต่ำกว่า ๕๐ ประเทศแรกของโลกภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีความก้าวหน้าดีขึ้นในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนตามมิติ 5P ของสหประชาชาติ ได้แก่ คุณภาพชีวิตของผู้คน (People) ความเจริญทางเศรษฐกิจ (Prosperity) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Planet) สันติภาพ (Peace) และหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ในระยะยาวต่อไป อย่างไรก็ตาม การรักษาระดับของค่าเป้าหมายไม่ให้ตกลงจากเดิม และเพื่อเตรียมการในการบรรลุเป้าหมายในระยะต่อไปที่กำหนดไว้อยู่ในระดับต่ำกว่า ๔๐ ประเทศแรกของโลกในปี พ.ศ. ๒๕๗๐

การดำเนินการเพื่อการบรรลุเป้าหมายยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการของเสียตั้งแต่การคัดแยกขยะจากต้นทางไปจนถึงการหมุนเวียนของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ การลดปัญหาการสูญเสียอาหาร (Food Loss) และขยะอาหาร (Food Waste) การปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กลไกทางกฎหมายให้เข้มงวดควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อควบคุมและลดการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมถึงการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ การลดและจัดการมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำและเสียง โดยเฉพาะพื้นที่วิกฤติและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ อีกทั้งการสร้างความร่วมมือและหุ้นส่วนการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนระหว่างภาครัฐ เอกชน และสังคม การสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้น จึงควรมีการเร่งรัดผลักดันการดำเนินโครงการ/แผนงาน/กิจกรรม ที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอันพึงประสงค์ภายใต้เป้าหมายย่อย ได้แก่

๑) เป้าหมายย่อยการบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น

๒) เป้าหมายย่อยพื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น

๓) เป้าหมายย่อยคุณภาพอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือนอยู่ระดับมาตรฐานของประเทศไทย

๔) เป้าหมายย่อยการจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตราย สารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕) เป้าหมายย่อยคนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน

หน้าว่าง

ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีแผนย่อย จำนวน ๓ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๑ แนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๑๐ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสมดุลการบริหารจัดการน้ำในการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ รวมทั้งการพัฒนาการจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงและผลิตผลด้านน้ำในทุกภาคส่วนของประเทศ โดยมี ๓ เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ ๑) ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น ๒) ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้นในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ และ ๓) แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สามารถส่งต่อให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งสามารถใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ได้ประเมินสถานะ ตัวชี้วัดดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคไว้ ซึ่งดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคของประเทศไทย อยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย โดยค่าเป้าหมายที่ได้จากการประเมินในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่าอยู่ในระดับ ๓ จากเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ที่ระดับ ๓.๒๕ และดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเป้าหมาย อยู่ในระดับ ๒ จากค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ระดับ ๒.๕ โดยค่าที่ได้จากการประเมินผลการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในปัจจุบัน จากข้อมูลการประเมินผลตัวชี้วัด Asian Development Bank (ADB) ได้ประเมินผลดัชนีความมั่นคงด้านน้ำอุปโภคบริโภคของประเทศไทย จากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นระดับ ๓ จากเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่ตั้งไว้ที่ระดับในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ระดับ ๕ มีการเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้น ประเด็นที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน คือ ด้านความสามารถในการจ่ายค่าน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อยู่ในระดับ ๒ รวมทั้งในด้านดัชนีความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ในระดับ ๒ การมีส่วนร่วมนำมาตรการมาใช้เพื่อปรับปรุงน้ำ คุณภาพและฟื้นฟูสุขภาพทางนิเวศของแหล่งน้ำ เป็นระดับ ๒ มีการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีแรงกดดันอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศทางน้ำ และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ การเข้าถึงประปาชนบท อยู่ที่ร้อยละ ๙๔ และการเข้าถึงประปาเมือง อยู่ที่ร้อยละ ๑๐

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับสมดุลการบริหารจัดการน้ำในการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ รวมทั้งการพัฒนาการจัดการลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงและผลิตผลด้านน้ำในทุกภาคส่วนของประเทศ โดยมี ๓ เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (๑) ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น (๒) ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ และ (๓) แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ทั้งนี้ แผนแม่บทประเด็นดังกล่าว สนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่สามารถส่งต่อให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งสามารถใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ความท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบริการจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (๑) ความสามารถในการรับมือกับอุทกภัยและภัยพิบัติทางด้านน้ำ ทั้งในพื้นที่เมืองและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมานั้นความสามารถในการรับมือมือกับปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการเยียวยาแก้ไขของประเทศอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลถึงระดับความมั่นคงทางน้ำในมิติอื่นอย่างมีนัยสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันเร่งดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อย่างยั่งยืน (๒) การรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน อาทิ ปริมาณความต้องการการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม สภาพภูมิอากาศล่วงหน้า แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟูรวมถึงกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากในการจัดการบริหารน้ำทั้งระบบมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วนการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอันเป็นปัจจุบันระหว่างหน่วยงาน เอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (๓) การรับมือต่อความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและบริการ อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของพื้นที่เมืองเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการจัดการให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับระบบประปาในแต่พื้นที่ โดยควรนำเทคโนโลยีการประหยัดน้ำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดผลิตภาพการใช้น้ำที่คุ้มค่า ตลอดจนสามารถรองรับความต้องการของประชาชนได้

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

๔.๑ แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศมี ๖ โครงการ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) โครงการบริหารจัดการน้ำในชั้นบรรยากาศ โดยการดัดแปรสภาพอากาศและการปฏิบัติการฝนหลวง

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์น้ำพื้นที่ต้นน้ำ และพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน

(๒) ควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการดัดแปรสภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ปฏิบัติการฝนหลวงที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

(๓) ควรเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการดัดแปรสภาพอากาศ เพื่อให้การปฏิบัติการฝนหลวงเกิดความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) โครงการก่อสร้างเขื่อนและพัฒนาที่อยู่อาศัยคลองเปรมประชากร

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของโครงการในการช่วยให้สามารถป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วม และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการต่อไป

๓) โครงการการจัดทำแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดสุรินทร์

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรมีการติดตามประเมินผลความสำเร็จของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระยะต่อไป

(๒) ควรมีระบบสารสนเทศสำหรับการติดตามประเมินผล ที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของแผนบริหารจัดการน้ำ เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายตัวชี้วัดของแผนระดับชาติ

๔) โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำภายในประเทศ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรเร่งรัดการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง เพื่อแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งและพังทลายของตลิ่งริมแม่น้ำ ไม่ให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น อาคารบ้านเรือน สถานที่ราชการ ศาสนสถาน โบราณสถาน ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ

๕) โครงการจัดการน้ำชุมชน สู่การพัฒนาเกษตรกรและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

เนื่องจากโครงการมีความล่าช้า เห็นควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ และเร่งดำเนินโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการตามแผนและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้ตามเป้าหมาย

๖) โครงการพัฒนาระบบพยากรณ์และเตือนภัยทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำปิง วัง สะแกกรัง ป่าสัก

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวมของประเทศ ทั้งด้านการอุปโภคบริโภค และการแก้ไขปัญหาอุทกภัย และการหาสมดุลน้ำโดยเฉพาะนอกเขตพื้นที่ชลประทานเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ กรมทรัพยากรน้ำควรพัฒนาระบบพยากรณ์และเตือนภัยทรัพยากรน้ำที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จอีก ๑๒ ลุ่มน้ำ โดยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัยจากทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำหลาก และพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากอยู่เป็นประจำ

๔.๒ แผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากลมี ๒ โครงการ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงและระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

- ควรมีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย พร้อมให้บริการได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง
- โครงการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงและระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ถือเป็นโครงการที่ดี ควรสนับสนุนเพราะหากประสบความสำเร็จจะส่งผลให้ชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทานเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปัญหาน้ำท่วมได้เอง โดยใช้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จัดทำข้อมูลแผนที่ผังน้ำ และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ วิเคราะห์วางแผน พัฒนาโครงสร้างแหล่งน้ำที่เหมาะสมกับภูมิสังคมได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้

๒) โครงการกำกับควบคุมประกอบกิจการน้ำบาดาล

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

(๑) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามหลักวิชาการในการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในการบรรเทาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค

(๒) ควรมีการกำกับควบคุมดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการน้ำบาดาล

๔.๓ แผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

การติดตามโครงการรองรับแผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศมี ๒ โครงการ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑) โครงการป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรเร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทันท่วงที

๒) โครงการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรเร่งรัดดำเนินการแก้ไขแบบ และวางแผนช่วงเวลาก่อสร้างให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป พร้อมทั้งติดตามการแก้ไขแบบ/แก้ไขสัญญาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถ

ดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด ควรเร่งรัดการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามแผนเมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด ๑๙ เริ่มคลี่คลาย

๓) โครงการติดตามตรวจสอบและบังคับการกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

หน่วยงานภูมิภาค หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังคงมีขีดจำกัดด้านศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม และข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และหน่วยงานในพื้นที่ยังไม่ให้ความสำคัญในภารกิจงานตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษ ดังนั้น ควรกำหนดนโยบายระดับกระทรวง และผลักดันให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) เป็นหลักในการดำเนินการการติดตามตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายเพิ่มมากขึ้น

๔) โครงการพัฒนาและยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสียอันตรายภาคอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะ เร่งรัด

ควรสนับสนุนให้มีอุตสาหกรรมให้บริการกำจัด และบำบัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และให้มีบริการแก่ผู้ก่อให้เกิดกากอุตสาหกรรมมากที่สุด รวมทั้งในการให้บริการให้เป็นไปตามหลักวิชาการและมาตรฐานการให้บริการบำบัด/กำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๐ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า เป็นโครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑ โครงการ เป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๙ โครงการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า มิติที่อยู่ในระดับมาก คือ มิติที่ ๑, ๕, ๖ มิติที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ มิติที่ ๒, ๓, ๔ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๔

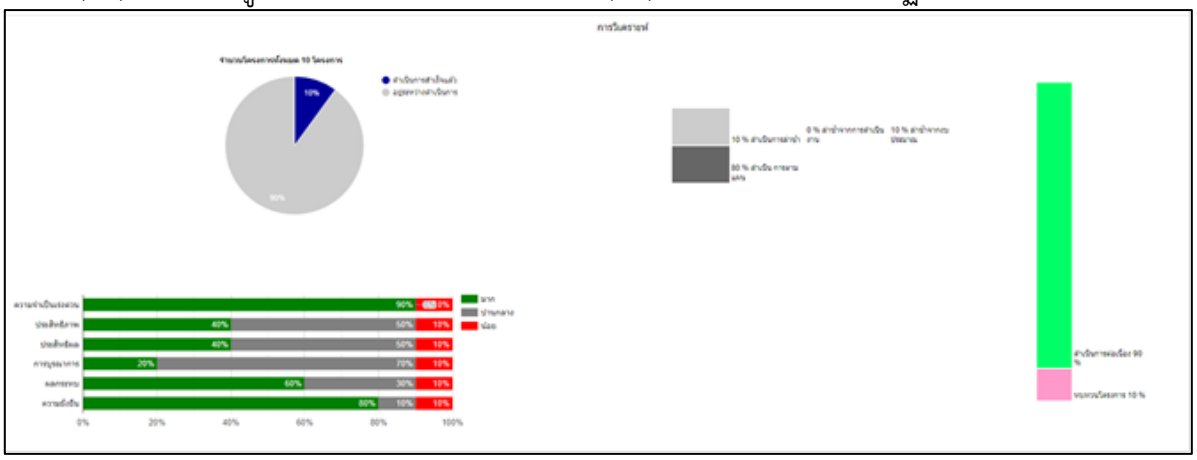

ภาพที่ ๗๔ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พิจารณาจากตัวชี้วัด ระดับความมั่นคง และ/หรือผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่ม ๓ เท่า จากค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (๗.๕ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร) โดยเทียบเคียงผลการประเมินจากข้อมูล Sustainable Development Report 2020 ตัวชี้วัด SDG 6.4.1 การเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการใช้น้ำตามช่วงเวลา ซึ่งคำนวณจากมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตต่อปริมาณการใช้น้ำรายภาค ใน ๓ ภาคการผลิตหลัก ประกอบด้วย ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีประสิทธิภาพการใช้น้ำ ในภาพรวมเพิ่มขึ้นอยู่ที่ ๗.๔๙ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมอยู่ที่ ๗.๑๖ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร โดยภาคอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ ๓๑.๑๒ ดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ภาคเกษตรมีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ ๐.๓๓ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร และภาคบริการ มีประสิทธิภาพการใช้น้ำอยู่ที่ ๒๗.๙๓ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ ประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวม ของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกซึ่งอยู่ที่ ๑๙ ดอลลาร์สหรัฐต่อลูกบาศก์เมตร แม้ทิศทางของประสิทธิภาพการใช้น้ำ ของประเทศไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร แต่ในการจะบรรลุค่าเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นจะต้องเร่งผลักดันให้ประสิทธิภาพการใช้น้ำที่สูงขึ้น ผ่านกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีความเที่ยงธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๙๒.๐๔ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ร้อยละ ๓๓.๓๔ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๒๙.๘๒

๒) แผนย่อยการเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล ร้อยละ ๓๓.๓๓ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๑.๖๖

๓) แผนย่อยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ ร้อยละ ๓๓.๓๓ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๓๐.๕๕

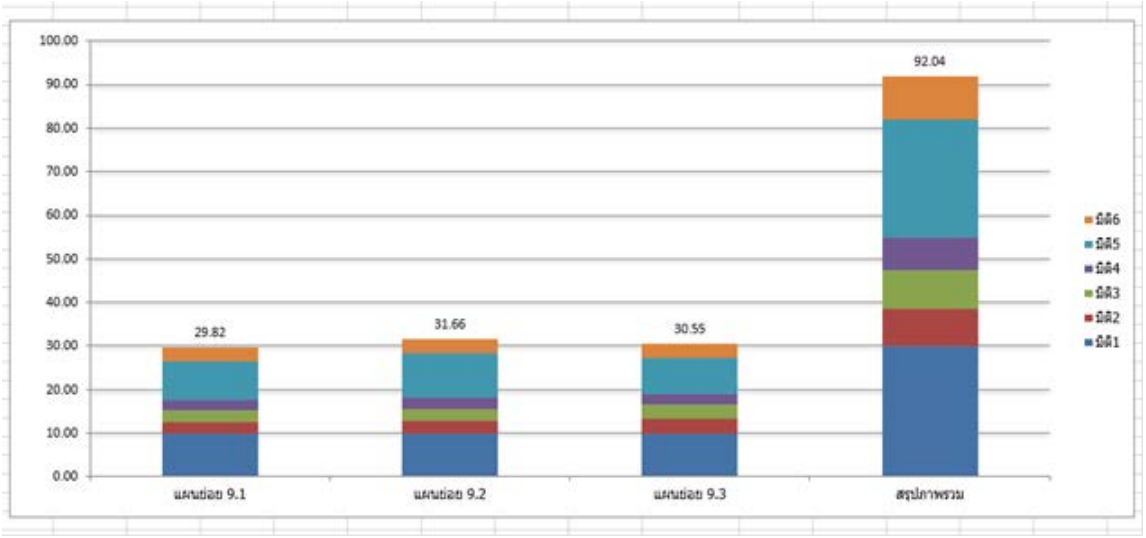

ภาพที่ ๗๕ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

๑) ในการรับมือกับอุทกภัยและภัยพิบัติทางด้านน้ำ ทั้งในพื้นที่เมือง และพื้นที่เกษตรกรรม ตลอดจนการเยียวยาแก้ไขปัญหาของประเทศอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลถึงระดับความมั่นคงทางน้ำในมิติอื่น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันเร่งดำเนินการให้เกิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อย่างยั่งยืน

๒) การรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน อาทิ ปริมาณความต้องการการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม สภาพภูมิอากาศล่วงหน้า แหล่งน้ำที่ได้รับการฟื้นฟู รวมถึงกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญมาก เนื่องจากในการบริหารจัดการบริหารน้ำทั้งระบบมีผลกระทบต่อหลายภาคส่วน ดังนั้น จึงควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัจจุบันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถรับมือกับทุกสถานการณ์น้ำของประเทศได้ และเพื่อเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำต้องเร่งรัดการดำเนินการ การจัดการให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับระบบประปาในแต่พื้นที่ โดยควรนำเทคโนโลยี การประหยัดน้ำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดผลิตภาพการใช้น้ำที่คุ้มค่า ตลอดจนสามารถรองรับความต้องการของประชาชนได้ เพื่อจะสามารถการรับมือต่อความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรมและบริการ อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของพื้นที่เมืองเพิ่มมากขึ้น

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

จากผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (แผนระดับ ๓) ในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ทั้ง ๖ ด้าน เมื่อพิจารณาถึงความคืบหน้าในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ปรากฏว่าการดำเนินการส่วนใหญ่มีความคืบหน้า แต่หากพิจารณาถึงระยะเวลา ตามเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แล้ว ยังมีความจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑) ด้านนโยบาย

(๑) เห็นควรมีนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการบริหารจัดการน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในทุกระดับ โดยการใช้กลไกขององค์กรผู้ใช้น้ำ และเครือข่ายประชาชนในชุมชน เพื่อการจัดหาแหล่งน้ำ การกระจายน้ำ และการใช้น้ำอย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและการปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ร่วมกับคณะกรรมการลุ่มน้ำและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำโดยตอบสนองความต้องการการใช้น้ำได้ในทุกมิติและทุกพื้นที่

(๒) เร่งรัดและสนับสนุนให้มีการประกาศใช้อนุบัญญัติเกี่ยวกับผังน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพ สามารถตอบสนองการบริหารจัดการน้ำ การกระจายน้ำ การป้องกันอุทกภัย ตลอดจนการสร้างความเชื่อมโยงและการพัฒนาแหล่งน้ำ รวมถึงการวางผังเมือง ให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการบริหารจัดการน้ำในแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ด้านการปฏิบัติ

(๑) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติว่าด้วยมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

(๒) ติดตาม และเร่งรัด ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ และอนุบัญญัติที่ได้มีการประกาศใช้ เพื่อการผลักดันให้การบริหารจัดการและกลไกในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำ นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์แหล่งน้ำและการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้น้ำ และประชาชน

(๓) ติดตาม และเร่งรัด ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานและบูรณาการ การดำเนินการพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำชุมชน ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ในการปฏิบัติตามภารกิจการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณ การอนุญาตให้ดำเนินการในพื้นที่ป่าไม้และการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

หน้าว่าง

ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย แนวทางการพัฒนา จำนวน ๑๗ แนวทาง โดยดำเนินการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดครบทั้ง ๕ แผนย่อย และเลือกติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๓๐ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๙,๐๖๐ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือกลไกในการรองรับการขับเคลื่อนของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่วางไว้ ดังนั้น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ จึงได้มุ่งเน้นพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย ภาครัฐมีขนาดเหมาะสมกับภารกิจ มีสมรรถนะสูง ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนและสนับสนุนให้เป็นประเทศไทย ๔.๐ ที่สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนด้วยหลักการ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองเป้าหมายข้างต้นให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ จึงมุ่งเน้นพัฒนาการให้บริการของรัฐให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการและเป็นการพัฒนาแบบครอบคลุมทั่วถึงอย่างบูรณาการไร้รอยต่อ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนและผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้ เลือกรับบริการได้หลากหลายช่องทาง เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่และกลุ่มคน รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายของประชาชน ประกอบด้วย ๕ แผนย่อย ได้แก่

๑) การพัฒนาบริการประชาชน เน้นการให้บริการภาครัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส ให้เป็นภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน

๒) การบริหารจัดการการเงินการคลัง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณ การจัดการรายได้รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่าและประหยัดที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย

๓) การปรับสมดุลภาครัฐ เน้นการให้ภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ ภาคประชาชน ภาคเอกชน หรือประชารัฐโมเดล สามารถเข้ามาแบ่งเบาภาระในการแก้ไขและตอบสนองความต้องการของตัวเองในพื้นที่ ส่งผลให้ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน

๔) การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ เน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาครัฐและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารการตัดสินใจและการบริการที่เป็นเลิศ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เอกชน ประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันและประโยชน์ในการใช้ชีวิต ให้วิธีการทำงานของหน่วยงานราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๕) การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถในการทำงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชน

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

ผลกระทบของสงครามทางการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารรัฐประชาชนจีน รวมทั้งสงครามการสู้รบด้วยการใช้อาวุธระหว่างสหพันธรัฐรัสเซียกับสาธารณรัฐประชาชนยูเครน และสถานการณ์ของประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ ภัยคุกคามด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์และกระแสประชาธิปไตยทำให้ประชาสังคมสามารถเข้ามีบทบาทต่อการบริหารจัดการภาครัฐมากขึ้น นอกจากนั้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้การบริหารงานของภาครัฐทุกประเภทต้องปรับกระบวนการทำงาน รวมทั้งการให้บริการประชาชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) มีผลกระทบต่อการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสนับสนุนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นโอกาสต่อยอดการพัฒนานำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐอย่างเต็มรูปแบบทั้งระบบ พร้อมทั้งจัดทำ Big Data ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในระดับนโยบายของรัฐ นำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส ตามแนวทางรัฐบาลเปิด (Open Government) และแนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานต่อการบรรลุเป้าหมายอีกประการก็คือความอ่อนไหวต่อสถานการณ์ทางการเมือง ความพยายามของฝ่ายค้าน/ฝ่ายเห็นต่างที่จะยับยั้ง โต้แย้งต่อแนวคิดการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑) การขับเคลื่อนการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยภาครัฐ เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องยกระดับการให้บริการประชาชนสู่การบริการที่เร็วขึ้น ง่ายขึ้น และถูกลง (Faster Easier and Cheaper) ซึ่งต้องแก้ไขและก้าวข้ามข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคไปสู่การให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) ให้เกิดขึ้นได้จริงทุกขั้นตอน โดยประชาชนอันหมายรวมถึงชาวต่างประเทศ นักธุรกิจ และนักท่องเที่ยวไม่ต้องเดินทางไปยังที่ทำการของราชการ (ยกเว้นบางเรื่องที่เป็นกระบวนงานที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแสดงตนเท่านั้น) ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานแบบเบ็ดเสร็จ บูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ยึดติดกับความเป็นองค์กรของแต่ละหน่วยแต่ยึดประโยชน์ของประชาชนและผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการให้ความสำคัญและความเร่งด่วนในการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการให้บริการประชาชนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แบบเบ็ดเสร็จอย่างเต็มรูปแบบและมีมาตรฐานในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ นอกจากนั้น สถานการณ์ของการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ประชาชน

เกิดวิถีชีวิตปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งภาครัฐต้องปรับตัวให้ทันต่อระบบการให้บริการประชาชนที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๒) ความพร้อมและการปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐทั้งระบบ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งนี้ แม้ว่าปัจจุบันภาครัฐได้เร่งรัดการขับเคลื่อนและให้ความสำคัญต่อการนำระบบดิจิทัลมาปรับใช้กับการทำงานมากขึ้น แต่ความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วยงานยังมีความพร้อมหรือมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน บางหน่วยงานยังขาดระบบดิจิทัลสำหรับใช้สนับสนุนการทำงาน ความพร้อมในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรของภาครัฐ (Digital literacy) อันเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งรัดแก้ไขหรือพัฒนาให้ทุกหน่วยงานมีความพร้อมรับมือต่อการปรับเปลี่ยนที่ใกล้เคียงกันทุกหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมสมัยใหม่ที่ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ทันที ทุกที่ ทุกเวลา

๓) ความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานของรัฐในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องและรองรับการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายของแผนแม่บทย่อย อันเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๔) การเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมและบริการสาธารณะอย่างเหมาะสม เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องทบทวนเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมภายใต้กิจกรรมที่หลากหลายในรูปแบบโมเดลประชารัฐให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

๕) การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะการวิเคราะห์และจัดทำแผนการจัดการกำลังคนและเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ที่ชัดเจนและการส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญอันจะนำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ ความสามารถในการปรับตัวของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้กับการทำงานเพื่อให้บริการประชาชน และการวางแผนระบบการติดตามและประเมินผลการบริหารทรัพยากรบุคคลให้สะท้อนถึงศักยภาพ ความเที่ยงตรง มีคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของของบุคลากรในหน่วยงานของรัฐ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๓๐ โครงการ ผลการติดตาม พบว่า โครงการทั้งหมดอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการตามแผน (ร้อยละ ๑๐๐)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า มิติด้านความจำเป็นเร่งด่วนและมิติด้านผลกระทบ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ส่วนมิติด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และด้านความยั่งยืน ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง แต่มิติด้านการบูรณาการ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับน้อย

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทุกโครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๖

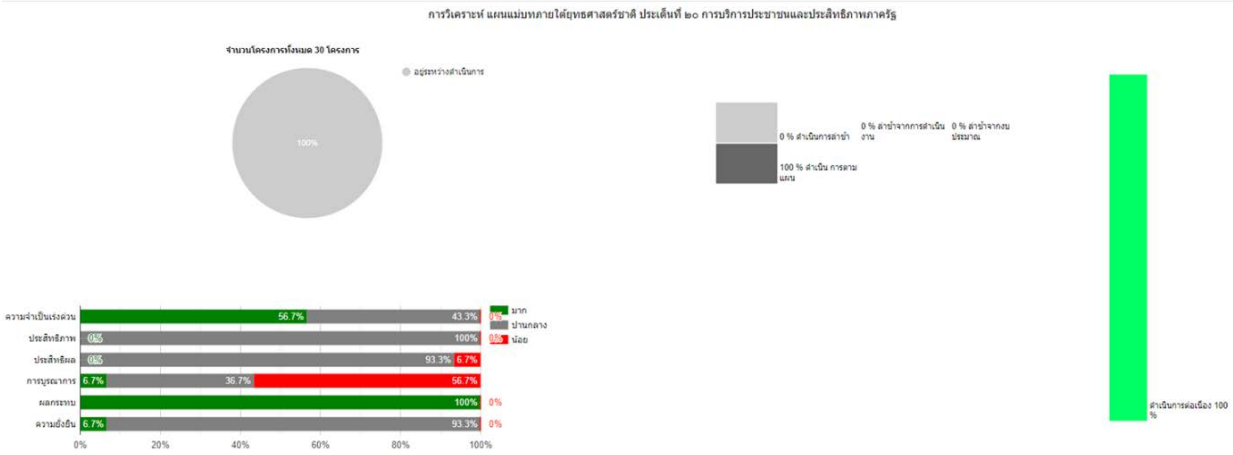

ภาพที่ ๗๖ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

ทั้งนี้ การดำเนินงานของภาครัฐภายใต้รัฐบาลปัจจุบันได้มีการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว และมีความคืบหน้าไปค่อนข้างมากแล้ว ซึ่งความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนเรื่องนี้สามารถพิจารณาได้จากตัวชี้วัดระดับประเด็นของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรกแล้ว กล่าวคือ

๑) บริการของภาครัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ มีค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ ระดับความพึงพอใจในคุณภาพให้บริการภาครัฐไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๕ ปัจจุบันจากการสำรวจของสำนักงาน ก.พ.ร. พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อบริการภาครัฐร้อยละ ๘๔.๘๑ ใกล้เคียงการบรรลุค่าเป้าหมาย

๒) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายใน พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ ประเทศไทยต้องอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาด้านรัฐบาลดิจิทัลสูงสุด ๖๐ อันดับแรกในดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดอันดับขององค์กรสหประชาชาติ (ล่าสุดจากการจัดอันดับดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์โดยองค์การสหประชาชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (จัดทุก ๒ ปี) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๕๗ จากจำนวน ๑๙๓ ประเทศทั่วโลก ดีขึ้น ๑๖ อันดับจากปี ๒๕๖๑ ซึ่งบรรลุค่าเป้าหมายแล้ว

ข้อเสนอแนะ

๑) ในระดับแผนแม่บทย่อยพบว่า การกำหนดค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทย่อยหลายแผนถูกกำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ทำให้ยากต่อการจัดทำและดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือในบางแผนย่อยได้นำกิจกรรมหรือโครงการมาทำการชี้วัดและประเมินผลไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกับค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องมีการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงให้เหมาะสมและสามารถดำเนินการได้จริงต่อไป

๒) การดำเนินการในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน พ.ศ. ๒๕๖๕ หลังจากนั้น ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานในช่วง

๕ ปีที่ผ่านมา แล้วนำปัจจัยแห่งความสำเร็จ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคมาถอดบทเรียนเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติในระยะต่อไป

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการรายงานผลการดำเนินการตามแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประจำปี ๒๕๖๔ ซึ่งมีแนวโน้มการบรรลุผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๐.๖๓ โดยองค์ประกอบที่ ๑ การพัฒนาบริการประชาชน บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๒๔.๔๑ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๒ น้อยที่สุด ร้อยละ ๗.๓๓ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบและความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) องค์ประกอบที่ ๑ การพัฒนาบริการประชาชน น้ำหนัก ร้อยละ ๓๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๒๔.๔๑

๒) องค์ประกอบที่ ๒ การบริหารจัดการการเงินการคลัง น้ำหนัก ร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗.๓๓

๓) องค์ประกอบที่ ๓ การปรับสมดุลภาครัฐ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๖.๖๗

๔) องค์ประกอบที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๖.๖๗

๕) องค์ประกอบที่ ๕ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ น้ำหนัก ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๕.๕๖

รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๗

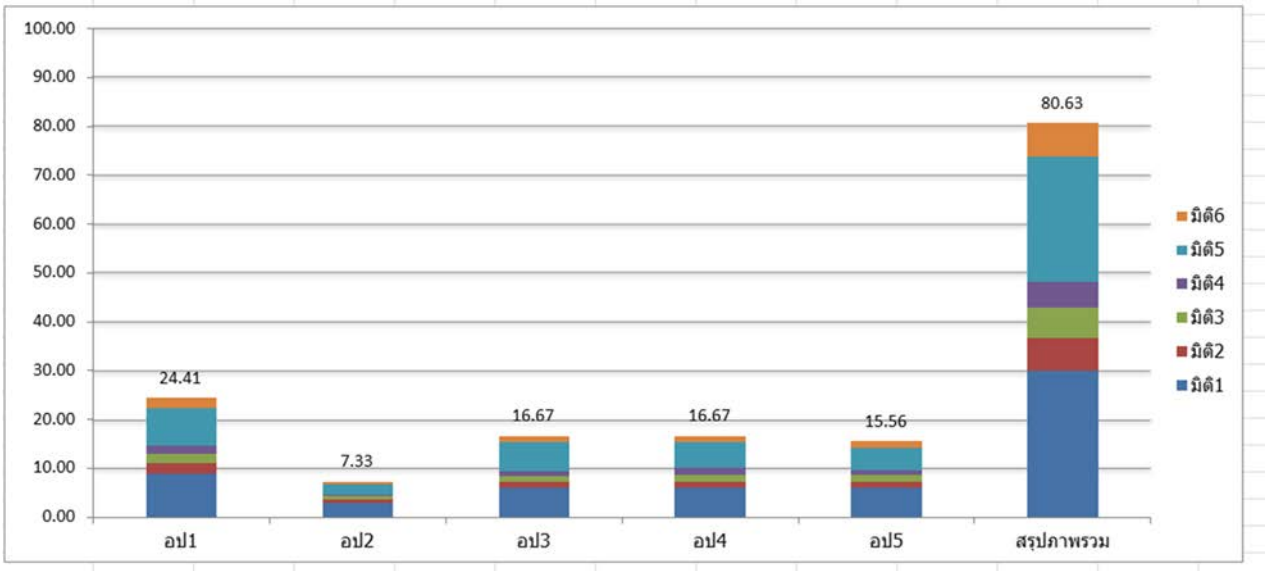

ภาพที่ ๗๗ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

ควรทบทวนเป้าหมายระดับแผนย่อยให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของแต่ละแผนย่อยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จต่อเป้าหมายระดับประเด็น ปรับปรุงจำนวนค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง นอกจากนั้น ควรกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละปีให้ชัดเจนเพื่อเร่งรัดการดำเนินการตามตัวชี้วัดรายปีให้บรรลุผลเพื่อสะท้อนเป็นผลสำเร็จในระยะห้าปีต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

๑) การจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนย่อยที่สะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง และต้องมีการพิจารณาคัดกรองและจัดลำดับความสำคัญของโครงการสำคัญการจัดสรรงบประมาณ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรมีการประสานและบูรณาการระหว่างทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง

๒) ควรเร่งรัดการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งการออกกฎหมายลำดับเพื่อรองการดำเนินงานและขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๓) ในขั้นตอนการประเมินผลในแต่ละรอบการประเมินจะต้องนำผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องและตรงกับตัวชี้วัดที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้มาทำการประเมินผล

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

หน้าว่าง

ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย ติดตามแนวทางการพัฒนาทั้งหมด ๘ กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดแผนย่อย ดังนี้

๑) การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๑) ปลูกและปลุกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรม สุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัยทุกระดับ

(๒) ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต

(๓) พัฒนาค่านิยมของนักการเมืองให้มีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

(๔) ปรับระบบเพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ

(๕) ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

๒) การปราบปรามการทุจริต

(๑) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกการปราบปรามการทุจริต

(๒) ปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

(๓) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

๑) แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

- การสร้างจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรม สุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัยทุกระดับ

๒) แผนย่อยการปราบปรามการทุจริต

- การปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

๑. แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

- การปรับระบบเพื่อลดจำนวน คดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ

๒. แผนย่อยการปราบปรามการทุจริต

- กระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินการมีโอกาสประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๘ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนทุกโครงการ (ร้อยละ ๑๐๐)

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ (ความจำเป็นเร่งด่วน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การบูรณาการ ผลกระทบ และความยั่งยืน) พบว่า โครงการทั้งหมดอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้ง ๖ มิติ

การพิจารณาสถานะโครงการ พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทุกโครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๗๘

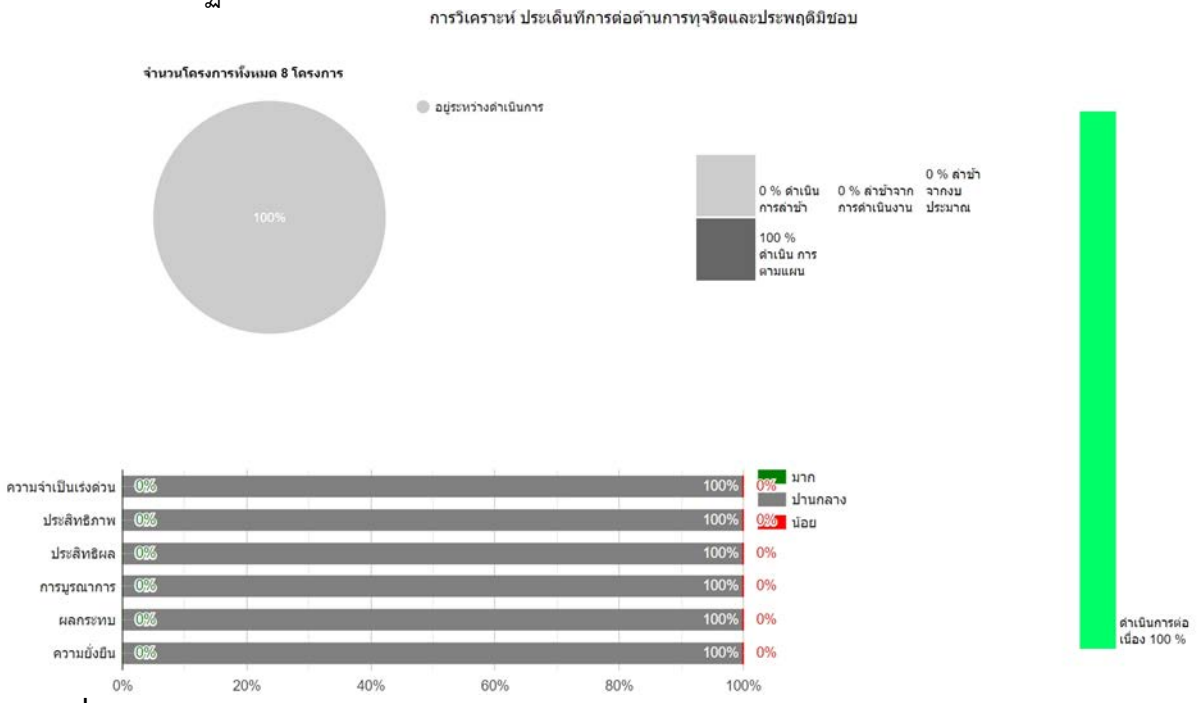

ภาพที่ ๗๘ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ข้อเสนอแนะ

คณะคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านการปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในคณะกรรมาธิการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้ดำเนินการติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดโครงการ/กิจกรรม ของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้ดำเนินการตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณตามแผนบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบตามยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. สรุปได้ว่าควรเพิ่มประสิทธิภาพ ในการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบที่กำหนดไว้ว่าจำนวนคดีทุจริตในภาพรวม และจำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงานต้องลดลง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ศึกษาแนวทางการพัฒนา จำนวน ๘ กิจกรรม มีโอกาสประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๕๗.๑๗ โดยองค์ประกอบที่ ๒ ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต บรรลุเป้าหมาย มากที่สุด ร้อยละ ๙.๐๐ ในขณะที่การดำเนินการในองค์ประกอบที่ ๗ ปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ น้อยที่สุด ร้อยละ ๕.๖๗ คณะกรรมาธิการได้กำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละแผนย่อยและมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนย่อย ดังนี้

๑) แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๑) ปลูกและปลุกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดีมีวัฒนธรรม สุจริต และการปลูกฝังและหล่อหลอมวัฒนธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนทุกช่วงวัยทุกระดับ น้ำหนักร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘.๕๐

(๒) ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต น้ำหนักร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๙.๐๐

(๓) พัฒนาค่านิยมของนักการเมืองให้มีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม น้ำหนักร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖.๕๐

(๔) ปรับระบบเพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ น้ำหนักร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖.๖๗

(๕) ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ น้ำหนักร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖.๖๗

๒) แผนย่อยการปราบปรามการทุจริต

๑) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกการปราบปรามการทุจริต น้ำหนักร้อยละ ๑๕ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๗.๕๐

๒) ปรับปรุงกระบวนการปราบปรามการทุจริตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ น้ำหนักร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๕.๖๗

๓) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต น้ำหนักร้อยละ ๑๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๖.๖๗

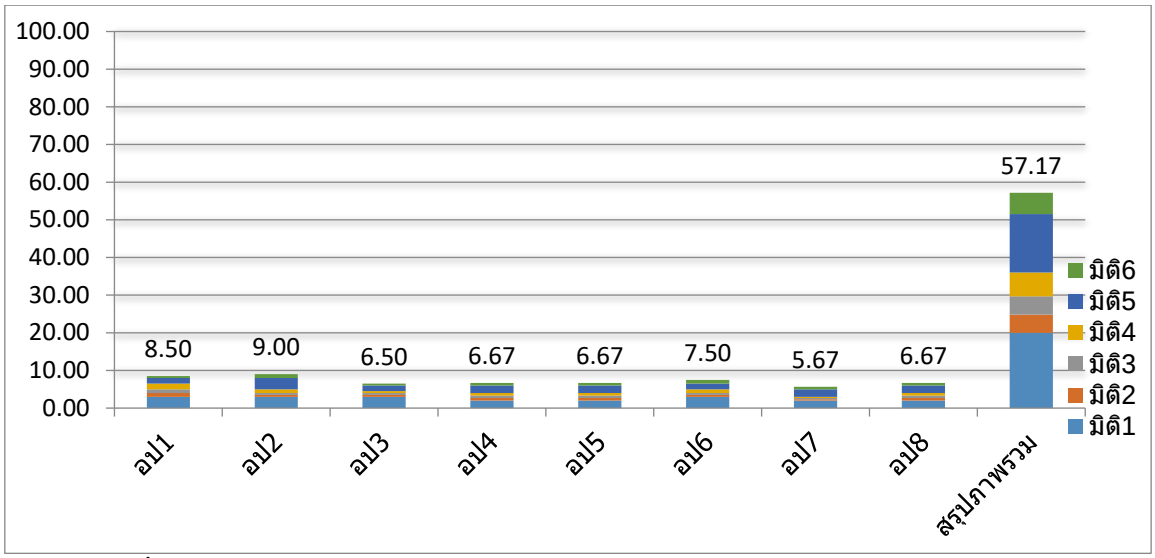

ภาพที่ ๗๙ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบรับคำร้องเรียนกล่าวหา ทำให้กระบวนการรับเรื่องร้องเรียนในชั้นตรวจรับคำกล่าวหาของสำนักงาน ป.ป.ช. เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยในช่วงที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการเข้มข้นขึ้นหากเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ พบว่า ปริมาณงานประสบความสำเร็จในการดำเนินการเกือบร้อยละ ๑๐๐ ในขณะเดียวกันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือพยาน พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมถึง คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือบุคคลอื่นใดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้แจ้งเบาะแส เป็นต้น เป็นผลให้กระบวนการดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็วเป็นธรรม และโปร่งใสมากขึ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต พิจารณาจากผลการประเมิน ITA ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นมีผลการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๘๑.๓ คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ทีมี ๖๗.๙ คะแนน ทั้งนี้ มีจำนวนหน่วยที่มีการประเมินผ่านเกณฑ์ และมีจำนวนหน่วยงานที่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ (ระดับ ๘๕ คะแนนขึ้นไปจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน) จำนวน ๔,๑๔๙ หน่วยงานหรือคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๕ นอกจากนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินโครงการเพื่อป้องกันการทุจริตในพื้นที่ อาทิ โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา (โครงการโรงเรียนสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาและหลักสูตรวัยใส ใจสะอาดในระดับอุดมศึกษา โครงการธรรมาภิบาล โปร่งใส โครงการประเมิน ITA ในหน่วยงานต่าง ๆ โครงการพัฒนาแผนที่พื้นที่เสี่ยงต่อการทุจริตในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างต่อเนื่อง

คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง พิจารณาจากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก โดยลดลงร้อยละ ๑๙.๔๔ ซึ่งสูงจากเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่กำหนดไว้ร้อยละ ๑๐ ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถ

ดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นและไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จได้แล้วเสร็จ ๕,๓๗๖ เรื่อง (จากเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวน ๖,๕๖๕ เรื่อง) และผลจากการที่สำนักงาน ป.ป.ช. ทำให้จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลงสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก

การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๗๒๕ เรื่อง และมีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนและมีการขยายกรอบเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนด (๒ ปี) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๕๓๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๓๗ ของเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน นอกจากนั้นจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ หน่วยงานไต่สวนคดีทุจริตยังไม่ถูกฟ้องกลับจากคดีที่มีการส่งฟ้องศาล

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) และหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาจะมีการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระยะต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ควรเร่งพัฒนาระบบป้องการทุจริตเชิงรุก โดยพัฒนากลไกการป้องกันการทุจริตและพัฒนากระบวนการทำงานด้านการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบาย เพื่อมุ่งป้องกันการทุจริตตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจและขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนควรเสริมสร้างธรรมาภิบาล กระจายประโยชน์สู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม ไม่มีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีมาตรการเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และมีกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดำเนินไปตามกฎหมาย เช่น กฎหมายการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เพื่อลดการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต โดยเฉพาะคดีทุจริตที่มีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม กลุ่มเป้าหมายและผู้รับผิดชอบมีความเป็นมืออาชีพมีบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสเป็นธรรม ไม่รับสินบน

นอกจากนี้ ควรต้องขยายกลุ่มเป้าหมายในการป้องการทุจริตสู่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมให้มีโครงการ กิจกรรม หรือมาตรการในการยกระดับจิตใจของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้มากขึ้น และหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานควรให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต โดยเฉพาะคดีทุจริตที่มีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมพัฒนาการสร้างฐานข้อมูลบูรณาการคดีเกี่ยวกับการทุจริตและการติดตามผลของคดีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนโครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (UNCAC ๒๐๐๓) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้องทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ เป็นไปได้มากขึ้น

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีแผนย่อย จำนวน ๒ แผนย่อย มีกิจกรรม Big Rock จำนวน ๑๐ กิจกรรม ติดตามทั้ง ๑๐ กิจกรรม และ ๓ โครงการตามแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม มีเป้าหมายอันพึงประสงค์ คือ การอำนวยความยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างโปร่งใส แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และเข้าถึงง่ายโดยเสมอภาค และการบังคับการตามกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ คือ

๑) ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนกระบวนการในการอำนวยความยุติธรรมที่มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนและการตรวจสอบความคืบหน้า

๒) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่มีการกำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/ จำเลยให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้โดยง่ายและเสมอภาค

๓) ร้อยละ ๑๐๐ ของคู่ความและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสที่ได้รับความคุ้มครอง สิทธิและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๔) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๕ ของจำนวนขั้นตอนในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวก และรวดเร็ว

๕) ร้อยละ ๑๐๐ ของมาตรการเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก ให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาสในกระบวนการยุติธรรม

๒. แนวโน้มสถานการณ์ของประเทศ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมมีจุดเน้นให้มีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพเทียบเท่าระดับสากล ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและเสมอภาค เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังทัศนคติที่ดีเพื่อให้สังคมสงบสุข การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมายังคงมีความท้าทายในการบูรณาการข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการยุติธรรมหลายหน่วยงานยังคงมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันในการดำเนินงาน รวมถึงมีกฎหมาย จริยธรรม/จรรยาบรรณวิชาชีพที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศกระบวนการยุติธรรม มีเรื่องที่สำคัญ คือ การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยการกำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... และภายหลังจากที่กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน ๙๐ วัน ซึ่งหน่วยงานควรมีการเตรียมการล่วงหน้าและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการดำเนินงาน สำหรับการดำเนินโครงการรับแจ้งความร้องทุกข์ทุกท้องที่ ถึงแม้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีคำสั่งหรือออกระเบียบ รวมทั้งจัดทำระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวมากพอสมควรแล้ว แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้รับทราบจากการประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด รวมทั้งการเดินทางไปดูงานที่จังหวัดต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า การให้บริการในเรื่องดังกล่าวยังมีจำนวนน้อย ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและกว้างขวางมากขึ้น รวมทั้งควรมีการซักซ้อมความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติให้สามารถบริการประชาชนผู้มาใช้บริการได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และควรมีการจัดเก็บสถิติการใช้บริการ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ เพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลและประเมินประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการดำเนินการในระยะต่อไป ส่วนโครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจที่ดำเนินการโดยสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ สภาทนายความฯ ควรเตรียมการจัดหาทนายความที่มีความพร้อมในการให้บริการตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพิ่มเติมในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ส่วนที่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนควรจัดหาช่องทางอื่น ๆ เช่น การให้บริการปรึกษาคดีกับทนายความอาสาที่มีอยู่แล้วผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือทางเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนในท้องที่ที่ไม่มีทนายความอาสาประจำสามารถใช้บริการจากทนายความอาสาที่มีอยู่แล้วได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการที่เลือกมาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด จำนวน ๑๓ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลการติดตาม พบว่า อยู่ในระหว่างดำเนินโครงการตามแผน จำนวน ๖ โครงการ (ร้อยละ ๔๖.๒) และดำเนินการล่าช้ากว่าแผน จำนวน ๗ โครงการ (ร้อยละ ๕๓.๘) เนื่องจากการดำเนินการ

การวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ พบว่า มิติด้านความจำเป็นเร่งด่วน อยู่ในระดับ มาก และ ระดับน้อย ร้อยละ ๓๘.๕ เท่ากัน มิติด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนมิติด้านการบูรณาการและความยั่งยืน ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก

การพิจารณาสถานะโครงการ/กิจกรรม พบว่า ควรดำเนินการต่อเนื่องทุกโครงการ ร้อยละ ๑๐๐ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๘๐

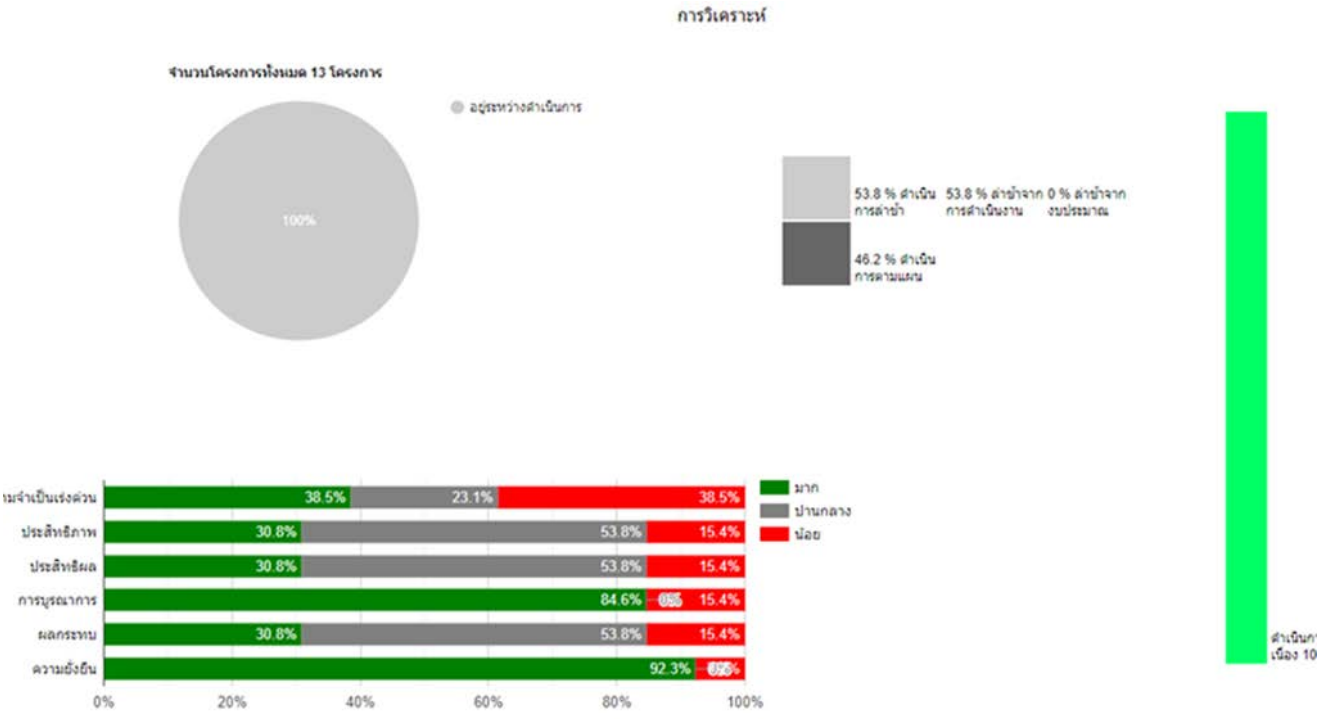

ภาพที่ ๘๐ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

๑) ในการติดตามเร่งรัดการดำเนินงานกิจกรรมปฏิรูปประเทศ/โครงการเห็นควรให้คณะกรรมาธิการใช้แผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เป็นกรอบในการติดตามเร่งรัด

๒) การขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๑ ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว คณะกรรมาธิการเห็นว่าแม้กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยจะผ่านการปฏิรูปด้านโครงสร้างกระบวนการทำงานและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และยังคงปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในแง่ของความล่าช้าในการดำเนินงาน อุปสรรคในการเข้าถึง ความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความถูกต้องของการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรเร่งรัดให้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ให้มีผลใช้บังคับให้ได้โดยเร็ว เนื่องจากปัจจุบันเกินกรอบระยะเวลาที่กำหนดภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวดำเนินการแล้วเสร็จจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบหรือติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว นอกจากนี้ยังเห็นควรเพิ่มความสำคัญในการแก้ไขปัญหาคดีค้างมากค้างนานในกระบวนการยุติธรรม ควบคู่กันไปกับการเร่งรัดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมปรับปรุงพัฒนาและเชื่อมโยงระบบตรวจสอบและแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบให้แล้วเสร็จและเริ่มใช้งานจริงได้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

๓) การดำเนินกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่ ๕ โครงการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวน เป็นกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีอย่างเป็นธรรมกับทุกฝ่าย แต่เนื่องจากยังมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติทั้งในสำนักงานตำรวจแห่งชาติและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนที่มีหลายหน่วยงานด้วย ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศควรเร่งรัดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติปฏิบัติให้ได้จริง รวมทั้งควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายกลาง เพื่อให้นำหลักการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนไปใช้ให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีค่าความสำเร็จร้อยละ ๗๐.๔๙ ซึ่งมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งคะแนนตามองค์ประกอบ ดังนี้

แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

องค์ประกอบที่ ๑ กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง น้ำหนักร้อยละ ๒๐ มีค่าความสำเร็จร้อยละ ๑๕.๖๐ ซึ่งผลการดำเนินการมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อย

องค์ประกอบที่ ๒ การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม น้ำหนักร้อยละ ๒๐ มีค่าความสำเร็จร้อยละ ๙.๓๓ ซึ่งผลการดำเนินการมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อย

องค์ประกอบที่ ๓ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย น้ำหนักร้อยละ ๑๐ มีค่าความสำเร็จร้อยละ ๘.๓๓ ซึ่งผลการดำเนินการมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับน้อย

แผนย่อยการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

องค์ประกอบที่ ๔ การอำนวยความยุติธรรมมีความโปร่งใส สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ น้ำหนักร้อยละ ๕๐ มีค่าความสำเร็จร้อยละ ๓๗.๒๒ ซึ่งผลการดำเนินการมีความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๘๑

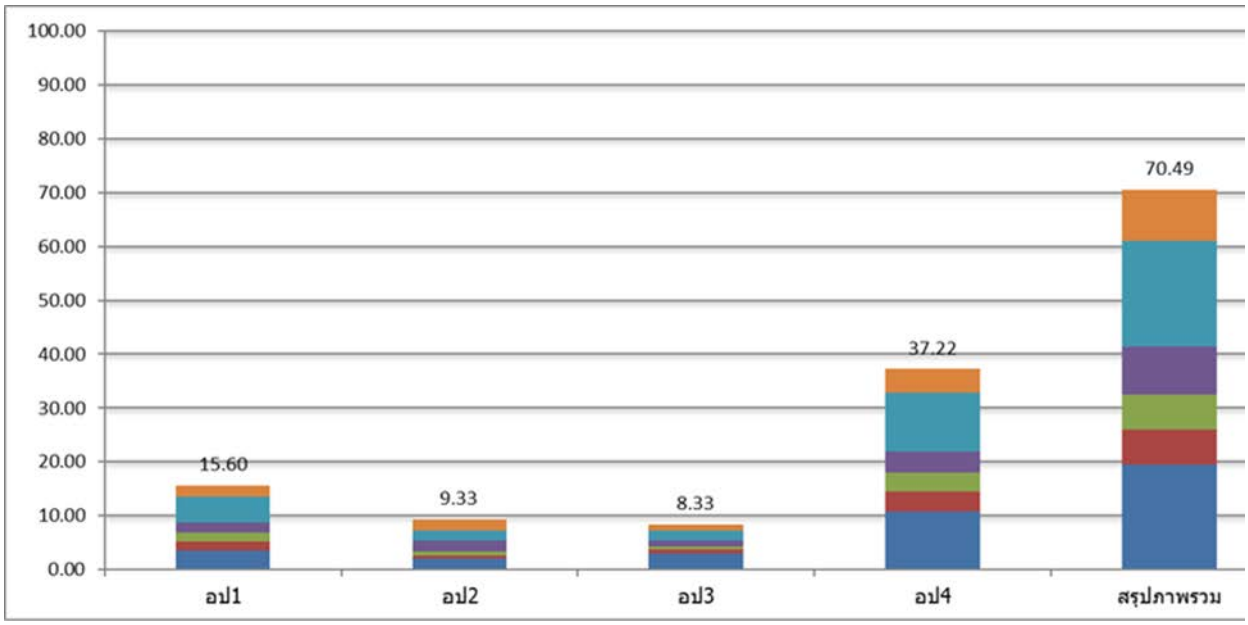

ภาพที่ ๘๑ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

การดำเนินการโครงการตามประเด็นปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี คณะกรรมาธิการมีความเห็นว่าโครงการร่างพระราชบัญญัติระบบนิติวิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. .... มีความสำคัญต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีและตรวจสอบการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม แต่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไม่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (ฉบับปรับปรุง) ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรบรรจุโครงการดังกล่าวไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) รวมทั้งจัดทำแผนขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเป็นกรอบในการติดตามเร่งรัดให้กับคณะกรรมาธิการด้วย

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

ซึ่งหน่วยงานผู้รับผิดชอบกิจกรรมปฏิรูปประเทศหรือโครงการควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมปฏิรูปประเทศหรือโครงการว่าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ อย่างไร และการดำเนินการดังกล่าวจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศได้หรือไม่ อย่างไร หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศได้ควรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด และเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมปฏิรูปประเทศทั้ง ๕ กิจกรรมปฏิรูป และ ๑ โครงการ บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ อย่างไรก็ดี แผนการปฏิรูปประเทศกระบวนการยุติธรรม มีเรื่องที่สำคัญ คือ การให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยการกำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... และภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน

ในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... มีผลบังคับใช้ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะต้องประกาศให้ประชาชนทราบภายใน ๙๐ วัน ซึ่งหน่วยงานควรมีการเตรียมการล่วงหน้า และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว สำหรับการดำเนินโครงการรับแจ้งความร้องทุกข์ทุกท้องที่ ถึงแม้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีคำสั่ง หรือออกระเบียบ รวมจัดทำระบบต่าง ๆ เพื่อรองรับการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวมากพอสมควรแล้ว แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้รับทราบจากการประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งการเดินทางไปดูงานที่จังหวัดต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา พบว่าการให้บริการในเรื่องดังกล่าวยังมีจำนวนน้อย จึงเห็นว่าทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรประชาสัมพันธ์โครงการดังกล่าวให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและกว้างขวางมากขึ้น รวมทั้งควรมีการซักซ้อมความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติให้สามารถบริการประชาชนผู้มาใช้บริการได้อย่างมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ และควรมีการจัดเก็บสถิติการใช้บริการ การประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ เพื่อนำมาใช้ในการติดตามประเมินผลและประเมินประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการดำเนินการในระยะต่อไป ส่วนโครงการทนายความอาสาประจำสถานีตำรวจที่ดำเนินการโดยสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์นั้น ทางสภาทนายความฯ ควรเตรียมการจัดหาทนายความที่มีความพร้อมในการให้บริการตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพิ่มเติมในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ส่วนที่ไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนควรจัดหาช่องทางอื่น ๆ เช่น การให้บริการปรึกษาคดีกับทนายความอาสาที่มีอยู่แล้วผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือทางเครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนในท้องที่ที่ไม่มีทนายความอาสาประจำสามารถใช้บริการจากทนายความอาสาที่มีอยู่แล้วได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

หน้าว่าง

ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีแผนย่อย จำนวน ๕ แผนย่อย มีการติดตามแนวทางการพัฒนา ติดตามโครงการ/กิจกรรม จำนวน ๓ โครงการ/กิจกรรม จากจำนวนโครงการ/กิจกรรมทั้งหมด ๑๘๐ โครงการ/กิจกรรม

๑. บริบทของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสามารถตอบโจทย์ความต้องการในการแก้ปัญหาท้าทายเร่งด่วนของประเทศ ยกระดับภาคการผลิตและบริการ ตลอดจนประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้ง สามารถรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยมี ๒ เป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่ (๑) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น และ (๒) มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๒. แนวโน้มและสถานการณ์ของประเทศที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน และองค์ประกอบสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ

การลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทำให้เกิดนวัตกรรมและสร้างโอกาสทางธุรกิจอย่างกว้างขวาง นำไปสู่การผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตและหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาธุรกิจโดยการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศ บ่มเพาะผู้ประกอบการและส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงธุรกิจผู้ประกอบการกับนักลงทุน การสร้างแรงจูงใจในการใช้ประโยชน์งานวิจัย มาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและดึงดูดบุคลากรวิจัยคุณภาพสูง รวมทั้งมีกลไกการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย โดยการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สร้างกลไกการทำงานวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน และการบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คือ การเพิ่มสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาในภาคบริการและภาคค้าปลีก/ค้าส่ง เนื่องจากการลงทุนวิจัยและพัฒนารายอุตสาหกรรมกระจุกตัวอยู่ในภาคการผลิตและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขณะที่นวัตกรรมด้านการค้าปลีก/ค้าส่งมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะนวัตกรรมจากต่างประเทศ

๓. ประเด็นความท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงมีความท้าทายในการขับเคลื่อนโครงการท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณภาครัฐ ตลอดจนสภาพคล่องทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนไม่เอื้อให้มีการลงทุนในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์มากนัก ขณะที่การพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) และระบบบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมยังคงขาดแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ผู้เชี่ยวชาญและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งยังขาดแรงจูงใจที่มากพอสำหรับกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านการจัดการทางทรัพย์สินทางปัญญาและการอ้างสิทธิในเทคโนโลยีที่คิดค้นใหม่ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการของรัฐที่มีความล่าช้าทำให้ภาคเอกชนชะลอการลงทุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงพาณิชย์

๔. สรุปผลการติดตามความคืบหน้าในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ภาพรวมของการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม พบว่าปัจจุบันอยู่ระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ทั้งนี้ ในระยะสั้นอาจไม่ส่งผลลัพธ์อย่างชัดเจน คณะกรรมาธิการจะได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกไตรมาส โดยจะติดตามข้อมูลทั้งจากสื่อที่ปรากฏ เอกสาร การเชิญผู้แทนหน่วยงานมาให้ข้อมูลต่อไป

แผนย่อยด้านปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

๑) โครงการพัฒนากำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนการลงทุนและเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมในประเทศและภูมิภาค อยู่ระหว่างการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) ได้ร่วมกันจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินงานโครงการจัดตั้งสถาบันไทยโคเซ็น โดยกำหนดแนวทางขับเคลื่อนงานใน ๓ มิติ ได้แก่ (๑) มิติด้านการสร้างคนเพื่อพัฒนาไปเป็นวิศวกรนักปฏิบัติ นักเทคโนโลยี และนวัตกรที่ตอบโจทย์ประเทศ และการสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม (๒) มิติด้านการพัฒนา โดยการพัฒนาหลักสูตรไทยโคเซ็นใน ๖ หลักสูตร และการพัฒนาคน (๓) มิติด้านการสนับสนุน ในด้านวิชาการผ่านงานวิจัยและเผยแพร่เทคโนโลยีและนวัตกรรม

๒) โครงการทุนโครงการวิจัยไทย – วิจัยโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๑) กลุ่มอนาคตศึกษา ประกอบด้วย ๖ โครงการย่อย

โครงการย่อยที่ ๑: ภาพรวมชีวิตเมืองหลักในภูมิภาค
โครงการย่อยที่ ๒: การอยู่อาศัยในเมืองหลักภูมิภาค
โครงการย่อยที่ ๓: การทำงานในเมืองหลักภูมิภาค
โครงการย่อยที่ ๔: การเดินทางในเมืองหลักภูมิภาค
โครงการย่อยที่ ๕: การซื้อของในเมืองหลักภูมิภาค

โครงการย่อยที่ ๖: การตายในเมือง เน้นการวิเคราะห์หาหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการตายในพื้นที่มหานครกรุงเทพเป็นหลัก

๒.๒) กลุ่มนโยบายสาธารณะและกฎหมาย

โครงการโมเดลทางเลือกในการพัฒนาคนไทย ๔.๐ บนพื้นที่สูงในภาคเหนือตอนบน ไปสู่การรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อริเริ่มการเลี้ยงปศุสัตว์ และประมง เช่น แพะ ไก่พื้นเมือง และประมง โดยทีมนักวิจัยจะพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอย่างครบวงจร และนำไปเชื่อมต่อกับตลาด

๒.๓) กลุ่มความเชื่อและคุณธรรม จะมีการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับองค์กรกับศูนย์คุณธรรม การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาสื่อเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมจริยธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และผ่านโครงงานวิจัยการศึกษาเรื่องวัดกับพุทธพาณิชย์

๒.๔) กลุ่มการศึกษา

- โครงการใหม่สำหรับยุวชนชนเผ่าในภาคเหนือ เพื่อสนับสนุนนักเรียนด้อยโอกาสในโรงเรียนอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ให้สามารถแสดงศักยภาพจากอัตลักษณ์ชนเผ่า โดยการชี้แนะของนักวิจัยจากสถาบัน Smithsonian Institute ณ Washington DC. ซึ่งจะได้ผลผลิตเป็นการนำอัตลักษณ์ชนเผ่ามาแสดงที่หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโครงการที่สถานทูตสหรัฐฯ ในประเทศไทยให้ความร่วมมือด้านงบประมาณ

- เพิ่มแนวคิด “Digital DIY” กล่าวคือ จะมีการวิจัยและสร้างทักษะให้ผู้ประกอบการสามารถขายสินค้าไปยังประเทศจีนผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์คของตัวเองได้ เช่น ผ่านแอปพลิเคชัน WeChat อีกทั้งในชุดโครงการนี้ยังมีโครงการที่นำข้อมูลโต้ตอบออนไลน์มาวิเคราะห์ตลาดในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง และเวชกรรมให้ผู้ประกอบการ รวมทั้งมีโครงการต้นแบบร้านค้าอัจฉริยะ

๒.๕) กลุ่มนวัตกรรมทางสังคม จะเน้นการสร้างจิตสาธารณะผ่านแพลตฟอร์ม “เชียงใหม่... ฉันจะดูแลเธอ” เป็นโครงการที่เสริมพลัง (Empower) ชุมชนให้เกิดจิตสาธารณะขึ้นมาเป็นผู้กระทำการตามข้อแนะนำของ ศ. นพ.วิจารณ์ พาณิช กรรมการอำนวยการแผนงานคนไทย ๔.๐ และในขณะเดียวกันก็จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับจิตสาธารณะและประชาคมในเชียงใหม่ควบคู่กันไปด้วย

๒.๖) กลุ่ม Big data และดัชนีสังคมไทย มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ Big data ในการศึกษาปัญหาหนี้สินครัวเรือน และหากได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย อาจมีการศึกษาเส้นทางพัฒนานักวิจัยจากฐานข้อมูล MIS ของบุคลากรมหาวิทยาลัย ฐานข้อมูล NRIIS ของ วช. และฐานข้อมูล TCI เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาทักษะของนักวิจัยได้

๒.๗) กลุ่มส่องโลกปริทัศน์ โดยจัดทำโครงการมหาวิทยาลัยกับเกษตร ๔.๐ ซึ่งจะเน้นการขับเคลื่อนระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมสร้างหลักสูตรเกษตรกรดิจิทัล ๔.๐ ใหม่ โดยเน้นประเด็นทางวิชาการเป็นหลัก

โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัด ดังนี้

๑. การวิจัยของประเทศควรกำหนดให้ครบถ้วนใน ๓ มิติ กล่าวคือ การวิจัยและพัฒนา (R&D) การสร้างนวัตกรรม (Innovation) การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) เพื่อให้สามารถ

ขับเคลื่อนงานวิจัยของประเทศได้ครบถ้วนในทุกมิติ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการวิจัยพื้นฐานกับการวิจัยประยุกต์ด้วย

๒. ควรสร้างระบบนิเวศของงานวิจัยให้ครบถ้วนในทุกมิติด้วย กล่าวคือ การวิจัยการสร้างนวัตกรรม และการประเมินความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ดังนี้

- ควรตั้งโจทย์วิจัยเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยการทำวิจัยปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เช่น เรื่องการกำหนดวิธีการเลือกตั้ง การกำหนดโทษทางอาญาแก่การฟ้องเท็จคดีปกครอง

- สถาบันอุดมศึกษาควรจัดตั้ง Shop front เพื่อรับโจทย์วิจัยจากภาคเอกชน ประชาชน ท้องถิ่น ชุมชน สังคม แล้วส่งต่อโจทย์วิจัยดังกล่าวให้แก่คณะสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

- ควรเร่งระบบประเมินผลงานวิจัยในมิติต่าง ๆ ทุกด้าน เพื่อให้ทราบได้ว่าผลงานวิจัยที่มีอยู่นั้นส่งผลสัมฤทธิ์และผลกระทบต่อชุมชน สังคมในแต่ละมิติอย่างไรบ้าง การวิจัยและพัฒนาควรมีความสอดคล้องกับคุณภาพชีวิต วิถีชีวิต และศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของบุคคลในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางสังคมที่เชื่อมโยงในทุกระดับพื้นที่ เพื่อให้มีกระบวนการและรูปแบบการแก้ไขปัญหาและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ

โดยมีโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓ โครงการ โดยมีการวิเคราะห์โครงการที่ดำเนินการสำเร็จแล้วตามหลักเกณฑ์การประเมินโครงการตัวชี้วัดหลัก ๖ มิติ คือ ๑) ความสอดคล้องและการบรรลุวัตถุประสงค์ (ความจำเป็นเร่งด่วน) ๒) ประสิทธิภาพ ๓) ประสิทธิผล ๔) การบูรณาการ ๕) ผลกระทบ และ ๖) ความยั่งยืน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกมิติ รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ ๘๒

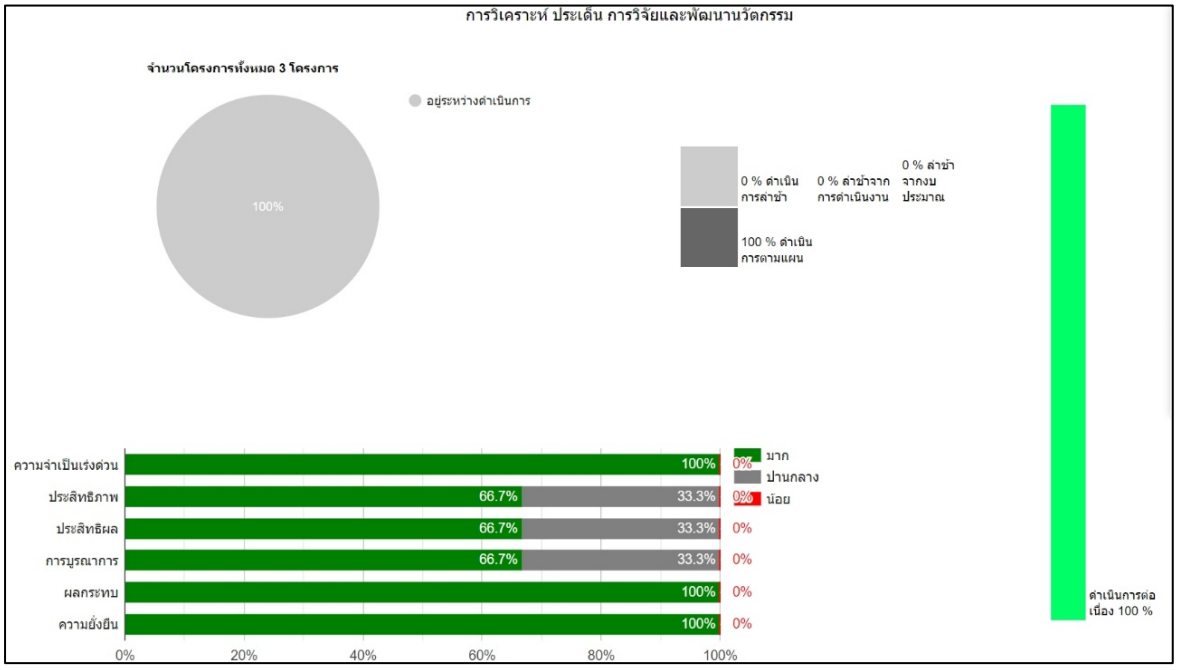

ภาพที่ ๘๒ แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินโครงการ/กิจกรรมของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

๕. สรุปผลการประเมินความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวม และข้อเสนอแนะ

ภาพรวมของการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย พบว่าปัจจุบันอยู่ระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ทั้งนี้ โครงการที่ดำเนินการอยู่ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เห็นผลสัมฤทธิ์ในระยะยาว เช่น โครงการพัฒนากำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สนับสนุนการลงทุนและเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมในประเทศและภูมิภาค (โครงการจัดตั้งสถาบันไทยโคเซ็น) (วงเงินงบประมาณ ๘๑,๕๐๐,๒๐๐ บาท) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ผลการขับเคลื่อนตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ส่วนใหญ่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งโครงการที่กล่าวมาข้างต้นมีผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย (Impact) และผลการดำเนินงานส่งผลที่ดีอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Sustainability) ในระดับสูง จึงควรติดตามผลการดำเนินโครงการต่อไป

โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๘๙.๒๐ โดยมีการกำหนดน้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๘.๐๐

๒) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมาย ร้อยละ ๑๗.๒๐

๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๘

๔) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๘

๕) ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ร้อยละ ๒๐ บรรลุเป้าหมายร้อยละ ๑๘

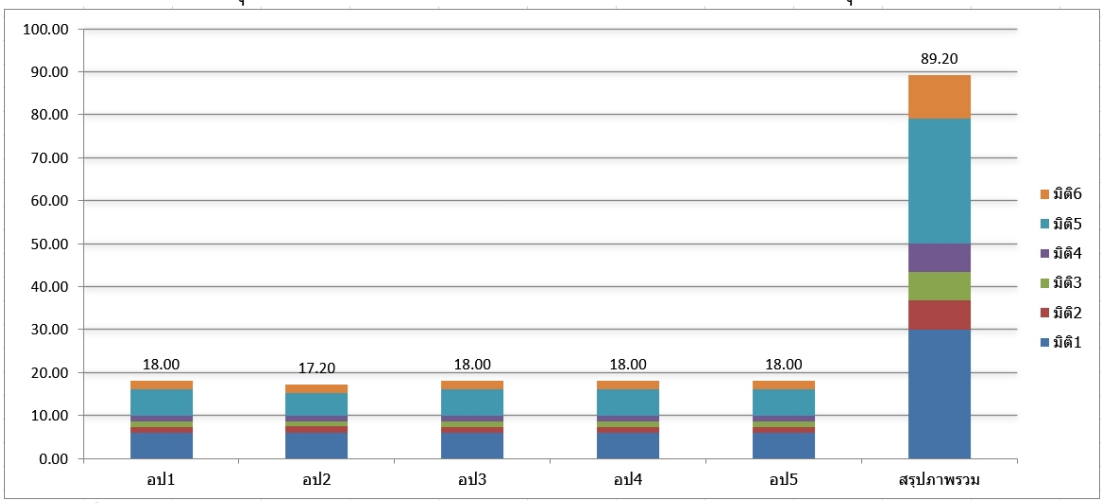

ภาพที่ ๘๓ ร้อยละความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

๖. ข้อเสนอแนะ เร่งรัด สำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในวงรอบ ๕ ปีถัดไป

แนวทางการพัฒนาที่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดไว้นั้นหากดำเนินการได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ จะทำให้กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของประชาชนชาวไทย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องกำกับติดตามให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามเป้าหมายต่าง ๆ อย่างจริงจังและรวดเร็ว ขณะเดียวกันต้องมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ปรับปรุงแผนการทำงานให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

๗. ข้อเสนอแนะกระบวนการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย

คณะกรรมาธิการมีความเห็นเช่นเดียวกับข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่ขับเคลื่อนต่อข้อเสนอแนะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ แม้สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕ แล้ว แต่ปัจจุบันองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกที่จะช่วยสร้างโอกาสให้กับประเทศในระยะยาว ภาครัฐจึงควรมีมาตรการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาของทั้งเอกชนและภาครัฐให้มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ควรพิจารณาปรับและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในองค์รวม ทั้งการพัฒนาบุคลากรวิจัย โดยมีมาตรการเพื่อดึงดูดบุคลากรวิจัยคุณภาพสูงและพัฒนาระบบนิเวศเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการ และการเชื่อมโยงกับนักลงทุน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณรูปแบบการวิจัยเชิงพาณิชย์ที่อาจดำเนินการร่วมกับต่างประเทศ โดยมีมาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ และเน้นการจัดทำโครงการสนับสนุนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาธุรกิจในการสร้างนวัตกรรมให้มากขึ้น

QR Code ผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

หน้าว่าง

ส่วนที่ ๓
บทสรุป

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** และบรรลุวิสัยทัศน์ที่ว่า **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ดังนั้น การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน ไปสู่การปฏิบัติมีการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น ซึ่งหน่วยงานรัฐทั้งส่วนกลางส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการทั้งในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก หน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานบูรณาการร่วมกันดำเนินการในการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการให้บรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และผลสัมฤทธิ์ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้

จากรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ที่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในภาพรวม พบว่า **คนไทยมีความอยู่ดีมีสุขลดลง** สะท้อนจากค่าคะแนนดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ปรับตัวลดลง **ภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้าในหลายมิติลดลง** สะท้อนจากการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพที่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ **คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น** สะท้อนจากดัชนีความก้าวหน้าของคนปรับตัวดีขึ้นในหลายมิติ เช่น ด้านการศึกษา ชีวิตครอบครัวและชุมชน การคมนาคม เป็นต้น **ประเด็นขีดความสามารถในการแข่งขันปรับตัวดีขึ้น** สะท้อนจากการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ดีขึ้นจากการปรับตัวของปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐและประสิทธิภาพภาคเอกชน **ประสิทธิภาพของภาครัฐไทยปรับตัวดีขึ้น** สะท้อนจากการดำเนินการที่โปร่งใส และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง **และด้านการฟื้นฟูระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น** รวมทั้งมี**การควบคุมและจัดการผลกระทบทางลบที่เกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น**

คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (คณะกรรมาธิการ ตสร.) ได้บูรณาการการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาที่รับผิดชอบ ทั้ง ๒๖ คณะ โดยได้ติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ซึ่งประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น โดยใช้วิธีการติดตามวิเคราะห์ผลกระทบของการดำเนินงานและวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์มีความชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือด้วยการติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานรัฐที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการต่าง ๆ พบว่า การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๒๓ ประเด็นผ่านการดำเนินโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๑,๙๐๕ โครงการ ซึ่งสามารถดำเนินการแล้วเสร็จจำนวน ๑,๕๔๖ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑ และอยู่ระหว่างการดำเนินการ จำนวน ๓๕๙ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙ **กล่าวโดยสรุป ผลการประเมินโอกาสประสบความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน ใน ๖ มิติพบว่าอยู่ในระดับมาก**

ทั้งนี้ วุฒิสภาจะได้จัดส่งรายงานสรุปผลการศึกษาวิเคราะห์รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลเพื่อดำเนินการผลักดันให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นได้ขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการให้สำเร็จสามารถบรรลุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และผลสัมฤทธิ์ตามกรอบเวลาที่กำหนด สำหรับ**การติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ**ของวุฒิสภาในระยะต่อไป**จะมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งในเชิงนโยบายและคุณภาพกระบวนการ ผลลัพธ์ และผลสัมฤทธิ์**อย่างเข้มข้น ซึ่งสามารถสรุปผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้ดังนี้

สรุปผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นความมั่นคง และ (๒) ประเด็นการต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๑,๔๓๒ โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑,๓๖๙ โครงการ ร้อยละ ๙๕.๖๐ และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๖๓ โครงการ ร้อยละ ๔.๔๐ ไม่มีโครงการที่ล่าช้า โดยสรุปการวิเคราะห์ประเมิน 5C ควรดำเนินการต่อเนื่องจำนวน ๑,๔๓๒ โครงการ ร้อยละ ๑๐๐ มีโอกาสประสบความสำเร็จในระดับ มาก โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑) เร่งผลักดันให้มีการบรรจุแผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นงบบูรณาการในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และดำเนินการขับเคลื่อนตามแผน ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง ยกระดับให้ครอบคลุมมากขึ้นเป็นอำเภอมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จังหวัดมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

๒) การขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านจุดเน้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะเจ้าภาพหลักของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ ควรจัดทำแผนระดับรองเป็นกรอบใหญ่สำหรับใช้ในการดำเนินงานของกระทรวงฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกำหนดประเด็นความสำคัญเร่งด่วนหรือประเด็นที่ควรเป็นจุดเน้นที่จะต้องดำเนินการร่วมกันเพื่อให้ตอบสนองต่อบริบทปัจจุบันและงบประมาณที่ได้รับจริง กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานให้ส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามจังหวะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างมีเอกภาพให้สอดคล้องกับบริบทระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

๓) การปรับใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับงานด้านการต่างประเทศ ตัวชี้วัดงานด้านการต่างประเทศของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศไม่สะท้อนภารกิจและไม่สามารถวัดผลได้จริง ดังนั้นกระทรวงการต่างประเทศควรต้องเร่งรัดหารือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทฯ ประเด็นการต่างประเทศ ให้สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามภารกิจด้านการต่างประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินการในห้วงที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) และห้วงต่อไป

๔) การผลักดันการขับเคลื่อนกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เชิงรุกเพื่อเป็นต้นแบบการจัดทำโครงการสำคัญเชิงบูรณาการ เพื่อเป็นกลไกรักษาความเป็นแกนกลางของประเทศในอนุภูมิภาค สร้างดุลยภาพทางการเมืองกับประเทศมหาอำนาจ และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) เร่งแก้ไขปัญหาความมั่นคงต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด เช่น ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหายาเสพติด ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ปัญหาการค้ามนุษย์ และปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน

๖) เร่งรัดให้มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านความมั่นคง (Big Data) ครอบคลุมในทุกมิติ และเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

๗) เพิ่มการดำเนินการ ตสร. ตั้งแต่ในช่วงต้นน้ำให้มากขึ้น เช่น คณะกรรมาธิการ ตสร. ร่วม (ตามหน้าที่และอำนาจ) ในการปรับเป้าหมายตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ จัดทำแผนบูรณาการจัดทำโครงการสำคัญ ตลอดจนจัดทำแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม

๘) การบูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีลักษณะบูรณาการตามแผนแม่บทฯ กระทรวงการต่างประเทศในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักประสบความสำเร็จในการจัดทำตารางประสานสอดคล้อง (แผนระดับที่ ๓) ในแผนย่อยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (S1) คณะกรรมาธิการเห็นว่า ในระยะต่อไปควรเร่งรัด ผลักดันให้ขยายการจัดทำตารางประสานสอดคล้องที่มีความครอบคลุมในทุกแผนย่อย เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน และติดตามผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ความสำคัญของตารางประสานสอดคล้อง หรือแผนระดับ ๓ จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่าการขับเคลื่อนภารกิจด้านการต่างประเทศมีการเน้นเรื่องใดก่อนล่วงหน้าในจังหวะเวลาใด เพื่อจัดเตรียมแผนงาน เตรียมงบประมาณ ซึ่งต้องมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการล่วงหน้า

๙) ข้อสังเกตในการจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๖๕ โครงการสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศไม่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบทบาทในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานปี ๒๕๖๕ ในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญในภาพรวม อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการเห็นว่า ลักษณะงานด้านการต่างประเทศมีความเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์โลก การดำเนินกิจกรรมอาจขึ้นกับสถานการณ์ในขณะนั้น โครงการ/การดำเนินงานด้านการต่างประเทศส่วนใหญ่จึงมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้การจัดทำโครงการสำคัญตามแผนแม่บทฯ ของกระทรวงการต่างประเทศอาจไม่ได้รับการคัดเลือก

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้าน**การสร้างความสามารถในการแข่งขัน** ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๗ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นการเกษตร (๒) ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (๓) ประเด็นท่องเที่ยว (๔) ประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อาศัยอัจฉริยะ (๕) ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล (๖) ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ และ (๗) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๒๓๓ โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๗๐ โครงการ ร้อยละ ๓๐.๐๐ และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการตามแผนงาน จำนวน ๑๖๓ โครงการ ร้อยละ ๗๐.๐๐ โดยสรุปการวิเคราะห์ประเมิน 5C ควรดำเนินการต่อเนื่องจำนวน ๑๘๘ โครงการ ร้อยละ ๗๙.๘ มีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ มาก โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑) การจัดทำโครงการสำคัญเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมาย ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๖๗ ของหน่วยงานฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็น จ.๑. หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมาย จ.๒. และหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อย จ.๓. รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการควรพิจารณาโครงการสำคัญใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้มีน้ำหนักต่อการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

๒) การเร่งรัดและติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ควรเป็นการหารือระหว่างหน่วยงานปฏิบัติ หน่วยงานรับผิดชอบ และคณะอนุกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการ ตสร. วุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันตรวจสอบระหว่างและหลังจากปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ตามกลไกที่ได้รับมอบหมายตามแผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓

๓) จากการลงพื้นที่ของคณะกรรมาธิการ ตสร. และการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่กำหนดให้ยึดยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล รวมทั้งแผนรายสาขาแผนเฉพาะด้านต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้กล่าวถึงเป้าหมายเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือไม่ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายของการพัฒนาจังหวัด ดังนั้น สศช. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงบประมาณร่วมกับกระทรวงมหาดไทยควรมีการมอบหมายตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะกลุ่มหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อย รวมถึงต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแผนงานในระดับพื้นที่กับแผนระดับ ๒

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (๒) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๓) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (๔) ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (๕) ประเด็นศักยภาพการกีฬา และ (๖) ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๑๓๑ โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๙๘ โครงการ ร้อยละ ๗๔.๘ และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓๓ โครงการ ร้อยละ ๒๕.๒ ล่าช้าจากการดำเนินงาน จำนวน ๗ โครงการ ร้อยละ ๕.๓ โดยสรุปการวิเคราะห์ 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๑๒๖ โครงการ ร้อยละ ๙๖.๒ ควรปรับเปลี่ยนวิธีการ จำนวน ๕ โครงการ ร้อยละ ๓.๘๐ โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑) การกำหนดโครงการสำคัญในการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติร่วมกันของทั้ง ๓ ฝ่าย เพื่อให้ความเห็นและมุมมองในมิติที่แตกต่างกันอันจะนำไปสู่การกำหนดโครงการสำคัญ และการนำไปปฏิบัติที่ก่อให้เกิดสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติอย่างแท้จริง ประกอบด้วย ๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ๒) รัฐบาล และ ๓) วุฒิสภา

๒) กลไกการดำเนินงาน ควรมีการปฏิรูปการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยการปฏิรูปกระบวนการจัดทำแผนงาน/โครงการสำคัญ เพื่อเป็นการดำเนินการร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทฯ จากทุกภาคส่วน สำนักงบประมาณ โดยกำหนดให้มีงบประมาณเฉพาะสำหรับดำเนินการและจัดทำแผนงาน/โครงการตามแผนแม่บทฯ และแผนการปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะ

๓) กลไกระดับจังหวัด ควรกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบและดำเนินการในส่วน Flagship Project โดยตรง ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๔) ฐานข้อมูล ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลกลางที่ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับและสามารถใช้ประโยชนร่วมกันได้

๕) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม สร้างประชาชนให้มีทักษะ “คิด-วิเคราะห์-แยกแยะ" สร้างค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่บุคคลและหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งควรกำหนดค่าเป้าหมายในทุกระดับให้ชัดเจน ควรกำหนดรูปแบบโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์พิเศษ ควรดำเนินการให้มีกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้นทุกปี

๖) ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ เร่งการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ จะเป็นคานงัดที่สำคัญยิ่ง ควรพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่อยู่นอกระบบการศึกษาในทุกระดับ และใช้กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และกลุ่มเด็กที่หลุดออกนอกระบบการศึกษา การพัฒนามาตรฐานสถานศึกษาและระบบประกันคุณภาพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัว

๗) ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ระดับส่วนกลางควรกำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อประสานความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ระดับพื้นที่ควรกำหนดให้เป็นเป้าหมายตัวชี้วัดของผู้ว่าราชการจังหวัดและส่วนราชการภายในจังหวัด

ควรทบทวนกระบวนการและวิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

๘) ประเด็น ศักยภาพการกีฬา ควรสร้างให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงบประมาณควรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก และควรจัดทำฐานข้อมูลกลางและพัฒนาระบบสารสนเทศด้านกีฬา ทบทวนประเด็นของกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมถึงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากีฬาของประเทศ รวมทั้งผลักดันการดำเนินการด้านอุตสาหกรรมกีฬา ทั้งนี้ควรเชื่อมโยงข้อมูลด้านการออกกำลังกาย ข้อมูลด้านสุขภาพเพื่อวิเคราะห์เชิงสถิติเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับ ตรวจสอบความสัมฤทธิ์ผลในการนำงบประมาณไปใช้ รวมทั้งควรมีบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาอยู่ทุกจังหวัด รวมถึงการนำวิทยาศาสตร์การกีฬาด้านต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้สนับสนุนการฝึกซ้อม

๙) ประเด็น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม กระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนาของทั้งเอกชนและภาครัฐ ควรพิจารณาปรับและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาประเทศในองค์รวม รวมถึงการยกระดับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ และการสนับสนุนงบประมาณรูปแบบการวิจัยเชิงพาณิชย์ร่วมกับต่างประเทศ มีมาตรการทางการเงินและการคลัง สนับสนุนการลงทุนเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และส่งเสริมการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ให้สอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙

๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้าน**การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นพลังทางสังคม (๒) ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก และ (๓) ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม โดยมีผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๓๒ โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒ โครงการ ร้อยละ ๖.๒ และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๓๐ โครงการ ร้อยละ ๙๓.๘ โดยมีโครงการที่สามารถดำเนินการได้ตามแผน จำนวน ๒๙ โครงการ ร้อยละ ๘๗.๕ และมีโครงการที่ล่าช้าจากการดำเนินงาน จำนวน ๑ โครงการ ร้อยละ ๖.๓ โดยสรุปการวิเคราะห์ 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๓๒ โครงการ ร้อยละ ๑๐๐ โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑. การจัดทำระบบฐานข้อมูลของประเทศ เป็น “ระบบฐานข้อมูลกลาง” ควรกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานสนับสนุนให้ชัดเจน และบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีการเชื่อมโยง “การจัดทำข้อมูลของตำบล โดยตำบล เพื่อตำบล” กับหน่วยงานระดับกระทรวง เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการและการแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่และเชื่อมหนุนระบบแผนเดียว (One Plan) เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง/ตำบลเข้มแข็ง ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้ความสำคัญกับกลไกและกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เน้นการทำงานแบบบูรณาการจริงในพื้นที่ระดับตำบลลงไปในลักษณะ

การจัดการแบบหุ้นส่วน รวมทั้งการหนุนเสริมให้ตำบลเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง โดยกำหนดให้การสร้างตำบลเข้มแข็งเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้เป็นนโยบายให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทำความเข้าใจแนวคิดการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนในระดับพื้นที่และพัฒนาระบบกลไกวิธีการทำงานสนับสนุนการจัดการตำบลเข้มแข็งแบบหุ้นส่วน

๓. การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากร ในภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญดูแลและส่งเสริมตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์และการดูแลแบบองค์รวม เพื่อให้ประชากรของประเทศมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

๔. การยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจฐานราก การปรับตัวของผู้ประกอบการ และการพัฒนารายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อย สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับศักยภาพและรายได้ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้สมัยใหม่ สำหรับการประกอบอาชีพ และการบริหารจัดการด้านธุรกิจ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการเงินให้ครัวเรือนเกิดความตระหนักและสามารถจัดการการเงิน

๕. การบริหารจัดการระบบรองรับสังคมสูงวัย โดยใช้ตำบลเป็นฐาน ควรสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานรองรับสังคมสูงวัยในทุกระดับ รวมทั้งการพัฒนาและออกแบบระบบสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจที่จะช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคง มีศักดิ์ศรี และสามารถวางแผนหรือคาดการณ์เส้นทางการดำเนินชีวิตที่ดีพอสมควร รวมทั้งการออกแบบและการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากสิทธิประโยชน์บริการสุขภาพตามสิทธิประโยชน์หลัก

๖. การเร่งรัดผลักดันการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

๗. การปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การดำเนินงานติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดผลการดำเนินงานจำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และมีความครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอ สามารถใช้อ้างอิงสำหรับประกอบการพิจารณาได้อย่างเหมาะสม และการปรับปรุงตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานเจ้าภาพหลักและหน่วยงานสนับสนุน ควรหารือกับ สศช. ให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการปรับปรุงตัวชี้วัด ปัญหา อุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย เพื่อประมวลผลและจัดทำตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผลสำเร็จต่อไป

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ**ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) การเติบโตอย่างยั่งยืน และ (๒) ประเด็นการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยมีผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๒๖ โครงการ พบว่า มีโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๖ โครงการ ร้อยละ ๒๓.๑ และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการตามแผนงาน จำนวน ๒๐ โครงการ ร้อยละ ๗๖.๙ โดยมีโครงการ

ที่ล่าช้าจากงบประมาณ จำนวน ๒ โครงการ ร้อยละ ๗.๗ โดยสรุปการวิเคราะห์ 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง จำนวน ๒๐ โครงการ ร้อยละ ๗๖.๙ และโครงการที่ควรทบทวน จำนวน ๖ โครงการ ร้อยละ ๒๓.๑ มีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะ เร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑. เร่งรัดผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ปรับปรุง พัฒนาแก้ไขกฎหมายและกระบวนงานที่มีความล้าสมัย บังคับใช้กลไกทางกฎหมายให้เข้มงวดควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อควบคุมและลดการบุกรุกพื้นที่ป่า รวมถึงการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๒. ส่งเสริม สนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ขับเคลื่อนการประชาสัมพันธ์การดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเชิงรุก เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงประโยชน์และความก้าวหน้าของการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรสนับสนุนให้เกิดการรับรู้และมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๔. การจัดสรรงบประมาณประจำปี ควรให้มีความสอดคล้องกับแผนงาน/กิจกรรมของโครงการตามแผนปฏิรูปประเทศและแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ และหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ

๕. การรวบรวมและจัดการข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ เร่งพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นปัจจุบันระหว่างทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถรับมือกับทุกสถานการณ์น้ำของประเทศได้ เพื่อเป็นการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการใช้น้ำตามหลักการ 3R (Reduce Reuse Recycle) อย่างกว้างขวางทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ผ่านการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยประหยัดน้ำ การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความต้องการใช้น้ำ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากภัยน้ำท่วมและน้ำแล้ง

๖. สร้างจิตสำนึก ปรับกระบวนทัศน์ให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรกำหนดให้มีและใช้หลักสูตรการเรียนการสอนในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๗. ควรส่งเสริมการจัดทำข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ให้เป็นปัจจุบัน ควรส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลการศึกษาวิจัยด้านทรัพยากรป่าไม้และพื้นที่สีเขียว ตลอดจนสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคีในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการดำเนินการตั้งแต่การป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเฝ้าระวังพื้นที่ป่าอย่างยั่งยืน

๘. ให้ความสำคัญกับประเด็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน ได้แก่ การควบคุมมลพิษ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการของเสียตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ การลดปัญหาการสูญเสียอาหาร และขยะอาหาร

๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

องค์ประกอบการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ**ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๓ ประเด็น ได้แก่ (๑) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (๒) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ (๓) ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม โดยมีผลการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการสำคัญที่เป็นองค์ประกอบและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๕๑ โครงการ พบว่า อยู่ระหว่างการดำเนินการทั้งหมด โดยส่วนใหญ่มีการดำเนินการตามแผนงาน จำนวน ๔๔ โครงการ ร้อยละ ๘๖.๓ โดยมีโครงการที่ล่าช้าจากการดำเนินงาน จำนวน ๗ โครงการ ร้อยละ ๑๓.๗ โดยสรุปการวิเคราะห์ 5C ควรดำเนินการต่อเนื่อง ๕๑ โครงการ ร้อยละ ๑๐๐ มีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะเร่งรัดที่สำคัญ ดังนี้

๑. เร่งรัดการให้บริการประชาชนในเชิงรุก เร่งรัดการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาให้บริการแบบครบวงจร โดยบูรณาการเชื่อมโยงระบบต่าง ๆ ภายในและระหว่างหน่วยงานของรัฐ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การประเมิน ITA และหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถวัดผลเชิงพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง

๒. เร่งรัดให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตอนุมัติ มีช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายแสดงความคิดเห็น จัดหมวดหมู่หรือประมวลกฎหมายที่ยังไม่ยกเลิก จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และปรับปรุงพัฒนาข้อมูลในระบบกลางให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เร่งรัดการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

๓. ทบทวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการแจ้งความร้องทุกข์ต่างท้องที่ให้สามารถบูรณาการร่วมกัน จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ ความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรคของโครงการทนายความอาสาประจำสถานีเพื่อพัฒนาการให้บริการ

๔ ขยายโครงการปล่อยชั่วคราวในขั้นตอนอื่น ๆ ของกระบวนการยุติธรรม และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สามารถนำหลักการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้นจับกุม และการสอบปากคำในการสอบสวนไปใช้ให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ

๕. หน่วยงานรัฐควรดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act : PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ทบทวนเป้าหมายระดับแผนย่อยให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ปรับปรุงจำนวนค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด รวมทั้งแนวทางการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสะท้อนการบรรลุค่าเป้าหมายอย่างแท้จริง และกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละปีให้ชัดเจน การจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละแผนย่อย และจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมาย รวมทั้งควรบูรณาการ

ระหว่างทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องนำผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องและตรงกับตัวชี้วัดที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้มาทำการประเมินผลในแต่ละรอบ

๖. การพัฒนาระบบราชการโดยการเร่งรัดให้นำระบบบริหารผลงานปฏิบัติงาน (Performance Management : PM) และระบบการบริหารทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning : EPR) มาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

๗. ควรเร่งรัดการจัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ส่วนที่ ๔
ผลการศึกษาด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุน การติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ตามที่ประธานวุฒิสภาได้ส่งรายงานจำนวน ๒ ฉบับ ประกอบด้วย รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ และรายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔ ไปยังคณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ วุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ ๑๗๗ (๒) เพื่อจัดทำผลการศึกษาในส่วนที่คณะกรรมาธิการเกี่ยวข้อง แล้วเสนอต่อคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ นั้น บัดนี้ คณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ วุฒิสภา ได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเสร็จแล้ว ปรากฏผลการดำเนินการ ดังนี้

๑. วิธีการศึกษา

๑.๑ ศึกษารายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔

๑.๑.๑ สรุปผลการดำเนินการโดยภาพรวม

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ **“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๖ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ **ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับ ๑ ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนระดับที่ ๒ และแผนระดับที่ ๓ และการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ** แผนระดับที่ ๒ ประกอบด้วย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ โดยแผนระดับ ๒ นี้ จะเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอด

แนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับ ๓ ซึ่งประกอบด้วย แผนปฏิบัติราชการรายปี และ ๕ ปี แผนปฏิบัติการด้าน... ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งเป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่มีการระบุการดำเนินงาน/โครงการที่มีความชัดเจนตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่สนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับ ๒ และยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนเพื่อการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้บัญญัติได้ไว้ในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนระดับ ๒ อื่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดการปฏิบัติที่มีความชัดเจนในแผนระดับ ๓ ประกอบด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น ที่จะต้องสะท้อนผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติได้ในลักษณะที่เป็นผลลัพธ์ โดยได้มีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดแบ่งเป็น ๔ ห้วงการพัฒนา ห้วงละ ๕ ปี

สำหรับการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับที่ ๓ ที่ได้รายงานผลการดำเนินการ โดยรายงานจากข้อมูลที่หน่วยงานได้มีการนำเข้าในระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronic Monitoring and Evaluation System of National Strategy and Country Reform : eMENSCR) ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บริหารตามสายการบังคับบัญชา (M7) **ข้อมูล ณ สิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ มีโครงการ/การดำเนินงาน จำนวน ๖๒,๖๔๑ โครงการ เป็นโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๒๖,๐๙๘ โครงการ** เพื่อนำไปใช้ประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติตามหลักการของความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationships : XYZ) ร่วมกับพิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวชี้วัดที่สามารถสะท้อนผลการพัฒนาในระดับผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ โดยใช้ตัวชี้วัดทั้งระดับประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความท้าทายของสถานการณ์การบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของประเทศ และระดับสากล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การพัฒนาที่เทียบเคียงกับนานาประเทศ นำไปสู่การยกระดับการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล

ทั้งนี้ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในภาพรวม ปี ๒๕๖๔ พบว่า ***คนไทยความอยู่ดีมีสุขลดลง*** สะท้อนจากค่าคะแนนดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลงในประเด็นการได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐ การมีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาวะที่ดี ความเอื้ออาทรต่อกัน และการอยู่ในสังคมที่ปลอดการทุจริต และ ***ภาพรวมปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติลดลง*** สะท้อนจากการเข้าถึงหลักประกันทางสุขภาพที่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ยังคงพบความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงในด้านคุณภาพการ

ให้บริการในบริบทเชิงพื้นที่ ขณะที่ ***คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขีดความสามารถในการแข่งขันปรับตัวดีขึ้น ประสิทธิภาพของภาครัฐไทยปรับตัวดีขึ้น และในด้านการฟื้นฟูระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น*** รวมทั้งมีการควบคุมและจัดการผลกระทบทางลบจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

- **สำหรับการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ** สรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านความมั่นคง

- **ประชาชนไทยมีระดับความอยู่ดีและมีความสุขลดลงเล็กน้อย**
- ความอยู่ดีมีความสุขของประชากรอยู่ในอันดับที่ ๕๔ (จากทั้งหมด ๑๔๙ ประเทศ) ได้รับคะแนน ๕.๙๘๕
- ความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ พิจารณาจากรายงานดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index : GPI) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๑๓ มีคะแนน ๒.๒๐๕
- ความพร้อมและศักยภาพทางด้านการทหารของประเทศอยู่ในอันดับดีมาก

๒. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

- ความสามารถในการแข่งขันของประเทศดีขึ้นจากปัจจัยด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคเอกชน และโครงสร้างพื้นฐานที่ปรับตัวดีขึ้น
- การกระจายรายได้ของการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย
- การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๓. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

- คนไทยมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ดีขึ้น
- **ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังคงมีความแตกต่างของคุณภาพการศึกษา**
- การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทยสะท้อนจากดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) ดีขึ้นจากปีก่อนหน้า โดยมีคะแนนที่ ๐.๖๕๐๑

๔. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

- **ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น**
- **ครัวเรือนยากจนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบาง**
- **เส้นความยากจนเพิ่มขึ้น อยู่ที่ร้อยละ ๖.๘๔ เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙**

- หนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น และเงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดลง

๕. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- การฟื้นฟูของระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

- การควบคุมและจัดการผลกระทบทางลบจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

๖. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

- ประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐในการตอบสนองความต้องการของประชาชนค่อนข้างจะคงที่

- ความมีประสิทธิผลของภาครัฐระดับความพึงพอใจของประชาชนลดลง

- การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของไทยมีแนวโน้มที่ดีมากขึ้น

ส่วนการประเมินผลก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๒๓ ประเด็น ประกอบด้วย เป้าหมายระดับประเด็น ๓๗ เป้าหมาย และเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ๑๔๐ เป้าหมาย สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๖๒,๖๔๑ โครงการ พบว่า

- **เป้าหมายระดับประเด็น**

สถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (y2) ทั้ง ๓๗ เป้าหมาย มีการพัฒนาลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ ที่มีการปรับเปลี่ยนค่าสีจากสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) เป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) หรือ สถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (แดง) และยังพบว่าบางเป้าหมายระดับประเด็นมีการพัฒนาที่ดีขึ้นโดยปรับเปลี่ยนสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)

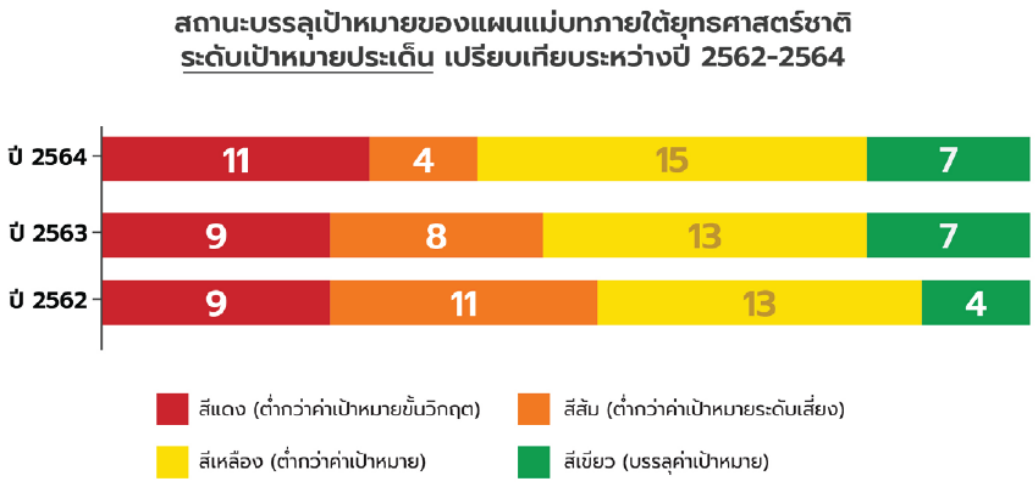

โดยในปี ๒๕๖๔ พบว่า **เป้าหมายระดับประเด็นที่บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดในปี ๒๕๖๕ (สีเขียว)** มีจำนวน ๗ เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๒ ของเป้าหมายระดับประเด็น ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจากปี ๒๕๖๓ ที่บรรลุตามค่าเป้าหมาย ที่กำหนดในปี ๒๕๖๕ แล้ว ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่บรรลุเป้าหมาย ปี ๒๕๖๕		
แผนแม่บทฯ	**เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น**	
ประเด็นที่ (๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	๐๗๐๐๐๑	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศดีขึ้น
ประเด็นที่ (๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	๐๙๐๐๐๒	การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้รับการยกระดับ
ประเด็นที่ (๑๓) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	๑๓๐๐๐๑	คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มมากขึ้น
ประเด็นที่ (๑๔) ศักยภาพการกีฬา	๑๔๐๐๐๑	คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกา
ประเด็นที่ (๑๕) พลังทางสังคม	๑๕๐๐๐๑	ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น
ประเด็นที่ (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน	๑๘๐๐๐๑	สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
ประเด็นที่ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	๒๐๐๐๐๒	ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรม

นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๔ สถานะการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น ส่วนมากมี**สถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในปี ๒๕๖๕ (สีเหลือง)** มีจำนวน ๑๕ เป้าหมาย หรือร้อยละ ๔๐.๕๔ ของเป้าหมายระดับประเด็น ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดในปี 2565		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (2) การต่างประเทศ	020001	การต่างประเทศไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนมีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050002	รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น ⬆
	050003	ความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060002	ประเทศไทยมีพื้นที่มีแผนผังภูมินิเวศเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี
ประเด็น (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080001	ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น
ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	090001	การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น
ประเด็น (10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	100001	คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีความรัก และภูมิใจในความเป็นไทยมากขึ้น นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต สังคมไทยมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศมากขึ้น
ประเด็น(11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	110001	คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้	120002	คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น
ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก	160001	รายได้ของประชากรกลุ่มรายได้น้อยเพิ่มขึ้นอย่างกระจายและอย่างต่อเนื่อง
ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	170001	คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น ⬆
ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190001	ด้านความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น ⬆
	190003	แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี
ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200001	บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ
ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230002	มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศเพิ่มขึ้น

หมายเหตุ ⬆ : เป้าหมายระดับประเด็นที่มีทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยปรับสถานะบรรลุเป้าหมายจากเดิม (สีส้ม) เป็น (สีเหลือง)

ในขณะที่**สถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม)** มีเป้าหมายระดับประเด็น จำนวน ๔ เป้าหมาย หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๑ ของเป้าหมายระดับประเด็น ซึ่งเป็นเป้าหมายระดับประเด็นเดิมจากปี ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (1) ความมั่นคง	010002	ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060001	ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เกิดศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	220001	กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม
	220002	การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม ทั่วถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม **สถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (แดง)** ของเป้าหมายระดับประเด็นในปี ๒๕๖๔ มีจำนวน ๑๑ เป้าหมายประเด็น หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗๓ ของเป้าหมายระดับประเด็น ได้แก่

แผนแม่บทระดับประเด็นที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับวิกฤต		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (1) ความมั่นคง	010001	ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น
ประเด็น (3) การเกษตร	030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น
	030002	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น
ประเด็น (4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	040001	การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ
	040002	ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น ⬇
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060003	ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง
ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้	120001	คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
ประเด็น (19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	190002	ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ⬇
ประเด็น (21) การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ	210001	ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ประเด็น (23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	230001	ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

หมายเหตุ ⬇ : เป้าเป้าหมายระดับประเด็นที่มีทิศทางการพัฒนาที่ลดลง โดยปรับสถานะบรรลุเป้าหมายจากเดิม (สีส้ม) เป็น (สีแดง)

■ **เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย**

เป้าหมายระดับแผน แม่บทย่อย (y1) รวม ๑๔๐ เป้าหมาย พบว่าในปี ๒๕๖๔ มีเป้าหมายที่บรรลุ ตามที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕ แล้ว (สีเขียว) จำนวน ๓๙ เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘๖ ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด เพิ่มขึ้นจำนวน ๙ เป้าหมาย จากปี ๒๕๖๓ ที่มีจำนวน ๓๐ เป้าหมาย ขณะที่**เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย จำนวน ๗๘ เป้าหมาย ยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย แต่คาดว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕ ประกอบด้วย เป้าหมายที่มีสถานการณ์บรรลุเป้าหมายเป็นสีเหลือง จำนวน ๔๓ เป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๑ ของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย และสีส้ม จำนวน ๓๕ เป้าหมาย** คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ ของเป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อยและยังคงเป็น**เป้าหมายที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับวิกฤตที่มีสีแดง รวม ๒๓ เป้าหมาย** คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔๓ ของเป้าหมายแผนย่อยทั้งหมด ซึ่งเท่ากับปี ๒๕๖๓ ที่มีจำนวน ๒๓ เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการปรับปรุงข้อมูลตัวชี้วัดในบางเป้าหมายแผนแม่บทย่อยจึงทำให้ค่าสีสถานะการบรรลุเป้าหมายของปีที่ผ่านมามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

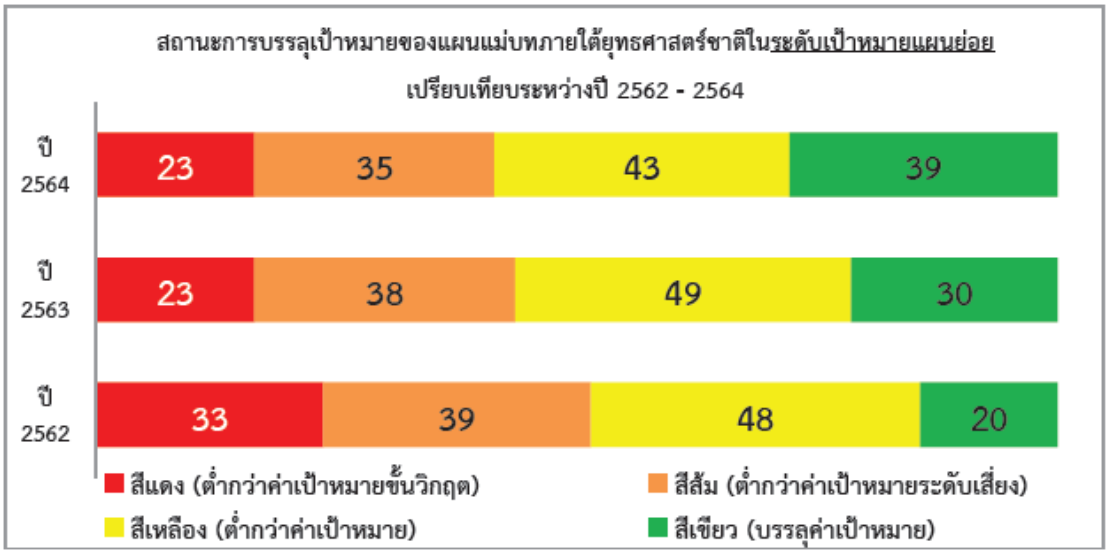

เมื่อ**พิจารณาเปรียบเทียบสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระหว่างปี ๒๕๖๓ และ ๒๕๖๔ พบว่า เป้าหมายที่บรรลุตามที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๖๕ (สีเขียว)** จาก ๓๙ เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย **มีจำนวน ๑๑ เป้าหมายแผนแม่ย่อย จาก ๗ แผนแม่บทฯ ที่มีสถานะการดำเนินพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น** ประกอบด้วย

เป้าหมายแผนแม่บทย่อยมีการพัฒนาจากปีก่อนหน้าโดยมีสถานการณ์บรรลุค่าเป้าหมาย ปี ๒๕๖๕		
แผนแม่บทฯ	**เป้าหมายแผนแม่บทย่อย**	
ประเด็นที่ (๓) การเกษตร	๐๓๐๓๐๑	สินค้าเกษตรชีวภาพ
	๐๓๐๕๐๑	สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
	๐๓๐๕๐๒	ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
ประเด็นที่ (๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	๐๗๐๒๐๓	ประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มขึ้น
ประเด็นที่ (๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ	๐๙๐๓๐๒	การลงทุนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
ประเด็นที่ (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน	๑๘๐๒๐๑	ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทางทะเลเพิ่มขึ้น
ประเด็นที่ (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	๑๙๐๒๐๑	ระบบความมั่นคงด้านน้ำในเขตเมืองเพิ่มขึ้น
ประเด็นที่ (๒๒) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	๒๒๐๑๐๓	ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมาย
ประเด็นที่ (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	๒๓๐๑๐๒	วิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น
	๒๓๐๒๐๑	คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้น จากการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม
	๒๓๐๓๐๑	การประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีเป้าหมายแผนแม่บทย่อย จำนวน ๙ เป้าหมายย่อย ที่มีการปรับค่าสถานะจากเดิม เป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (สีแดง) ดังนี้

แผนแม่บทย่อยมีการมีการพัฒนาลดลงจากเดิมเป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต		
แผนแม่บทฯ	เป้าหมายแผนแม่บทระดับประเด็น	
ประเด็น (5) การท่องเที่ยว	050101	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050301	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น
	050401	รายได้การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเพิ่มขึ้น
	050501	ประเทศไทยเป็นจุดเชื่อมต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน
ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	060202	ความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม
ประเด็น (8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	080202	มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มตั้งต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
	080302	ความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยดีขึ้น
ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	200301	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม
ประเด็น (22) กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม	220102	การปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ทั่วถึง ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดของผลการเปรียบเทียบสถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๒๓ ประเด็น ในระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ จะแสดงผลดังต่อไปนี้

แผนแม่บทฯ	ปี	เป้าประเด็น			เป้าหมายแผนแม่บทย่อย											
1. ความมั่นคง	ปี 2562	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501		
	ปี 2563	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501		
	ปี 2564	010001	010002		010101	010102	010103	010201	010202	010301	010302	010401	010402	010501		
2. การต่างประเทศ	ปี 2562	020001			020201	020202	020301	020401	020501							
	ปี 2563	020001			020201	020202	020301	020401	020501							
	ปี 2564	020001			020201	020202	020301	020401	020501							
3. การเกษตร	ปี 2562	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602		
	ปี 2563	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602		
	ปี 2564	030001	030002		030101	030201	030202	030301	030302	030401	030501	030502	030601	030602		
4. อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	ปี 2562	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602		
	ปี 2563	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602		
	ปี 2564	040001	040002		040101	040201	040301	040302	040401	040402	040501	040502	040601	040602		
5. การท่องเที่ยว	ปี 2562	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603
	ปี 2563	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603
	ปี 2564	050001	050002	050003	050101	050102	050103	050201	050202	050301	050302	050303	050401	050402	050501	050601	050602	050603
6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	ปี 2562	060001	060002	060003	060101	060201	060202											
	ปี 2563	060001	060002	060003	060101	060201	060202											
	ปี 2564	060001	060002	060003	060101	060201	060202											
7. โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล	ปี 2562	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301				
	ปี 2563	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301				
	ปี 2564	070001			070101	070102	070103	070104	070105	070201	070202	070203	070204	070301				
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่	ปี 2562	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401						
	ปี 2563	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401						
	ปี 2564	080001			080101	080102	080201	080202	080301	080302	080303	080401						
9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ	ปี 2562	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303						
	ปี 2563	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303						
	ปี 2564	090001	090002		090101	090102	090201	090202	090203	090301	090302	090303						
10. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม	ปี 2562	100001			100101	100201	100301											
	ปี 2563	100001			100101	100201	100301											
	ปี 2564	100001			100101	100201	100301											
11. การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต	ปี 2562	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501								
	ปี 2563	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501								
	ปี 2564	110001			110101	110201	110301	110401	110402	110501								
12. การพัฒนาการเรียนรู้	ปี 2562	120001	120002		120101	120201												
	ปี 2563	120001	120002		120101	120201												
	ปี 2564	120001	120002		120101	120201												
13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี	ปี 2562	130001			130101	130201	130301	130401	130501									
	ปี 2563	130001			130101	130201	130301	130401	130501									
	ปี 2564	130001			130101	130201	130301	130401	130501									
14. ศักยภาพการกีฬา	ปี 2562	140001			140101	140201	140301											
	ปี 2563	140001			140101	140201	140301											
	ปี 2564	140001			140101	140201	140301											
15. พลังทางสังคม	ปี 2562	150001			150101	150201	150202											
	ปี 2563	150001			150101	150201	150202											
	ปี 2564	150001			150101	150201	150202											
16. เศรษฐกิจฐานราก	ปี 2562	160001			160101	160201	160202											
	ปี 2563	160001			160101	160201	160202											
	ปี 2564	160001			160101	160201	160202											
17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม	ปี 2562	170001			170101	170201												
	ปี 2563	170001			170101	170201												
	ปี 2564	170001			170101	170201												
18. การเติบโตอย่างยั่งยืน	ปี 2562	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501						
	ปี 2563	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501						
	ปี 2564	180001			180101	180102	180201	180301	180401	180402	180403	180501						
19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ	ปี 2562	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301							
	ปี 2563	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301							
	ปี 2564	190001	190002	190003	190101	190102	190103	190201	190202	190203	190301							
20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	ปี 2562	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501								
	ปี 2563	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501								
	ปี 2564	200001	200002		200101	200201	200301	200302	200401	200501								
21. การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	ปี 2562	210001			210101	210102	210201											
	ปี 2563	210001			210101	210102	210201											
	ปี 2564	210001			210101	210102	210201											
22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	ปี 2562	220001	220002		220101	220102	220103	220201										
	ปี 2563	220001	220002		220101	220102	220103	220201										
	ปี 2564	220001	220002		220101	220102	220103	220201										
23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	ปี 2562	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502							
	ปี 2563	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502							
	ปี 2564	230001	230002		230101	230102	230201	230301	230401	230501	230502							

- **จำนวนโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายระดับประเด็นและเป้าหมายแผนแม่บทย่อย**

เมื่อพิจารณาจำนวนโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายระดับประเด็นและเป้าหมายแผนแม่บทย่อย พบว่า ตั้งแต่มีการเปิดใช้ระบบ eMENSCR จนถึงสิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ มีโครงการในระบบ eMENSCR ที่ผ่านการอนุมัติจากผู้บริหาร (M7) แล้ว **จำนวน ๖๒,๖๔๑ โครงการ** โดย**แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้มีจำนวนโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕๕ ของจำนวนโครงการที่ผ่าน M7 ทั้งหมด ในระบบ eMENSCR ซึ่งเป็นแผนแม่บทฯ ที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ขณะที่**แผนแม่บทฯ ประเด็นที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุดเป็นแผนแม่บทฯ เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** อาทิ ประเด็น (๔) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ที่มีจำนวนโครงการ ๔๘๕ โครงการหรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๗๘ ของจำนวนโครงที่ผ่าน M7 ทั้งหมดในระบบระบบ eMENSCR หรือประเด็น (๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ มีจำนวนโครงการ ๒๙๕ โครงการหรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๔๗ ของจำนวนโครงการที่ผ่าน M7 ทั้งหมดในระบบ eMENSCR **ส่วนแผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ มีจำนวนโครงการมากที่สุดซึ่งมีโครงการจำนวนทั้งสิ้น ๑๓,๔๔๗ โครงการ** โดยเป็นเป้าหมาย**ระดับประเด็นคนไทย มีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้นมีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีจำนวนโครงการทั้งสิ้น ๑๒,๓๖๓ โครงการ** อย่างไรก็ตาม เป้าหมายระดับประเด็นดังกล่าวถึงมีจำนวนโครงการมากที่สุดในระบบ แต่ยังคงมีสถานะการบรรลุเป้าหมายใน**ระดับวิกฤต (สีแดง)** และ**เป้าหมายระดับประเด็น** คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัด และความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายใน**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) จำนวน ๑,๐๘๔ โครงการ** และเมื่อพิจารณาในรายเป้าหมายแผนแม่บทย่อยจำนวน ๒ เป้าหมาย พบว่า เป้าหมายแผนแม่บทย่อยคนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษ ที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้นมีการปรับค่าสถานะการบรรลุเป้าหมายจาก**ระดับวิกฤต (สีแดง)** เป็น**ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** โดยมีจำนวนโครงการมากถึง ๑๒,๖๘๙ โครงการ **ในขณะที่ประเด็นที่มีโครงการจำนวนมากเป็นอันดับที่ ๒ คือ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** เป้าหมายระดับประเด็น **คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีโครงการภายใต้แผนแม่บทฯ ทั้งสิ้น ๙,๓๘๕ โครงการ ซึ่งมีสถานะบรรลุเป้าหมายในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** ทั้งนี้ หากพิจารณาหน่วยงานระดับ

กระทรวงที่มีการบันทึกข้อมูลโครงการ/การดำเนินการ ในระบบ eMENSCR มากที่สุด พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้นำเข้าข้อมูลโครงการ/การดำเนินการ ในระบบ eMENSCR จำนวน ๒๐,๗๖๖ โครงการ โดยมีความเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการ เรียนรู้ ถึง ๘,๙๗๓ โครงการ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๑ ของโครงการภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๑.๒ ประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป

- **ประเด็นท้าทาย**

สถานะการบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า **ในภาพรวมปี ๒๕๖๔ มีเป้าหมายที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมาย (สีแสดงสถานะสีเขียว) เท่ากับปี ๒๕๖๓ จำนวน ๗ เป้าหมาย และมี ๔ เป้าประเด็นของแผนแม่ บทฯ ที่มีสถานการณ์ดำเนินการในทิศทางที่ดีขึ้น แต่**เป้าประเด็น ที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต **(สีแสดงสถานะ สีแดง)** ในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๒ ซึ่งเป็น**ประเด็นที่ยังคงมีสีแสดงสถานะดังเดิม** ได้แก่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑) ความมั่นคง แผนแม่บทฯ ประเด็น (๓) การเกษตร แผนแม่บทฯ ประเด็น (๔) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต แผนแม่บทฯ ประเด็น (๕) การท่องเที่ยว แผนแม่บทฯ ประเด็น (๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ แผนแม่บทฯ ประเด็น (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนแม่บทฯ ประเด็น (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม นอกจากนี้ยังมีประเด็น ที่มี**การปรับลดสีแสดงสถานะมาเป็นสีแดง** ได้แก่ **แผนแม่บทฯ ประเด็น (๔) อุตสาหกรรมและบริการ แห่งอนาคต** เป้าหมาย ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น และ**แผนแม่บทฯ ประเด็น (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** เป้าหมาย ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้นในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการยังคงมี**ความท้าทาย ปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการมองเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานในการถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ** รวมทั้งการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ส่งผลให้ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์เป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

ดังนั้น ประเด็นท้าทายที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบริบทโลกที่คาดว่าอาจส่งผลต่อบริบทการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ รวมทั้งความจำเป็นในการฟื้นฟูประเทศกลับสู่ระดับการพัฒนาก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ **สำนักงานฯ จึงมีข้อเสนอให้หน่วยงาน**

ของรัฐดำเนินการตามหลักการ PDCA® ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป

ทั้งนี้ **หลักการ PDCA ดังกล่าว** ความสำคัญจะอยู่ที่**หลัก Do** ซึ่งที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรคสำคัญ ดังนี้

๑) โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

ที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้ดำเนินการประสานหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้ง ๓ ระดับ ประกอบด้วย หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.๑) หน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ (จ.๒) และหน่วยงานเจ้าภาพเป้าหมายระดับแผนย่อย (จ.๓) รวมทั้งทุกหน่วยงานของรัฐ ในระดับกรมหรือเทียบเท่า ในฐานะหน่วยปฏิบัติซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีประเด็นท้าทายสรุปได้ตาม ๔ แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

แนวทางที่ ๑ การมองเป้าหมายร่วมกัน ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญประกอบด้วย ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง ๓ ระดับ **อาจยังไม่ได้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความครบถ้วนของหน่วยงาน**ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินการตามปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพทั้ง ๓ ระดับ **ขณะที่ในฐานะหน่วยงานร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ** อาจยังขาดความเข้าใจในทิศทางการขับเคลื่อนประเทศและบทบาทภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายแผนแม่บทฯ ให้สามารถบรรลุเป้าหมาย

® **หลักการ PDCA ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน :**

Plan - มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เกิดการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

Do - หน่วยงานของรัฐลงมือดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ ผ่านแผนระดับที่ ๓ และการดำเนินงาน/โครงการที่มีการจัดทำโดยอ้างอิงข้อมูลเชิงประจักษ์ มีข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ สถิติ สถานการณ์ และข้อมูลวิจัย

Check - กลไกและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติในทุกระดับ อาทิ ผู้ตรวจราชการกระทรวง/กรม และ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการ ว่าสามารถเป็นไปตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ หรือไม่ ผ่านระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (Electronics Monitoring and Evaluation System for National Strategy and Country Reform : eMENSCR)

Act - กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ในกรณีที่มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนทั้ง ๓ ระดับ ตลอดจนปรับปรุงแผนระดับที่ ๓ ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนระดับที่ ๒ และยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ได้ตามที่กำหนด นอกจากนี้ อาจยัง**ไม่ได้มีการดำเนินการประสานบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน**ทั้งหมดภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างบูรณาการ **ส่งผลให้ขาดความครอบคลุมของหน่วยงาน**ต่อปัจจัยภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อย รวมทั้ง**การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงต่างคนต่างทำแต่ภารกิจของหน่วยงานเป็นหลัก** โดยไม่ได้คำนึงถึงการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางที่ ๒ การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนี้

(๑) **การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ** หน่วยงานอาจยังพิจารณาเลือกปัจจัยภายใต้องค์ประกอบของห่วงโซ่คุณค่าในการจัดทำโครงการ/การดำเนินงานได้ไม่ครบถ้วนและครอบคลุม ส่งผลให้บางองค์ประกอบและบางปัจจัยไม่มีโครงการมารองรับ ทำให้เกิดช่องว่างในการขับเคลื่อนการดำเนินการต่อการบรรลุเป้าหมาย จำนวน ๕ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ๐๔๐๔๐๑ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาค โดยเฉพาะอากาศยานรุ่นใหม่ เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ๐๔๐๕๐๒ การส่งออกของอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศเพิ่มขึ้น เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ๐๕๐๓๐๒ อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย เป้าหมายแผนแม่บทย่อย ๐๙๐๒๐๒ อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ๑๐๐๒๐๑ ภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการลงทุนเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

(๒) **การจัดทำข้อเสนอ**โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติบางหน่วยงานมีการจัดทำข้อเสนอโครงการ**ไม่สอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล XYZ (Causal Relationship)** และข้อเสนอโครงการของหน่วยงาน**มีรายละเอียดตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย/การส่งผลต่อการบรรลุค่าเป้าหมายยังไม่ชัดเจน** รวมทั้งข้อเสนอโครงการของหน่วยงานมีรายละเอียด**โครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน ไม่มีการบูรณาการการจัดทำโครงการร่วมกัน ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ** อาทิ ข้อมูลตัวเลข สถิติ และงานวิจัย นอกจากนี้ หลายหน่วยงานที่มีภารกิจหลักและสนับสนุนตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย **ไม่มีการดำเนินการจัดทำโครงการ** หรือมีการ**จัดส่งข้อเสนอโครงการแต่ไม่ผ่านกระบวนการในการจัดลำดับความสำคัญ** ซึ่งตามหลักการการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานที่มีภารกิจหลัก**จำเป็นต้องมีการจัดทำโครงการรองรับ**เพื่อส่งผลต่อ

การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย ในขณะเดียวกัน **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนจะต้องพิจารณาความเหมาะสมในการจัดทำโครงการ**ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

แนวทางที่ ๓ การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ ยังพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ **การให้คะแนนโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติของผู้มีสิทธิ์ประเมินคะแนนในหลายเป้าหมายอาจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน** สะท้อนได้จากความสัมพันธ์ของคะแนนที่ผ่านการวิเคราะห์ทางกระบวนการทางสถิติในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการฯ ซึ่ง**อาจเกิดจากข้อจำกัดในความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการและหลักการการให้คะแนนของผู้มีสิทธิ์ประเมิน** รวมทั้งห่วงโซ่คุณค่าฯ และหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) ในการถ่ายระดับแผนและโครงการฯ

แนวทางที่ ๔ การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ยังคงพบประเด็นท้าทายที่สำคัญ คือ **หน่วยงานของรัฐไม่มีการนำเข้าแผนฯ ในระบบ eMENSCR** ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลผ่านทางระบบ eMENSCR พบว่า หน่วยงานของรัฐได้มีการนำเข้าแผนปฏิบัติราชการ จำนวน ๕๕๐ แผน โดยจำแนกเป็น **แผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี จำนวน ๗๕ แผน และแผนปฏิบัติราชการรายปี จำนวน ๔๗๕ แผน** (ข้อมูล ณ ตุลาคม ๒๕๖๔)

๒) การจัดทำแผนระดับที่ ๓ ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...

จากข้อมูลการพิจารณากลั่นกรองของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมา พบว่า

(๑) แผนปฏิบัติการด้าน... ไม่มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนระดับที่ ๑ และ/หรือแผนระดับ ๒

(๒) แผนปฏิบัติการด้าน... ในส่วนของกรอบระยะเวลาการดำเนินการจัดทำแผนฯ ไม่เป็นไปตามห้วงเวลาของแผนแม่บทฯ ที่กำหนดไว้ (ปี ๒๕๖๕ ๒๕๗๐ ๒๕๗๕ และ ๒๕๘๐)

(๓) แผนปฏิบัติการด้าน... อาจมีความซ้ำซ้อน (เนื่องจากมีหลายแผนจากหลายหน่วยงานในประเด็นเดียวกัน)

(๔) แผนปฏิบัติการด้าน... หลายแผนฯ หน่วยงานจัดทำขึ้น โดยไม่มีความจำเป็นและไม่มีกฎหมายรองรับให้จัดทำแผนฯ

- **ข้อเสนอแนะต่อประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป**

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติจึงมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหลักการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการติดตาม ตรวจสอบ

และประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติ ในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมในระยะต่อไป ดังนี้

- **Plan :** หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับที่ ๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) ที่มีรายละเอียดองค์ประกอบและปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อย** เพื่อเป็นกรอบในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องมองเป้าหมายการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ)

- **Do :** หน่วยงานของรัฐจะต้องจัดทำแผนระดับที่ ๓ โดยเฉพาะแผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการรายปีที่สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนแม่บทฯ และจะต้อง วางแผนจัดทำโครงการ/การดำเนินงานที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทฯ และแผน ระดับที่ ๒ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) จัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่

(๑) จัดทำโครงการการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๒) ใช้ฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการจัดทำโครงการ

๒) ศึกษาทำความเข้าใจบทบาทภารกิจของหน่วยงานในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่

(๑) ศึกษาความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย เพื่อมองเป้าหมายการพัฒนาร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการในระดับแผนแม่บทให้สอดคล้องและ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการปิดช่องว่างของนโยบาย (Policy Gap) ของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่และพันธกิจแตกต่างกัน ทั้งนี้ หน่วยงานควรให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด รวมถึงกลุ่มเป้าหมายให้มีความชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามและประเมินผลของการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) ยึดหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (XYZ) โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ รวมทั้งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบภายใต้

ห่วงโซ่คุณค่าที่ยังไม่ปรากฏในการจัดทำโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายฯ ดังนั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์เพื่อระบุหรือชี้ชัดให้ได้ว่ายังขาดองค์ประกอบใดอีกบ้างภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนบทย่อยที่จะต้องได้รับการเติมเต็มองค์ประกอบภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าให้ครบถ้วน นอกจากนั้นหน่วยงานควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานสนับสนุนหลักต้องมีโครงการฯ ที่รองรับการดำเนินการภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่เกี่ยวข้องด้วย

(๓) ศึกษาและทำความเข้าใจกระบวนการประเมินโครงการ ซึ่งอยู่บนหลักการมองเป้าหมายร่วมกัน

- **Check :** หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานต้อง**นำเข้าแผนระดับที่ ๓ และรายงานผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนในระบบ eMENSCR รวมทั้งนำเข้า โครงการ/การดำเนินงานในระบบ eMENSCR และรายงานผลการดำเนินการตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดตามระเบียบอย่างเคร่งครัด** เพื่อที่กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นระบบอย่างบูรณาการ

- **ACT :** กลไกและภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องนำข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ระบบ eMENSCR ข้อมูลในรูปแบบไฟล์ JSON ข้อมูลจากระบบ Open-D ข้อมูลห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Final Value Chain Thailand : FVCT) **ไปใช้ประกอบการประมวลและวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดทำแผนระดับที่ ๓ โครงการและการดำเนินงานเพื่อปิดช่องว่างการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย** ของยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ ศึกษาผลการดำเนินการทางด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๒.๑ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ **กำหนดกรอบวงเงินไว้ จำนวน ๓,๒๘๕,๙๖๒.๔๗๙๗ ล้านบาท**[๒] โดยรัฐบาลให้ความสำคัญกับความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายรัฐบาล เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติให้เกิดผลอย่างเป็น

[๒] มีการพิจารณาปรับลดในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จากเดิมที่เสนอร่าง จำนวน ๓,๓๐๐,๐๐๐.๐๐๐๐ ล้านบาท คงตั้งวงเงินงบประมาณไว้ จำนวน ๓,๒๘๕,๙๖๒.๔๗๙๗ ล้านบาท

รูปธรรม และบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด โดยกำหนดโครงสร้างยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน จำนวน ๒,๙๐๗,๐๔๕.๗ ล้านบาท และรายการค่าดำเนินการภาครัฐ จำนวน ๓๙๒,๙๕๔.๓ ล้านบาท ซึ่งสรุปการจัดสรรงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติในประเด็น สำคัญได้ ดังนี้

๑.๒.๑.๑ งบประมาณสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมได้รับจัดสรรงบประมาณมากที่สุด จำนวน ๗๙๕,๘๐๖.๐๙๔๑ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๒ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน ๕๗๗,๗๕๕.๑๖๘๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๑ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารภาครัฐ จำนวน ๕๕๖,๕๒๘.๗๕๙๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘๖ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

๑.๒.๑.๒ งบประมาณสนับสนุนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า แผนแม่บทการสร้างความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ได้รับจัดสรรงบประมาณมากที่สุด จำนวน ๓๗๖,๐๙๓.๗๐๖๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๐ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี รองลงมา คือ แผนแม่บทการเสริมสร้างพลังทางสังคม จำนวน ๓๕๑,๙๘๖.๔๖๙๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๗ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และแผนแม่บทการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ งบประมาณ จำนวน ๑๕๗,๖๖๐.๕๘๘๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๘ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดสรรงบประมาณปี ๒๕๖๔ **มีงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินภารกิจเพื่อสนับสนุนงานยุทธศาสตร์แต่ละด้าน (รวม ๖ ด้าน) สูงถึง ๑,๖๑๒,๙๐๔.๓๖๘๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๘ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งงบประมาณจำนวนดังกล่าวถูกจัดไว้ในรายการอื่น ๆ** ภายใต้แผนแม่บทตามระบบการจัดการงบประมาณอิเล็กทรอนิกส์ : e-Budgeting ทำให้ไม่มีความชัดเจนว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทประเด็นใดที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ การที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่ละด้าน กำหนดให้เชื่อมโยงกับแผนงานยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ ด้านต่าง ๆ แผนงานพื้นฐานเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ และแผนงานบุคลากรภาครัฐ ประกอบกับการนำแนวทางการพัฒนาตามแผนแม่บทฯ ซึ่งมีเนื้อหาสาระค่อนข้างกว้างอยู่แล้วมากำหนดเป็นนโยบายการจัดสรรงบประมาณ แต่โครงสร้างแผนงานที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมภารกิจบางหน่วยงาน ทำให้หน่วยรับงบประมาณเสนอขอรับการสนับสนุนผ่านแผนงานสนับสนุน

๑.๒.๒ ผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณและผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ (ไตรมาส ๔))

สำนักงบประมาณได้ดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๗ การประเมินผลและการรายงาน มาตรา ๔๖ ถึง มาตรา ๕๐ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ เสนอคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ตาม**หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุดที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๔๓๙ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๔** สรุปได้ ดังนี้

๑.๒.๒.๑ ผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ

รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (ไตรมาสที่ ๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ สำนักงบประมาณได้เปรียบเทียบผลการใช้จ่ายงบประมาณกับวงเงินงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ **วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๓,๒๘๕,๙๖๒.๔๗๙๗ ล้านบาท มีการเบิกจ่ายแล้ว จำนวน ๓,๐๑๒,๑๕๖.๑๙๑๒ ล้านบาท มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๓,๒๔๙,๕๑๙.๗๘๕๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๖๗ และ ๙๘.๘๙ ตามลำดับ**

- รายจ่ายประจำ มีการเบิกจ่ายแล้ว จำนวน ๒,๕๘๓,๗๙๘.๙๑๗๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๙๙ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๒,๖๕๒,๖๐๗.๓๑๙๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๖๐

- รายจ่ายลงทุน มีการเบิกจ่ายแล้ว จำนวน ๔๒๘,๓๕๗.๒๗๓๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๙๗ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๕๙๖,๙๑๒.๔๖๕๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙๔

๑.๒.๒.๒ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำแนกตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ ๖ ยุทธศาสตร์

๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

งบประมาณ จำนวน ๓๙๘,๔๖๙.๙๑๐๒ ล้านบาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๓๓๘,๖๗๑.๘๗๖๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๗๘ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๓๙๖,๓๕๙.๓๒๘๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๒๒

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติจากภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงการถวายความปลอดภัยการพิทักษ์รักษา การถวายพระเกียรติ และการปฏิบัติตามพระราชประสงค์ พระบรมวงศานุวงศ์อย่างสมพระเกียรติ สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่งผลให้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การรักษาความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวให้เข้าสู่ระบบการทำงานถูกกฎหมาย ตลอดจนการคุ้มครองแรงงานประมงผ่านระบบการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับต่างด้าว จำนวน ๕๔,๒๒๕ ราย เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๕๐,๑๐๐ ร้าย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๘.๕๕ และการคุ้มครองป้องกันประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่สามารถทำให้เกษตรกรผู้ยากจนมีรายได้น้อยที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนให้มีคุณภาพชีวิตในระดับที่พึ่งพาตนเองได้ ประกอบกับประชากรวัยเสี่ยงสูงได้เข้ารับการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติด จำนวน ๔๗๐,๑๑๕ คน เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๔๙๓,๕๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๔๘ ด้านการต่างประเทศได้ดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านความมั่นคง ด้านวิธีการทูต การกงสุล การบริการด้านการต่างประเทศ และภารกิจด้านการเสริมสร้างภาพลักษณ์ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการด้านการต่างประเทศและด้านกงสุลแก่ประชาชน ตลอดจนการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประเทศไทย

๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

งบประมาณ จำนวน ๓๙๔,๕๘๘.๔๔๕๗ ล้านบาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๓๕๓,๕๖๙.๖๐๗๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๙.๕๘ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๓๙๑,๙๒๐.๐๒๐๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยล่ะ ๙๙.๓๒

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙ ระลอกสาม ยังคงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง การบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนภาครัฐปรับตัวลดลง ขณะที่การส่งออกสินค้า การลงทุนภาคเอกชน และการใช้จ่ายภาครัฐขยายตัว ซึ่งจากการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะขยายตัวร้อยละ ๑.๒ ปรับตัวดีขึ้นจากการลดลงร้อยละ ๖.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายเพื่ออุปโภค

บริโภคที่คาดว่าจะขยายตัวตามการผ่อนคลายมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดฯ ในช่วงสิ้นปี ๒๕๖๔ การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและบริการตามมาตรการการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงแรงสนับสนุนจากการดำเนินมาตรการของภาครัฐเพิ่มเติม อาทิ มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อสนับสนุนศักยภาพความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ดี ภาคอุตสาหกรรมไทยยังคงได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้เข้มแข็งและยั่งยืน และมีส่วนในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีมูลค่า**ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรม**เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๓.๕ ในส่วนของ**ภาคการเกษตร** มีการสร้างความสามารถ ในการแข่งขันด้านการเกษตร โดยมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นร้อยละ ๒๘.๑๕ เป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๓ และมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๙.๘๖ เป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๑๐ สำหรับ**การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** ได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการขยายตัวของปริมาณธุรกิจวิสาหกิจชุมชนร้อยละ ๕.๕๙ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๓ มีการส่งเสริมมูลค่าการค้าสินค้าและธุรกิจบริการ มูลค่า ๑,๔๔๘.๖๑ ล้านบาท โดยมีจำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมให้ขยายช่องทางการค้าผ่าน e-commerce จำนวน ๒๘,๑๑๐ ราย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีขีดความสามารถในการขยายตลาดและดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น จากมูลค่าการสั่งซื้อเพื่อส่งออกของ SME ที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ จำนวน ๑๖,๗๑๓.๐๔ ล้านบาท รวมถึงปัจจัยด้านแรงงานมีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๓ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๓ สำหรับการพัฒนาระบบขนส่งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยสัดส่วนต้นทุนค่าขนส่งสินค้าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงต่ำกว่าร้อยละ ๖.๕ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ ๗ รวมถึงมีปริมาณการขนส่งสินค้าภายในประเทศทางน้ำเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปริมาณการขนส่งสินค้าทั้งหมด ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้ส่งผลให้การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

งบประมาณ จำนวน ๕๗๙,๓๘๘.๓๒๗๐ ล้านบาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๕๕๕,๔๔๓.๕๘๔๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘๗ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๕๗๘,๑๓๔.๘๐๔๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๖

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับในทุกมิติให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙

ทั้งในด้านสุขภาพและการพัฒนาศักยภาพ โดยกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวัง เพื่อให้ทราบปัญหาจากการระบาด และติดตามแนวโน้มของการเกิดโรคดังกล่าว การสร้างภูมิคุ้มกันควบคู่ไปกับการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคฯ โดยตั้งหน่วย**ให้บริการฉีดวัค**ซีนแก่ประชาชนระหว่างวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ ซึ่งมีผู้ได้รับบริการวัคซีนเข็มที่ ๑ สะสม จำนวน ๓๑,๗๘๕,๗๑๖ ราย เข็มที่ ๒ สะสม จำนวน ๑๘,๔๘๖,๑๑๑ ราย และเข็มที่ ๓ สะสม จำนวน ๑,๒๒๔,๒๕๗ ราย มีการ**ยกระดับคุณภาพมาตรฐานโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (รพช.) ให้มีคุณภาพมาตรฐานโดยผ่านการรับรอง (Hospital Accreditation : HA)** ขั้น ๓ ร้อยละ ๘๘.๗๘ อีกทั้งมีการ**เตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดภาคเรียน** เช่น การกำหนดมาตรการ Sandbox Safety Zone in School (SSS) สำหรับโรงเรียนประจำ เพื่อลดผลกระทบต่อทักษะการเรียนรู้และพัฒนาการทางสังคมของเด็กนักเรียนจากการปิดโรงเรียนเป็นเวลานาน ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพประชากร มีการส่งเสริมการพัฒนาในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพและให้มีความมั่นคงในชีวิต จำนวน ๒,๓๘๕,๔๘๐ คน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงหลักสูตรหรือแหล่งเรียนรู้ที่จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน ๑๓,๘๖๘,๕๙๓ คน โดยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ๑๙ มีการใช้ Education Technology ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดกว้างทางการศึกษามากขึ้น มีผู้เรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) ที่สนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด (Thailand Massive Open Online Course : Thai MOOC) จากเดิมจำนวน ๒.๖๖ แสนคน เพิ่มขึ้นเป็น จำนวน ๘ แสนคน การส่งเสริมสื่อในสังคมไทยให้มีความเข้มแข็งสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชนในสังคม ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ปลอดภัยและสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น โดย**คนไทยรู้เท่าทันสื่อ** คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๘ **เด็กแรกเกิดได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด** จำนวน ๒,๑๙๕,๑๕๐ คน และเด็กตามช่วงอายุ ๐ - ๕ ปี ให้ได้รับการพัฒนาที่สมวัย ร้อยละ ๘๕.๑ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถ จำนวน ๓๖,๓๐๑ คน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต โดยมี**ผู้สูงอายุที่ได้รับการพัฒนาทักษะส่งเสริมการมีงานทำ**จำนวน ๓๕,๗๗๙ คน รวมถึงส่งเสริมการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ส่งผลให้ประชาชนอายุ ๑๓ ปี ขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม จำนวน ๒,๑๖๕,๒๔๓ คน เด็ก เยาวชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม จำนวน ๘,๙๖๐,๑๑๑ คน

๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

งบประมาณจำนวน ๗๒๔,๑๓๒.๙๔๐๒ ล้านบาท ผลการเบิกจ่ายจำนวน ๖๘๙,๖๙๐.๗๕๑๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๗๒๐,๓๐๐.๖๕๗๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๔๗

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้ ผู้เรียนที่เป็นผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส**เข้าถึงบริการทางการศึกษาและการพัฒนาสมรรถภาพที่เหมาะสมตามความจำเป็น** จำนวน ๓,๙๘๓,๓๘๑ คน เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๓,๖๓๐,๐๐๐ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๘.๗๔ รวมทั้งประชาชน ได้**เข้าถึงหลักสูตร/สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)** จำนวน ๑๓,๘๖๘,๕๙๓ คน นอกจากนี้ ได้ดำเนินการตามแผนด้านต่าง ๆ อาทิ การเสริมสร้างทักษะการมีรายได้และมีงานทำให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมให้กับประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง โดยดำเนินการ**สนับสนุนสวัสดิการให้แก่ประชาชนกลุ่มเปราะยาง ได้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป** จำนวน ๘,๓๔๙,๐๙๙ คน **ผู้พิการหรือทุพพลภาพได้รับเบี้ยยังชีพความพิการ** จำนวน ๑,๓๓๒,๔๐๑ คน ประชารัฐสวัสดิการได้ให้การช่วยเหลือประชาชน ผ่าน**บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ** จำนวน ๑๓.๕๓๙ ล้านคน ผู้**มีรายได้น้อยที่ได้รับการแก้ไขหนี้** จำนวน ๓๘๓,๑๕๗ คน **กลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนา**ไม่น้อยกว่า ๒๓,๙๘๔๒ กลุ่ม/ราย เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๒๒,๓๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑๕.๔๗ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจในระดับฐานราก **ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า** (UHC) จำนวน ๖๖.๕๙ ล้านคน เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๖๖.๗๑๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๘๓

๕) ยุทธศาสตร์ต้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

งบประมาณ จำนวน ๑๑๖,๐๓๑.๖๘๙๙ ล้านบาท ผลการเบิกจ่าย จำนวน ๙๕,๐๙๔.๙๗๗๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๙๖ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๑๑๕,๐๘๗.๐๕๐๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๑๙

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : พื้นที่ป่าเศรษฐกิจมีปริมาณเพิ่มขึ้น จำนวน ๓๖,๕๐๘ ไร่ **การฟื้นฟูพื้นที่สีเขียวรวมถึงการปลูกใหม่** จำนวน ๑๐๓.๕๙๕๑ ล้านไร่ พื้นที่หยุดเผาและ

เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ จำนวน ๕๒.๗๕๑ ไร่ เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๖๐,๐๐๐ ไร่ ด้านสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย**สามารถลดก๊าซเรือนกระจก**ได้ไม่น้อยกว่า ๖๔.๒๐ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าเป้าหมายกำหนดไว้ ไม่น้อยกว่า ๕๓ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ เทียบเท่า จังหวัดดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายใน ๓๙ พื้นที่ทั่วประเทศ การพัฒนาเมือง จำนวน ๗๕ เมืองให้เป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน สำหรับด้านการบริหารจัดการน้ำ สามารถบริหารจัดการพื้นที่ชลประทานเดิม จำนวน ๓๒.๒๐ ล้านไร่ เพื่อให้มี**น้ำเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร** รวมทั้ง**จัดหาแหล่งน้ำตันทุนผิวดินและแหล่งน้ำบาดาล** จำนวน ๑๑๖ แห่ง ปริมาณน้ำบาดาลที่จัดหาได้ จำนวน ๒๒.๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร **ครัวเรือนที่ได้รับบริการน้ำประปา** (รายใหม่) จำนวน ๒๐๔,๓๘๔ ครัวเรือน พื้นที่ได้รับการป้องกันน้ำเค็ม จำนวน ๔๐๘,๐๒๐ ไร่ ปริมาณน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้น จำนวน ๗๒.๒๙ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ประสบภัยแล้งได้รับการช่วยเหลือ ร้อยละ ๘๐.๔๑ ครัวเรือน นอกเขตกรุงเทพมหานครมีน้ำประปาใช้ จำนวน ๓๐,๓๖๑ ครัวเรือน รวมถึงประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำ จำนวน ๑,๙๙๐,๑๓๑ ครัวเรือน

๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

งบประมาณ จำนวน ๑๖๔,๒๘๐.๘๑๑๔ ล้านบาท ผลการเบิกจ่ายจำนวน ๑๕๑,๑๒๙.๑๘๒๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๗๙ มีการก่อหนี้แล้ว จำนวน ๑๖๓,๖๔๓.๗๖๓๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๑

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่สำคัญตามประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : หน่วยงานภาครัฐนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปรับปรุงและปฏิรูปกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และให้บริการประชาชนได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาระบบบริการให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล สามารถเข้าถึงระบบบริการได้โดยผ่านศูนย์บริการร่วม อาทิ การยกระดับระบบการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จทางอิเล็กทรอนิกส์ (Biz Portal) ให้สามารถยื่นขอรับบริการต่าง ๆ และ**ยื่นขอใบอนุญาตผ่านช่องทางออนไลน์ได้ จำนวน ๗๘ ใบอนุญาต รวม ๒๕ ธุรกิจ** และนำร่องพัฒนาเอกสารดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ รวมถึงการพัฒนาระบบศูนย์กลางการบริการประชาชนในการติดต่อราชการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (Citizen Portal) โดยพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐที่หลากหลายผ่านช่องทางเดียวได้ เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อสอบถามและตรวจสอบสิทธิต่าง ๆ กับหน่วยงานภาครัฐ เช่น สิทธิประกันสังคม เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมหน่วยงานของรัฐให้พัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมีการ**จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่**

ภาครัฐ (Government Big Data Institute : GBD) ภายใต้สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่ส่วนราชการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว รวดเร็ว นำนวัตกรรม/เทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ กำหนดแนวทางการ**ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอน** ส่งผลให้มีเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ การส่งเสริมวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต โดยมีเป้าหมายในการลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และเพิ่มจำนวนหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (TA) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน

๒. ผลการศึกษาของคณะกรรมาธิการ

๒.๑ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี มีโครงการต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๖๒,๖๔๑ โครงการ โดยเป็นโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๒๖,๐๙๘ โครงการ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาหลักการสำคัญในการประเมินผลสัมฤทธิ์จากการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี คือ การพิจารณาถึงการบรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ให้กับสังคมในวงกว้าง ข้อมูลจากระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) พบว่า ห้วงเวลาขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ในภาพรวม “ค่าดัชนีความสุขของคนไทย” มีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า การบรรลุเป้าหมายมิติต่าง ๆ จากผลการประเมินการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ จำแนกออกได้เป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) ประเด็นที่มีทิศทางที่ได้ขึ้น ประกอบด้วย ๑) ความเหลื่อมล้ำด้านหลักประกันสุขภาพของประชาชน ๒) ขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ๓) คุณภาพชีวิต สุขภาวะ และชีวิตความเป็นอยู่ ๔) ประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐและการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ๕) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการรักษาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และ ๖) ความพร้อมด้านศักยภาพทางการทหารของไทย (ระดับดีมาก)

๒) ประเด็นที่มีทิศทางลดลง ประกอบด้วย ๑) ช่องว่างรายได้ประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ๒) ครัวเรือนมีความยากจนเพิ่มขึ้น ๓) ระดับหนี้สินภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลกระทบ

ทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และ ๔) ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษารุนแรงขึ้น

นอกจากนี้ ตามการรายงานยังพบว่ามี**การเปลี่ยนค่าสีเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** โดยสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ทั้ง ๓๗ เป้าหมาย มีการพัฒนาลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนค่าสีจากสถานการณ์บรรลุเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) เป็นสถานะการบรรลุเป้าหมายในระดับวิกฤต (แดง) และบางเป้าหมายระดับประเด็นมีการพัฒนาที่ดีขึ้นโดยปรับเปลี่ยนสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ดังปรากฏตาม**ตารางที่ ๔.๑** *(ส่วนระดับบรรลุค่าเป้าหมาย (สีเขียว) มีจำนวน ๗ เป้าหมายเท่าเดิม)*

ตารางที่ ๔.๑ แสดงการเปลี่ยนค่าสีเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) ๓๗ เป้าหมาย เมื่อเทียบกันระหว่างผลการดำเนินการในปี ๒๕๖๓ กับปี ๒๕๖๔

การเปลี่ยนแปลงค่าสีเป้าหมายระดับประเด็น			
ค่าสี	ปี 2563	ปี 2564	การปรับเปลี่ยนค่าสีสถานะการบรรลุเป้าหมาย
สีแดง : ต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต	9	11	ในปี 2564 มีการปรับเปลี่ยนค่าสีของค่าเป้าหมายระดับสีแดงจากปี 2563 เพิ่มขึ้น 2 เป้าหมาย ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ตกมาจากระดับสีเหลือง ได้แก่ (1) รหัสเป้าหมายที่ 040002 (2) รหัสเป้าหมายที่ 190002
สีส้ม : ต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง	8	4	ในปี 2564 มีการปรับเปลี่ยนค่าสีของค่าเป้าหมายระดับสีส้มจากปี 2563 ลดลง 4 เป้าหมาย เนื่องจากมีแนวโน้มการพัฒนาดีขึ้น โดยเปลี่ยนไปเป็นค่าสีระดับสีเหลือง จำนวน 4 เป้าหมาย ได้แก่ (1) รหัสเป้าหมายที่ 050002 (2) รหัสเป้าหมายที่ 170001 (3) รหัสเป้าหมายที่ 190001 (4) รหัสเป้าหมายที่ 230002
สีเหลือง : ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย	13	15	ในปี 2564 มีการเปลี่ยนแปลงค่าสีจากปี 2563 จากค่าสีระดับสีเหลือง จำนวน 13 เป้าหมาย ตกไปเป็นระดับสีแดง จำนวน 2 เป้าหมาย คงเหลือ 11 เป้าหมาย แต่ได้รับการเปลี่ยนแปลงค่าสีที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากระดับสีส้ม จำนวน 4 เป้าหมาย จึงทำให้ในปี 2564 มีการเปลี่ยนแปลงของค่าสีระดับสีเหลืองที่ จำนวน 15 เป้าหมาย ที่มาจากการเพิ่มขึ้นจากระดับสีส้ม

จากตารางดังกล่าว จะเห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงค่าสีของค่าเป้าหมายอยู่ ๓ ระดับ คือ

(๑) **ระดับวิกฤต (สีแดง)** โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๒ เป้าหมาย เป็น ๑๑ เป้าหมาย จากปี ๒๕๖๓ ที่มี ๙ เป้าหมาย ซึ่งการเพิ่มขึ้น ๒ เป้าหมายดังกล่าวมาจากระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)

(๒) **ระดับเสี่ยง (สีส้ม)** โดยมีจำนวนลดลง ๔ เป้าหมาย เหลือ ๔ เป้าหมาย จากปี ๒๕๖๓ ที่มี ๘ เป้าหมาย ซึ่งการลดลง ๔ เป้าหมายดังกล่าวมีการพัฒนาดีขึ้นเพราะจะไปเพิ่มในระดับ ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) และ

(๓) **ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** ซึ่งแม้ในปี ๒๕๖๔ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๑๕ เป้าหมาย จากเดิม ๑๓ เป้าหมาย แต่พบว่า ใน ๑๓ เป้าหมายเดิมของปี ๒๕๖๓ นั้น **ได้ตกไปเป็นระดับวิกฤต (สีแดง) จำนวน ๒ เป้าหมาย** ได้แก่ **รหัสเป้าหมาย ๐๔๐๐๐๒ และ ๑๙๐๐๐๒**

ส่วนเป้าหมายที่เพิ่มขึ้น**จะมาจากการพัฒนาดีขึ้นของเป้าหมายระดับเสี่ยง (สีส้ม) จำนวน ๔ เป้าหมาย** ได้แก่ **รหัสเป้าหมาย ๐๕๐๐๐๒ ๑๗๐๐๐๑ ๑๙๐๐๐๑ และ ๒๓๐๐๐๒** จึงทำให้ในปี ๒๕๖๔ มีจำนวนเป้าหมายระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) มีจำนวน ๑๕ เป้าหมาย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในการเปลี่ยนแปลงค่าสีของเป้าหมายจะมีทั้งเป็นไปในทิศทางที่การพัฒนาดีขึ้นและลดลง เช่น **การเปลี่ยนค่าสีไปในทางที่การพัฒนาลดลง หรือการเปลี่ยนค่าสีของเป้าหมายระดับประเด็นไปเป็นระดับวิกฤต (สีแดง)** ได้แก่

- แผนแม่บทฯ **๐๔ อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** เป้าหมาย **๐๔๐๐๐๒ ผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้น** ซึ่งมีค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี ๒๕๖๕ คือ (๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ ๒.๒ และ (๒) อัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคบริการ ขยายตัวร้อยละ ๒.๗ นั้น **เป็นผลมาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการยังคงติดลบ** เพราะเศรษฐกิจประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้เศรษฐกิจการผลิตลดลงในทุกภาคการผลิตและภาคบริการ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ประเทศไทยได้เผชิญอยู่เฉพาะหน้าในการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายระดับแผนแม่บทไม่สามารถดำเนินการได้ ปัญหาที่ประเทศไทยประสบอย่างหนักส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป เช่น ภาครัฐมีมาตรการในการล็อกดาวน์ปิดเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนการลงทุนทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ การดำเนินการหรือการลงทุนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานหยุดชะงัก

เนื่องจากผู้ประกอบการขาดแรงงานและวัตถุดิบ มีการปิดโรงงาน การปิดสถานประกอบการทั่วประเทศ กระทบต่อการจ้างงาน การส่งออก ทำให้รายได้ของประชาชนโดยรวมลดลง ส่งผลกระทบกันเป็นลูกโซ่ ด้วยผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ที่แพร่ระบาดทั่วโลก ซึ่งแม้รัฐบาลจะพยายามแก้ไขหรือหาทางออกที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในช่วงสถานการณ์ดังกล่าวแล้ว แต่เมื่อในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานยังไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น การท่องเที่ยว การผลิตในภาคอุตสาหกรรม หรือการส่งออก เป็นต้น ก็ยังทำให้การขับเคลื่อนเพื่อการบรรลุเป้าหมายยังเป็นอุปสรรค

- แผนแม่บทฯ **๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** เป้าหมาย ๑๙๐๐๐๒ **ผลิตภาพของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น ในการใช้น้ำอย่างประหยัดและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ** ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี ๒๕๖๕ คือ ระดับความมั่นคง และ/หรือ ผลิตภาพจากการใช้น้ำเพิ่มขึ้น ๓ เท่าจากค่าเฉลี่ยปัจจุบันปี ๒๕๖๑ ซึ่งจากการประเมินประสิทธิภาพการใช้น้ำตามช่วงเวลา โดยคำนวณจากมูลค่าเพิ่มของ ภาคการผลิตต่อปริมาณการใช้น้ำรายภาค ใน ๓ ภาคการผลิตหลัก ประกอบด้วย **ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ** ในปี ๒๕๖๒ ประสิทธิภาพการใช้น้ำรวมอยู่ที่ ๗.๔๙ ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ ซึ่งมีประสิทธิภาพการใช้น้ำรวมอยู่ที่ ๗.๑๖ ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. แต่แม้ทิศทางของประสิทธิภาพการใช้น้ำของประเทศไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาพรวมของไทยก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกซึ่งอยู่ที่ ๑๙ ดอลลาร์สหรัฐต่อ ลบ.ม. ซึ่งยังเห็นปัญหาว่า ภาคการเกษตรเป็นภาค การผลิตที่มีสัดส่วนการใช้น้ำที่สูงที่สุดแต่ยังมีผลิตภาพการใช้น้ำที่ต่ำกว่าเกณฑ์ รวมถึงในแต่ละปีภาครัฐจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านน้ำ ทั้งแหล่งเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำ เพื่อให้สามารถนำน้ำมาสนับสนุนให้กับภาคการผลิตต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ ในขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องมีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อรองรับน้ำทิ้งที่มาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และบำบัดเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การนำน้ำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตทั้งใน ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ จึงมีต้นทุนแฝงที่สูงมาก แต่มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้น้ำยังต่ำกว่าเป้าหมาย

สำหรับ**การเปลี่ยนค่าสีไปในทางที่การพัฒนาดีขึ้น หรือการเปลี่ยนค่าสีของเป้าหมายระดับประเด็นจากระดับเสี่ยง (สีส้ม) ไปเป็นระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง)** ได้แก่

- **รหัสเป้าหมาย ๐๕๐๐๐๒ รายได้จากการท่องเที่ยวของเมืองรองเพิ่มขึ้น** : เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลง แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในเมืองรองมากขึ้น รวมถึงภาครัฐและเอกชนได้มีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทย

- **รหัสเป้าหมาย ๑๗๐๐๐๑ คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น :** กลุ่มเด็กและกลุ่มผู้สูงอายุมีสัดส่วนการได้รับการคุ้มครองมากกว่าค่าเป้าหมาย จำนวนเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙๒.๐ ของจำนวนเด็กผู้มีสิทธิทั้งหมด และผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘๓.๑ ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ในขณะที่ประชากรไทยในกลุ่มผู้พิการและกลุ่มแรงงานนอกระบบยังอยู่ต่ำกว่าเป้าหมาย แต่มีแนวโน้มทิศทางการปรับตัวดีขึ้น

- **รหัสเป้าหมาย ๑๙๐๐๐๑ ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น :** ประเทศไทย มีดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศอยู่ระดับที่ ๒ จากสูงสุดระดับที่ ๕ โดยครัวเรือนส่วนมากสามารถเข้าถึงระบบประปาและสุขาภิบาลพื้นฐานได้เป็นอย่างน้อย มีการพัฒนาระบบจัดการน้ำในเขตเมืองมีการใช้ประโยชน์จากน้ำในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และมีการรับมือกับภัยพิบัติด้านน้ำได้ในระดับพื้นฐาน โดยผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า ความมั่นคงด้านน้ำของประเทศมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น ๕๘.๖ คะแนน จาก ๕๖.๘ ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ คะแนน และมีโอกาสบรรลุค่าเป้าหมายดัชนีความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ระดับที่ ๒ (๖๐ คะแนน) ในปี ๒๕๖๕

- **รหัสเป้าหมาย ๒๓๐๐๐๒ มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น :** เป้าหมายสัดส่วนมูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GERD/GDP) ร้อยละ ๑.๕ ภายในปี ๒๕๖๕ ซึ่งในปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีสัดส่วน GERD/GDP อยู่ที่ร้อยละ ๑.๑๔ ซึ่งมีแนวโน้มการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ตามกรอบเวลาดังกล่าว

จากผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานะการบรรลุเป้าหมาย สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

๑) การบรรลุเป้าหมายเชิงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลกับการบรรลุเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระดับประเด็นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ หากพิจารณาถึงเป้าหมายในเชิงผลกระทบ (Impact Goal) ทั้งสองส่วนในข้างต้นจะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับ “สถานการณ์บรรลุเป้าหมายการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระดับประเด็น” ทั้ง ๒๓ ประเด็น ที่มีจำนวน ๓๗ เป้าหมาย อย่างชัดเจน กล่าวคือ ประเด็นที่มีทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๗ เป้าหมาย (สีเขียว) ได้แก่ ๑) ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน (๐๗๐๐๐๑) (๒) การลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๐๙๐๐๐๒) ๓) คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดี (๑๓๐๐๐๑) ๔) คนไทยมีสุขภาพดีขึ้น มีน้ำใจนักกีฬา และมีวินัย เคารพกฎกติกา (๑๔๐๐๐๑) ๕) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม (๑๕๐๐๐๑) ๖) สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดี

ขึ้นอย่างยั่งยืน (๑๘๐๐๐๑) และ ๗) ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพด้วยการนำนวัตกรรม (๒๐๐๐๐๒) ในทางตรงกันข้าม ประเด็นที่มีทิศทางลดลงหรือแย่ลง เกิดจากการที่หน่วยงานของรัฐไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งที่เป็นกรณีที่ดำเนินการได้ระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย (สีเหลือง) ระดับที่มีความเสี่ยง (สีส้ม) และระดับที่วิกฤต (สีแดง) รวมจำนวน ๓๐ เป้าหมาย ซึ่งหากพิจารณา**เฉพาะเป้าหมายที่อยู่ในระดับวิกฤต (สีแดง) ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้มีจำนวนมากถึง ๑๑ เป้าหมาย** อาทิ การเพิ่มผลิตภาพและผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคเกษตรกรรม (๐๓๐๐๐๑ และ ๐๓๐๐๐๒) การลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ (๐๖๐๐๐๓) การพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ (๑๒๐๐๐๑) การบริหารและจัดการน้ำในเป้าหมายการเพิ่มผลิตภาพน้ำทั้งระบบ การใช้น้ำอย่างประหยัด และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ (๑๙๐๐๐๒) และการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๑๐๐๐๑) เป็นต้น

ดังนั้น รัฐบาลจะต้องเร่งรัดในการกำกับและควบคุมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบประเด็นในเป้าหมายทั้งที่อยู่ในระดับวิกฤต ระดับที่มีความเสี่ยง และระดับที่ยังดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมายให้เข้มข้นและนำหลักความรับผิดรับชอบ (Accountability) มาพิจารณาประกอบการให้คุณให้โทษตามอำนาจที่มีอยู่ด้วย รวมทั้งสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในการพัฒนาระบบการจัดวางยุทธศาสตร์องค์กร ระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในระดับหน่วยงานและตัวบุคคล (โดยเฉพาะผู้บริหาร) ให้มีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติให้ได้

๒) การจัดทำตัวชี้วัดผลกระทบจากการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ พบว่า ในการจัดทำรายงานฉบับนี้มีการคำนึงถึงการประเมินผลลัพธ์ในเชิงยุทธศาสตร์ในมิติของ “ผลกระทบ (Impact)” มากขึ้น แต่สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังคงต้องดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมิติเป้าหมายเชิงผลกระทบ (Impact Goal) เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบนำไปใช้ในการกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ทั้งในระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการ ๑ ปี

๓) ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมีแนวโน้มลดลง กับการให้ความสำคัญด้านการกระจายอำนาจ หากพิจารณาถึงตัวชี้วัดหลักในปัจจุบันที่สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำมาใช้ คือ “ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” ซึ่งมีแนวโน้มลดลงในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีเหตุสำคัญมาจากปัจจัยหลัก ได้แก่ โอกาสในการได้รับสวัสดิการและการสนับสนุนจากภาครัฐอายุขัยเฉลี่ย ความเอื้ออาทรลดลง และสถานการณ์การทุจริตที่ไม่ดีขึ้น เมื่อนำมาประกอบกับ

สถานการณ์ทางการเมือง ในห้วงที่ผ่านมา และตัวเลขด้านงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้งบประมาณขาดดุลต่อเนื่องมาหลายปี และหนี้สาธารณะที่ภาครัฐต้องแบกรับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ดังนั้น รัฐบาลควรต้องพิจารณาให้ความสำคัญกับ “การกระจายอำนาจ” เพิ่มมากขึ้น เพราะการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นจะเป็นเสมือนสิ่งที่ดูดซับแรงกดดันต่าง ๆ เหล่านี้ที่มากระจุกรวมปัญหาไว้ที่ส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ระบบสวัสดิการ” และ “การพัฒนาคุณภาพชีวิต” ของประชาชน แต่การกระจายอำนาจที่ดีต้องดำเนินการ ๓ ลักษณะควบคู่กัน คือ การกระจายอำนาจทางการเมือง การกระจายอำนาจทางการคลังหรือความสามารถในการหารายได้ของท้องถิ่น และการกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากร (เช่น บุคลากร) ส่งมอบให้กับท้องถิ่นทำหน้าที่แทนส่วนกลาง จะช่วยทำให้ความรับผิดรับชอบที่ระบบราชการส่วนกลางและรัฐบาลต้องแบกรับลดลงได้ ขณะเดียวกันสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการพัฒนาของประชาชนแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย

๔) การขับเคลื่อนงานร่วมกันในเชิงบูรณาการยังไม่มีประสิทธิภาพ มีสาเหตุสำคัญจากหลายปัจจัย ได้แก่ แต่ละหน่วยงานมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายภารกิจเชิงหน้าที่ (Functional-based) ของตนเอง ไม่ให้ความสำคัญกับการบรรลุยุทธศาสตร์ หน่วยงานกำกับดูแลการจัดสรรงบประมาณบูรณาการ ขาดประสิทธิภาพในการเข้าไปกำกับดูแลกระบวนการวางแผนและขับเคลื่อนแผนงบประมาณในทางปฏิบัติ เป็นต้น หน่วยงานจำนวนมากแม้จะอยู่ภายใต้แผนบูรณาการเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกันในบางเป้าหมาย แต่กลับไม่มีการพูดคุยแบ่งมอบความรับผิดชอบและทบทวน การดำเนินการที่ต่อเนื่องหรือถี่มากพอ ส่งผลให้การขับเคลื่อนงานร่วมกันไม่ประสบความสำเร็จ

แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีหลายวิธีด้วยกัน แต่ที่สำคัญที่สุด คือ “บทบาทของหน่วยจัดสรรงบประมาณ” (สำนักงบประมาณ) ต้องทำหน้าที่ในการสร้างระบบและวางหลักประกันให้แต่ละหน่วยงานที่อยู่ในแผนงานบูรณาการแต่ละแผน ร่วมกันขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการให้ได้ อาทิ การใช้อำนาจในการอนุมัติหรือไม่อนุมัติจัดสรรงบประมาณ หากไม่มีการนำเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องดำเนินการเชิงบูรณาการไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีขององค์กร หน่วยจัดสรรงบประมาณทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้กำกับดูแลให้แต่ละหน่วยงานต้องเข้ามาพูดคุย จัดทำแผนงานร่วมกัน และนำเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์องค์กร โดยมีการอนุมัติ “การเบิกจ่ายงบประมาณ” เป็นเครื่องมือหรือเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการเร่งรัดดำเนินการ

๕) การให้ความสำคัญกับประเด็นท้าทายและการดำเนินการในระยะต่อไป รวมถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งตามรายงานฉบับนี้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำไว้อย่างครบถ้วน แต่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ชัดเจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย **โดยเฉพาะการเสนอโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ** ที่ต้องเข้าใจในหลักเกณฑ์การคัดเลือกโครงการสำคัญ ๙ ข้อ อันเป็นหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้นสำหรับใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ที่กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยึดหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship: XY๒) และวงจรนโยบาย (Policy cycle) นำไปสู่การบรรลุป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดทำโครงการสำคัญในแต่ละปีงบประมาณในห้วงปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี ๒๕๗๐ ซึ่งเป็นห้วงที่ ๒ ของการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ **แต่ยังพบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ หน่วยงานยังเสนอโครงการสำคัญในแต่ละเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยค่อนข้างน้อย เพียงจำนวน ๓,๐๓๙ โครงการ และผ่านการพิจารณาคัดเลือกโครงการสำคัญประจำปี ๒๕๖๖ เพียง จำนวน ๔๐๖ โครงการ** นอกจากนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังตรวจพบว่า **เป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๑๔๐ เป้าหมาย ตามความสอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทยนั้น หน่วยงานไม่มีการเสนอโครงการ จำนวน ๔๔ เป้าหมาย** จึงอาจไม่มีการดำเนินการในเป้าหมายดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินการตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดอาจไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้

ดังนั้น นอกจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะยังต้องมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกำกับติดตามนอกเหนือไปจากที่ได้ให้ประเด็นท้าทายในการดำเนินการระยะต่อไป รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตามรายงานฉบับนี้แล้ว ยังควรนำผลการประเมินการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นที่อยู่ในระดับวิกฤต (สีแดง) หรือมีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่อยู่ในระดับเสี่ยง (สีส้ม) นำมาเป็นกรอบหรือทิศทางในการให้นโยบาย การกำกับติดตาม การให้น้ำหนักหรือการจัดลำดับความสำคัญต่อเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยในแต่ละประเด็นที่ยังเป็นปัญหา รวมถึงการให้คะแนนของหน่วยงานผู้มีสิทธิ์ประเมินโครงการสำคัญให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วถ่ายทอดไปยังหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทุกระดับ เพื่อให้การจัดทำโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณของหน่วยงานสนับสนุนที่อยู่ภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยในประเด็นต่าง ๆ มีกรอบและทิศทางดำเนินการที่ชัดเจน สามารถเสนอโครงการสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการ

ให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และแก้ไขปัญหาที่ได้จากผลการประเมินในปีที่ผ่านมาอย่างตรงจุด

นอกจากนี้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาโครงการสำคัญที่เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ อาจยังมีจำนวนไม่มากนัก หน่วยรับงบประมาณบางส่วนยังไม่มีความพร้อมหรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินงบประมาณ ดังนั้น ในปีต่อไปจึงควรกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการสำคัญให้ทันตามขั้นตอนและวิธีการเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณตามปฏิทินงบประมาณในแต่ละปีให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒ วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณกับการรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

การรายงานผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามที่สำนักงบประมาณได้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ โดยสรุปในภาพรวมด้านผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ตามโครงสร้างงบประมาณที่ได้จำแนกตามยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ และ ๑ รายการค่าดำเนินการภาครัฐ เพื่อให้เห็นถึงการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติเป็นสำคัญ ซึ่งรายละเอียดการรายงานผลได้นำเสนอแล้วข้างต้น และเมื่อพิจารณาจากการรายงานผลของสำนักงบประมาณแล้ว อาจวิเคราะห์ถึงผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณกับการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติได้ ดังนี้

๒.๒.๑ เป้าหมายการให้บริการกระทรวงที่ไม่ตรงกับเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อาจส่งผลให้ค่าการประเมินมีความแตกต่างกัน

สำนักงบประมาณได้นำเป้าหมายแผนแม่บทย่อย จำนวน ๑๔๐ เป้าหมาย และตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย จำนวน ๑๖๓ ตัวชี้วัด มาเชื่อมโยงเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์/เป้าหมายการให้บริการกระทรวงและหน่วยรับงบประมาณ/เป้าหมายแผนงานบูรณาการ ซึ่งอาจทำให้ในบางกิจกรรม เป้าหมายการให้บริการกระทรวงไม่ตรงกับเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ส่งผลให้ค่าการประเมินอาจยังมีความแตกต่างกัน อาทิเช่น

- **ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** พบว่ามีผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณที่ค่อนข้างที่จะเป็นไปตามเป้าหมาย ในขณะที่การรายงานผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี ๒๕๖๔ ได้สรุปผลการดำเนินการยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมไว้ค่อนข้างแตกต่างกันว่า ปัญหา

ความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ครัวเรือนยากจนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบาง เส้นความยากจนเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ ๖.๘๔ เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ หนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น และเงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดลง **ดังปรากฏตามตารางที่ ๔.๒**

ตารางที่ ๔.๒ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณกับผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ	ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ โดยสำนักงบประมาณ	ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	- ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้ - ผู้เรียนที่เป็นผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการพัฒนาสมรรถภาพที่เหมาะสมตามความจำเป็น จำนวน ๓,๙๘๓,๓๘๑ คน เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๓,๖๓๐,๐๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๘.๗๔ รวมทั้งประชาชนได้เข้าถึงหลักสูตร/สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) จำนวน ๑๓,๘๖๘,๕๙๓ คน - ได้มีการดำเนินการตามแผนด้านต่าง ๆ อาทิ การเสริมสร้างทักษะการมีรายได้และมีงานทำให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมให้กับประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง โดยดำเนินการสนับสนุนสวัสดิการให้แก่ประชาชนกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๘,๓๔๙,๐๙๙ คน ผู้พิการหรือทุพพลภาพได้รับเบี้ยยังชีพความพิการ จำนวน ๑,๓๓๒,๔๐๑ คน ประชารัฐสวัสดิการได้ให้การช่วยเหลือประชาชน ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๑๓.๕๓๙ ล้านคน ผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับการแก้ไขหนี้ จำนวน ๓๘๓,๑๕๗ คน - กลุ่มเกษตรกร/ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๒๓,๙๘๔๒ กลุ่ม/ราย เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๒๒,๓๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑๕.๔๗ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจในระดับฐานราก - ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (UHC จำนวน ๖๖.๕๙ ล้านคน	- ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น - ครัวเรือนยากจนเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบาง - เส้นความยากจนเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ ๖.๘๔ เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ - หนี้สินครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้น และ - เงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดลง

ยุทธศาสตร์ชาติ	ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ โดยสำนักงบประมาณ	ผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
	เป้าหมายกำหนดไว้ จำนวน ๖๖.๗๑๔ ล้านคนคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๘๓	

๒.๒.๒ ควรปรับเป้าหมายการให้บริการกระทรวงให้ตรงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การแปลงเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ของแผนแม่บทย่อยที่แต่ละกระทรวงรับผิดชอบจาก ๕ ปี เป็นตัวชี้วัดรายปี และการปฏิรูประบบงบประมาณในระยะต่อไป

เนื่องจากผลการศึกษาตรวจพบว่า ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการบางตัวตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย และมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการในหลาย ๆ ตัวที่ไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย จึงอาจต้องมีการพิจารณาปรับเป้าหมายการให้บริการกระทรวงให้ตรงกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อส่งผลไปสู่การประเมินที่เห็นผลชัดเจนขึ้น เป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ยกตัวอย่างเช่น **ผลการศึกษาการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จากรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณ และผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงบประมาณ ตามเอกสารแนบ ๒ และเอกสารแนบ ๔ ของการายงานดังกล่าว ดังนี้

- ผลการดำเนินงานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีหน่วยงานในสังกัดที่ขอรับงบประมาณ จำนวน ๑๐๐ หน่วยงาน ดำเนินงานงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๑๐ ประเด็น เป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนประเด็น (จ.๑-จ.๓) จำนวน ๑ ประเด็น คือ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม เป็นหน่วยงานสนับสนุน จำนวน ๙ ประเด็น คือ ความมั่นคง ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี พลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม การเติบโตอย่างยั่งยืน การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ และการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยมีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการ จำนวน ๒๕ ตัวชี้วัด บรรลุเป้าหมาย ๑๕ ตัวชี้วัด ไม่บรรลุเป้าหมาย ๑๐ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑) ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย จำนวน ๔ ตัวชี้วัด

(๑) ดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๒ ตัวชี้วัด

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
แผนแม่บทฯ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนแม่บทย่อย การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ	ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ร้อยละ ๘๐ (๘๕ คะแนนขึ้นไป)	๑) ผลคะแนนเฉลี่ยระดับคุณธรรมและความโปร่งใส (ITA) ในการดำเนินงานของกระทรวง อว. ๘๖ คะแนน	๙๓.๘๑ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๙.๐๘
แผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม แผนแม่บทย่อย ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม	อัตราจำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	๒) ร้อยละของการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕ (หน้า ๑๘)	ร้อยละ ๓๗.๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๗๕๑.๖๐

ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการกระทรวง ทั้ง ๒ ตัวชี้วัด ค่อนข้างตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย **โดยตัวชี้วัด ๑)** ผลคะแนนเฉลี่ยระดับคุณธรรม และความโปร่งใส (ITA) ในการดำเนินงานของกระทรวง ๘๖ คะแนน โดยสามารถดำเนินการได้ ๙๓.๘๑ คะแนน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่กำหนดให้หน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ไว้ที่ร้อยละ ๘๐ (๘๕ คะแนนขึ้นไป) และสูงกว่าเป้าหมายกระทรวงที่กำหนดไว้ที่ ๘๖ คะแนน **ส่วนตัวชี้วัด ๒)** ร้อยละของการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕ ดำเนินการได้ร้อยละ ๓๗.๕๘ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม ที่กำหนดให้จำนวนโครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ และสูงกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวงที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ ๕

(๒) ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๒ ตัวชี้วัด

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
แผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม			
แผนแม่บทย่อย การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ	อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย (เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี)	๑) สัดส่วนมูลค่าการลงทุนวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ร้อยละ ๑.๔๐ (หน้า ๑๑)	ร้อยละ ๑.๑๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๓
แผนแม่บทย่อย การวิจัย และพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน	อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล (อันดับ ๑ ใน ๒๐ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย)	*๒) อันดับรวมของความสามารถในการแข่งขันด้าน Scientific Infrastructure ของประเทศตามการจัดอันดับของ IMD อันดับที่ ๓๕	อันดับที่ ๓๘ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๓
แผนแม่บทย่อย ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม	สัดส่วนการลงทุนวิจัย และพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ (๗๐:๓๐)	*๓) อันดับรวมของความสามารถในการแข่งขันด้าน Scientific Infrastructure ของประเทศตามการจัดอันดับของ IMD อันดับที่ ๓๕	อันดับที่ ๓๘ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๓

หมายเหตุ เครื่องหมาย * หมายถึงตัวชี้วัดที่มีการใช้ซ้ำกัน

ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการกระทรวง ๑) สัดส่วนมูลค่าการลงทุนวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ร้อยละ ๑.๔๐ ยังไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย “อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย” เท่าที่ควร และมีผลการดำเนินงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๑๔ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๓ ซึ่งมูลค่าการลงทุนวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ร้อยละ ๑.๑๔ ยังไม่มีข้อมูลตัวเลขที่ชัดเจนว่า จะส่งผลให้การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยร้อยละเท่าใด และได้สร้างมูลค่าเพิ่มขึ้นสูงขึ้นจากการวิจัยร้อยละ ๕ ต่อปี ตามที่ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยกำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีการใช้ตัวชี้วัดซ้ำกันในแผนแม่บทย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน และแผนแม่บทย่อยปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งกระทรวงได้รายงานว่า ตัวชี้วัด ๒) และ ๓) คือ “อันดับรวมของความสามารถในการแข่งขันด้าน Scientific Infrastructure ของประเทศ ตามการจัดอันดับของ IMD” ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์อยู่ที่ร้อยละ ๙๑.๔๓ โดยจะเห็นว่าตัวชี้วัดทั้ง ๒ ตัว ไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยการวิจัย และพัฒนา

นวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน “อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล (อันดับ ๑ ใน ๒๐ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย)” และแผนแม่บทย่อยปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม “สัดส่วนการลงทุนวิจัย และพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ (๗๐:๓๐)” ทำให้ไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้ว่าเป็นไปตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยหรือไม่

๒) ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย จำนวน ๒๑ ตัวชี้วัด เนื่องจากส่งผลต่อตัวชี้วัดระดับแผนแม่บทย่อยโดยทางอ้อมและเป็นไปตามภารกิจของกระทรวง

(๑) ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๑๓ ตัวชี้วัด

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
แผนแม่บทฯ ความมั่นคง แผนแม่บทย่อย การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ	วัดระดับความพร้อมของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ร้อยละ ๘๐ ภายในปี ๒๕๖๕	๑) ร้อยละความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมรับภัยคุกคามทางนิวเคลียร์และรังสี ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
แผนแม่บทฯ ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนแม่บทย่อย การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน	สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐)	๒) สัดส่วนการผลิตบัณฑิตสายวิทย์ : สายอื่น ในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ ๓๓:๖๗	ร้อยละ ๓๔:๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๓.๐๓
		*๓) จำนวนผู้เรียนสาขาวิชาที่เป็นความต้องการประเทศ ๓๑,๔๙๒ คน	๔๙,๙๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕๘.๖๗
แผนแม่บทฯ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี	การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพ อันดับที่ (อันดับ ๑ ใน ๒๕)	*๔) จำนวนผู้เรียนสาขาวิชาที่เป็นความต้องการประเทศ ๓๑,๔๙๒ คน	๔๙,๙๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕๘.๖๗
แผนแม่บทฯ เศรษฐกิจฐานราก แผนแม่บทย่อย การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP (อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของปีฐาน)	๕) มูลค่าผลกระทบทางสังคม ชุมชน และคุณภาพชีวิต จำนวน ๘๓ ล้านบาท	๑๓๗.๘๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๖๖.๐๗

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
<u>แผนแม่บทฯ</u> การเติบโตอย่างยั่งยืน <u>แผนแม่บทย่อย</u> การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว	สัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภท ได้แก่ พื้นที่เป็นป่าธรรมชาติ พื้นที่ป่าเศรษฐกิจ เพื่อการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียวในเมืองและชนบท รวมทั้งป่าในเมืองและชุมชนเพื่อการเรียนรู้ พักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละของพื้นที่ทั้งประเทศ)	๖) จำนวนระบบสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการพัฒนา/ปรับปรุงประสิทธิภาพ จำนวน ๕ ระบบ	๕ ระบบ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
<u>แผนแม่บทฯ</u> การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ <u>แผนแม่บทย่อย</u> การพัฒนาบริการประชาชน	สัดส่วนความสำเร็จของกระบวน งานที่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็นดิจิทัล (ร้อยละ ๑๐๐ ทั้งหมด ๒,๑๘๐ กระบวนงานแบ่งเป็นกระบวนงานในระบบอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจแบบครบวงจร ๓๐๐ กระบวนงานและกระบวนงานอื่น ๆ ๑,๘๘๐ กระบวนงาน)	๗) ระบบสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมของประเทศที่เชื่อมโยงระดับชาติและนานาชาติ ๑ ระบบ	๑ ระบบ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
<u>แผนแม่บทฯ</u> การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม			
<u>แผนแม่บทย่อย</u> การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ	อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย	๘) มูลค่าผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการนำผลงานวิจัย และพัฒนานวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ จำนวน ๔๒,๘๖๐.๙๒ ล้านบาท	๕๘,๐๕๖.๐๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓๕.๔๕
	จำนวนวิสาหกิจที่มีนวัตกรรมที่มีสัดส่วนของรายได้จากผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่อรายได้ทั้งหมดเพิ่มขึ้น ๑ เท่าจากปีฐาน (ยังไม่กำหนดข้อมูลฐาน)	๙) จำนวนผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับการพัฒนาและยกระดับความ สามารถในการแข่งขัน จำนวน ๑,๘๕๕ ราย	๒,๒๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒๓.๒๓ ของเป้าหมายกระทรวง
<u>แผนแม่บทย่อย</u> การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	สัดส่วนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจชีวภาพต่อสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทั้งหมด (จัดทำฐานข้อมูลและมีข้อมูลปีฐาน	๑๐) จำนวนผลงาน วิจัย พัฒนาและนวัตกรรมที่สามารถนำไปยื่นขอจดทรัพย์สินทางปัญญา/บัญชีนวัตกรรมที่คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผลงานนวัตกรรมที่ขอขึ้นทะเบียนบัญชีนวัตกรรมไทย	๒,๐๐๕ ผลงาน คิดเป็นร้อยละ ๑๒๓.๕๔

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
	เกี่ยวกับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ)	อนุมัติและจัดส่งข้อมูลให้สำนักงบประมาณแล้ว ๑,๖๒๓ ผลงาน	
<u>แผนแม่บทย่อย</u> การวิจัย และพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน	อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล (อันดับ ๑ ใน ๒๐ ของประเทศ ที่ก้าวหน้าในเอเชีย)	๑๑) ความสามารถใหม่ในการดำเนินการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) ๒๐ เรื่อง	๒๘ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๔๐
<u>แผนแม่บทย่อย</u> ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม	สัดส่วนการลงทุนวิจัย และพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ (๗๐:๓๐)	๑๒) จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบทำงานเต็มเวลา (FTE) ต่อประชากร ๑๐,๐๐๐ คน-ปี จำนวน ๒๕:๑๐,๐๐๐ คน-ปี	๒๕:๑๐,๐๐๐ คน/ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
		๑๓) ความสำเร็จในการผลักดันโครงการขนาดใหญ่ (โครงการที่มีงบประมาณตั้งแต่ ๕๐๐ ล้านบาทขึ้นไป) ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๘.๒๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๑๐.๒๘
		๑๔) มูลค่าการลงทุนวิจัยของบริษัทที่มาใช้ประโยชน์ในเขตนวัตกรรม จำนวน ๑,๔๕๕ ล้านบาท	๑,๕๔๔.๘๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐๖.๑๗

<u>หมายเหตุ</u> **เครื่องหมาย * หมายถึงตัวชี้วัดที่มีการใช้ซ้ำกัน**

ผลการดำเนินงานตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการที่ไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยและมีผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๑๓ ตัวชี้วัด ในจำนวนนี้มีตัวชี้วัดที่ได้ผลสัมฤทธิ์เกินกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๙ ตัวชี้วัด และมีตัวชี้วัดที่ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๔ ตัวชี้วัด และมีการใช้ตัวชี้วัด “จำนวนผู้เรียนสาขาวิชาที่เป็นความต้องการประเทศ” ซ้ำกัน ในแผนแม่บทฯ : ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนแม่บทฯ : การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

(๒) ผลการดำเนินงานต่ำกว่าเป้าหมาย ๘ ตัวชี้วัด

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
<u>แผนแม่บทฯ</u> ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต <u>แผนแม่บทย่อย</u> การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน	สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐)	๑) จำนวนผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม/ฝึกอบรม/ แหล่งเรียนรู้ตลอดจนการเข้าถึงสื่อในรูปแบบ Lifelong Learning จำนวน ๘,๑๓๙,๙๑๐ คน	๖,๘๘๒,๙๖๓ คน คิดเป็น ร้อยละ ๘๔.๕๖
<u>แผนแม่บทฯ</u> พลังทางสังคม <u>แผนแม่บทย่อย</u> การเสริมสร้างทุนทางสังคม	ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐)	*๒) จำนวนชุมชน/ท้องถิ่นที่การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมเข้าไปช่วยพัฒนา จำนวน ๒,๑๑๓ ชุมชน/ท้องถิ่น	๑,๙๒๒ ชุมชน/ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๖
		๓) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ หรือส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรมและศาสนา หรือให้บริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ๕,๕๔๒ โครงการ	๒,๙๕๗ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๖
		*๔) จำนวนนวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ ๑๑๖ ผลงาน	๕๙ ผลงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๖
<u>แผนแม่บทฯ</u> ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม <u>แผนแม่บทย่อย</u> มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ (ลดลงร้อยละ ๑๐)	๕) จำนวนผู้เรียนที่เป็นผู้พิการผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมตามความต้องการจำเป็น ๕,๓๔๐ คน	๔,๙๒๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๙
		๖) จำนวนผู้สูงอายุ ผู้พิการและด้อยโอกาสที่นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ ๓๑,๐๒๗ คน	๔,๘๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗๔

ประเด็นแผนแม่บทฯ/ชื่อแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดกระทรวง	ผลสัมฤทธิ์
<u>แผนแม่บทฯ</u> การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม			
<u>แผนแม่บทย่อย</u> การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสังคม	ดัชนีนวัตกรรมเชิงสังคม (ยังไม่กำหนดข้อมูลฐาน)	*๗) จำนวนชุมชน/ท้องถิ่นที่การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมเข้าไปช่วยพัฒนา จำนวน ๒,๑๑๓ ชุมชน/ท้องถิ่น	๑,๙๒๒ ชุมชน/ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๙๖
		*๘) จำนวนนวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายในประเทศ ๑๑๖ ผลงาน และยกระดับความสามารถในการแข่งขัน จำนวน ๑,๘๕๕ ราย	๕๙ ผลงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๖
<u>แผนแม่บทย่อย</u> การวิจัย และพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน	อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล (อันดับ ๑ ใน ๒๐ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย)	๙) จำนวนบทความที่ตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ๑๖,๙๔๘ เรื่อง	๑๒,๗๓๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑๔
<u>แผนแม่บทย่อย</u> ปัจจัยสนับสนุนในการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม	สัดส่วนการลงทุนวิจัย และพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ (๗๐:๓๐)	๑๐) จำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน ๓,๐๓๕,๕๔๐ คน	๒,๖๕๒,๘๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๓๙

<u>หมายเหตุ</u> เครื่องหมาย * หมายถึงตัวชี้วัดที่มีการใช้ซ้ำกัน

ผลการดำเนินงานตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายการให้บริการที่ไม่ตรงกับตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยและมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเป้าหมาย/ตัวชี้วัดกระทรวง จำนวน ๘ ตัวชี้วัด และมีตัวชี้วัดที่ใช้ซ้ำกัน ๒ ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัด “จำนวนชุมชน/ท้องถิ่นที่การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมเข้าไปช่วยพัฒนา จำนวน ๒,๑๑๓ ชุมชน/ท้องถิ่น” แผนแม่บทฯ พลังทางสังคม และแผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม และตัวชี้วัด “จำนวนนวัตกรรมทางสังคมและนวัตกรรมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการที่ผลิตได้เองภายใน ประเทศ ๑๑๖ ผลงาน” ในแผนแม่บทฯ พลังทางสังคม และแผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ไม่บรรลุเป้าหมายส่วนใหญ่เกิดจากการที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมแบบ Onsite ได้ และส่งผลให้สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องชะลอการดำเนินงานถ่ายทอดความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้กับกลุ่มเป้าหมายอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด ๑๙

ดังนั้น จึงควรมีการปรับเป้าหมายการให้บริการกระทรวงให้ตรงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การรายงานผลการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณตรงกันกับเป้าหมายและตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยและแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงการจัดทำโครงการแผนงานเพื่อขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามเป้าหมายการให้บริการกระทรวงหรือหน่วยรับงบประมาณ จะต้องสามารถนำส่งไปยังค่าเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทย่อยด้วย โดยจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนงาน (รายปี) ให้ตรงกับเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนงานย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ราย ๕ ปี) และถ่ายทอดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด เป็นราย ๕ ปี มาเป็นเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และโครงสร้างแผนงานงบประมาณ ซึ่งมีการจัดทำเป็นรายปี จากนั้นจึงถ่ายทอดไปยังหน่วยรับงบประมาณเพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี และราย ๑ ปี แล้วให้แต่ละกระทรวงแจกจ่ายเป้าหมาย/ตัวชี้วัดย่อยให้หน่วยงานในสังกัดไปดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ และเสนอขอตั้งงบประมาณตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนประเทศบรรลุเป้าหมาย/ตัวชี้วัด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงในการดำเนินการได้ทุกระดับ หรือในการปฏิรูประบบงบประมาณในระยะต่อไปจากระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ ไปเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามยุทธศาสตร์ การจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีจะต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยนำเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทย่อยที่อาจจะมีการทบทวนปรับปรุงเมื่อมีการดำเนินการครบ ๕ ปี มากำหนดเป็นเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยตรง เพื่อให้เป้าหมาย/ตัวชี้วัดดังกล่าว สามารถถ่ายทอดลงไปสู่หน่วยรับงบประมาณได้โดยตรงผ่านแผนงานยุทธศาสตร์/แผนงานบูรณาการ/แผนงานพื้นฐาน และนำไปกำหนดเป็นเป้าหมาย/ตัวชี้วัดการให้บริการกระทรวง/กรม ของหน่วยรับงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถติดตามผลสัมฤทธิ์ได้อย่างชัดเจน

๓. ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๓.๑ การบรรลุเป้าหมายเชิงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศ มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลกับการบรรลุเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระดับประเด็นอย่างมีนัยสำคัญ รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดกำกับและควบคุมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบประเด็นในเป้าหมายทั้งที่อยู่ในระดับวิกฤต ระดับที่มีความเสี่ยง และระดับที่ยังดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมายอย่างจริงจัง และนำหลักความรับผิดรับชอบ (Accountability) มาพิจารณาประกอบการให้คุณให้โทษตามอำนาจที่มีอยู่ รวมทั้งสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต้องร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

ระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ในการพัฒนาระบบการจัดวางยุทธศาสตร์องค์กร ระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการในระดับหน่วยงานและตัวบุคคล (โดยเฉพาะผู้บริหาร) ให้มีความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติให้ได้

๓.๒ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมิติเป้าหมายเชิงผลกระทบ (Impact Goal) เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบนำไปใช้ในการกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ทั้งในระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการ ๑ ปี

๓.๓ จากผลการประเมินตามรายงาน ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมีแนวโน้มลดลง ซึ่งการแก้ไขปัญหาประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญในด้านการกระจายอำนาจ ที่จะต้องคำนึงถึง ๓ ลักษณะ คือ ๑) การกระจายอำนาจทางการเมือง ๒) การกระจายอำนาจทางการคลังหรือความสามารถในการหารายได้ของท้องถิ่น และ ๓) การกระจายอำนาจทางการบริหารและทรัพยากร เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการพัฒนาของประชาชนแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย

๓.๔ การขับเคลื่อนงานร่วมกันในเชิงบูรณาการยังไม่มีประสิทธิภาพ สำนักงบประมาณควรทำหน้าที่ในการสร้างระบบและวางหลักประกันให้แต่ละหน่วยงานที่อยู่ในแผนงานบูรณาการร่วมกันขับเคลื่อน และทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้กำกับดูแลให้แต่ละหน่วยงานต้องเข้ามาพูดคุยจัดทำแผนงานร่วมกัน และนำเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์องค์กร โดยมีการอนุมัติ “การเบิกจ่ายงบประมาณ” เป็นเครื่องมือหรือเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการเร่งรัดดำเนินการ

๓.๕ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนควรให้ความสำคัญกับประเด็นท้าทาย และการดำเนินการในระยะต่อไป ตามที่ระบุไว้ในรายงานฉบับนี้ และควรนำผลการประเมินการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่มีสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็นที่อยู่ในระดับวิกฤต (สีแดง) หรือมีสถานะการบรรลุเป้าหมายที่อยู่ในระดับเสี่ยง (สีส้ม) มาเป็นกรอบหรือทิศทางในการให้นโยบาย การกำกับติดตาม การให้น้ำหนักหรือการจัดลำดับความสำคัญต่อเป้าหมายของแผนแม่บทย่อยในแต่ละประเด็นที่ยังเป็นปัญหา รวมถึงการให้คะแนนของหน่วยงานผู้มีสิทธิ์ประเมินโครงการสำคัญให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วถ่ายทอดไปยังหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทุกระดับ เพื่อให้การจัดทำโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณของหน่วยงานสนับสนุนที่อยู่ภายใต้เป้าหมายแผนแม่บทย่อยในประเด็นต่าง ๆ มีกรอบและทิศทางดำเนินการที่ชัดเจน สามารถเสนอโครงการสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการให้บรรลุ

เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และแก้ไขปัญหาที่ได้จากผลการประเมินในปีที่ผ่านมาอย่างตรงจุด

๓.๖ โครงการสำคัญที่เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ อาจยังมีจำนวนไม่มากนัก หน่วยรับงบประมาณบางส่วนยังไม่มีความพร้อมหรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินงบประมาณ ดังนั้นในปีต่อไปจึงควรกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการสำคัญให้ทันตามขั้นตอนและวิธีการเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณตามปฏิทินงบประมาณในแต่ละปีให้ชัดเจน เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๗ ควรมีการปรับเป้าหมายการให้บริการกระทรวงให้ตรงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การรายงานผลการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณตรงกันกับเป้าหมายและตัวชี้วัดแผนแม่บทย่อยและแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และถ่ายทอดเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด เป็นราย ๕ ปี มาเป็นเป้าหมาย ตัวชี้วัด ของยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี จากนั้นจึงถ่ายทอดไปยังหน่วยรับงบประมาณเพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติราชการราย ๕ ปี และราย ๑ ปี แล้วให้แต่ละกระทรวงแจกจ่ายเป้าหมาย/ตัวชี้วัดย่อยให้หน่วยงานในสังกัดไปดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ และเสนอขอตั้งงบประมาณตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนประเทศบรรลุเป้าหมาย/ตัวชี้วัด แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงในการดำเนินการได้ทุกระดับ

คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ วุฒิสภา

<u>รายนามคณะผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงาน</u>

<u>สรุปผลการรายงานการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๔</u>

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักกรรมาธิการ ๓)

๑. นายต้นพงศ์ ตั้งเติมทอง	รองเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๒. นางสาวจิรวิน คะประสิทธิ์	กำกับดูแลการปฏิบัติราชการกลุ่มงานคณะกรรมาธิการวิสามัญ ๖ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ คนที่สอง
๓. นายอลนกรณ์ คำด้วง	วิทยากรเชี่ยวชาญ
๔. นายอุดร พันธุมิตร	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวปาริชาติ ภาคสิม	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางสาวพรพนา ปาเฉย	นิติกรชำนาญการ
๗. นางปิยาภา ชระธีระคุปต์	นิติกรชำนาญการ
๘. นางสาวลักษณ์นรี ไชยเดช	วิทยากรชำนาญการ
๙. นางสาวอมรรัตน์ อินนุมาตร	นิติกรปฏิบัติการ
๑๐. นางนันทิดา ศิริธนานุกูลวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๑๑. นางสาวภัทราพร มูณี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๒. นายพีรวัฒน์ คงเป็นไทย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๓. นางสาวจารุณี นันชนะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๔. นางสาวพัชรินทร์ ประไพ	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๕. นางสาววิไลวรรณ เรืองอุไร	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๖. นางสาวศิรินทรา วานานวงค์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๗. นางสาวแคทลียา เนาว์พิมาย	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๘. นายธนภัทธ์ พิมพ์วงศ์	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๙. นายธนวัฒน์ วงค์มี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
๒๐. นางสาวณัฐรดา ศรีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่ธุรการ

ฝ่ายวิชาการสนับสนุนคณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

กลุ่มงานวิจัยและข้อมูล สำนักวิชาการ	
๑. นางสาวชลธิชา มีแสง	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
๒. นายประธาน ทิพยกะลิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและข้อมูล
๓. นายณัฏฐกิตติ์ ปัทมะ	วิทยากรเชี่ยวชาญ
๔. นางสาวเรไร ลำเจียก	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวศิริวรรณ มนอัดระผดุง	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๖. นางสาวมาณริกา จันทาโภ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๗. นางสาววิกานดา วรรณวิเศษ	วิทยากรชำนาญการ
๘. นางสาวศฐิฒฎา ธารารัตนสุวรรณ	วิทยากรชำนาญการ
๙. นางสาวมัทยา ศรีพนา	วิทยากรชำนาญการ
๑๐. นางสาวสาคร ศรีมุข	วิทยากรชำนาญการ
๑๑. นางสาวแสงจันทร์ มาน้อย	วิทยากรชำนาญการ
๑๒. นางสาวรินรดา วงษ์ศรีเผือก	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๑๓. นางสาวนิจวรรณ โปยขุนทด	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๑๔. นางสาวน้ำทิพย์ ตั้งไตรรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๕. นางสาวสุวรรณา สุพงษ์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่สำนักกรรมาธิการ ๓ โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๓๘

ออกแบบและพิมพ์ที่
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๖,
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ
ISO 9001:2015
QUALITY MANAGEMENT SYSTEM